

SCAENICAE ROMANORVM POESIS

FRAGMENTA

SECVNDIS CVRIS

RECENSVIT

OTTO RIBBECK.

VOLUMEN II.

COMICORVM FRAGMENTA.

LIPSIAE,

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.

MDCCCLXXIII.

COMICORVM ROMANORVM

PRAETER PLAVTVM ET TERENTIVM

FRAGMENTA

SECVNDIS CVRIS

RECENSVIT

OTTO RIBBECK.

LIPSIAE,
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.
MDCCCLXXIII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI.

ALFREDO FLECKEISENO

LVBENS MERITO

D. D.

ANNO CIↃIↃCCCLV

PRAEFATIO.

Prolegomena, quibus alterum hoc scaenicorum fragmentorum volumen adornaturum me esse in prioris praefatione p. VIII promiseram, duabus causis motus ad tempus reposui. Primum novi muneris Heidelbergensis curis ita distentus atque occupatus eram, ut pertexendi ea qua opus est diligentia et subtilitate opusculi otium adhuc deficere sentirem. Praeterea autem de arte critica in hoc difficillimo sane litterarum genere exercenda praecepta colligere normasque proponere non audebam, priusquam Plautinorum quoque frustorum extaret recensio, qua Ritschelium hanc syllogen nostram prope diem aucturum esse certo speramus.

Interim comicis meis ut nuper tragicis praemittam corollarium. nam plane absolvi haec studia, ut relinquatur nihil quod dies diem doceat, numquam poterunt.

COROLLARIVM.

In LIVII v. 2 *secena* a secando factum ut alia vocabula pontificalia: *secespita secivum prosiciae prosicies prosicium prosecta;* deinde praeter *securim* etiam *secula* comparanda glossa Campana, cuius notitia ex Varronis de l. l. V 137 in Labbaei onomasticon fluxisse potest.

ENNII verbis v. 2 praeter Truculenti locum a Bothio laudatum simillima sunt quae in Rudente Plauti leguntur v. 414: 'quíst qui nostris tam proterve foribus facit iniuriam?'

In NAEVII v. 4 nihili est quod coniecit Suerdsioe Vindic. p. 57 *Sulpiti;* nec numeris nec sermone commendatur quod Berchem proposuit p. 61 *sub picea.*

V. 5—7. *Equorum* mentionem a sententia poetae alienam esse pro certo mihi persuasi: intellego servos, quos mango postridie domo expulsurus, ut currant verbera fugientes, et venales publice propositurus est. ut autem diutius illos apud se alat rogatus est ab aliquo, qui emere eos magnopere cupiens argento tamen quo opus est careat, aut alia de causa emere nondum possit; videnturque illi sive cognationis sive amicitiae vinculo quodam cum hoc ipso coniuncti, casu autem nescio quo in servitutem coacti fuisse, unde redimi quam primum et in libertatem restitui volunt. Quae cum sat probabiliter non tam finxisse quam e verbis elicuisse mihi videar, codicis illud *sequor* quam recte in *securos* mutaverim dubitari posse concedo, quamquam melius nemo adhuc proposuit. certe Klotzii suspicio ad Terentii Andriae I 1, 41 prolata, *obsequium,* quo vocabulo Plautum et Naevium ante Terentium usos esse Donatus ad l. l. testatur, ad hos versus pertinere longe reicienda est, quamvis ipse olim *obsequos* scripserim, quos ad Laeviani exempli 'obseculae tuae ac ministrae' (apud Charisium p. 288, 11 K.) similitudinem 'obsequentes' vel ministros interpretabar. melius ad sententiam *de meo foco sinam ego illos esse* quadrat, quamquam verum esse ne hoc quidem credo. Ceterum *tux* (non *tax*) *pax* servus aliquis, missus fortasse a patre sive fratre, ut cum mangone rem gereret, interposuit.

V. 12. Variis formulis apud Plautum et Terentium praefantur responso: vel plene *id ego dicam tibi* vel *ego dicam tibi* vel *dicam tibi* vel *ego dicam* vel brevissime *dicam.*

Pseud. 338 éx tua rest, út ego emoriar. ⸿ quídum? ⸿ id ego dicám tibi.
Cist. II 3, 59 nunc quaéritatis álteram? ⸿ ego dicám tibi.
Curc. 437 ubi ípsust? quor non vénit? ⸿ ego dicám tibi.
Merc. 638 qua forma ésse aiebant [ígitur?] ⸿ ego dicám tibi.
Most. 757 hem quíd consomniávit? ⸿ ego dicám tibi.
Pseud. 801 tu sólus praeter álios? ⸿ ego dicám tibi..

Trin. 1099 sed quís istest tuos ornátus? ⸢ ego dicám tibi.
Ter. Andr. 375 quíd igitur sibi volt pater? quor simulat? ⸢ ego dicam tibi.
Ter. adelph. 646 huc ádvocatum sibi. ⸢ quid? ⸢ ego dicam tibi.
Ter. adelph. 985 quód prolubium? quae istaec subitast largitas? ⸢ dicam tibi.
Ter. Andr. 323 véreor dicere: huíc dic quaeso, Býrria. ⸢ ego dicám. ⸢ quid est?
Epid. I 1, 68 quid ita? ⸢ dicam.
Rud. 901 quíd negotíst modo, díce. ⸢ dicám, tace.
Ter. hautont. 200 quid túte tecum? ⸢ dicam. ut ut erat, mansum tamen oportuit.
ibid. 598 cédo quid est? ⸢ Dícam. (cf. 317).

Omnibus autem praeter Cistellariae locum exemplis, ubi *ego dicam tibi* legitur, *ego* pronomen addi versus flagitavit, vetuit idem adelph. 985, ubi *dicam tibi* scribere poeta sat habuit. alibi cum etiam nudum *dicam* vel *eloquar* suffecerit, pro gravitatis vel, ut Donatus ad Ter. adelph. 646 ait, *ἐμφάσεως* cuiusdam modulo uberius modo, modo pressius locutos fuisse consentaneum est. nostro quidem loco non est cur *ego* desideremus.

13 Cf. Ed. Becker in addendis ad studia philologorum Argentoratensium auctore Studemundo edita I p. 316.

Sero, cum in operarum manibus schedarum mearum pars versaretur, Nonii exemplar a Quicheratio curatum ad me pervenit: quamquam nec librorum suorum nec ingenii tam exquisitos ille fructus edidit, ut eis me caruisse nimis aegre tulerim. tamen lectores ne quid desiderent, addam quae memoria non plane indigna esse videantur: inde a folio fere septimo pleraque in ipsum commentarium criticum inserui. Atque in v. 16 *oratiost* habent Harleianus et Parisinus P.

Appella titulum probavit Krahnerus (Varronis Curio p. 23) Iudaeorum inrisionem fabulae infuisse suspicatus. fuit qui *Appulam* interpretaretur *Apellam*.

19. Ad Aquilii ex Boeotia (v. 1) exemplum *primus* ne scribas vetare videtur singularis *caepam*, quo multo melius

primam quadrat: illuc *caepas*. Ceterum ordinem verborum in septenario servare licet facillimo post *Appella* titulum supplemento:

[*á!*] *ut illum di pérdant, qui primam hólitor caepam prótulit!*
Paulo violentius: *út illum di male pérdant.* Tam autem sollemnis execrandi formula est *ut illum di* (*deaeque omnes*) *perdant*, ut et *ferant* insolitum, quod per librarios traditum Vergiliano illo 'omnia fert aetas, animum quoque' defendi posse olim putaveram, et Aldi *terant* et quidquid aliis in mentem venit confidenter reiciendum sit.

V. 23 sq. Excidit testimonium libros in utroque versu non *altris* exhibere, sed *alteris.* illud quin recte restitutum sit non dubito, sed olim a me non admissum fuisse excusabit, qui anno 1854 neque syncopam illam neque pyrrichicam vocis *apud* mensuram sat demonstratam fuisse meminerit. nam in anapaestis Bacchidum 1184 *altrum tantum non meream* pronuntiandum esse quod monuerat Ritschelius, ne ipse quidem de senariis statim valere tunc volebat; nec agnovit syncopam in Persae v. 226 *ubi illa álterast furtífică laeva?* quae quam recte Spengelius Plaut. p. 105 ad trochaeos redegerit valde dubito. dubitavit Ritschelius etiam in commentatione de titulo Aletrinatium (a. 1852/3 p. XI), utrum Plautus in Captivis v. 303 'qui ínperare insueram, nunc *altríus* inperio óbsequor' an, ut Fleckeisenus ediderat, *altérius* scripsisset, ubi ne *alius* quidem alienum a sententia erat. quid? quod hoc ipsum argumenti Captivorum auctor praetulit v. 2: '*alium* quadrimum fugiens servos vendidit', item v. 9 'indicio quoius *alium* agnoscit filium'. repetivit illud Fleckeisenus in ipsius fabulae v. 8 '*alium* quadrimum puerum servos surpuit', ubi nunc librorum scripturam *alterum* interpretantur *altrum* consentiente etiam Ritschelio opusc. II 674. multo etiam memorabiliora quae in anthologiae epigraphicae Latinae specimine I a Buechelero anno 1870 edito leguntur (n. XX v. 5 sq.)

horunc *álterum*
in térra linquit, *alium* sub terra locat.

Restat unus Truculenti versiculus I 1, 27 sic in libris corruptus

sin alter alteri potius est idem perit

quem nec a novissimo editore, qui obscura et parum latina proposuit haec:

sin álter altri potior est, itidem perit.

nec a Buechelero nuperrime in annall. philoll. 1872 p. 569 his: *sin alter altri propitiust, idem perit* recte emendatum esse credo. mihi quidem multa in toto hoc sermone languida et perversa esse videntur. nam postquam v. 24 legimus 'et *ipsus* periit et *res* et *fides*' (cf. 38), sane quomodo res et animus amatoris pereat infra narratur, fidei pereuntis ratio non explicatur. perit autem fides mutuando argento, ut hoc fere ordine hisque verbis, nisi forte quaedam etiam exciderunt, Diniarchum disseruisse suspicer:

si ráras noctes dúcit, ab animó perit: 28
sin crébras ducit, ípsus gaudet, rés perit.
si irátum scortumst fórte amatorí suo, 25
bis périt amator áb re atque ab animó simul.
si *aliéna re potítus* est, *perdít fidem.*

Ceterum in Naeviano exemplo mutandi post v. 21 personam loquentis necessitatem non urgeo. potuit enim ipse, qui hospites acceperat, quid eis praebuisset enarrare.

27—29. Poetae haec tantum relinquit Buechelerus:

qui décumas partes, quántum mi alierí fuit
pollúxi tibi

reliqua *a publicando epulo Herculis decumas* ab ipso grammatico ad interpretandum *polluxi* addita esse suspicatus. Insulsa meo sensu et a veterum institutis aliena sunt quae Bergkius voluit parasitum militi respondere. is enim postquam dixerit se decimas praedae dis profanare velle, Struthiam parasitum, ut Biantem militem ab hoc incepto deterreat, dicere iam satis factum esse religioni: quasi omnino pluribus dis et vero alii praeter Herculem decimas vovere facile cuiquam in mentem venire potuisset. praeterea *alieni* v. 27 quis concedet *praedae* significare? Quod '*publicando* epulo Herculis' se decimas militi ut Herculi polluxisse profitetur eo spectare videtur, quod se convivam praesto ei

futurum esse publico edicto proclamaverit, qui primus ad Herculaneam cenam se vocaturus esset exemplo fere Gelasimi in Plauti Sticho v. 222.

34. Asserem ille laudat, cuius per rimam audiverit quibus praesenti coram testi interesse non liceret: *hennius* ut Leid. etiam Par. P habet. ceterum Quicheratius hunc locum talem edidit: *et affatim Laudes ago, quum votis me multas meis, Quod, praeter quam velle audebam, hoc mihi annuis*, in quibus *affatim* Bothio, *velle audebam* Mercero debet, qui pro illo *annuis* coniecerat *evenit.* In meo textu quod molestum est *mi* non tam delendum quam transponendum esse nunc arbitror, ut hic existat uersiculus: *quod praéter quam mihi uellem audibam hoc* (s. *haec*) *eminus.*

Pro *Commotria* apud Varronem *Demetrio* scribendum esse inprobabiliter, ut solet, coniecit Berchem.

39 sq. Schützius ephem. gymn. Berolin. 1857 p. 611 sic transponi iussit verba: *íta alit dapsilitér suos* ‖ *amícos.* Probo nunc Keilii numeros, qui septenarium iambicum trochaico versu excipi statuit, nisi quod initium ordinari sic velim: *meretur últro quam ob rem ametur: 'Ita d. s. a. a.*

41. Invocatus dum se convertit ad salutantem inprovisumque agnoscit, '*attat attatae*' exclamat: nam subito animum advertentis vel intellegentis vel agnoscentis vel etiam admonentis esse interiectionem declarant exempla Plautina Merc. 365 'attatae, Páter hic quidem meust quem video'; Epid. 446 'attatae! Nunc démum scio ego hunc qui sit'; Casin. 364 'attatae! Nunc pól ego demum in rectam redii semitam'; Asin. 588; Ter. Andr. 125 'percússit ilico ánimum. attat! hóc illud est'. similia alia. Paulo differt Casin. v. 424 'áttatae! caedundus tu homo es: nimias delicias facis'. Ebrius ut caveat monetur Naevii v. 82. Apud Graecos dolentium esse ἀτταταῖ nemo nescit.

50 sq. Neque accentus placebant nec sententia in septenario tali:

quó de opsonió stilo mihi ín manum pupugít . .

sed languent etiam quae inserui: itaque post *Glaucoma* titu-

lum excidisse suspicor *uenibam* vel *monebam*, ut octonarius iambicus oriatur:

monébam quom de opsónio, stiló mi pupugit ín manum.

53. Quod supplevi *dic*, idem Ritschelium video in simillimo Plauti loco (Stich. 118) posuisse: 'age tu *dic: utrást* condicio pénsior, Vírginemne an víduam habere?'

Versum 55 anonymus nescio quis in indice qui dicitur philologico Leutschii auspiciis edito a. 1871 p. 13 sic probabilius quam Luebbertus restituere sibi visus est:

edepol, Cupido,
cum tám pausillu's, *ís* nimis multúm vales ⏑ – –

cuius inauditae absurdaeque structurae exempla adfert ex Epidico Plautina duo (quorum alterum III 4, 80 pridem a Buechelero decl. lat. 56 emendatum est), ubi post relativum scilicet pronomen demonstrativo idem subiectum effertur notissimo quidem et frequentissimo, sed ab huius loci indole plane alieno usu. quo accedit quod per duos versus sine ulla probabilitate misere discerpta sunt verba.

V. 57. *Dissicis* et in Caecilii v. 239 *dissice* vereor ut satis recte servaverim. neque enim adsentior Fleckeiseno, qui in annall. philoll. 1863 p. 199 adn. olim prolatam satisque refutatam opinionem, qua *dissicere* formam a disiaciendo repetiverunt, resuscitavit et ita firmare studuit, ut duce Lachmanno (Lucr. p. 128) geminatam fuisse consonantem *s* eo consilio statueret, ut et positione productae syllabae primae mensura et sequentis *i* singularis quaedam natura indicaretur. adsimilationis quidem, non geminationis exempla in verbis compositis sat trita sunt: *reccido redduco relliquiae* (in quibus *red* praepositio latet), quibus addenda *affero aggero*, sescenta alia. sed inaudita talia: *abbicio addicio innicio* et similia, in quibus non praepositionis consonantem, sed verbi vocalem *i* a quibusdam geminatam fuisse constat. quorum exemplo *disiicio* scribendum erat, non *dissicio*. Nec non disertis veterum praeceptis verbi *dissicere* origo plane diversa indicatur. nam Priscianus p. 1002 (quo ipso loco perperam usus est Fleckeisenus) cum in his '*dis* praeponitur quando sequitur c vel f vel p vel s vel t vel i loco consonantis, ut discumbo

discutio differo . . displiceo disputo disperdo *dissicio* dissero distraho disturbo distorqueo *disiectus* disiungo' composuerit cum 'dissero' verbo *dissicio*, separaverit a *disiectus* participio, omnibus autem exemplis ipsius verbi simplicis consonantem initialem servaverit, incipere compositi *dissicio* verbum simplex consonante *s* haud ambigue declaravit. ergo rectissime in glossario A. Mai (auct. cl. VIII 178) explicatur: '*dissicere*, dissecare', sat plane etiam in Parisino Hildebrandi p. 112 '*dissice*, separa divide', minus bene in Bernensi C n. 224 '*dissice*, disperge'. neque enim defuerunt inter veteres litteratores qui *dissicere* et *disicere* confunderent, quia scilicet a secando factum *dissecare* verbum extitit. *secere* autem non magis mirum esse quam sonere tonere lavere, alia multa, olim C. L. Schneiderus gramm. lat. elem. II 549 sanissimo iudicio perspexit. et ab hac potissimum verbi forma putaverim orta esse *insicia* vel *isicia* et *prosiciem* extorum. Accuratius igitur singuli loci, ubi vel *dissicere* vel *disicere* usurpatum est, examinandi atque discernendi sunt: nam librarios consentaneum est promiscue modo hoc, modo illud posuisse. certissimum autem Plautum in Curculione v. 424 'clupeátus elephantum ubi machaera *dissicit*' dissecat intellegi voluisse, nec quidquam refert utrum illud, ut Ritschelius enotavit, an, ut Pareus testatur, *dessicit* in codice B extet, in quo certe nil aliud latet quam *dissecit*. neque enim credendum veteri glossatori, sive Verrius Flaccus fuit sive alius, qui et hic et apud Titinium v. 84, ubi *pernam totam dissicit* conieci corrigendum esse, *diligit* extare narravit. praeterea secandi notionem in his agnosco: apud Vergilium in Aeneide XII 308 'ille *securi* Adversi frontem mediam mentumque reducta *Dissicit*', ubi sane ex libris meis DISIICIT *P* DISICIT *M m. pr. et γ*, DISCIDIT glossema *R*, *dissicit* soli Bernenses *bc* exhibent: sed 'disicere securi' quis non sentit quam sit perversum? ergo ad huius exempli similitudinem quamvis paulo audacius et Silius IX 538 scripsit fortasse (nam est quod dubites) '*dissice telo* flagranti . . . Carthaginis arces' et Valerius Flaccus III 162 secundum Carrionis codicem et Vaticanum P '*dissicit* agmina *clava*', ubi statim securis et

cunei similitudo infertur. et huius ipsius expressa mentio fit apud Livium XXII 50, 9 '*cuneo* quidem hoc laxum atque solutum agmen, ut si nihil obstet, *dissicias*'. subest eadem imago et Taciti verbis ann. I 65 'illi' (equi) '. . . excussis rectoribus *dissicere* obvios, proterere iacentes'; et Ovidii metam. XI 386 'Alcyone coniunx excita tumultu Prosilit et . . *dissicit* hos ipsos colloque infusa mariti . . precatur'. etiam Lucretius dissicere intellegi voluit dividere in binas partes III 639 'si subito *medium* celeri *praeciderit ictu* Vis aliqua, ut sorsum *partem secernat utramque*, *Dispertita* procul dubio quoque vis animai Et *discissa* simul cum corpore *dissicietur*'. quadrat item discindendi notio ad Senecae Agam. 954 'cupit fluentes undique et caecos sinus *Dissicere*', nam sic in Laurentiano legi, non *disicere*, ut novissimi editores exhibuerunt. pax quoque et foedus dissecari recte dicitur, unde Vergilius Aen. VII 339 '*dissice* compositam pacem', quamquam hic quoque optimi libri inter se discrepant. denique quoniam secantur Horatio auctore, h. e. decernuntur et finiuntur iudice lites, recte se habet apud Livium II 35, 4 '*dissicere* rem', ut nos quoque dicimus 'abschneiden eine Sache, einen Streit' similia.

At contra *disiciuntur* quae non in binas tantum partes dividuntur vel discinduntur, sed in omnes regiones dissipantur disque turbantur. ergo 'arcem . . . a fundamentis disiecit' et 'urbium moenia disiecta' Nepos Timol. 3 scripsit, et belli Alexandrini auctor c. 63 'postulat uti munitiones disicerentur', quamvis *dissicerentur* in Parisino sec. et Cuiaciano legatur. item disiciuntur hostes in fugam (Tac. Agr. 37: cf. Nep. Milt. 2 Sall. Catil. 61), 'nubila disiecit' Iuppiter apud Ovidium metam. I 328, 'auster rapuit disiecitque naves' apud Tacitum ann. II 23, atque in Aeneide ut Minerva 'disiecitque rates evertitque aequora ventis' (I 43), ita iubere Aeolum Iuno debet (70) 'age diversos et *disice* corpora ponto', quamvis DISSICE optimorum librorum auctoritate defendatur. nec Valerius Maximus VIII 14, 5 scripsisse credendus est 'ut . . . nomen eius per totum terrarum orbem dissiceretur', ut habet praeter alios Bernensis liber, sed *disi-*

ceretur, cui olim *diffunderetur* adscriptum est. eidemque III 5, 2, nisi forte perversa doctrina inductus fuit, contra codices restituendum est 'dolenter enim homines ferebant pecuniam, quae Fabiae gentis splendori servire debebat, flagitiis *disici*', cui saeculo XIII extitit qui interpretamento fortasse antiquo usus *dissipari* substitueret, in Vindobonensi scil. codice. — Dubitabimusne igitur, quin ubi asotorum adulescentium, qui opes paternas disperdant et dissipent luxuria, notatur in comoedia, *disicere* verbum, non *dissicere* locum habeat? immo vel contra librorum memoriam et Naevio restituemus '*disicis dispulveras*' et Caecilio '*dide disice*'. ad quae cetera verba in simili re usurpata quadrant: 'rem *dilapidas*' Pall. inc. inc. 55, 'rem *disperdit*' Titin. 16, '*dissipes*' Caecil. 205. De forma *dispoliasti* apud Turpilium 149 infra disputabo.

In v. 58 *herem*, ut testatur Nonius, habet codex Harleianus.

60. Novum formae *simil* exemplum forsitan lateat in zetemate Pompeiano (apud Zangemeisterum n. 1877, in Buecheleri anthol. Lat. spec. I n. XIX), si quidem priorum duorum versuum sententiam probabiliter restitui:

muliér ferebat fílium similém sui.
nec méus est nec *mi símil, at* vellem essét meus.

ubi scriptum extat MI SIMILAT SED in extremo versu. Quibus alius quis iocabundus adscripsit: 'et ego volebam ut meus esset' numeris nullis adstricta. Nam titulorum CIL I n. 63. 64 exemplis *tribunos militare* vel *compote factus* apud Orellium n. 5758 neque *simile* apud Naevium neque in Titinii v. 106 '*tale* pro *tali*' defenderim. Naevii frustum Ritschelius sic se constitui velle mihi significavit:

pól ille haut parasitórum aliorum símil est .....

Nervolariae titulus eo firmatur, quod *Herularia* etiam in Harleiano codice legitur: *Ervillaria* coniecit Quicheratius ervillarum venditricem interpretans contra notissimam consuetudinem in his nominibus observatam.

Cum *Proiecti* titulo cf. Plauti Cistell. I 2, 5 'parvolam Puerám *proiectam* ex angiportu sustuli.'

68. Paucula verba quam in versu sedem obtinuerint cum incertum sit, supplementa proponere omisi. initio quidem *age*, in exitu senarii vel septenarii (ubi tamen *quin* aut *quid enim imperas?* corrigendum) *eia* praemitti poterat.

70. Videntur sermonis, quem servus aliquis aut solus secum aut cum altero habuerit, extrema fuisse: cf. praeter alia Ter. eun. 545 haut. 170. *Suum* autem hominem, h. e. in sua potestate suisque dolis et fallaciis obnoxium esse (cf. Plauti mil. 334 Bacch. 103 Pseud. 381. 600 Curc. 431) ille vel eum ipsum, quem visurus, vel eum, quocum locutus erat, dicere potuit. *Deo meo propitio* dictum ut *deo irato meo* in Ter. Phorm. 74; sed versus fortasse sic redintegrandus:

visám: deo meo propítio meus illíc homost.

Tetigit locum A. Luchs in studiis Studemundi I p. 68.

79. Nolebam adlitterationem verborum *dat digito* delere coniciendo *alii scribit* (vel *signat*) *digito litteras*. otiosum tamen quod in *aliis* scriptura latere putavi *suo;* facilius etiam *clam* sequenti verbo *dat* hauriri potuit, quo inserto hic versiculus restituitur:

cum álio cantat, at tamen *alii clam dat* digito litteras.

91. Quoniam quod in textu posui *uota* insolitum est, prae ceteris commendaverim ut scribatur:

néc nimis morigera ét devota quísquam erit [muliér viro].

Glossa quam ex Tarentilla (fr. XV) Varro sumpsit si *pellucidum* fuit, eadem legitur in Plauti Persa v. 96 '*epicrocum pellucidum*', quae in Placidi glossario p. 460 videntur restituenda esse pro his: '*epripica praelucida*' infelici A. Kochii coniectura nuper mus. Rhen. XXVI 553 temptatis. quod olim in comicorum sylloge priore p. 319 conieceram *epiprepa* non displicuit Kettnero progr. Dramburg. 1872 p. 6.

Eundem Varronem, ubi e *Technico* verbum is explicat, Buechelerus haec scripsisse censet: 'confictant, a conficto, *inuenire*, dictum', in quibus mihi displicet infinitivus interpretandi causa verbo finito adpositus. mea propius absunt a norma velut illius glossae, quae mox sequitur: 'sarrare, ab serare dictum, id est aperire.'

100. Audacter Umpfenbachius Philol. XXXII 366 scribi

iussit: *Théodotum Cum Apélla comparas, qui Compitalibus* e. q. s.

V. 107 non Saturnium, sed octonarium iambicum esse, ut olim significaveram, Andreas Spengelius quoque Philol. XXIII 100 sensit. Dictatoris autem, velut eius qui ludorum faciendorum causa creari solebat, ut ipsa Naevii aetate a. 546 (Liv. XXVII 33) factum est, in comoedia mentionem fieri potuisse in praef. proecdoseos p. XI monui. atque ad ipsos carceres circi pervehi dicitur dictator in frusto nostro, cuius nec Friedlaenderus in Beckeri et Marquardti antt. Rom. IV p. 499 nec Mommsenus in eiusdem operis novis curis a se retractati vol. I p. 312 memores fuerunt.

Versus 108 cum et numeros a caesura laborare et languere in tantis clarissimi viri laudibus *saepe* sentirem, nil inveni quod tam probabile esset quam *per* adverbii loco positum. nam *sua* quam otiosum sit facile intellegitur comparatis illis, quae de Aiacis virtute in tragoedia (inc. inc. fab. XXXIII) praedicata sunt:

facinus fecit máximum, cum Dánais inclinántibus
summám perfecit rém, manu suá restituit proélium.

haec enim summa eius laus fuit, cum ceteris devictis et labantibus solus sua virtute hostes sustinuisset, id quod tamen a nostri loci sententia alienum est. sed multo etiam perversior (ne audaciam tangam) ista coniectura est, qua transfertur a primo versu ad tertium *saepe*, ut quod non plus semel factum esse res ipsa clamat, pallio uno misere tectum filium pater ut noctu ab amica abduxerit, illud saepe accidisse incredibili et nimis ridicula hyperbole narretur.

Versum 115 is, qui nuper commentario ad Lucilii fragmenta conviciis inficetisque dicteriis adornato novum puerilis petulantiae monumentum edidit, ea qua sanos omnes longe superat confidentia et Colaci addixit (quia scilicet Corollariam nusquam alibi Nonius laudaverit, — quasi non multos alios libros semel in glossario eius commemorari constaret) et expleri iussit *uerum* scribendo pro eo quod traditum est et sententiae convenit *utrum*. nam primam septenarii sylla-

bam quid ni una cum tituli parte lacuna haustam esse credamus?

Versum 116, qualem coniectura scripsi, conferri licet cum Graeco proverbio *χρυσοῦ λαλοῦντος πᾶς ἀπρακτείτω λόγος* (paroemiogr. Gr. II p. 727 n. 38), quod Erasmus in adagiis p. 589 sic latine interpretatus est: 'auro loquente ratio quaevis irrita est.'

Versus 118 convicia si inter binos iactata fuissent, multo non fortiora tantum, verum etiam acutiora et maledicentiae sale quodam uberius condita expectarem.

122. Cum inter duos *armos* suis positum sit *petimen*, fortasse per risum ille quoque, parasitus puto, *armis* sane *meruisse* dicebatur, non tamen ut milites, sed petimine de armis sumpto, quod devoraverit.

125. Cf. Plauti Rud. 430 'vel tu mi aias vel neges.'

Versus 126 sq. non sat aperte declaravi in hunc potissimum modum mihi videri restituendos esse:

quaé desperet sé nupturam víridulo adulescéntulo,
éa licet seníle tractet détritum rutábulum

non addita interrogandi nota. Ceterum quamquam conviciis respondere indignum me habeo, traditum in codice *retritum* et adlitteratione commendabatur nec magis ab ea notione, qua hic opus esse nemo non videt, abhorrere visum est quam, ut hoc utar, *retusum* telum quod dicitur (cf. *retrimentum*), nec productae praepositioni *re*, quae *red* plene sonabat, excusatio quaedam deerat, praesertim cum hoc uno loco extet vocabulum.

130 sq. Temeraria et perversa est Bergkii suspicio, qua in Livii Tereo haec Philomelam dixisse finxit, a cuius mente ac persona quantum abhorreant melius sentiri non potest, quam si coneris verbis exprimere, quid illa fere dicere potuerit. potuit nimirum de vestimento a se texto non nimis inepte sic fortasse loqui: 'quod etsi tacet, cum viderit soror tamen scibit, quid factum sit.' i nunc et haec vel cum traditis vel cum Bergkianis verbis concilia.

Ne in adnotatione quidem dignum habui quem expone-

rem praeclarum senarium scilicet a Bergkio annall. philoll. 1861 p. 496 confidenter creatum

atqué prius pariet locusta Lucam bovem

quem adlitterationis indicio ductus Saturniis numeris sic complector:

atqueí prius páriet lócusta Lúcam
bovém.

Prorsus incertum est, ad quod Naevianae poeseos genus pertineant hae glossae Philoxeni apud Labbaeum: *angla* *ὄγες, τράπεζαι τρίγωνοι, ὡς νέβιος*, ubi *anclabres* coni. O. Muellerus conl. Pauli Festo s. v. anclabris p. 11. *irquus* *τράγων παῖς, ἀρχαίως ὡς Ναίβιος* (sic fere correxit Kleinius; *irquis, τραγιων παῖς ἀρχηνηβιοσος* cod. sed sequentem glossam *irquitalus* *νηπιώτατος* qui animadverterit, fortasse supra *ἀρχαίως νήπιος* scribet). ariolatur Iosephus Kleinius in mus. Rhen. XXIV 292 sq. haec ad Naevii Tarentillam referenda esse suspicatus.

In AQVILII Boetia v. 4' vocis *venter* mensuram pyrrichicam indicare videtur librorum scriptura *ueter:* nam aut sic dactylo tertius aut tribracho (non anapaesto) quartus pes dimetiendus est.

LICINII v. 2 variis modis refingere conatus est Aug. Luchs stud. I 72: *quandóquidem Marti és* (vel *Mavorti és*) *in concubiúm* (vel *coniugiúm*) *data.*

Eiusdem poetae praeter Neaeram non alteram quidem comoediam, sed eiusdem fabulae nomen alterum, *Martem* scilicet, Bergkius annall. philoll. 1870 p. 832 eruisse sibi visus est ex Nonii loco p. 196, 23: 'clipeus . . neutro . . *Licinius in marte: pars magna leuius clipea portant'*, quae olim Iunius et Mercerus sic correxerunt: *Licinius Macer: pars magna laeuis clipea portant;* nec dubitavit Hermannus Peter in Licinii Macri ex annalibus reliquias recipere (fr. 24 p. 309). at Bergkius nec numeros comici versiculi indicavit, quos Saturniis opinor haud dissimiles sibi finxit, nec ullo omnino argumento inventum probare conatus est.

Ergo non magis huic credendum quam Italo, qui pannum inlepidum *murum strages aliuorum oculi ut minuti lunam ariolantur* tamquam Licinii ex Neaera frustum Festo Gellii (XX 8, 6) ope attexuit: cf. Mommsenus in Festi cod. quatern. XVI p. 67 sq.

Ad CAECILII v. 1 *antrione* etiam Harl., *amfitrionem* Par. P habet. De Varronis satura *Aethrione* non satis constat.

In v. 6 exitu duos et dimidium pedes, qui desint, notare volebam. melius tamen Urbinatis, ut olim, *putidam* scripturam recepissem: *naves putidas* Catonis et Varronis *putidas uvas* eodem loco codices recte exhibent; in Afranii v. 14 ipsi numeri *putidas* flagitant.

7. De taeniis, sepulchrorum ornamento, vide Welckerum in ephem. schol. univ. 1831 II 665.

11 In lemmate *mutuet* recte Par. P. *mutuet causa mea* octonario integro Quicheratius.

14 *tunc* Bern., non Basil.

25 Titulum fabulae *tardano* Par. P

28 sq. *effessione* Colb.

V. 32 *uos* ante *sitis* e compendio *nō* ortum esse suspicor, hoc enim sententia flagitat: *an úbi non sitis, ibi consilium claudeat?*

39 Elegantius sic ordinanda verba sunt: *sibi alius socium socius sauciat.*

40 *abscondit* etiam Harl. Par. P

V. 41 fortasse sic explendus: *non haéc putas [animó?] non haec in córde versantúr tibi?* ac *tibi* Harl. Par. P, si fides Quicheratio.

42 *educarit* coniunctivum commendat Ed. Becker stud. I 245.

48 *nisi* etiam Par. P

61 *qui*, non *quid* Mercerum edidisse monet Quicheratius.

63 Senarios *argúmentum aut de amóre verbificátiost Patrí* deleto *meo* dimetitur A. Luchs stud. I 72.

Incertissima opinione Bergkius Philol. XIV 390 Luciliana frusta duo, quae *Hymnidis* nomen continent, ex Caecilii

comoedia hausta esse suspicatur. sunt apud Nonium p. 275, 4:

Hymnís, velim ted íd quod verumst crédere

et p. 330, 9:

Hýmnis, ego sic ánimum induco, quód tu ab insano aúferas

non expleta sententia. eidem fortasse libro sive XXVIII sive XXVIIII tribuenda illa apud Nonium p. 107, 30

Hymnis sine eúgio:

age déstina!

quae in iocosa meretricularum auctione locum habere potuerunt. scripsi *age* pro tradito *ac;* nam insulsa et pinguia quae nuper intrusa sunt interpolamenta non curo. Illa autem in comoediam inferre quam sit temerarium vel hexametris eiusdem Lucilii duobus intellegitur, quibus Hymnis memoratur: *Hymnidis ex facie florem delegeris* _ ⏑ et *Hymnis, cantando quam adservivisse ait ad se* (cf. C. M. Francken Coni. crit. ad Lucil. 1871 p. 88).

69 *Coepsti* formam nuper iste quem dicere nolo denuo invexit in hunc septenarium: *quín machaera licitari adversum aereum coepsti sciens.*

Subditivom Plautus inscripsisset, ut in Amphitruone v. 497 'Amphítruo subditivos ecceum exit foras.'

76. Quod dixi Plautini moris esse ordinem *filius meus eccum incedit in me* his praepositi verbo *eccum* exemplis firmatur: Amphitr. 335 'optume *eccum incedit* ad me', mil. glor. 1281 'nescio quis eccum incedit', Merc. 671 'atque eccam incedit tandem' (ubi inversum verborum ordinem correxit Camerarius), Menaechm. 888 Rud. 492 'atque eccum incedit' (cf. Afranii v. 200 a Lipsio emendatum), Epid. 593 'sed eccum incedit Epidicus', Poen. 462 'sed eccum incedit'; Rud. 705 'sed optume *eccum exit* senex' (cf. 805. Titinii v. 64); '*eccum* Amphitruonem: *advenit*' Amphitr. 1005; Pseud. 789 '*eccum recipit* se domum'; Casin. III 2, 432 'sed *eccum* hinc *egreditur* senati columen'; 'eccas: ipsae egrediuntur' Rud. 663 (item Ter. eun. 79 adelph. 923); 'Pleusidippus *eccum adest*' Rud. 884 (ut Ter. eun. 776); Cas. IV 2, 17 'sed *eccum progreditur*', Bacch. 611 'Mnesilochus eccum maestus progreditur foras.' Paulo plura intercedunt in Amphitr. 120

'meus pater nunc intus *eccum* Iuppiter In 'Amphitruonis *vortit* sese imaginem.' Idem confirmatur exemplis huius modi: Plauti Bacch. 403 'sed *eccos video incedere*' (cf. Rud. 309), Pseud. 410 'erum *eccum video* huc meum Simonem una simul Cum suo vicino Calliphone *incedere*', Ter. eun. 918 'virum bonum eccum Parmenonem incedere Video'; adelph. 361 'sed eccum Syrum ire video', hec. 352 'atque eccum video ipsum egredi', Phorm. 464 'sed eccum ipsum video in tempore huc se recipere.' Contrarios repperi non plus duos locos: Casinae II 4, 29 'sed *progreditur* optume *eccum* Olympio', et qui plane diversus ab illis est Andriae 855 'nescio qui senex modo *venit, ellum,* confidens catus.'

Ad v. 87 *hypobolimaeo* plene in Leid. extare adnotavit Quicheratius, incerta fide.

96 Nec ad librorum scripturas *sordo* et *sordi* nec ad comoediae mores et ingenium aut huius loci sententiam satis quadrare videtur *sobrio.* aptius est: *mihi dum sórbilo, Dórmitum* e. q. s. Qui autem *obdormivero* dicit, non dedita opera in lecto se somnum quaesiturum esse, sed inproviso inter pocula eo oppressum iri profitetur. ergo haec *et si ego obdormiuero* e. q. s. ut olim institueram, alteri, qui sodalem mittit dormitum, non ei qui mittitur, tribuenda erant. significat scilicet ille se quoque libenter cubitum esse iturum, nisi alter sibi vel custodiendus vel observandus esset.

Ad v. 98 quod Urbin. 308 titulum pro Imbriis exhibet *in phoebis* dubium non est quin *synephebis* interpretandum sit, ut exemplum aliquod ex hac Caecilii fabula vocis 'balneae' excidisse suspicio oriatur.

110 *qui* Basil. *gubernator* Dan. Montisp. *uertit*] *uer* Par. P.

114 *infelicent* iam Guyetus scripsit, exemplis Plautinis firmavit Brixius Philol. XII 655.

115 Cf. Plauti Epid. II 2, 38 'sed *vestita aurata ornata* ut lepide!'

116 Fortasse *cm* inserendum erat:

habés, uide, cm tibi tradidi e. q. s.

V. 124 in fine Bothianum *perduo* plane intolerabile: melius sententiae satis fiat, si scribatur:

ego pérduo (s. *perduam*) *te, qui omnes servos perdidi* (s. *perdito* audebis)
populátim

quale qui minatus erat, misericordia quadam commotus rogare potuit, ut caveret alter, ne in fatum quasi ultro incurreret. neque enim refutavit Corssenus de vocalismo II² 402 sqq. Rudolphum Schoellium, qui in libro de XII tabulis p. 81 sqq. demonstravit futuri secundi notionem in formis illis *concreduo interduo adduo produis*, similibus inesse; quamquam glossarium vetus Mai VI 521 praesens agnoscit: '*dunt*' (scr. *duunt*), 'dant tribuunt.'

128 Pyrrichicae mensurae in vocula *immo* initio quidem versus admissae certa exempla haec secutus sum: Plauti Merc. 737 'immo síc sequestro mihi datast', Ter. hec. 437 'immo quód constitui me hodie conventurum eum', 726 'immo véro abi, aliquam puero nutricem para', 877 'immo véro scio, neque hoc inprudens feci', Phorm. 936 'immo véro uxorem tu cedo.' nec dubito quin etiam post institutam consonantium geminationem his similibusque locis *imo* scriptum †fueri.

130. Probabilem sententiam video sic demum elici, si faeneratorem adulescens frustra argentum ab eo mutuari conatus interrogare statuatur:

satine huic ordini,
étsi nihil *ego egi*, quaésti?

unde ille tam insolentem de quaestuosissimo negotio quaestionem miratus et tamquam stupescens repetit interrogando *quaesti?* adulescens autem significans scilicet, aliunde se fenus sumpturum esse respondet, *quia sunt aemuli* conplures, ideo se dubitavisse. *satin hoc ordivi? etsi nihil egi quaesti, quia s. a.* Quicheratius edidit.

132 Notissimus currentis servi habitus, de quo Plautus Capt. 774 'eodem pacto ut comici servi solent, *Coníciam in collum pallium,* primo ex med hanc ut rem audiat'; Epid. 168 'age núnc iam orna te, Epidice, et *palliolum in collum conice,*

Itaque ádsimulato, quasi per urbem totam hominem quaesiveris!' Terentius in Phormione v. 844: 'séd ego nunc mihi cesso, qui non *umerum hunc onero pallio* 'Atque hominem propero invenire.' Eundem morem etiam imaginibus antiquis apud Wieselerum in monumentis scaenicis X 4 et optime XII 34 inlustratum videmus, numquam tamen ad pedes pallium dependere properanti eiusque gressum adeo inpedire cognoscitur, ut non concedam Buechelero cum nostri frusti sententia comparanda esse Enniana ex annalibus verba (v. 363 V.) eodem loco a Nonio laudata *pendent peniculamenta unum ad quemque pedulem* (calceum scil. *pedum* libri *quodque pedule* Scaliger: secutus sum Quicheratium). *Palliolatim* saltantes dubium non est quin item convolutum in laciniae formam pallium manibus gestaverint variasque ad figuras imitandas adhibuerint (cf. Frontonis ad M. Antoninum epist. de orationibus p. 157 Nab.).

138 *molichina* Harl. *anperinta* Par. P.

140[1] In Harl. post *paussimacho* sequitur lacuna, tum *et est toga.*

V. 142—148. Enarranda hic etiam aliorum restituendi cantici conamina, quibus margines textus onerare nolui. atque octonarios trochaicos continuavit Kayserus (ind. Monac. 1854 XXXIX n. 91) tales:

ís demum miser ést qui aerumnam suam [ípse] non quit óccultare.
férre ita me uxor fórma et factis fácit, si taceam, támen indicium:
quaé nisi dotem habet ómnia quae nolís. qui sapiet dé me discet,
146 quí quasi ad hostis cáptus liber sérvio salva úrbe atque arce.

* * *

quaé mihi quidquid plácet eo privátum it [nec volt] míhi servatum:
cúius dum ego mortem ínhio, iam egomet vívo mortuus ínter vivos.

Septenarios Tittlerus annall. philoll. 1861 p. 143 sqq. edolavit hosce:

ís demum miser ést, qui aerumnam óccultare suám nequit.
férre ita me uxor fórma et factis, sí taceam, indiciúm facit,
quaé nisi dotem habét quae nolis. dé me discet quí sapit,
quí quasi ad hostis cáptus liber sálvaque arce sérvio.
quaé quidquid placet eó privato víro se servat únicam.

[*sive* quídquid placitumst *e. q. s.*]

dum éius mortem ego ínhio vivae, égomet vivo mórtuus.

Convenit mihi cum Kaysero de v. 146, qui ut extat in libris optimis salvus atque integer est, corruptus autem anapaestis Fleckeiseni. ineptit Tittlerus, quem latuit simplicissima sententia: nempe dicit senex noster salva urbe atque arce Athenarum scilicet, libera atque incolumi civitate se solum servire, quasi captus sit bello. Versum *secundum* qualem exhibet Kayserus acciperem, si intellegerem. intellegi hoc vult: 'ferre ita me' (sc. aerumnam meam, ut nequeam occultare) 'uxor indicium facit, etsi taceam.' ubi primum aegre desideratur obiectum, quo tum demum carere facile possemus, si antecedenti quoque versu 'ferre' verbum legeretur. omnino vero tota sententia displicet: potest aerumnae indicium facere dici ipsa uxor, sed quomodo ferat vir talem aerumnam, non ipsa forma et factis prodit uxor. In *tertio* versu Kayserus dactylum *omnia*, item in *sexto* admisit *mortuus*. Praeterea illic *habet* ei transponendum fuit, in *primo* et inserendum praeter necessitatem *ipse* et *nequit* in *non quit* mutandum; in sexto *dum eius* duplici Gellii et Nonii testimonio firmatum temere mutavit; *quinto* inania interpolavit, quamquam ad sensum paulo aptiora quam quae praeierat Fleckeisenus *nec volt me servatum:* at profecto servari et vivere maritum voluit uxor, ut haberet quem exerceret atque cruciaret. Ego quidem transpositionem versuum 148 et 147 ut vitarem multa frustra temptavi: manet lacuna intolerabilis, eamque ipsam post v. quartum indicare Kayserus suis rationibus coactus est. Idem probe sensisse videtur, quam incommode initiis versuum et relativa (*qui, quae* 146. 148) et demonstrativa pronomina (*eius, ea* 147. 149) repetantur. contra

vide quam pulchre sibi respondeant illa 'servio salva urbe atque arce' (146) et 'inter vivos vivo mortuus' (147). iam ut enarret modo quid factum sit, planissimum transitum parat v. 148.

Multo audacior Tittlerus, qui nullum versum intactum reliquerit transpositis v. 1 *occultare suam nequit*, v. 3 *de me discet qui sapit*, v. 4 *salvaque arce servio;* deletis v. 2 *tamen*, v. 3 *omnia* (quod otiosum dicit!), v. 4 *urbe*, v. 5 *mihi*, v. 6 *inter vivos;* inserto *vivae* v. 6; pravissimo commento in v. 5 *privato viro se servat unicam.* adsecutus est tanta temeritate tres versus pessime in simillima *nequit facit sapit* exeuntes; tres pronomine relativo *quae qui quae* incipientes; eandem in v. 2 sententiae obscuritatem, quam admisit Kayserus; v. 5 quo spectet *quae* ut sit obscurissimum; ridicule denique additum v. 6 *vivae*, quasi quis mortuae mortem inhiet.

Buecheleri quoque coniecturas adlatas mihi, dum operae plagulas corrigo, suo loco quominus proponerem chartarum angustiae vetuerunt. neque enim potest in hac re sat commode iudicari nisi integro, quale quisque compositum fuisse apud se constituerit, carmine exposito. probatis autem Fleckeiseni in priore cantici parte anapaestis, in quibus pauca quaedam mutari vult, inde a v. 151 continuari per systema baccheos iubet, haec ut totius loci forma evadat:

is démum miser est, qui aérumnam suam nón potis occultáre.
facere íta me uxor forma ét factis facit, sí taceam, tamen índicium.
quae nísi dotem omnia quaé nolis habet. quí sapiet, de mé discet,
qui quási ad hostis captús liber servió salva urbe atque árce.
quae míhi quidquid placet, eó *privat, privátum vult me sérvatum.*
dum *ergo* éius mortem inhio, égomet vivo mórtuus inter vívos.
éa me clam se cúm mea ancilla aít consuetum, id me árguit,

íta plorando orándo instando atque óbiurgando me óptudit,
eam utí venderém. nunc credo ínter suás aequalís *et* cognátas
sermónem serít: 'quis vostrárum fuít integra aétatulá, quae hoc
idem á viro impetrárit suó, quod ego anús modo effecí paelice út meum
privárem virum?' haéc huic erúnt concilia hódie.
dífferor sermóne misere.

Ac verum quidem est anapaestos versuum 2—4 et 6 sat facili opera confici, nisi quod v. 4 numeri non aeque, sed multo magis elegantes trochaici habentur. at nimis meo quidem sensu argute in v. 2 *facere ita* virum vult, qui quod occultare nequeat patitur, in 5 autem hanc inesse sententiam statuit: 'privans ait' vel 'simulat me servatum', otiósum autem in 6 inseruit *ergo*. Ceterum anapaestos qui flagitat, hosce sibi habeto:

is démum miser est, qui aérumnam suam *nésciat occulitáre*
foris. íta *mi* uxor forma ét factis facit, sí taceam, tamen índicium.
quae nísi dotem omnia quaé nolis habet: quí sapiet, de mé discet.

quamquam ad sententiae colorem et transitum cogitatorum parandum bene adpositi erant bacchei v. 145. At in reliquis certe trochaeos utique tenebo; nam in sexto ut *inter vivos vivo mortuus* contra libros ordinetur, vel adlitteratio et figurae concinnitas suadere videtur. Baccheorum ordines quos continuari Buechelerus iussit num meis numeris praestent iudicium aliorum auribus relinquo.

Menandri versus Hauptius in prooemio Berolinensi hib. a. 1855/6 ex parte emendare conatus est eorum, quae iam ante eum in proecdosi eodem modo correxeram, ut adsolet ubi vellicandi locus non est, inmemor. nam inter tria eius inventa (cetera enim iam a Meinekio restituta erant) longe optimum, quo in primi versus fine ἤ 'πίκληρος ἡ καλὴ scribitur, totidem litteris pridem in meo exemplari legebatur, ubi etiam Meinekii errorem quendam brevissime ut inter

doctos notaveram, quem ille multis verbis sibi refutandum esse putavit. In versu 8 iam Spengelius p. 41 vindicaverat quod spernere non debebam *τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον*, quibus sequentis versus principio Hauptius *ἔστιν* addidit. Versum 11 olim conieceram sic supplendum esse *ἑκκαιδέκα τάλαντα* [*ταλάντατον*]. Extremorum versuum sententiam hanc fere per corruptissimae memoriae nebulam dispicere mihi videor:

παιδισκάριον θεραπευτικὸν δὲ τοῦ δόμου
θᾶττον ἀπάγοι τις ἢ 'τέραν ἂν εἰσάγοι.

sic enim ultimum correxit Henricus Iacobi meus pia memoria colendus, quamvis librorum indiciis ne sic quidem omni ex parte satisfactum sit. accedit quod excidisse quaedam post v. 14 suspicor: nam hiant sententiae.

Ceterum varias Graeci textus scripturas ex proecdosi repetere ab huius libri consilio, quo non Menandri fragmenta edere animum induxerim, alienum putavi.

158. Ei qui interrogaverat 'sed túa morosane uxor quaeso est?' alter brevissime respondere fortasse potuit '*quam!*', scil. 'et quam morosa quidem!' sed tum nec ipse addidisset 'rogas?', quod sic nude interponi solet, nec alterum conveniebat quaerere 'qui tandem?'

163 *procilio* Par. P Bern. (non Basil.)

In Menandreis (fr. IV), quae ad fr. VIII adscripsi, v. 5 *ἐπαμφιέσαι* Meinekii emendatio novissima recipienda erat.

167 Nonii p. 155 *istuc* expunctis *is*, suprascr. *n* Harl. *nunc* Par. O

178 *ista ecaufest* Par. P, qua scriptura etiam clarius quam ceteris indicatur *si*.

181 *hospitium* etiam Harl. Par. P

190 *neque florem neque flocces* vel adlitteratione contra omnem mutandi libidinem defenditur. satis autem aperta sententia est: scil. vinum ipsum, liquidum et purum bibere volo, nec florem odorare nec faecibus inquinari.

197 *se eum* Nonii Par. P

Ad v. 215 laudare poteram Terentii Phorm. 686 'opera tua *Ad réstim res redit* mihi quidem planissume.'

217. Notabili exemplo Urbinas 307 in rectam emendandi

viam deduxit: expleri initium interiectione *eia* potuit, quae ante *tanta* facile exciderit. lusit autem servus, ni fallor, adulescentem comissantem, qui a convivio, ubi cum amica adcubuerat, domum rediens corollam illi detractam exosculabatur. *invasit* verbo ille usus est, ut velut insaniam quandam subito inlatam notaret: nam invadere morbus pestis furor metus dicitur. senario *tantam* scriptura obstat, quam in *tanta* temere, ut puto, mutavit Bothius. *hinc* praebet codex Victorianus. *in cor dandi dulcitas* amico cuidam in mentem venerat.

219. Quod Bothius scripsit *familia ei fame perbitat,* quamquam non male inventum, recipere tamen in textum nolui, quia *familiae* numero plurali urbana et rustica familia intellegi potest. Cf. Plauti Cist. I 1, 47 'nam si haéc non nubat, lúgubre *famé familia péreat.*' Ceterum octonarium iambicum nuper nescio quis praescripsit talem: *hic amét, fame famíliae pereant* e. q. s.

227. Fuit qui *domum abiit* commendaret: sed qui concedit de via, aut vitat praesentem aut certe locum dat aliis, ipse se recipit: exemplorum plenam esse comoediam nemo nescit.

Versus 241 initio *olim* post *licebit* facile suppleri potest.

244. Non turbatur adlitteratio composito *elusseris* ante *lautissime,* oneratur autem sermo moleste repetita particula *ut,* cui in tam arte coniunctis verbis locus nullus est.

248. Sententiam vide an ad normam dicti 'ius summum saepe summast malitia' talem fere poeta formaverit:

summa (vel *saepe*) *ínnocentia ést summa eloquéntia.*

sive magis placet: *saepe ínnocentia ipsast eloquentia.*

254 sq. Praefert Buechelerus intra unius septenarii modulum conclusa haec: *nómen virginís, nisi verum* est, *déintegravit;* eosdemque numeros (sed *verginis* 'secundum arcanam rationem sonorum' scilicet Leidensis auctoritate et *mirum*) elegantiarum arbiter Lucilianus nuper probavit. parum prospere Acidalius *nisi vir non est* coniecerat.

Versum 275 qui Caecilii esse negat O. Muellero ita adsentior, ut etiam tragoediae multo probabilius quam comoediae adscribi censeam.

Plauto versiculum relinquo bis a Nonio p. 149, 9 (v. petilum) et 205, 3 (v. frontem) laudatum, sed corruptum utroque loco, cuius medela certe Oedipo Petropolitano non contigit. mihi certum videtur haec *coloratilem (coloratum) frontem habet* emendanda esse: *corollatum ille frontem habet;* cetera Ritschelius absolvat.

Merito inter *Caelii Antipatri* fragmenta rettulisse videntur quae apud Petrum in historicorum Romanorum reliquiis p. 148 n. 5 p. 163 n. 57 extant, quamquam prior locus (a Nonio p. 80, 32 laudatus 'bellosum, bellicosum. Caecius: tantum' e. q. s.) non abhorret a numeris, si lacunam statuas:

tántum bellum súscitare cónari aduersários
. . . . cóntra bellosúm genus

notumque est quam saepe in comoedia astutiarum machinae cum bello comparentur. Librorum quidem testimonia (apud Nonium *caelius* Harl. Leid. *coelius* Bamb. Colb. Dan. *caecilius* W Par. P Urbin. 307) parum fidei merentur: certe in Nonii et Prisciani codicibus sollemnis fere *Caelii* et *Caecilii* nominum est commutatio (vide Petri adn. crit. ad fr. 5. 7. 8. 9. 23. 26. 30. 36. 37. 43. 45. 57. 62). addere possum apud Nonium p. 87, 6, ubi ceteri libri *Caelius* perperam pro *Claudii* nomine (Claudii Quadrigarii fr. 24 p. 217 P) exhibent, in Urbinate 307 etiam *cecili lib. I* laudari.

IVVENTIO vel certe comico cuipiam poetae cur quae apud Varronem de l. l. VII 104 M. misere corrupta extant mallem quam Sueio ascribere, in museo Rhenano XXVII 183 satis exposui. nec miror quod qui nuper Suei carminum reliquias iteratis curis recognovit mea nec memorare nec refutare dignatus inquinare saliva sua ut solet satis habuit. neque istius ego facetiis quidquam reponam praeter lepidum versiculum, quem summus poeta noster non sui tantum opinor consolandi causa in obtrectatorem lividum et protervum iecit:

holopánto suus sibi pedis est, et mihi pol meus debetur.

libuit enim bellum septenarium Latine reddere. nam etiam quibus in alio carmine Goethius eundem hominem pestilen-

tem (ut ad nomen adludam) ac spiramina (non incendia) vana vomentem dirumque eius putorem descripsit, vivam Incubi mei (quem tamen numquam vidi) imaginem mihi reddere videntur. cui nunc in omne, ut spero, tempus vale dico: nam etsi non ita mihi ipse defuero, ut si quid bonae frugis prompserit nolim participare, at neque nomen eius repetere neque locum, ubi genio suo indulserit, indicare fas habebo.

Sed ad Varronem ut redeam, et certum est ei exemplo, quo vocum ab animalibus translatarum series concluditur, item ut superioribus auctoris et cuius sonus redditur animalis nomen praemissum fuisse, nec probabile, postquam paulo supra Sueius laudatus fuit, interposito Plauti versu eundem Sueium iterum inferri. Graecis autem, quos in Suetonio suo repetiit Reifferscheidius p. 253 sq., tractatibus, ubi ***νυκτερὶς τρίζει*** et ***νυκτερίδα τετριγέναι*** legitur, *trittiles* voces non inepte *ululae* tribui firmatur. nam Baehrensius cur maluerit *Suei a colubra* apud Varronem scribi nondum demonstravit. *serpentium* quidem Suetonio auctore est *sibilare* (***ἐπὶ ὄφεων συρίττειν*** vel ***συρίζειν***, ***δράκοντος συρίττειν***). Poetae verba, quae ex prologo aliquo sumpta esse suspicor, quam lubricum sit restituere velle non dissimulavi. eo minus silentio premenda sunt aliorum conamina. longe enim a mea opinione discedit Buecheleri coniectura, qui totum locum emendari posse desperans octonarium iambicum proposuit hunce:

qua in ré neque in iudícium Aesopi néc theatri tríttiles

quod 'obloquaris, obmussites' interpretatur. Aesopum autem cum intellegat tragicum histrionem, a Iuventii poesi haec aliena esse statuit. praeterea quod legitur *tradede* probabili ratione *tragoediae* corrigi et praemisso *ita* in antecedentis versiculi fine poni iubet, reliqua Varronis esse arbitratur. quae num propius meis a vero absint penes acutiores arbitrium esto: persuadendi quidem vi vel ideo carent, quia nec lemma restituere nec initium sententiae, saltem ut intellegi possit, sarcire conatus est vir amicissimus; nam ipsum Varronem tam trunca dedisse prorsus incredibile.

Ceterum non alienum ab huius libri consilio est quam-

vis brevem eorum, quae musei Rhenani l. l. p. 181 sq. disserui, memoriam hic inserere. nam quae paulo supra locum modo tractatum in Varronis libro VII 104 leguntur, cum inter palliatae fabulae frusta (XVIII) olim receperim, nunc Ritschelio adsentior, qui Parerg. p. 30 Suevio sive Sueio vindicavit. sed sic emendanda esse demonstravi: *Suei ab irundine: irundo, tú* (vel *et tú*) *fritinnis suáviter.* Excerpta autem haec sunt ex *pullorum* carmine: cf. Varronis e saturis hendecasyllabum p. 235 fr. II R: *et pullos peperit fritinnientis* et Suetonii pratum p. 253 R: '*hirundinum fintinnire* (immo *fritinnire*) *vel minurrire*, quamquam alibi cicadae dicuntur fritinnire (etiam in anthol. Lat. n. 762, 35 R.), hirundines trissare vel trissitare (item in anthol. Lat. n. 733, 5. 762, 26 R.: cf. χελιδὼν τετιβίζει, χελιδόνος ψιϑυρίζειν).

Apud TVRPILIVM v. 3 *uxorem ducere audio* Quicheratius, inperite.

5 *amrscedat* Par. P

9 Olim delevi primum *est*, quod intra duos versiculos quater recurrit, ut trochaeos utrique restituerem, neque repugnare sermonis scaenici consuetudini nudum *ita* exempla in Holtzii syntaxi II 285 collecta demonstrant. *sita*] *si ita* Bern. (non Bas.) indice Quicheratio.

13 Lemma ut ego constituit Quicheratius. *gracile* (i supra) Harl.

14 *ut res ést gesta* vel potius *uti res géstast* (sive *res ut géstast*) flagitat Ed. Becker stud. I. 158

25 *demetrius sed iam* Par. P

26 *na nam* etiam Harl. teste Quicheratio. Non dissimilis in Sticho 345 inter Gelasimum et Pinacium sermo:

iándudum ego istunc aégre patior dícere iniusté mihi.
praéter hac si me ínritassis ‖ édepol essuriés male.

Perderet nostri responsi sales qui *dolebis* scribi vellet.

31 *digitulis* iam Passeratius. Cf. Plauti Bacch. 675.

32 *meos* Colb. p. 466 *parentes* Harl. Colb. *parente* Par. P p. 466

38 Non ignoro equidem *suum sibi* hoc ordine solere collocari, sed ea mente, ut artissime dativo possessivo pronomini adiuncto quod maxime proprium sit significetur: 'suo sibi patri' Plaut. Capt. prol. 5, 'suo sibi servit patri' 50, 'gnatum suum sibi' Asin. 72, 'cum suo sibi gnato' 825, 'suam sibi cognatam' Poen. prol. 97, 'tuus tibi servus' Bacch. 992, 'suo sibi suco vivunt' Capt. 79, 'telo suo sibi' Amph. 269, 'suo sibi gladio' Ter. adelph. 958, 'sua sibi fallacia' Plaut. Capt. 46, 'sua sibi pecunia' Pers. 81, 'mea mihi pecunia' Truc. III 2, 30, 'sua sibi ingenua indoles' mil. 632, 'suum sibi proscaenium' Poen. prol. 57, 'reddam suum sibi' Trin. 156, 'suam rem sibi salvam sistam' Poen. V 2, 123. diversa ab his aliisque exemplis nostri loci indoles est, ubi *sibi* ad praedicata 'esse indulgentem et diutinum' referendum est.

56 *quam* tuetur Studemundus.

57 *lubendum* Bern., non Bas.

61 *causarum* manus docta in Mercerianae pr. margine.

62 sq. Librorum auctoritas fortasse paulo pressius servatur, si post *diutius* illud *errari* compendio scripturae contractum statuamus ex hoc *sermocinari.* ad sententiam bene quadraret etiam *me sollicitare.* Sequentem versum sanum non esse et sententia difficilis ac dura et numeri clamant, sed lenius remedium nondum inveni quam ut interponantur quaedam, sic fere:

nec [éxcusare usque] ésse suae parum óbsequellae [apúd nos].

65 Modo *át enim,* modo *at enim* pronuntiatur in comoedia, sed ut trochaicae mensurae paulo plura exempla sint: Plauti Bacch. 991 Most. 808 Men. 790 Pseud. 435. 641 Poen. 904 Pers. 832 Stich. 129 Trin. 806? Ter. Phorm. 487. iambicae praeter Naev. 59 haec habeto: Bacch. 1080 Poen. 653 Pseud. 538 Ter. hautontim. 699 eun. 381. utraque in eodem versiculo coniuncta est Poenuli 1186: *at enim volo hoc agas.* ‖ *át enim ago istuc;* eadem formula *at enim scin* iambica in Pseuduli v. 538, trochaica in eiusdem v. 641 invenitur.

66 '*Séd quis hic est* qui récta platea cúrsum huc con-

tendít suum?' Plauti Cist. II 1, 57: ergo *séd quis híc est* accentus non placent.

68 *uolo* Par. P

74 *gestantem* Aldina

77 *rus* om. Par. P

Ad 80 minus accurate adnotavi *nam* omnes libros exhibere: quid verum sit superior docet adnotatio.

81 *ut quam primum* Palat.

92 sqq. Responsi structura haec est: 'contendas, ut redempto senis pretio Phaedria tibi liceat redire' e. q. s. severitate scilicet patris Phaedria postquam ut Menedemi Clinia in hautontimorumeno compulsus est, ut relinqueret patriam (fr. I cf. III), vel ab hostibus in bello vel a piratis (fr. V) captus est. eum meretrix, propter cuius amorem pater filio iratus fuisse videtur, argento techinis quibusdam ab hoc impetrando e servitute redimere iubetur a servo, quod si perpetraverit, consuetudine amici denuo fruetur. ergo *Phaedriae* coniectura repudianda est. Interrogationis *ubi potestatem?* exempla reperies apud Heinsium ad Ovidii epist. V 150.

98. Servanda esse *ad nos certam* statuit Buechelerus, rectius etiam *duae* deleri; ceterum senarios audire sibi videtur, quorum alter ab initio mutilus sit, sed ut lateat *dubius* adiectivum. at mihi certum videtur lembos dici non potuisse ratem adcelerare: immo ad ratem adcelerarunt lembi, ut caperent. estque illa ipsa corruptela *nos certam* pro simplici *nostram* ut compendio scripturae male intellecto orta in Nonii libris admodum frequens. Femininum genus *lembi* vocabulo, quia ad naves pertinet, adhibitum est, quamquam masculino et apud Graecos et apud Plautum Merc. 193 aliosque Latinos usurpatur. ita 'Centauro magna' Vergilius Aen. V 122, ubi vide Servium (cf. Neuius gramm. I 669). accedit disertum Prisciani p. 658 P testimonium non praeteritum a C. L. Schneidero gramm. II 54: 'sciendum tamen quod vetustissimi in multis . . . inveniuntur confudisse genera, nulla significationis differentia coacti, sed sola auctoritate', ubi inter multa alia *lembus* adfertur. Audaci et inutili transpo-

sitione Quicheratius senarios *lembi redeuntés domum Duo nóstram certatim accelerarunt ad ratem* distribuit.

99 *me unius* etiam Montisp.

104 Navicularium Phaonem puella osculatur, quam conspiciens ambitiosus amator haec exclamat. ergo neque *illum*, quod omnes, neque *illaec*, quod plerique libri deinde praebent, probari potuit: in meo textu *illa* interpretor quae committit facinora inpudica, *haec* ad puellam praesentem refero.

105 *Longe* de loci distantia usurpatum non eo sensu, cuius exempla aliquot Hauptius nuper in prooemio Berol. 1872 aest. p. 7 composuit, scilicet ut significet 'e longinquo', sed sic 'longo abhinc spatio' intellegendum. plane eodem modo Martialis I 86, 6 'tam longe est mihi quam Terentianus' et Plautus Rud. 1034 'ubi tu hic habitas? ‖ porro illic longe usque in campis ultimis', et quis non? Interroganti responderi videtur *eccum isti ilico.* non sat intellego quae Buechelerus librorum premens auctoritatem scripsit: *sed quám longe est, cum isti ílico?* comparato quidem Plauti Rud. 266 'ílico hinc ímus hau lóngule ex hóc loco', ut in nostro quoque exemplo *isti* interpretari videatur 'ivisti', et tamen perverse interpretari Nonium ipse verissime animadvertit. ego *isti ilico* etiamnunc ut olim idem valere censeo quod apud Ennium in tragoedia v. 303 'ilico isti', duplici scilicet adverbio acriter demonstrandi causa posito. olim *quam longe est cum* ad temporis longinquitatem referebam, neque id sermonis natura omnino vetabat, sed quam inesse statuebam Thyesteae illius execrationis parodiam quandam minus in Phaonis persona aptam esse nunc sentio. Semel apud Nonium excidisse *ilicó*, cum et Turpilii verborum ultimum esset et lemmatis novi primum, iam Acidalius viderat.

106 Fortasse *ne me attigas, apage aufer Manum* scribendum est. Novum attigandi verbum indagavit criticorum qui sibi videtur princeps, qui nuper rescribi 'ocius' scilicet iusserit: *ne me áttiga atque aufér manum.*

Atrociter repulsus *heia quam ferocula est!* inquit ut in Casina v. 710 Olympio 'obsecro ut valentula est!'

110 Incredibile est quod Bergkius statuit, in suavissimis

his et elegantissimis versibus per vulgaris sermonis scabritiem poetam '*mi* cupiditas' vocativo casu pro *mea* sine ullo versus vel sententiae commodo intulisse.

112 *limasset* etiam Montisp. *limas*^{s}*sit* Par. P: verum autem ed. a. 1476 exhibere videtur *limasses,* quod ipsum in Caecilii qui proxime antecedit v. 140 Harl. W Par. P praestant pro eo quod in hoc quidem verissimum est *limassis* facili librarii errore.

121 sq. Adlitteratio nisi esset, iure dubitari posset an non *tumultu uecordi uagas* praestaret, ut semel ipsi Nonii codices exhibent.

123 *hortari* Harl. Montisp. Par. P

124 *celarent* Par. P, *cederent* Dan.: ex Harl. *celerent* enotavit Quicheratius.

126 *tristitatem* etiam Guietus.

127 Frustra Muellerus in prosodia Plaut. p. 56 formulis *sátius est, mélius est* in exitu versuum usitatissimis demonstratum ivit, nusquam non apud Plautum comparativi terminationem in *us* brevem esse: diversa enim aliarum locutionum atque caesurae ratio est, nec eripi nobis patiemur exempla huiusmodi: Men. 327 'proin tú ne quo abeas *lóngius* ab aédibus'; Most. 326 'cáve modo né *prius* ín via accumbas.' atque etiam in Trinummo v. 247 Ritschelius nunc 'iam *ámplius* órat' cretice dimensus est (cf. Buechelerus annall. philoll. 1869 p. 488). de Turpilio sane eiusque aetate multo maiore iure dubitatur, qui tamen cum sermonis certe colorem multo vetustiorem Terentio prae se ferat, in metiendis quoque vocabulis hic illic antiquam rationem retinuisse potest.

129 sqq. Grautoffii coniecturas probat Ed. Becker stud. I 142, nisi quod *cum agit alias res* scripsit.

131 *qua fiala vini* coniecit Quicheratius.

145 *comparce* Harl.

149 Nec ipsum *dispoliandi* verbum nec *dispoliare rem* pro eo quod est dissipare, disperdere exemplis quantum scio satis firmari potest: nam etiam Apuleius in apologia c. 76

p. 87 K. 'pudore *despoliato*', non *dispoliato*, ut in libris legitur, scripsisse putandus est. ac nostro quoque loco prudentius videtur, quamvis *dis* praepositio per se apta sententiae videri possit (cf. supra ad Naevii v. 57 disputata), commendatam bonis libris *despoliasti* scripturam recipere. castigans nimirum pater filium luxuriosum 'meam' inquit 'rem tua libidine deminuisti', ut iam nihil fere relictum sit. *dispolasti* non coniecissem, nisi tum etiam Nonii p. 480, 12 non doctrinae, sed testimonio aliquam fidem habuissem. *dispolare* scilicet verbum aliquod ad illius *interpolare* similitudinem factum mihi fingebam, atque ut hoc in fullonum officina videtur ortum esse, ubi interpolabantur, h. e. refingebantur sarciebanturque vestes, sic sensu contrario *dispolari* dici potuisse quae in singulas lacinias discerperentur coniciebam. sed tam vaga suspicio cum in sola Nonii auctoritate nitatur, cuius exempla ut alienissima ab illa interpretatione, ita e libris corruptis manifesto excerpta sunt, abieci totam ariolationem. Ceterum apud Lucilium lib. XXVI (Non. 97, 6) librorum scripturis *depeculassere* et *depoculassere* aperte indicatur *depoclassere* forma, in alterius versus exitu *depopulassere* conicio.

152 Mensuram *hŏdie* producta vocali *o* a Plauto certe nondum ubique vitatam fuisse Buechelerus de lat. decl. 52 statuit et adversus Ritschelium (nov. excurs. Plaut. I 91 sqq.) firmare studuit annall. philoll. 1869 p. 487. cumque diserto Marii Victorini testimonio tradita sit longior *hocedie* forma, quam tamen scio non mihi tantum dactylis magis quam scaenicis numeris commodam videri, quidni brevior sive *hoc die* sive lenior *hŏ die* (ut *hi iacet* in titulo CIL II n. 3244) aliquando admissa fuerit? certe praeter illos locos, ubi aut *hŏdie* aut *hocedie* formis in versu opus est, restant qui non minus facile hanc quam propositam a Ritschelio *hodied* ferre videntur. Turpilio vero quid hac in re etiam licuerit decernere nemo facile audebit. Attae exemplum v. 4 sq. propter personam mutatam ambiguum est.

153 *siem* Quicheratius receptis ceteris ex ms. Fabri.

154 In anapaestis, quos in adnotatione proposui, non commendavi, *quidnam* pro simplici *quid* legendum est.

157 sui] *uiri* Mercerus.

162 C.F.W.Muellerus quod coniecit *famae ac flagiti* haud infitiandum est commendari Ciceronis ep. ad Att. XVI 7, 4 exemplo 'meum factum . . . flagitii scilicet plenum et dedecoris.' quamquam minime constanti usu in scaenica poesi genetivus cum verbo *opplere* similibusque (cf. adn. ad Afranii v. 16) coniunctus est: Plautus Pseud. 588 'participes meos praeda onerabo atque opplebo', Amph. 251 'telis conplebantur corpora', Casin. I 33 'ego te inplebo flagris', Naevius 136 'animum amore capitali compleverint', Aquilius 8 'oppletum oppidumst solariis', Ter. haut. 306 'lacrimis opplet os totum sibi', qui 'explere' numquam non cum ablativo construxit (cf. Accius 323); Ennius trag. 53 'navibus complevit manus litora' (cf. ann. 310).

164 *nuptias abicci iniquos nuptias abieci amicos* Par. P

166 *crepa* coni. Quicheratius.

177 sq. Meretriculae interroganti *qui prorogem meas fortunas, mater?* hanc respondere fingit Buechelerus: si amatores, qui tua causa huc veniunt, despoliaveris. sed *prorogare* augendi et amplificandi notione quis dixerit non reperio. ac fortasse ipsum quod libri tradunt *gemmeas* retinendum est.

181 *locus* Bern. (non Bas.)

182 *uidere mi* clausulam Buechelerus ita defendit, ut pro uno verbo esse moneat per enclisin conexa conl. v. 196 et Varronis sat. 45 'ignorasse me.' tamen Terentium e. c. video non sic scripsisse eun. 730 'vah quanto nunc videre mi Formósior quam dudum!' sed 'formosior Vidére mihi'; et hautont. 59 'quod míhi videre praeter aetatem tuam Facere', non 'quod praéter aetatem tuam videre mi.' contra *soles, solet, ut solet,* similia in exitu versus frequentia. cur igitur istam clausulam, cuius geminum, ut in tam solita formula expectes, exemplum desidero, poeta noster alteri sollemni fere praetulerit?

188 *dextra accubui* coni. Lipsius.

V. 196 sq. septenarios iambicos esse existimat Buechelerus, priorem sic *excidít mi* concludens, in alterius caesura hiatum

tolerans et in fine plerorumque librorum *conlocaram* servans. eosdem septenariorum fines probat A. Luchs stud. I 73.

205 *transilconem* et 207 *traselconc* Par. P, 211 *trescleone* Harl.

205 Praefero nunc quod ante Bothium vulgabatur: *nón ést mediocris [haéc] res neque vulgária.*

208 *interducere* Bern.: an *interdeicere?*

212 *conloquium* Harl.

Inter ANONYMA palliatae fabulae frusta II simile est Plautinis Cistell. II 3, 73 sqq. 'est grávida facta, priusquam peperit filiam. Eam póstquam peperit, iussit parvam proici. Ego eám proieci et alia mulier sustulit.' ut illic Lampadio, ita hic quoque qui loquitur inpatienti diligentia tardiusculum vel stupentem edocere videtur.

3 Melius hoc laesae in *advenit* positionis exemplum attulisset Muellerus prosod. 285 quam alia.

V. 9 nescio an corrigendus sit hunc fere in modum: *nam quíd modi facturust ista denique?* ut librarius quod infra eodem loco legitur *risu* supra praesumpserit.

12 In fine supplere poteram *suam:* integrum reddere mutando *quálem delicatus iste* non audeo.

22 Cf. A. Luchs stud. I 70

25. Dubium est utrum is qui loquitur *senserit locum,* quo devenit, vinnulum esse, h. e. ad labyrinthi modum perplexum atque insidiosum, an ut orationem vinnulam Plautus dixit, hominem sive sermonem *sensilocum,* h. e. blandilocum et incelebrosum.

P. 116 ima lege: *praecludere uidentur.*

V. 32 *Colligari* nuptiae quidni dicerentur? si quidem 'coniugia nuptae . . ligant' in Senecae Herc. Oet. 457 et 'artior . . colligatio est societatis propinquorum' Cicero de off. I 17, 53 scribere non dubitavit; ne moneam in coronae mentione multo etiam aptiorem vinciendi et nectendi quam *iugandi* vocabulum fuisse.

37. Ciceronis verbis 'ut nihil ei constet *quod agat*' qui

uti velit, possit in fine versus addere *nec quid agam sciam* (vel *scio*).

46 sq. Fleckeisenus quoque in annalibus suis philologicis 1872 p. 365 adn. traditum *non* in *nonne* mutare veritus inseri post 'quas' sive *quando* sive *forte* mavult, ut hic versus exoriatur:

nón tu scis, si quás [quando s. *forte] aedes ígnis cepit ácriter*

Possis etiam *semel* inter *scis* et *si* inserere. Item Studemundo adsentior v. 53 *non putas* recipiendum esse. A. Spengelii de particula *nonne* libellum aegre fero numquam mihi in manum venisse neque adhuc parabilem fuisse.

50 Lacera Charisii verba Aemilius Baehrens annall. philoll. 1872 p. 365 sic transponi iussit: '*aegre.* idem in eadem: *aegre faciam filiis.* subaudiri debet verbum ut *sit* aliter Plautus' e. q. s. ut eiusdem poetae et fabulae hoc frustum fuerit, cui v. 46 sq. debentur. sed qualis in codice legitur grammatici explicatio 'subaudiri debet verbum, ut sit aegre' per se optime habet; plenius enim enarratur sententia: 'faciam ut sit aegre filiis.'

55 Non quia per se non rectissime dicatur *miser labor* ut misera cura ambitio cupido, alia, sed quia ab huius sermonis indole et comicae dictionis consuetudine alienum videri potest, dubito num *meus* vel *mis* praeferendum sit.

58 *Immo certe* sic coniuncta tuetur Terentius eun. 812 'credin? ‖ immo certe: novi ingenium mulierum.' sententia probabilis vide an haec futura sit: *inimíci causant? immo certe potior es,* ut hic quoque per inrisionem quandam ultro detur adversario potiori esse inimicis, quorum adversus eum machinae nil valeant. quod in textu posui *in amici causa es* (ubi tamen interrogandi saltem nota addenda) defendi possit Ciceronis pro Marcello 1, 2 verbis 'vehementer angebar virum talem, cum in eadem causa, in qua ego, fuisset, non in eadem esse fortuna' hac scilicet sententia: quod te in eadem causa esse dicas, in qua amicus tuus est, scil. ut ipse ab adversariis accusatus et periculis circumventus sis, respondeo te tamen illo potiorem esse; ergo et te et illum defendere debes.

59 *oppono* si Buechelero auctore scribes, sane nil miri aut rari in commutationis figura relinquitur, cum quod in nostro textu est *me* pro *te* non possit nisi iocandi quadam audacia et argutia vel explicari vel excusari. alterum, quamvis paulo diversum commutationis illius exemplum habes in Amphitruone v. 598: 'neque . . credebam primo mihimet Sosiae, Dónec Sosia *egomet ille* fecit sibi uti crederem.'

60 Negat pater quidam (vel mater) se in domum ut nurum recepturum esse puellam, quam ab alio iam vitiatam esse comperit: respondet filius, tamen cum infelici quodam casu oppressa, vi coacta (ut fit in fabulis) fuerit, auctor flagitii ignotus effugerit, ipse autem postquam diutina consuetudine et morum integritate adductus amare eam consueverit eique coniugium promiserit, animum inducere se non potuisse, ut cum gravidam esse sero cognovisset, solam relinqueret (neque hic necesse erat traditum *relinqui non potuit* mutare). at iratus pater rursus ingessisse videtur *non perpetiar* (scil. eam in domum meam venire): *non istam* vel *non ego istam perferam.* nam sic, ni fallor, satis commode locus restituitur. similis igitur causa eius quae in hecyra agitur, sed contrariae filii et patris rationes. Uni omnia Buechelerus adulescenti tribuit, qui cum servo loquatur: in verbis autem ab eo propositis typothetae culpa *reíci* pro hoc quod ille volebat *réici* expressum est.

85 sq. Non repudio septenarium quem fecit nescio quis: *tántum gratiae te demere, adicis quantum morae.*

Contra v. 87 qui *inpetrare quod nevis* commendavit, suum sibi teneat hiatum, quo mihi vel *quód inpetrare* correpta *in* syllaba tolerabilius videtur: in exitum versus nunc *non velis* quod olim conieci reciperem.

89 Mutilum ab initio talem facit A. Luchs stud. I 70: ⏑ *sát celeriter fít, quidquid fit sátis bene.*

92 Cf. idem p. 73.

Palliatae fabulae reliquiis adiuncta incertorum poetarum frusta ita olim ordinaveram, ut praemissis quae diserto testimonio vel adeo Graecorum nominum locorum morum indicio

palliatae generi vindicantur (I—XV, quibus accedunt XVI. XXIV. XXVI? XLII. LXIV. LXXI. LXXIX), adderem quidquid praeterea comicum colorem prae se ferre videretur neque manifesto vel ad togatas vel ad Atellanas vel ad mimos pertineret, quamquam decernere nihil de origine horum locorum volueram. Quorum in ordine constituendo sententiarum et notionum quandam similitudinem plerumque secutus eram. consultius quidem fuerat, si vel testium singulorum iuxta posuissem exempla vel ipsorum testimoniorum genera subtilius distinxissem. sed nunc partim expulsis quibusdam fragmentis partim novis additis totum contextum solvere si instituissem, et index verborum hac in parte plane de integro retexendus fuisset, nec ad veteris sylloges numeros ullo modo quadraret haec altera. ergo servavi quantum quidem fieri poterat antiquum ordinem. Aliter, si integra res esset, uno conspectu complexus essem e. c. versus a Charisio laudatos (qui nunc sunt fr. III. XXXIV. XXXVII—XLIII. LVII—LIX. LXXVII), praeterea si quae in sermonem nullo indicio facto videntur inserta esse poetarum verba, maxime in Ciceronis epistulis (quo pertinent fr. XX apud Frontonem, XIX. XXI. XLVI. LIII in Ciceronis ad Atticum, XXXVI praeter XXVIII—XXX in eiusdem ad familiares epistulis, et LIV in oratione Caeliana); tum Senecae ceterorumque ex ordine testimonia.

Ceterum frustra in sylloge nostra et *γνωτὸς κοὐκ ἄγνωτος* iste et Bootius quaerent quem alter suo acumine, alter a Perlkampo monitus in Ciceronis ad Atticum epistulis XIII 52, 2 indagasse sibi visi sunt senarium ab illo sic restitutum *amábo te* (vel *tete*), *eodem ád me cum revértere,* ubi hiatus *ted* scribendo paulo melius vitari poterat: ridicule Batavi *ehodum ad me* voluerunt. sed neuter animadvertit futurum esse *revertere* in simplicissimo popularis confabulationis dicto, quo Cicero usus est scribens 'hospes tamen non is cui diceres *amabo te, eodem ad me, cum revertere.* semel satis est.' atqui haec ultima quoque poetae esse videntur Bootio! qui vereor ne in altero quoque epistularum corpore similia plurima comicis vindicaturus sit, velut quod Trebatio Cicero (ad fam.

VII 16) scripsit: 'cui tamen dixi, cum me aliquotiens invitaret, *oro te, quis tu es?*' em septenarii initium. Nam in eiusdem epistulae initio cum haec antecedant: 'in equo Troiano scis esse in extremo: sero sapiunt; tu tamen, mi vetule, non sero. primum illas *rabiosulas sat fatuas* dedisti; deinde quod in Britannia non nimis *φιλοθέωρον* te praebuisti, plane non reprehendo' etiam CFWMuellerus Kaysero persuasit verba *rabiosulas sat fatuas* poetam nescio quem suppeditavisse, quamquam poeseos nec volam nec vestigium ostendunt. Nec magis adsentior Schneidewino, qui in his (ad fam. VII 9, 3) 'Cn. Octavius est an Cn. Cornelius quidam, tuus *familiaris, summo genere natus, terrae filius*' quae litteris cursivis distingui curavi, septenarium comicum agnovit (Philol. III 132), quem adsumpto *tuus* pronomine etiam in octonarium extendere poterat.

Expuli adeo quaedam Ciceroniana, quae cupidius in proecdosin receperam. Tunstallo enim credideram, cum frustum hoc *da te ín sermonem et pérseca Et cónfice exvitá compelle lóquere*, parum illud quidem numerosum, ex ep. ad Atticum XIII 23, 3 expiscarer (olim inc. inc. XXXIV), qui locus sic restituendus est: '*quare da te in sermonem et persta et confice et ita cum Polla loquere, ut te cum illo Scaeva loqui putes*', in quibus *et ita cum Polla* ex vetere codice Lambini Bootius et Kayserus recte ediderunt; *persta* mea coniectura scripsi ad horum '*urge insta perfice*' (XIII 32, 1) similitudinem; atque idem *perstant* in Luciliano versu p. 129 excerpto scripsi (nam *restant* scriptum extat), quamquam non intercedo si cui hic *instant* probabilius videbitur. Scaeva non dubitandum quin idem sit, cuius XIV 10, 2 mentio fit.

Item CFWMuellero (prosod. Pl. 452) concedo non me debuisse Vatinii in epist. ad fam. V 10, 2 verba '*omnia mehercle cupio quae tu mi imperas*' pro senario vendere (olim inc. inc. XXII). Nec illa quae de oratore III 40, 162 leguntur '*Syrtim patrimonii* scopulum libentius dixerim, *Charybdim bonorum* voraginem potius' sat certum est ad comoediam, quo olim aliis frustis scaenicis in eodem capite commemoratis adductus rettuli (olim inc. inc. XXXVII), spectare,

quamquam Aristophanis eq. 248 *φάραγγα καὶ χάρυβδιν ἁρπαγῆς* exemplo haud dissimili demonstratur potuisse illa a Latino quoque poeta optime usurpari: sed vituperat Cicero oratoris potissimum audaciam, oratori igitur non minus tribuenda sunt quam quae statim secuntur 'morte Africani castratam esse rempublicam' et 'stercus curiae.' Usitatissima in comoedia formula usus est Cicero cum ad Atticum XV 4, 3 '*quem di mortuum perduint*' scripsit, nisi quod *mortuum* acerbe ipse addidit: inter reliquias tamen comoediae (olim inc. inc. XLIII) ne haec quidem inserenda erant.

Nec minus temeraria suspicio, qua unicus numerorum mensor Iubae dicterium a Quintiliano VI 3, 89 sic narratum 'qui querenti quod ab equo suo esset adspersus *quid? tu*, inquit, *me hippocentaurum putas?*' quia scilicet aliquot pedes iambicos inplet, comicae scaenae vindicari voluit. At vero paeniteret sane, id quod idem bis adeo non sine suetis condimentis arguit, neglectum a me genuinum senarium *viním precemur: nam híc deus praeséns adest*, quem Diomedes p. 458 K., Donatus p. 400 K., Pompeius p. 307 K. laudaverunt, nisi fugisset infallibilem ceteroqui hominem Servii ad Verg. Aen. I 724 testimonium, quo Plautus auctor perhibetur. Nec magis Ottoni Seyfferto credo, qui in Philol. XXIX 409 ex Ammiano Marcellino XV 13 ('abiecte ignavus et, ut ait comicus, arte despecta furtorum rapiens propalam') novum produxit senarium *arté despecta furum rapiens propalam* probavitque C F W Muellero (add. ad pros. 4). at enim Ammiano videtur, id quod iam Valesius statuit, ex Plauti Epidico locus menti obversatus fuisse, ubi inter servos duos hic sermo habetur (I 1, 10): *mínus iam furtificús sum quam ante hac.* ⸢ *quíd ita?* ⸢ *rapio própalam.* Atque eidem relinquendum esse censui frustum quod apud Festum Pauli p. 28 M. legitur '*anginam vinariam habere* dicuntur qui vino suffocantur.' nam et haec et vicina ex Plauto excerpta esse olim demonstravit Bergkius in censura Festi ab Od. Muellero editi inserta in ephem. litt. Halensibus a. 1842, cuius ignarus fuit qui in Ritscheliana ad Trinummi ed. 2 praefatione p. LXVII de vocabulo *angina* disseruit.

Et quoniam in eo sum, ut infirma coniectura ad comoediam relata fragmenta perlustrem, ne illa quidem praetereunda sunt, quae cum in scholiis Veronensibus ad Verg. Aen. IV 146 teste Herrmanno sic corrupta extent 'Asper: pictos, stigmosos, ut pictos Gelonos. in *Protesilaodamia fac papyrin haec terga habeant stigmata'* (cf. trag. rel. p. 116), Carolo Dilthey in libro de Callimachi Cydippa scripto p. 59 ex comoedia aliqua Protesilaodamia hausta esse visa sunt. sed tale aut nomen aut argumentum cum in nullo Romanarum fabularum genere reperiatur, multo probabilius *Laevii* carmen a scholiasta laudari statuemus. cuius fr. 23 M. ('num quaepiam alia de Ilio' c. q. s.) ad illorum 'haec terga h. st.' numeros fere quadrat, nam quae antecedunt emendanda sagaciori relinquo. quamquam a tanta metrorum varietate, quanta Laevii poematia fuerunt insignia, ne senarium quidem alienum fuisse putaverim talem fere

aye fác purpurea istaéc terga habeant stígmata.

nec nego his in aliqua comoedia (modo ne Protesilaodamia fuerit) posse locum fuisse. *Laevii* nomen post *Gelonos* inseri nescio quem in mus. Rhen. XXIV 634 iussisse sero video.

Addo denique Sauppium nuper in ind. philologico Leutschii a. 1871 p. 184 ex Apulei metam. II 23 'ineptias, inquam, mihi narras et nugas meras' senarium effecisse *inéptias mihi nárras et nugás meras,* quem scriptor ille nescio an invitus effuderit.

Senecam in epistulis certe e *mimis* potissimum, qui eius aetate regnabant in scaena, prudenter dicta excerpsisse cum eo probatur, quod laudatae ab eo aliquot in codicibus, qui Publilii Syri sententias continent, reperiuntur (2. 234. 236. 250. 286: cf. fr. LXV. LXVII. LXIX. LXXIII), tum ipse significat, ubi *sordidissimum plaudere* ad illos versus narrat (ad fr. LXVII). ergo sat probabile saltem fr. LXVI et LXVIII uno quasi spiritu inter hos commemorata ad idem genus pertinere. ubi tamen *comicum poetam* (LXIV) vel *comicum* (LXXI) appellat, inprimis de palliata fabula cogitandum erit.

Contra *Cicero* quamquam in epistulis non abhorruit a mimi commemoratione, tamen in scripto philosophico nec

Laberium nec Publilium *sapientis poetae* laude extulisset, qua cum prae aliis Ennium suum inpertiat, ne Naevii quidem aut Caecilii sapienter dicta aspernatus est. itaque alienum a mimo habeo fr. LXII: respici autem a Cicerone simile Plauti Trin. 363 dictum 'nám sapiens quidem pol ipsus fingit fortunam sibi' rectissime negavit Ritschelius.

Suum sibi praeterea locum postulant *proverbia* et *dicta popularia*, quae possunt vel ab ipsa scaena in vulgi memoriam atque os abiisse vel vice versa e populi sermone a scaenicis poetis adsumpta et in numeros redacta (ut Plautinum illud in cives inmoenes Trin. 350 sqq.) vel e certorum auctorum, poetarum quoque scriptis a recentioribus repetita vel adeo carminibus a nescio quo apte conclusa, numquam tamen ab ullo poeta adhibita fuisse. si quae autem poetas auctores habent, sunt praeter scaenicos alii eisdem numeris usi, velut Lucilius. Iam ut *Livii Andronici vetus dictum* (v. 8) Terentius non nominato auctore militi suo tribuit, ita *verbum vetus* a Plauto laudatum inter comoediae frusta (inc. inc. fab. LXXX) rettulimus. Etiam Graecum exemplum adhuc extat eius senarii, quem cum olim inter Syri sententias ediderim, Woelfflinus ad spurias reiecerit, nunc ego in appendice sententiarum v. 178 posui: *amíci mores nověris, non oderis.* translatus autem est barbarus versiculus, si Nauckium sequimur, e corrupto Graeco; quamquam, si tam ineptus esset, ut illi videtur, mirum esset quod tamen apud vulgus in proverbium abiit. ut mihi Schenkelii (Philol. XXI 545) coniectura magis placeat, qua e Latinis Graeca facta, ab aliis autem postea variata fuisse statuitur. diciturque apud Frontonem *ἡ τῶν Ῥωμαίων παροιμία.* itaque in palliata quidem, ut quae e Graecis pendeat auctoribus, versiculo illi locum concedere ausus non sum, quem etiam nunc sentio Publilianum potissimum colorem prae se ferre. Item et Graecam et Latinam formam popularis dicti illius tenemus, quod Arnobius adv. nationes V. 21 his verbis memoravit: 'auctorem aliquis desiderabit rei. tum illum citabimus Tarentinum notumque senarium, quem antiquitas canit dicens: *taurús draconem genuit et taurum draco;*' Iulius Firmicus

autem de err. prof. rel. p. 426 Gr. tale: *ταῦρος δράκοντος καὶ δράκων ταύρου πατήρ.* Eisdem cantilenis popularibus reliqui etiam senarium, quem 'Verrii Flacci libro primo rerum memoria dignarum' usus Gellius IV 5 laudavit *malúm consilium cónsultori péssimum est:* expressus ille, ut Verrio Flacco visum, ex Graeco Hesiodi est OD. 266 *ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη*, cantatusque a pueris urbe tota, quod in Etruscos aruspices male consulentis de fulgure piaculis luendo animadversum fuerat. de quo supplicio cum in annalium maximorum libro XI traditum fuerit (cf. Peteri prolegg. p. XIIII. XXIII), quo tamen anno factum sit nescimus. et tamquam populi, non poetae scaenici dictum Varro quoque de re r. III 2, 1 eundem versiculum commemorat (*'quod dicitur:* malum' e. q. s.). Sed adhibiti etiam in scaena carminis publici exemplum Plautus praebet in Casina III 1, 10 'séd facito dum memoria per volgus quod cantant colas: *cúm cibo suo quique facito veniant quasi eant Sutrium'*, ortum autem proverbium esse Gallico tumultu Festus p. 310 M. narrat.

Ambiguum est iudicium, sed tamen ut populum potius quam poetam audire mihi videar, de *dicto*, quo Varro utitur inc. inc. fab. LXIII.

At non facile in dubium vocari poterit *versus antiquus* a Festo laudatus (inc. inc. fab. L), cuius ne absoluta quidem est sententia; etiam *vetus* illud, quo Cicero utitur (inc. inc. fab. LXXV), comoediae visum est convenire. Porro *verbum publicum* quod dicit Seneca (inc. inc. fab. LXXII) in sermone aliquo prolatum fuisse *postea* voce proditur. Numeris a poeta aptatum esse *vetus* illud *proverbium* apud Ciceronem et Ammianum (inc. inc. fab. XLIX) brevior apud Quintilianum forma probabile reddit, atque ad idem genus pertinet senarius Augusto familiaris (inc. inc. fab. LXXIV). Dissolvit numeros Cicero *pervolgatissimi* illius *versus* XXII, et *veteris laudatique*, ut ait in Catone 10, 32, *proverbii*, 'quod monet mature fieri senem, si diu velis senex esse', in quibus latet senarius huiusmodi: *senéx mature fías, ut maneás diu* (nam parum elegantes trochaeos Fabricius inter 'sententias mimis

Publii similes' v. 462 rettulit). Nec difficilius in numeros concluditur quod apud Petronium c. 42 aliquis usurpat dictum: *muliér quae mulier [ómnes] milvinúm genus.*

Ex commentario aliquo, Plautino fortasse, hausta videntur *proverbia* apud Festum (inc. inc. fab. XXXI. LI). Contra eo quod *vulgo receptum* '*ubi amici, ibi opes*' in Truculento legitur, non probatur iuxta adpositum a Quintiliano V 11, 41 '*conscientia mille testes*' item in comoedia locum habuisse: temere igitur olim inter eius reliquias inserueram. Nec magis agnosco scaenicum, quem fuit qui odoraret, spiritum in *vetere adagio* illo, quod Gellius praef. 19 commemoravit, *nihíl cum fidibus gráculo, nihíl cum amaracinó sui,* quod certe in Varronis saturas non minore iure inseri poterat. Addo alia non minus futtili coniectura ab eodem comoediae oblata: senarium *non cóntinetur intra pelliculam suam* e Porphyrionis ad Hor. serm. I 6, 22 verbis protractum, *versum veterem,* quem *in carminibus* esse Varro in vita populi Romani narravit teste Nonio p. 21, 9: *síbi pastores lúdos faciunt córiis Consuália* (quae e rusticana nescio qua cantilena videntur sumpta esse); denique '*tritum populi sermone proverbium*' quod Hieronymus epist. I 340 M. servavit *accéssit huic patellae dignum operculum,* translatum scilicet e Graeco εὗρεν ἡ λοπὰς τὸ πῶμα. Cretici qui apud Nonium p. 287, 8 in loco lacunoso quasi Lucilii leguntur *dívidant dífferant díssipent dístrahant* ad quod carminum genus referendi sint plane incertum.

Popularibus dictis commode adiunguntur qui in *parietibus Pompeianis* inscribillati leguntur versiculi partim sententias communes, partim petulantiam et lasciviam exprimentes. ex quibus elegi et appendicis instar adiunxi p. 130 qui scaenicam hilaritatem spirare viderentur. nolui, ut consentaneum erat, in hunc ordinem admittere qualia extant apud Zangemeisterum n. 1597. 1882. 1884. 1899.

Nec persuasit mihi Fröhnerus (Philol. XXII 331 sqq.) calculum illum inter viatorem et coponem, qui in ectypo Isernino (Mommseni IRN n. 5078) insculptus est, septenariis trochaicis compositum et ex comoedia nobili repetitum esse.

extrema quidem verba *iste mulus me ad factum dabit* (h. e. ad mortem dabit interprete Buechelero mus. Rhen. XXVII 132) ex vulgi ore videtur viator mutuatus esse.

Omitto ficticium titulum Or. 4813 (cf. Buechelerus mus. Rhen. XXVII 140): *uixi dum uixi bene. Iam mea peracta, mox uestra agetur fabula. ualete et plaudite.* unde praeter exitus senariorum duos facile est integrum versiculum hunc fere efficere:

mea iám peracta véstra agetur fábula.

Etiam ex *saturis* tam Lucilii quam Varronis laudantur quae comici sermonis speciem vel reddant ingenuam vel imitentur. haec in unum collegi, non qui sponderem sumpta omnia ex certa certi poetae comoedia esse, sed ut quid huius generis lateret in reliquiis istis facile posset perlustrari et in usum adhiberi. Imitatur prologum *Varro* quattuor illis senariis *vosque in theatro* e. q. s. (vide p. 128). Olim inter ipsas comoediae reliquias recepi fr. LXXIX, cui addi potest LXXXI. Ex *Lucilianis* huius generis, quae nuperrime Franckenus Coni. crit. ad Lucilii decadem II et III p. 8 sq. data opera pertractavit, praeter ea, quae supra vel recepi vel tetigi (vide quae ad Caecilii Hymnida monui), tria frusta satis habui p. 129 notare: *caede ostium, Gnatho* e. q. s., *Gnatho, quid actum est?* e. q. s. et inc. inc. fab. LXXXII. At vanissima ariolatione doctus vir supra laudatus Coni. crit. a. 1871 p. 33 coniecit composita quaedam ut *cibicida* (XXVII 42), *moechocinaedus* (XXX 19), quod dactylico versui, non iambicis aut trochaicis aptum est, comoediae deberi.

Frustis comoediae denique adnumeranda sunt integrarum Plauti maxime fabularum interpolamenta, si numerorum et sermonis probitate antiquitatem profitentur, velut qui in Plauti Trinummo post v. 367 insertus est versiculus *sápienti aetas cóndimentum, sápiens aetatí cibust* et ceteri, de quibus in opusc. II 274 sqq. disputavit Ritschelius (cf. Fleckeisenus annall. philoll. 1870 p. 851). Suas ipse fabulas versibus aliunde sumptis exornasse videtur ille *Quintipor Clodius*, quem in epistula ad Fufium Varro carpsit. Tetigi olim in praefatione ad com. p. XI locum (apud Nonium p. 117, 4. 425, 18), ubi *Antiphoni* eius eadem, quae Getae in Phormione

Terentii V 6, 1 sunt, tribuuntur: cf. praeterea Vahleni Coni. in Varr. p. 131 sqq. et quae Buechelerus mus. Rhen. XIV 447 disseruit.

Hic *glossarum* brevem conspectum dabo eisdem ad singula glossaria designanda siglis usurus, quibus in prioris voluminis corollario p. LXXI sqq. usus sum. pertinent enim ad comicos nostros poetas primum ex certo quodam grammatici fonte petita haec:

adnictare, adridere inuitare *P* = Naeuius apud Pauli Festum
approbus προσδόκιμος *L* = Caecilius apud Gellium
arseuerse prouerbium *P* = Afranius apud Pauli Festum
biber τὸ πίνειν *L* = Titinius apud Charisium
bilbit βομβύζει *L* = Naevius apud Pauli Festum
(carensis pistoribus e. q. s. *P:* cf. Titinius apud Pauli Festum)
casinar B^{2c} *HPSV* = Atell. inc. VII apud Varronem
cassabundum *HPV* = Naevius apud Varronem
claudeo χωλεύω *L* = Caecilius apud Priscianum
complecto συμπλέκω *L:* cf. Pomponius apud Priscianum
concordis ὁμόνους *L* = Caecilius apud Priscianum
dapalis cena λιπαρίς *L* = Titinius apud Nonium
degulo καταλαιμόω *L* = Afranius apud Nonium
depudico διαφθείρω *L* = Laberius apud Gellium
elucifico ζοφόω *L* = Laberius apud Nonium
elutrio διαχέω *L* = Laberius apud Gellium
falla fallacia *P* = Novius apud Nonium
flagriones μαστιγίαι *L* = Afranius apud Nonium
floces uini στέμφυλα *L* = Caecilius apud Gellium
gallulo ἡβάω *L* = Novius apud Nonium
glocidatus ἡδύς *L* = Naevius apud Varronem
gurdus, ineptus inutilis *V* = Laberius apud Gellium
inori inores Pauli Festus; inora ἄστομα *L:* cf. Turpilius 23
iubilo ἀγαλλιάομαι *L:* cf. Aprissius p. 273 apud Varronem

manduco ἀδηφάγος *L* = Pomponius apud Nonium
mollicina (molucium?) μαλακὸν ἱμάτιον *L:* cf. Novius apud Nonium
molocrum quem Graeci μύλικρον dicunt *P* = Afranius apud Festum
moragis, nucibus longis *P* = Titinius apud Pauli Festum
obstru[du]lenta, appetenda *P:* cf. Titinius apud Festum
oquinisco ἐπινεύω *L* = Pomponius apud Nonium
senecio γεροντάριον *L* = Afranius apud Priscianum
spatarro ἐπὶ ἐξουθενισμοῦ *L* = Afranius apud Charisium
taxillus ἀστραγαλίσκος, πεσσός *L* = Pomponius apud Priscianum
tentipellium φάρμακον πρὸς ῥυτίδας *L* = Titinius et Afranius apud Festum
tolutiloquentia τὸ ἐπίτροχον *L* = Novius apud Nonium
uacerra παραπλήξ *L* = Livius apud Festum

Plautinae uel omnino *scaenicae* aut antiquioris sermonis propriae glossae praeterea hae sunt:

ancillor κολακεύω *L* = Titinius, Accius apud Nonium
appluda κηρόβιον *L* apluda furfurina, alii panici *P* = Naevius apud Pauli Festum, Plautus apud Gellium
auritus ὠτώεις *L* = Afranius apud Macrobium, Plautus
bardus ἀναίσθητος βραδύς ἄφρων ἀφυής βλάξ *L* bardum, hebetem stolidum †bretendum (blennum *Buechelerus: an* brutum?) *P* = Caecilius, Plautus apud Festum
bellaria τραγήματα *L* = com. apud Gellium
callet οἶδεν *L* = Pomponius apud Nonium, Plautus Terentius
capulus, um φέρετρον *L* = Plautus Lucilius Novius apud Nonium
caries εὐρώς *L* = Turpilius Afranius Lucilius apud Nonium
clanculum λαθραίως *L* = Atta Afranius Plautus Terentius
clandestino λάθρα *L* = Plautus Pomponius Lucilius apud Nonium
clareo εὐδοκιμέω *L* = Turpilius apud Nonium, Ennius
colostrum τροφαλίς *L* = Plautus apud Nonium, Laberius Lucilius

comisatum ἐπὶ κῶμον *L* = Afranius Terentius
conquinisco ὑποκύπτω *L* = Pomponius apud Priscianum, Plautus
conuiuo συνευωχοῦμαι, συνεστιῶμαι *L* = Pomponius apud Nonium, Titinius Ennius
deamo στέργω *L* = Afranius apud Nonium, Laberius Plautus Terentius
diluculo λυκόφως *L* = Afranius apud Charisium, Plautus
diuidia διχόνοια *L* = Naevius apud Varronem, Plautus Turpilius Accius
diuito πλουτίζω *L* = Turpilius apud Nonium, Accius
elimino ἐκφέρω *L* = Pomponius apud Nonium, Ennius Pacuuius Accius Varro
efflictim, deplorando dicere (?) *P* = Naeuius apud Charisium, Plautus
firmiter βεβαίως *L* = Afranius apud Nonium, Lucilius Laberius
flacceo χαλάω *L* = Afranius apud Nonium, Ennius Accius Lucilius
gerra οὐδαμινός. gerrae πλεκτά τινα *L* = Caecilius apud Nonium, Plautus
glisco αὐξάνομαι προβαίνω ἐπιτείνομαι *L* = Turpilius Plautus Pacuvius Accius apud Nonium
humanitus ἀνθρωπόθεν *L* = Turpilius Afranius apud Nonium, Terentius
infelicare, infelicem facere, infligere *P* = Caecilius apud Nonium, Plautus
in mundo, expedite, uel ad manum *P* = Caecilius apud Charisium, Plautus
itiner εὐθεῖα, ὁδός *L* = Turpilius Plautus Accius apud Nonium
lacte γάλα *L* = Caecilius apud Nonium, Ennius Plautus
largiter δαψιλῶς *L* = Laberius apud Charisium, Plautus
largitas δαψίλεια *L* = Caecilius Turpilius Terentius
lurco λαφύσσω *L* = Pomponius Lucilius apud Nonium
lupari πορνεύειν *L* = Atta Lucilius apud Nonium
mercimonium συνάλλαγμα *L* = Turpilius apud Nonium, Plautus

merenda ἄριστον δειλινόν *L* = Afranius apud Nonium, Plautus

muginor γογγύζω *L* = Atta apud Nonium, Lucilius

nictor σκαρδαμύττομαι *L* = Caecilius, Novius apud Festum, Plautus

pergraecor ἑλληνίζω *L* = Titinius apud Pauli Festum, Plautus

petumen κτήνους ἕλκος *L* = Naevius apud Festum, Lucilius

rarenter σπανιάκις *L* = Caecilius Pomponius Novius apud Nonium, Liuius tr. Ennius

rauis κόρυζα, φωνῆς ἀποκοπή *L* = Caecilius apud Festum, Plautus

repuerasco ἀνανηπιοῦμαι *L* = Novius apud Nonium, Plautus

solox ἱερόν. καὶ παχύς *L* = Titinius apud Festum, Lucilius

sucerda χοιρεία κόπρος *L* = Titinius apud Festum, Lucilius

suffrago συλλαμβάνομαι βοηθῶ *L* = Pomponius, Sisenna apud Nonium

taxim ἡσύχως *L* = Pomponius apud Nonium, Lucilius Varro

tenebriones ἀπατεῶνες, ἐπίτριπτοι *L* = Afranius, Varro

tolutim ἐπίτροχα *L* = Pomponius Novius apud Nonium, Plautus Lucilius Varro

tuburcinor λαφύσσω *L* = Turpilius Titinius apud Nonium, Plautus

ualentia δύναμις, ῥώμη e. q. s. *L* = Titinius apud Nonium, Naevius tr.

uirosa mulier *V* = Afranius apud Nonium, Lucilius

Incerto auctore collectae primum quae in solis comicorum reliquiis leguntur pauculae sunt:

appella λειπόδερμος *L* = Naevii fabula

catacarisia *P* = mim. inc.

latiloquens πλατυλόγος *L* = Laberii mimus

riuinus ἀντίζηλος *L* = Mummii Atell.

urbanatim ἀστείως *L* = Pomponius

Plures quae alibi quoque reperiuntur:

articulatim ἐνάρτρως *L* = Aquilius, Plautus
beo μακαρίζω *L* = Titinius Plautus Terentius
buccones, παράσιτοι, βουκκίωνες *L* = Pomponius, Plautus
capitulum κεφάλαιον *L* = Caecilius, Plautus
cassus κενός μάταιος *L* = Afranius, Plautus
cursim τροχαλῶς, δρομαίως *L* = Afranius, Plautus
dilapido διαφορέω *L* = com. inc., Terentius
extorris ἐξόριστος ἐξώλης ἄπολις *L* = Turpilius Titinius, Accius
ganeo λίχνος e. q. s. *L* = Naevius, Terentius Varro
gannit σκύζει, ganit λαγνεύει } *L* = Afranius, Plautus Terentius
ingurgito ἐμφορέομαι *L* = Naevius, Plautus
inhio ἐγχαίνω *L* = Caecilius, Plautus
ludibunda, adolescens *P* = com. inc., Plautus
maeror λύπη e. q. s. *L* = Caecilius, Ennius Pacuvius Accius
morigera καταθύμιος *L* cf. *V* = Naevius Afranius, Plautus
opipare πολυτελῶς *L* cf. *P* = Caecilius (in Mai thes.), Plautus
plusculus παραπολύς *L* = Turpilius, Plautus Terentius
restio σχοινοστρόφος *L* = Laberii fabula, Plautus
ringitur πικραίνεται ὀργίζεται *L* = Pomponius, Accius Terentius
riualis ἀντεραστής *L* = Naevius, Plautus Terentius
suffragator ψηφοφόρος *L* = Novius, Plautus Varro
trepallus πρίαπος *L:* cf. Naevii fabula, Varronis satura, Priapea (83, 9)
uirgendemia ῥαβδολογία *L* = com. inc., Plautus

Restant alia priscis et posterioris aetatis scriptoribus communia in eisdem glossariis composita, e. c. *annosa bacillum ballista bipes blaterare blatta cacabus catella celero clitella compilo compingo concelebro dedecoro delenimentum dolo fruniscor fulica hospita lucunculus minutatim petulcus planipes planus pudenter reses sarculum tensa tintino uaricosus uelifico uermino uerpus.*

Quae olim comicorum fragmentis p. 317 sqq. (cf. praef. XVII sq.) adiunxi e glossariis, maxime Placidi et Festi, ex-

cerpta quamvis non temere omnino ad hoc litterarum genus me rettulisse praeter Bergkii auctoritatem (qui de Festo disputavit in ephem. litt. Halens. 1842 p. 224) Ritschelii inprimis de Placido inventum fidem faciat, tamen nolui quae data opera nec sine locuplete codicum apparatu pertractanda sunt primoribus quasi digitis praecerpere, immo exhaurienda reliqui Kettneris vel Kleiniis.

TITINIVS. Casu accidit, ut schedula, in qua *Duebneri* quasdam coniecturas in censura Neukirchiani libri (Iahnii annall. philoll. 1834 p. 266 sqq.) prolatas enotaveram, sero in memoriam vel in manus rediret. unde nunc saltem pauca, ne sua invidere viro diligenti videar, excerpam. Agnovit autem ut Hermannus numeros v. 6 sq.

8—10 Titinii exemplum excidisse, historici autem alicuius scriptoris, Sisennae e. c., Quicheratius haec esse statuit: *ita Spurius: animatur in proelium veles; eques recipit se, neque ferit quemquam hostem.* ridicula profecto proelii descriptio; quid autem Spurius iste vel fecerit vel dixerit, tacetur.

11 *at ubi* Quicheratius

20 *interea nasum oppugnat anima foetida* pleno senario Bothius. ceterum *fetida* exprimi volui.

25 *nequiuisti* Dan.

28 *noua quae* codices secundum Quicheratium. *non aqua* iam Cuiacius et Passeratius. olim a me commendata huius versus notatio placuerat Duebnero quoque.

30 *quis* Montisp. p. 366 *todie* Par. P *et hodie* Gen. Bern. (non Bas.) p. 366

31 Vt hic *diffringam* et in Iuventii v. 7 *diffregero* scripsi, item in Plauti milite gl. 156 '*diffregeritis* talos', 722 '*diffregisset* crura', in Sticho 191 'lumbos *diffractos* velim', in Asinaria v. 474 'crura hercle *diffringentur*' restituendum est; atque hoc ipsum ad Palatinorum fidem olim edidit Pareus.

33 Leidensis codicis scriptura *ut* pro *ne* fortasse *ni* forma indicatur.

34 sq. *homo* si deleretur, necessaria ad comparationis integritatem notio periret.

36 in titulo *geminae* Bern., non Bas.

38 *am bubus* Par. P: an *ambabus?* *in farris trite* Harl. *fra intritae* Par. P

39 *Nam postquam factus es maritus* Bothio duce Quicheratius. *domum* Par. O

41 *tuam quoque étiam uxorem paúcies Videó* ante CFW Muellerum Duebnerus.

41[1] *facis inique* Quicheratius quoque ceteris ut plerumque male administratis.

47 Sat manifestis librorum indiciis motus non dubitavi quamvis novum verbum *exscrattis* proponere ut idem significans atque exscreas vel translato sensu expellis, ut apud Terentium v. 406 Gnatho ait: 'quasi ubi illam *expueret* miseriam ex animo'. nam cum *scrattae* Plauto ipsique Titinio (75) dictae sint ab excreando despiciendae ac nugatoriae mulieres (Varro de l. l. VII 65 Festus p. 333 M. Gellius III 3 Nonius p. 169, 5), praeter *screare* alterum paulo fortasse fortioris notionis *scrattire* sive *scrattere* verbum fuisse videtur, unde factum sit *scrattus* ad eorum similitudinem, quae in corollario ad trag. p. XVII composui. neque enim credo *scraptae,* ut in Festi glossa extat, genuinam formam, sed in Titinii v. 75 *scrattae,* ut indicat codex, scribendum esse. Sed haec qui nimis incerta esse arbitrabuntur, eis uti licebit Pliniano verbo *cratire* (n. h. XVIII 28, 258 'utilissimum, si malae herbae, arare, dein *cratire,* serere florem ex fenilibus, atque e praesepibus feno dilapsum spargere priusquam *cratiantur*' e. q. s.), unde *excratis* compositum optime ad nostri loci sententiam quadrat, qua parasitus tamquam mala herba evelli atque exturbari iubetur. cf. in simili notione *evallavero* 77, *evannetur* Pomp. 92, *exficio* Afran. 110, *explodam* 327, *avorruncent* Afran. 64. *Vestrum* Nonius per eundem stuporem pro accusativo singulari habuit, quo in eodem titulo 'maiorum suum' Sisennae, 'maiorum meum' Plauti posuit.

48 *gnaui* Puteanus, quod in hoc ordine verborum *hominis gnavi officium functu's* vel *functus es* aptum esset.

57 *nos* Quicheratius quoque inseruit.

58 *sin odio forma sum* Guietus. Verba sunt novae uxoris, eius fortasse, quas res suas sibi habere iubens domo expellit maritus fr. XI (cf. XIII): obsequio et patientia superare fastidium viri animum inducit. absurdam autem C F W Muellerus sententiam proposuit, quasi non quae aliis forma displiceat, eisdem tamen placere possit morum suavitate vel displicere forma marito quoque. ceterum *sine* cum coniunctivo in enuntiato concessivo ut 'quamvis' usurpari nullo exemplo demonstratum video. nam diversa sunt Caecilii v. 72 et 73.

59 *pro* om. ms. Fabri *moribus* ms. Fabri *maoribus* suprascr. *i* Leid. *maioribus* Harl. W Par. P teste Quicheratio.

63 sq. Inter formulae *nunc adeo* exempla, quae Handius Tursell. I 146 collegit, ad amussim huc quadrat Plauti merc. 329 *nunc ádeo ibo illuc.* In sequentibus idem, quod Hermannus, Duebnerus quoque proposuerat. V. 64 *set* magis quam *et* consuetudini horum sermonum convenire monuit Studemundus.

65 *ted*] *et* Par. O. consentit mecum de versu constituendo A. Luchs stud. I 68.

68 *que* Bern., non Bas.

69 *nobitarent* Par. P: ceterum cf. Plauti Rud. 619 'innocentum qui se scelere fieri nolunt nobiles'.

70 in titulo *proelia* Par. P

74 Moecham argui Postumam minus bene composito stratorum in lecto ordine maledica et suspicax mulier significat. obiter moneo in Plauti Trinummo v. 130, ubi *quid sectiust* Ritschelius restituit, librorum *BCD* scripturam *secutus est* paulo fortasse etiam accuratius ita interpretandam esse, ut *secitiust* scribatur: cf. de adverbio *secitus* Fleckeisenus mus. Rhen. VIII 226.

77 Cascam quam Luebbertus reducere voluit formam *evallaviso* magnopere nuper commendavit Savelsbergius in

Kuhnii ephem. linguis comparandis dicatae vol. XXI (novae ser. I) p. 168: mihi tamen persuasum est aut *evallasso* aut *evallavero* illa aetate dicendum fuisse.

84 Quod Verrii Flacci, ut videtur, auctoritate nisus Nonius testatur *diligit* notione qua dicitur discindit, e textu removere ausus non sum, quamquam neque CFWMuellerus prosod. 490 neque laudatus ab hoc Madvicus (emend. Liv. 155), qui nostri loci ne memor quidem fuit, rem ad liquidum perduxisse videntur. *Leguntur* sane herbae frondes fructus (cf. Pauli Festus p. 115 M.), dum carpuntur vel evelluntur: 'carpendae manibus frondes interque legendae' Verg. ge. II 366; 'satis plerisque visum est . . . herbas et praecipue gramina extirpare, quae nisi manu eliguntur et in summum reiciuntur . . . reviviscunt' Columella de re r. IV 5; 'herbaeque eligendae et dum tenerae sunt vellendae' Varro de re r. I 47; 'steriles herbas eligens' Curtius IV 1, 21. Ad quae proxime accedunt Ciceronis Tusc. disp. III 34, 83 'stirpes aegritudinis . . . ipso trunco everso omnes *eligendae* sunt' et paulo infra 'illae fibrae stirpium . . . persequendae et omnes *eligendae*'; sic enim codices habent, quamquam fuerunt qui *elidendae* corrigerent. videturque ad eandem normam simillimus de divin. II 72, 148 locus exigendus esse 'superstitionis stirpes omnes *eiciendae*', ubi *elidendae* Manutius, *eligendae* Madvicus coniecit. sed vix maiore audacia in Tusculanis disputationibus ad huius exempli similitudinem *eiciendae* corrigas, quod certe fortius et sententiae magis aptum videtur quam nimis lene meo sensu *eligendae:* nam ipsam excindendi evellendique significationem non magis inesse in illis locis demonstratum video, quam ubi Parcae fila, nautae litoris oras, vela, alii spolia fugati hostis, ossa corporis mortui de via, remos in maris gurgite *legere*, vel *sublegere* sermonem dicuntur, in quibus a tractandi vel obeundi notione sensim transitus fit ad tollendum, sed omni violentiae significatione procul habita, immo ut sensim et paulatim fieri cogitetur. Separandi autem ab his illi loci sunt, ubi *nervi* aliquo modo debilitati dicuntur. atque ut Ovidio auctore rem. am. 147 languor et somni, alea et vinum '*eripiunt* omnes animo sine

volnere nervos', ita poetae, ut Cicero ait Tusc. disp. II 11, 27, 'nervos omnis virtutis *elidunt*'. Etiam *inciduntur* nervi: Cic. Phil. XII 3, 8 'legionum nostrarum nervos nonne his consiliis incidimus?' de lege agr. II 18, 47 'incidant nervos populi Romani', Acad. post. 10, 35 'nervos virtutis inciderit.' Corrupta esse consentiunt plane gemina exempla haec: de lege agr. II 33, 91 'nervis omnibus urbe *eiectis* urbem ipsam solutam ac debilitatam reliquerunt' et Livii VII 39, 6 'nervos coniurationis *eiectos* arte consulis cernentes'. sic in codicibus scripta varie emendare conati sunt docti homines: *exsectis* illic Nic. Angelius, hic *exsectos* Puteanus (lenius poterant *esectis* et *esectos*); contra *electos* hic Gebhardus et Gronovius scribi iusserunt, quos secutus Madvicus illic quoque *electis* restitui voluit, quam coniecturam maxime firmari censet versibus Lucilii (apud Nonium p. 278, 10 conl. 269, 32 et 301, 10) his:

concédat homini id quod velit, deleniat,
corrúmpat prorsus, nervos omnis *eligat*

ubi *deligat* exhibet W, lemma autem Nonii p. 301 est '*eligere*, defatigare'. at tam crudele tormentum, quale extirpando nervo efficitur, comparari credemus cum soluto per mollitiem et languorem animi vigore? de quo tamen cogitandum esset, si eligi nervi eo sensu dictum esset, quo eligi herbas et stirpes dictas esse sibi persuasit Madvicus. nam illa, quae supra commemoravimus, eripere et elidere et (apud Quintilianum I 2, 6) frangere nervos a tanta, ut ita dicam, evidentia imaginis longius absunt, addiditque Ovidius etiam 'sine vulnere', ut doloris sensum omnem removeret. Quibus causis adducor, ut fuisse olim praeter *eliquēre* et *eliquare* verba eiusdem stirpis tertium *eliquĕre* suspicer, ut simplicia tria fuisse constat: *liquĕre liquare* et deponens *liqui*. hoc autem ipsum Lucretius II 1132 translato sensu usurpavit: 'inde minutatim vires et robur adultum Frangit, et *in partem peiorem liquitur aetas*'; solutam veneno corporis compagem describit Lucanus IX 772 'femur quoque *musculus omnis Liquitur*'; et correptam antiquitus fuisse priorem syllabam Plautus Trin. 243 docet. hinc igitur sumpta medela apud

Lucilium quoque *cliquat* (in lemmate Nonii quoque fortasse *cliquere*) scribendum esse conicio, sive mavis *elicat*, quod idem est. nostris vero prorsus similia antiqui glossographi a Varrone de l. l. VII 106 laudati docuerunt, ubi Atilii *liquitur animus* explicatur (vide p. 33), ut ipsa *delicatus* et *deliciae* vocabula interpretanda esse videantur *deliquiae* et *deliquatus*. Item verbum vetustum quod est *delicare* erit *deliquare*, h. e. liquidum facere, ut nos 'aufklären' vel 'erklären' usurpamus. nam etiam tigna *deliciae* (apud Pauli Festum p. 73) ut a liquendo *deliquiae* Vitruvio VI 3 appellantur. Haec igitur si recte aut probabiliter disputata sunt, *diligit pernam* Titinium aut *elephantum* Plautum, ubi 'discindit' intellegi vellent, scripsisse non credibile videtur. immo apud illum aut *dissicit* corrigendum est, ut ipsi Plauti codices, emendatiores quippe eo quo Verrius usus est, praestant, aut aliter interpretandum *diligit*. quidni enim e. c. voracissimus parasitus diligere solito sensu, h. e. magni aestimare et cupide adpetere integram pernam, minuta autem frusta deprecari per iocum dicatur? quamquam ne *coctam* quidem, quod Iunius pro illo *totam* proposuit, ineptum est. Apparet denique quam perversa et ridicula in Afranii v. 244 scriptura *delecta coma* sit, quam tueri CFWMuellerus conatus est: pronum fuit *deiecta* corrigere, ut Tacitus ann. XIV 30 feminas narrat 'in modum Furiarum veste ferali, *crinibus deiectis* faces' praetulisse.

91 *contemplare* et *arbitrare* Passeratius.

93 *mein* Ed. Becker de syntaxi interrogationum obliquarum in studiis Studemundi I p. 130, ipse quoque senarium pronomine concludens. ceterum cf. Plauti Stich. 334 '*meín fastidis*, propudiose? eloquere propere, Pinacium.' In eiusdem versus initio quod traditum est *dicis tu* fortasse rectius sic interpreteris *dic sis tu*, ut 'dic sodes', 'dic oro' (vel 'obsecro' vel 'amabo te') formulae similes reperiuntur. De pronomine cf. Ed. Beckeri p. 149 adnotationem.

101 *desponsata* ms. Fabri

102 Triplici modo aut *quíd istuc est* (ut Ter. haut. 562. 579 Phorm. 343. 990. 995 eun. 237 adelph. 210 hec. 588) aut *quid istúc est* (ut Andr. 572 eun. 388 Phorm. 184. 816)

aut *quid ístuc est* (ut adelph. 956 cf. Afran. 212) cum efferri licuerit, hoc praetuli, ut deinde varietur accentus. minus placuit haec ratio: *quid istúc est? aut quid ístic sibi vult sermo?*

106 *audaciter* librorum scriptura servata deinde interrogari statuit Duebnerus: '*virgo ulla est tali*' *Setiae? tale* Par. Q Praeterea certior factus sum in Leidensi pr. *uergo* legi ut in Caecilii v. 255 *uerginis.*

108 cf. Plauti Cist. II 1, 16 'neque nos *factione tanta* quanta tu sumus'.

109 Puella, ut Charisius docet, modesta nimias amicae laudes leniter deflectit et deprecatur.

111 Molliculum adulescentem mulierum more *pol edepol* iurantem castigans magister utque virum decet ipse *edi medi* obsecrans interrogare potuit: *an ... meministi marem te esse?* Idem paedagogus ad eundem fr. VI locutus est.

V. 116 si recte a G. Hermanno emendatus est, vix aliter videtur intellegi posse nisi ut statuatur ioco frigidiusculo sane delicatus et luxuriosus adulescens argui *mullos,* pisces scilicet nobiles alere et in epulis adponere, ut inde *mulleos* sibi comparet calceos, h. e. inter patricios numeretur. nam a rubro colore mulleorum calciamentorum Fenestella mullis etiam nomen datum esse quamvis perverse putabat (Plinius n. h. IX 66).

124 *inmittier* Par. P *in eum nitier* Duebnerus

125 *quasi cum*] *quam* Harl.

127 *titinnius* Harl. Par. P p. 19 (item ad v. 95 et 147). *sedina* Par. P p. 503 *seti* Leid. p. 249 sec. Quicheratium, W secundum Basileenses.

128 *quocus* Par. P p. 503 *et num* Harl. p. 249 *fuerit* Par. P ibidem *trya* Par. P p. 87

130 Poenuli exemplo, quod Ritschelius laudat, addendus est Stichi v. 62 'iám quidem *in suo quiqué loco nisi erit míhi sita supelléctilis*, Quom égo revortar, vos monumentis commonefaciam bubulis.' nam *quique* servaverunt codices *CD*, *quicque* in *AB* invasit, in omnes autem *situm*, ut *supellectilis*

ex nominativo genetivus factus sit. in eandem atque ego coniecturam etiam CFWMuellerus prosod. 347 incidit.

131 sq. Creticis quos nuper extitit qui metiretur *lássitudó conservóm, rediviaé flagri* longe praefero Buecheleri senarium.

134 [Mutilam ab initio sententiam, quam statui, possis supplere praemisso superioris versus exitu *rationem liberum,* si pater familias loquatur, si filius, hoc fere: *parentum rationem meum*

144 *adquei* sine ulla causa nuper propositum.

146 *foris* Bern., non Bas.

147 sq. *iurgia ex meis aedibus* Passeratius

149 Nec ad laudes tantas nec ad *perhibendi* verbum, si quidem recte inventum est, primae personae pronomen *me* satis quadrat: immo vel paedagogus vel pater adulescentis, quem optime educatum esse putaverat, levitate ac nequitia stupefactus loquitur. *consili plenum probi* Duebnerus, non male.

150 *habui recte me* quid sit intellegitur similibus Terentii eun. 634 'redeo rursum *male* vero *me habens*' (cf. hec. 606 'haec res non minus me male habet quam te' Andr. 436. 940) et adelph. 45 'semper *parce ac duriter Se habere*'. Nil egit qui nuper tria inter duos versus variis modis dispescere verba studuit.

153 *immolabit* Scioppius

157 *écastór* cum ictu in prima syllaba ut in Plauti Amph. 537 Asin. 188 Truc. II 2, 60. spondeum in quarto pede ante caesuram exemplis ipse firmavit CFWMuellerus prosod. 612 sqq.

In glossis, quas ad v. 166 memoravi, 'opus *pistorium*' et 'opere *pistorio*' corrigendum est.

173 sq. Non inprobabili, quamquam non necessaria coniectura nuper sic reficta sunt:

tentipéllium
indúce, ut rugae *in* óre *extendantúr tuo.*

Fr. inc. XVIII[b]. Placidi glossa *carensis* (fort. *carensibus*) vide an Caesaris de bello civ. III 48 verbis inlustretur, ubi

milites Dyrrachium obsidentes ex genere radicis in vallibus invento, quod appellabatur *chara*, similitudinem panis effecisse narrantur.

ATTAE quae nunc coniectura, ut consentaneum est, incerta ascripsi v. 11[1] nuper non firmiore suspicione inter Suei sui dubia recepit quem nominare non attinet, nisus ille quidem Cauchianis excerptis auctoritatis exiguae (v. Keilii ad gramm. Lat. vol. I praef. p. XXV sq.), ubi Charisii locus sic descriptus est: *ut suemus* (supra scr. *succius*) *ait in nudo* (corr. *Mido*).

13 *v. v. In céram; mucrone ecce a. o.* proposuit Aem. Bæhrens ann. philoll. 1872 p. 364

15 sq. Cloatii verbis a Macrobio laudatis cum prius tantum, Graecam nucem amygdalen vocari, firmetur, necessario Atta testari debebat, *Thasiam* nucem eandem appellari: ergo in versus initio non *nucem Graecam*, sed *Thasiam* commendatam fuisse consentaneum. Ceterum dubito utrum coquum an medicum loqui statuam. nam qui suppurationibus internis laborat, ei 'cum melle quaedam edenda ut nucleos pineos vel graecas nuces vel avellanas' praecepit Celsus med. III 17, 4.

Ad 21 addere poteram *pro* ante *populo* fortasse mero librarii errore ortum esse.

23. In lemmate *Novius Dotata* probabile videtur Quicheratio.

AFRANIVS. Primi versus exitum uni ex amicis in mentem aliquando venerat *tripus* effecisse, ut oraculi Delphici aenigmata et ambages notata fuerint.

3 *numero* Studemundus coniecit, quod tamen ad notionem et usum huius vocis, qualem in corollario ad tragicos p. XV sq. exposui, non sat quadrare videtur.

4 *bona* ante Mercerum Douza expl. Plaut. III 24 *comest* erasa *t* Par. P Deletis *tu* et *hic* senarium effecit Vsenerus mus. Rhen. XXVIII 406

6 *heic* in scriptura *hac* latere nuper observatum est.

14 Initio quamquam sententiam addito *voltus* s. *facies* non inepte redintegravisse mihi videor, tamen ne Bentinus quidem inprobabiliter tituli corruptelam *augurius* interpretatus est *auguribus:* ita *Matertera* et *Materterae, Brundisina* et *Brundisinae* Afranii laudantur; *Decuma* et *Decumae, Malivoli* et *Malivolus* Novii; pro *Pancratiaste* Ennii fr. III *Pancratiastis*, pro *Piscatoribus* Pomponii fr. III *Piscatoris* in W legitur; idemque Nonius 'Pomponius *Fullonibus*' (fr. I) et '*Fullone*' (fr. II), 'Laberius *late loquentibus*' et „*late loquente*" habet. Ceterum Buechelero prae aliis quae coniecit (*os* vel *corruit*) placuit *hiscit ut fallaci* e. q. s. sed neque hiantis parietis aspectus fallax et amoenus est nec omnino cum pariete picto extra, intus putrido apte comparatur nisi quod concretum, ut ita dicam, et corporeum sit.

20 sq. cf. A. Luchs stud. I 69

27 *que* non magis hic dubito quin ab interpolatore pronomini '*quod* additum sit quam in Plauti mil. gl. 508, ubi solus *C* caret interpolamento. nostro autem loco etiam sententia repudiat istud *que*, cum subiunctum sit hoc enuntiatum relativum priori.

29 Falsum est quod contendit Nipperdeius *quemquam*, non *quempiam* scribendum fuisse, quia scilicet nemo cum Terentio comparari posse dicatur, *quempiam* autem qui poneret, hunc vel illum, certe unum aliquem, qui cum illo conferatur, cogitari posse statueret. satis est Ballionis in Pseudulo verba v. 219 opponere: 'númqui *quoipiámst* tuorum túa opera hodie cónservorum Nítidiusculúm caput?' Habet nimirum nescio quid vel confidentiae vel simulatae saltem urbanitatis sic *quis-pe-iam* compositum (ut recte Pottius etym. II 864 sq. solvisse videtur: cf. Corssenus de pron. l. serm. II[2] 846) pronomen, ut qui eo in interrogando utitur quasi circumspicere studiose undique alterum iubere videatur: cf. Plauti Persa 735 (Truc. II 4, 78): 'num quippiam aliud me vis?' Pseud. 368 'num peccavi quippiam?' Truc. II 8, 9 'num quidpiam aurum mores mutat mulierum?' Rud. 948 'vide, num quispiam consequitur prope nos'. Truc. IV 2, 12 'quid? amator

novus quispiam?' Casin. III 5, 38 'an quipiam ad te attinet?' Ter. Andr. 438 'num illi molestae quidpiam haec sunt nuptiae?' (Naevii com. 44). Itaque et in sententiis communibus locum habet: e. c. Ter. eun. 873 'saepe ex huiusmodi re quapiam Malo principio magna familiaritas Conflatast. quid si hoc *quispiam* voluit deus?' (et alias apud comicos: cf. Cic. de fato 11, 24) et cum dubitandi particulis *forte fortasse forsitan* (Cic. pro Sulla 30, 84. Verr. I 21, 56 II 32, 78) aut verbo *posse* (Liv. I 35, 3 III 55, 8 conl. Madvici emend. Liv. 47) coniungitur et in negativis enuntiatis eadem fere vi ut *quisquam* usurpatur, nisi quod studii quendam colorem infert: e. c. Cic. Verr. I 10, 29 'nego esse quidquam a testibus dictum, quod aut vestrum *cuipiam* esset obscurum aut cuiusquam oratoris eloquentiam quaereret' (ubi adloquitur auditores, *cuipiam* praetulit); III 31, 74 'numquam . . . Agyrinenses contra quemquam infimum civem Romanum dixisse aut fecisse *quidpiam*': non addidit, ut supra ad *quemquam*, in altero quoque membro adiectivum, nam ipso pronomine satis significavit nihil omnino, quidquid cogitari posset, dictum aut factum esse.

30 Eadem quae anonymus Bernensis habet etiam in codice Cusano, quem Kleinius edidit, extant p. 103. In versu ipso *merust* praefert Studemundus.

55 sq. Superbus aliquis cognatos fastidit, quorum ipsa nomina vel cognomina morbos prodant: Balbos Paetos Scatones Strabones Varos alios intellegere videtur.

75 sq. Trochaei *paúlo prius hinc ábiit* praeplacent Studemundo.

91 cf. Ed. Becker stud. I 274

97 *au obsecro* Terentio familiare fuit: eun. 656 'au óbsecro, mea Pythias, quod istuc nam monstrum fuit?' Phorm. 803 'au óbsecro, vide ne in cognatam pecces.' cf. 754 hautont. 1015 'au te obsecro, istuc inimicis siet.' eun. 899 'au tace obsecro.' Semper ceteris quoque locis mulier clamat, et praecepit Donatus ad Ter. Andr. IV 4, 12 '*au* interiectio consternatae ('perturbatae' ad eun. V 2, 60) mulieris.' Cf. Hirth de interiectionum usu Plautino Terentianoque (Ro-

stochii 1869) p. 9 sq. Notissima locutio est '*quid me censes?*' cf. Ter. Andr. 853 'quor igitur hic est? ‖ quid illum censes? cum illa litigat.' adelph. 656 'quid aiunt? ‖ quid illas censes? nil enim.'

101 *quae iurgio uiolentiaque terrent desubito uiros* Passeratius.

105 *sub diu* in exitu senarii metrum non tolerare docet Mostellariae v. 765 'sub dĭu colere te usque perpetuom diem', et laetor nunc Buechelerum quoque reprobare quem olim in Varronis sat. ἔχω σε fr. I R. senarii finem statuit *sub diu*, pro quibus in recognitione novissima fr. 171 *sub Iove* cum Vahleno anal. Non. 7 scripsit. Ceterum nec *sub divo* (vel quod idem est *diu*) nec *sub Iove* de die tantum valet, quod si verum esset, nec 'sub dio in sole' coniunxisset Columella XII 12 nec Suetonius Caes. 72 Caesarem 'humi ac sub divo' cubuisse narravisset, ubi certe nocturna quies intellegenda, nec Ovidius scripsisset metam. IV 260 'sub Iove nocte dieque Sedit humo nuda' aut fast. IV 505 'sub Iove duravit multis immota diebus Et lunae patiens et pluvialis aquae'. immo *sub diu* fieri quod non fit *sub tecto* praecipit Pauli Festus p. 71 M. probatque exemplis Vitruvius V 9, 5 VII 1, 5. Venator quoque Horatianus (carm. I 1, 25) 'manet sub Iove frigido' pernoctans scilicet, ut nemo non intellexit praeter Bergkium, qui sequentia 'seu visa est catulis cerva fidelibus' e. q. s. cum tali interpretatione conciliari non posse primus contenderit. at non difficile videtur hunc nodum solvere: sub noctem nimirum in cervae et apri vestigia incidit, quae ne amittat, sed oriente statim die persequatur, 'tenerae coniugis immemor' cubat sub divo. quod ipsum olim firmatum est Ciceronis in Tusc. II 17, 40 verbis 'pernoctant venatores in nive', quae autem secuntur in libris 'in montibus uri se patiuntur *inde*', ibi pro ultimo vocabulo corrupto, non *pruina*, ut Bergkius coniecit, sed *sole* vel *calore* sententia flagitat. mira vero ille audacia et inconstantia in Afranii versu inauditum omnibus scriptoribus *subdius* inferri iussit, quia *sub Iove* alienum a comoedia fuisse videatur. at

ego quidem altiorem poetici sermonis spiritum in Ovidii certe locis sentire nequeo.

111 sq. Recte monet A. Luchs stud. I 69 uno septenario concludenda esse, ut exitus fiat his: *datur míhi custodiéndus.* Coniuncta *itaque ádeo* in Terentii hec. 201 sunt: 'itaque ádeo uno animo omnés socrus [omnís suas] oderúnt nurus'. Ludere poetam v. 112 in nominibus *Tyria* (maria scil.) et *Tirrium* (*Tillium*) s. *Tyrrium* s. *Thurium* s. *Turium* cum certum videatur, ne ex priore quidem versu 109 eiusdem hominis nomen, qualecumque quidem fuit, expelli licet. *Tirrius* praenomen apud Praenestinos exhibet titulus Praenestinus n. 53 in ephem. epigr. I p. 20. Ceterum incohatam sententiam sic intellego: 'maria Tyria conciet, ut hunc Tirrium circumducat fraudibus' vel qualecumque verbum supplendum est. Ineptum est quod fuit qui coniceret: *in maria.*

120 *iactabit* Passeratio debetur.

122 Septenarium trochaicum initio mancum . . *tace! puélla non sum* e. q. s. Studemundus commendat.

137 Non dubitandum quin cum imperio amittatur servus, ubi solet sane sequi negotium imperativo inpositum, e. c. '*abi tu*, cistellam, Pythias, domo ecfer' Ter. eun. 753 (cf. 538. 763 haut. 804 adelph. 917 Phorm. 445. 712), Plauti Amphitr. 1126 'ábi domum, iube vasa pura actutum adornari mihi' (cf. 353 Curc. 255 mil. 255. 394. 535); sed non necessarium esse docet eun. 499 'abi prae, curre, ut sint domi Paráta.'

138 Si verum est quod sane valde probabiliter coniecit Studemundus *interibi loci*, invertendus verborum ordo sic erit: *tum ínteribi locí conscendo cúmbam piscatóriam.*

141 Non agnosco rerum aut sensuum mutationem, qua subitus ab iambis ad trochaeos transitus satis probetur, nec novi plane gemina exempla, inter quae ne talia quidem numerari velim, qualia sunt apud Terentium Andr. 510 hec. 746.

143 sq. Septenarios sic mavult disponere Studemundus:

iubeo hóminem tolli et cónlocari et cónfoveri: sólvo
operám Dianae.

V. 147 si Caecilii esset, non dubitarem conicere *de vita ac morted Enni*, saturae Ennianae memor, qua Mortem ac Vitam contendentes finxerat poeta (Quintil. IX 2, 36). *Mortis et Vitae iudicium* fabula Novii fuit.

152 *seponebas* Passeratius. *privasti* necessarium esse non concedo: vide quae Luebbertus in libro de particula *quom* scripto p. 87 sq. sub litteris *Bn* disputavit.

154 *depellis mihi manum* non potest aliter intellegi ac Tibulli I 10, 25 'nobis aerata, Lares, depellite tela' vel Valerii Flacci VI 652 'nato non depulit ictus Iuppiter'. quid ergo probabilius quam *paternam* ex mutila librorum scriptura elicere?

166 sq. Adlitterationem, qua hic senarios imperari arbitreris, non agnosco in membris sententia et structura separatis: *probabili, praegnatem*

175 *et* ut delerem suasit usus comici sermonis: Ter. adelph. 354 'curre, obstetricem arcesse'; hec. 719 'curre ad Bacchidem hanc Vicínam nostram, huc evoca verbis meis'. nam dissimilis hec. 359 'tu pueris curre, Parmeno, obviam atque eis onera adiuta'. Normas consuetudinis, ubi duo imperativi apud Plautum iuxta posita sunt, constituit Kiesslingius annall. philoll. 1868 p. 629; de imperativo antecedenti *i* vel *ite* nude adposito post Fleckeisenum disseruit Aemil. Ballas gramm. Plaut. spec. I p. 15.

Ceterum nunc adsentior Buechelero, qui *speratum* servari voluit, quem ut rite accipiat ornari puella iubetur. supplendus igitur videtur v. 176 sic esse:

venίre et mecum *eiús* speratum addúcere.

In sequentis versus exitu *conforment probe* scribi suasit Studemundus et paene persuasit.

178 Certum quidem est neque *multis* neque *cunctis* olere stactam recte dici; illud enim absurdum, hoc otiosum. in quibus ne forte odorem alterum quaeras vetant antecedentia quamvis corrupta *longeque et*, quae latissimi spatii descriptionem indicare videntur. sententiae igitur conveniret e. c. *longe per campos* vel *saltus* vel *plateas*, propius tamen a librorum fide atque ita comparatum, ut varias Prisciani et

Nonii scripturas sat probabiliter explicet, illud visum est, quod in textu posui. fac enim haec in archetypo extitisse:

A Q
LONGEQ · CVMIS, inde quae nunc tradita sunt orta esse possunt coniecturis antiquis. ceterum *stacta* quod legitur intellego ut in Plauti most. 309 'cum stacta accubo' de ipsa muliere, loqui autem sive adsentatorem velut parasitum sive irrisorem, qui cum adulescens amator naso se puellam advenientem sentire significasset (cf. Plauti mil. gl. 1256), non id sat certum signum sibi videri respondeat, quia quacumque eat amans, amicae odor eum persequatur necesse sit. ergo noli quod pronum est *stactam* conicere.

182 cf. Plauti Stich. 765 'prostíbulist autem *stantem stanti* savium Dare amícam amico'. invitatur igitur puella ut adsidat ad convivium.

183 In eis, quae olim librorum fidem nimis religiose secutus edideram *ínterim merendam occurro, ad cenam cum veni: iuvat,* saltem addere debebam praepositionem: *ad merendam occurro,* ut ad concilium legatos occurrisse Livius XXXI 29 narrat. Vel sic tamen minime ea sententia efficitur, quam Marquardtus inesse voluit, scil. merendam expectabam, cenam inveni. quae si vera esset, coniunctioni saltem *cum* locus mutandus et in priore membro adsignandus vel sic fere scribendum erat: *ínterim ad meréndam dum occurro, ád cenam vení: iuvat,* numeris quidem non elegantissimis. sed quidni contrarium iocose vel contemptim dici statuamus, scil. in merendam incidi, cum cenam sperarem? nam quae obstare videtur gaudii significatio *iuvat* per ironiam explicari potest. Nec vero minus aut facile aut probabile videtur remedium, quo in textu constituendo usus sum. nempe coquum, qui nescio qua de causa mature venerit, dicere conieci *merendam adcuro,* ut Menaechmus Plauti v. 208 'iúbe igitur' inquit 'tribus nóbis apud te *prándium accurárier*', ubi duplex item *r* librarii errore in *C* inlata est (*accurrare*).

187 Sententiam talem fere fuisse fingo:

án vidisti aquam úmquam ex caeno hauríre qui lavérent manus?

Proverbiali fortasse imagine usus est, ut dehortaretur, ne quis honesta consilia inpuris turpibusque remediis perpetrare vellet. Cf. Lucilii e libro XXVI sumpta apud Nonium p. 138, 21 'mórdicus petere aurum ec flamma expediat, *ec caeno cibum*'. Et sale caret et nescio qua verbositate displicet quod in libris quibusdam legitur *ex sino* (s. *sinu*).

V. 187[1] '*lineas* vasi genus' fuisse, ut tradidit Nonius, parum credibile, nec tamen aliud suppetit vasis nomen simile. nam nihili est quod olim dubitanter proposui *lenias* quasi a ληνός Graeco vocabulo ductum. Primum autem videndum quid sint *labella*. Cicero de leg. II 26, 66 'sepulchris autem novis finivit modum' (sc Solon); 'nam super terrae tumulum noluit quidquam statui nisi columellam tribus cubitis ne altiorem aut mensam aut *labellum*'; Cato de re r. 88 'eam muriam in *labella*, vel in patinas in sole ponito'; Columella de re r. 12, 43 '*labellum fictile*' et saepius. memoratur idem etiam in inscr. Nemorensi ab Henzeno edita et illustrata Herm. VI 8 sqq. v. 18 LABELLVM · MARMOREVM · CVM COLVMELLA · *Labra* quoque ut vasa passim apud Catonem obviam fiunt. praeterea Ovidius fast. IV 761 'nec dryadas nec nos videamus *labra* Dianae', i. e. lavacra; Vergilius Aen. XII 417 'hoc fusum *labris splendentibus* amnem Infecit'; Cicero ad fam. XIV 20 '*labrum si in balineo non est*, ut sit'; Plinius ep. V 6, 20 'inter has *marmoreo labro* aqua exundat' (addit Orelli tit. 4517 Buechelerus). Iam sponte apparet scripsisse Afranium *labella balineis* vel *e balineis*, itemque Laberium v. 38 *labella e balineis*. Nonius autem quod in codice suo legerat facili casu corruptum *labella lineis* stulte interpretatus est: ac fortasse apud auctorem eius cum *labella* 'vasi genus' dicta essent exemplis leniter corruptis, perperam rettulit explicationem ad (*ba*)*lineas*.

191 *Nescío quid* pronuntiatum fuisse eis probabile fit, quae Hermannus Luchs nuper in Hermae vol. VI p. 270 sqq. disputavit; item 417 *nescío qui*, 159 *nescío cui*. Pomponii locos iam in textu emendatos dedi. Apud Pacuvium fortasse pleno septenario 294 legendum: *séd nescio quid núnc est* e. q. s. Lucilii quem in eodem titulo laudavit Nonius hexametrum

sic censeo ad sanam sententiam redigendum esse, ut scribatur: *quid dicis? cur est furtum? quor coicis istuc?* (*factum* et *quod* libri)

192 Verum est *expeierabant* forma, de qua vide Vsenerum in annall. philoll. 1865 p. 226 sq., senarium plane ad Graecam normam astringi.

194 *inprimis* servari non poterat nisi ita transpositum, ut cum verbo *memento* coniungeretur, ac fortasse addendum in fine ipsum quoque *inprudentius*, ut hic evadat septenarius:

illúd memento inprímis, ne quid bláteres inprudéntius.

201 Constanti comoediae usu cum *age* vel *agite* exhortationem excipiat alter imperativus nulla particula adiunctus, non dubitassem *et* delere (ut supra v. 175), nisi praecederet pronomen *hoc*, quo ambiguum fit, utrum intellegendum sit 'hoc igitur agite' (h. e. animum advertite: cf. Ter. eun. 130 cum Donati interpr.) 'et in hac re me adiutamini' an 'in hac igitur re agite me adiutamini'.

204. Quas Afraniano vocis *possestrix* exemplo Nonius addidit glossas his 'ita tonstrix, ita *inpulstrix*, ita *curstrix*, ita *plaustrix*, ita adsestrix', cunctas comicas esse confidenter nescio quis edixit. et Plautinum est *tonstrix*, Afranii (v. 181) *adsestrix*. at Cicero si dixit *expultrix* Tusc. V 2, 5 mutata '*s* in *t*' teste Prisciano p. 784 eodemque p. 1221 *defenstrix*, ne *inpulstrix* quidem (sive rectius *inpultrix*) ab eius vel aetate vel scribendi genere alienum erit habendum. Ergo etiam duo quae restant vocabula incertum quando et a quo usurpata sint: *plaustrix* in exemplaribus inpressis, minus recte *plautrix* in libris legitur. *Curstrix* pro eo quod traditum est *curatrix* recte videtur restitutum esse. nam quamvis Priscianus p. 784 diserte neget *cursor* nomen femininum habere, tamen ipso *cursrix* exemplo utitur Charisius p. 30 P. quodsi alio loco p. 1221 P. Priscianus praecipit 'nemo enim dicit *pransrix cursrix tonsrix* propter asperitatem pronuntiationis', non ipsa nomina, sed has earum formas quamvis analogia factas a consuetudine alienas esse docet. neque enim sane *tonsrix*, ut praecipitur apud Charisium p. 30, sed *tonstrix*, quod Probus p. 91, 19 K. commendat, Plautus scripsisse

videtur, ad cuius similitudinem *plaustrix adsestrix sponstrix* (Probo teste p. 212, 16 K.) formae factae sunt. sed fatendum est inter omnia illa exempla nullum extare, cuius adfinitate satis se tueatur *t* littera in *cursrix* formam inlata, ut quae a verbi stirpe prorsus aliena sit. ac ne *expultrix* quidem, quod in *expulsrix* formae vicem novavit Cicero, ad amussim quadrat.

210 *visus est nimium mihi* in exitu versus Eduardus Becker et A. Luchs stud. I 68.

220 Ne in *saniter* adverbio haereas, ubi magnus amor desideratur, considerandum est loqui puellam, cui vel insanissimus adulescentis amor vere sanus videatur, quamquam *suaviter* Palmerii, nisi lemma obstaret, confidentius amplecterer. Numquam autem quisquam tam frigidus fuit, ut ad amoris vim exprimendam *adcurate* adverbio uteretur, quod labori cuivis, non animi sensibus describendis aptum est. contra ineptum minime esset quod libri habent *adorate*, simile quippe futurum illis *meditate*, *moderate*, aliis, si modo 'adorari' deponens aliquando fuisse probari posset.

212 sq. cf. Ed. Becker stud. I 134.

228 Comparari possunt Ballionis in Pseudulo verba v. 163 'haéc, quam ego a foro revortar, facite *ut offendam* parata Vórsa sparsa tersa strata lauta structaque omnia ut sint'.

229 *tertium* tueri videtur quod oppositum est *unum*, et licebit septenarium sic explere:

tértium diém praeclavium únum [*solum*] *téxere.*

cf. Ter. ad. 833 '*solum unum* hoc vitium fert senectus hominibus'. Phorm. 754.

234 Plane incertum num senarii an octonarii iambici an trochaici septenarii exitum an denique, si *periclum* scribas, prius eiusdem hemistichium teneamus.

236 Ceteris commentis omnibus nescio an praeferendum sit:

tenétur. nemo in médio est. magnificé volo
fluctátim ire ad illum e. q. s.

nota de eo, qui iam aufugere non possit, dicendi formula

(cf. 115). Comes sive servus sive erus sive amicus tergum adgredientis *tegere* et *sustinere* vel defendere pugnantem sive altercantem iubetur. Praeterea quod traditum est *accipite hoc* non potest intellegi nisi de vestimento vel alio onere, quo se impetum facturus levet, nisi forte succenturiatos quosdam, velut lorarios, ex insidiis accipere adversarium verberibus iubens *accipite hunc* dixit: cf. Plauti Men. 704 'adibo atque hominem accipiam quibus dictis meret'; Amphitr. 286. 296 Rud. 800.

245 *occasione capta* Duebnerus quoque.

264 Disertius monere poteram, procella in mari iactatum et vix servatum loqui. Nescio enim quam intellegi velit fulicam qui meam quandam veterem coniecturam furatus nuper deverbium tale instituit: *á! a! fulica béne peristi!* ‖ *dí te mactassínt malo.*

267 Admodum arridet Gerlachii coniectura *vellicarier.* nam *velificando,* h. e. blandiendo qui locus in hac contentione fuerit, aegre intellegas, nisi forte quod Bambergensis et Leidensis alterius indicio et adlitteratione commendari videatur *verbis lactare* in v. 264 accipias, ut totum certamen redeat ad blanditias mutuas. at enim *verbis* istud facile ex superioribus Plauti et Turpilii exemplis (*verbis velitationem fieri* et *verbis velitare*) errore librarii huc transferri potuit. contra *iactata* in principio concertationis *verba* ut pila proelii initio optime ad *velitationem* labrorum a velitum levi ac veloci incursione sumptam quadrant. Prorsus deleri *velificarier* et octonarios iambicos *interea vérba iactare ét labris Intér se velitárier* distribui Studemundus iubet. Inepte quidam coniunctis variis librorum testimoniis *verbis verba lactare* effinxit, quae quid sibi vellent significare dignatus non est.

270 Dactylos inter trochaeos in octonario defendi posse censeo; nam *pértimuistis* compositum est (cf. Rudentis 922 'súscitet', 930 'ínstruam'); *térriculam* tuentur ex eadem fabula 'óppida' 933, 'élleborosus' 1106, Terentii haut. 177 'sollicitudinem', 580 'ófficium' alia.

288 Octonarium quoque iambicum temptavi:

repástina sere ante iuvenis, út senex frugís fruas.

E codicis scriptura *seràti* erit fortasse qui *sari ut* malit elicere. In Plauti merc. 71 'tibi arás, tibi occas, tíbi *seris*, tibi itém metis' quod ex cod. *C saris* restitui iussit A. Kochius mus. Rhen. XXV 620 refutari videtur exemplo Epid. II 2, 80 'mihi istic nec seritur nec metitur'. nam bina illic quoque membra arandi et occandi, serendi et metendi distinguenda sunt. A. Luchs stud. I 68 coniecit dubitanter: *repástinas seró, senex, fucís* ⟨*tuas tibi rúgas*⟩.

291 Corruptum esse quod post *inbecillitas* traditur *tua* Buechelerus intellexit, qui tamen cum antecedentia intacta reliquerit, in hoc quaesivit, quale in illo *perdit* indagaveram, prohibendi aliquod verbum, velut *retardat* sive *moratur*.

Fabulae quae *Simulans* inscribitur argumentum Koechly, collega ornatissimus, paucis adumbravit in Sestianae interpretatione vernacula Stuttgardiensi p. 95.

304 sq. Senarios Buecheleri vel propter canticum, unde haec excerpta esse constat Ciceronis testimonio, probare non potui. Alienissimum a sententia Bergkianum *hui*, quo mirabundi utuntur, non indignabundi.

307 Non recepi *me* in textum quamvis probabile, quia sat frequenter in fabularum titulis ablativum accusativo a librariis mutari video: *meretricem* Caec. 111 (ante *memini*), *in pugilem* 193 (nisi forte in pugilem dici sequentia intellegas), *trasyleonem* Turpil. 201, *transyleonẽ* 205, *hominem* pro *Omine* Afran. 223. 224, *omnem* 226, *uirginem* 344, *heredem* Pompon. 53, *laterẽ* pro *lare* 61, *lenonem* 62.

316 Causa nulla est cur in dubitationem vocetur quod traditum est *dixi*. nam ut mittam ambiguum Andriae Terentianae locum v. 204, ubi cum libris nostris Nonius legit '*sed dico* tibi, Ne témere facias', Donatus contra *edico*, certissima sunt exempla duo v. 594 'ut adparetur dicam', et haut. 340 'dicam ut revortatur domum'. Item in milite glorioso Plautus v. 185 'dixi ego istuc' et 'hoc ei dicito. *Porro*' (hoc enim pro illo *profecto* substituendum esse suspicor) 'ut ne quoquam de ingenio degrediatur muliebri'.

327 Notassem integrum septenarium *in Arpínos iam*

e. q. s., nisi caesura ante *explodam* octonarium trochaicum suasisset.

328 sq. De anapaestis consentiens Buechelerus tamen in constituendis numeris et verbis discedit a mea coniectura. nam aut in duos septenarios sic, ni fallor, distribui

. . . . vos quíbus cordist intrá tunicam manus laéva,
dextra ín penum erile

aut uno versu sic coerceri iubet

vos quíbus cordist intrá tunicam manus laéva, altra in penum eríle.

Ferri quidem per se et *erile penum* et inverso ordine *penum erile* potest. quamquam enim *erilem filium* sic praeposito adiectivo constanti usu apud Terentium legimus, nisi quod semel, ubi iam antecesserat *erae* mentio, in adelph. 301 sic ordinare maluit: 'quod mihique eraeque filiaeque erilist'; ac Plautus quoque in Aulularíae v. 273 'erili filiae' habet, tamen ex eadem fabula v. 580 *imperium erile* notavi. nam paulo post principium versus 591 *erile imperium* inter septenarios trochaicos corruptum et sat probabiliter a CFW Muellero, qui *eri ita imperium* proposuit, correctum est. laborant numeri etiam in mil. gl. 481, ubi sic traditur: 'satin ábiit ille nec *erile negotium* Plus cúrat', verum esse puto *eri sui negotium*, ut in Amph. 622 Fleckeisenus *eri mei imperia* pro corrupto *erilia* scripsit. Sed in eadem fabula legimus *amicam erilem* v. 114. 122 (contra *erilem amicam* 274), item *concubinam erilem* v. 508 (at *nostra erilis concubina* v. 458, *erilem concubinam* v. 470. 549). Quae utut sunt, Afranii certe sententia ita comparata est, ut multo rotundius unius versiculi orbe concludatur quam in duos distrahatur. Ceterum de *erilis* vocabulo cf. Ramsay in Mostellaria p. 93.

332 Confirmatur Buecheleri emendatio praeter inc. inc. trag. 161 ibique laudatum Ter. hec. 380 Ciceronis ad Att. III 23 extr. 'ut *se initia dederint* perscribas', Livii XXVIII 5, 9 'pollicitus, prout tempus *ac res se daret*, omnibus laturum se auxilium' (si Puteanei et Medicei corruptela *acreside ret*, Colbertini *res deret* sic recte sanata est), Senecae de ira III 7, 1 'negotia . . ingentia . . . nec dant se facile et si

occupata sunt premunt', Vergilii ge. I 287 'multa adeo gelida melius se nocte dedere' (nam cetera exempla quae ad Statii silv. I 4, 49 collegit Marklandus, minus similia sunt).

335 Cavisset manifestum errorem Bergkius, si animadvertisset quo modo alibi Gellius fabularum nomina indicare soleat: XIII 8 'in togata, cui Sellae *nomen* est'; III 3, 3 'istam ... cui est nomen Boeotia'; 3, 7 'Fretum nomen est id comoediae'. praeterea aut sic 'comoedia quae ... inscribitur' aut simpliciter e. c. 'in Sticho'. numquam *titulum* fabulae aut libri ullius dixit.

341 Vitiata virgo narrasse dicitur, per altum somnum sibi vim inlatam esse, fere ut Pamphilae in Eunucho evenit.

342 Proposuit Buechelerus *ne vénerit, quod nón agetur, ín solum* hac sententia: quod non fiet, ne cogitaveris. sed non credo vetari quemquam posse ne quid ipsi in solum veniat, quippe quod fortuito et ultro fiat.

343 Aliis, inquit, de rebus loquere quibus libet, modo ne de hac qua super coepisti loqui, ut quae mihi odiosa et molesta sit. ergo opus non est Buecheleri coniectura: 'aliis de rebus *an* qua coepisti super' scil. consulere me vis?

In adnotatione ad v. 345 critica excidit librorum scriptura *sedit.*

350 *eo* vel *hoc casu* flagitat Studemundus.

371 Minime sanatum esse versiculum intellego: vide num sic melius contigerit: *homo múlierosus cónfert mei* (i. e. *mihi*) *lucúnculos.*

378 Delenimentis et venenis qualibus utantur vetulae et deformes mulieres vix quemquam praeter unum fugerit, docentque Titinius 71, Laberius 134 sq.: nimirum ornatus dapes dos, medicamina quoque. sed vana haec omnia esse et frustra adhiberi poeta adfirmat.

383 sqq. Infelici coniectura Meinekius ad Graecum proverbium *χολὰ ποτὶ ῥῖνα κάθηται* adcommodari Afranii verba voluit, ubi manifestum coniungenda esse *in naribus primoribus vix pertuli;* neque in his praepositionem *in* eripi poetae patiar, quae fastidii significationem exacuat. *Diram animam* dixit ut Octaviae auctor 240 'en ipse diro spiritu saevi ducis

Polluitur aether', et Plinius n. h. passim dirum odorem (e. c. VI 11, 30 'amne diri odoris fluente', VII 15, 64). Tamen non nego habere quo commendetur octonarium Studemundi hunc: *apáge sis, odium: túam animam in náribus primóribus;* quamquam *ápage sis* in exitu versus Terentii eun. IV 6, 18 exemplo probatur nec satis tueri videantur bacchei Plautini Poen. 226 '*apáge sis:* negoti quantum in muliere una est!' eosdem accentus in iambicis numeris.

387 *uespere et* Duebnerus deleri voluit.

391 *heus* (s. *eho*) *tu flagrio* proposuit Studemundus.

405 Librorum vestigiis qui pressius insistere volet, *expeiras* sub illo *expectas* latere conicere poterit. Cum v. 406 *oculis* .. *involant* conferas Lucilii apud Nonium p. 33, 1 s. v. involare servatum frustum, quod cum olim sic suppleverim: _ ⏑ ⏑ *inde canino ritu* [*orique*] *oculisque* ‖ *involem*, nunc probabilius inseri video *ori* inter *canino* et *ritu*, addi autem post *ritu* monosyllabum aliquod, fortasse *olli*, ut frusti forma talis evadat: _ ⏑ ⏑ *inde canino ori ritu olli oculisque I.* Afranii nostri versiculos, prius quam Ios. Kleinii liberalitate codicum lectiones accepissem, sic scribere institueram: *cum spéctas ad me fábularique íncipis, Ex óre in oculos tuó b. i.*, eademque fere, nisi quod in altero versu *ex ore et oculis tuis bibones mi involant* commendat, nunc quoque placent Buechelero, atque olim Duebnerus plane gemina proposuerat.

413 *Et plágulam lecto pellis dimitte o.* senarium tradit Ed. Becker stud. I 300.

425 Medicaster artem suam venditans genera morborum, quae curet, enumerat, idque ipsum et Festi notatione significatur et extremo vertiginis nomine probatur: homines aegrotantes si participiis poeta describere voluisset, non 'arquato' et 'solato', sed plurales 'arquatis', 'solatis' posuisset.

Ad inc. fr. XXVII in Marii Victorini verbis librorum Parisini et Palatini (*AB*) scripturam *deuerbiis* veram esse mihi persuasit Dziatzko mus. Rhen. XXVI 97 sqq. annall. philoll. 819 sqq.

Petronio (cap. 41) Buechelerum (cf. eius praef. p. III) et Hagenum (p. 723) secutus reliqui scholiastae Bernensis

ad Vergilii ge. II 98 p. 894 H. de *vinus* forma testimonium, unde et Schneidewinus in relatt. Gotting. 1855 p. 1635 et inscius eius Mommsenus mus. Rhen. XVI 450 novam Afranii togatam *Saturam* scilicet eruisse sibi visi sunt.

In paginae 222 fronte falso *L. Afranii* nomen positum est, nec in adnotatione critica versus *437* numerandus erat.

POMPONIVS. Acephalorum versuum castigator acerrimus Bergkius eodem modulo interrogata ut Terentii illud Andr. 237 *quid íllud est?* (cf. Caec. 55 Afran. 212) et relativa, quale in Pomponii v. 1 agnoscimus, mensus est. quamquam ne in illis quidem praevalet ictus supra indicatus, praeter quem duplex usurpatur ratio, et haec *quíd illo facias?* hautont. 317 'sed quíd hoc est?' Cistell. IV 1, 3 'quíd illuc est?' Epid. 594 (cf. Turpil. 80); et illa: *quid illúd malist?* eun. 547 'quid illíc iam dudum gnatus cessat?' haut. 882 (cf. supra ad Titin. 102 adn.). In relativis vero huius pronuntiationis *quod ílle dicit* idonea exempla desidero, nisi quis forte dissimilia, velut 'ille qui íllam amabat fidicinam' Phorm. 109 confundere animum induxerit cum locis huiusmodi: 'licere id facere quód illi fecerunt putat' hautont. prol. 21 (cf. Turp. 203 Pompon. 110) vel 'quod illí male dictum vemens esse existumant' adelph. prol. 17. Guieti *lusimus* commendat Quicheratius.

3. *ullum* ita usurpatum, ut 'quicquam' significet, quamvis raro inveniri tamen Hauptius Herm. IV p. 154 singulis praeter nostrum Frontonis et Frontini exemplis comprobavit.

10 sq. Nomen Atellanae *Aruspex vel Pecus rusticum* commendat M. Hertzius. Ioculare responsum plane illius generis est, cuius auctorem ipsum Pomponium fuisse Seneca controv. VII 18 p. 326 K. narrat his: 'auctorem huius viti, quod ex captione unius verbi plura significantis nascitur, aiebat' (Cassius Severus) 'Pomponium Atellanarum scriptorem fuisse, a quo primum ad Laberium transisse hoc studium imitandi, deinde ad Ciceronem, qui illud ad virtutem transtulissent'. Alia amphilogiae huius exempla duo tantum in reliquiis nostris extant: v. 6, ubi *aleonis* et *allii* notiones confunduntur, et v. 180 ubi *medium abdomen tecum dividam* qui promittit, in-

rumationem innuere videtur. Plura apud Novium sunt reliqua: 6. 7. 23. 95. 97. 115—117, et latent fortasse alia dicteria in frustulis.

18 Cum tauris dimicationem Caesarem primum in triumphis anno 707 celebratis edidisse minus accurate narrant, cum Plinius n. h. VIII 45, 182 hoc tantum testetur, ab equitibus necatorum taurorum spectaculum primum dedisse Caesarem, qui in Hispaniensi ni fallor triumpho Hispanorum institutum transtulit in arenam Romanam. Quae autem apud Pomponium loquitur muliercula Eppiae, quam Iuvenalis VI 81 (161 R.) sqq. notavit, similis gladiatores cum in deliciis haberet, in ipso spectaculo amore percussam se esse narrat.

22 *rogas?* interrogationem et personarum vices easdem conl. Andriae v. 909 etiam Georgius Kaibel in thesi II commendavit earum, quas anno 1871 in universitate Rhenana publice defendit. Cf. praeterea exempla a Lorenzio in Philol. XXX p. 607 collecta.

27 Verius esse *publicitus*, ubi publico sumptu fieri quid dicitur, quam 'publiciter' praeter adlata ab ipso Nonio exempla Lucilii 'huic homini quaestore aliquo esse opus atque chorago, *Publicitus* qui mi atque e fisco *praebeat* aurum' et Plauti Amphitr. 162 '*publicitus* ego hospitio *accipiar*' aliis etiam probatur, velut Amphitr. 1027 'an foris censebas nobis *publicitus praehiberier*', et Titinii v. 123. 'Publica cura atque consilio', ut interpretatur Donatus ad Ter. Phorm. 978, idem significat illo ipso loco, in Plauti Bacch. 312 Persa 509, in Lucilianis 'publicitus vendis tamen atque extrema ligurris', apud Caecilium v. 185.

41[1] Sententiam praemittendo versiculo tali 'híc negavit sé ducturum nísi cum dote múlieri' inlustrari vult Buechelerus: ego non de ducendae uxoris, sed de parandae cenae condicionibus verba fieri puto.

Scire velim confidentilocus iste, qui meam scilicet confidentiam miratur, quasi sibi soli omnem vindicet, quo argumento demonstrare possit, Pomponii magis propriam esse *Ergastilum* formam quam Donati libris indicatam *Ergastulum*. Idem *uilicarei* in litteris *uilicariae* latere sibi persuasit.

70 Iambos *quin bóno animo es? video érepsisti* e. q. s. fuit qui commendaret.

109 *ergo mihi Dossennum* coni. Ed. Becker stud. I 174 *qui* v. seq. 'quomodo' interpretans, quasi constaret easdem sermonis leges Pomponium ac Plautum esse secutum.

112 Incerta opinione *manducus* librorum scripturam nescio quis *manduco's* interpretatus est.

113 Minime molliuntur accentus inversis *intestató senex proficíscitur*.

114 *adside* .. *strenue* ut coniungantur, comma post *strena* ponendum est.

128 *tristis* CFWMuellero prosod. 103 cur displiceat non divino: notissima sunt tristis sapor, amurca, triste lupinum, tristia absinthia, suntque '*amaris* intiba fibris' (Verg. gr. I 120). Trochaicum septenarium qui continuavit metricorum principi talem *rústici edunt libénter pedibus tritos a. i.* accidit ut dactylum vitiosum inferret. Ceterum in Lucilii versu qui antecedit Charisium p. 77 certum videtur *praecerptus* legisse: nam *perserpsit* Neapolitanus, *perserpit* vetus codex Dousae praebet.

138 *ulis* formam Kochianam dubitanter proposuit Ed. Becker stud. I 251.

150 Qui nuper in annall. philoll. 1872 p. 566 Palmerii coniecturam *betet* acerrime damnavit Buechelerus, non animadvertisse videtur quod additis *sic dixin schema?* insolentius atque, ut inter Atellanae iocos par erat, fortasse etiam absurdius dicendi genus Pomponius ipse notavit, quem cur non credamus item ut Varronem certo consilio etiam obsoleta quaedam sermonibus intermiscuisse? neque desunt profecto inter frusta et formarum et locutionum vetustarum exempla. quid? quod Lucilius etiam, ut coniecturas incertas praeteream, eos, qui *abbitere* 'geminata *b* maluerunt *et dicere et scribere* intermissa *d*' (Velii Longi p. 2224 verba sunt), multum differre docuit '*d* siet an *b*'. Ceterum proponit Buechelerus: *si valebit pulsu, buccam pultet fidicinis schema.*

151 Pathicos tangi docet Novii v. 6. Inscitum et horridum Hauptii commentum satis bene refutavit Andreas

Spengelius, qui saltem simplex *edim* recte servavit. nam totus titulus Nonianus cum e commentario Plautino petitus sit, non mirum est et *comedim* et *edim* sub eodem lemmate firmari exemplis. Videturque olim etiam additum fuisse ex *Caecilii* Asoto frustum, quod p. 507, 4 legitur, eoque factum esse, ut librarius ab hoc statim ad illum eiusdem e Plocio versiculum aberraret, qui omisso lemmate 'commemoramentum' proxime subsequitur. nam in diversis capitibus eandem apud Nonium glossam redire, quis, qui vel obiter pervolverit librum eius, mirabitur?

160 Sententiam non recte intellexisse videtur Ed. Becker stud. I 200.

161 *sume* non mutabit qui Horatiani sat. II 7, 106 meminerit: 'quae parvo sumi nequeunt obsonia captas.'

166 Monere poteram quod in Nonii titulo post locum e Pomponii Verre aegroto sumptum desideratur *idem in* (Satura scil.) haustum esse videri antecedenti *prandium* vocabulo, quod v. 177 extremum est.

167 Inseri *ut* necessarium visum est, ne quo spectent 'ubi cognorint' verba obscurum esset.

173 *Verniones* conlatis 'Senecio Quartio pusio' nominibus et CIL. II 2361 IRN 1864 parvulos vernas recte interpretatur Buechelerus.

175 cf. Ed. Becker stud. I 312.

176 sq. Non usus hoc loco est Friedlaenderus in libri de moribus Romanorum vol. II p. 334, ubi de leonum spectaculis testimonia collegit. Novum autem suo tempore certamen respicere poetam nostrum Plinii quem ille laudavit loco n. h. VIII 53 probatur, quo 'leonum simul plurium pugnam Romae princeps' Scaevola P. f. (cos. 659) in curuli aedilitate, centum autem iubatorum primus omnium Sulla (cos. 666) in praetura dedisse narratur.

189 sq. *orcam* ad tesserarum lusum referendam puto, a quo talorum iactus differt. qua re qui loquitur se, dum in aliorum Fortunam mentem oculosque conversos habuerit, sua perdidisse queri videtur. Septenarium integrum *interim dum*

contemplo orcam cum taxillis (vel *dum orcam contemplor et taxillos*), *perdidi* commendavit Buechelerus.

At 192 sq. fere persuasit idem hunc septenarium continuandum esse: *út putent in turbido esse quidquid in luce est situm*, nisi quod priora non tam mutavisse et contraxisse quam manca reddidisse Senecam suspicor: videtur enim post initium *quídam adeo in latebras fugerunt* alterum hemistichium omisisse.

NOVIVS. 3 Timidiusculus, titubans te balbutiens, ut ait Donatus, etiam in Andria filius v. 893 'pater, *licetne* pauca?' et in hautontim. v. 973 servus 'ere, licètne?', item in Plauti mil. 501 'licetne?' In Phaedri appendice 15, 5 Aesopus '*licetne paucis?* inquit.' Non duobus, sed 'tribus verbis' sibi deposcit Palaestrionem Milphidippa in eadem fabula v. 1020.

In librorum corruptela si latet *leno*, septenarium sic expleas: *licétne, leno, dúo verba?* ⌈ *etiam: prímo et postremó fidem.* Sed fortasse idem qui duobus verbis aures petierat, mox adseveravit haec ipsa primum et postremum fore, ut sic distinguenda sit sermocinatio: *licétne duobus vérbis?* ⌈ *etiam?* ⌈ *prímo et postremó meo*, quod autem sequitur *idem* ante Plauti nomen alteri Novii exemplo quod interciderit praemissum fuisse videatur.

u
Proxime a librorum indiciis *Bacculo Bucculo Buculo* abesse videtur titulus fabulae *Baucalus*. Cf. etym. M. p. 192, 20 **βαύκαλον· μαλακιζόμενον, τρυφερόν**, de qua glossa nuper disseruit M. Hauptius Herm. VI 386 sq. neque abhorrere ab Atellana Graeca nomina demonstrant Novii Hetaera Paedium Zona, Pomponii Adelphi Citharista Synephebi Syri.

14 sq. Profanata, h. e. pollucta Herculi decuma in aede eiusdem epulum publicum distribui per triclinium dicitur.

24 Lenonis sive lenae in amatorem inopem verba sunt. Aliam distinctionem nunc ut minus concinnam reicio, hanc scil. *múltum ames, paulúm des crebro, vénias rarentér* [*tamen*].

25 sq. Garruli notam eandem in Theophrasti char. 7 legi, ubi (ὁ λάλος) **συνθεωρῶν θεάσασθαι** (κωλῦσαι) dicitur, rectissime monuit Buechelerus.

34 sq. Mulionis e caupona, ni fallor, mane profecturi apparatus describitur: absdidit sub veste zonam cum pecunia sibi commissam, puto, ut alii traderet; sed eam vel casu vel furto perdidisse videtur.

38 *Ponticum* quod servari velle narravi Buechelerum, intellegit nimirum genetivum, Ponticorum loquacitatem, de qua tamen traditum nil reperio.

V. 42 in codice Cusano p. 118 extat, sed nullo addito nomine.

52 *vadimonio* etiam Schuetzium in ephem. gymn. Berol. 1867 p. 617 coniecisse video.

71 Plane similis vestimentorum muliebrium enumeratio in Plauti Epidico II 2, 45 sqq. legitur, ubi praeter alia item supparum (ut in nostro v. 70), crocotula et rica memoratur. *Mollicina*, *μαλακὸν ἱμάτιον* etiam apud Labbaeum reperitur, ubi *molucina*, ut in Nonii Bambergensi extat, corrigendum esse docet Papiae glossa: '*molocina* vestis quae albo' (malveo?) 'stamine fit, quam alii malbellam vocant' et 'malbella quae ex malvarum stamine conficitur, quam alii *molocinam* vocant.' non tamen dubitandum videtur quin idem sit quod Aristophanes in Thesmophoriazusis alteris (fr. VI), ubi *γυναικείων φορημάτων* multitudinem enumerat, apud Pollucem VII 96 *μαλάκιον* dixit quodque eadem forma Hesychius protulit addita interpretatione: *γυναικεῖον κοσμάριον*, Photius vero in lexico ipsum Aristophanem laudans sic: *μαλάχιον· κόσμος χρυσοῦς γυναικεῖος· οὕτως Ἀριστοφάνης*. iam cum in multis Antiphanis comici exemplaribus *μολόχης ῥίζαν* pro illo *μαλάχης* et apud Epicharmum *πραΰτερος ἔγωγε μολόχας* legi testetur Athenaeus II 58 d (cf. Hesych. et Photius s. v. *μαλάχη*), ne illud quidem mirum quod *μολόχιον* pro *μαλάχιον* scripsit Clemens Alexandrinus Paedag. II 11 p. 90 S. (272 K.) ubi Aristophanis locum laudavit, vulgaris autem medii aevi sermo ut est in Ducangii glossario *μολούχιον* usurpavit, ad quod plane nostrum quadrat *molucium*. Mutatae autem in Latino sermone vulgari vocalis *a* in *o* et *u* exempla collegit Schuchardtius de vocalismo I 170 sqq. III 86 sq. Ceterum in Naevii Lycurgo v. 46 cum Nonii libri

malaciis vel *malatiis* exhibeant, valde probabiliter Bergkius (in comicorum Meinekianorum vol. II p. 1078) coniecit scribendum esse: 'pállis patagiis crocotis *malaciis monilibus.*'

Chiridota est tunica manicata, χιτὼν χειριδωτός (Poll. VII 58). Lucilium *chirodyti* in hexametri initio posuisse non nego. De *rica* palliolo, quo caput velatur, cf. Festus p. 277. 289, Paulus p. 276. 288; Varro de l. l. V 130, Turpilius 74 et cetera exempla a Nonio p. 539 laudata. Ab hac diversum quod idem p. 542 notavit *ricinum* 'palliolum femineum breve', 'cuius dimidiam partem retrorsum iaciebant', ut Varro de l. l. V 132 ait. Forma autem varia modo *ricinum* apud Nonium l. l. in lemmate (cf. Varro de vita pop. Rom. apud eundem p. 549, 32: 'ricinis lugerent', et in satiris (fr. 433 B.' ibidem p. 539 'mitram ricinam') vel *recinus* (Servius Aen. I 282), modo *ricinium* (Varro l. l.) vel *recinium* (Festus p. 274) appellatur, ut a *rica* (*reica reca*) primum adiectivum *ricinus* (*reicinus recinus*) et omisso pallii nomine *ricinum* substantivi vice, hinc porro deminutivum nomen *ricinium* factum esse videatur. secunda autem syllaba si umquam non brevis fuisset, profecto ne Varroni quidem in mentem venisset ricinium 'ab reiciendo' deducere.

72 Mulieris habitum notari *diplois* prodit vestimentum muliebre; nam virorum duplex eius generis amictus laena sive χλαν̀ις fuit (Varro de l. l. V 133 Pauli Festus p. 117, prae quibus non curo scholiastarum ad Hor. epist. I 17, 25 nugas).

77 sq. Fortasse inter duos distribuendi et sic fere supplendi erant:

quód magno opere quaésiverunt, íd frunisci nón queunt.

Γ *quí non parsit ápud se* [*partum, frúctus non*] *frunítus est.*

ut priori, qui vanam avarorum cupiditatem castigaverat, parcus responderit, ne prodigos quidem beatos vocandos esse. In adnotatione critica Vossiani scripturam notaveram hanc: *quɇ*, mutata scil. *e* in *i*.

94 sq. Gloriari videtur servulus quidam prudentius se ipso ero adulescente fecisse: nam hic cum muliercula compressa, h. e. vitiata in mala discrimina inciderit, se compresso pugnis

nimirum et male mulcato fullone festo die, ut par erat, genio indulsisse, nec quidquam inde periculi contraxisse.

96 sq. Praebitoris cum sit aquam et ignem praebere (cf. Hor. serm. I 4, 88. 5, 46), avarus *puriter* parare prandium quod servum iubet, ambiguitate vocabuli utitur: non enim laute munde (cf. Pompon. 54) nitide, immo sordidissime, sed pure, h. e. simpliciter vel stricte observato officio nil praeter necessaria illa hospitibus praeberi vult. Lusit in eodem adverbio etiam Pomponius v. 10 sq.

Ceterum septenarium non sine transponendi audacia excudas:

púriter volo fácias: *igni accípier hunc volo átque aqua*
(vel *igni aquáque accipier húnc volo*).

In octonario hiatum explere possis ablativi forma *ignid:* cf. Pompon. 116. 124. 125.

Saturae Varronianae titulum quem finxit, *Postumi, cur seplasia fetet* (apud Probum in Verg. ecl. VI 31) Buechelerus mus. Rhen. XIX 476 suspicatur ex Atellana aliqua sumptum esse (conl. Pomponi v. 160). proverbium Riesius p. 199 fuisse opinatur *post vinum seplasia fetet.* adversus utrumque qui disputavit in annall. philoll. 1867 p. 507 sqq. non protulit magis credibilia.

P. 274 INC. NOM. REL. I. Adde Isidori glossam: '*dorsennus,* persona parasitorum.'

P. 275 fr. VII addenda memorabilis in Isidori gloss. explicatio: 'canier, leuo', h. e. '*casnar,* leno.'

LABERIVS. 3. Non gubernium, sed *gubernum* videtur gubernatorem Laberius dixisse, ut guberna Lucilius et Lucretius pro gubernaculis. ponendus igitur nominativus *gubernus* erat, addendusque verbalibus nominibus, quae in vol. I corollario p. XVII collegi.

12 Ne verearis *amăt* Caesaris aetate in scaenico potissimum poeta metiri, sufficit meminisse vel Horatiani 'quidquid arat inpiger Appulus.' Praeterea Corsseni copias adi in libri de pronuntiatione serm. Lat. vol. II p. 488 sqq. expositas.

19 Mentionem non feci mirae Muelleri in prosod. p. 35 opinionis, qui *egó mirabar* initio senarii poni suasit. senarii quidem si fuerunt, nil probabilius quam prioris syllabam primam *et*, alterius autem *sic* vocula (quae post *mihi* facile excidere potuit) expleri.

37 Potuerunt in medio senario sic posita esse

⏑ – ⏑ – *malás malaxavít* ⏑ –

nisi forte Vossiani vestigia eo ducunt, ut septenarii initium fuisse statuas: *málas malacissávit.*

54. Mirum est sospitatorem Nonii tam alto somno obdormivisse, ut inmemor esset in secundo capite grammaticum non ut in octavo 'de mutata declinatione', sed 'de honestis et nove veterum dictis' exempla composuisse. ergo non genetivum nescio quem ille notavit, sed *genius* nomen ea notione, qua *generis* auctor et patronus habetur, usurpatum, cum paulo supra p. 117, 29 'genium, parsimoniam' illustrasset. neque quidquam coniecturae istius addit probabilitatis quod in lemmate *genus*, non *genius* Bambergensis et Leidensis prioris librarii tradiderunt.

66. *fóriolus videris esse, quía cacas in cóleos* Aug. Luchs stud. I 70.

86 Inversum verborum ordinem *somnículosum ecástor mustum* Buechelerus proposuit.

87 Non *catomium*, sed *catomum* Mediceus codex epistularum Ciceronis exhibet.

88 Ridiculus ipse Bergkius, qui ridens tamquam monstrum quod olim posueram

⏑́ *caput sine linguá pedari . . . senténtia est*

et lacunam in medio versu ipse agnovit et excidisse *nimirum* coniecit propter similitudinem vocabuli *mimo,* quo longe supra usus est Gellius. Primum autem pedem quid ni e. c. talem *út* (vel *nám*) *caput* elisa in ultima syllaba *t* effingeres?

Genetivum *pedari*, si quidem traditus esset, numquam ignoravi exemplis sat idoneis defendi posse, quibus novum nullum addidit Bergkius, nisi quod in Plautino mil. 752 'proletari sermone', quod coniecerat Buechelerus decl. lat. 51, ablativum pro genetivo habuit. Ceterum hic lacunam, quam

in medio versu reliquit, his fere: *in curia,* expleri posse statuit, nisi forte plane retro legenda essent tradita: *senténtiast pedári sine linguá caput.* neutrum credo.

126 Item ut apud Pseudosenecam de moribus in codice Cusano p. 113 legitur.

139 Cum contemptu *suppolitores* appellantur. politor enim cum conduxerit agrum 'in commune quaerendis fructibus' (Dig. XVII 2, 52 § 2. cf. Cato de re r. 136), suppolitor fructus ab hoc capiendos conduxisse putandus sit, moechi et adulteri hic fortasse intellegendi sunt.

Versus, qui in codice Martialis Modiano ad VI 55 leguntur, suppositos esse Laberio satis demonstravi in prioris editionis praef. p. XIV sq.

VALERIVS *Phormionis* poeta facilius quis non fuerit, quam quis fuerit dici potest. Putavit *Valerium Valentinum* fuisse Falsterus mem. obsc. p. 117, iocosi illum carminis auctorem, quo ficto nomine Tappula lex convivalis conscripta fuit, cuius Lucilius meminit hoc modo:

Tapúllam rident légem congerrae óptimi

(Festus p. 363 M.). eiusdem, qui C. Cosconium (praet. 664) Servilia de repetundis lege accusaverat, in iudicio carmen recitatum est, 'in quo puerum praetextatum et ingenuam virginem a se corruptam poetico ioco significaverat' (Valer. Max. VIII 1, 8); viderique potest laudari idem Valentinus apud anonymum Hauptii de gen. nom. p. 76, 8. de fabulis tamen scaenicis faceti poetae nihil compertum est. Scaenicus quidem, sed artifex fuisse putandus Valerius qui 'cotidie cantabat', ut narrat Cicero de or. III 23, 86, mortuus ille ante annum 699, quo de oratore libri scripti sunt. nec aut Sorano aut Aedituo Valerio probabili causa fabularum genus tribuitur, ut restare solus paene videatur Ciceronis familiaris, quem ut mediocrem Ictum, ita ad iocos natum hominem fuisse certum nec magis mirum ad mimos descendisse quam aequalem Laberium.

Pvblilii quae feruntur sententiae quod nunc tandem aliquando certo librorumque auctoritate firmato ordine prodeunt, Woelfflini consilio et diligentiae debetur, cuius tamen exemplum sequi nolui in proverbiis, quae ille prosa oratione litteris cursivis suisque numeris inde a littera N inmiscuit, ego in appendicis fronte p. 364 sqq. posui.

Neque *codicum* scripturas ab illo sumptas paulo commodius disponere sat habui. Parisinas quidem copias denuo excutere in horum temporum turbis non licuit: at *Frisingensem* cum singulis plagulis accuratissime contulerunt Halmius et Laubmannus, ut omnia mea de illo testimonia firmissima horum virorum fide niti confidere possis. Praeterea *Bernenses* duos (β *b*) Hagenus mea causa excerpsit, *Basiliensem, Turicensem, Rheinaugiensem* meis ipse oculis pertractavi. unde factum est, ut accuratiorem et pleniorem horum librorum notitiam tradere possim, quam prompsit. Woelfflinus in prolegomenis p. 17 sqq.

Continet autem *Bernensis* 704 (β) sententias hoc ordine dispositas: ex littera *A* 1—23. [append. 209. 182.] 24—28. (deinde erasum versiculum unum). 30—34; *B:* 44—59. [append. 205. 198. 159.] 60—78; *C:* 85—100. 104. 101—103. 105; *D:* 123—138; *E:* 147—158 [append. 157. de mor. 55. append. 185.] 159—162; *F:* 166—192; *G:* 194—202; *H:* 203—209. 213. 210—212. 214—222. [*Honestius cum iudicaueris amare quam cum amaueris iudicare.*] 223; *I:* 230 sq. [append. 63.] 232—254. [append. 189. 190. 156. 186. 187. 13.] 255—263. 241 iterum; *L:* 292—301; *M:* 309—317. [de mor. 18 append. 29.] 318—340; *N:* 377—386 [append. 1—7. de mor. 59. append. 8—18]; *O:* [append. 19—35]; *P:* [append. 36—57]; *Q:* [append. 58—66. de mor. 119. append. 67—78. 154. 79—81. 161]; *R:* [append. 82—94]; *S:* [append. 95—106. 162. 107—115]; *T:* [append. 116—124. 126 sq. 125. 128 sq.] *V:* [append. 130—147]; *Z:* [append. 148 sq.] Mancae ergo in exitu omnes sunt litterae praeter *G*. Deficiunt meliores, h. e. numeris conclusae sententiae inde a littera *O*.

Alter codex *Bernensis* n. 527 (*b*) saec. XV miscellaneus in fol. 156[a]—157[b] sine titulo ullo selecta quaedam Senecae,

cuius in margine saepius nomen adpositum est, proverbia mixta sententiis Ciceronianis exhibet. Insunt autem versus hi, in littera *A:* 2. 1. 26. 28. 33; *B:* 44. 52. 64; *C:* 89. 92. 103 (append. 281. 166) *D:* 127. 128 (append. 281) 135; *E:* 150. 154. 160; *F:* 182. 192. 170. 172; *G:* 198. 200; *H:* 211. 204. 210. 214; *I:* 243. 250. 257. 241 (append. 164. 163); *L:* 293. 296. 297; *M:* 324. 328. 330. 310. 319. (append. 165) 314. 315. 329. 335; *N:* 379 (append. 6. 7 167) 383 (append. 18) 386 (append. 13; *O* append*:* 21. 27. 34; *P:* append. 48. 168; *Q:* append. 169. 294. 293. 68. 73. 75. 170; *S:* append. 100).

Basiliensem codicem (*B*) sciendum est correctoris manus duas passum esse, quarum altera pallidiore atramento, sed litteris grandioribus fere et nitidis usa antiqua, multo exilior et neglegentior altera. Additi autem manu secunda sunt post v. 24 in paginae primae margine inferiore appendicis v. 209, qualis in *M β* legitur (nisi quod *intensio*, non *intentio* extat), tum append. v. 182 (omisso *autem*). Sequitur in pagina secunda v. 25 m. 2 in margine superiore additus; item inter lineas insertus est v. 27 et post 28 v. 31. Plane desunt 35—43 (h. e. litterae *A* extrema) 53—56 (in media *B*) 79—84 (in extrema) 106—123 (alterum litterae *C* dimidium et *D* primus versiculus) 139—147 (litterae *D* extrema et primus *E*) 163—165 (ultima litterae *E*) 193 (ultimus litt. *F*) 224—229 (extrema litt. H) 264—292 (alterum litterae *I* dimidium et primus *H*). Versum 68 excipit 72, versui 104 post 101 locus est. Deficit textus post v. 296 in littera *L*.

Lectionum spicilegium post Woelfflinum accuratius excussus a me codex hoc praebuit: 3 *apta* m. pr. 10 *si* in ras. suprascr. *l' nisi* 16 *uigilans: somniat* 17 *non* m. sec. (non rec.) suprascr. 23 *recte* (*tũ* m. 2 suprascr.) 24 *aetas* (*e* corr. ex *r* ut vid.) *indicat* 27 *nihil* 29 *Amatre* 32 *properat cito: qui est* om. *tantũ* m. 1 45 *conseuetudo* (erasa *e* pr.) 47 *İn* 57 *accommodat* 58 *deicit* 63 *subprimitur* *neq̃q̃* m. 2 suprascr. 72 *uadunt ut opprimant* 75 *breue* (m. 2 *breui's*) *men's* 78 *ubi das* m. 2 suprascr. 86 *est* om. 90 *vitam*] in mg. m. rec. fort. *ritũ* 92 *contempnitur* 97 *dampnatur* 100 *null'* 102 *Contempni* 102

stulte [ticia] (corr m. rec.) 124 *Dãpnare* 126 *cum ingratum* m. rec. suprascr. 133 *habere*] *ĉ habe*, i. e. est habere 134 *ẽ grata* [uita] (m. eadem suprascr.) *conditio* 148 *peccato* [tori] (m. rec. corr.) 150 *altius* 155 *sepulchro* 156 *faciunt* m. rec. *odẽr* 158 *patriae. qui se denegat* (m. rec. *se denegare* suprascr.) 160 *Etheu* 175 *improbitas* 181 *hĩ* 184 *potestate ẽ* 187 *Femine* [na] *turã* (suprascr. m. eadem) 189 *splendet*] *fulget* 191 *cũ*, m. 2 suprascr. *quẽ* 196 *anima* (corr. m. ant.) 201 *consaetudinis* ut vid. 205 *mori tutũ putat* m. 2 suprascr. 209 *ab eo de quo nõ possis q̃ri* m. 2 add. 216 *cũ fuerit* m. 2 suprascr. *altum* 223 *maledicte* m. 1, corr. m. 2 230 *quiqd* 235 *dat'* 236 *Inopiae auariciae* 239 *Iocundũ* 241 *Irritare* 244 *cõtumelia est* m. rec. add. 245 *fieri* m. rec. suprascr. 253 *nisi*] *ñ* 254 supra *celeritas* m. 2 scriptum *puniri* sive *puniendi* 257 *dãpnatur* 258 *ñ* 260 *q* . 261 *amico* [ini] 293 *ñ*.

De codice *Rheinaugiensi* num. XCV membranaceo (*R*), qui inde a pag. 91 ANNEI· SENICAE· PROUERBIA· continet, post Woelfflinum haec enotavi: 1 *quidquid* 11 *ingenio* (m. ead.) *acerua* 12 *ledit* 22 *concenditur* 35—43 om. 44 *&gratum q* (h. e. quod) *susteneantur* in textu 76 *q* 79—84 om. 86 *est* om. 88 *rapere* 92 *contempnitur* 95 *melior* 96 *dolori* 100 *amici* in textu *nullus* 104 post 100! *ueniculo* deinde 101 sqq. *inproborum* 105 *relinquid adpetit* 106—122 om. . 123 *priorur* 130 *mendatium* 131 *carior* 132 *quidquid* 133 *Dificilẽ* 139—146 om. 149 *desidesirio* 155 *sepulchro* ÷ *mortus* 161 *hortus* 162 *carus* 163—165 om. 167 *planditur* 168 *reteneas* 171 *Furtuna* 173 bis in pag. 98 summa m. 2 additus, et statim infra in textu m. 1 175 *improbitas* 177 *sinant* (ut dubitari nequeat) 178 *laera* (simillimae in hoc libro *r* et *s* et saepius confusae.) 181 *reddit* 183 *oberre* 189 *spendet* 193 om. 194 *Graue p̃iudiciũ* ÷ *piuditiũ ñ habet* (ut *p* scripserit librarius pro illo *p*) 198 *gruba spectu latet* 200 *Grauius* 208 *cõm̃dat* 209 *ñ ĉ possit* 211 in imo mg. videtur repetitus esse, sed fere evanuit scrip-

tura 213 extat in p. 100 summa! *est* om. 216 *Homo semp aliud fure tinat aliud cogitat* 220 *commendat*ˢ 222 *utilus* (corr. m. ead.) *quamrere* (in mg. m. 2 *que*) 223 *Hbent* 224—229 om. 230 *nestit* 231 *Inimicus* 239 *Iocundū* 240 *recepit* (sic, ut puncti nota casui tribuenda esse videatur) 245 *hunc n̄ inimicū* 251 *hortē* 260 *ꝑ* 264—291 om. 299 *n̄ nocens* 300 *Liuido* 301 *Liuidus cunctos* (*o* corr. ex *u*) 302—308 om. 315 *inimico!* 316 *caus* 317 se] *re* 320 *qd̄qd̄* 328 *indigꝣ* (corr. m 1) 339 *imperande* Ad 332 in mg. nota adpicta inseri iubetur qui supra textum in pagina summa m. 2 fort. additus est versus: *Multū ē difficile seruire regi absq. cōmodo* sic emendandus:

Diffícilest regi séruire absque incómmodo.

superius etiam pingui manu *ale naturae* (v. 328, qui primus huius pag. 104 est, initium) 341—376 om. 379 *quidquid* 382 *ꝑ optes* Ceterum sententia fert *hau quid fugias*, quod huius codicis scriptura *au* indicari videtur 386 *defecit* Post 386 secuntur proverbia 1—149: 10 *uitiorū* ÷ 15 *accurraueris* 19—22 *uoluntaria* ÷ *Omitte*, om. *ergo excussationem* 23 sq. *caecideris titubaberis* 25 *insanit* 26 *p̄uent* 27 *Omnis itaq:* 30 *adnixe* 31 *oportit metū* 32 in imo mg. m. ead. add. 33 *Obtimū* 35 *uult* om. 38 *ꝑ fectu* 39 *deliberis* 45 *ominibus* 49 *cuditates*, in mg. *pi* m. ant. 52 *ueracunda* 53 *conuitium* 54 *Perturbe* 55 *exegentem* 57 *Plerique famam conscientiam pauci uerentur* (quae ut aperte e Plinii epist. III 20, 8 hausta omisi in textu) 64 *quiderunt* 69 *minū* 70 *inmitari* 72 imo mg. m. ead. add. post 75 82 *Repellis* 84 *iniuniarū* 86 *Resꝣuera* ÷ *quia multis timetur multos timet* (vide Laberii v. 126) 98 *efficiaet* 91 *praua* 93 *parentē inferuorē* 94 *Reges* 95 *otiora* 96 *potentis quia puerisnē aut* 108 *pars* extat! 109 *seruus es* 110 *alienas* 114 *contempnunt* 116 *se*] *re* 122 *praebit* 124 *Transauit* 127 *exibe amiticiis conparandis* 129 *familiater* 139 *doloribus enim* 142 *mortalis* 146 *pectus piegt* 147 *exitū eius finēqꝫ* (*finē* eras.) 149 *uitiorū*

Cetera desunt. Ergo ad Syri v. 633 enotata varietas non *R* est, sed *T* codicis.

Fratres esse Basiliensem, Bernensem 704, Rheinaugiensem lacunae demonstrant; sed pleniorem servavit communem fontem Bernensis. Ad eandem classem pertinere videtur etiam *Urbinas* codex n. 340 saeculi XIV, cuius notitiam Augusto Mau Kiloniensi debeo: nam in primis versibus, quos ille contulit, sexaginta septem desunt praeter v. 29. 57 sq. 62 eidem quos illi libri in extrema littera A omittunt 35—43. Textus ipse tam male habitus est, ut reliqua excuti operae pretium visum non sit: unum monebo, quod in v. 63 sub corruptelis librorum latere suspicatus sum *quando*, id ipsum in Urbinate legi, ubi initium versus est: *bonum quando enim supprimitur*. *Palatinos* Gruteri Hugo Hinckius meus frustra in bibliotheca Vaticana quaesivit.

Alterum exemplar eius quae *Turicensi* (n. 178) continetur codice sylloges, mutilum illud quidem inde a littera *E*, sed litteris *A* et *B*, quae desunt in Turicensi, auctum nuperrime repertum est in libro *Monacensi* (Clm. 6369) membr. saec. XI, editum autem a Guilelmo Meyer in commentatiuncula sic inscripta: *Eine Sammlung von Sentenzen des Publilius Syrus. München* 1872. Cuius gravissime doleo tum demum notitiam mihi adlatam esse, cum Syri mei textus typis in officina iam expressus esset; neque postquam complures per menses intactum propter operarum pertinaciam iacuerat opus, ut denuo retexerem novasque sententias, ut par erat, suo loco insererem, inpetrare vel a taedio meo vel a redemptorum facilitate potui. at conspicuam saltem eis sedem in corollarii huius appendice paravi: hic et ordinem Monacensium accurate indicare et editarum scripturas novis testimoniis augere sat habui.

1 (sylloges nostrae v. 10) *ni* (eras.) *nisi facias necesse est* 2 (43) *amoris* (erasa *s*) 3 (41) *animo semper imperat sapiens stultus uero deserit* 4 (append. 227) *audiendo uirtutus crescit socordia timor* 5—9=694—698 10 (26) *nisi ut* 11=699 12 (28) *aliis*] *omnibus* 13. 14=700. 701 15 (44) *Bis fit gratum quod opus est si ultro offeras.* Meyerus *fiet*, quo senarius efficitur: *erit* cod. Cusanus 16. 17=702. 703 18 (53) 19 (55) *accipit* 20 (57) *commodat*, quod

recipiendum est. 21 (45) *desuetudo non est bonum* senarium haec: *desuetudo non bonast* explent. 22 = 46 *qui dare* 23 = 66 *interficitur animis* 24 = 704 25 = 74 *apud uisum* 26 = 705 27 = 99 ut T 28 = 654 ut T (*cum se ipse* Meyerus conl. 9. 11. 102 syll. Turic.) 29 = 104 ut T · 30 = 91 *nemo* om. *in grã tuto* (*ingratuitu* T, sed *uit* fortasse e corr.) *reuertitur* 31 = 655 *esse oportet supplicem* ut coniecerat Froehlichius 32 = 656 *effugere* (*effugiri* T) *potest quem* (*si* T) *culpam penitet incurrisse.* Meyerus: *cito cúlpam effugere pote quem culpae paenitet* 33 = 112 ut T, sed rectius *dicunt* 34 = 659[1] *periculo* ut T *querit quicquid* (*qdqd* T) *occultare contendit* ut T 35 = 115 ut T 36 = 116 ut T, sed *totus* 37 = 86 ut T, sed in exitu *ob iurgatio seuo.* (Ambiguum, utrum rectius sit: *crudelis in re aduersa est* an *c. est in re aduersa*) 38 = 657 ut T 39 = 658 *Cum inimico ignoscis amicos gratis conplures adquiris* ut T, nisi quod hic, cuius scriptura in adnotatione mea casu nescio quo excidit, *amicus* habet. 40 = 97 ut T, sed *multatur* 41 = 659 ut T 42 = 125 ut T, sed *tu otius* 43 = 127 ut T, sed *poenitus* 44 = 660 ut T 45 = 706 46 = 661 ut T, nam *dinoscitur* uterque. 47 *Dignus es odio cum tua religione qui nodum in scirpo queris* (corrupta ex Terentii Andria v. 940 *sq.*) 48 = 662 ut T, sed *reperies* 49 = 157 *Eripere iram officia non suggerere.*

Reliqua desunt in Monacensi. Secuntur in *Turicensi* haec: 50 = 663. *ígnorantia ést profunda néscire ubi peccáueris* Meyerus 51 = 707 52 = 174 *faenus fuget* 53 = 664 *que* compendio *q*: scriptum bis. 54 = 176 55 = 178 *attrocior* (*t* pr. eras.) 56 = 184 57 = 179 58 = 665 *Frenus frenos inponit linguae conscientia* Meyerus recte. 59 = 196 60 = 200 61 = 666 62 = 667 63 = 708 64 = 215 65 = 226 66 = 214 67 = 204 68 = 709 69 = 250 *remediom* 70 = 251 71 = 242 72 = 235 73 = 240 74 = 238 75 = 243 76 = 246 77 = 264 78 = 297 79 = 668 80 = 310 81 = 309 82 = 333 83 = 366 *penitet* 84 = app. 281; hunc quoque suo loco inter Turicenses inseruisse melius erat. 85 = 669 86 = 380 *opri-*

mitur 87=710 88=421 89=397 90=383 *periculum periculo* 91=423 92=401 93=439 94=441 95=670 *amicus* Meyerus: *plures amicos mensa bona quam mens capit* 96=482 *more* 97=483 *irascit periculam* 98=489 99=452 *Pericula* 100=453 101=671 *quí studet multís amicis, múltos inimicós ferat* Meyerus. 102=672 *quí se accusat ípse, ab aliis áccusari nón potest* Meyerus. 103=515 *Quoscūq:* 104=542 105=673 106=674 107=537 108=576 109=578 110=675 *reddít, non perdit álienum qui pérdidit* Meyerus conl. Cassiodori var. 6, 8 'sine damno inventa perdit qui propria non perdit.' 111=676 112=677 113=585 114=678 115=590 116=593 117=679 118=680 119=681 120=682 121=683 *sine légis poena poénast consciéntia* Meyerus, non male 122=684 123=618 124=627 125=685 *tárde nascitur gravis ira et pervicax ulciscitur* Meyerus, parum eleganter 126=686 127=687 128=688 129=711 130=712 131=634 132=689 133=690 134=691 135=692 136=636 137=693 *ut emás aliena, cáveas ne vendás tua* Meyerus.

Cusani codicis, quem consulto se praetermisisse Woelfflinus p. 19 narrat, fructum ad verba singula emendanda nullum fere esse verum est. scitu tamen dignum quos libri illius compilator versiculos excerpserit. Habet autem haec: p. 103 Kl. Afranii v. 30 ut extat apud anonymum Bernensem; p. 118 Novii 42 nullo addito nomine; p. 113 Laberii 126 qualis in Pseudosenecae de moribus libello legitur; Syri versus 4. 5. 13. 15. 16. 17. 18. (*sed elabi*) 19. 22. 23 (*Señ*). 26. (*nisi ut*) 27. 29. 32 (*Señ*). 44 (*Seneca. Bis erit gratum*) 46 (*beneficium*). 48. 49. 51. 53. 54 (*Señ*) 55 (*accipit*) 58. 60. 63 (*nequaquam*) 64. 65. 66. 67 (*Seneca dicit dormis*) 70 (*excedunt*) 71 (*cum*). 74. 76 (*qui*). 78. 91 (*redit in gratiam tuto redit*). 92 (*periculum*). 94. 95 (*melius* om.) 96 (*cuius*). 97. 99 (*nec fortis*). 103. 104. 123 (*Seneca*). 125 (*apparendum*). 128 (*est utilissima*, suprascr. *uel cutissima*). 131. 136. 137. 138 (*demissum admittitur*) 147 (*Señ*) 149. 150 (*alterius*) 154. 157. 159. 160 (*Señ* senem] *señ*) 169 (*formosa multa*) 170.

171 (*quassum*) 172. 174 (*is qui*) 175. 178 (*sit*) 180 (*animi*) 184. 188 (*difficilia ut facilia*) 189. 192 (*homini*) 194. 197. 203 (*est gloriae custodia*). 204. 207 (*est mori*) 208. 218 (*Señ quasi gladius melle illitus* add.) 215. 220. 233 *roges*) *e* corr. ex *a*) 234 (*in nullo*) 235 (*qui sceleriter dat*). 236 (*parua desunt*). 237. 239. 241 (*irritare*). 244 (*in miseria uita*). 246. 247. 248. 250. 251. 255. 257. 261. 292. 293. 294 (*dolori est inimici*) 295. 297. 299. 310. 315. 317. 322 (*est* om.). 326 (*periculo*) 327. 330. 334 (*cum se irritatur*) 339. 377 (*nichil*) 383 (*periculum . . periculo*) 386 (*auaro*) 651 (*pati uel facere*). Reliqua suis locis adscripsi. Novis autem quos ex hoc fonte hausi versiculis append. 171—176 paucos etiam addi posse sero intellexi, quos item ut Monacenses infra exposui numeris appendicis 177^{1-4} signatos.

Iam ut APPENDICIS consilium et rationem defendam, paucis significandum est, quid de universi gnomologii origine et vicissitudinibus coniectura apud me constituerim. Nam secundum litterarum ordinem dispositae sententiae Publilianae quando primum fuerint nescimus: certe tali corpore Gellius non usus est. neque Frisingensem syllogen ex eodem archetypo, unde hic sua excerpsit, ortam esse credo, quia laudatus a Gellio et Macrobio v. 106 in nostris codicibus omnibus desideratur. v. 264 autem in solo Turicensi extat, quem ipsum a ceterorum vulgo longissime abhorrere universa libri indoles et compositio demonstrare olim potuit. Neque eis adsentior, qui aut omnes aut saltem plerosque qui in Frisingensi familia leguntur versiculos ad ipsius Publilii auctoritatem revocari secure posse confidunt; immo pariter atque in Menandri Graecis sententiis aliorum quoque non poetarum tantum frusta, verum etiam prosae orationis scriptorum cogitata inesse suspicio sat gravibus firmatur argumentis. permagna enim monostichorum multitudo etiam nunc tam in scaenicorum poetarum reliquiis quam in Phaedri fabulis extat. atque translatum in nostrum corpus tenemus integrum Terentii v. 37 (cf. Monac. 47), lenissime inmutatos Laberii v. 338 (cf. append. 86 in *R*), atque Ennii tragici ut videtur v. 430 (cf. etiam Plauti Capt. 737), item factos saltem ad Terentiana

exempla v. 19 et 108. manifestum Phaedri imitatorem habes in v. 255 et 644. quid? quod etiam Horatio subreptus est v. 547. Catonis Censorii dictum subest versui 670, Ciceronis verba in numeros redacta v. 35 et 667, inflexa Quintiliani v. 534 et 553. Quamquam non nego posse cum ex his quaedam vel ex communi fonte vel vice versa e scaena in libros fluxisse tum maxime Senecam, quem constat mimi amantissimum fuisse, quae Syri versiculis (138. 238. 297. 352. 484. 572. 598: cf. append. 70. 84. 132. 152. 162. 297—305) similia habet hinc petivisse potius quam commodavisse poetastro. Accedunt vero multorum auctores Graeci et tragici (v. 36. 38. 192. 245. 328. 365. 468) et comici (Diphilus v. 636, Menander v. 49. 51. 61. 62. 83. 135. 143. 214. 330. 397. 471. 497. 537. 595. 601. 603. 617. 624). ac tragicum colorem vel sic agnovimus v. 275. Nec desunt inter gnomica vel proverbialia Graecorum dicta quae redeant apud Syrum nostrum: tamquam Socratis Seneca laudat sententiam v. 172 expressam, ad Aristotelem refertur v. 169, Plutarchea ad. v. 118 attuli, Demophili sententiam ad 669, paroemia ad v. 102. 103. 111.

Ergo varia acute et prudenter dictorum farrago undique collecta et numeris quantum fieri poterat conclusa est tempore incerto. quid ergo obstat quin ad vetustiorem Publilii aetate formam quaedam revocemus? ut *noenu* v. 494 restitui; nec veritus sum in appendice v. 30 *obiurigationi*, 65 *laudarier*, 267 *capier* et *rapier* admittere. quidve mirum quod etiam anapaesticus versus 213 et octonarii iambici v. 657. 666 (item append. 96 et herous append. 17) inlati sunt in syllogen?

Quae cum antiquitus fuerit amplissima, accidit primum, ut pluribus manibus excerperetur, itaque in breviaria plura dilaceraretur, cuius operae documenta praecipua etiam nunc extant duae Frisingensis et Monacensis sive Turicensis collectiones, quamvis illius quoque familiae codicibus singulis sua quaedam propria sint. Ipsi vero versiculi summa scholasticorum licentia modo ad alios numeros, ut illa quae Ausonii nomine feruntur septem sapientium dicta, inflexi, modo interpolati et in prosam orationem eo consilio, ut videtur, diffusi sunt, ut praeter versus illos soluto etiam sermone conceptae

sententiae extarent sapientibus nimirum viris Socrati Aristoteli Zenoni Senecae aliis tribuenda. Itaque orta sunt, ut haec potissimum laudem, et Pseudosenecae de moribus et Caecilii Balbi, qui partim narratiuncularum involucris ornata apophthegmata, partim mera dicta collegit, florilegia, indidem autem denuo in versiculorum codices prosariae sententiae interpolatione translatae.[1])

Illud quoque quotiens factum esse putabimus, ut primae litterae causa inmutata sententiae verba sint? cuius mutationis exemplo sunt v. 326 et 628 comparati cum eis, quales laudavit Hieronymus, et 236 conlatus cum Senecarum testimoniis, vel 149 cum Caecilii Balbi loco. Variandi autem amplificandique libidine foedissime depravatum esse textum in Turicensi maxime libro cum constet, etiam in alterius classis codicibus nimis saepe ita corruptum offendimus, ut restitui certa medela non possit ac ne probabiliter quidem sine audacia sanari queat: e. c. 359. 392. 491. 503. 547. 583. 659. 660 sq. 663. 665. 669. 675 sq. 689 sq. Quid? quod ne eiusdem quidem classis libris satis convenit de singulis verbis, quae multo licentius quam in aliis scriptoribus fit et transponuntur et permutantur. Praeter ipsos autem versiculorum nostrorum codices quantum sibi indulserint compilatores intellegitur conlatis v. 36. 53. 132. 145. 235. 250. 384. 397 cum Caecilii Balbi quos adscripsimus locis, vel v. 176 cum appendicis v. 100, 286 cum append. 69. in cuius tamen sententiis sunt quae ad verbum conspirent cum Syri versibus, e. c. 112. 130. 131. 261. 286. 415. 500. 580. 651.

Quae si ita sunt, quis ausit contendere illa, quae singulis ad litterarum ordinem discriptis capitulis inde a littera N in quibusdam codicibus adnexa legimus, Woelfflinus autem proverbiorum nomine a ceteris distingui voluit, numquam numeris conclusa fuisse? quos tamen cum integros adeo servaverint app. 26. 27. 100, nec in v. 1. 5. 15. 23. 28. 31. 33. 40. 45. 47. 63. 64. 72. 74. 103. 112. 116. 117. 118. 120.

[1]) Novo hoc florilegiorum institutum exemplo Lugdunensium e Senecae tragoediis excerptorum, quae Fridericus Leo in Bonnensium philologorum commentationibus novissimis p. 29 sqq. edidit, inlustratum est.

121. 135 ita obscuratos habeamus, ut non facillima opera restitui possint, quid Publilio, quid aliis auctoribus tribuendum sit plerumque frustra quaeres, at cogitati acumen et stili concinnitatem ubicumque in his sententiolis sub interpolamentorum scrobe enitere animadverti, periculum saltem faciendum esse putavi, num possit aut genuina forma aut aliqua eius umbra e tenebris exsuscitari. nec id temere factum esse vel Menandreis, quae ad v. 4 et 125 adnotavi, Philemonis ad v. 53 exemplis sat probatur. eadem causa est aliorum, quae passim in singulis libris addita reperiuntur (app. 150—176) vel ex aliis quos supra indicavi fontibus (cf. 187. 227. 239. 256. 285. 296. 297) hausta sunt.

Non mirabimur igitur, quod *Varronianae* quoque quae feruntur sententiae similem originem ex parte saltem prodere videntur. Manifestum enim est ex Publiliana eaque sine dubio genuina (221) expressam esse undecimam: *sic flet heres ut puella viro nupta: utriusque fletus non apparens est risus.* Integer adeo Publilii v. 234 in Matthiae Farinatoris libro Moralitatum hoc nomine laudatur: *Varro in sententiis libro sexto* (n. 156 Ch. R.); redditurque Syri v. 44 sententia quamquam diversis verbis Varronianae 14: *semel dedit qui rogatus, bis qui non;* item Syri v. 42 his n. 21: *vis experiri amicum? calamitosus fias,* unde senarium vel sic efficias:

vis éxperiri amícum? monstrat cálamitas.

Ergo deprompta esse ex monostichorum quadam sylloge haec quoque possunt, quae ad numeros suos licet revocare:

18 Nec pérsequi nec fúgere fortunám decet.[1])
19 Fortúnae potius ímperes quam régibus.[2])
35 Nullíus est quod ésse multorúm potest.[3])
36 Vir bónus, quocumque it, pátriam secum fért suam.[4])
67 Magníficum nil docébit qui didicít nihil.[5])
84 Nil nórit si quis aéque norit ómnia.[6])
88 Nescít quo tendat múltas qui sequitúr vias.[7])

---

[1]) sequi *V* [2]) potentius imperare fortunae quam r. *V* [3]) multorum esse *V* [4]) suam secum fert *V* cf. Syr. 635 [5]) nil magnificum d. qui a se (ex se ipso *Pat.*) nil didicit *V* [6]) nil novit qui aeque omnia *V* [7]) qui multas sequitur semitas (uias *Pat.*) *V*: cf. 92.

g*

92 Nusquám deveniet qui ómnes sequitur sémitas.[8])
96 Non míser est nisi qui míserum se esse exístumet.[9])
129 Felícitas non sécum recipit míseriam.[10])
137 Non tám quae prosint, quám quae attineant cógita.[11])

Ne *Sexti* quidem illius, quas Origenes medio tertio p. Chr. saeculo Graece legit, mox quarto *Rufinus* presbyter in Latinum, ante sextum autem Syri interpretes duo in Syriacum sermonem verterunt, sententiae nullo cum florilegio nostro cognationis vinculo coniunctae sunt. nam cum e Menandri monostichis (463) petita sit Graeca 11 p. L in novissima Gildemeisteri editione, reddatque Latina 89 p. 14 G. versiculos duos Gregorii Nazianzeni II p. 606, alia dicta memorabilem in modum Publilianis quibusdam similia sunt: praeter n. 79 *hoc solum tibi proprium dicito quod bonum est,* quae ad Syri v. 379 adscripsi, vel haec exempla conferas: 83 *lingua maleloquax indicium est mentis malae* olim a Pithoeo in senarium hunc conclusa:

lingua ést maliloquax méntis indiciúm malae

(apud Woelfflinum p. 126 v. 187: cf. append. meae v. 267) quae paulo etiam elegantius sic conformari possunt:

malíloqua lingua méntis indiciúmst malae.

ad n. 90 ex Syrorum interpretatione: *nihil cuius tandem te poenitebit facias* cf. Publ. Syr. 111: *cave quícquam incipias quod paeniteat postea.* ad Sexti n. 93 (adde quae in Hermae vol. IV p. 88 composuit Gildemeister) cf. Publ. Syr. 132. Integer senarius quamquam certe non antiqui auctoris est n. 312:

malús vir non vult ésse providéntiam.

Neque in illo n. 393:

mentíri in vita décipere est et décipi

quicquam mutari opus fuit.

---

8) qui quot videt sequitur calles *V*; cf. 88 Seneca epist. 45, 1 9) non est miser nisi qui se esse credit (miserum putat *Colb.*) *V* 10) non est felicitas quae secum r. m. *V* 11) tantum *Pat.* prosint *Colb.* prosunt *Atreb. Pat.* quam *Atreb.* sed *Pat. Colb.* cogita] considerentur (consideret *Pat. Colb.*) *V*

Nonnulla vero tam a numeris prope absunt, ut suspicari liceat Rufinum Latino quodam usum esse florilegio, unde leni mutatione ad prosam orationem conformatos versiculos deprompserit quos aut similibus Sexti sententiis supponeret, aut, ubi desideratur Graecum vel Syriacum exemplar, insereret adeo novos. Certe periculum in corpore vili ut fiat, proponam paucos mea coniectura refictos additis infra verbis ipsis qualia extant tradita:

n. 10 G. Non mínimumst in vita hómini minima spérnere.[1])
75 Quot ánimi vitia, vítae tot dominós habes.[2])
88 Non quód velis optándum, sed quod éxpedit.[3])
130 Nil dúc pretiosum, quód tibi auferrí potest.[4])
153 Tamquám veneno uténdumst tibi mendácio.[5])
161 Tunc lóquere, cum tacére tibi non éxpedit.[6])
165 Mélius est verácem vinci quám mendacem víncere.[7])
202 Nil tú malum putáto quod non túrpe sit.[8])
211 'Aliis si quis útitur male, útitur se ipsó male.[9])
226 Quí non diligít sapientem, néc sese ipsum díligit.[10])
237 Muliér pudica suí mariti glória est.[11])
240 Sicút coerces véntrem, Venerem cóntine.[12])
270 Homo ís, quem venter víncit, similis béluaest.[13])
275 Non sápiens factumst ín quo libertás perit.[14])

---

[1]) non est minimum in uita h. neglegere minima *R* *οὐ μικρὸν ἐν βίῳ τὸ παρὰ μικρόν* *Boiss.* I 131 [2]) quanta uitia habet anima, tot et dominos *R* *ὅσα πάθη ψυχῆς, τοσοῦτοι δεσπόται* Boiss. I 131 [3]) opta tibi euenire non quod uis, sed quod expedit *R* *εὔχου σοι γενέσθαι μὴ ἃ βούλει, ἀλλ' ἃ συμφέρει* Boiss. I 122 [4]) nihil pretiosum ducas quod potest a te auferre homo malus *R* [5]) mendacio tamquam ueneno utere *R* *τῷ ψεύδει ὡς φαρμάκῳ χρῶ* Boiss I 129: cf. Publ. Syr. 636 [6]) tunc loquere, quando tacere non expedit *R*: cf. Enn. trag. 132 sq. [7]) melius uinci uera dicentem quam uincere mentientem *R* [8]) nihil putes malum quod non sit et turpe *R*: cf. Publ. Syr. 423 [9]) qui hominibus male utitur, se ipso male utitur *R* [10]) sese] se *R* *in fine* diligit *habet Cantabr. U, om. ceteri* [11]) m. p. gloria uiri est *R* [12]) prout continueris uentrem, ita et uenerios motus *R* *ἐφ' ὅσον ἂν γαστρὸς ἄρξῃς, καὶ ἀφροδισίων ἄρξεις* Boiss. I 131. [13]) homo qui a uentre uincitur similis est beluae *R* *ἄνθρωπος γαστρὸς ἥσσων ὅμοιος θηρίῳ* Boiss. I 132 [14]) non est sapiens f. in quo l. aufertur *R*

296 Nil ést bonum quod nón sit commune ómnibus.[15])
315 Quod sápit in te ipso, hoc quídquid est hominém puta.[16])
318 Quod ánimo noenu nócet, nec homini illúd nocet.[17])
326 Qualés sunt mores, tális vita ipsa ést tua.[18])
335 Onus córporis sunt mémbra, quibus non útimur.[19])
341 Quidquíd agis causa glóriae, haec mercés erit.[20])
342 Quod dás ut innotéscas, das libídini.[21])
346 Quasi ánimi vestis córpus servandúmst tibi.[22])
386 Qui núllum laesit, néc timebit néminem.[23])
443 Amícum certum símili similem députa.[24])
449 Intáminatum córpus custodí tuum.[25])

Denique quas in Syri sententias editas nuperrime protulerunt homines docti coniecturas fortasse iuvabit commemorasse: v. 75 *brevis summae ipsa est m. i.* Th. Fritzschius in Leutschii indice philologico n. 1872 p. 202; idem v. 90 in exitu septenarii: *filius vitam oderat;* 110 *cónsilium in dubiis inveniunt multi, docti se explicant* coni. v. 593; v. 248 *invidia tacite, manifeste ira nascitur* non male; v. 265 in exitu *facilius quam oculi ferunt* Augustus Luchs quaestt. metr. Plaut. (Gryphisw. 1872) p. 9, recte; v. 348 (quem plane proscribi vult etiam Luchs l. l.) *magis ís valet, qui nescit quid sit calamitas* Eduardus Becker stud. I 214; v. 412 *non sémper*

---

[15]) nihil bonum quod non potest esse commune *R* [16]) quod sapit in te, hoc ducito esse hominem *R* scias igitur illum quemcunque sensum, qui in te est, qui cognoscit et intellegit, hominem esse *interpr. Syr.* [17]) quod animae non nocet, nec homini *R* quodcunque animo non nocet etiam homini interno (universo *G*) non nocet *interpr. Syr.* [18]) prout sunt mores tui, talis sit (*om. IU*) et uita tua *R* **οἷον τὸ ἦθος ἑκάστου, τοιόσδε ὁ βίος καὶ αἱ πράξεις** Demoph. 4. [19]) membra corporis sarcina sunt his, qui eis non utuntur *R* [20]) quicquid egeris causa gloriae, haec erit merces facti tui *R* [21]) si quid dederis ita ut hominibus innotescat (innotescas *interpr. Syr.*), non homini, sed propriae libidini praestitisti *R* [22]) uestimentum putato esse animae (animi *Syr. interpr.*) corpus tuum, mundum igitur id serua *R cf.* 449 [23]) neminem laedens nullum timebis *R* [24]) amicum deputa similem simili *R* **τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ φίλον** Aristot. eth. Nic. IX 33 [25]) incontaminatum custodi corpus tuum *R cf.* 346.

faciles facilitas aures habet Luchs quaestt. metr. p. 9 quamquam totum versum in suspicionem vocans; 430 *nimiúm boni est mortali, cui nil sit mali* Fritzschius (nam hoc voluisse videtur, non quod operae oscitantia posuit a sensu et numeris alienum); v. 467 *perdís, non donas* (s. *perdit qui donat*), *nisi cui donas* (s. *donat*) *est memor* Luchs l. l.; v. 477 *perfácile est felix qui quae vovit impetrat* idem p. 11 dubitanter et parum feliciter; v. 592 in exitu *iniuriae detúr locus* vel *detur locus iniúriae* idem p. 10. Non intellego quod Fritzschius proposuit *peccándi oportet odium non facias metum* append. 31.

V. 628 addendum est laudari antiqui dicti nomine ab Hieronymo ep. ad Paulin. LIII 10 hoc verborum ordine: *avaro tam dest* e. q. s., adhiberi liberius ab eodem ep. ad Theophil. his: 'eget semper qui avarus est: nescit mensuram *cui tantum deest quod habet, quantum quod non habet*' (cf. Aemilii Luebeck de Hieronymi auctoribus librum p. 115). Ad append. v. 311 accuratius indicandus est Orosii IV 9 p. 240, 1 Hav. locus, ubi haec leguntur: 'tertio anno, *sicut semper indomitus furor cito periculorum obliviscitur*, Servilius Caepio et Sempronius Blaesus consules, cum ducentis sexaginta navibus in Africam transgressi universam oram maritimam, quae circa Syrtes iacet, depopulati sunt.' atque ipsa verba, quae ad numeros duce Fabricio redegi, non aliter ac supra descripsi Laurentianum cod. 65, 1 exhibere comiter me docuit Zangemeisterus noster.

In *fabularum indice Plautinum* titulum PAGON mutare ausus non sum, qui cum semel apud Varronem de l. l. VII 61 et sic scriptus *in pagone* exhibeatur, Pio visus est *Phagon*. cuius coniecturae ut facilius adsentiar quam Ritschelius Parerg. I 151 et mus. Rhen. X 447, eis moveor, quae in vita Aureliani c. 50 leguntur: 'erat quidem rarus in voluptatibus, sed miro modo mimis delectabatur. vehementissime autem delectatus est *Fagone* (*fagoriae* et *fagorie* codd., corr. Salmasius), *qui usque eo multum comedit*, ut uno die ante mensam eius aprum integrum, centum panes, vervecem et porcellum comederet, biberet autem infundibulo adposito plus orca,' ubi in Palatino m. 2 adpositum est

scholion '*proprie nomen mimi edacis.*' praeterea cf. Isidori Varronis sat. 529 B. glossa '*phago*, cibus' et Ceterum consentaneum est Graecum titulum non ab ipso Plauto ortum esse. Conieci aliquando *in plangone* scribendum esse titulo a nomine *πλαγγών* (pupa) ducto. de *Paphlagone* Hertzius cogitavit.

Atque hic poteram in litore exoptato ancoram iacere, nisi, dum lentae operarum manus tardo progressu nimis iam onustam navem provehunt, novam etiam moram et nauseam adferrent *Madvigii Adversaria critica*, quorum his ipsis diebus alterum volumen in manus meas devenit. qui cum senex effundere plena coniecturarum horrea instituerit, ne scaenicos quidem poetas Latinos inmunes ingenii sui esse voluit. at vero his saltem si pepercisset vir merita in emendandis prosaicis scriptoribus auctoritate pollens, sed numerorum praeter dactylicos erubescendum in modum rudis, prisci autem sermonis ac stili parum gnarus, nec in Nonii libris tractandis satis exercitatus, ne ille suo ipse nomini pepercisset magnopere. Nunc ingenue ut profitear, pudet fere puerilia saepe principis in arte qui haberi vult commenta in medium proferre, inter quae paucissima sunt, quae vel tolerari patienter possint: profero autem, ut quo tandem ille iure in omni fere criticae artis genere arbitrium sibi adrogaverit, uno exemplo appareat. Atque in *Caecilii* v. 49 *nisi quis est qui* scribi iussit, p. 667 non male per se, sed praeter necessitatem.

141[1] Integrum senarium cum hiatu *facinorum famam occultabat factio* Philumenae obtrusit p. 661.

148 *quae mihi quidquid placet, eo privatum me it; me servat suum* p. 591 numeris nullis, sententia insulsa. Menandro autem quod talia restitui iussit:

> *λαβεῖν ἐμ' ἑκκαιδεκατάλαντον καὶ γένους*
> *οὖσαν παχέος· εἶτ' ἐστὶ τὸ φρύαγμ' ὅπως*
> *γένοιτ' ἂν οὐκ ἀνυπόστατον; μὰ τὸν*
> *Ὀλύμπιον κ. τ. λ.*

novo exemplo monstravit quantum a Graecorum quoque arte scaenica eius abhorreat disciplina. In altero Menandri fragmento idem scribendum putat:

κυρίαν τῆς οἰκίας
καὶ τῶν ἀγρῶν, καὶ πάντ' ἐκείνης· [ἔστι δ' ὧν]
ἔχομεν, Ἄπολλον, ὡς χαλεπῶν χαλεπώτατον.

Turpilii versum 15 intolerabilem *timere occepi et ínterdum mussitarier* edolavit p. 662.

88 sq. Optimos baccheos incredibile quanta artis inscitia in horridos senarios mutaverit sermonisque et sententiae integritatem corruperit p. 667 sic:

satin', ut meum
cor sé voluptatíbu' *det*, immortálitus
sese óbtulit mi haéc facultas?

V. 186 foede ab se in priore volumine deturpatum cum sero intellexerit, non multo tolerabiliorem nuper in vol. II p. 652 talem proposuit:

meretríces ad me *dé vicinitáte aliquae* convénerant

nec in caesurae defectu nec in anapaesto pedis sexti offendens neque mutandi audaciam ullo argumento excusans.

Versum 201 in exitu scribendo *quaeque huiusmodi* p. 662 septem scilicet senarium pedibus ditavit; in sequenti his *vitia .. invitari solent* sententiam pervertit.

Pall. inc. inc. 30. In Ciceronis verbis *dissimulare non sinit, qui* (i. e. quo) *delecter* pro tradito *quia* scribi iussit p. 190 infelicissima, ut mihi videtur, et plane temeraria opinione: nam sanissima sunt quae in libris leguntur.

Apud *Titinium* v. 22 *adpensam lanam qui* p. 664, haud male.

93 *quor*, ut ipse scripsi, Madvigius quoque p. 667, qui tamen septenarium cum non agnovisset, senarium in *mei* pronomine clausit.

167 togís *cur* candidís, tunicis *ut* sórdidis sint, *édicis?* p. 668 plane pueriliter.

In *Afranii* v. 17 *accubuisse* etiam Madvigius p. 656 coniecit.

55 sq. *leti unum genus Cognovi, nationes morborum* idem p. 656 sententia absurda, numeris quantum quidem sentio nullis.

203 *nolo hic te videat dominus; st!* idem p. 662 inutiliter.

237 *accipe tu hanc tegetem* idem p. 657 (vide adnotationem meam).

317 in exitu *supplicium tradidit*, 318 initio *quid me est animi exercitius?* idem p. 653 sententia loci non enarrata.

372 *tum morigeram, tum me morosam praebeo* idem p. 665: et ictus corrupit et quod prisci sermonis proprium est duplex *dum* temere removit.

382 *nulla*] aut *multa* aut potius *alia* p. 653 scribendum censet: immo quaerit sane mala aetas multa delenimenta, sed *invenit* nulla, id quod superioribus iam versibus satis significatum est: 'si *possent* homines delenimentis capi' e. q. s.

In *Pomponii* v. 161 *verre, sume* p. 667.

AD TRAGICOS ADDENDA.

Reliquum denique est ut quid in tragicos meos duobus his annis ab hominibus vel doctis vel minus doctis conlatum sit studiorum breviter enarrem atque recenseam. Ac primum quid debeam eis, qui publice iudices libri mei extiterunt, videtur profitendum esse, deinde per saturam sumbolas ceterorum perlustrabo.

Iudicium autem non malignum de priore volumine tulit in Leutschii indice philologico anni 1872 p. 286 sq. anonymus, qui, nisi egregie fallor, aut idem aut ut lacte lacti similis eius est, qui meletematis Plautinis ante aliquot annos accusativos *med* et *ted* acerrime, sed infeliciter persecutus est. Nam hic quoque totus in eo versatur, ut cum has tum ablativos in *d* exeuntes fastidio nescio quo undecumque potest expellere conetur; et dubia quidem in toto hoc genere, maxime vero in frustorum misere habitorum laciniis nimis multa

esse nemo profecto me ipso magis experiundo didicit. quibus tamen ex fluctibus ut emergamus paulatim non negando et timendo perveniemus, sed periclitando circumspecte ac fortiter. ergo nil profuit his litteris homo ille doctus eo, quod multa quae conieci sibi non probari causa addita nulla significavit. quae autem ipse in medium protulit longe maxima ex parte repudianda sunt.

Displicent accentus quos commendavit in Pacuvii v. 179 sq. *hábet hoc senectus ín se, cum pigra ést ipsa, ut spisse ómnia Vídeantur confíeri*, ubi male effertur *est*, latet in thesi *ipsa*, nec ionicus *vídeantúr* elegans est. sat leni remedio octonarios iambicos efficere poterat tales:

habet hóc senectus ín se, cum pigra ípsast, ut spisse ómnia
videántur ei confíeri.

Satisfecerunt eidem tradita (Pac. 237) sic per duos versus distributa: *qua super Re ínterfectum esse Hippotem dixisti* vel adeo per octonarios trochaicos credo *qua super re Interfectum* e. q. s. tam illa utroque modo languida atque elumbia, ut numeros nemo nisi monitus sentiat. Nec laudaverim quos iambis meis substitui iussit creticos apud Accium v. 85 *án mala aetáte mavís male mulcárier 'Exemplis ómnibus.* Plane inauditos nec mihi quidem audibiles, ut ita dicam, trochaeos scilicet prae creticis meis commendavit Ennii v. 76 *aúxilio éxili aút fugae fréta sim,* quae sane alii mortales pro creticis, quales pridem vulgati fuerunt, habebunt.

Praeterea senarios quosdam me non agnovisse fortasse minus miratus esset, si vel adlitterationis, quae in Naevii v. 48 cernitur, vel accentuum ut apud Ennium v. 288, vel nexus, quo vicina inter se frusta contineri volui, rationem habuisset, e. c. in Ennii v. 102 sq., quae ex eadem narratione, unde huius fabulae fr. IV. V. VII. VIII sunt, sumpta esse apparet, et apud Pacuvium v. 241 sq. (conl. fr. XX et XXI, quae praecedunt). Eadem causa fuit cur in Ennii v. 385 trochaeos praetulerim, nam senarium per se manifestum olim alii discripserunt. Ceterum optio ubi data erat, malui *cáput* (Enn. 103) *aétas* (Pac. 242) *cápsit* (Acc. 454) quam *capsít, capút, aetás* initio versuum ponere.

Tria proposuit censor quae saltem non abhorrere a probabilitate videantur: apud Livium v. 26 *égo puellum intérea,* in Pacuvii v. 410 extremo *satietas capier potest,* in Accii v. 515 *mé uti.*

Alter qui in Zarnckii ephem. litter. 1872 p. 422 sqq. censuram primi voluminis breviter egit anonymus pauculas quasdam illi admonitiones aspersit, quas hic subiungam.

Ac primum quod et ablativos in *d* exeuntes Ennii Pacuvii Accii reliquiis inlatos et modestissime in adnotatione ad Accii v. 146 propositum *praed* vituperavit, quoniam novum argumentum attulit nullum nec quanta docti viri auctoritas sit aut ex litterula ω, quam nominis vice fungi voluit, sciri aut ex inventis eius divinari potest, causam idoneam esse non video, cur coniecturas, quas incertas esse numquam dissimulavi, retractem.

Livii v. 18 initium idem [et Bergkius Philol. XXXIII 280] hoc esse vult: *cónfluges ubi,* nec librorum scripturas nec ea, quae ad Naevii v. 58 adnotavit scholiasta Lucani, nec Buecheleri disputationem satis curans. In eiusdem v. 9 *deo dicat laudem lubens,* ut quod facile cuipiam in mentem veniat, non sprevissem, si *dicare laudem* locutio usu vel ratione sat comprobata esset.

Perperam et temere in Ennii v. 243 'templum Cereris ad laevam *spice*' coniecit, quasi *aspice* non vel uno v. 302 satis firmaretur. nam v. 237 quod Iuppiter invocatur 'quia res omnis spicis' (si quidem hoc uti voluit exemplo: quod enim laudavit Pac. 54 omnino hinc alienum est) toto caelo illud quidem diversum est. Apud eundem v. 302 prae illo quod Ciceroni debetur *invocant* languidum et vile est simplex *vocant;* atque omnino falsum, Graeca *τοῦτον νόμιζε Ζῆνα* suis ad verbum interpretari voluisse poetam.

V. 361 quod conlato v. 256 suppleri sic iussit: *at cupita cupide cupere numquam desinit,* id quidem ludere est, non emendare. nam in Cicerone versamur, qui ubi scaenicos poetas laudat saepe discerpit suoque sermoni lacinias etiam versuum omissis mediis inserit. nec facile adducor ut credam bis in tragoediis Ennium eidem verborum adcumulationi indulsisse.

Apud Pacuvium v. 239 '*quid* me insueto' quod ille prae-

cipit non propius abest a Diomedis et Pompei corruptela *qui* quam in ceterorum auctorum (inter quos Varro) libris traditum *quae,* quo ad sententiam melius quadrare nil potest.

Ambiguum esse de Accii v. 74 iudicium etiam nunc sentio: vix enim minus violenter mutatur *exinde* (quod et sententia et praet. v. 25 *exim* tuetur) quam expellitur ut otiosum *meus.* certum tamen hoc est falso *indaudies* hic scribi. nam *inaudiendi* notio, quam Bentleius etiam ad Ter. Phorm. V 6, 37 sensisse magis quam explicavisse videtur, cum adnotaverit 'esse rem prius occultam et celatam fando audire', ita videtur definienda esse, ut quod quis fortuito aliud agens audivit inaudivisse dicatur. sic enim intellegendi Plautini loci hice: mil. 211. 442 Most. 542 Merc. 941. 944 Stich. 77 Aulul. II 2, 88 et Capt. prol. 27, praeterea Pacuv. 35 Afran. 68 Nov. 56, Terentii l. supra l., Ciceronis ad Att. VI 1, 20. XV 26, 1. XVI 1, 2. ad fam. IX 24, 1. fragm. apud Nonium p. 126, 18. ex quibus illi maxime considerandi sunt, quibus clanculum vel furtim vel subito aut inproviso vel ex parte tantum vel minus certo aut diligenter audita innuuntur: ut Aulularíae loco 'crédo ego illum iam inaudiisse mihi esse thensaurum domi', quod qui audire potuerit Megadorus nisi Euclionis subfuratus sermones? et eodem referendum quod ille apud Afranium cavere iubet 'ne ille indaudiat'. item senem Tranio in Mostellaria metuit, ne de sumptibus filii insperato 'quippiam indaudiverit'. Modeste ille in armorum iudicio Pacuvii loquitur 'quod ego inaudivi accipite', neque enim omnia ex ordine et certo se narrare posse profitetur. 'Repente' additum etiam est apud Novium: 'unde hoc tam repente Iucundum inaudivi melum?' Iam quis non intellegit quam absurde apud Accium ille, qui data opera narraturum se esse quidquid sciat alteri, quem sollicite quaesivisse consentaneum est, promittit, sic loqui putetur: *quae scibo indaudies.* Ceterum eadem praepositionis *in* significatio, qua incidisse actum verbi in aliam rem intellegi iubetur, vide an etiam ad hoc Suetonii exemplum Tib. 39 adhibenda sit: 'incenante eo complura et ingentia saxa fortuito superne delapsa sunt,' scil. dum forte aliquando cenabat, accidit ut saxa delaberentur.

Leve, sed non rectius, si quid sentio, est quod apud Accium v. 80 anapaestos tales *o dúrum, o hostificumque diem* e. q. s. proposuit censor, postquam ego in adnotatione hos *o dírumque hostificumque* e. q. s. commendaveram. nam in interiectionis *o* repetitione quis copulativam *que* particulam alteri membro additam tolerabit?

Ridiculum prope quod receptam apud eundem Accium v. 179 *Froegiae* formam correpta quidem diphthongo metiendam ideo reprobavit, quod *Amoecum* Palatini scripturam in Vergilii Aen. XII 509 textum non recepissem. quasi aut refutavisset homo doctus quod olim aliis probavi, ipsum Accium *oe* diphthongum pro Graeca *Υ* in libris suis scripsisse aut Vergilium docuisset eiusdem consuetudinis, quae in plebis ore remansit, sectatorem fuisse.

Pusilla diligentia, sed vere fortasse monuit *sacsei* scripturam (nam hoc eum voluisse conicio) latere in *sacsic* litteris, ubi in textu Pacuvii v. 11 *saxi* nimirum editum est. sed illud potissimum poetam reliquisse quis spondeat?

At verissime typothetae errorem correxit, quo in Ennii v. 280 *cláret* expressum est, cum *clarét* senarius flagitet. temeraria tamen et aperte falsa coniectura in Nonii lemmate 'clara *sit*' pro tradito '*est*' scribi iussit. hoc ipsum enim duobus exemplis probare voluit Nonius, *claret* et indicativum esse et coniunctivum: atque indicativus a clarendi verbo certissimus est in Turpilii v. 152, coniunctivum in Ennii loco agnoscimus. ergo servandum: 'claret, clara est vel clareat.'

Restitutum verborum ordinem in Pacuvii praet. 4, quem nescio quo memoriae lapsu Buechelero deberi adnotaveram, Fleckeiseno (misc. crit. 42) merito vindicavit; atque etiam *Gulielmii* nomen saepius *i* vocali non suo loco post *l*, sed post *u* expressa docte castigavit.

Vera et gravia frustulorum vulnera medicam censoris manum experta non sunt.

At hercle mihi fere ipse subirascor, quod ex ***Rudolphi Ellis***, viri humanissimi, qui in Academia Britannorum ephemeride anno 1872 p. 177 sqq. admodum urbanum de libro meo iudicium tulit, fructus quos vellem percipere nescio. Videant

alii quomodo cum arte poetarum tragicorum qualem novimus conciliari possint vel senarii trochaici, quos ille finxit, Livii Andronici v. 16 sq.

praéstatur virtúti laus, gelú set multo
ócius ventó .. tabescit

vel cretici Accio v. 558 sq. inpositi, quos ne metiri quidem possum, vel numerorum mixtura, qua Ennii frustum compositum esse perhibetur (v. 156 sq.):

dúc et quadrupedém iugo
invítam doma ínfrena et iúnge,
válet equorúm tenacia ínfrenarí minis.

vel bacchei cum anacrusi Naevio redditi (44 sq.):

nam ut ludere
lae|tantís inter sé vidimús praeter amnem
cre|terrís sumere aquam éx fonte

vel simplices bacchei apud Accium v. 464 tales:

quid si éx Graeciá
omni íllum par némo reperíri potést?

vel denique septenarius Pacuvii v. 208 sq. sic continuatus:

fác ut coepsti hanc operam mihi des perpetem, oculis traxerim

(i. e. quasi hauserim oculis).

Nam ne de sermone quidem sensuumque colore illi aetati et poesis generi apto cum satis inter nos conveniat, satis agnoscere non possum aut mutationum facillimarum virtutem aut servandi traditas litteras modestiam. An aliis satisfacient e. c. Enniana haec (132 sq.)?

tacere opino esse optimum et pro viribus
sapere atque fabulari ut tute noveris

('in accordance with one's own knowledge').

Nec sine nimio fastidio tolerare equidem possum Pacuviana v. 200:

neu relliquias *semiessi* sireis d. o.

Inter ea quae servari iussit, e. c. apud Ennium v. 360 *pati*, apud Pacuvium 72 *super satis agere*, 73 *concertare ac d. partem dat cursum a.*, 75 *domitum* (quasi inpositum) *imperium*, 162 *per penuriam*, 163 *subaxit* (supra v. 161 coniecit: *quo iam me i. o.*), 194 *haec* (= 'these parts'), 197 *somno sus-*

penso, 330 *in tutelast traditus;* apud Accium v. 494 *somno* (simplicem ablativum), non negaverim recte defensum videri Pac. 102 *auram* (vaporis notione).

Iam totam in me criminum, immo iniuriarum aciem derexit non adversarius, sed infestus atque inimicus, quamquam nulla re, nisi quod eius praecepta non usque quaque sector, a me laesus, *Theodorus Bergkius*, qui in Philologi vol. XXXIII fasciculum secundum criticas ad tragicos Romanorum poetas adnotationes plurimas, sed longe maxima ex parte futtiles aut perversas, quasdam etiam ridiculas inseri iussit (p. 249—313). Cui uberius pro insignis operae virtute respondendi alius locus commodior erit: hic tamen ad singulos locos inter aliorum coniecturas eius quoque commenta commemorare et ubi opus esse videtur breviter refutare sat habebo.

Livii v. 9 *sollemnitusque ade* (i. e. adde) *Opituli laudes lubens* Aem. Baehrens ann. phil. 1872 p. 621.

v. 12 *is sese* idem l. l. 841.

Naevii v. 7 *ei mihi! iam uitreo* (s. *uero) fonte* idem l. l., sed exclamatio ista in tali sententia quid sibi velit non intellego.

11 *neque ea quam* Bergkius l. l. 258.

19 *passo velo vicinus Aquilo me e portu feret foras* inelegantissime Madvigius Advers. II 664.

Aesiona verum tragoediae Naevianae nomen ut librorum scriptura indicatum ita testimoniorum Varronianorum ordine alphabetico certissime demonstratum, comprobatum autem exemplo tituli CIL II 2223 docuit Buechelerus mus. Rhen. XXVII 475.

21 *inlaesae* Bothio debetur, idemque *aliae* pro *alte* scribere recto iudicio noluit: *aliae* .. *inplexae* Bergkius l. l. 262 quod coniecit, multo minus probari potest.

26 Pro eo quod Scaliger restituit *ubi* scribi *ut* iussit Baehrens l. l. aliena ab huius aetatis et generis scriptoribus significatione loci.

32 Fortasse *utin* coniungendum et interrogandi nota ponenda.

37 Aut *potitu's* in senario aut in septenario *potiti estis* cum hiatu scribi vult Ed. Becker stud. I 151, neutrum ut mihi persuaserit.

42 sed quasi amnis *obiices*
Rupit, sedata tamen inflexu flectitur

Bergkius l l. 254, quam scilicet temeritate admirabili simplicissimam dicit esse emendationem.

44 sq. nam lúdere ut laetantis praeter amnem inter se vidimus,
cretérris sumere aqüam ex fonte

idem p. 277 hypercatalectis *nam ludere ut laetantis inter se videmus praeter amnem* repudiatis. Nihil agit *aqüam* trisyllabum scaenicis obtrudens.

47 Conieci *síc sine ferro pecua manibus sueta ut ad mortem meant.*

49 *proin Dusdriante* Bergkius l. l. 281, etiam mortuum infelicis filii patrem isto nomine praedicari potuisse prava opinione statuens.

57 cum Naevii com. 120 idem l. l. nimia temeritate sic conflavit:

risi égomet mecum cassabundum ire ebrium:
diábathra in pedibus, erat amictus epicroco.

58 senarium idem l. l. 280 effinxit:

in móntes, ubi se venti frangebant loci

Isidori glossam nil curans.

63 *dice id quid sit* Studemundo auctore Ed. Becker l. l. 174: qui cur *dice quid id est* spreverit, intellegas ex adnot. 2 ad p. 129.

Apud ENNIVM v. 2 sq. post pessimos creticos senarium sequi vult Bergkius Philol. XXXIII 282:

pér ego deum súblimas súbiices húmidas,
unde óritur imber sónitu saevo et spíritus.

22 *atra bilis mihi minatur* et v. 23 initio *vae!* coniecit idem l. l. 283, quae num Ciceronianis, quorum se patronum exhibuit, persuadere possit expecto. ne ipse quidem probavit quae in mentem venerant haec: *atram bilem* vel *atribilem mihi m.*

Falso a se v. 32 et 25 sq. conglutinata fuisse nunc saltem intellexit idem l. l., tamen et octonarios trochaicos retinet et mirum istud *in taeda* (sive *taedeis*) *adsunt*, non animadvertens taedarum expressam mentionem versu demum 28 fieri.

30 *arcum auratum lunat nixus* (vel *innixus lunat*) idem 285 a vero aberrans.

34 *abludit* Vertranii coniecturam commendat Madvigius Advers. II 171, quem fugit *ab ludis* .. *expectantes nuntium* coniungenda esse.

40 *virginal modestia* turpissima amphibolia Ennium donavit Bergkius Philol. XXXIII 255.

55 Traditum *iudicauit* Buechelerus l. l. 477. Dracontii auctoritate firmavit, qui in nuper reperto de raptu Helenae carmine Paridis iudicium, ut etiam in tragoedia fingi par erat, ante Cassandrae vaticinia factum esse narrat.

Non concluseram distinctione sententiam in v. 73 sq., copulare autem in binis secundarii enuntiati a vocula *ubi* pendentis membris diversa tempora perfectum et praesens cur Ennio minus licuerit quam Accio, qui v. 54 sq. perfectum et plusquamperfectum composuit? notumque tironibus quae omnino latini sermonis in hoc genere libertas fuerit. ergo temere Baehrens l. l. *puerum uti laverent* proposuit.

Ex cantico Andromachae v. 83 'vidi ego te astante ope barbarica', 86 'haec omnia videi', 89 'ex opibus summis opis egens H. tuae', 91 'vidi, videre' e. q. s. colorem traxisse videtur Porcius Latro in controversiarum Senecae II 1 p. 153, 19 sqq. K. '*vidi ego* magni exercitus ducem sine comite, fugientem, *vidi* ... limina deserta ... nam quid *ex summis opibus ad egestatem* devolutos loquar?'

98 sq. Multa frustra ariolatus Bergkius Philol. XXXIII 289 commendat haec

filiis propter te obiecta sum innocens *Nereidibus*

sententia inepta, sermone vix Latino. Idem in Prisciani loco inscite grassatus novum eiusdem fabulae frustum *quae talis est gnatis tamen* vel *quaen talist gnatabus suis* procreavit, quibus de nugis iudicium alibi tuli.

101 *torporaret* Bergkius p. 289, temere.

131 *arrigunt] fulgoriunt* Bergkius p. 290, septenarium, ut videtur, trochaicum dimensus, cuius prima dipodia et ultima arsis desit.

142 *auxilio* cum Vossio scribi iubet A. Luchs stud. I 71, quod sententiae ratione ut commendari pridem sensi, ita exigi nego.

156 sq. Turpissima vel in tirone numerorum inscitia Madvigius Advers. II 665 haec procudit:

ducet quadrupedum
iugum ínvitúm *dománs* freno ét *funé* valido,
quorúm tenacia *ínfringí* minís nequit.

Nec magis satis faciunt verba.

192 *écquis autem malitia te?* Bergkius Philol. XXXIII 290.

241 Choriambos idem l. l. 279 edolavit hosce:

utinam nec umquam
Medea, Colchis cupido corde pedem extulisses

quos Euripideis scilicet (v. 314 sq.) similes haberi vult.

256 Non male idem l. l. 220:

stúltus est, qui *nec cupienda* cupiens cupienter cupit.

Cum v. 265 conferendus Mercatoris Plautinae v. 176 'tu quidem *ex ore orationem* mi eripis.'

280 *adstet* et in exitu *mehe* Bergkius p. 290.

282 *deum me retinet* proposuit Baehrens l. l., quod non longe abest ab eo quod in Coroll. p. XXXII concessi tolerari posse, quamvis verum esse diffidam *deum me vetat id.*

287 *cedo et abeo hoc cum vestitu* Madvigius Advers. II 668.

295 Spreta omni pronominis *ipse* mutatione ex creticis et trochaeis versum compositum esse putat Bergkius Philol. XXXIII 274.

297 *parat] curat* a Studemundo commendatum probabilius quam quod coniecit A. Luchs stud. I 70 *vorsat.*

301 *fracebunt* Bergkius p. 291, quod ipsum pridem in corollario p. LXXV proposueram.

348 Spreta praeclara, quam in textum recepi, emendatione Baehrens l. l. admodum infeliciter *acro locavi* coniecit. Item *locavi* Bergkius p. 291 servandum esse inani contentione

h*

adseverat ut quod in prologo nescio quo fabulae, quam ne ipse quidem indicare potuit, potuerit locum habere.

351 *suarum rerum inertes* Bergkius p. 292, inepte quidem: displicuit ipsi *summarum suarum rerum.*

354 *in dies*, quod proposuit A. Luchs stud. I 66, consulto repudiavi. Hecubae exemplo alterum est addendum ex Baccharum cantico 910: *τὸ δὲ κατ' ἆμαρ ὅτῳ βίοτος Εὐδαίμων, μακαρίζω.*

361 *potest* (sive *pote*), *numquam cupere desinit* pro clausula iambica chorici carminis habet Bergkius Philol. XXXIII 274, quasi integra et absoluta esset sententia.

366 sqq. Bergkius p. 292 misere corrupit in hanc formam:

ut homo, qui erranti comiter monstrat viam,
quasi lumen de suo lumine *accendit: faces*
nihilo minus ipsi lucet, cum illi accenderit.

V. 379 laudare Cicerone usum Hieronymum ep. ad Theophil. LXXXII 3 t. I A p. 314 ed. Vall. monuit Aem. Luebeck in libro de Hieronymi auctoribus p. 109: 'antiqua sententia est: *quem metuit quis odit: quem odit, perisse cupit.*'

393 Bergkius l. l. 294, ut seorsus ab aliis sentiat, hexametrum in fine mutilum

vocibu' concide *et face* musset obrutus

praefert alienumque a tragoedia esse censet.

396 Adsumptis Varronis verbis idem p. 293 septenarium inani supplemento auxit pravumque pedem temeraria mutatione intulit; scripsit ni mirum:

.. in terram cadentes cubitis pinsebant humum.

In praetextatis v. 2 p. 279 Buechelerus mus. Rhen. XXVII 477 narrat sodalem suum quendam praeter ea, quae ipse coniecit, *cunctat* servari et *tute* intellegi velle 'caute'.

5 Iulium Victorem Bergkius Philol. XXXIII 294 temere statuit apud auctorem suum repperisse: *ut Sabinae apud Ennium* vel *ut Ennius Sabinas fecit dicentes.*

Indagatam a Th. Roepero in commentatione Gedanensi a. 1869 praetextatam scilicet Ennianam *Scipionem* quod ne mentione quidem dignam habuerim non sine indignatione nuper in Leutschiano indice philologico vol. V p. 55 miratus

est adulescentulus puto nescio quis, quales in palaestra ista tirocinium insolenter saepe balbutientes ponere solent. et quamquam verendum vix est, ne perito cuiquam tam inanis coniectura inposuerit, tamen, ne doctissimi viri auctoritatem spernere videar, breviter quid de Scipione poemate sentiam exponam. Ac primum paucae illae quae extant (apud Gellium IV 7 et Macrobium Sat. VI 2 et 4) certo testimonio inde excerptae reliquiae eo inter se plane congruunt, quod et intra merae narrationis vel descriptionis fines continentur et eodem metro, quadrato nimirum, comprehensae sunt. est autem horum versuum ars plane diversa a scaenicorum septenariorum licentia. nam neque solutas arseos quae vulgo dicitur syllabas neque vocabulorum mensuras, quae in scaena regnant, in illis offendas et Graecanica diligentia servatos plerumque saltem in sedibus inparibus puros trochaeos reperias. atque ad eandem normam (quam raro soluta arsi non mutari sentio) Epicharmi quoque Enniani numeri videntur excussi fuisse. unicum vero frustulum illud, de cuius genuina forma totiens inter doctos dubitatum est, dubitari certe non debebat quin unius continui, non plurium versuum sit. testatur enim ipse Servius ad Aen. XI 601: 'est autem *versus Ennianus* vituperatus a Lucilio dicente per irrisionem, eum debuisse dicere *horret et alget*'. qui in quo saturarum libro exemplo illo usus sit, testatur nemo. quae cum ita sint, manifestos in hoc quoque frusto retineo trochaeos, cumque Vergilium his 'ferreus hastis Horret ager' Enniana imitatum esse adnotet Macrobius, septenarium Rudini poetae hunc fuisse conicio:

spársus hastis lóngis campus spléndet horret ⟨férreus⟩

quem Lucilius in librorum XXVI—XXIX aliquo sic in exitu perverterit, ut scribi iuberet *horret alget ferreus*. nam asyndeton verborum notum est quam vetustis poetis sollemne fuerit, *sparsus* autem et numeros puriores et sermonem concinniorem reddit. displicuerunt Lucilio singuli pedes trochaici.

Accedit quod Suidae quoque s. v. *Ἔννιος* verba haec *Σκιπίωνα γὰρ ᾄδων καὶ ἐπὶ μέγα ἐξᾶραι τὸν ἄνδρα βουλόμενός φησι μόνον ἂν Ὅμηρον ἐπαξίους ἐπαίνους εἰπεῖν*

Σκιπίωνος, si ad poema Scipionem recte referuntur, propter *canendi* verbum et *Homeri* laudem non possunt sana interpretatione nisi de epico carmine intellegi.

At enim quadratus versus inauditus in tali poematum genere. quid tandem? nonne vel maxime militaris, ut ita dicam, ille numerus erat? quo et Archilochus in bellicis carminibus (cf. fr. 54—56. 58—62. 66. 68 B.) et in triumpho progredientes milites Romani ad duces suos vel extollendos laudibus vel cavillandos usi sunt. scaenico autem poetae, qualis priore potissimum aetatis tempore fuit Ennius, quod magis quasi in promtu fuisse consentaneum est metrum, quam quo totiens agitatos fabularum sermones instruxisset? Ac narrationes sive descriptiones hoc potissimum conclusas apud Ennium habes v. 6. 36 sq. 100—106. 145—147. 150—154. 268. 313. 325. 369 sqq.; praeivit narrationi interrogatio v. 68. Ergo reduci ex Africa Scipioni gratulatus poeta est carmine, quo tamquam commilito aliquis res praeclare ab eo gestas enarrabat. nam heroicos versus vel nondum attigerat anno 552 vel servare divino annalium operi constituerat. ergo a Saturniis Naevii numeris quasi transitum ad longos versus sibi munivit breviore opusculo quadratis composito. Cetera autem quae *de Scipione* dactylicis versibus cecinisse traditur (falso inter saturas a Vahleno p. 157 relata) annalium reddenda sunt libro nono (cf. mus. Rhen. X 285 sqq.).

Haec omnia cui sobrie ac probabiliter disputata esse videbuntur, Rhabani Mauri, si dis placet, testimonio non amplius abuti audebit. qui omnino de Ennio ne *γρῦ* quidem testatus est. quod autem additum in commentario eius ex Diomedis arte exscripto praetextatae nominibus legitur *Africanus*, posse quidem aliquando hoc quoque titulo praetextatam fabulam a poeta aliquo scriptam fuisse quis neget? sed tanta licentia in excerptis istis veteris grammatici cum ordo rerum confusus tum singula verba mutilata mutata interpolata sunt, ut ne istud quidem additamentum quidquam fidei mereri videatur. nisi forte, ut uno exemplo defungar, illa quoque de dramate, quae Diomedis verbis, qualia apud Keilium p. 491, 14 ad codicum fidem expressa sunt, addita apud Rha-

banum leguntur, ex integriore grammatici libro servata esse tibi persuadebis: 'est ergo sermonis cuiuslibet motus sine reverentia vel factorum et turpium cum lascivia imitatio' (nam sic ut in nostris exemplaribus mutilata ibi quoque extant), '*quia quaedam fabulae a poetis graecorum ita componebantur, ut aptissimae essent mortui corporis*'. tali nugatori quis credet? neque credidit Welckerus, qui in libro de tragoediis III 1346 Africanum suum reliquit Rhabano.

Augere tragica Ennii fragmenta Bergkius studuit laudatis ab auctore belli Hispaniensis c. 31 verbis, quae numeris talibus scilicet dimensus est (Philol. XXXIII 294):

pés pede premitúr, teruntur ármis arma.

Sed prudens nemo dubitabit quin annalibus (v. 559) relinquenda sint. Eisdem dempsit locum a Varrone de l. l. VII 48 explicatum, quem O. Muellerus hexametro conclusit (annal. 9), ille (p. 275) anapaestis apta esse censet. neque de numeris pugno: id tamen scio, in his quae proposuit

quaeque in corpore cava caeruleo
coeli cortina receptat

adversari Varronis doctrinae ('cava cortina, quod est inter terram et caelum') istud *coeli*, in cuius locum substitui possit *fundo*.

Apud PACVVIVM v. 20 *mei* Madvigius Advers. II 659 praecepit vana coniectura, nam pro una notione est *propages sanguinis*.

30 Sermonis prisci consuetudini convenire *dic mihi* monuit Ed. Becker stud. I 128. Monstrum Savelsbergius in Kuhnii ephem. comparandis linguis dicata vol. XXI (nov. ser. I) p. 184 commendavit hoc: *dic quid faciám: quid me monēris*. Idemque in v. 112 *di monērint* pronuntiari iussit.

V. 53 et Accii 118 quod Leidensis praebet *familitás* miro lenocinio quendam nuper adlicuit.

59 *alligat quae* mutari vetat Bergkius Philol. XXXIII 253, astrictae frontis puto similitudine motus.

62 *uter est* violenter mutari iubet Ed. Becker stud. I 158.

Idolorestes titulus, quem Bergkius l. l. 295 flagitat, quam longe a fabulae argumento abhorreat, suo loco mox demonstrabo.

Huius fabulae fr. VII v. 122 sqq. quod Lachmanno auctore composui discerptum rursus ita sanare sibi quidam visus est, ut senariis alibi Thoantem his

primum hóc abs te oro, ní me inexorábilem
faxís, ni tuam turpássis vanitúdine
aetátem

alibi Pyladen sic loqui satueret:

Orésta mi, ne pléctas fandi mí prolixitúdinem

ubi 'plectas' intellegit 'exprobres', quod ego et ni fallor Lachmannus quoque 'nectas' sive 'texas' interpretati eramus. Ceterum Thoantis personam omnino ab hac fabula alienam esse mihi nunc persuasi, nec umquam quid in ea orationis forma, quam edidi, molesti inesset non sensi. paulo commodiora forsitan haec videantur:

primum hóc abs te oro (*mínus* inexorábilem
fáxis, ni turpássis vanitúdine aetatém tuam),
óro, *nimi'* ne pléctas fandi mí prolixitúdinem.

Nam trochaeos manifestos ut transponendi licentia in iambos cogam numquam adducar; alter quidem versiculus iusta carens caesura ut laude indignus sane, ita excusatione propter quinque syllabarum quod intercedit vocabulum non omni destitutus est. duplex autem *oro* cui vel interposita parenthesi displicet, distribui inter duas personas sic possit:

[ánimum tuum,] primum hóc abs te oro, mínus inexorábilem
fáxis. ‖ ni turpássis vanitúdine aetatém tuam,
óro, nive pléctas fandi mí prolixitúdinem.

sive in extremo versu mavis, quod non longius a librorum memoria abest:

óro: *minime fléctas* fandi *mé prolixitúdine*

sive quis adeo Guelferbytani scriptura *ero* abuti volet in hanc coniecturam:

ergo nimi' ne plectas f. mi p.

Fridericus Leo in sententiis controv. quaestionibus Aristophaneis, dissertationi Bonnensi a. 1873 adnexis v. 127 non cohaerentem cum 125 sq. initio sic corrigi suasit:

ó ere mi, ne plectas fandi mi prolixitudinem.

In versu 125 Leidensis m. 1 *nimi* habere fertur addita *s* m. 2

146 *operaque omenque adprobo* Bergkius Philol. XXXIII 295.

Versui 152 addita crux manet etiam post Baehrensii coniecturam, qua ille l. l. 622 '*flexu ille caeco se* contenderet' proposuit, in quibus flexum caecum obscuras verborum ambages significare posse adlatis exemplis non probavit.

153 sq. Qui Luciliana post Lachmannum (ad Lucr. IV 624) non emendavit, sed inquinavit etiam Pacuvianam sententiam planissimam novo ex parte commento temptavit hoc: *át si tanta sunt promerita vestra;* in sequenti v., ubi saltem *peream* suum retractavit, retinuit tamen absurdum istud quod invenit *sin umquam.*

172 Iambum in paenultimo pede exempla tuentur, quae collegit Luchs in quaestt. metr. p. 14. *Graios tetinerim* iam Mercerus coniecerat.

197—201 Septenarios horridulos Bergkius in Philologi XXXI 240 sq. constituit hosce:

máter, te appello, quae c. s. suspenso levas,
néque te mei miseret: *heus, surrige* et sepeli natum, prius
quám ferae volucresque . . . .
neú reliquias sic meas sireis d. o.
pér *humum* s. d. f. d.

218 Spreta Buecheleri emendatione bonum septenarium Bergkius Philol. XXXIII 260 dissolvit sic:

accessi *here (s. heri)*
Aeam ét tonsillam p. l. in l.

244 *cedo tuum pedem liumpis* commendat Bergkius l. l. 305 eis credo, 'qui Obsce et Volsce fabulantur, quom Latine nesciunt'.

256 sqq. Anapaestos quos deamat liberos hos effinxit Bergkius l. l. 287:

pedetemptim ite et sedato
nisu, ne succussu arripiat
maior dolor.

quibus statim subiungi vult v. 259 sqq. sic distributa:

heu. CH. tu quoque Ulixes,
quamquam graviter cernimus ictum,
nimis paene animo es molli, qui *sis*
consuetus in armis *agere aevum.*

Deinde v. 264 paroemiacum metitur deleto *me;* v. 265 autem sic distinguit:

operite, abscedite, iamiam
mittite e. q. s.

In quibus nihil fere est quod probari possit.

272 'ardúa per loca agrestía *Bacchi*' quod coniecit Bergkius l. l. 295 et propter accentus displicet et quia Bacchiaco thiaso exultans non 'trepidante gradu niti' dicitur.

In v. 283 plura temptavit Ed. Becker l. l. p. 300: *gnato ordine omne, ut habeat, (*vel *omne ut fuerit* vel *omnem rem, ut erat) enodat pater.*

284—286 Meis ex parte adsumptis v. 284 *confirmare,* 285 *consilium subitum* (ut in adnotatione proposui), *res quod enata est modo* Madvigius Advers. II 661, illud contra certissimam Nonii fidem, hoc vanum et obscurum.

292 Vel servandum *et fare* vel corrigendum esse *territat* censet Ed. Becker stud. I 158.

V. 294 post ea quae monuit A. Luchs Herm. VI 270 fortasse sic ab initio scribendus erit:

séd nescio quid *núnc* est: animi h. g. g.

Multa *(sed n. q. actumst* praeter alia) temptavit Ed. Becker stud. I 235.

296 sq. *deos* precor veniam petens,
ut quae egi ago *vel* axim verruncent bene

Bergkius Philol. XXXIII 295: probo Buecheleri emendationem, verum enim est *veniam petens* in hac formula diripi non licere; cf. praeter Livium VIII 9 Macrobii Sat. III 9, 7.

301 post *exilium* finiri versum ineptissime iubet Bergkius p. 296 his: *questus sonticus.*

318 Minime apertum, ut iste clamat, *fandi* legisse scholiastam Veronensem, qui quod ad Vergiliana haec 'fando aliquod si forte tuas pervenit ad aures Belidae nomen' prius Pacuvii, deinde Lucilii exemplum adhibet additque *fando* hic (in Vergiliano scil. loco) patiendi vim, non agendi habere, supra vero (II 6 'quis talia fando .. temperet a lacrimis?') activo modo enuntiari, illum quidem usum satis fuit uno

Lucilii frusto probare, Pacuvii auctoritate uti potuit, ut ipsam *fando* formam ex antiquitate repeteret.

Minime persuasit Bergkius Philol. XXXI 249 Ciceronem de or. II. 467, 193 (ubi Teucri fr. XII laudatur) Telamonis verba *pompalia* appellasse.

337 sq. *pro sua parte falsa confictant, canunt* Bergkius Philol. XXXIII 296, haec quidem non inprobili suspicione, in eo tamen quod *parte* defendit, a vera sententia aberrans.

350 sic scribi suadet Keilius quamquam dubitanter:

ite agite eam vellite rapite coma,

versum autem 352:

discindite vestes ocius nunc,

neutrum, si quid sentio, ut satis faciat vel poetae vel memoriae. *evolvite* iam Bothius coniecerat. In Victorini verbis vide an *mominis mutatio* restituendum sit: *nominis m.* in libris extat.

396 Plenum septenarium

póstquam calamitas *complures* a. a. c.

Bergkius l. l. 273 redintegravit.

398 sq. Offensiones omnes effugias, si Varronis usus satura, cuius locum in adnotatione laudavi, senarium hunc fere a Pacuvio scriptum fuisse statuas:

[em: réda] volucri currit axe quadriiuga.

Praet. 4 (p. 280) ante Buechelerum iam Fleckeisenus misc. crit. 42 restituerat.

Apud ACCIVM v. 10 sq. audacissime Bergkius l. l. 297:

qui classis trahere in salum
et vela ventorum animae *minitaris dare.*

neque omnino in tali sermone erat cur profectionis imago tam copiose exornaretur.

In v. 42 sqq. valde infelici coniecturae indulsit Aem. Baehrens l. l. scribi iubens

inimicitias Pelopidum
extinctas, *tanta* oblitteratas memoria
renovare.

Nam *tanta memoria* quis umquam dixit pro tanta temporis

longinquitate? aut quis non videt flagitare sibi concinnitatem sermonis ablativum cum verbo 'extinctas' coniungendum? meum autem *pausa*, quod Urbinatis scriptura *causa* egregie commendari etiam nunc sentio, intellegere ille quidem facile poterat, si vel Lucretiana illa II 118 sq. in memoriam sibi revocasset:

velut aeterno certamine proelia pugnas
edere turmatim certantia nec dare pausam,
conciliis et discidiis exercita crebris.

45 Deleto *sic* initio versus *isti* scribendum esse rara ariolandi licentia demonstrare studuit Bergkius Philol. XXXIII 273.

Septenarium 81 talem in corollario p. LI scribi volebam:

séd angustitáte inclusam sáxi *[senti]* squalidam

ut v. 111 'saxo sento' eidem restitui.

Sanissima etiam nunc habeo quae Aem. Baehrens l. l. ad integrum senarium redigere conatus est '*si fáta his* recte aut vera ratione augurem' (v. 87), nisi quod non adversabor si quis supplere ab initio sic maluerit: *sic sí satis recte* e. q. s.

V. 88 *statei gracilitudo* nuper patronum invenit inmerito.

108 *aut segnitate dubia vitare* coni. Aem. Baehrens l. l. at metu, non segnitate pericula vitantur, et sanissimum est *dubitare* quod in libris legitur.

126 *iactabo* Madvigius Advers. II 663 deleta adlitteratione et neglecta Nonii fide.

143 *res* cui displicet facile *iam* in eius loco ponere poterit.

145 sq. Creticos numerat Bergkius Philol. XXXIII 274, sed parum illos quidem elegantes nec ad sententiae colorem aptos:

séd ita Achilli ínclutis armis vescí studet,
ália cuncta optima *ut* levia prae illis putet.

155 *mihi inebra excivit* Bergkius p. 299 sine ulla probabilitate.

171 sqq. Aem. Baehrens perbene sic restituit:

nunc, Cálcas, finem réligionum fác, desiste exércitum
morári meque ab dómuitione arcére tam obsceno ómine.

nisi quod ex his *arceretuobsceno* probabilius *tuo* eruitur quam *tam;* quamquam qui solius alterius versiculi in codicibus

memoriam respexerit vix contra dicet, quin hunc saltem rectius ediderim: hinc autem in ceteris emendandis ordiendum esse putavi.

179 sqq. Ordines anapaesticos sine ulla causa sic discindi iubet Bergkius Philol. XXXIII 287:

itera, in quibus partibus (namque
audire volo,
si est, quem exopto,) et quo captus modo
Fortunane an forte repertus.

181 *modost* proposuit Ed. Becker stud. I 140.

191 *ah vide tu quid agas* idem p. 228 secundum Vsenerum, valde audacter. *tam subito, ha, quid agis?* Madvigius Advers. II 667 nimis temere.

194 *béneficiis gratum hostimentum repperistis et grave* Bergkius l. l. 260: at initio *benefactis* poeta posuisset.

196 *erepta socru* idem p. 299 et accentu durissimo et structura intolerabili.

214 Ciceronem pro Plancio 24, 59 haec reliquisse: *nostis cetera; quae scripsit ... poeta, non ut* e. q. s. coniecit Madvigius Advers. II 231, iudicum interrogationem *nonne*? et quattuor deinceps poetae verba in margine codicis a grammatico adnotata esse.

255 *viden ut* Bergkius Philol. XXXIII 253, violentius.

262 sq. Qui nuper senarios effecit hos:

neque quísquam a telis vácuus, sed uti quae óbviam
fuеránt, ferrum alieis, álieis saxei rúdus est

certe plurales *fuerant* et *alieis* contra librorum auctoritatem perquam inepte videtur intulisse.

272 cf. Philemonis fr. 189.

293 Verissimum esse quod testatur Nonius *ullo* demonstravit Buechelerus mus. Rhen. XXVII 476 sq.: cf. Sophus Bugge annall. philoll. 1872 p. 108.

Novo sermonem tragicum verbo *camo*, quod *κάμπτω* esse vult, locupletavit qui vere dignum cothurno colloquium tale nuper Accio v. 302 reddidit:

quid césso ire ad eam? ‖ em praéstost. ‖ camo collúm gravem.

putes camelum loqui, non Eriphylam. Parum elegantem septenarium, ut puto, trochaicum his: 'em, praesto est; *iam cerno* collum gravem' claudi iubet Madvigius Advers. II 659.

303 *viden tu ut* conici posse monuit Ed. Becker stud. I 273.

308 *ut nunc sum animatus, si iero, satis armatus sum* Madvigius Advers. II 660. cf. Plauti Bacch. 942.

319 *armatus] advorsus* idem p. 667 inutili mutatione.

320 et 321 Bergkius Philol. XXXIII 272 sic componere ausus est:

incursio
íta erat acris: Martes armis duo congressos crederes.

333 sq. Septenarium trochaicum metiri mavult idem l. l. 275, ne alios sequi videatur.

343 *tu autém quod quaero abs te énoda et quae's* (vel *qui's*) *éxplica* coni. Ed. Becker l. l. 183.

347 sq. Vera esse sibi persuasit Madvigius Advers. II 660 haec:

diffidens autem, ne fide
returbet vulgum *ambigua ac ius ebitat,* moeros dissicit.

quibus equidem nihil vidi quod ab sana arte magis omni ex parte abhorreat.

390 *humi* Bergkius l. l. 273, egregie.

417 *tune illa Medea es* Madvigius Advers. II 660, quibus mea longe praefero.

433 Leidensis indicio (ubi *credite*, sed corr. *e* posteriore ex *i* legitur) usus extitit nuper qui corrigeret *credíti' me*, valde id quidem probabiliter.

437 *sensim conlocat sese* Bergkius l. l. 299.

442 *oboedibat* in eius quod traditum est *oboediens* locum nimis audacter substitui iubet A. Luchs stud. I. 442.

445 *cum] eum* conici posse Bergkius l. l. 257 frustra adnotavit.

448 sq. Pentametrum trochaicum Callimachi scilicet exemplo tragoediae intulit idem p. 308.

451 *fati sui* Bergkius l. l. 272, cum non agnoverit dativos.

455 *mehe* posse conici monet idem p. 291.

472 *quem* vel *cum* posse conici ariolatur idem p. 257.

476 *ubi nil contra orationem* proposuit idem l. l. p. 272.

492 De nominativo *suapte* disseruit idem ind. schol. Halens. 1864 p. V.

495 *ferro frigido* plane otioso epitheto, melius 496 *arvo ex mollito excitent* idem Philol. XXXIII 300.

505 *fluvia eradit* idem p. 300 inutili suspicione, nam post *exuberans* languet *fluvia*.

509 *arcana Altimque* idem p. 300 contra edicti sententiam.

511 *dictu* scribendum erat.

516 *tua* Madvigius quoque Advers. II 658 flagitat.

525—536 inmixtis post v. 528 inc. inc. fab. 71 sq. sic et corrigi et continuari vult Bergkius Philol. XXXIII 301:

Lemnia praesto litora *parent*,
celsa Cabirum delubra *tues*,
mysteria *qua*
pristina *cistis consepta* sacris
nocturno aditu occulta coluntur
silvestribus vepribus[1]) densa.
en: Volcania templa sub ipsis
collibus, in quos delatus locos
dicitur alto ab limine coeli, *et*
nemus expirante vapore vides,
unde ignis cluet mortalibus clam
divisus, *cluet* doctus Prometheus
clepsisse dolo poenasque Iovi
furti expendisse supremo.

561 Zumptium quam Schneidewinum sequi mavult idem p. 281, nisi quod *nunc* ante *non* deleto senarium correxit.

---

[1]) sicine an calami lapsu pro *saepibus?*

575 *sufla* idem p. 659, sed non oblitterandum *suppa*, quod Lachmannus quoque ad Lucr. III 172 tuitus est.

578 *se veneris sterilem* idem p. 304, perperam.

602 sq. qui *de Dircaeo fonte* adveniunt *mundi, ubi*
nitidatur *fulgor* quadripedantum sonipedum

Madvigius Advers. II 657, quae non satis intellego. Bergkius l. l. 305 non felicius:

atque in Dircaeo fonte *sanguen* mundule
nitidant pulvimque q. s.

vel septenariis trochaicis:

nitidantur *pulvimque fulvom* q. s.

604 *torporare* Bergkius l. l. 289: cf. Enn. 101.

609 *ec Menelai domu* corrigi iussit qui inepte ferri vulgata nuper significavit, quod minime concedo: nam nisi uxor Menelai Helena fuisset, profecto bellum non motum esset, neque moles belli in domo Menelai fuit, ergo ne excitari quidem illinc potuit.

618 'profecto hauquaquam *mediocri est ortus*' vel '*mediocri ortus est* satu' dubitanter coniecit A. Luchs stud. 15, illud certe aliquanto melius quam hoc, quamquam traditam versus formam ipse exemplis Plautinis ac Terentianis firmavit.

620 *noenu quit* Bergkius Philol. XXXIII 271 meae coniecturae praefert.

628 Senarium talem constitui vult A. Luchs stud. I 72:

nunc tu ín re crepera *víde quid capies cónsili.*

644 Sententiae fortasse satis fiet scribendo *novus novo periculo.*

656 Scripto apud Ciceronem *idem* pro *idemque* et adsumpto inc. inc. fab. 127 sq. Bergkius l. l. 307 restitui valde audacter iubet:

quae mulier una duum virum
usurpat duplex cubile.

At flagitant sibi *virorum* quae de his genetivis Cicero disserit.

693 *patescit* per se dici posse nemo negavit, sed non satis quadrat ad iurandi formulam, quae *citius* vocula indicatur: frustra igitur nota narrat Bergkius l. l. 304, inepte autem *latescit* proposuit.

Obscurissimum Varronis testimonium, quod admodum dubia opinione inter Accianas reliquias (inc. fab. XXXV) referri ipse monueram, non illustravit qui laudari a Varrone *anticum illud:*

óllim violavít, *qum* vidit ínvidendum . . .

confidenter adseveravit: ego certe verborum istorum sententiam divinare nullam possum.

Inc. fab. XLII Accii exemplum apud Nonium excidisse inde conclusit Bouterwekius Philol. XXXII 355, quod post *accius* versus Luciliani in codice *W* spatium vacuum relictum sit, deinde *Status masculini* sequatur: quod minime concedo.

Praetext. 4 p. 281 *lave* Bergkius Philol. XXXIII 306.

12 *dice* in suspicionem vocavit Ed. Becker stud. I 146 (cf. p. 129).

31 *minus mirandumst, sed portenta* Bergkius l. l. 307 *offerunt* incredibili licentia interpretatus: 'se offerunt'.

Addendum esse Accii reliquiis monet idem p. 311 haec quae apud Festum v. *tammodo* in Politiani apographo legit Mommsenus (Festi quatern. p. 70):

Accius in . . . ctor lius dardanius . . . . in tenebris

ubi pro illis *lius dardanius* primum scriptum fuisse *tindaridarum* testatur Mommsenus. Habent autem ceteri quoque codices *Accii* nomen ('tammodo antiqui ponebant pro modo ut *Accius:* tammodo inquit Praenestinus'). ubi ne quis de *Maccii* nomine restituendo cogitaret olim prudenter cavit Ritschelius Parerg. p. 40, qui aut errore nomina poetarum Plauti et Accii permutata esse aut intercidisse alterum testimonium intellexit (cf. adnot. ad Trinumm. 609). Nunc vero dubitari non potest quin post Accii locum Plauti nomen interciderit. Sed illius qualis liber intellegendus sit plane incertum: nam praeter fabulas quidni Parergon aut Pragmaticon locus aliquis potuerit commemorari? Ex tragoediarum quidem titulis proxime a scripturae reliquiis abest: *in antenoridis.*

SANTRAE v. 2 *furentum ab omni parte* Bergkius Philol. XXXIII 251.

VARII v. 3 sqq. idem l. l. 287 sq. miris modis sic tractavit:

tradita primum huic
nervis septem est intenta fides
variique dati vocum modi.
ad quos mundi resonat canor,
sua se in vestigia volvens.

INC. INC. FAB. v. 6 *fato*] *tactus* Bergkius Philol. XXXIII 307, quod propter sequentia participia parum placet.

59 *percepset* rursus commendavit A. Kochius annall. philoll. 1871 p. 827.

86 *ob Troiam* futtili coniectura Bergkius l. l. 307.

96 *tua*] *tuba* idem p. 279.

Ad 97 sq. cf. Plauti Bacch. 1120.

101 *Iovem prope gnatus est* Bergkius p. 310, sed ipsius loci simplici et concinno sermone satis refutatur, qui vetat etiam v. 102 deleri *ortus*.

111 Tuetur, ut consentaneum est, Bergkius p. 278 trisyllabum *aqüam* proposuitque anapaestos

et mento summam aqüam attingens
enectus siti Tantalus . .

139 sq. Perseverat in pentametri trochaici sui *néque enim patiar* e. q. s. mensura idem p. 308 sqq., Quintilianei loci sententiam perverse interpretatus.

158 *praeter rogitatum, si sapies* idem p. 310, parum probabiliter.

197 sqq. sic corrigenda esse censet Baehrens l. l. 623:

sive ísta virtus seú *patrociniúm cluet*
horréndum, miseranda ísta sive est cálamitas,
quod éxpulisti saúcios patrió lare

quae non nego habere quo placere possint (et recte ipsi Charisio *huic* pro vulgato *hic* restitutum est), tamen ad definitionem figurae 'per epitropen' mea quoque quadrare putaverim. displicet in istis, quae supra posui, quod *horrendum* et *miseranda*, quae veterum e consuetudine copulata aliquo modo fuisse probabile est, in duo membra discerpta sunt; praeferam igitur coniuncta '*horrenda miseranda* ista sive est c'.

220 sq. Varronis locum Bergkius Philol. XXXIII 311 sic constitui iubet: '. . . *agrestis* ab agro dictas apparet. *Infulatas hostias*, quod velamenta his e lana quae adduntur, infulae. Itaque tum quod ad sepulcrum ferunt frondem ac flores, addit:

non lanas, sed velatas frondentis comas'.

Supra autem in lacuna locum habuisse statuit tragici poetae frustum

. . agrestis, infulatas hostias.

Atque in his aliquid sane veri consecutus est Bergkius, mihi enim ipsi nunc persuasum est, tragici poetae haec esse:

infulatas hostias
non lana, sed velatas frondenti coma.

238 Baccheos et creticos compositos esse statuit Bergkius ind. scholarum Halensium 1862/3 p. III: *amícos ad hánc rem, sí voles, ádvoca.*

P. 286 in POMPONII frusto *regem* Bergkius Philol. XXXIII 292, recte.

Quae a Cicerone Tusc. disp. I 5, 10 laudantur poëtae verba *Sisyphus versat saxum sudans nitendo neque proficit hilum* inter Lucilii dactylicos hexametros ab Iacobo Beckero admodum probabiliter relata nuper extiterunt qui non minus quam proxime antecedentia (cf. trag. inc. inc. 111) de poeta aliquo tragico sumpta esse statuerent hisque anapaestis dispesci suaderent:

Sisýphu' versat saxúm sudans
niténdo neque profícit hilum.

Cui opinioni ideo maxime diffido, quod et alienum a tragico stilo vocabulum *hilum* est et tota sententia illa ad risum potius quam ad miserationem pertinere videtur.

In glossario p. 292 sub voce 'amiciter' *Ennii* nomen falso positum est *Pacuvii* loco; item p. 310[b] lin. 3 *Acc. praet.* corrigendum pro *Pac.*; p. 328[a] sub v. metus del. numerus 303, addendum post 'metu' *Enn.* 24; 350 sub voce 'simitu' *Accius* laudandus erat, non *Pacuvius*.

In fabularum indice p. 365 ad *Orestis* tragoediam fortasse etiam Lucilii hexameter a Prisciano p. 907 servatus adferri poterat: 'rausuro tragicus qui carmina perdit *Oresta*'.

Alias quasdam, quae mihi interim subnatae sunt, coniecturas alio loco proferam.

SENTENTIIS TURICENSIBUS ADDENDA.

694 Aúxílium profligátis contuméliast.
'Affatim si quoí fortunast, lónge interitum nón habet.
Aváro acerba poéna natura ést sua.
Aváro non est víta, sed mors lóngior.
Aliénam qui agit caúsam, se perhibét reum.
Assídua ei sunt torménta, qui se ipsúm timet.
700 'Animo ni imperábis, animus ímperet potiús tibi.
'Animo ventrique ímperare débet qui frugi ésse volt.
Bona caúsa nullum iúdicem verébitur.
Bonús vir nemost nísi quist bonus aeque ómnibus.
Bene péndet sumptum pénsum in iudició nocens.
705 Bonós promittit céusus misericórdia.
Dissólvit legem místericors cum iúdicat.

Cf. coroll. XCIII. 694 *senarii auctor Buechelerus.* auxilium profligatis qui nititur dare contumeliam uidetur ingerere *M (= Monacensis).* aúxilium ubi des profligatis, contumeliam ingeras (*vel* a. dans p. c. ingerit) *Meyerus* 695 affatim inqua fortuna longe non habet interitum *M, unde septenarium effeci cum Christio et Meyero, quorum tamen ille* si cui fortuna *omisso* est, *hic* fortuna iniqua *proposuit* 696 *cf.* 14 *append.* 13. auaro crudelis poena. Sua profecto natura *M, ad numeros redegit Meyerus* 697 *cf.* 26. auarus non uita uiuet. Sed morte longior torpescit *M, senarium dedi Buecheleri.* auaro haud uita est uita, sed m. l. *Meyerus* 698 alienam qui suscipit causam semet criminat esse rerum *M: in constituendo senario Buechelerum secutus sum, nisi quod hic* peragit reum *proposuit.* alienam qui orat c. sese criminat *A. Spengelius* alienam causam qui orat, se culpat reum *Meiserus. Malum Meyerus septenarium excussit* 699 se *Meyerus* semet *M* 700 *cf.* 41 *app.* 132. 278. animo imperante animus imperet potius tibi *M, septenarium feci.* animo ímperato, ne tibi animus imperet *Spengelius* 701 *cf.* 665 uolt *Meyerus* dbet *(sic) eodem teste M* 702 iudicem *Meyerus, om. M* 703 bonus uir nemo est nisi qui aeque bonus est omnibus *M, senarium Buechelerus fecit, idem* nisi qui bonus aeque omnibust *proposuit.* bonus est uir nemo nisi qui bonus est o. *Meyerus.* bonus nemost uir nisi qui aeque b. e. o. *Spengelius* 704 *cf.* 71. pensum *scripsi* qui dispersit *M Etiam in v.* 71 pendit *scribendum* 705 *cf.* 77. bona comparat ac promittit misericordie census *M, unde variatum sententiae exemplum elicui* 706 dissoluitur protinus lex cum fuerit misericors iudex *ut ad* 468 *notavi MT. Possis etiam* d. l. facile iudex misericors *conicere.*

Famulátur dominus úbi timet quibus ímperat.
Honéstum laedis cúm pro indigno intérvenis.
Vocís malignae númquam libertás tacet.
Benefícium praestat quí cito renúntiat.
'Vbi senectus péccat, ad quem réfugiat sapiéntia?
Vbi ómnes peccant, spés querellae tóllitur.

APPENDICI ADDENDA.

177[1] Diffícilest regi sérvire absque incómmodo.
Probátum amato amícum, ne amatúm proba.
Vindíctam perdes quam ínimicus praesénserit.
Míser est qui [suam] uxórem perdit, míserior qui póssidet.

---

d. l. iudex misericordia *Spengelius* dissoluitur lex, misericors cum iudicat *Meyerus.* 707 *manifestum senarium, etiam in T indicatum, paenitet quod satis habui in adnotatione ad v.* 322 *condere, numeros Woeffliniani exemplaris denuo turbare ueritus.* 708 honestatem laedes cum pro indigno intercedis *MT (cf. ad v.* 233 *adn.), ubi* interuenis *Hauptio debetur, reliqua a me correcta sunt.* 709 inuectiuae (inu&tibe *M*) uocis numquam libertas tacet *MT* (*cf.* 284), *correxi* 710 non leue beneficium praestat (prestet *M*) qui de breui renuntiat *MT* (*uide* 469, *cf.* 333), *senarium feci* 711 ubi senectus peccat, ad quem refugit sapientia? *MT (vide* 633, *nam in T legitur quod in adn. ad h. v. Woelfflini testimonio deceptus quasi ex R attuli); feci septenarium* 712 *sic MT, nisi quod* quaerelę *T Separandum autem esse hunc uersum a* 448 *plane consentio cum Meyero.*

177[1] multū ē difficile seruire regi absq, cōmodo *R, senarium feci: cf. coroll.* XCII 177[2] Theofrastus dixit expedire iam probatos amicos amare, non amatos probare *c, redegi ad numeros: cf. coroll.* XCVI 177[3] ex inimico uindictam, si te inimicum senserit, perdidisti. Grauius aduersarium securitate decipies *c, versus exemplum proposui* 177[4] miser est qui uxorem bonam perdit, miserior qui malam possidet *c, septenarium excussi spretis his:* mínus bonam qui uxórem perdit míser est quam qui habét (*s.* habeát) malam. *Omitti* suam *possit, si* voxorem *scribas.*

INDEX COROLLARII ET ADDENDORUM.

Indicem verborum ad Syri sententias et appendicem confecit Christianus Lütjohann.

FABVLA PALLIATA

LIVIVS ANDRONICVS

GLADIOLVS

Púlicesne an címices an pédes? respondé mihi.

LVDIVS

Córruit quasi íctus secena. ∥ [sícine?] ∥ hau multó secus.

VERPVS

. . ornaménto incedunt gnóbiles ignóbiles

Livi Gladiolvs. Ἐγχειρίδιον Menandri Philemonis Sophili contulit Duentzerus, idemque militi de hostium caede glorianti his responderi probabiliter coniecit. Festus p. 210 M. 'pedes autem pro pediculis — Liuius in Gladiolo: pulicesne' e. q. s. Cf. plenum bestiolarum conuentum in Curculione Plauti u. 500.

Lvdivs. Tituli similes Γόητες Aristomenis, Πλάνος Amphidis. Festus p. 330 M. 'scenam genus [fuisse ferri] manifestum est, sed utrum securis an dolabra sit ambigitur. quam Cincius in libro, qui est de uerbis priscis, dolabram ait esse pontificiam. Lyuius' (teste H. Keilio mus. Rhen. VI 625) 'in Lydio: corruit' e. q. s. Cf. idem p. 318 'scena ab alis, a quibusdam sacena' ('secena' coni. Gesnerus) 'appellatur dolabra pontificalis.' De uocali y disputauit Ritschelius Monum. ep. tr. p. 26 sqq.

Verpvs (Xenarchi fabula fuit Πρίαπος) Festus p. 174 M. 'nobilem antiqui pro noto ponebant, et quidem per c litteram — — Liuius in Virgo: ornamentum' e. q. s. (leuius cod. Virgine Scaliger Virga coni. Menandri Ῥαπιζομένῃ proposuit Duentzerus. Virbio, quod in Klotzii annall. phil. XII 136 olim coniecerat Klussmannus, ipse de Liu. Andr. p. 26 temerariam fuisse fatetur opinationem. Auriga O. Guenther ephem. gymn. Berolin. XIV 813. Verpo ipse conieci: an Vargo? Cf. Labbaei gl. 'uarguus βλεσός', scr. 'uargus βλαισός.'

1 pedes *spondeum explere persuasit Fleckeisenus annall.* 1861 *p.* 576 *integrum septenarium dimetiens, cum olim duorum frusta dedissem, quorum alterum* án pedes *inciperet.* 2 ictus scena haut *cod.*: *scripsi* secena *et* sicine *inserui* 3 ornamentum incendunt nobili ignobiles *cod.* ornamento incedunt gnobiles ignobili *O. Muellerus* ornamento incedunt gnobili, *om.* ignobiles, *Scaliger. Versum expleas scribendo* istoc ornamento *uel* ornamento istoc incedunt; *ornamentum autem fortasse mentula est.*

INCERTI NOMINIS RELIQVIAE

I (?)

áffatim

Edí bibi lusi

II

uecorde et málefica

Vacérra

III

Lépus tute es et púlpamentum quaéris . . . . .

Q. ENNIVS

CAVPVNCVLA

huic est ánimus propitiábilis.

Inc. nom. rel. I Pauli Festus p. 11 M. 'affatim dictum a copia fatendi, siue abundanter. Liuius: affatim' e. q. s. 'Terentius affatim dixit pro eo, quod est ad lassitudinem.' Sed Terentius eo nocabulo usus non est: num Titinius? Thesaurus nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 56 'affatim, abunde, opipare. Liuius: affatim' e. q. s. Scaligero Homeri Odyss. XV 373 expressa uidebantur. II Festus p. 375 M. 'uacerram Aelius et alii complures uocari aiunt stipitem, ad quem equos solent religare; Ateius uero Philologus hoc nomine significari maledictum magnae acerbitatis, ut sit uecors et uesanus teste Liuio, qui dicit: uecorde' e. q. s. (ad quem equos Ursinus .... ices excerpta Victorii hoc nomine significari male dictum Ursinus. . cum ad male dicendum exc. Victorii male dictum ad male dicendum Vaticani RS ut sit Augustinus et Ursinus ut est Vaticani RS . . Victorii exc.) Homeri Odyss. II 243 Scaliger, XVII 248 G. Hermannus Elem. 626 expressum putat III Vopiscus de Numeriano 13 (scriptorr. hist. Aug. II 221 J. 223 P.) 'ipsi denique comici plerumque sic milites inducunt, ut eos faciant uetera dicta usurpare. nam et lepus tute es et pulpamentum quaeris' (Ter. eun. III 1, 36) 'Liui Andronici dictum est, multaque alia quae Plautus Caeciliusque posuerunt.' ('multa alia quae' codd. 'multaque alia' Petrus 'caelius' Palat. 'celius' Bamb. m. 1.)

Enni Cavpvncvla. Cf. Labbaei gl. 'coponicula καπηλεῖον' (nam sic scribendum est.) Καπηλίδες Theopompi fabula fuit. Nonius 155, 31 'propitiabilis a propitiando. Ennius Cupiuncula: hinc' e. q. s.

---

5 edi bibi] aedibus *thesaurus* lusi ueretris *R. Klotzius annall. phil. XII* 320 6 . . . corde *Victorius ex Politiani apographo* uecors *Scaliger* malefici *Victorii exc.* 7 uacerra *Scaliger* uecordia *cod.* . . . . uecórde et málefica uacérra *numeris Saturniis Hermannus* 8 et *om. codd. Vopisci*

1 huic *edd.* hinc *libri*

PANCRATIASTES

I (2)

Quis ést qui nostris fóribus tam protéruiter —?

II (3)

Cúm desubito me órat mulier lácrimansque ad genua áccidit.

III (1)

Quo núnc me ducis? ‖ úbi molarum strépitum audibis máximum.

EX INCERTIS FABVLIS

'An aliquid, quod dóno, fili, níl morares? áccipe.

CN. NAEVIVS

ACONTIZOMENOS

I (1)

Acóntizomenos fábula est primé proba.

(Caupuncula scripsi : idem fortasse Cupuncula Ioannes Vahlen uoluit esse. Capeduncula Bentinus Caprunculo Bothius conl. Pauli Festo p. 48 'caprunculum uas fictile.' Cf. etiam Varro de l. L. V 121 'capis et minores capulae a capiendo, quod ansatae ut prehendi possent, id est capi.')

PANCRATIASTES (Alexidis Theophili Philemonis. PANCRATIASTAE Vahlenus inscripsit). I Nonius 513, 11 'proteruiter. Ennius Pancratiaste: quis' e. q. s. Priscianus p. 1010 P. 'Ennius proteruiter.' Confert Bothius 2 Plauti Trucul. II 2, 1 II Nonius 517, 15 'desubito ... Ennius Pancrasiaste: cum' e. q. s. (Pancrasiastę Bamb.) III Nonius 506, 2 'audibo pro audiam. Ennius Telamone ... idem Panchratiastis: quo' e. q. s.

Ex INC. FAB. Diomedes p. 395 P. 'moro .. Naeuius ... Pacuuius ... Ennius: an' e. q. s. (Ennius om. Par. B)

NAEVI ACONTIZOMENOS. Cf. Ἀκοντιζόμενος Dionysii, Ἀκοντιζομένη Antiphanis I Charisius II p. 188 P. 'prime Naeuius in Acontizomeno:

---

2 quis] qui *W* propteruiter *Prisciani Reg. Carolir.*, *quam formam ueram esse praedicat Bergkius in annall. philoll.* 1869 *p.* 480

4 dicis *Bamb.* molarium *W* molarum, *suprascr.* i, *Leid.* molariam *Bamb.* *an* crepitum *ut Naeu.* 114? audiuis *Bamb.*

5 ten aliquid *Vahlenus* p. 154 fili, nil *scripsi* illi *codd.* nil *Vahlenus* morares *Keilius* morares sed *edd. uett.* morare sed *codd.* morare? en (*uolebat* em) *Fleckeisenus* accipe *Vahlenus* accipite *codd.*, *in quo fortasse* accipe, em *latet, ut est in Terentii Phorm. u.* 52 an áliquid quod do, nil morat, sed áccipit? *Buechelerus*

1 Acontizomenus *cod. De terminatione in* os *uide Ritschelium*

II (2)

Huius aútem gnatus dícitur geminum álterum
Falso óccidisse.

III (3)

Súblustri noctu ínterfecit

AGITATORIA

I (6)

'Age, ne tibi med áduorsari dícas, hunc unúm diem
Dé meo securós sinam ego illos ésse. ⸿ tax pax. ⸿ póstea
Cúrrenteis ego íllos uendam, nísi tu . . uíceris.

II (1)

Quasi dédita opera quae égo uolo ea tu nón uis, quae
ego nolo éa cupis.

Acontizomenus' e. q. s. (Naeuius edd. Plautus cod.) II Charisius II p. 179 P. 'falso Naeuius in Acontizomeno: huius' e. q. s.
III Charisius II p. 185 P. 'noctu diuque Sallustius historiarum secundo: noctu diuque stationes et uigilias temptare. at uero Titinius . . . noctu diusque . . . Naeuius in Acontizomeno: sulpicii n. i.' (temptare Sulpicii. At uero Titinius . . . Naeuius in A. noctu i. Hermannus Opusc. V 262 acotizomenos cod.)

Agitatoria I Charisius II p. 213 P. 'tax pax Naeuius in Agitatoria: age' e. q. s. Compares Ballionis in Pseudulo u. 371 sqq.
II Charisius I p. 177 P. 'dedita opera declinari quidem ut nomen potest, sed tamen uim aduerbii retinet. Naeuius in Agitatoria: quasi' e. q. s.

---

mus. Rhen. IX 17 2 alterum *ed. pr.* altrum (*i. e.* alterrum) *cod.* 4 sublustri *uel* subluci *conicio.* sulpicii *cod.* supplicio *olim temptaveram.* 5 atque *CFWMueller prosod. Plaut.* 733 tibi med *Bergkius symb.* I 59, [*sed idem annall. philoll.* 1870 *p.* 827 *praeterea* áge age, ne tibi me *proposuit. Potest etiam* ergo age, ne tibi me *scriptum fuisse.*] tibi me *cod.* tibi mihi *ed. pr.*, *ubi* mehe *latere posse olim suspicabar.* te mihi *Fabricius*, *Putschius* me tibi *Gulielmius in Asin. cap.* 5 6 de meo securos *nunc scripsi.* demeo sequor *Neap.*, *sed* equos *cod. Bondami Var. Lect.* 238 de meo seruos *Bothius* Demea, segnior *Westerhouius in Ter. eun. prol.* 36 de meo equos sinam *uel* sinam equos *Bergkius l. l.* esse *interpretor* edere *Huc quadrat gloss. Leid. laudata Bondamo:* 'tax pax gratulantis', *quam a Plauti Persa u.* 265 *alienam esse monuit Ritschelius opusc. II* 265. 7 nisi tu pretio uiceris *Gulielmius, quod uerum uidetur esse. Non satis facit sententia senariorum* age né tibi Med áduorsari . . . diem Domi hós equos sinam ego ésse. ⸿ t. p. ⸿ postea Curréntcis e. i. u. nisi tu uiceris, *quos proposuit Buechelerus.* 8 neuis *Fabricius*, *Putschius* quae ego nolo *ed. pr.* q.

III (3)

ego sémper pluris féci
Potióremque habui líbertatem múlto quam pecúniam.

IV (7)

eho an uícimus?
⌈ Vicístis. ⌈ uólop est. quó modo? ⌈ dicám tibi.

V (2)

Nimium ó, [nimium] arte cólligor. cur re ínquaesita cólligor?

VI (4)

Secus si úmquam quicquam féci, carnificém cedo.

VII (5)

14[1] atque

III Charisius II p. 188 P. 'pluris Naeuius in Agitatoria: ego' e. q. s. IV Charisius II p. 213 P. 'tax pax Naeuius in Agitatoria [I] eho idem in eadem: eho' e. q. s. V Charisius II p. 186 P. 'nimio pro nimis. Naeuius in Agitatoria: nimio' e. q. s. VI Charisius II p. 195 P. 'secus pro aliter. Naeuius in Agitatoria: secus' e. q. s. VII Charisius II p. 204 P. 'atque pro et Terentius in adelphis: atque ex me hic natus non est, sed ex fratre. ubi Acron: argute, inquit, nam per hanc coniunctionem transitum fecit ad narrationem. Cn. Naeuius in Agitatoria, sed et in Tarentilla.'

(*h. e.* quod) ego nolo *cod.* 9 *sq. Magis placeant senarii tales:* nam libertatem sémper pluris féci ego Potióremque habui múlto quam pecúniam. 12 uolop quomodo *cod.* uolupe est. quo modo? *Bothius* dicam tibi *sollemnem in responsis formulam nunc cum Bothio separaui ab interrogatione* quo modo? *Praemitti poterat, non debebat* (*cf. Ter. adelph.* 985) ego *De bisyllaba* uolup *forma disputauit Ritschelius mus. Rhen. VII* 319 13 nimium o, nimium *scripsi* nimio (*semel*) *Charisius* colligor. cur. r. i. colligor? *Bothius* colligóbcurre inqsita colligor *cod.* *Olim statueram ludere poetam in colligendi et colligandi verbis hac fere sententia: 'nimis stricte concludo, nimis manifesto sentio, cur uel quod constringor uinculis.'* nimio me arte colligas *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 826 *Cf. Plauti Epid.* 677 age tu arte colliga

AGRYPNVNTES

I (1)

si quidem uís loqui,
Non pérdocere, [hau] múlta longe prómicanda orátio est.

II (2)

Nam in céna uos noctúrnos coepit praémiatores tóllere.

APPELLA

I (2)

Cui caépe edundod óculus alter prófluit.

II (1)

Vt illúm di perdant, quí primam holitor prótulit
19[1] Caepam!

AGRYPNVNTES I Nonius 65, 3 'promicare, extendere et porro iacere, unde emicare. Naeuius Agrypnuntibus: si quidem' e. q. s. II Nonius 150, 22 'praemiatores nocturni, praedones. Naeuius Amnagremnuntius: nam' e. q. s. (Agrypnuntibus Junius)

APPELLA: haec certe est librorum scriptura, quam seruaui, quoniam de argumento nihil constat. Cf. Labb. gloss. 'appella λειπόδερμος' et scholl. in Hor. Serm. I 5, 100 I Priscianus VI 2 p. 681 P. 'frequentior tamen usus hoc cepe protulit. Naeuius in Appella: cui' e. q. s. 'Nouius' e. q. s. (Neuius libri. appella libri apella ed. Veneta 1) Thesaurus nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 133 'hoc caepe in singulari ·i· unio, unde Naeuius: cui' e. q. s. II Priscianus VI 2 p. 681 P 'hae cepae harum ceparum, quamuis antiquissimi in a quo-

---

15 uis loqui *Bothius* loqui uis *libri*, *quod sic seruari possit:* si quidem loqui Vis, nón docere 16 hau *om. libri* si quidem loquí uis, non perdúcere, Non (*uel* hau) múlta longe p. oratiost *Buechelerus*, *cui debeo* hau *positum ante*, *quod post* multa *inserueral Bothius* 2 (*mus. Rhen. V* 269). 17 cena *nunc scripsi* scena *libri* praemiatores *libri: cf. Turnebus Adu. XV* 4 *Synecphonesin, quam uersus flagitat, non nisi lacuna statuenda effugies, uelut:* nam in céna u. n. c. praémiatorés . . ‖ . . . tollere *uel:* nam in céna u. n. coepit tollere ‖ . . . . . praémiatorés . . *Dubitat CFWMüller prosod. Plaut.* 463 *sq.* 18 caepe *thesaurus*, *Bamb. Prisciani* cẽpe *Sang.* coepe *Grut.* cepe *ceteri* edundod *Buechelerus annall. philoll.* 1867 *p.* 68, *probauit Ritschelius nou. exc. Plaut. I* 65 edundo *Sang. Halb. Prisciani* edendo *thesaurus*, *Reg. Bamb. Bern. Amien. et corr.* e *ex* u *Grut. Carolir. Prisciani* oculos *Sang. Olim septenarium trochaicum, cui ab initio creticus deesset, et hunc notaueram et u.* 19 *ut ad eandem scaenam pertinentes.* [*Hiatum in penthemimeri senarii fouet Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 826]
19 *Recepi nunc quod inter alia proposuit Muellerus l. l.* illam, *om.* ut, *anon. Bern.* di perdant *uel* di omnes perdant *uel* di infelicent

ARIOLVS

I (1)

Deprándi item léoni si obdas óreas

II (2)

Quis heri ápud te? ‖ Praenestíni et Lanuini hóspites.

que singulare feminino genere hoc recte protulisse inueniuntur. Naeuius in Appella: ut' e. q. s. (Neuius libri appella libri plerique apella Reg.) Anonymus Bernensis in Hageni analectis Helueticis p. 106, 26 'Naeuius: illum ... cepam.'

Ariolvs Cf. Ἀγύρτης Philemonis, Μητραγύρτης et Οἰωνιστής Antiphanis, Δεισιδαίμων Menandri, Μάντεις Alexidis. Gellius III 3, 15 'sicuti de Naeuio quoque accepimus, fabulas eum in carcere duas scripsisse, Ariolum et Leontem . . . unde post a tribunis plebis exemptus est, cum in his quas supra dixi fabulis delicta sua et petulantias dictorum, quibus multos ante laeserat, diluisset.' Ariolum quendam gentis Corneliae 'futuram magnitudinem et splendorem diuinando praedixisse' ariolatur Klussmannus, nec inprobauit Grauertus Philol. II 218. Probabilius adnotare poterant in primo uersiculo, qui fortasse prologi erat, poetam de se ipso loqui uideri. Ceterum Philemonis Ἀγύρτην hac fabula expressam esse coniecturae aliquam speciem adfert uersiculus inc. fab. I, cuius similem Philemonis inc. fab. XLV locum exhibuit Klussmannus hunc: οὐκ ἂν δύναιο μὴ γενέσθαι, δεσπότα, Ἄνθρωπος ὢν ἄνθρωπος· ἄλλως οὖν βοᾷς. Τὸν ζῶντ' ἀνάγκη πόλλ' ἔχειν ἐστὶν κακά. Ea enim quamquam fatendum est etiam alibi inseri potuisse, uelut in Σικελικῷ (cf. I), tamen memorabili casu optime quadrant in eam quae sola ex Agyrta seruata est eri lamentationem: ὦ πῶς πονηρόν ἐστιν ἀνθρώπου φύσις Τὸ σύνολον· οὐ γὰρ ἄν ποτ' ἐδεήθη νόμου. Οἴει τι τῶν ἄλλων διαφέρειν θηρίων Ἄνθρωπον; οὐδὲ μικρὸν ἀλλὰ σχήματι· Πλάγι' ἐστὶ τἄλλα, τοῦτο δ' ὀρθὸν θηρίον. I Festus p. 182 M. 'oreae, freni quod ori inferuntur. Titinius . . . et Naeuius in Hariolo: deprandi' e. q. s. II Macrobius Sat. III 18, 6 'nux haec Abellana seu Prae-

CFWMueller l. l. 591 di fer** *Bern. m. pr.* dii ferant *Reg. m.* 2 *Bern. m.* 2 differant *Reg. Bamb. Amien. Halb. Sang.* *ifferant (d *sup.*) *Grut.* defferant *Carolir.* deferunt *anon. Bern.* dii terant *Aldina* di feriant *Mähly ann. philoll.* 1861 *p.* 139 que *anon. Bern.* primam *scripsi* [*item CFWMueller paralipomenon pros. Plaut. p.* 97] primum *libri* primus *Bothius* holetur *Reg.* holitus *Bong.* holit^or^ (*sup. m. alt. in ras.*) *Halb.* holitur *anon. Bern.* olit' *Amien.* olitr *Bamb.* protulit Cepam *Muellerus* cepam (cepam *Bamb.*) protulit *libri Prisc.* cepam, *om.* protulit, *anon. Bern.* [perdant *et* primus *Bergkius quoque annall. philoll.* 1870 *p.* 826 *probat*] 20 deprandi item leoni si *scripsi* deprandi autem leonis *cod.* deprandi autem leoni si *Vrsinus* leoni si autem depraudi *olim edideram. In* autem *scriptura* utei *latere posse monuit Buechelerus; formam autem* deprandi *rectius a nominatiuo* deprans (*ut* '*nefrens*') *deducas quam cum uiris doctis a* deprandius *uel* deprandis oreas *Vrsinus* oreat *cod.* 21 qui *Bamb. m.* 2 Lanuini, *ut* u *consonans sit*, *L. Mueller de re m.* 252 Lanuuini *libri*

Suópte utrosque décuit acceptós cibo,
Altrís inanem uóluulam madidám dari,
Altrís nuces in prócliui profúndier.

ASTIOLOGA

25 Hác sibi próspica, hac déspica

CARBONARIA

Tíbi serui multi ápud mensam astant: ílle ipse astat, quándo edit.

nestina . . . inde scilicet Praenestinae nuces. est et illud apud Naeuium in fabula Ariolo: quis' e. q. s. (ariola Palat.)

Astiologa, i. e. ἡ ἀστειολόγος scripsi. assitogiola libri, unde praeter alia etiam astrologa facere possis. Agitatoria Junius.

Nonius 155, 25 'prospica et despica, intenta et contempta. Neuius assitogiola: ac' e. q. s. 'potest ergo prospicus et despicus dici.'

Carbonaria. Fidem Prisciani in laudando Naeui, non Plauti nomine, de qua dubitauerat Ritschelius Parerg. I 98, ipse concedit p. 106 et 153 posse defendi. Priscianus X 5 p. 894 P. 'uetustissimi tamen etiam edo edis edit dicebant correpta prima syllaba. Naeuius in Carbonaria: tibi' e. q. s. 'non potest enim in hoc iambo paenultima syllaba longa esse, ut intellegatur praeteritum, ne sit σκάζων.' (Neuius libri in carbonaria om. Sang.)

---

22 suopte *Paris. a Bamb. m. alt.* suapte *Angl. Bamb. m. pr. Gud. Salisb. Med. a b c* 23 *sq.* altris *utroque loco ante Muellerum Geppertus de pronunt. serm. Lat.* 64 *et Roeperus Philol.* XV 294: *probauit Ritschelius opusc.* II 458 23 alteris *corr. ex* alterius *Bamb.* bulbulam, *i. e.* uuluulam *Geppertus, post eum Muellerus* (*cf. Apicius* 54 *Sch.*) bulbam *libri, nisi quod* bullam *Salisb. Med. a b* bulbum *Pontanus* uuluam *Scriuerius De* uolua inani *uel eiecticia cf. Plinius n. h.* XI 37, 84 madidatam *Scriuerius, non male, si* uoluam *serues.* madidantem *Scaliger Castig. ad Fest. p. CXV* dare *Scaliger* 24 in' proliuis *Cantabr.* in proluuiis *Pontanus* profundier *Scriuerius* profundere *libri* est profundere *Geppertus* nuces in procliui alteris profundere *Bothius, numeris quidem elegantioribus. Septenarios nuper illorum ignarus opinor proposuit Bergkius symb.* I 21 *hosce:* quís heri apud te? Praénestini ét Lanumuini hóspites. Hóspites suópte . . . cibo. Quó modo? alterís inanem uúluam madidam sále dari, 'Alteris nucés inanes próclivi profúndier; *in primo autem uersu fore qui* quís heri apud te fuit *praelaturi sint suspicatur.* 25 ac sibi p. ac d. *libri* hac tibi p. hac d. *Bothius. Cf. Lachmannus in Lucr.* 307

26 *Trochaeos agnouit Ritschelius Parerg. I* 98, *sed ordinem* múlti tibi serui *praeferam.* astant *Sang.* adstant *Halb. Bamb. Bong.* astat *Grut. Carolir.* adstat *Reg.* adstat *Halb. Bamb. Bong.*

CLAMIDARIA

26[1] Neque ádmodum a puerís abscessit néque admodum adulescéntulust.

COLAX

I (Nou. Col. 4)

Qui décumas partes? quántum mi alieni fuit,
Pollúxi tibi iam públicando epulo Hérculis
Decumás.

Clamidaria i. e. Chlamydaria [Sergii] explan. in Donatum (in Keilii gramm. Latt. IV) p. 559 'admodum . . . quaesitum est num pro ualde usque dicamus, et in usu fuit . . . apud Naeuium in Clamidaria: neque' e. q. s. (neuium Lauant.)

Colax. Prologi in Terenti eun. 25 haec sunt: 'Colacem esse Naeui et Plauti ueterem fabulam, Parasiti personam inde ablatam et militis. Si id est peccatum, peccatum inprudentiast Poëtae, non quo furtum facere studuerit. Id ita esse uos iam iudicare poteritis. Colax Menandrist, in ea est parasitus colax Et miles gloriosus: eas se hic non negat Personas transtulisse in Eunuchum suam Ex Graeca: sed eas ab aliis factas prius Latinas scisse sese, id uero pernegat.' De quibus instar omnium Ritschelii in Parerg. I 99 sqq. disputatio est. Is enim et emendauit quae corrupta turbas fecerant sed eas fabulas factas prius et quid inde discatur explicauit: nempe Menandri Colacem, in qua parasiti adsentatoris et militis gloriosi partes fuerint, Naeuium primum in Latinam scaenam transtulisse, eius autem fabulam postea a Plauto correctam et pro noua datam esse. Ceterum idem statuendum sit, si Bothii et Lomani Spec. crit. p. 83 coniecturam probaueris, qui scripserunt Colacem esse Naeui aut Plauti ueterem fabulam, quibus satis bene exprimitur sane, quam non curauerit aliorum exempla Terentius. At quoniam et Naeui et Plauti Colax (utraque autem apud Nonium) alibi laudantur, de sola unius fabula cum Gepperto (Klotzii annall. phil. XIX 274) non cogitabit nisi temerarius. Loquentem cum milite parasitum habemus fr. I: nam ille Herculem Victorem se ipsum esse gloriatus decumas bonorum sibi a parasito quoque flagitauerat offerri, cui hic iocabundus respondet, rei alienae quidem decumas ei se iam polluxisse publice indicanda scilicet eius nomine cena Herculana. De pollucendi more disseruit Henzenus mus. Rhen. V 71 sqq.: cf. nunc quae adnotauit Mommsenus CIL I p. 149 sq. et ad n. 1175. I Priscianus IX 10 p. 874 P.

26[1] .$\overset{a}{\text{p}}$. ueris *cod.* abscesit *cod.* adolescentulus est *cod.* *Variati in uoce* admodum *accentus elegantia pereat, si trochaeos dimetiaris* 27 qui (*i. e.* quomodo) *libri plerique omnes* quid *Barb., unus Krehlii, Hermannus Opusc. II* 280 quoi *proposuit Bergkius ind. scholl. Halens. aest.* 1867 *p.* V decumas *Aldina et hic et u.* 29 decimas *libri* partes *sup. Reg.* mi *Hermannus, om. libri: inseri etiam post* alieni *poterat* alienum *Bong.* 28 polluxi *Hermannus* poluxit *Sang.* polluxit *ceteri* iam *Hermannus* a *libri* polluxi, Tibic *uel* Bia, polluxti *Bergkius l. l.* epulo ... decumas *om. Sang.* herchulis *Bong.* herculi *Bamb.* 29 decimas *libri*

II (Nou. Col. 1)

. . . ét uolo
Et uéreor et facere ín prolubio est . . .

III (Nou. Col. 3)

et ásseri
Laudés ago, cum uótis me multát meis,
Quod praéter quam uellem aúdiebam hoc mi éminus.

IV (Nou. Col. 2)

Vbi uídi, exanimabíliter timedus pédibus protinam mé dedi.

COMMOTRIA

35[1] carere

COROLLARIA

I (4)

nólo ego

'polluceo polluxi . . . Naeuius in Colace: quid' e. q. s. (Neuius libri. 'in Colace quid decumas partes' om. Sang.) II Nonius 64, 10 'proluuium . . . . Neuius Colace: et uolo' e. q. s. (Naeuius Junius in mg.) Comparant Aristophanis ran. 1425: ποθεῖ μὲν, ἐχθαίρει δὲ, βούλεται δ' ἔχειν. Sane incerti animi fluctuatio hic quoque describitur.
III Nonius 462, 32 'multare cum sit condemnare, positum est augere, uoti compotem reddere. Neuius Colace: et asseri' e. q. s. IV Nonius 376, 12 'et quoniam non nulli ueterum pro eo quod protinus est protinam uel protenis conuerterunt, exempla de his necessaria decerpenda sunt . . . Neuius' (ita W. Leid. Gen. Bas.) 'in Colace: ubi . . . dedi, id est pedibus longius fugi.'
Commotria. Varro de l. L. VII 54 M. 'in Menaechmis: inter ancillas sedere iubeas, lanam carere. Idem hoc est uerbum in Commotria Naeuii.' (hoc est Flor. teste H. Keilio Paris. a b, est hoc ceteri Commotria Turnebus Adu. XXIII 16 cemetria Flor. Goth. Haun. cametria Paris. a comedia Paris. b Cosmotria Aldina Cosmetria Bothius neuii Flor.)
Corollaria Cf. Στεφανοπώλιδες Eubuli. I Charisius II p. 178 P. 'efflictim Naeuius in Corollaria: nolo' e. q. s. 'ubi Probus: usque

---

31 prolubio *edd.* proluuio *libri* et uéreor et facere in prolubio est et uolo *Mähly annall. philoll.* 1861 *p.* 139 *peruerse*
32—34 *restituit Hermannus Opusc. II* 279 32 adseri *Leid. Bamb.* 33 multat *Hermannus* multatis *libri* 34 hoc mihi ennius *libri, nisi quod* hennius *Leid.* hoc mihi eminus *ed.* 1496
mi *fortasse delendum cum Buechelero* audiebat hoc mihi *et ut alterius quod exciderit fragmenti auctor* Ennius *Kiesslingius*
35 timedus *libri plerique* tamedus *Gen. Bas.* timidis *Hermannus Opusc. II* 279, *accepit Ritschelius opusc. II* 245 protinam Me dedi *Hermannus* 36 — 38 *numeros transponendo* (nolo háuc

Hanc ádeo efflictim amáre: diu uiuát uolo,
Vt míhi prodesse póssit.

II (3)

Vltró meretur, quam óbrem ametur: íta dapsiliter suós amicos
Alít.

III (9)

Riuális, salue. ¶ quíd 'salue'? attat áttatae!
¶ Quid istúd uero 'atatae' te áduertisti tám cito?

IV (5)

. . . . . utinam nasum ábstulisset mórdicus!

V (7)

Núm [tu non uis móneam te unum, sí uidetur,] quíppiam?

VI (6)

Nímis homo formídulosust.

VII (10)

st', tace,
Caue uérbum faxis!

donicum effligatur.' Haec autem non grammatici, sed poetae ignoti verba esse coniecit Ritschelius opusc. II 241: uide infra pall. inc. fr. LVII.
II Charisius II p. 178 P. 'dapsiliter Naeuius in Corollaria: ultro' e. q. s.
III Charisius II p. 214 P. 'attattat attatae Naeuius in Corollaria...' cf. Tarentilla fr. V. IV Charisius II p. 184 P. 'mordicus Afranius... Naeuius in Corollaria...' V Charisius II p. 192 P. 'quippiam Naeuius in Corollaria...' (Tarentilla ed. pr.) VI Charisius II p. 186 P. 'nimis Naeuius ... idem in Corollaria: nimis' e. q. s. VII Charisius II

---

ego adeo efflictim Amáre *e. q. s., ut septenarii iambici fierent) pessum dedit Bothius, non intellexit Klussmannus* 37 diuiuat *cod.* 39 ultro Merétur *Bothius; in* ametur *uerbo priorem uersum claudit Keilius numeris trochaicis, quos etiam tales* ultró meretur, Quam óbrem *e. q. s. instituere licebat.* 41 quid salue attattattat attatae riualis salue *cod.: ordinem et numeros constitui.* 42 quid istud uero te aduertisti *cod., sed* uero a te *ed. pr.* uero at tatae *Fabricius, Putschius. Correxi olim: nunc Bentleium ad Ter. Andr. I 1, 98 uideo sic formata exhibere:* quid salue attattatattatae. Riuális, salue. quid istud attatae aduertisti tam cito? 44 num non uis te moneam unum, si uidetur, quippiam *Putschius, quae unde hauserit non constat.* num quippiam *om. ceteris cod.* nam quippiam *ed. pr., om. Fabricius* 45 formidulosus est *cod.* 46 st tace *Hauptius*

VIII (11)

48 Haec démolite!

IX (1)

diuidiaest

X (2)

confestim

XI (8)

trit

DEMENTES

49 Animaé pauxillulum ín me habet.

DEMETRIVS

persibus

DOLVS

Caperáta fronte

p. 214 P. 'st' (ita Fabricius et Putschius. it cod.) 'Naeuius in Corollaria...' VIII Diomedes I p. 395 P. 'demolio . . . Naeuius in Corollaria h. d. inquit.' (Neuius Monac. meuius Paris. B corollario Paris. B) IX Varro de l. L. VII 60 M. 'in Mercatore [615]: non tibi istuc magis diuidiaest quam mi hodie fuit. hoc idem est in Corollaria Naeui. diuidia ab diuidendo dicta, quod diuisio distractio est doloris.' hoc eadem est in corollaria neuius Flor. cum ceteris libris ut hoc eodem usust uideatur corrigendum esse. hoc itidem et in Corolloria Naeuius O. Muellerus et praeeunte Spengelio eadem in corollaria Naeuius Bergkius symb. I 158 non Varronem, sed lectorem aliquem statuit adscripsisse, hoc a correctore in margine uideri positum fuisse, quo significaretur hocedie in uersu Mercatoris, non hodie legendum esse, Naeuium uero plane eodem uersiculo usum fuisse. Quae omnia quam sint incerta nemo non sentiet. Cf. Fulgentius 565, 3 'quid sit desiduo. desiduo dicitur diuturne. unde et Varro in Corollaria ait: diuidiae mihi fuerunt tam desiduo abfuisse te.' X Charisius I p. 177 P. 'confestim . . . Naeuius in Tarentilla et in Corollaria.' XI Charisius II p. 213 P. 'trit Naeuius in Corollaria. significat autem, ut ait Plautus in quadam, crepitum polentarium, id est peditum.' s. autem uocem murum ed. pr., nescio an recte (cf. Iuuentius u. 9), ut altera illa, ad quam Plauti in Curculione II 3, 16 adpellatio quadraret, exciderit: fuit autem fortasse prox (cf. Pseud. 1279) Cf. praeterea inc. fab. VIII

Dementes Cf. *Μαινόμενος* Diphili. Diomedes I p. 335 P. 'habeo et habito dicimus, ut apud Naeuium in Dementibus: animae' e. q. s.

Demetrius Cf. *Δημήτριος ἢ Φιλέταιρος* Alexidis. Varro de l. L. VII 107 M. 'apud Naeuium in Hesiona ... in Clastidio ... in Dolo ... in Demetrio: persibus a perite, itaque sub hoc glossema *callide* subscribunt.' Cf. inc. fab. IX. Pauli Festus p. 336 M. 'sibus, callidus siue acutus.'

Dolus Cf. *Δόλων* Eubuli. Klussmannum refutauit M. Hauptius Philol. I 375 Varro de l. L. VII 107 M. 'multa apud poetas reliqua esse uerba, quorum origines possint dici, non dubito, ut apud Naeuium in

---

Philol. I 376 setale *cod.* st tale *Fabricius* 48 demollite *Paris. A* 49 habet *testatur Diomedes* habitat *libri* 49[2] caperrata *Flor.* (*u. supra*), *quod si uerum est*, *Naeuius e. c. sic:* capérrata ille frónte

FIGVLVS

Nímis auarus

GLAVCOMA

Quód de opsonio [íste suo] stilo ín manum pupugít mihi.

GVMINASTICVS

I (4)

In álto nauem iúbe tu destitui ánchoris.

II (1)

[Díc] utrum est melius: uírginemne an uíduam uxorem dúcere?

⁋ Vírginem, si músta est.

III (6)

Edepól, Cupido, cúm [tu] tam pausíllu's, nimis multúm uales.

Hesiona...in Clastidio...in Dolo: caperata fronte, a caprae fronte.' doloreste cod. B Spengelii caperrata Flor. Cf. Varronis satura Eumenidum fr. I; alia exempla composuit Roeperus in comm. Gedanensi a. 1850 p. 14 sq., qua Eumenidum reliquias tractauit.

FIGVLVS Charisius II p. 186 P. 'nimis Naeuius....idem in Figulo: nimis auarus.'

GLAVCOMA Priscianus X 5 p. 894 P. 'pungo pupugi uel punxi... Naeuius in Glaucoma: quod' e. q. s. (Neuius libri glauconia Sang. Grut. Carolir.)

GVMINASTICVS: nominis formam uindicauit Ritschelius opusc. II 483, cf. 520; cf. fr. VI. I Nonius 280, 1 'destitui est desolari. destitui rursum statui. Neuius in Gymnastico: in alto' e. q. s. II Nonius 136, 7 'mustum non solum uinum, uerum nouellum quidquid est, recte dicitur. Neuius Gemnastico: utrum' e. q. s. III Nonius 421, 25

---

scripsisse potest 50 *sq. septenarios nunc restitui qui olim creticos cum baccheis* quód de eo opsónio Stiló mi in manúm p. *composuerim.* quod] *an* quom? de eo *Putschius* eo *Erl. b* opsinio *Sang. Grut. Carolir.* obsonio *ceteri* iste suo *inserui*, *om. libri* mi in manum pupugit *libri*: mihi *transposui.* quód de obsonió mihi stilo ín manum pupugít . . *Fleckeisenus* 52 iube tu *scripsi* iubet *libri*, *quod seruata contra Plautum Ennium ceteros uetere mensura spondaica Naeuium scribere potuisse Buechelerus annall. philoll.* 1867 *p.* 68 *sibi persuasit.* destitui iubet ancoris *Urbin.* 308 in alto destitui anchoris nauem iubet *Bothius*, *non male* 53 *initium uersus uariis modis expleri potest uel* dic *praemittendo uel iambicis quidem numeris* utrúmne *scribendo:* úterum '*formam commendant Kiesslingius et Buechelerus; cf. u.* 81. 115. ne an uiduam uxorem *om. Leid.* 55 tu tam pausillu's *scripsi* tam pausillus sis *libri* tu's tam pau-

IV (2)

Hómines, pecua béluasque

V

Sáxa siluas lápides montes díssicis, dispúlueras.

VI (7)

Atque meís bonis omnibus égo te herem faciám . . . . .

VII (5)

At ením tu nimis spisse átque tarde incédis . . . .

VIII (3)

Pol haút parasitorum áliorum [hic] simil ést . .

LAMPADIO

protinam

'cupido....cum masculino, deum ipsum ... Neuius Gymnastico: edepol' e. q. s. IV Nonius 159, 5 'pecua et pecuda, ita ut pecora, ueteres dixerunt. Neuius Gymnastico: h. p. b.' V Nonius 95, 27 'dispuluerare est dissoluere. Neuius Gymnastico: saxa' e. q. s. VI Nonius 486, 31 'herem (heredem Bamb. Leid. 116) pro heredem. Neuius Gymnastico: atque' e. q. s. (Geminastico Bamb.) VII Nonius 392, 15 'spissum significat tarde ... Neuius Gymnastico: at enim' e. q. s.

VIII Nonius 224, 25 'simile est pro similis est, pro masculino positum neutrum Titinius [34]. Fullonibus Naeuius Gemnastico: pol' e. q. s.

Lampadio Varro de l. L. VII 107 M. 'apud Naeuium in Hesiona ...in Clastidio...in Dolo...in Demetrio...in Lampadione: protinam, a protinus, continuitatem significans.' Coniectura referri ad hanc fabulam possit inc. inc. fab. LXXIX.

Ludi et Lupi quae hic olim sequebantur frusta nunc inter praetextae Naeuianae Romuli siue Lupi p. 277 sq. reliquias quaere.

sillus *Lübbertus stud. gramm.* II 139 tam sis pauxillus *Bothius. Caesurae etiam* sis tam pausillus *satisfaceret.* quoniam tam pausillu's *ad sententiam minus quam ad litteras quadret.* 58 *anapaestos agnouit Buechelerus* herem *edd.* heredem *libri* atque ego te meis herem omnibus faciam bonis *Bothius. Ipse olim iambos* atque é bonis meis ómnibus ego te hérem faciam . . *proposueram, qui, absque Nonii testimonio esset, sic:* téd heredem fáciam *claudi poterant.*

59 *Non displiceant trochaei* át enim tu nimis spísse ac tarde incédis . . . . . 60 haut *Bentinus* aut *libri* simile est *libri, quod tuetur Buechelerus decl. lat. p.* 8 similist *Ritschelius opusc. II* 616 (*qui tamen ibidem* 331 *probauit quod edideram* simil est), *Lachmannus in Lucr.* 29 *Iambos dedit Hermannus Opusc. V* 267, *trochaeos olim malueram: leniores ut fierent numeri,* hic *post* aliorum *inserui. Claudere uersum* homo *potuit, e Titinii exemplo repetendum.*

NAGIDO

clucidatus

NAVTAE?

supparus

NERVOLARIA

. praecisum omásum pernam cállus glisis glándia

PAELEX

Desíne socri tuo, frátri patruelí meo

PERSONATA

Festus p. 217 M. 'Personata fabula quaedam Naeui inscribitur, quam putant quidam primum [actam] a perso-

Nagido, i. e. Ναγιδώ, ni fallor, nisi praeplacet Nagidio, i. e. Ναγιδίων siue Ναγιδεύς. Varro de l. L. VII 107 M. 'apud Naeuium in Hesiona...in Clastidio...in Dolo...in Demetrio...in Lampadione... in Nagidone: clucidatus, suauis, tametsi a magistris accepimus mansuetum.' (nagidone Flor. nagidione Goth. agidione Haun. agidone Paris. a, om. Paris. b. Certum est littera *N* incipere hunc titulum, quod cum fugeret uiros doctos ante O. Muellerum, incredibilia commenti sunt.) Cf. Philoxeni gloss. 'glocidatus, ἡδύς' (glodidatus cod., corr. Vulcanius)

Navtae Festus p. 310 M. 'supparus [dicebatur puellare] uestimen[tum lineum] — — puni[ceum uestimentum ita uo]cat neui de [bello Puni]co. et in nautis [uocat Neptuno u]estem consec[ratam supparum. at] nunc supparos [appellamus uela li]nea in crucem [expansa]' e. q. s. Supplementa Ursini incertissima sunt; nec quidquam aut de fabula aut de uerbis Naeuii adfirmari potest. Cf. Festus p. 340 u. siparium. Isidorus orig. XIX 3, 4 'siparum genus ueli, unum pedem habens' e. q. s.

Nervolaria Nonius 151, 1 'praecisum et omasum partes carnis et uiscerum. Naeuius Neruolaria: praecisum' e. q. s. (Ennius ms. Junii, de Planto cogitabat Ritschelius Parerg. I 96 Neruolaria Ritschelius Herularia ms. Gandense Erularia ceteri libri Aularia ante Mercerum Ecularia conl. Alexidis Ἱππίσκος aut Ferularia prop. Buechelerus)

Paelex (de scriptura nominis testimonia collegit Fleckeisenus quinquag. titul. p. 23) Cf. Παλλακή Alexidis Menandri Diphili. Nonius 223, 21 'socrus et masculino genere ueteres dici posse uoluerunt. Naeuius Pellice: desine' e. q. s. (Pellice Bothius pellico libri)

Personata. cum post multos annos acta sit quam...coeperunt ('coeperunt' cod.) O. Muellerus, quod, si propter personas non

---

63 clucidatus, *i. e.* glucidatus *Scaliger* caudatus *Paris b Vind. Basil.* caudacus *Flor. cum ceteris* 65 *Nolim* praécisum atque omásum: *nam uariis modis initium uersus suppleri potest, e. c.* em *uel* iam *praemittendo* callus *Mercerus* gallus *libri* callum *ed.* 1526 clifis *Leid.* (*cf.* clucidatus *supra*) glissis *Urbin.* 307 glifis *ceteri libri* glires *ed.* 1526 glandia *edd.* grandia *libri* 66 desine, *sc. male dicere.* desim *Bothius* 2 socro *Bothius* socrui *Klussmannus*

natis histrionibus. sed cum post multos annos comoedi et tragoedi personis uti coeperint, ueri similius est eam fabulam propter inopiam comoedorum actam nouam per Atellanos, qui proprie uocantur personati, quia ius est is non cogi in scena ponere personam, quod ceteris histrionibus pati necesse est.'

PROIECTVS

I (1)

. . . populus pátitur, tu patiás . .

II (2)

. quíd moras? ‖ quia ímperas.

QVADRIGEMINI

. . . suo labóri nullus párcuit.

STALAGMVS

Visám. deo meó propitio méus homo est.

depositas dicta sit Personata, necessario iam in usu fuerint illo tempore personae. At uero id Verrius dicit: actam esse hanc fabulam ab Atellanis, qui proprie dicuntur personati. Nam multo ante quam comoedi et tragoedi personis uti coeperunt, Atellani soli eo habitu agebant, postea autem soli deponere eas cogi non poterant. Cf. Munkius de fab. Atell. p. 70

Proiectvs, i. e. Expositus. Diomedes I p. 395 P. 'item patio Naeuius in Proiecto: populus patitur, inquit, tu p. moro item Naeuius in eodem [II].' (neuius Monac. in prolecto Monac. neuius Monac. maeuius Par. B.)

Qvadrigemini Nonius 153, 22 'parcuit, pepercit. Neuius Quadrigeminis: suo' e. q. s.

Stalagmvs Donatus in Ter. Phorm. I 2, 24 'deo irato meo] uidetur ...addidisse meo, ne esset ἀμφίβολον cui diceret: irato deo. Naeuius in Stalagmonisa deo' e. q. s. (Neuius Lugd. Hemnius Dresd. Stalagmonisa deo Cuiac. stalagmonis Adeo Lugd. Stalagmoĩs adeo Gand. stalignionis adeo Dresd. Stalagmonis: Adeo edd. Rom. Vind. Med. Taru., unde olim Stalagmonissa titulum male fingebam. Stalagmus serui nomen ex Captiuis notum post alios Bothius Meinekius Ritschelius Parerg. 142 agnouerant.

---

patrueli *Mercerus* patrui *libri* 67 patias *Paris. A* non pacias *Par. B* potior *Monac.* patias modo *edd. uett: uide supra. Sententia haec fuisse potest*: quod populus pátitur, tu patiás item. 68 mores *Par. B* quia imperas *Par. A Monac.* quā peras *Par. B* quid imperas *edd. uett., quod magis placet: om. Caesarius.* quin imperas? *in exitu uersus amici prop.* 69 labori *edd.* laboris *libri: an* suos laboris? 70 uisam. deo *scripsi* nisa deo *uel* nis adeo (*u. supra*) *libri* mussa. deo *Buechelerus* deo *uulgo* *Si adfuit in scaena de quo*

STIGMATIAS

praebia

TARENTILLA

I (7)

Quae ego ín theatro hic meís probaui plaúsibus,
Ea nón audere quémquam regem rúmpere:
Quantó libertatem hánc hic superat séruitus!

II (1)

Quáse in choro ludéns datatim dát se et communém facit.
'Alii adnutat, álii adnictat, álium amat, aliúm tenet.

Stigmatias Varro de l. L. VII 107 M. 'apud Naeuium in Hesiona ......in Stigmatia: praebia, a praebendo ut sit tutus, quod sint remedia in collo pueris.' (a prohibendo...pueri Bergkius annall. philoll. 1870 p. 831 cf. Festus p. 234. 238.)

Tarentilla Cf. *Ταραντῖνοι* Alexidis. Adulescentes duo dum peregri, Tarenti ni fallor, rem paternam disperdunt (VI: cf. IV. V), inprouiso a patribus uisuntur (VIII: cf. IX. X). Quorum alterius amica erat Tarentilla (fr. II. XI). Duobus adulescentibus duo adiuncti fuerunt serui (fr. VIII). Reconciliantur patres certis legibus, ad quas fr. XII pertinet. I Charisius II p. 192 P. 'quanti, cum interrogamus nec emimus; quanto, cum emptam rem quaerimus. atqui Cato . . . o quanti ille agros, inquit, emit...Naeuius in Tarentilla: quae' e. q. s. Interpretatus est Th. Mommsen hist. Rom. I[5] 909. II Isidorus Orig. I 25 'Ennius de quadam impudica [75—79].' Pauli Festus p. 29 M. 'adnictat saepe et leuiter oculo annuit. Naeuius in Tarentilla [76].' Thesaurus nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 54 'adnictare, nutum cum oculis facere. Liuius [76].' Ibidem 372 'componitur adnictitare ·i· cum palpebris innuere, sicut facimus designando aliquid cum palpebris, unde Plautus [76].' Ibidem 376 'nuto componitur adnuto... unde Plautus [76].' Gloss. Amplon. 254 'et componitur adnicitare i. e. cum palpebris innuere . . . Plautus: alii adnitat, alii adnicitat.' cf. Placidi gloss. ibidem VI 554 'adnicitare, inuitare arridere.' Paulo auctore Naeuium pro Ennio apud Isidorum posuit Areualus.

---

sermo est, poeta scripsisse statuendus est meus est hic homo: *cf. Plauti l. l., cuius monuit Kiesslingius* (*cf. Plauti Pseud.* 600) meo *om. ed. Med.* 74 *An* hanc haec? 75 quase *scripsi* quae '*alii*' *libri ap. Areualum* quasi *teste Jos. Kleinio Wolfenb. Monac. Par.* 7582, *uulgo* in choro, *eiecto* pila *glossemate*, *ut plenus a uoce* quase *septenarius incipiat*, *scribendum esse persuasit Buechelerus coni. Plauti Curcul.* 296. in choro pila *libri* pila in choro *Bothius* datatim *expunctum et suprascr.* data tympana *Gu.* 3 dotatim *edd. pr. duae* se *Otto* sese *libri* *De lusu ipso uide Marquardtum antiq. Rom. V* 2, 422 76 *sic Pauli Festus*, *probauit Lachmannus in Lucr.* 249, *qui* '*quae Isidorus addit*, *ea non tangere tutius*' *esse censebat.* alii adnutat alii adnucitat (adnicitat 377) aliud tenet aliud amat *thesaurus* 372 *et* 376. alii adnictat alium

'Alibi manus est óccupata, álii percéllít pedem,
'Anulum dat álii spectandum, á labris alium ínuocat,
Cum álio cantat, át tamen alii suó dat digito lítteras.

III (3)

Facéte et defricáte

IV (10)

. utrubi cenáturi estis, hícine an in triclínio?

Similia sunt Antiphanis (inc. fab. fr. VII) apud Athenaeum I p. 14 f. σφαῖραν λαβὼν Τῷ μὲν διδοὺς ἔχαιρε, τὸν δ' ἔφευγ' ἅμα, Τοῦ δ' ἐξέκρουσε, τὸν δ' ἀνέστησεν πάλιν, Κλαγκταῖσι φωναῖς κ. τ. λ.
III Charisius II p. 178 P. 'defricate.' IV Charisius II p. 198 P.

tenet alium amat *idem* 54 alium tenet alii innuit (*sic Gu.* 1 *alii*: annuit *suprascr. Gu.* 3 *cum* '*aliis*'; *sed* alium admittit '*al.*' alium aduocat *Gu.* 4 alii aduictat '*al.*' *et ex Jos. Kleinii apparatu* alii adnotat *Paris.*, *item Monac.*, *in quo tamen* a[n]dnotat, *corr. m.* 2 tat *ex* it *litteris.* alium adnotat *Wolfenb. denique* alii nutat *edd. pr. duae*) *Isidorus* amat *erit fortasse qui* hamat *interpretetur* 77 alibi] alii *Gu.* 2 est manus *ed. pr. altera* illi alii *CFWMueller prosod. Plaut.* 592. *Scribendum fortasse* alii pede percellit *Dacerius* peruellit *libri* 78 anulum dat alii *Mueller l. l.*, *quo uitetur hiatus.* anulum alii dat *Bothius* alii dat anulum *libri* (anolum *Wolfenb.* [a]nul///um, a *m.* 2, l *in ras.*, *Monac.*) spectandum *Bothius* (*cf. Plauti Asin.* 778) exspectandum *Gu.* 1 2 3 4 '*al.*' *edd. pr. duae* expectandum *Wolf. Monac. Paris.* aspectandum *ceteri* et a labris *uulgo* 79 ad *Paris.* alii suo dat *scripsi* aliis (ali[i]as *corr. m.* 2 *Monac.*) dat *libri* dat aliis *Bothius* litteras *Monac.* literas *uulgo* *Isidorus uel auctor eius fortasse textum legit*, *in quo septenarii in senarios commutati erant*, *quos tales fere fingi posse olim monui*:

quase in choró pila
Ludéns datatim dát se et communém facit.
Alium tenet, alii ádnuit, alibí manus
Est óccupata, alii pede (*uel* at álii) percellít pedem,
Alii dat anulum áspectandum, isdem á labris
Alium ínuocat cumque álio cantat, át tamen
Alii dat digito lítteras.

A quibus Meinekius Menandri et Philem. rel. p. 75 *de auctore uersuum dubitans in his differt*: 3 tenet alium, alii adnictat, at alibi manus 4 et alii 5 Alii dat osculum expectandum de labris.

81 cenaturis *nominatiuum pluralem commendauit Ritschelius nou. excurs. Plaut. I* 114: *potest tamen uel* cenaturin *siue* útrubi nam *siue* útrubi uos *siue* útrubi, dic *fuisse uel initio uersus monosyllabum ut* sed *siue* dic *excidisse*; úterubi *forma Kiesslingius statuit*

V (12)

. . . . attáttatae! caue [né] cadas amábo.

VI (6)

. . . ubi isti dúo adulescentés habent,
Qui hic ánte parta pátria peregre pródigunt?

VII (9)

uereor sério

VIII (2)

Sálui et fortunáti sitis dúo duum nostrúm patres!

IX (11)

Eí ei: etiamne aúdent mecum una ápparere? . . .

X (8)

Quá pro confidéntia ausus uérbum cum eo fúerim
Fácere rusus

'utrubi' V Charisius II p. 213 P. 'ei ei Naeuius in Tarentilla... atattatae idem in eadem...' Cf. inc. fab. XIII VI Charisius II p. 189 P. 'peregre pro peregri Naeuius in Tarentilla: ubi' e. q. s. VII Charisius II p. 195 P. 'serio pro uere' VIII Charisius I p. 102 P. 'duum . . . Naeuius in Tarentilla: salui' e. q. s. IX Charisius II p. 213 P. 'ei ei' X Charisius II p. 193 P. 'rursus negant dici debere, sed rursum, ut iterum. Maro tamen rursus * inueni. nam is' (Naeuius?) 'in Tarentilla: qua' e. q. s. ('Maro tamen, Scandunt rursus equum. Naeuius in Tarentilla' Fabricius 'Maro tamen, Rursus in arma feror; Scandunt . . . et tamen in locis Naeuii rursus inuenimus. nam is in T.' Putschius 'apud ueteres etiam rusus inuenimus: Naeuius in T.'

---

explendum esse uersiculum: cf. ad 53 *adn.* in *olim deleueram, tuetur post Geppertum l. l.* 84 *CFWMueller prosod. Plaut.* 348, *et seruauit Ritschelius quoque* 82 ne *addidi* (*cf. Plauti Most.* 324), *om. cod., etiam Bentleius ad Ter. Andr. I* 1, 98 amabo *edd.* ambo *cod.* 86 furtunati *cod.* sitis *cod., om. ed. pr.* 87 etiamne *Keilius coniecit* etia am se *cod.* etiam se *edd.* audent mecum una *Fabricius:* me coram *malim.* audent In e cum una *cod.* audenti ne cum una *ed. pr.* audenter mecum una appares? *coniecit Keilius* 88 pro *cod.* porro *ed. pr. cum ceteris* usus uerbum cum eo fuerim facere (*om.* rusus) *cod., correxi.* rursus uerbum cum eo ausim facere *ed. pr.* ausus fuerim rursus uerbum cum eo facere *Putschius* rursum ausus uerbum cum eo facere fuerim *Lindemannus* qua pro confidentia Rúsus verbum cum eo facerem? *coni. Keilius, probat Ritschelius opusc. II* 260

XI (4)

Númquam quisquam amíco amanti amíca nimis fiét fidelis,
Néc erit nimis morígera et uota quísquam . . . . . .

XII (5)

Prímum ad uirtutem út redeatis, ábeatis ab ignáuia,
Dómi patres patriam út colatis pótius quam peregrí probra.

XIII

confestim

XIV

atque

XV

pallucidum

TECHNICVS

confictant

coni. Keilius XI Charisius II p. 186 P. 'nimis' XII Charisius II p. 189 P. 'peregri autem, cum in loco est. Plautus in Persa: qui erus peregri est. Naeuius in Tarentilla: primum' e. q. s. (näe naeuius cod.) XIII Charisius I p. 177 P. 'confestim, uelut competenti festinatione . . . confestim pro continuo et sine interuallo . . . Naeuius in Tarentilla et in Corollaria.' XIV Charisius II p. 204 P. 'atque pro et . . . . . Cn. Naeuius in Agitatoria [VII], sed et in Tarentilla.' XV Varro de l. L. VII 108 M. 'apud Naeuium in Hesiona. . . . . in Tarentilla: pallucidum, a luce illustre.' (tarentilli Flor. pallucidum Klussmannus, quod ioci causa ex pallore et lucido compositum puto, A. Lentzius Philol. XIII 601 hybrida originatione ex παν et lucido conflatum eademque notione qua est praelucidus usurpatum esse statuebat. pacui dum Flor. pacuuius dum Paris. a pacuuii dum ceteri libri praelucidum O. Muellerus, quod in hac glossarum serie minus etiam probabile est quam pellucidum. Buechelerus dilucidum proposuit)

Technicvs. Tecinicus nominis formam commendauit Ritschelius opusc. II 483, dolosum uel insidiosum interpretans p. 499. Varro de l. L. VII 107 M. 'apud Naeuium in Hesiona. . . . . . in Technico: confictant, a conficto conuenire' (conficto a confingere coni.) 'dictum.'

---

90 siet *Fabricius*, *Putschius* 91 nec nimis erit *cod.*, *transposui* morigeret nota quisquā *cod.*, *correxi.* morigera nota quisque *edd.* morigera et nota quisquam *Lindemannus* néc nimis morigere morata q. *Buechelerus* 92 redeatis *Fabricius* redactis *ed. pr.* reductis *cod.* 93 domi *scripsi* domos *cod.*, *tuetur Buechelerus decl. lat.* 29: *sed cf. CFWMueller prosod. Plaut.* 175 *sq.* patres] praesens *ed. pr.* probra *scripsi* probro *cod.*

TESTICVLARIA

94 Immó quos scicidi in iús conscindam atqùe ábiciam.

TRIBACELVS

95 Deos quaéso ut adimant ét patrem et matrém meos.

TRIPHALLVS

Si cúmquam quicquam fílium rescíuero
Argéntum amoris caúsa sumpse mútuum:
Extémpulo illo té ducam, ubi non déspuas.

(thechnico Flor. therimo cod B confictant Turnebus conficiant libri confictant conuenire Naeuio tribuit Bergkius annall. philoll. 1870 p. 831)

TESTICVLARIA Cf. Ritschelius Parerg. I 141 Priscianus X 4 p. 890 P. 'scindo scidi: uetustissimi tamen etiam scicidi proferebant..... Naeuius in Testicularia: immo' e. q. s. (Neuius libri in testicularia om. Sang.) Cf. inc. fab. VI

TRIBACELVS (Τριβάκηλος) Donatus in Ter. Adelph. IV 1, 5 'moriatur scilicet. et hoc aduersus seruum debet dicere, ne indecorum adulescentis personae sit haec ita dixisse, quamuis eius modi adulescentes inducant comici, ut Naeuius in Tribacelo: deos' e. q. s. (Neuius Lugd., edd. Rom. Vind. Med. Taru. cuius Dresd. tribacelo scripsi tribascelo ed. Mediol. tribaselo cod. Lugd., edd. Rom. Vind. Taru. tribasello cod. Gand. ter baselo cod. Dresd. Triphallo Bothius)

TRIPHALLVS Cf. Varronis satura Τρίφαλλος περὶ ἀρρενότητος. Gellius II 19, 6 'aliter enim dictum esse resciui aut rescire apud eos, qui diligenter locuti sunt, nondum inuenimus, quam super is rebus, quae aut consulto consilio latuerint aut contra spem opinionemue usu uenerint. Quamquam ipsum scire de omnibus communiter rebus dicatur uel aduersis uel prosperis uel insperatis uel expectatis. Naeuius in Triphallo ita scripsit: si' e. q. s. (Neuius Reg. Neuius Rott.)

94 scicidi, in ius *scripsi* scicidi minus (*h. e.* in iuus) *Grut. Sang. et corr. m. alt. in* scicidimus *Bong.* sciscidimus *Reg.* conscindam, n *in ras., Barb.* 95 adimant *Dresd., edd. Rom. Vind.* adimantur *Lugd.* adiuuent *Gand., edd. Med. Taru.* et matrem et patrem *Lugd.* 96 si cumquam *conieci antequam proposuit Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 826: *olim initio uersus thesin (e. c.* at) *excidisse statueram.* si umquam *libri* umquam si *Carrio Antiq. lect. I* 11 quidquam *Rott.* 97 amori *Rott.* sumpse *Fruterius Veris. II* 11, *Carrio* sumpsisse *Reg. Vat.* sūpsisse (usc *corr. in* isse) *Rott.* 98 *de pistrino et de capistro molentium ori adfixo interpretatur Gronouius* extempulo *CFW Mueller l. l.* 341 extemplo *libri* *Poterat etiam* extemplo te illo deducam *proponi* te illo *Bothius*

TVNICVLARIA

I (2)

Théodotum
Compíles, [pingens] qui áras Compitálibus
Sedéns in cella círcumtectus tégetibus
Larés ludentis péni pinxit búbulo.

II (1)

éxbolas
Quássant.

III (3)

eius nóctem nauco dúcere

Tvnicvlaria I Festus p. 230 M. 'penem antiqui codam uocabant — — dictum est forsitan a pendendo. Naeuius' (neut' cod. teste H. K.) 'in Tunicularia: Theodotum' e. q. s. 'significat peniculo grandi, id est coda.' Respondit de hoc loco Klussmanno Th. Panofka mus. Rhen. IV 133 sqq. conl. Macrobio Sat. I 7, 34. Acumen horum uersuum in eo positum uidetur, quod triuialem nulliusque artis tabulam picturus tamen quasi diuinum opus esset aggressus undique se circumsaepsit Theodotus. Hunc autem cautissimum et optime munitum uirum ex ipsa aede furari posse callidus fur dicitur. Ludentium larum imagine ludos Compitales indicari Prellerus mythol. Rom. 495 coniecit; saltantes intellexit H. Jordanus annall. instituti archaeol. 1862 p. 338 II Varro de l. L. VII 108 M. 'apud Naeuium in Hesiona......in Tunicularia: exbolas quassant aulas' (corr. in alilas Flor.), 'quae eiciuntur, a Graeco uerbo ecbole dictum.' (auricularia cod. uet. Turnebi) III Festus p. 166 M. 'naucum ait Ateius Philologus poni pro nugis — — — et Naeuius in Tunicularia: eius' e. q. s.

---

100 compiles *scripsi* compellas *cod.* (*fuitne* compeilas?) compella *Scaliger Castig. ad Fest. p.CXX* appellas *O. Muellerus* adpelles *Bothius* pingens *addidi*, *om. cod.* nuper *olim inserueram* aris *Maehly annall. philoll.* 1861 *p.* 140, *item susp. H. Jordan* ('*Vesta et Lares.*' *Berolini* 1865 *p.* 19)*: ego olim intellexeram* '*qui pinxit aras*, *scil. lares ludentis.*' *Qua contentus structura possis etiam* ludis *ante* Compitalibus *inserendo uersum explere.* Theódotum, oppeilans qui aras *Buechelerus; sed* compilandi *uerbum cum uniuersa sententia tuetur tum Phaedrus IV* 11, 1 *sq.* 101 circumtectus *O. Muellerus* circumtectuas *cod.* circumtecta *Scaliger* circumtectos *Maehly: facilius* circumtectas, *scil.* aras, *probauerim* 103 ecbolas *O. Muellerus* 104 quassant aulas (*ut* aulas *interpretamentum Varronis sit*) *Flor. teste Wilmannsio: u. supra.* [*idem sentit Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 831] aulas quassant *Goth.* alias quassant *Paris. a* 105 nauci *Bothius*

INCERTARVM FABVLARVM

I (inc. trag. 27)

Pațí necesse est múlta mortalés mala.

II (Enn. inc. fab. 7 Naeu. Add. 8)

Dictátor ubi curru ínsidet, peruéhitur usque ad óppidum.

III (App. 1)

Etiám qui res magnás manu saepe géssit glorióse,
Cuius fácta uiua núnc uigent, qui apud géntes solus praéstat,
Eum suús pater cum pálliod unód ab amíca abduxit.

Incertarvm Fabvlarvm I Hieronymus ad Heliodorum epist. 3 in epit. Nepot. 'Naeuius poeta pati, inquit, necesse est m. m. m.' cf. Publilii Syri sent. fals. 280 p. 130 W. II Varro de l. L. V. 153 M. (deficit hic Flor. 51, 10) 'in circo primo unde mittuntur equi, nunc dicuntur carceres, Naeuius o p p i d u m appellat. carceres dicti, quod coërcentur equi . . . quod ad muri speciem pinnis turribusque carceres olim fuerunt, scripsit poëta: dictator' e. q. s. cf. Placidi gloss. s. u. 'oppidum.' Inter belli Punici fragmenta post Hermannum etiam Vahlenus p. 16 recepit, quem in proecdoseos praef. p. X sq. olim refutaui. III Gellius VII 8, 5 'Scipionem istum, uerone an falso incertum, fama tamen, cum esset adulescens, haud sincera fuisse et propemodum constitisse, hôsce uersus a Cn. Naeuio poëta in eum scriptos esse: etiam' e. q. s. 'His ego uersibus credo adductum Valerium Antiatem aduersus ceteros omnis scriptores de Scipionis moribus sensisse.' Desunt in Par. et Rott. Ex comoedia sumpta esse uidentur Fleckeiseno

---

106 mortales *Sauppius Philol. XXI* 157 *ex codice Guil. Libri saec. VII vel VIII, ubi* mortales est (*sed* est *compunctum*) *legitur.* mortalem *uulgo* 107 *numeros non perspexerunt:* dictatór u. c. i. Peruéhitur usque ad óppidúm *uersu Saturnio Hermannus Elem. d. m.* 637 curru *scripsi* currum *libri* insidet *Fleckeisenus* insidit *libri* 108—110 *septenarios iambicos agnouit Klussmannus* 108 magnas manu saepe *libri*, *probauit Buechelerus quoque lat. decl.* 49 manu magnas saepe *uel* manu saepe magnas *Fleckeisenus l. l.* magnas manu sua *Bergkius symb. I* 108. *Concicio* per gessit gloriose gloriasse *Vat.* 109 uiua nunci (*in mg.* uiua nunc *m. rec.*) *Vat.* 110 palliod unod *Buechelerus annall. philoll.* 1867 *p.* 68 *et Ritschelius excurs. nou. Plaut. I* 65, *quorum ille tamen hiatum in caesura non repudiauit.* pallio uno *libri* pallio uno saepe *Bergkius* amica *deteriorum pars* amico *ceteri cum Vat.* pallio ab amico abduxit uno *Klussmannus* *Nouam horum uersuum distributionem proposuit CFWMuellerus prosod. Plaut.* 200 *hance*: etiám qui res magnas manu suapte gloriose Gessít, quoius

IV

regum fíliis

Línguis faueant átque adnutent, haút [animis] subséruiant.

V (inc. trag. 21)

Líbera linguá loquemur lúdis Liberálibus.

VI (inc. trag. 24)

113[1] Pantaleo ·Pisatilis

VII

Tantum íbi molae crepitúm faciebant, tíntinnabant cómpedes.

VIII (18)

115 . utrum scapulae plús an collus cálli [iam] habeat, néscio.

Epist. crit. ad M. Hertzium p. 29 post Klussmannum IV Fronto epist. II 10 p. 33 Nab. (62 Nieb.) 'item quod Plautus egregie in Colace super eadem re ait: Qui data fide firmata fidentem fefellerint Subdoli subsentatores, regi qui sunt proximi, Qui aliter regi dictis dicunt, aliter in animod habent. Haec enim olim incommoda regibus solis fieri solebant: at enim nunc adfatim sunt qui et regum filiis, ut Neuius ait, linguis' e. q. s. V Pauli Festus p. 116 M. 'Liberalia Liberi festa, quae apud Graecos dicuntur *Διονύσια*. Naeuius: libera' e. q. s. VI Festus p. 210 M. 'Pisatilem appellat Naeuius Pantaleontem, id est Pisis oriundum tyrannum, cum alioqui inde profecti nunc Pisani dicantur.' Paulus p. 211 M. 'Pisatilem Naeuius dixit e Pisis oriundum.' Pisalitem Festi cod. Pisatem Lindemannus. Pisatidem Meinekius Del. anth. Gr. 239. Heraclides Politiarum c. 6 (hist. Graec. II p. 213 M.): *Πανταλέων ἐβασίλευσεν ἐν τούτοις, ὑβριστὴς καὶ χαλεπός. οὗτος πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἐλθόντας ἐκτεμὼν ἠνάγκασε καταφαγεῖν τοὺς ὄρχεις.* Cf. Pausanias VI 21, 1. Fortasse in Testicularia huius tyranni mentio facta est. VII Festus p. 364 M. 'tintinnire' (sic Vatic. S Polit. ed. pr. titinnire Vat. R. Ald. mg. Urs. tintinnare Ursinus) 'est apud Naeuium hoc modo: tantum' e. q. s. Paulus p. 365 M. 'tintinnire et tintinnabant Naeuius dixit pro sonitu tintinnabuli.' Fortasse ipse poeta quid in carcere passus sit enarrat: cf. Arioli fr. I VIII Nonius 200, 25 'collus masculino . . . . . Neuius Cor: utrum' e. q. s. (Naeuius Colace Junius Animadu. VI 10 'e codice suo', Hermannus Opusc. II 279. Propius ad litteras accesserit

---

. . . solus Praestát, cum suos pater cum pallio uno ab amica abduxit.
112 linguis *deest apud Niebuhrium* adque *cod.* haut animis *scripsi Buechelero duce*, *qui* aut a. *proponebat.* aut *cod.* et *Maius* at sibi re *fuit cum suppleri uellem* 114 ubi *Vaticani R S* strepitum *Kiesslingius propter Ennii com. u. 4: immo illic, si quid mutandum sit,* crepitum *scribi iusserim* faciebant crepitum *numerosius: seruato uerborum ordine duos uersiculos* molae Crepitúm *e. q. s. distinguit Buechelerus* titinnabant *Vat. R. Ald.* 115 *prima syllaba uel* sed *uel* nam *uel* ei *uel* mihi *fuisse potest: Kiesslingio*

IX (11)

'Ecqui fuerit pérsibus, cum argénti adest orátio?

X (6)

Non hércle apluda est hódie quam tu néquior.

XI (5)

Péssimorum péssime, audax, gáneo lustro áleo!

XII

Vagus ést et lustro

XIII (Lycurg. 1)

Risi égomet mecum cássabundum ire ébrium.

XIV (10)

Cócus edit Neptúnum Venerem Cérerem . . . . .

Corollaria) IX Festus p. 217 M. 'persibus' (ita Scaliger Coni. in Varr. 160 persicus cod.) 'peracutum significare uidetur, ut Plautus — Naeuius: et qui' e. q. s. Cf. Demetrius X Pauli Festus p. 10 M. 'apluda est genus minutissimae paleae frumenti siue panici, de qua Naeuius: non' e. q. s. Thesaurus nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 54 'appluda, sorbitiuncula ex paleis facta. Naeuius: non' e. q. s. Cf. Labbaei onom. 'appluda, κηρόβιον.' XI Pauli Festus p. 29 M. 'aleonem aleatorem.' Thesaurus nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 30 'hic aleo, nis ·i· ille qui assidue cum aleis ludit, unde Naeuius: pessimorum' e. q. s. XII Thes. nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 313 'hic lustro, nis ·i· ille qui uagus est et nihil agit nisi fora lustrat, unde Naeuius de quodam: uagus, inquit, est et lustro.' XIII Varro de l. L. VII 53 M. 'apud Naeuium: risi' e. q. s. 'cassabundum a cadendo.' (Neuium Flor. Eunium Goth. Haun.) cf. Placidi aliorumque (in Hildebrandi gloss. Par. p. 46) glossa 'cassabundum, dubitantem titubantem.' XIV Pauli Festus p. 58 M. 'cocum et pistorem apud antiquos eundem fuisse accepimus. Naeuius: cocus, inquit, edit' e. q. s. 'Significat per Cererem panem,

---

auctore ut u. 53 uterum *scribas*, *nisi forte iambos* utrúmne *praeferas* plus angulus *Leid.* calli habeat *libri*, iam *addidi.* habeat calli *Hermannus* 116 *primam syllabam qui suppleuerit*, *habebit iambicum septenarium. Verba et sententiam correxi ut potui* et qui fuerit persicus carpenti adstratio *cod.*, *in quibus* adest ratio *latere uidebatur Augustino*, captanda est ratio *Dacerio*, carpenda est ratio *Bothio* 117 est hodie apluda nequior quam tu *thesaurus* 118 lurco *Pauli Wolfenb.*, *Bothius* *Singula conuicia inter binos distribui uult Kiesslingius coni. Plauti Pseudulo u.* 366. *Idem quod in* audax *uoce responsum aliquod latere posse suspicatur*, *obuium sane* euax *gratulari simulantis erat*, *sed omnino altercationem ut in Titini u.* 137 *non agnosco.* 121 Cererem Venerem *thesaurus*

XV (12)

. . petimine † píscino qui méruerat

XVI

penita offa

XVII (14)

123 Mérula [mea] sandéracino ore!

XVIII (7)

bilbit ámphora

XIX (Nou. Virg. 3)

125 An náta est sponsa praégnas? uel aï uél nega.

per Neptunum pisces, per Venerem olera.' Thes. nou. Lat. l. l. VIII 131 'et notandum quod coquus et pistor idem apud antiquos dicebantur, unde Ennius: coquus' e. q. s. XV Festus p. 209 M. 'petimina in humeris iumentorum ulcera, et uulgo appellant — eo nomine autem et inter duos armos suis quod est aut pectus solitum appellari testatur Naeuius in descriptione suillae quom ait: petimine' e. q. s. XVI Festus p. 242 M. 'penitam offam Naeuius appellat absegmen carnis cum coda: antiqui autem offam uocabant abscisum globi forma, ut manu glomeratam pultem.' (poenitam cod., corr. Vrsinus). Idem 230 'penem antiqui codam uocabant. a qua antiquitate etiam nunc offa porcina cum cauda in cenis puris offa penita uocatur.' Cf. Arnobius adu. gent. VII 24, 230 XVII Festus p. 325 M. 'sanderacam [ait esse genus coloris,] quod Graeci sa[ndycem appellant.] Naeuius: meru[la sanderacino ore.]' Paulus p. 324 M. 'sandaraca genus coloris.' XVIII Pauli Festus p. 34 M. 'bilbit factum est a similitudine sonitus, qui fit in uase. Naeuius bilbit amphora inquit.' Thesaurus nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 67 'et bilbo, is. uerb. neut. · i · sonitum facere ad similitudinem noui musti et nouae cereuisiae, quando spumescit in dolio, unde Naeuius bilbit amphora inquit.' ibidem p. 77 'bilbire dicitur uinum quando spumat et |sonat spumando.' Cf. Philoxeni gloss. 'bilbit βομβύζει.' et 'bilibit ἐπισκιασμὸς φωνῆς.' gloss. Vatic. in A. Mai auct. class. VII 553 et gloss. Bern. (cod. 16) 'biliuit adumbratio uocis aquae scaturientis.' XIX Diomedes I p. 370 P. 'aio uerbum . . . de cuius imperatiuo non nulli ambigebant. uerum dictum est ai, ut Naeuius alicubi: an' e. q. s. (neuius Monac. Par. B neu-

---

122 piscino *cod., quod corruptum est.* porcino *Dalecampus in Plin. n. H. II* 37 *An* qui Piceno? (*cf. Martialis XIII* 35 filia Picenae uenio Lucanica porcae) 123 mea *metri explendi causa inserui: sic blandiri puellae amator potuit* sandaracino *Paulus* 124 bubit *thesaurus* amphora inquit *Naeuio tribuit O. Muellerus* 125 amata (ann *sup.*) est (*sup. m. alt.*) *Bong. et Carolir. Prisciani p.* 875 an est nata *Diomedes* est sponsa est *Carolir. Prisc.* 875 praegnas, praegnans, pregnans, pragnans (e *sup.*), prignans *Prisciani codd.* sponsa praegnans *Diomedis Par. B* sporis ad praegnans *Par. A*

XX (13)

Vél quae sperat sé nupturam uíridulo adulescéntulo,
'Ea licet seníle tractet détritum rutábulum?

XXI (15)

Sónticam esse opórtet causam, quam óbrem perdas múlierem.

XXII (Add. 5)

Haec quídem hercle, opinor, praéfica est: quasi mórtuum collaúdat.

imus Paris. A) Priscianus X 1 p. 875 P. 'aio ... imperatiuus in i terminans... Naeuius: an' e. q. s. (neuius Barb. Sang. Bong. Grut. Carolir.) Idem X 9 p. 906 P. 'aio . . . imperatiuo in i terminante. sic enim Probus de dubio perfecto tractans ostendit Naeuium protulisse: an' e. q. s. (neuium Reg. Bamb. Bong. Sang. Grut.) idem paulo infra 'quod autem in aliis' (sc. personis, dicit de prima sing. et tertia plur.) 'corripitur' (uocalis a), 'ostendit usus ... Naeuius: an' e. q. s. (neuius Reg. Bong. ennius Bamb. Halb. Sang. Grut. Carolir.)
XX Festus p. 262 M. 'rutabulum est quo rustici in proruendo igne panis coquendi gratia [utuntur.] Nouius in Pico — — Nauius obscenam uiri partem describens: uel quae' e. q. s. (Naeuius uulgo Nouius Augustinus) XXI Festus p. 290 M. 'sonticum morbum in XII significare ait Aelius Stilo certum cum iusta causa, quem non nulli putant esse, qui noceat, quod sontes significat nocentes. Naeuius ait: sonticam' e. q. s. Paulus p. 291 M. 'sonticum iustum. Naeuius: sonticam' e. q. s. XXII Varro de l. L. VII 70 M. 'praefica dicta, ut Aurelius scribit, mulier ad luctum quae conduceretur, quae ante domum mortui laudeis eius caneret . . . quibus testimonium est quod fretum est Naeuii: haec' e. q. s. Quadrigeminis nomen in litteris quod fretum est latere coniecit O. Muellerus. quod affert idem Ritschelius Parerg. I 98. quod tritum est Buechelerus quod facetum (uel facete dictum) est conicio: certe quod est non oblitterandum, cf. 15. 28. 46 neuii Flor.) Pauli Festus p. 223 M. 'praeficae dicuntur mulieres ad lamentandum mortuum conductae, quae dant ceteris modum plangendi, quasi in hoc ipsum praefectae. Naeuius:

Diomedis sporis ab regnans *Monac. eiusdem* uel *post. om. Par. A Diomedis* gena *Prisc. p.* 906 *Bong.* 126 *Malim aut* quaéne sperat *aut* quaé desperet uiridulo *scripsi* uiri *cod.* diuiti *coni. Buechelerus* uirginem *temptaueram* adolescentulo *Vrsinus* adulescentulos *cod.* uel quae desperat nupturam se uiro adulescentulo *Bothius* 127 detritum *L. Muellerus de re m.* 429 retritum *cod.*
129 mehercle *Paulus* quasi *scripsi* quae sic *Paulus* nam *Varro* *uel* . . . haec quidem hércle opinor praéficast: Nam mórtuum collaúdat *uel adeo* . . . . . . haec q. h. o. p. Quaé sic m. c. *Ritschelius l. l. Placent numeri Bothiani*

XXIII (Nou. inc. 6)

130 131 Quíd si taceas? dúm [te] uideat, tám sciat quid scriptúm siet.

XXIV (8)

butubatta

XXV (9)

Concípilauisti

XXVI (Add. 9)

consponsi

XXVII

134 . . . . depúuit me miseram ád necem.

XXVIII

Ingúrgitauit úsque ad imum gútturem.

haec' e. q. s. XXIII Festus p. 360 M. 'at antiqui **tam** etiam pro tamen usi sunt, ut Naeuius: quid' e. q. s. (**nonius** ed. pr.) Nugatur interpres Klussmannus, ut solet. Bergkius Symb. I 117 sq. suspicatur **Livii Tereo** haec reddenda et de ueste, cui cladis suae historiam Philomela intexuerit, intellegenda esse. XXIV Pauli Festus p. 36 M. '**butubatta** Naeuius pro nugatoriis posuit, hoc est, nullius dignationis.' XXV Pauli Festus p. 62 M. '**concipilauisti** dictum a Naeuio pro corripuisti et inuolasti.' XXVI Varro de l. L. VI 70 M. 'qui item ut faciat obligatur sponsu, consponsus. hoc Naeuius significat cum ait **consponsi**.' ('quidem faciat obligatur sponsus' cod., corr. Spengelius de arte critica in Varronis de l. l. libris exercenda p. 31. Cf. Lachmannus mus. Rhen. VI 118. **neuius** Flor.) Pauli Festus p. 41 M. '**consposos** antiqui dicebant fide mutua colligatos.' Cf. Romuli fr. II XXVII Thes. nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 175 '**depuire** uerberare. Naeuius: depuit' e. q. s. Cf. Pauli Festus p. 70 M. 'depuuere, caedere. **Lucilius**: palmisque misellam Depuuit me.' XXVIII Nonius p. 207, 20 '**guttur** neutri est generis . . . masculino Plautus...Lucilius...**Neuius**: ingurgitauit' e. q. s. Nouio olim dederam

130 *Redii ad numeros Bothianos*, *quamquam iambicorum quoque octonariorum frusta* ..... quid ... sciat Quid scriptum sit *recte se habent.* quod *Vatic. R* qui *mg. Vrsin.* taceas *scripsi: cf. Plauti Bacch.* 35 taceat *cod.* te *inserui*, *om. cod.* tam *Vaticani R S*, *Politian.* tamen *ed. pr.* tam etiam *Ursinus cum Ald.* quod *Vatic. R* quasi *coni. Kiesslingius* siet *Bothius* sit *cod.* *De versu qualem Corssenus in symbolis criticis p.* 274 *proposuit* quí etsi taceat, dúm uideat, tam etiám sciat, quid scríptum sit *iudicium tuli in libello de particulis latinis quibusdam p.* 28 *sq.*, *nec aliter iudicauit Bergkius symb. I* 117, *qui baccheos proposuit non magis probabiles:* quod étsi taceát, dum uidét, tam sciát quid scriptúm sit 134 depuit *thesaurus*

XXIX

. ánimum amore cápitali compléuerint

XXX

nunc prímulum

Amásco.

TRABEA

EX INCERTIS FABVLIS

I

Léna deleníta argento nútum obseruabít meum,
Quíd uelim, quid stúdeam: adueniens dígito inpellam iánuam,
Fóres patebunt; de ínprouiso Chrýsis ubi me aspéxerit,
'Alacris obuiám mihi ueniet cómplexum exoptáns meum,
Míhi se dedet: Fórtunam ipsam anteíbo fortunís meis.

(fr. XIV). XXIX Fronto epist. p. 27 Nab. (49 ed. Rom. 57 Nieb.) 'litterae ad me tuae ... non satis proloqui possum ut animum meum gaudio in altum sustulerint, desiderio fraglantissimo incitauerint, postremo, quod ait Neuius, animum a. c. compleuerint.' ('conpleuerunt' cod.) Olim inter Nouiana (fr. IX) rettuleram. XXX Diomedes p. 334 P. 'amo ueteres inchoatiuo modo amasco dixerunt ... Naeuius: nunc p. a' Neuius Monac. neuios Pariss. AB. ut fortasse Nouius fuerit. Integrum poetae exemplum om. edd. uett. et Putschius. Adde praeterea Afranii inc. fab. XXVII.

Non credo ad comoediam pertinere locum a Festo p. 257 M. laudatum: 'quianam pro quare .. apud antiquos ut Naeuium in carmine Punici belli ... et in satyra: quianam Saturnium populum pepulisti. et Ennium' e. q. s. Ne de nomine quidem auctoris constat. Frustum ipsum uel iambicum tale

quianam Satúrnium
Populúm pepulisti?

uel Saturnium

. . quianám Satúrniúm populúm pepulísti?

fuisse potest.

Trabeae Ex Inc. Fab. I Cicero Tusc. disp. IV 31, 67 'aliter enim Naeuianus ille gaudet Hector: laetus sum' e. q. s. 'aliter ille apud Trabeam: lena ... dedet. quam haec pulchra putet, ipse iam dicet:

---

136 ut *ab initio supplet Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827: *sed cogitari multa alia possunt.* compleuerint] *Naeuius qua uerbi forma usus sit plane incertum: potuit quidem ipsum* conpleuĕrunt *ponere quod in cod. est* 138 *sq.* primolum amasco *Paris. B Monac.* primo lumanasco *Par. A* amasco primulum *Forcellinius*

3 fori' patebit *Bentleius* *Versus* 5 *particulas coniunxit*

II

'Ego uoluptatem ánimi nimiam súmmum esse errorem árbitror.

A T I L I V S

MISOGYNOS

Cicero Tusc. disp. IV 11, 25 'odium mulierum quale in misogyno Atili est.'

EX INCERTIS FABVLIS

I

Suam cuíque sponsam, míhi meam: suum cuíque amorem, míhi meum.

Fortunam . . . meis.' II Cicero Tusc. disp. IV 15, 35 'quae' (appetitio nimia) 'si quando adepta erit id, quod ei fuerit concupitum, tum ecferetur alacritate, ut nihil ei constet quod agat, ut ille qui uoluptatem animi nimiam summum esse errorem arbitratur.' In quibus Trabeae uersum latere perspexit Bentleius. Cicero ad fam. II 9 'repente uero incessi omnibus laetitiis laetus. In quo cum obiurgarer quod nimio gaudio paene desiperem, ita me defendebam: ego uoluptatem animi nimiam.' Idem de fin. II 4, 13 'nam et ille apud Trabeam uoluptatem animi nimiam laetitiam dicit.' Idem poetae dictum uide an respiciant illa Ciceronis ad Paetum IX 21 'ain tandem? insanire tibi uideris, quod imitere uerborum meorum, ut scribis, fulmina? tum insanires, si consequi non posses. cum uero etiam uincas, me prius inrideas quam te oportet. quare nihil tibi opus est illud a Trabea, sed potius ἀπότευγμα meum.' Paetum Trabeae uersu quodam usum esse quo significaret non succedere ipsi quod aggressus erat, coniecit Manutius; immo ipsam illam imitandi insaniam uel ἀπότευγμα nimiam sibi esse animi uoluptatem uidetur Paetus scripsisse.

Atili Misogynos Apud Cic. l. l. missogino Brux. missogyno Gud. Reg. μισογύνῃ Meinekius in Men. rel. p. 115, qui se non repugnare dicit, si quis Atilii fabulam e Menandri cognomine expressam statuat.

Ex Inc. Fab. I Cicero ad Att. XIV 20, 3 'cum . . . scripsissem ad eum' (Brutum) 'de optimo genere dicendi, non modo mihi, sed etiam tibi scripsit sibi illud, quod mihi placeret, non probari: quare sine quaeso sibi quemque scribere. Suam cuique' c. q. s. 'non scite: hoc enim

---

Bentleius 6 animi] homini *cod. ep. ad fam.* errorem] aegrorem *Bentleius*, *quod uerum non esse apparet loco ad fam. II 9* arbitror *Bentleius* arbitratur *Cicero. Trabea quo uerbo usus sit nescimus: fortasse* autumo *scripsit*

II

2 3 Pér laetitiam líquitur animus.

III

Cape caéde, Lyde, cóme conde . . .

AQVILIVS

BOEOTIA

I

Vt illúm di perdant, prímus qui horas répperit,
Quique ádeo primus státuit hic solárium.
Qui míhi comminuit mísero articulatím diem.

Atilius poëta durissimus.' II Varro de l. L. VII 106 M. 'Aurelius scribit delicuum esse ab liquido, Claudius ab eliquato. si quis alterutrum sequi malet, habebit auctorem apud Atilium: per l. l. a. A liquando liquitur fictum.' (Accilium Turnebi cod. Attilium Haun. Caecilium cod. B) Nisi forte ex Electra Atilii haec petita sunt: cf. Soph. El. 1871 *ὑφ' ἡδονῆς τοι, φιλτάτη, διώκομαι κ. τ. λ.* III Varro de l. L. VII 90 M. 'apud Atilium: cape' e. q. s. 'cape, unde accipe; sed hoc in proximo libro retractandum.' (Acilium cod. B)

AQVILI BOEOTIA Cf. *Βοιωτία* Antiphanis Theophili Menandri
I Gellius III 3, 4 'alias probauit' (Varro) 'adductus filo atque facetia sermonis Plauto congruentis easque iam nominibus aliorum occupatas Plauto uindicauit sicuti istam quam nuperrime legebamus, cui est nomen Boeotia. num cum in illis una et uiginti non sit et esse Aquili (aqli, i scr. supra q, Vat. Rott.) dicatur, nihil tamen Varro dubitauit quin Plauti foret, neque alius quisquam non infrequens Plauti lector dubitauerit, si uel hos solos ex ea fabula uersus cognouerit, qui quoniam sunt, ut de illius Plauti' ('Plauti' delendum uidetur) 'more dicam, Plautinissimi, propterea et meminimus eos et ascripsimus. Parasitus ibi esuriens haec dicit: ut illum di perdant' e. q. s. Cf. Ammianus Marcellinus XXIII 6, 77 'uenter unicuique' (Persarum) 'uelut solarium est, eoque monente quod' (quom?) 'inciderit editur'; quem locum indicauit Hertzius rament. Gellian. V p. 18. Disputauit de Gelliano capite Ritschelius Parerg. I 83 sqq. 123 sqq. 208.

---

2 liquitur *uerbi mensuram monstrauit Buechelerus annall. philoll.* 1869 *p.* 488: *cf. Plauti Trin.* 243 4 cape *quod testatur Varro, non intellego:* carpe *probarem* cede *Flor.* Lyde *edd. uulg.; probauit Lachmannus in Lucr.* 324 lide *libri*, *tuetur O. Muellerus* elide *susp. Spengelius* lude *Scaliger* come *Buechelerus* coëme *intellegi uult* conde] tunde *Turnebus*

1 dii *Vat. Vind. Rott.* oras *Rott.* reperit *Vat.* 2 quicque ad eo *Vat.* 3 cominuit *Reg.* articulatim *corr. ex* articulatum *Vat.*

Nam [unúm] me puero uénter erat solárium
Multo ómnium istorum óptumum et uerissumum:
Vbi is nón monebat ésse, nisi quom níl erat?
Nunc étiam quom est, non éstur, nisi solí lubet.
Itaque ádeo iam oppletum óppidumst soláriis,
Maiór pars populi ut áridi reptént fame.

Qui quoniam 'oppletum esse solariis oppidum' non nisi aliquot annis post DLXXXX (Plinio n. h. VII c. 60 auctore) recte dici potuerit, septimo demum saeculo uersus illos ueteri fabulae Boeotiae rursus in scaenam reductae insertos, Varroni autem, ut qui aliter ne potuerit quidem aut de Plauto aut de Atilio cogitare, omnino non lectos esse coniecit. Sed restat scrupulus. Qui enim parasitus ille, si septimo saeculo solaria querebatur, narrare poterat se puero nullum extitisse solarium nisi uentrem, quando iam anno urbis CCCCLXXXXI primum horologium in publico statutum fuisse docuerit Varro teste Plinio l. l.? Et de abolito certe accensi meridiem proclamandi officio aperte dicitur in eo uersu quem seruauit ipse Varro (II). Itaque nolim Gellio, qui ipsius Varronis de comoediis Plautinis libros excerpsisse uidetur, fidem suam derogare, sed potius ita statuere, parasitum nostrum puerum fuisse ante annum CCCCLXXXXI, deinde semel statuto publico horologio priuatos quoque homines in eius, quod non adeo difficile ad imitandum fuerit, speciem exempla in suum usum sibi procurasse. Quamquam ne illud quidem, si quid uideo, ueterum auctoritati repugnet, si publico sumptu per urbem plura solaria eo tempore distributa fuisse sumas. Nam ita Plinius l. l.: 'paruerunt tamen ei' (quod e Sicilia deportauerat M' Valerius Messala) 'annis undecentum, donec Q. Marcius Philippus, qui cum L. Paulo fuit censor, diligentius ordinatum iuxta posuit', paruerunt ni mirum artificii generi, quod cum corrigere non scirent, repeti tamen infinitis exemplis nihil inpediuit. Aquili autem nomen spernere cum Ritschelio l. l. 130 (qui Atilium p. 124 dubitanter substituit) ausus non sum, quod e tenebris quidem, quoquo

---

4 unum *Hertzius rament. Gellian. V* (1868) *p.* 18, *om. libri.* olim *Ritschelius Parerg.* 83 nam me etiam puero *idem proposuerat.* nam uenter me puero unum erat *uel* nam puero me unum *c. q. s. iactauit CFWMueller prosod. Plaut.* 106 ueter *Vat.* uetet *Reg.* uet̄ *Rott.* 5 omnium (optumum *supra scr.*) *Vat.* optimum *Par. Rott.*

6 ubi is non *scripsi* (*minus placet* ubi is nec m. *aut* demonebat.) ubi iste *libri* ubiuis ste *Hertzius, probauit Fleckeisenus in epistula ad eum a* 1854 *data p.* 20 ubi ubi *cum edd. uett. Ritschelius* iuste (*scil. iusto tempore*) *Buechelerus Integra sententia excidisse uidetur CFWMuellero l. l.* 364 nichil *Vat. Rott.* nihil *ceteri* 7 quom *Bothius* quod *libri plerique* quid *Rott.* estur *edd. ant.* est *libri* libet *Vat. Par. Rott.* 8 oppidum est *Bothius* est oppidum *libri* 9 populi ut aridi reptent *Ritschelius* populiari direptā^t *Rott.* populi aridi reptant *ceteri libri, nisi quod* rečptant *Vind.* populi iam aridi reptant *Hertzius olim, sed idem nunc suasore Fleckeiseno l. l.* 21 *Ritschelium sequitur*

II

Vbi prímum accensus clámarat merídiem

LICINIVS IMBREX

NEAERA

Nolo égo Neaeram té uocent, sed Nérienem,
Cum quídem Mauorti es ín conubiúm data.

CAECILIVS STATIVS

AETHERIO?

I (1)

De nócte ad portum súm prouectus prósumia.

te uerteris, effugium nullum est. II Varro de l. L. VI 89 M. 'accensum solitum ciere Boeotia ostendit, quam comoediam Aquilii esse dicunt, hoc uersu: ubi' e. q. s. (Aquilii Turnebus et Gronouius in Gell. III 3 alii libri, om. Vindeb. alīi, sic cum script. comp. ed. pr. Cf. Ritschelius Parerg. I 11 sq.)

Licini Neaera Cf. Νέαιρα Timoclis et Philemonis. Parasitus assentator militis sui amatae dicere uidetur. Gellius XIII 23 (22), 16 'praeter Plautum etiam praeterque Gellium Licinius Imbrex uetus comoediarum scriptor, in fabula, quae Neaera' (neara Par. nerea Lugd. Guelf.) 'scripta est, ita scripsit: nolo' e. q. s. 'Ita autem se numerus huiusce uersus habet, ut tertia in eo nomine syllaba contra quam supra dictum est corripienda sit, cuius sonitus quanta apud ueteres indifferentia sit notius est quam ut plura in id uerba sumenda sint.'

Caecilivs Stativs: seruaui ordinem nominum qualem indicat Gellius IV 20, 13, quamquam Statius Caecilius appellatur in Hieronymi chronico (cf. de praenom. c. 4). Aetherio uel Aethrio? Aetherium Iouem intellegit Spengelius p. 6 Amphitruoni non multum dissimilem fabulam fuisse coniciens; et deorum sane partes in ea fuisse uidentur secundum fr. IV, nisi forte metonymice Mercurius dicitur: ipsum adeo Amphitrionis nomen optimi libri Nonii commendant, quod reciperem, nisi Festi et Diomedis obstarent testimonia. Aeschrionem Apollodori Caecilius transtulisse uidetur Meinekio hist. cr. 461. Cogitaui etiam de

10 clamarit *cod. B* clamauit *Osannus Anal. cr.* 185 *an* clamabat?
1 neaerem *Lugd.* neaera *Germ. Petau.* neaere *Par.* set *Lugd.* *De formae* Nerienem *mensura cf. Fleckeisenus epist. crit. ad. M. Hertzium p.* 32 2 quandoquidem *Bothius* cum quondam *Lion* quoniam quidem *Fleckeisenus l. l. p.* 36 Mauorti *scripsi* Marti *libri*, *nisi quod* marci *Lugd.* ē *Voss. Germ.* ē *Petau.* conubium *Voss. Germ. Magl. Lugd. Petau. Reg. Par.* (*m. alt.* cōnubium) connubium *uulgo* *Numeros iuuabit qui* es ípsi in coniugiúm data *scripserit*
1 prouectus *Bamb. Leid. n.* 116 profec *W* profectus *ceteri*

II (2)

Ei périi: quid ita número uenit? fúge domum.

III (Aeschr.)

Orám reperire núllam, quam expediám, queo.

IV (3)

Cúm Mercurio cápit consilium, póstquam sentinát satis.

V

. actutum, uóltis, empta est: nóltis, non empta ést . .

Anthesterione. I Nonius 536, 12 'prosumia nauigii genus. Caecilius Meretrice . . . idem Aethrione: de nocte' e. q. s. (Antrione W Amphitrione Bamb. Leid. n. 116, Iunius) II Festus p. 170 M. 'Panurgus Antonius haec ait: numero nimium cito, celeriter nimium — — celeriter. Caecilius in Aethione: ei' e. q. s. (Aethrione Vrsinus) III Festus p. 182 M. 'orae extremae partes terrarum, id est maritimae dicuntur, unde et uestimentorum extremae partes, quae quidem et primae dici possunt. Caecilius in Aethrione usus est pro initio rei, cum ait: oram' e. q. s. IV Festus p. 339 M. 'sentinare, sat agere, dictum a sentina, quam multae aquae' ('quod multum aquae' O. Muellerus, quo non opus est) 'nauis cum recipit, periclitatur. Caecilius in Aethrione: cum' e. q. s. Paulus p. 338 M. 'sentinare, sat agere, dictum a sentina nauis, quam quis ut aqua liberet euacuare contendit. itaque sentinare est subtiliter periculum uitare. Caecilius: capit' e. q. s. V Diomedes I p. 381 P. 'apud ueteres reperimus id quod nolumus, non uultis * ut est in Aethrione apud Caecilium: actutum uultis' e. q. s. (sic edidit H. Keilius. in etherione apud lucilium Pariss. AB Monac. in etheriore apud lucilium 'ms. cod.' C. Scioppii Susp. lect. IV 22 apud lucilium edd. uett. in Aethrione (uel Aetherione) apud Caecilium Statium I. Beckerus Philol. IV 78, qui narrat uirum doctum Lucilii a Dousa editi exemplo in Ienensi bibl. extanti ascripsisse: 'Caecilii est, uid. Diomed.')

---

2 perii *uulgo* peri *cod.*, *quo seruato esse qui creticum tetrametrum dimetiri uelit miror.* fuge *Augustinus in mg.* fuce *cod.* domum] modo *coni. Kiesslingius* hei perii! ⟦ quid ita? ⟦ numero uenit. ⟦ fuge domum! *Spengelius* 3 quam *cod.*, *quod tuetur Lachmannus in Lucr.* 223 qua me *Carrio Ant. lect. I* 13 qua *malit Spengelius*, *fortasse recte* 4 *trochaeos cum Vsenero nunc dedi pro iambis* cum Mercurio *om. Paulus* *An post* consilium *grauius interpungendum*, *reliqua oratio ut non absoluta sit?* 5 *Supplere possis* áge iam *uel* agite actutum *recenti m. ascriptum in Monac.* acti*um *Paris. A* actiuum *Paris. B Mon.*, *om. edd. uett.* empta Noltis *'ms. cod.' C. Scioppii* non emo *uel* non erit, *ut senarius fiat*, *Buechelerus* *Septenarium uel* eadem erit *uel* est item *concludere potuit*

ANDRIA

Condúcit nauem pútridam . . . .

ANDROGYNOS

I (1)

Sepúlchrum plenum taéniarum, ita út solet.

II (2)

Séd ego stolidus: grátulatum méd oportebát prius.

ASOTVS

I (7)

nam ego
Duábus uigiliís transactis dúco desubitó domum.

II (4)

Ad amícos curret mútuatum. ⌈ mútuet
Mea caúsa.

ANDRIA Caecili num recte feratur dubitat Ritschelius Parerg. I 133, quod cum ex Graecis Menandria sola nota sit, si eandem, quam Caecilius olim dederat, repetere ausus esset Terentius, uix ei in prologo de ea re tacere licuisset. Et in promptu sane est 'Andreae' titulum fortasse ex compendio 'Andr.' ortum mutare in 'Androgynum'. Sed non dissimulandum est necessariam eam mutationem non uideri. Nam ut ex Andria et Perinthia suam fabulam contexuit Terentius, ita Caecilius aliis aliunde partibus adsumptis satis diuersum argumentum proposuisse fingi potest: ne deperditarum fabularum memoriam excitem. Nonius 152, 17 'putidum, putre... Caecilius Andrea: c. n. p.'

ANDROGYNOS (Menandri?) I Festus p. 360 M. 'taenias Graecam uocem sic interpretatur Verrius, ut dicat ornamentum esse laneum capitis honorati, ut sit apud Caecilium in Androgyno: sepulchrum' e. q. s. (lucilium Vaticani RS) II Festus p. 317 M. 'stolidus, stultus — — Caecilius in Hypobolimaeo — et in Andronico: sed' e. q. s. (Androgyno Augustinus)

ASOTVS. Amicam, ni fallor, noctu clanculum a se in domum paternam ductam esse narrat adulescens asotus fr. I, de eodem fr. II patri sermo est uel cum sene amico uel cum seruo. Obsonantis sumptus tanguntur fr. III. Parasitum loquentem habes fr. V et VI I Nonius 517, 13 'desubito... Caecilius Asoto: nam' e. q. s. (Asato Bamb.) II Nonius 474, 1 'mutumet' (mutūet Bamb.) 'mutuum sumat. Caecilius Asoto: ad' e. q. s. (Asato Bamb.) III Nonius 471, 16 'populat est et passiuum populatur . . . Caecilius Asoto:

---

6 putidam *Vrbin.* 307, *edd.* 7 uti *praestat fortasse* ita ut adsolet *fuit qui proponeret*, *nec male* 8 med oportebat *Bothius* me oporteat *cod.* tibi me oportebat *Umpfenbachius melet. Plaut.* 30 9 me *ante* ego *quidam inseri uoluit* 10 ducor *uir doctus in Stephani exemplari* 11 *sq. septenarium continuare maluit cum Bothio Spengelius*

III (3)

Iam dúdum depopulát macellum . . .

IV (2)

Tun iám callebis, ílle festus désidet?

V (1)

Meretíssimo hic me eiécit ex hac décuria.

VI (6)

Nihílne, nil tibi ésse quod edim? . . .

VII (5)

Nihíl fore opino intér me atque illum . . .

CHALCIA

I (inc. 12)

sat híc uicinus ásses
Pepertísset nobis.

iam' e. q. s. (Asato Bamb.) IV Nonius 258, 10 'callet etiam dictum a callositate.' V Nonius 139, 19 'meritissimo. Turpilius Paraterusa [II] Caecilius Asoto: meretissimo' e. q. s. ('Turpulius paraterus meretissimo' mediis omissis Bamb.) Cf. Plauti Pers. 143
VI Nonius 507, 4 'edim' (edi libri) 'pro edam. Caecilius Asoto: nihilne' e. q. s. (Asato Bamb.) VII Nonius 475, 4 'opino pro opinor... Caecilius Asoto: nihil' e. q. s. (Asato Bamb.)

Chalcia Fr. I fortasse ad eundem senem referendum est, de quo in cognomine Menandri fabula *Χαλκεῖα* haec (III) dicuntur: *οὐκ ἂν γένοιτ' ἐρῶντος ἀθλιώτερον Οὐδὲν γέροντος πλὴν ἕτερος γέρων ἐρῶν· Ὃς γὰρ ἀπολαύειν βούλεθ' ὧν ἀπολείπεται Διὰ τὸν χρόνον, πῶς οὗτος οὐκ ἔστ' ἄθλιος;* I Nonius 464, 22 'parere etiam uiros dici posse Caecilius auctor est Chalciis: sat' e. q. s. 'dictum id prudenter et mutuatum ab Homero: *αὐτὰρ Γλαῦκος ἔτικτεν ἀμύμονα Βελλεροφόντην.*' (Chalciis Spengelius Calchis libri dictum id prudenter et mutuatum Grauertus Anal. 111 datum id prudente mutuatum libri datum. Id prudenter mutuatum, ut datum Caecilii esset, Bothius. datum. Dictum id prudenter et natum Spengelius. nobis dictum id

14 tun *scripsi* tunc *Basil.* tum *ceteri libri* tu *uulgo* festum *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 778 fessus *Bothius* 15 meretissimo *Bamb.* meritissimo *ceteri* 16 nihilne hil *Leid.* nihilne *Bamb.* nihilne nihil *ceteri* edim *edd.* edi *libri* 17 *iambos discripsit Spengelius*, *trochaeos posito* nil *Bothius* opinio *Bamb.* me *Bamb.* mea *ceteri*, *quod uide an* med *fuerit* 18 *sq.* sat hic uicinus se as perisse (asperasse *Bamb.*) et uobis *libri*, *correxi. Luditur senectus uicini, qui si nil aliud, at certe asses parere potuisset doctis dolis inductus.* Calchissat hic uicinus: se ait peperisse nobis *Bothius* 2 at hic uicinus sat peperit et uobis datum *Spengelius*

II

numquid nám fores
Fecére soniti?

CHRYSION

. . quamquam ego mercéde huc conductús tua
Aduénio, ne tibi me ésse ob eam rem obnóxium
Reáre: audibis mále, si male dicís mihi.

DARDANVS

Nihîl ego spei credo, ómnis res spissás facit.

uidetur mutuatum Maehly ann. philoll. 1861 p. 140) II Nonius 491, 25 'soniti et sonu pro sonitus et sono' ('soni et sonus pro sonitus et sona' libri) 'Pacuuius Duloreste: quidnam ... Caecilius Calcis: nam quidnam' e. q. s. (Chalciis Junius)

Chrysion. 'Chrysion' (immo Crusion) non 'Chrysius' scribendum esse uidit Spengelius p. 6: cf. inc. fab. XXXVI. In Antiphanis Chryside (II) habes: *τέτταρες δ' αὐλητρίδες Ἔχουσι μισθὸν καὶ μάγειροι δώδεκα καὶ δημιουργοὶ μέλιτος αἰτοῦσαι σκάφας.* Gellius VI 17, 13 'quis adeo tam linguae Latinae ignarus est, quin sciat eum dici obnoxium, cui quid ab eo, cui esse obnoxius dicitur, incommodari et noceri possit, et qui habeat aliquem noxae, id est culpae suae conscium? ... qua uero ille grammaticus finitione usus est, ea uidetur in uerbo tam multiplici unam tantum modo usurpationem eius notasse, quae quidem congruit cum significatu, quo Caecilius usus est in Crysio in his uersibus: quamquam' e. q. s. (Crysio in Reg. Vat. $\overset{i}{c}$sio in Rott.) Coquus loquitur.

Dardanvs (Menandri?) Nonius 392, 15 'spissum significat tarde.'

---

senarium scilicet praedicans. ait hic uicinus eas nobis peperisse se *uel* ait hic u. eas peperisse se Vobis *uel, si non ex ingenio* uicinus se autem peperisse uobis *ediderit Aldus*, ait hic uicinus autem eas peperisse se Vobis *Grauertus Anal.* 111 *adnotans uicinum mulieres quasdam, quae eo usque aliorum filiae habitae essent, pro suis agnouisse dici.* sat hic uicinus natas se peperisse ait *Maehly l. l.* ait hic uicinus se has peperisse paruolas *Buechelerus non dissimulans ultimum uocabulum incertum esse: a litteris traditis* gnobilis *sat prope abest. Mea sententia poteram etiam senarium explere:* sat hic uicinus asses peperisset bonos   20 numquid nam *Grauertus Anal.* 112 nam quidnam *libri* nam quid *Bothius, fortasse recte nec inprobatum Spengelio, qui tamen ipse* nam quid iam *uel* nam quid nunc *proposuit. Conici etiam* nunc quid nam *possit.*   fortes *W*

21 facere *W Bamb.*   22 hac ad ductus *Rott.*   23 obnoxium ob eam rem *Rott.*   24 dicis *Vat.* dixis *ed. Gronouiana, fortasse recte*   25 nihil ego spei credo *libri plerique* (ei *ante* ego *fuit cum inseri uellem*) nihil rei ego credo *Basil. Gen.* nil ego spei credo *uulgo* nil re ego spe credo *L. Mueller de re m.* 441, *mihi obscura.* nil égo spei credo, quom *prop. quidam*   spissa *Basil.*

DAVOS

Ea túm conpressa párit huic puerum, síbi probrum.

DEMANDATI

Si úmquam quisquam uídit quem catapúlta aut balista ícerit

EPHESIO

Tum equidem ín senecta hoc députo misérrimum,
Sentíre ea aetate eúmpse esse odiosum álteri.

EPICLEROS

I (1)

Itane 'Antipho inuenítur profluiá fide?
Itanést inmemoris, ítanest madida mémoria?

DAVOS (?) Festus p. 229 M. 'probrum, stuprum, flagitium — — Caecilius in Dauo: ea' e. q. s. Dardano suspicatur Spengelius p. 5, sed cf. Ritschelius Parerg. I 143

DEMANDATI Nonius 124, 6 'icit significat percutit, ab ictu . . .'

EPHESIO (Cf. 'Εφέσιος Menandri) Nonius 1, 20 'senium est taedium et odium, dictum a senectute, quod senes omnibus odio sint et taedio. Caecilius in Efesione tum' e. q. s. (Ephesio: nae tum Spengelius. De Ephesio cogitarat etiam Junius: sed quidni Ephesio possit serui nomen fuisse?) Cicero Catonis mai. 8, 25 'melius Caecilius . . . quam illud idem [Ploc. IX] . . . illud uero idem Caecilius uitiosius: tum' e. q. s.

EPICLEROS (Antiphanis Alexidis Diodori Diphili) I Priscianus VI 9 p. 699 P. 'hic et haec et hoc memor . . . uetustissimi tamen similem genetiuo protulerunt eius nominis nominatiuum.' (cicilius Carolir.) Idem VII 16 p. 772 P. 'apud antiquos hic et haec memoris et hoc memore proferebatur. in quo testis est Caper antiquitatis doctissimus

---

28 equidem *om. Nonius* in senectute hoc *Nonius* hoc in senecta *Rhenaug. Ciceronis* 29 eumpse esse odiosum *Fleckeisenus annall. philoll.* 1865 *p.* 566 [*cf. Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 833] eum se esse odiosum *Ciceronis Leid. m. pr.* cum ipsum esse odiosum *Nonius* esse odiosum se *Rhenaug. Gud.* esse odiosum, *om.* se, *Paris. Salisb. Benedictob.* se esse odiosum *Erf.* odiosum se esse *Treuir.* esse se odiosum *Indersd. cum ceteris libris Ciceronis* ipsum esse odiosum *Bothius*
30 anthipho *Grut.* antibo *Sang.* p. 772 (*scriptumne* Antipo *fuit?*) inuenitur *Spengelius ex duobus codd.* inuentus *ceteri libri utroque loco* est inuentus *Bothius* profluia *Halb.* profluuia *Grut.* profluiuia *Sang.* proflu=u=a *Reg.* profluida *Vind. b p.* 699 pirfluia (*m.* 2 pirfluuia) *Reg. p.* 772 31 itane est *bis libri plerique* itane..itane est *Grut.* itane est . . . ita^{ne} est *Reg. p.* 699 medida *Reg. Bamb.*

II (2)

An úbi uos sitis, íbi consilium claúdeat?

EPISTATHMOS

Si próperas, escende húc meam nauem: ita céleris est

EPISTVLA

I (1)

Iam me ádeo manta, iam hóc uide: caecú's: animum....
Aduéntus angit.

II (2)

Nam nóbis quidem nouós repertu's Ióuis deus.

inquisitor. ostendit enim Caecilium in Epiclero sic protulisse: itane' e. q. s. II Priscianus X 4 p. 889 P. 'inuenitur tamen etiam claudeo ... Caecilius in Epiclero: an' e. q. s. (Celius Reg. m. pr. Claudius Sang. in Epiclero om. Sang.) Thesaurus nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 107 'dicimus quoque claudeo, es pro claudicare, uerb. neut. unde Caecilius: an' e. q. s. Ibidem p. 142 'claudere, claudicare. Caecilius: uos' e. q. s.

Epistathmos (Epistatomos) De uehiculis et impedimentis etiam in Posidippi fragmento agitur: *σκηνὰς ὄχους Ῥίσκους ἀορτὰς λάσανα λαμπῆνας ὄνους*. Priscianus VII 11 p. 760 P. 'celer uel celeris et hoc celere ... Caecilius in Epistathmo: si' e. q. s. (Cecilius Bong. Halb. Sang. Grut. Carolir. Epistathmo Spengelius episathomo Reg. Halb. Barb. cum Spengelii et Krehlii optimis. episathmo (o sup. m. alt.), Bong. episathomos Bamb. epirathomo Sang. Grut. Carolir.)

Epistvla (Alexidis?) I Festus p. 133 M. 'mantare saepe manere. Caecilius in Epistola: iam' e. q. s. II Priscianus VI 7 p. 695 P. 'Iouis nominatiuo quoque casu inuenitur. Caecilius in Epistula: nam' e. q. s. (cecilius Amien. Halb. cecellius Sang. cicilius Grut.)

---

p. 699 32 an ubi uos sitis, ibi *Priscianus*, *nisi quod* ibi *Reg. m. alt.* ubi *Reg. m. pr. Bamb. Bern.* an ut sciatis ubi *thes.* 107 uos nescitis ubi *idem* 142, *ut fortasse* an ubi ne sitis (*uel* nec s. *uel* desitis) *uerum sit.* 33 pro$p̱eras *Reg.* escende *uel* exscende *Gulielmius Veris. III* 16, *probatum Spengelio* extende *libri* h̄c *Sang.* meam *Reg.* in meam *Reg. corr.*, *ceteri*, *Spengelius: fortasse* meam in *scribendum; an* scande huc in meam? naum *Sang. Grut. Carolir.* nauem meam *unus Monac.* *Versus tetr. troch. fuisse uidebatur Spengelio* 34 me *Aldus*, *probauit Spengelius.* ne *cod.* (*quod si uerum est*, iamne adeo mantas? *aliquis interrogauisse uidetur*) que *Bothius* caecus *cod.*, *quod nolui in* caecum *mutare. Lacunam indicauit Vrsinus*, *quam non cum Scaligero et Bothio neglegendam esse monuit Spengelius. In manca et obscura sententia frustra ingenium exerceas.* 36 nobis quidem nouos *scripsi* nobis quidem *Amien. Sang. Vind. Grut. Carolir.*, *Spengelii omnes* nob^uus quidem

EXHAVTVHESTOS

[Est] haéc caterua pláne gladiatória,
Cum suúm sibi alius sócius socium saúciat.

EXVL

I (1)

. . . . nam híc in tenebris íntus sese abscóndidit.

II (2)

. . non haec putás? non haec in córde uersantúr tibi?

FALLACIA

I (6)

nam quam dúriter
Vos éducauit átque asperiter, nón negat.

Exhavtvhestos Ἐξ αὐτοῦ ἑστὼς qualis sit describit Cicero secundum Platonem Tusc. disp. V 12, 36. Donatus in Ter. adelph. IV 5, 34 'praesens praesenti eripi] adiuuant significationem haec ex abundanti addita . . . sic Caecilius in Exhautuhestoti: haec' e. q. s. (Caelius Dresd. Gand., edd. Vind. Med. Taru. Celius Lugd., ed. Rom. in Exhautuhestoti Spengelius in exatostoti Gand., edd. Rom. Vind. Med. Taru. mexato scoti Dresd. in hesatoshetim Lugd. in Eratosthene uulgo) Glossarium Terentianum in C. Barthii animadv. XXXVIII 14 'Caecilius (corr. Caelius): haec caterua . . . socium socius.'

Exvl Fortasse secundum Philemonis Ἀπόλιδα; ad Alexidis Φυγάδα refert Spengelius p. 6 I Nonius 75, 25 'abscondidit pro abscondit' (ita Rothius. 'abscondit pro abscondidit' libri) 'Caecilius Exule: nam' e. q. s. 'Pomponius Maccis geminis [III]' II Nonius 369, 26 'putare, animo disputare . . .'

Fallacia *Καταψευδόμενον* scripserunt Alexis Philemo Menander Sosipater I Nonius 512, 8 'duriter pro dure . . .'

Bong. nouus quidem *Reg. Bamb. Halb.* nobis equidem *F. Osannus in diurn. schol.* 1832 *p.* 71 repertu's Iouis deus *scripsi* deus repertus (re^p^ertus *Grut.* reppertus *Sang.*) est (*sic Reg.*, est *suprascr. Halb. Bamb. m.* 2, *om. ceteri*) Iouis *libri* nam n. q. deus repertus es Iouis *fuit cum sufficere putarem* 38 est haec *scripsi* haec (hec *Lugd.*), *om.* est, *exemplaria* [haec est *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827] plane *Lindenbrogius* plena *exemplaria* gladiatorum *gloss.* 39 socius socium sauciat *Bothius* socius socium *Lugd. Gand. edd. Rom. Vind. Med. Taru.* solus socium *Dresd.* sauciat socius socium *edd. recentiores* alium socium socius *gloss.* 40 nam] nunc *senarium efficere monet Buechelerus* his *Spengelius tacite* abscondit *W* 41 tibi *uulgo* ti *libri* 42 *sq.* quin . . . educarit *Bothius* 43 atque asperiter *Bothius, in quo recipiendo frustra tergiuersatur Spengelius* atque aspere *libri* aspereque *Spengelius* nam quin dúriter Atque áspere uos educarit,

II (4)

Nam si ílli, post quam rém paternam amíserant,
Egéstate aliquantísper iactatí forent

III (1)

Núllus sum, nisi meám rem iam omnem própero incursim pérdere.

IV (3)

Fácile aerumnam férre possum, si índe abest iniúria:
'Etiam iniuriám, nisi contra cónstat contumélia.

V (7)

Nísi quidem qui sése malit púgnitus pessúm dari

VI (2)

'Ossiculatim Pármenonem dé uia liceát legant.

VII (5)

. . . . uelim paulísper te opperíri.
¶ Quantísper? ¶ non plus tríduum.

GAMOS

Vt hóminem . . tóxico transégerit

II Nonius 511, 26 'aliquantisper . . .' III Nonius 127, 19 'incursim pro celeriter.' IV Nonius 430, 16 'iniuria a contumelia hoc distat: iniuria enim leuior res est . . .' V Nonius 514, 8 'pugnitus pro pugnis' VI Nonius 147, 30 'ossiculatim, ut si minutatim.' Idem 332, 9 'legere rursum colligere . . .' VII Nonius 511, 29 'aliquantisper . . . Caecilius Fallacia [II] Caecilius Fallacia: uelim' e. q. s. ut dubitari possit.

Gamos (Philemonis Diphili Antiphanis) Festus p. 355 M. 'toxicum dicitur cerua[rium uenenum, quo] quidam perungere sagit[tas soliti sunt. sed] Caecilius in Gamo: ut' e. q. s. ('cerua. eo solent quidam perungere sagittas. Caelius' Vaticani RS bamo Vatic. R)

---

non negat *Grauertus Anal.* 115 44 *fortasse* amisĕrunt 47 erumnam *libri* damnum *Bothius* 2 possunt *Leid.* 48 nisi *Palat.* misi *ceteri libri* contra constat *ed. pr.* eam circumstat *Palat.* contra constant *ceteri libri* contumelia *Palat.* contumeliam *ceteri libri* si citra constat contumeliam *C. Fr. Hermannus Philol. III* 106 49 sese *Bothius*, *quo plenus fieret septenarius* se *libri* 50 hossiculatim *libri p.* 332 legam *libri ibidem* 51 operiri *libri* *Numeros*, *quos non perspexerat Spengelius*, *agnouit Bothius* 2 53 hom . . . . *cod. teste Vrsino*, *sed* hominem *nulla lacuna indicata Vaticani RS* hominem miserum *Scaliger* hominem amoris *Spengelius*

HARPAZOMENE

I (3)

dí boni,
Quid íllud est pulchritátis!

II (4)

. . hunc collum Lúdo praecidí iube!

III (5)

Vtinám pisciculi té schema, sine crúribus
Videám!

IV (1)

Quid nárras, barbare índomitis cum móribus,
Inlítterate inléx?

V (2)

Quí homo ineptitúdinis cumulátus cultum oblítus es

Harpazomene (Harpasomene) Eandem titulorum Harpazomene et Harpazomenos (fr. III) uarietatem notauit Meinekius in cognomine Philemonis fabula. I Nonius 155, 17 'pulchritas pro pulchritudo. Caecilius arpaiomene: di' e. q s. II Nonius 200, 20 'collus masculino . . . Caecilius Sarpazomane: hunc' e. q. s. (Harpazomene Junius Animadu. VI 10) III Charisius I p. 117 P. 'schema quasi monoptoton sit, proinde declinasse Caecilius in 'Αρπαζομένῳ denotatur. Vtinam, inquit, te . . . uideam, pro schemate.' IV Nonius 10, 23 'inlex' (ita Bamb. et m. pr. Leid. ilex ceteri) 'et exlex est, qui sine lege uiuat . . . Caecilius Sarpazomene: quid' e. q. s. 'Sisenna' e. q. s. (Harpazomene Aldina) V Nonius 128, 15 'ineptitudo pro ineptia. Caecilius Arpazone: qui' e. q. s. (Harpazomene ed. 1526)

---

54 *sq. uno uersu* di boni! quid *e. q. s. componere poteram.* 56 *an* huic? Ludo *L. Mueller mus. Rhen. XXIII* 696 ludo *uulgo* gladio *Maehly ann. philoll.* 1861 *p.* 140 praecipi *Leid.* 57 pisciculi te schema *dubitanter conieci.* tescioli schematā *cod.* te sine schema *ed. pr.* bestiolae te schema *Maehly l. l.* te, sciole istoc (*immo* istac: *cf. Priscianus p.* 679 *P. CFWMueller prosod. Plaut.* 364) schema *olim temptaueram* 59 barbare cum indomitis moribus *libri*, *correxi* 60 inlitterate inlex hi sunt (hi sunt *in ras.*) *Bamb.* illitterate ilex es *ceteri libri: interpolamenta resecui;* ilex *formam conl. Plauti Persa u.* 408 *defendit Buechelerus decl. lat.* 14. quid narras, Barbare, cum indomitis moribus, illitterate? illex es *Spengelius, quos numeros paulo austeriores quidem, sed ferendos tamen in hoc poeta dicit* 61 quid *Mercerus* *Trochaicum nunc septenarium discripsi* [*ut Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 825], *cum olim iambos audire mihi uisus et* oblitu's *in exitu et unius morae lacunam ab initio uersus posuissem. Quam rationem etiam nunc sentio et caesura et rhythmo commendari.*

VI (6)

quíd tibi aucupátio est
'Argumentum aut dé meo amore uérbificatio ést patri?

HYMNIS

I (7)

habes
Milétidam: ego illam huic déspondebo, et gnáto saltum obsípiam.

II (1)

Desíne blanditiae, [núgas blateras,] níhil agit
In amóre inermus.

VI Donatus in Ter. eun. IV, 4, 4 'quid uestis mutatio?] sic ueteres... Caecilius ἁρπαζομένῃ: quid' e. q. s. (Caelius ed. Med. Celius Par. Lugd. Dresd., edd. Rom. Vind. Taru. ἁρπαζομένῃ] in . . . Par. Lugd. Dresd., item lacuna interposita, sed om. in edd. Rom. Vind. Taru. Med.)

Hymnis uel Hymisis (Menandri?) Meretricem Hymnida suo aere emptam senex pater alii desponsurus est, ut amanti filio spem intercludat, fr. I. Itaque deprecanti adulescenti leno fr. II respondet. De disputatione inter adulescentem et seruum restat fr. III. Philosophantis enim in maximis rerum angustiis serui inscitiam inpatiens ille reprehendit, hic autem inridens quaerit, quid ni ipse, cum ita animatus sit, gladio potius in feruentem illam scutram inruat. Ni mirum uiolentia nihil hic profici. Porro asotum adulescentem audis fr. IV VI VII, patrem autem fr. VIII. I Diomedes p. 378 P. 'quod uulgo obsepio dicimus, ueteres obsipio dixerunt. Caecilius in Hymnide: habes' e. q. s. (cecilius Par. B Monac. im hymnida Par. A et, nisi quod in, Monac. Par. B im hymnita cod. Scioppii, om. edd. uett.) II Nonius 79, 1 'blaterare, confingere per mendacia. Afranius ... blaterare ... idem

---

62 quid tibi *una cum fabulae nomine lacuna intercidit in ed. Med.* acceptio *Par. Lugd. Dresd.* est *om. edd. Rom. Vind. Taru.* 63 argumenti *Par. Lugd., ed. Taru.* adiumentum *miro commento Maehly l. l.* argumentum *gen. plur. esse non intellegens* aut] ut *ed. Med.* meo *om. Gand., edd. Rom. Vind. Taru.* uerificatio *ed. Med.* uerificato *edd. Rom. Vind. Taru.* 64 habes *Par. A Monac., Par. B m. 2, cod. Scioppii (loquitur cum lenone senex)* abis *Par. B m. pr., om. edd. uett.* 65 Miletidam *libri, seruaui, quia uerum esse potest.* Miletida *Bothius* mulierculam *edd. uett.* dispondebo *Par. B* et nato (gnato *Spengelius*) *uulgo* et ex nato *Parr., cod. Scioppii* et ex tanto *Monac.* ex nato *edd. uett.* saltum *Parr. Monac.* tum *cod. Scioppii* saltem *edd. uett.* 66 blanditiae *libri:* blandiri *obuium, sed parum probabile.* blaterare *edd., sed cf. Ritschelius Prol. in Trin. p. CCXCII sq.* blatrare *syncopam non demonstrauit Geppertus de pronunt. p. 65* nugas *siue* frustra blateras

III (2)

. . . . . quaé narrare inépti est feruentí scutra.
[Machaéra quin licitári aduersum ahénum coepistí sciens —?

IV

Míhi sex menses sátis sunt uitae, séptimum Orco spóndeo.

V (3)

['Em] uide luculéntitatem eíus et magnificéntiam!

. . . blateres. Caecilius Hymni: desine' e. q. s. (imnis W. imni, sup. s, Leid. hymnide Bentinus) III Nonius 134, 15 'licitari congredi, pugnare . . . Caecilius Hymnide: quae' e. q. s. (himmide Urbin. 307, i. e. himinide) IV Cicero de fin. II 7, 22 'atqui reperiemus asotos primum ita non religiosos, ut edint de patella, deinde ita mortem non timentes, ut illud in ore habeant ex Hymnide: mihi' e. q. s. (ex hũide i. e. humnide Pal. b exonimide Monac. exenemide Leid. ex himni de Pal. a ut exiunde Morel.). Hinc Lucilium sua sumpsisse, quae extant apud Nonium 526, 13 (hemistichium autem mutilo loco p. 283, 25) 'Lucilius lib. XXVI: qui sex menses uitam ducunt, Orco spondent septimum' monuit Muretus ad Catull. p. 726 V Nonius 135, 2 'luculentitatem a luculento.' (himmide Urbin. 307, i. e. himinide) VI Festus p. 177 M. 'nictare et oculorum et aliorum membrorum nisu saepe aliquid conari dictum est ab antiquis — Caecilius in Hymnide: garruli'

addidi, om. libri nil *Bothius* desiste blaterare. [edepol uerumst:] nil agit *conl. Ter. hautont.* 879 *W. Wagnerus. Non probo quod olim temptaui:* desíne blanditiae, níl agis In amóre. inermus bláteras 68 ferueuti scutra *scripsi* scutras (*corr. ex* scrutans *W*) feruentis *libri* 69 quin macera *libri* quin machaera *edd.*, *transposui* licitari *edd.* licitaria *libri* aeneum *libri*, *quod si seruare uelis*, coepsti *scribendum sit*, *quam formam post Maduicum opusc. II* 68 *sq. et Neuium gramm. lat. II p.* 420 *damnauit Klotzius ad Ter. Andr. p.* 43: *de illo cf. Bentleius ad Hor. serm. II* 3, 183. quae n. i. est uersum feruentis scutras. [Quín m. lĭcitari ahenum coepisti sciens? *Spengelius* qui te armari inepte iusti feruenti scutra. Quín m. l. aduersum aeneum coepsti insciens *Bothius* 2 *de Quixoteo aliquo cogitans* praecantare inepti est feruentes scutras: Quín m. l. aduorsum aenum coepisti sciens? *Grauertus Anal. p.* 100 quae narrare inépti est Scutrá feruenti . . . . . . quin machaéra Licitári aduersum aēnum coepistí sciens? *olim in praef. p. XI proposueram. Etiam haec in mentem uenerunt:* (morus es,) quia exanclare (*uel* euorare) inépti est Scutrás feruentis. [[ípse tute inéptis,] quin machaéra Licitári aduersum ahénum coepisti sciens. *Certe in simili haec imagine uersari uidentur atque Titinii u.* 127 *sq.* 71 em *om. libri: exempli causa unum ex multis elegi, quibus expleri metrum possit; alia sunt* uide sis, u. nunc, u. istanc. luculentiam *in senario commendat Buechelerus*, *in lemmate quoque Nonii* luculentiam et *ante* luculentitatem *periisse suspicatus*

VI (4)

Gárruli sine déntes iactent, síne nictentur pérticis.

VII (6)

Síne suam senectútem ducat úsque ad senium sórbilo.

VIII (5)

Prodígere et, cum nihil hábeas, ted inrídier

IX (8)

74[1] nudius tertius

HYPOBOLIMAEVS [siue SVBDITIVOS]

I (1)

. . aerumnam páriter tetulistí meam.

e. q. s. VII Festus p. 339 M. '**senium** a senili acerbitate et uitiis dictum posuit Caecilius in Hymnide: sine' e. q. s. VIII Festus p. 229 M. '**prodegeris**, consumpseris, perdideris' (cf. mus. Rhen. VI 622) 'ut Caecilius in **Hymni**: prodigere' e. q. s. IX Charisius II p. 185 P. '**nudius tertius** Caecilius in Hymnide.'

Hypobolimaevs. De huius fabulae argumento coniecturam facere licet ex Varronis de re rust. II 11, 11 loco 'neque non quaedam nationes harum' (sc. caprarum) 'pellibus sunt uestitae . . . cuius usum apud antiquos quoque Graecos fuisse oportet, quod in tragoediis senes ab hac pelle uocantur διφθερίαι, et in comoediis **qui in rustico opere morantur, ut apud Caecilium in Hypobolimaeo habet adulescens**, apud Terentium in Hautontimorumeno senex.' Hinc enim confirmatur quod Meinekius Men. p. 172 statuerat, ex Hypobolimaeo petita esse quae narrat Cicero pro Rosc. Am. 16, 46 'ecquid tandem tibi uidetur, ut ad fabulas ueniamus, **senex ille Caecilianus minoris facere Eutychum**' (**eutycum** Monac. m. 1 recte **euthycum** Veneta **euthicum** Wolfenb., et sic infra. **enthinum** Laur. 52, 1 **Aeschinum** et infra **Aeschinus** Spengelius. Deest locus in Lagom. 26) '**filium rusticum, quam illum alterum Chaerestratum?**' (**caerestratum** Wolfenb. Monac., recte) 'nam **ut opinor hoc nomine est. alterum in urbe secum honoris causa habere, alterum rus supplicii causa relegasse?** . . . nemo uobis magis notus futurus sit quam est hic Eutychus, et certe ad rem nihil inter sit utrum hunc ego comicum adulescentem an aliquem ex agro Veiente nominem.' Quibus quod addit scholiasta Gronouianus p. 429 Or. 'apud Caecilium

---

eius *om. Bothius, ut fieret senarius; probauit Spengelius: hiatus causa* huiusce *malim* 72 garruli sine dentes *Scaliger* garrulis medentes *cod.* 73 senectam *numeros paulo leniores reddat: cf. u.* 28 usque *Bentleius in Ter. ad. IV* 2, 52, *probauit post Spengelium Lachmannus in Lucr.* 250 utique *cod., quod retinet Grauertus Anal. p.* 82 '*quamquam praeplacet* usque'; *item seruari uult Schoemannus opusc. acad. IV* 296 sorbilo *Bentleius* sorbitio *cod.* sorbito *Spengelius* sonticum *Grauertus* 74 et *scripsi* est *cod.* nil *Bothius* ted inridier *Neuius gr. lat. II* 327 te inridier *cod.* te inriderier *Dacerius. cf. Bergkius symb. I* 137 75 *praemittas* nam mecum

II (8)

Fílius meus ín me incedit [éccum] sat hilará schema.

comoediographum inducitur pater quidam qui habebat duos filios, et illum, quem odio habebat, secum habebat, quem amabat, ruri dedit. Ergo uides, quia amauit Roscium pater, siquidem hunc agris dederat,' id magis ex ingenio commentatoris quam ex certa scientia fluxisse uidetur. 'Menandrum' sane dicit Quintilianus I 10, 18: 'et apud Menandrum in Hypobolimaeo senex reposcenti filium patri uelut rationem impendiorum, quae in educationem contulerat, opponens psaltis se et geometris multa dicit dedisse,' sed inde caue concludas in Caeciliana fabula eum locum non extitisse: cum enim in eo sit Quintilianus, ut antiquis etiam temporibus musicam demonstret maximo in honore fuisse, testes primum laudat Graecos homines Pythagoram Platonem Lycurgum Archytan Aristoxenum Eupolin Aristophanem Menandrum, tum demum ad Romanorum disciplinam transit. Praeterea cum Menandreae fabulae *Ὑποβολιμαῖος ἢ Ἄγροικος* reliquiis nihil ex Caecilianis certo componi potest, nisi quod apud Menandrum III (cf. VI. X) docetur rationem nihil, casum omnia ualere, similia autem disseri conicias apud nostrum VI. Versui XI: *τὸν ἄμητα, Χαίριππ', οὐκ ἐᾷς πέττειν τινά* suspiceris nescio quid esse cum Caecilianis VIII, si 'placentae' fides sit. Denique quae in mulieres dicuntur IV: *τὰ δεύτερ' ἀεὶ τὴν γυναῖκα δεῖ λέγειν, Τὴν δ' ἡγεμονίαν τῶν ὅλων τὸν ἄνδρ' ἔχειν. Οἶκος δ' ἐν ᾧ τὰ πάντα πρωτεύει γυνή, Οὐκ ἔστιν ὅστις πώποτ' οὐκ ἀπώλετο*, et VIII: *πολλῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν θηρίων Ὄντων μέγιστόν ἐστι θηρίον γυνή*, ex eis Grauertus Anal. 81 coniecit Hypobolimaeum qui a Festo dicitur Chaerestratum cum simplici Hypobolimaeo conuenire. Quod Ciceronis quem descripsi loco optime sane confirmatur. Item id doctus uir probabiliter proposuit, quae Hypobolimaeae Rastrariae nomine uulgo ferantur, ad eandem Hypobolimaei siue Hypobolimaei Chaerestrati fabulam pertinere. Certe quodam modo conueniunt inter se Hyp. I et Hyp. Rastr. I, Hyp. V et Hyp. Rastr. II, Hyp. IV et Hyp. Rastr. IV V, nec aduersatur librorum auctoritas. Itaque tres eiusdem comoediae titulos habemus: Hypobolimaeum (quem 'Subditiuum' interpretati sunt grammatici), Hypobolimaeum Chaerestratum, Hypobolimaeum Rastrariam. Rastraria autem indicem utrum poeta ipse dederit, quod Grauertus uoluit, an grammatici potius excogitauerint, ut affirmat Ritschelius Parerg. I p. XV, tum demum perspici posset, ni fallor, si de argumento plus constaret. Ita enim appareret, num quae rastro illi in rerum ordinem explicandum uis tributa fuerit necne. Ceterum repetita fabulae actione potest titulus mutatus fuisse. — Hypobolimaeum Aeschinum recte, ut uidetur, ab his discriminant Grauertus p. 79 et qui contra eum Gellianam fidem merito uindicauit Ritschelius l. l. (cf. p. 135).

I Nonius 178, 17 'tetulit, tulit . . . Caecilius Hippobolimen: aerumnam' e. q. s. (Hypobolimaeo Scaliger) II Priscianus VI 2 p. 679 P. 'schema pro schemate. Valerius . . . Plautus . . . Caecilius in Hippo: filius' e. q. s. (cecilius Reg. Amien. Bong. cicilius Sang.

---

76 meus in me *scripsi* in me in me *Amien.* in me *ceteri libri* in med *Bothius* incendit *Halb.* eccum *inserui. Magis ex Plautini sermonis consuetudine est:* filius meus éccum incedit ín me *e. q. s.* tum filius in me incedit s. h. s. *Umpfenbachius meletem. Plaut.* 47, *male. Lacunam olim sic indicaueram:* filius ‖ . . . in me incedit s. h. s. sat *scripsi* satis *libri* hilara *libri plerique* hylara *Vat.* hilaria *Reg.*

III (5)

Abi hínc tu, stolide: [uís] illi ut tibi sít pater.

IV (3)

Quaesó, ne temere hanc rém agàs, ne iracúnditer.

V (2)

Nam hi súnt inimici péssumi fronte hílaro, corde trísti,
Quos néque ut adprendas néque uti dimittás scias.

VI (7)

. . . . . súbito res reddént hebem

VII (6)

Habitábat in tugúriolo paupérculo.

Grut. hippo Bamb. Amien. Bong. Halb. hyppo Vat. m. alt., om. m. pr. ippo Reg. ippo Barb. lupo Sang. Grut. eppo Carolir. Hypobolimaeo Robertus Stephanus) III Festus p. 317 M. 'stolidus, stultus — — Caecilius in Hypobolimaeo: abi' e. q. s. Senex, quem de restituendo Chaerestrato tergiuersari narrat Quintilianus I 10, stultum dicit adulescentem, qui cum ab ipso optime habitus fuerit, iam in ignoti hominis domum transiturus sit. IV Nonius 515, 1 'iracunditer. Caecilius Subditiuo: quaeso' e. q. s. Cf. Menandri inc. XXV: *εἰ καὶ σφόδρ' ἀλγεῖς, μηδὲν ἠρεθισμένος Πράξῃς προπετῶς· ὀργῆς γὰρ ἀλογίστου κρατεῖν Ἐν ταῖς ταραχαῖς μάλιστα τὸν φρονοῦντα δεῖ.*
V Gellius XV 9 'uere ac diserte Caecilius hoc in Subditiuo scripsit: nam' e. q. s. 'hos ego uersus, cum de quodam istius modi homine sermones essent, in circulo forte iuuenum eruditiorum dixi. tum de grammaticorum uolgo quispiam nobiscum ibi adsistens non sane ignobilis: quanta, inquit, licentia audaciaque Caecilius hic fuit, cum fronte hilaro, non fronte hilara dixit et tam immanem soloecismum nihil ueritus est!' Nonius 205, 1 'frontem feminino genere Virgilius . . . masculino Titinius . . . feminino Pacuuius . . . Cato . . . fronte longo . . . Caecilius Subditiuo: nam' e. q. s. VI Charisius I p. 107 P. 'hebem; Caecilius in Ὑποβολιμαίῳ: subito' e. q. s. VII Festus p. 355 M. '[tugu]ria a tecto appellantur [domicilia rusticorum] sordida — [Caecilius in Hypo]bolimaeo: habitab. . . . . perculo.' ('appellantur et

---

hilari *Bamb. Amien.* scema *Sang. Vind. Bong. Barb. Grut. Carolir., recte* schaema *Reg.* schema *ceteri* 77 uis *uel* uisne *uel aliquid inserendum putaui*; dic *prop. Buechelerus* illi *interpretor* illic, *in illa domo.* ille *Bothius*, *fort. recte* 78 cemere *Bamb.*
agas, ne *ante Aldum* agas et ne *libri*: *cf. CFWMueller prosod. Plaut.* 154 80 adprendas *uulgo* adprehendas *libri* neque uti dimittas scias *Spengelius* neque ut dimittas scias *Monac. Spengelii* neque ut mittas scias *ceteri libri Gelliani* neque uitare scias *Nonius* (*sed* neque ut uitare *Urbin.* 308) 81 recte reddent *ed. pr.*: *potest* te *ante* subito *insertum fuisse* 82 tuguriolo pauperculo *scripsi* tugurio sine operculo *Vrsinus* tugurio nullo operculo *O. Muellerus*

VIII (4)

Príus [ad rauim póscas panem quám place]ntam féceris.

HYPOBOLIMAEVS CHAERESTRATVS

Nam istá quidem noxa múliebrist magis quám uiri.

HYPOBOLIMAEVS RASTRARIA

I (4)

Obsúrduit iam haec ín me aerumna míseria.

II (6)

In uóltu eodem, in eádem mantat málitia.

III (5)

Hos síngulatim sápere, nos minus árbitror.

IV (2)

Rábere se ait

sunt fumo sordida' Vaticani RS) VIII Festus p. 274 M. 'rauim anti[qui dicebant pro raucitate.] Plautus — — [Caecilius] in Hypobolimaeo: prius' e. q. s.

HYPOBOLIMAEVS CHAERESTRATVS Festus p. 174 M. 'noxa peccatum aut pro peccato poenam — item, cum lex iubet noxae dedere, pro peccato dedi iubet. Caecilius in Hypobolimaeo chaerestato: nam' e. q. s. (Chaerestrato Scaliger)

HYPOBOLIMAEVS RASTRARIA I Nonius 147, 3 'obsorduit' (obsurduit Bamb., in quo lemma solum extat) 'obsoleuit. Caecilius Hypouoli Ristraria: obsorduit' e. q. s. (Hypobolimaea Rastraria Scaliger Castig. ad Fest. p. CXV) II Nonius 505, 23 'mantat pro manet. Caecilius Hypob Rastraria: in uoltu' e. q. s. III Nonius 176, 7 'singulatim et singillatim, a singulis. Caecilius Hypoboli Rastraria: hos' e. q. s. IV Nonius 40, 3 'rabere dictum est a rabie . . . Caecilius Hypobolimaeo Rastrabia: r. s. a.' (hipolimaeo rastrabia W hipobolimaeo trastrabia Leid. Rastraria cod. ms. habere

84 *suppleui uersiculum.* prius Ad rauim poscaris, quam placentam feceris *Vrsinus* prius Ad rauim poscas quam placentem f. *Grauertus Anal.* 74 *quamquam monens nihil posse affirmari.* prius ad rauim procaris quam me placentem f. *Dacerius* ad rauim prius poscaris q. placentam f. *Spengelius* 85 istaec *Grauertus Anal.* 75 muliebri'st magis quam uiri *O. Muellerus* muliebrem et magis quam uiri *cod.* muliebris est m. q. u. *Vrsinus* muliebre est m. q. u. *Bothius* mulieris 'st m. q. u. *Grauertus* mulieris magis quam uiri est *Meinekius Men. p.* 172 86 obsorduit *libri: cf. ad* 96 in me] iuuene *Bothius* 2 in mea *suadet Fleckeisenus* 88 nos s. s. non *Bothius* 2 89 rebere *Leid.* rabie rabere *Gebhardus Ant. lect. I* 11

V (3)

Ere, óbsecro, hercle désine! ⸢ mane coépiam.

VI (1)

Quód prolubium, quaé uoluptas, quaé te lactat lárgitas?

HYPOBOLIMAEVS AESCHINVS

Ego íllud minus nilo éxigor portórium.

IMBRII

I (1)

. . . . et hómini et pecubus ómnibus

II (2)

núnc uter
Créscit: non potést celari.

III (Vmbr. 2)

mihi sóbrio
Dórmitum ut eam quísquam suadet? ét si ego obdormíuero,

narrat Junius Animadu. VI 10) V Nonius 89, 16 'coepere, incipere. Caecilius Periboea Rastraria: ere' e. q. s. (Hypobolimaea R. Scaliger) VI Nonius 16, 20 'lactare est inducere uel mulgere, uellere, decipere . . . Caelius Hypobolimaea Rastraria: quod' e. q. s. (Caecilius Hypobolimaeo: mea rastraria Muretus Var. Lect. IV 13) Terentii adelph. 985 hinc sumptum uideri monet Muretus

Hypobolimaevs Aeschinvs Gellius XV 14, 5 'sese pecunias maximas exactos esse . . . id nobis uidebatur Graeca figura dictum . . . quod si id dici potest, etiam exactus esse aliquis pecuniam dici potest. Caeciliusque eadem figura in Hypobolimaeo Aeschino usus uidetur: ego illud' e. q. s. 'id est: nihilo minus exigitur de me portorium.' Nonius 106, 23 'exigor pro a me exigitur. Caecilius Excino: ego' e. q. s.

Imbrii (Menandri?) Ad argumentum quid faciat fr. II apparet; ebrius nescio quis cum sodali loqui uidetur fr. III, frater sollicitus est fr. VII. I Nonius 159, 15 'pecua et pecuda ita ut pecora ueteres dixerunt . . . Caecilius Himbris: et homini' e. q. s. (Imbriis Iunius)

II Nonius 188, 15 'uter pro utero. Caecilius Imbris: nunc' e. q. s. (Imbriis Spengelius) III Priscianus X 4 p. 888 P. 'expergiscor . . .

---

90 obsecro *Spengelius* obscuro *libri* desinam *Urbin.* 307 *Personas uulgo non distinguunt: seruus uapulans frustra ueniam precatur.* 91 quod] quidem *Urbin.* 307: *num* quod enim *latet, ut iambi fiant?* 92 nilo *Fleckeisenus epist. crit. ad M. Hertzium p.* 37 *conl. Lachm. in Lucr.* 27 *sq.* nihilo *libri* 93 et homini et pecubus (*uel* pecudis) *Spengelius* et homini et pecudibus *libri* et hominibus et pecudis *Grauertus Anal.* 103 96 sobrio *Buechelerus* sordo *Halb. et pars Krehlianorum codd.*, om. Dresd. sordi *Sang. Grut. Reg. Bamb. Bong. Barb. Carolir.*, Spengelii omnes sordida *Lips.* 1

Túte idem ubi eris éxperrectus?

IV (3)

. . . . . quíd? mihi non sunt bálneae?

V (Licin. Imbr. inc. 2)

Resupína obstipo cápitulo sibi uéntum facere túnicula

VI (Vmbr. 1)

'Age age, i puere, dúc me ad patrios fínes decoratum ópipare!

experrectum facit. quamuis uetustissimi etiam expergitus dicebant . . . Caecilius uero secundum analogiam protulit in Imbris: mihi' e. q. s. (Caeclius Reg. Caelius Grut. Halb. Bong. Barb. Carolir. celius Sang. Coelius Bamb. Imbriis Meinekius Men. et Phil. p. 98 imbris libri, nisi quod umbris m. 2 Reg. et Halb.) IV Nonius 194, 11 'balneae nominis feminini . . . Caecilius in Imbris: quid' e. q. s. (in phoebis Urbin. 308: an ex Ephebis fabula ceterum ignota, nisi quod Laberii Ephebus laudatur, locus excidit?) V Festus p. 193 M. 'obstipum, obliquum. Ennius — Caecilius in imbros: resupina' e. q. s. (C. in Imbris O. Muellerus C. in Imbres Augustinus in mg. Licinius Imbrex Aldina) VI Priscianus VI 8 p. 697 P. 'hic et haec puer uetustissimi protulisse inueniuntur . . . Caecilius in Imbris: age' e. q. s. (Imbris Meinekius l. l. p. 89 umbris libri) Thesaurus nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 390 'et inde opipare adu. ·i· habundanter, unde Caecilius: age' e. q. s. Ibidem 407 'et sciendum quod antiqui dicebant

---

Krehlii sordido *Veneta* 1 surdo *conieceram septenarium a* mihi *pronomine incipiens* surdo mihi Dórmitum *Fleckeisenus* diormitum (i *pr. eras.*) *Grut.* domitum *Sang.* suadet ut eam et si ego obdormiuero (*om.* quisquam) *Sang.* suadet (suadet *Halb.*) ut eam quisquam (quisque *Barb. Carolir.*) et si ego obdormiuero (obdormiero *Bamb.*) *celeri boni*, *quos Fleckeisenus et Buechelerus secuntur: transpositis uerbis accentus correxi*, *nec* suadet quisquam ut eam *cum hiatu mulata ante* et *persona satisfecit.* ut eam quisque moechetur et si ego obdormiuero *Lips.* 1 *Mihi olim* quisquam *uidebatur ex* nequiquam *interpretamento uocis* surdo *ortum esse; omissa hac et* ego *pron. reliqua commode sic currerent:* mihi dormitum suádet ut eam quísquam? *Eiecto* quisquam *etiam* suades *in mentem uenit. Reliqua* et si *e. q. s. dubito utrum eiusdem an alterius personae sint* 97 tute ≡ ldem *Barb.* tute, *sup.* idem, *Bong.* uberius *corr. in* ubi eris *Reg.* ibi eris *Putschius* 99 obstipo *Gifanius* obstito *cod.* tunicula *Vrsinus* cunicula *cod.* 100 age age i puere *Vind. Sang. Carolir. et nisi quod* puerae *Grut.* age age puere (puere *semel eras. in Bong.*) *ceteri codd. Prisciani* age age puer *thes.* 390 puere puere *idem* 407 duc *unus cod. Spengelii*, deduc *thes. utroque loco, gloss. Osberni* duce *ceteri libri Prisciani* decor**atum *Bong. Prisciani* decorauit *thes.* 390

VII (5)

Mirum ádeo nisi fratér domi turbam áliquam dederit ébrius.

VIII (4)

. . cruento ita óre grundibát miser.

KARINE

I (1)

. . ut aurum et uéstem, quod matrís fuit,
Reluát, quod uiua ipsi ópposiuit pígnori.

II (2)

. . . . . . tum éx aure eius stalágmium
Domi hábeo.

III (3)

Modo fít obsequéns hilarus cómis

puerus et non puer, unde Caecilius: puere puere ... fines.' VII Nonius 525, 2 'turbam et turbas diuersam uolunt habere significationem, ut sit turba populi conuentus, turbae turbationes. nos contra lectum inuenimus et indiscrete positum et pro turbis turbam . . . Caecilius in Imbris: mirum' e. q. s. VIII Nonius 465, 4 'grundire cum sit proprie suum ... etiam hominum esse grunditum Caecilius in Imbris designauit: cruento' e. q. s. (Imbriis Bamb.) Diomedes I p. 379 P. 'grundire . . . Caecilius: cruento' e. q. s. (cecilius Par. A Mon.) Cf. Scaliger Coni. in Varr. p. 158

Karine (Menandri an Antiphanis?) 'Charini' titulum, quem Bothius posuit, per se quidem ferri posse contra Spengelium p. 5 monet Ritschelius Parerg. I 142. I Festus p. 281 M. 'reluere, resoluere, repignerare. Caecilius in Carine: ut aurum' e. q. s. II Festus p. 317 M. 'stalagmium genus inaurium uidetur significare Caecilius in Karine, cum ait: tum' e. q. s. (Karine cum aittum uel aitoum cod. teste H. K.) Paulus p. 316 M. 'stalagmium genus ornamenti aurium. Caecilius: ex aure' e. q. s. III Priscianus VI 18 p. 726 P. 'concors concordis. antiquissimi tamen solebant genetiuo similem proferre in his nominatiuum. Caecilius in Cratino: modo' e. q. s. (cecilius Reg.

---

101 *sq. octonarium nunc continuaui.* domi ebrius turbam aliquam dedit *libri*, *quibus seruatis septenarium puto iambicum Spengelius dimensus est*, *ego olim senariorum frusta* (ebrius Turbam a. d.) *discerpsi.* mirum adeo n. f. domi aliquam ebrius turbam dedit *Bothius* 2 mirum ádeo n. f. d. ebriosus (*siue* ebrius iam *uel* nunc) turbam a. d. *Buechelerus* (*quando* turbelam *Nonii testimonio uetetur*) 103 grund*bat *Bamb.* 105 uiuae ipsi *Victorius e fragm.*, *probatum Spengelio* uiua ipsa *Augustinus* opposiuit *Scaliger* opposuit *cod.* 106 *sq. unum uersum continuat Spengelius* 108 *sq. numeros discripsit Spengelius* hilarus *Bong. Bamb.*, *duo Monac.* hilarus *Halb.* hilarıſ (u *m. alt.*) *Barb.* ilarus *Carolir.* hilares *Grut.* hilaris

Commúnis concórdis, dum id quód petit potítur.

MERETRIX

I (2)

Cum ultró gubernator própere uertit prósumiam.

II (1)

Memini íbi [fuisse] cándelabrum lígneum
Ardéntem

NAVCLERVS

I (3)

Núnc abeo: audibís praeterea, si éius redeat fília.

II (2)

'Vt te di omnes ínfelicent cúm male monita mémoria!

Amien. Halb. Sang. Grut. Carolir. crastino Amien. crastino Sang. Carine Meinekius l. l. p. 91)

MERETRIX Quod nomen Spengelium p. 6 non magis offendere debebat quam Hetaera Turpili, Pomponi Prostibulum, alia; praesertim si forte totum earum muliercularum ordinem, ut in Thaide Menander, luculento exemplo inlustrare uoluit poëta. I Nonius 536, 10 'prosumia, nauigii genus. Caecilius Meretrice: cui' e. q. s. II Nonius 202, 17 'candelabrum generis neutri, ut saepe. Masculi Caecilius Meletricem: memini' e. q. s. (Meretricem Urbin. 307 Meretrice ed. 1526 Molitrice Gulielmius Quaest. Plaut. in Merc. c. 3, cui nomini componere poterat Eubuli *Μυλωθρίδα*. Sed cf. uar. script. in Turpili u. 42 et Afrani 136)

NAVCLERVS (Menandri?) I Nonius 506, 4 'audibo pro audiam . . . Caecilius Nauclero: nunc . . . filia redeat. [Idem] Progamo.' Excidisse de Progamo testimonium uidit Grauertus Anal. 113 II Nonius 126, 26

Reg. Amien. Sang. Halb. m. 2 comes *Grut. Carolir. m.* 1 *Barb.*

109 commonis (v *m. alt.*) *Sang. Legebatur* commoenis, *ut uidetur* *Excipit bacchiacum dimetrum clausula iambica*, *quod propter CFWMuellerum prosod. Plaut.* 131 *monendum est.* 110 cum ultro gubernator *scripsi* cui progubernator *libri* progubernator *τετρασυλλάβως pronuntiandum esse monuit Bothius* 2. *Ter repetita in* progubernator, propere, prosumia *syllaba* pro *mihi olim erroris suspicionem mouerat; auxit scrupulos*, *non sustulit CFWMueller prosod. Plaut.* 265 Cupro (*i. e. Κυπρόθεν*) gubernator *Buechelerus*, *ingeniose* 111 ibi, *om.* fuisse, *libri* (*poterat etiam* uidere *suppleri*) illic *Grauertus Anal.* 109 inuenit inibi *olim coniecit Buechelerus* 113 si eius redeat filia (*uel* si redierit f.) *scripsi* si dicis filia redeat *libri* sed uin redeat filia? *Grauertus Anal.* 113 audibis praeterea si dices conuicia *coni. Plauti Pseud.* 1173 *reiecto ultimo uocabulo* redeat, *ut in quo* idem *lateat*, *Buechelerus; ad quae tamen illa* nunc abeo *minus quadrare uidentur* 114 infelicent *Bothius*, *defendit Bueche-*

III (1)

Súppilatum est aúrum . . átque ornamenta ómnia.

NOTHVS NICASIO

I (1)

Habés, uide, tibi trádidi, in tuo cóllo est: decollés caue.

II (2)

'Ilico ante óstium hič érimus . . . .

III (3)

. . . . manete ílico!

OBOLOSTATES [FAENERATOR]

I (4)

Núnc enim uero est, cúm meae morti rémedium reperíbit nemo.

II (3)

Depósitus modó sum anima, uíta sepúltus.

'infelicitent.' III Nonius 12, 31 'suppilare est inuolare uel rapere, a pilorum raptu, unde et furtum passi compilati dicuntur . . .'

NOTHVS NICASIO (*Νόθος* Philemonis?) Cf. Ritschelius Parerg. I 135 et XV I Nonius 97, 26 'decollare, ex collo deponere. Caecilius Notho Nicasioni: habes' e. q. s. (Noto W) II Nonius 325, 2 'ilico significat statim, mox . . . Caecilius Notonincasione: ilico' e. q. s. III Nonius 325, 11 'ilico, in eo loco . . . Caecilius Nothonicasione: m. i.'

OBOLOSTATES [FAENERATOR] Vtrumque nomen ad eandem fabulam pertinere statuit Scaliger. Cf. Ritschelius Parerg. I 144 157 I Nonius 508, 15 'repperibitur pro repperietur . . . Caecilius Obolo: nunc' e. q. s. (Obello Bamb. Obolostate Mercerus) II Nonius 279, 30 'deponere est desperare, unde et depositi desperati dicuntur . . . .

---

lerus mus. Rhen. XV 433 infelicitent *libri* molita *Bamb.* infelicent male mocnita *Spengelius* 115 aurum *Bothius* eum *libri* *Lacunam inserto* argentum *expleri suasit Machly annall. philoll.* 1861 *p.* 140: *hiatum* uestis *tollet* osnamenta *Spengelius in Corr. ex Varrone de l. l. VI* 76 *Senarium notauit Bothius*, *septenarium olim etiam hunc proponebam:* . . suppilátum est aurum átque o. o. 116 *an* uiden? 117 *sq. cretici* 119 *octonarium trochaicum agnouit Buechelerus*, *senariorum frusta* (remedium Reperíbit) *olim cum aliis notaui* nunc] nec *W* nunc nunc enim uero *uel* enim uero nunc *in senario Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827 meae cum *Bothius* 120 repperibit *libri* 121 animo *malim* sepultus sum *libri* depósitus anima módo, uita sepúltus sum *Spengelius* d. a., uita modo sepultu' sum *Bothius* 2

III (5)

crédidi silicérnium
Eius me ésse esurum.

IV (1)

Egò pérdidi te, qui ómnes seruos pérduo
Populátim: quaeso ne ád malum hoc addás malum.

V (2)

si linguás decem
Habeám, uix habeam sátis te qui laudém, Lache.
Immo uéro haec ante sólitus sum: res délicat.

VI (Ven. 2)

satine huic órdini,
'Etsi nihil egísti, quaesti? ⟦ quaésti? ⟦ quia sunt aémuli

Caecilius in Oboloistate: depositus' e. q. s. III Festus p. 294 M. '[silicernium dicitur cena fu]nebris, quam [Graeci *περίδειπνον* u]ocant. sed . . . . [V]errius existi[mat cibi genus, q]uod nos farci[men dicimus, quo purgabatur] fletu familia, [silicernium dici, quod cuius n]omine ea res [instituebatur . . . . . i]s iam silentium [cerneret. Caecilius Ob]olostate: cre . . . . messe esurum.' Paulus p. 295 M. 'silicernium -- Caecilius: credidi' e. q. s. IV Nonius 154, 13 'populatim.' V Nonius 277, 26 'delica est aperi et explana . . . . Caecilius Obolostate: si' e. q. s. Idem 98, 7 'delica, explana, indica. Caecilius Obolioistate [128].' VI Nonius 483, 27 'quaesti

---

122 *sq.* silicernium eius *Paulus*, *in Festi cod. non apparet* 123 messe *Festi cod. Praeferendus fortasse septenarius troch., in cuius fine* propediem *supplet Buechelerus* 124 perdite *Bamb.* perduo *Bothii*, *qui senarios constituit*, *dubitanter recepi.* perdo *libri. Non ineptum esset* perdito *frequentatiuum. Num inter duos sermo sic distribuendus*, *ut inde a uerbo* quaeso *alter pergat?* 126 decem *Mercerus* dete *libri* 127 Lache *Mercerus* ache *libri* 128 *Lacheti tribuit Bothius. Ego*, *qui olim post u.* 127 *lacunam notauerim*, *nunc eidem omnia tribuo*, *ut qui modo ne decem quidem linguas sat laudare posse Lachetis beneficia praedicauerit*, *statim se ipse corrigens abstinendum omnino tandem a uerbis esse profiteatur*, *ubi res ipsa clamet.* immo uero haec sol ante *Leid. p.* 98 immo uero ante haec *Bothius* immo uero haec antehac *malit Spengelius* haec] hic *Urbin.* 307 *Pyrrichicam uoculae* immo *mensuram a Bentleio ad Ter. Phorm. V* 8, 43 *indicatam inmerito repudiauit CFWMueller prosod. Plaut.* 439 solitum *Leid. p.* 98 res *om. libri p.* 277 129 huic ordini *Bothius* huc ordini *libri plerique* huc ordine *Leid.* huic ordine *Stephanus* 130 egisti (*siue* egistis) *scripsi* egi *libri* quaesti quaesti

VII (Ven. 1)

Credó: nimis tamen hóce fit uerníliter.

VIII (Foen. 1)

Vólat exanguis, símul anhelat, péniculamentúm tenet
Pálliolatim.

IX (Foen. 2)

Péluim sibí poposcit . . . .

PAVSIMACHVS

I (3)

Edepól uoluntas hómini rarentér uenit.

II (1)

líbera essem iám diu,

uel quaestuis dictum pro quaestus . . . . Caecilius Venatore: satine' e. q. s. (Feneratore Spengelius) VII Nonius 42, 28 'uerniliter pro adulatorie; a uernis, quibus haec uiuendi ars est. Caecilius Venatori: credo' e. q. s. (Feneratore Spengelius) VIII Nonius 150, 1 'peniculamentum a ueteribus pars uestis dicitur . . . Caecilius Feneratore: uolat' e. q. s. IX Nonius 543, 28 'peluis, sinus aquarius, in quo uaria perluuntur, unde ei nomen est . . . Caecilius in Feneratore: p. s. p.'

PAVSIMACHVS (PAVSIMACVS) Generosam meretricem, qualis est in Terentii hecyra Bacchis, prodit fr. II; et ob similem causam atque illic 746 sq. Laches pater cum ea loquitur fr. IV. I Nonius 515, 24 'rarenter.' II Nonius 127, 15 'iamdiu pro olim . . . . Caecilius nausimacho: libera' e. q. s. (nausimacho, suprascr. epi, Leid. epinausimacho W., mss. Merceri epinausimaco Urbin. 307 Pausi-

Bamb. Leid. 116 quaesti *semel ceteri libri*, *in quibus qui acquiescere malunt*, *eis* egi *seruandum et senarius cum Bothio dimetiendus est.* *Incertum utrum haec* quia sunt aemuli *idem qui modo dicat an prior* sunt aemuli *Aldina* sunemuli *libri* 131 tandem hoc fit (sit *Urbin.* 307) *libri*, *correxi* tandem hocce fit *Bothius* 1 tamen istuc fit *idem* 2 tandem hoc fiet (*uel* fuit) *Spengelius*. *Septenarium olim ab initio mutilum exhibueram talem* . . . . credo: nimis tandem hoc quidem fit u. 132 exsanguis *Bothius* sanguis *libri* tenet palliolatim *scripsi* et pallio datur *libri* et palliolatur *Iunius* *Iambici septenarii huiusmodi* u. e., s. anhélat, Peniculamentum e pállio datúr *Buechelero fuisse uidentur*, *pallium autem dici in peniculamentum esse mutatum*, *quia ad utrumque pedem dependeat* 134 peluim *dubium utrum tres syllabas ut in Laberii u.* 94 *an duas aequet*; *trisyllabum etiam in exitu septenarii trochaici* poni *potuit*; *bisyllabum olim post primum trochaeum posui*. *Ceterum cf. Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 831 135 uoluptas *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 769 homini] boni *Palat.* 136 libera *Iunius in*

Habuíssem ingenio sí sto amatorés mihi.

III (4)

Carbásina molochina ámpelina . . .

IV (2)

hoc a te póstulo,
Ne cúm meo gnato pósthac limassís caput.

V (5)

140[1] uelitari

PHILVMENA

I

Qui pánis solidi córbulam . . . .

II

141[1] factio

PLOCIVM

. . . is démum miser est, quí suam aerumnám nequit

macho Mercerus) III Nonius 548, 14 'molochinum, a Graeco, color flori similis maluae.' IV Nonius 334, 9 'limare etiam dicitur coniungere . . . . Caecilius Pausimato: hoc' e. q. s. (Pausimacho Mercerus) V Nonius 3, 13 'uelitatio dicitur leuis contentio . . . uerbis uelitationem . . . uelitati estis inter uos duo . . . uerbis uelitare . . . labris inter se uelitari . . Caecilius Pausimacho: hic desunt quatuor lineae quae in autentico non erant scriptae.' (Sic in Victorino cod. et in W, ceteri continuant: 'Pausimacho mum interent tamen. Toga dicta est' p. 406, 17)

Philvmena I Nonius 197, 29 'corbes, corbulas . . . Caecilius Filumena: qui' e. q. s. II Nonius 304, 28 'factio iterum significat opulentiam, abundantiam et nobilitatem . . . Caecilius Filiumin alta eorum famam occultabat factio.' cf. u. 172

Plocivm Menandri. Luculentis Gellii de argumento testimoniis non nulla ex reliqua uersiculorum farragine indicia accedunt. Ac primum ad utriusque senis diuerbium illud, unde est fr. II, pertinet sine dubio festiuum alterius de mortua uxore dictum III, quod minus feliciter 'de adulescentis amica' interpretatur Spengelius. Atque ut τρυγόνος λαλιστέρα apud Menandrum XIII dicebatur Crobyle, ita facies eiusdem apte eis describitur, quae sine fabulae nomine extant apud Nonium 119, 19

---

mg. liber *libri* 137 habuissem ingenio *om. Leid.* si sto *Lachmannus in Lucr.* 197 si ston *libri* si stoc *Rothius* si isto *Mercerus* abutores *Leid.* 138 ampelina *ed.* 1526 amperina *libri plerique* amperita *Leid. m. pr.* 140 meo *uulgo* eo *libri* limassis *Leid.* limasset *Basil.* limasses *ceteri libri* 141 solidi, *i. e.* duri *scripsi* soli *libri*, *quod tuetur Bothius quaeri statuens*, '*cur soli cuidam tota danda sit panis corbula*'*: genetiuum esse posse monet Buechelerus* 142 *septenarii initium deesse intellexit Fleckeisenus apud M. Hertzium*, *senarium posuit post Bothium Spengelius* qui

'Occultare fóris: ita uxor méa forma et factís facit,
'Etsi taceam, támen indicium [meaé.] quae nisi dotem ómnia,

(inc. fab. XX). Porro hominis pauperis, hoc est eiusdem senis uicini seruus Parmeno (cf. Men. VIII) erilis filiae gemitu audito, cum totam rem adhuc ignorauerit, primo coniecturis indulgens in uicinum adulescentem, quem puellae admodum esse familiarem scit, confert suspicionem. Atqui non conuenit computanti temporis ratio (IV et Menand. III): nam ante ipsos decem menses demum erus rure in urbem migrauerat (cf. Menand. V VI VII), nec ante id tempus uirgini cum quoquam consuetudo fuerat. At enim sane ruri Crobylae filius (eum enim fuisse puto) festo furore exultans (cf. VII) ignotus ignotam compresserat. Et de peruigilio quidem amplius percontando Parmeno comperit: V VI, sed de auctore, quoniam in tenebris istud opus confectum est, ne puellae quidem ipsi constat. Iam uero grauissimas eius puerperium turbas adfert: siquidem nuptias magno sumptu paratas, quas differri legimus fr. XII XIII, ad puellam nostram referendas esse recte conicimus. Cognito enim, cuius se ipsum in noxia esse nescit, dedecore non potuit adulescens non a coniugio uitiatae abhorrere: itaque tollendi nuptias causam captans, cum ueram in publicum proferre uereretur, fortasse auspicia infausta praetenderat, ad quod respondetur fr. XIV. Certe 'odiosa' opulentae ac superbae matri 'nurus' defenditur fr. XV, et ut aliam quandam cognatam ducat filio persuadere conatur Crobyle apud Menandrum (inc. fab. CCXXIV): *Κρωβύλη τῇ μητρὶ πείθου καὶ γάμει τὴν συγγενῆ.* Itaque de bona spe deiecti tam afflictis rebus congrua et Parmeno (VIII) et erus (IX) secum philosophantur, atque de eo rerum statu diuerbium inter utrumque cum his innuatur (Men. VIII): *ὦ Παρμένων, οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν τῷ βίῳ Φυόμενον ὥσπερ δένδρον ἐκ ῥίζης μιᾶς, Ἀλλ' ἐγγὺς ἀγαθοῦ παραπέφυκε καὶ κακόν, Ἐκ τοῦ κακοῦ τ' ἤνεγκεν ἀγαθὸν ἡ φύσις* (cf. Men. IX X), eodem probabiliter reuocabimus Caeciliana X et XI. Sed quod Seneca dial. X 2, 2 'apud maximum poetarum more oraculi dictum' laudat: *exigua pars est uitae qua nos uiuimus,* id nec Caecilio debebat ascribere Spengelius et ne Menandri quidem (cf. Men. IX), sed Euripidis uersum esse suspicatur Meinekius. (Omisit Nauckius in tragicorum poetarum Graecorum fragmentis.) Ab illa autem mentis aequitate quantum postea discrepat Parmenonis siue aduocati alicuius pauperiem publice defendundi studium XVI. XVII! Quod tamen aliter excitari uix poterat nisi aliquo modo, fortasse plocii ut anuli in Hecyra indicio, uerus facinoris auctor proditus esset. Eo autem semel reperto iudice sane opus non erat, immo sublatae nuptiae restituebantur, Parmeno uero ob assidua merita liber factus est (XIX). I Gellius II 23 'comoedias lectitamus nostrorum poetarum sumptas ac uersas de Graecis, Menandro aut Posidippo aut Apollodoro aut Alexide et quibusdam item aliis comicis. Neque cum legimus eas, nimium sane displicent, quin lepide quoque et uenuste scriptae uideantur,

---

suam aerumnam *scripsi* quia crumnam suam *Vat.* qui . crumnam suam *Reg.* qui ercũmnār̄ suam *Rott.* qui aerumnam suam *uulgo* nescit *Thys.* nesquit *Burneian. A* 143 ocultare *Rott.* foris *scripsi* ferre (*unde noua uulgo incipit sententia*) *libri* fere *edd.* efferre *Spengelius* ita uxor mea forma *scripsi* ita me uxor forma *libri* ita me uxor et forma *Fleckeisenus l. l.* ita me uxor *Bothius* facit] factu *Rott.* 144 etsi *scripsi* si *libri* ut si . . . indicium sim

Quae nólis, habét. qui sapít de me díscet,
Quí quasi ad hostis cáptus liber séruio salua úrbe atque arce.
Dum éius mortem inhio, égomet inter uíuos uiuo mórtuus.

prorsus ut melius posse fieri nihil censeas. Set enim si conferas et componas Graeca ipsa, unde illa uenerunt, ac singula considerate atque apte iunctis et alternis lectionibus committas, oppido quam iacere atque sordere incipiunt quae Latina sunt: ita Graecarum quas aemulari nequiuerunt facetiis atque luminibus obsolescunt. Nuper adeo usus huius rei nobis uenit. Caecili Plocium legebamus: hautquaquam mihi et qui aderant displicebat. Libitumst Menandri quoque Plocium legere, a quo istam comoediam uerterat. Sed enim postquam in manus Menander uenit, a principio statim, di boni! quantum stupere atque frigere quantumque mutare a Menandro Caecilius uisus est! Diomedis hercle arma et Glauci non dispari magis pretio existimata sunt. Accesserat dehinc lectio ad eum locum, in quo maritus senex super uxore diuite atque deformi querebatur, quod ancillam suam, non inscito puellam ministerio et facie haut inliberali, coactus erat uenundare suspectam uxori quasi paelicem. Nihil dicam ego quantum differat. Versus utrimque eximi iussi et aliis ad iudicium faciundum exponi. Menander sic:

ἐπ' ἀμφότερα νῦν ἡ 'πίκληρος ἡ καλὴ
μέλλει καθευδήσειν. κατείργασται μέγα
καὶ περιβόητον ἔργον· ἐκ τῆς οἰκίας
ἐξέβαλε τὴν λυποῦσαν ἣν ἐβούλετο,
ἵν' ἀποβλέπωσι πάντες εἰς τὸ Κρωβύλης
πρόσωπον, ἥ τ' εὔγνωστος οὖσ' ἐμὴ γυνὴ
δέσποινα. καὶ τὴν ὄψιν ἣν ἐκτήσατο
ὄνος ἐν πιθήκοις ἐστὶ δὴ τὸ λεγόμενον.
τοῦτο δὲ σιωπᾶν βούλομαι τὴν νύκτα τὴν
πολλῶν κακῶν ἀρχηγόν. οἴμοι Κρωβύλην

olim conieceram iudicium (n *suprascr.*) *Vat.* meae *addidi*, *om. libri* *Totum uersum sic conformari uoluit Fleckeisenus l. l.*: — sí taceam, tamen indicium fit — quaé nisi dotem ómnia 145 *sqq. numeros olim a me constitutos retinui. Fleckeisenus l. l. sic:* quaé nolis habét. qui sapiet dé me discet, quí quasi Ad hóstis captus libere Séruio salua urbe atque arce. *Senarios continuat cum Bothio Spengelius:* habét quae nolis. de me discet, qui sapit, Qui quási ad h. c. liber seruio Salua úrbe a. a *Codices in his discrepant:* sapiet *Rott. Vat.* discat *Burn. A*, *non male* 146 captus liber *Reg. Guelf. Burn. A* liber captus *Rott.* captus libere *Vat.* seiruio *Rott.* 147 et 148 *transposui* 147 dum ego eius *Nonius* inio *Burn. B* in his *Harl.* hinio *Vind. Gellii* inibo *Nonii libri* egomet *Rott.* inter uiuos uiuo mortuus *scripsi* uiuo mortuus inter uiuos *libri* uiuo inter uiuos mortuus *Fleckeisenus l. l.* 'Inter uiuos dum eius mortem inhio egomet uiuo mortuus *Spengelius*

Quaén mihi quidquid plácet eo priuatum ít me seruatám [uelim]?
'Ea me clam se cúm mea ancilla aít consuetum. id me árguit:
'Ita plorando orándo instando atque óbiurgando me óptudit,
Eam utí uenderém. nunc credo ínter suás
Aequális, cognátas sermónem serít:
'Quís uostrarúm fuit íntegra aetátula
Quae hóc idem a uiro
'Impetrarít suo, quód ego anus modo
Efféci, paelice út meum priuarém uirum?'

λαβεῖν ἔμ' ἑκκαιδεκατάλαντον, [ὦ θεοί],
γύναιον οὖσαν πήχεως. εἶτ' ἐστὶ τὸ
φρύαγμά πως ὑπόστατον; μὰ τὸν Δία
τὸν Ὀλύμπιον καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐδαμῶς.
† παιδισκάριον θεραπευτικὸν δὲ καὶ λόγου
† τάχιον ἀπαγέσθ' ὧδε τίς ἄρ' ἀντεισαγάγοι.

(Cf. de his uersibus corollarium.)

'Caecilius autem sic: is demum' e. q. s. Nonius 502, 12 'accusatiuus pro datiuo . . . . Caecilius Plocio: dum ego eius mortem inibo.'

---

148 quaen *scripsi* quae *libri* an quae *olim conieceram* mihi] nihil *Burn. A Vind.* quidquid *Burn. C Harl.* quicquid *Rott. Vat.* (*in mg. m. saec. XV:* quicq̃) *Reg.* quidquam *Burn. B* quicquam *Burn. A Vind.* priuatum it me seruatum *Thysius*, *quibus usus sum.* priuatu uim me seruatum *Vat. Reg. Burn. C Vind. et nisi quod* priuau *Rott.* priuatum in me seruat *Burn. A* priuatu uiro me seruatum *Burn. B* priuatum it ui me ingratiis *Gronouius. Nihil proposuit Fleckeisenus l. l.*, *qui tamen uersus initium hoc dedit:* quaé mihi quidquid plácet, eo. *Spengelio haec placuerunt:* quaé mihi quidquid placet, Eo priuatum it, tum uín me seruatúm uirum? 150 obiugando *Rott.* optudit *Rott. Reg.* obtulit *Vind.* ottulit *Harl.* obtudit *ceteri* 151 *sq. uulgo senarios exhibent* 151 eam uti *Rott. Vat. Reg.* uti eam *uulgo* uenderem *Rott. Vat. Reg.*, *Scioppius* uenundarem *codd. Spengelii, seruari uoluit Fleckeisenus l. l.* 152 aequalis atque cognatas *Rott.* aequalis et cognatas *ceteri: deleui copulam* sermonē *Rott.* sermones *Venetae* 153 *creticos agnouit Spengelius* nostrarum *Burn. BC Harl. Vind.* uestrarum *ceteri* 154—156 *sic discripsit Fleckeisenus l. l.:* quae hóc idem tum á uiro impetrarit suo Quód ego anus modo efféci pelice út meum p. u. 154 idem a uiro *libri* itidem a uiro *uulgo* 156 pelice *Vat.*

Haéc erunt concília hocedie: dífferar sermóne misere.

II (2)

Sed túa morosane úxor quaeso est? ⸢ uá! rogas?

II Gellius II 23, 11 'praeter uenustatem autem rerum atque uerborum in duobus libris nequaquam parem, in hoc equidem soleo animum attendere, quod quae Menander praeclare et apposite et facete scripsit, ea Caecilius ne qua potuit quidem conatus est enarrare, sed quasi minime probanda praetermisit, et alia nescio quae mimica inculcauit et illud Menandri de uita hominum media sumptum simplex et uerum et delectabile nescio quo pacto omisit. Idem enim ille maritus senex cum altero sene uicino colloquens et uxoris locupletis superbiam deprecans haec ait:

ἔχω δ' ἐπίκληρον Λάμιαν· οὐκ εἴρηκά σοι
τοῦτ'; εἶτ' ἆρ' οὐχί; κυρίαν τῆς οἰκίας
καὶ τῶν ἀγρῶν καὶ † πάντων ἀντ' ἐκείνης
ἔχομεν, Ἄπολλον, ὡς χαλεπῶν χαλεπώτατον.
ἅπασι δ' ἀργαλέα 'στίν, οὐκ ἐμοὶ μόνῳ,
υἱῷ, πολὺ μᾶλλον θυγατρί. ⸢ πρᾶγμ' ἄμαχον λέγεις·
εὖ οἶδα.

---

pelice *Rott. Reg.* pellice *uulgo* 157 consilia *Burn. A* conuitia *Maehly l. l.* 141 hocedie *Bergkius diurn. antiq.* 1855 *p.* 292 hodie *libri* hic hodie *olim conieceram* differor sermone miser *libri*, *correxi.* miser sermone differor *Spengelius*, *quibus receptis* hodie concilia: miser sermone differor *Fleckeisenus l. l. Idem autem illa retractauit postea in epist. crit. ad M. Hertzium p.* 14 *sqq.*, *ubi curis secundis excogitata proposuit haec:*

is démum miser est, qui aérumnam suam nón potis occultáre.
(*siue* is démum m. e. quí suam aerumnám nequit occultáre.)
ferre ísta me uxor forma ét factis facit, sí taceam, tamen índicium:
quae nísi dotem omnia quaé nolis habet. quí sapiet, de mé discet,
qui quási ad hostis captús liber seruió salua urbe atque árce.
quae mihi quidquid placet eó priuatum it mé nec uolt me séruatum.
dum ego éius mortem inhio, égomet uiuo mórtuus inter uíuos.
éa me clam se cúm mea ancilla ait consuetum, id me árguit,
íta plorando orándo instando atque óbiurgando me óptudit,
eam utí uenundarém. nunc credo intér suas
aequális et cognátas sermoném serit:
'quís nostrarúm fuit íntegra aetátula
hóc idem quae á uiro ímpetrarit suo,
quód ego anus modo efféci, pelice út meum priuarém uirum?'
haéc erunt hodié concilia: míser sermone differor.
(*siue* haéc hodie concília erunt: misér s. d. *siue* sermóne differór miser.)

Praeterea Kayserus in nuntiis litter. Monacensibus a. 1854 *t. XXXIX n.* 91 *et Tittlerus annall. philoll.* 1861 *p.* 143 *sqq. in hoc cantico restituendo elaborauerunt, quorum conamina item ut Buecheleri coniecturas in corollario recensebo.* 158 ua! rogas? *scripsi* quā

⌈ Qui tándem? ⌈ taedet méntionis, quaé mihi
Vbí domum adueni ac sédi, extemplo sáuium
Dat iéiuna anima. ⌈ níl peccat de sáuio:
Vt déuomas uolt quód foris potáueris.

III (16)

Placére occepit gráuiter, post quam emórtuast.

IV (4)

Sóletne mulier décimo mense párere? ⌈ pol nonó quoque,
'Etiam septimo átque octauo.

V (5)

Pudébat, credo, cónmemoramentúm stupri.

Caecilius uero hoc in loco ridiculus magis quam personae isti, quam tractabat, aptus atque conueniens uideri maluit. Sic enim haec corrupit: sed tua' e. q. s. Tertii ex uersibus Menandreis sententia uide an restituatur scribendo καὶ τῶν ἀγρῶν χὤν ἔστ᾽ ἐκείνης κτημάτων κ. τ. λ. Nonius 233, 7 'anima rursum alitus oris et odor . . . . Caecilius: quae mihi . . . anima.' III Nonius 314, 18 'nam et grauiter multum intellegitur. Caecilius Plocio: placere' e. q. s. (Procilio Basil.)
IV Gellius III 16, 3 'hoc idem tradit etiam Menander poeta uetustior, humanarum opinionum uel peritissimus. Versus eius super ea re de fabula Plocio posui: γυνὴ κυεῖ δέκα μῆνας; Sed noster Caecilius cum faceret eodem nomine et eiusdem argumenti comoediam ac pleraque a Menandro sumeret, in mensibus tamen genitalibus nominandis non praetermisit octauum, quem praeterierat Menander. Caecilii uersus hice sunt: soletne' e. q. s. 'Eam rem Caecilium non inconsiderate dixisse neque temere a Menandro atque a multorum opinionibus desciuisse M. Varro uti credamus facit.'
V Nonius 84, 2 'commemoramentum' (om. libri, addidit Junius) 'Cae-

erogas *Reg.* quam errogas *Vat.* q̊ me rogas *Rott.* quam rogas? *Spengelius*, *qui tamen* erogas *probat.* (*sed* me *glossema fuit additum*) quam? rogas? *uulgo* 159 qui Quia tandem *Reg.* quas qui tandem *Rott.* mencionis *Vat. Rott.* 160 ac sedi *Gellius* adsedi *Geneu. Nonii* assedi *ceteri libri Non.* extemplo (e *corr. in* ı) *Vat.* auium *libri Non.* 161 dat .·. ieiuna (.·. *litteris semicrasis*, *quarum tamen uestigia tenuissima*) *Rott.* nichil *Vat. Rott.* 162 uult *Vat. Rott. Reg.* toris putaueris *Rott.* toris putaueris *Reg.* thoris putaueris *Vat.* 163 hoc coepit *Leid.* emortūast *scripsi* emortuus *Basil.* est mortua *ceteri libri* 164 soletne *M. Hertzius* insoletne *libri* insuetne *Bothius. Nescio an* quid? *in litteris* in *lateat.* 165 nonoq; etiam septimo atque octauo *Rott. Reg. Vat.* nono etiam septimo atque octauo *uulgo* nono quoque septimo etiam atque octauo *Spengelii libri* *Septenarios nunc discripsi cum Buechelero: olim cum aliis senarios dimensus in altero* nonó quoque atque octauo atque etiam septimo *ordinabam*

VI (9)

Properátim in tenebris ístuc confectum ést opus.

VII (12)

Conséquitur comes insómnia, ea pórro insaniam áffert.

VIII (3)

. . . is demum ínfortunatúst homo,
Paupér qui educit ín egestatem líberos;
Cui fórtuna et res núda est, continuó patet.
Nam opulénto famam fácile occultat fáctio.

cilius Plocio: pudebat' e. q. s. VI Nonius 153, 14 'properatim, id est properanter. Caecilius: properatim' e. q. s. Idem 155, 3 'properatim et properiter, celeriter, properanter . . . . Caecilius Plocio: properatim' e. q. s. (C. Plocio properatim om. Leid.) VII Nonius 209, 16 'insomnium generis neutri. Feminini Caecilius Plocio: consequitur' e. q. s. (Plochio Leid.) VIII Gellius II 23, 24 'quid de illo quoque loco in utraque comoedia posito existimari debeat manifestum est, cuius loci haec ferme sententia. Filia hominis pauperis in peruigilio uitiata est. Ea res clam patrem fuit; et habebatur pro uirgine. Ex eo uitio grauida mensibus exactis parturit. Seruus bonae frugi, cum pro foribus domus staret et propinquare partum erili filiae atque omnino uitium esse oblatum ignoraret, gemitum et ploratum audit puellae in puerperio enitentis: timet irascitur suspicatur miseretur dolet. Hi omnes motus eius affectionesque animi in Graeca quidem comoedia mirabiliter acres et illustres: apud Caecilium autem pigra istaec omnia et a rerum dignitate atque gratia uacua sunt. Post ubi idem seruus percontando quod acciderat repperit, has apud Menandrum uoces facit:

ὢ τρὶς κακοδαίμων· ὅστις ὢν πένης γαμεῖ
καὶ παιδοποιεῖθ', ὡς ἀλόγιστός ἐστ' ἀνήρ.
ὃς μήτε φυλακὴν τῶν ἀναγκαίων ἔχει,
μήτ' ἂν ἀτυχήσας εἰς τὰ κοινὰ τοῦ βίου
ἐπαμφιάσαι δύναιτο τοῦτο χρήμασιν,
ἀλλ' ἐν ἀκαλύπτῳ καὶ ταλαιπώρῳ βίῳ
χειμαζόμενος ζῇ, τῶν μὲν ἀνιαρῶν ἔχων
τὸ μέρος ἁπάντων, τῶν δ' ἀγαθῶν οὐδὲν μέρος·
ὑπὲρ γὰρ ἑνὸς ἀλγῶν ἅπαντας νουθετῶ.

---

167 properatim *om. Leid. p.* 155 istuc] tunc *libri p.* 155 168 aufert *Leid.* affret *W* *Senariorum duorum dimidia uulgo ponuntur: hiatum* atque *ante* ea *insertum aequabit* 169 his *Rott.* infortunatust *Spengelius* est infortunatus *Rott. Vat. Reg.* infortunatus est *uulgo* homo Paupér, qui *uulgo* 170 egestatem *Rott. Vat. Reg.* egestate *uulgo* 171 res ut est *libri*, *correxi.* res est, ut *Spengelius eam omnium librorum lectionem perhibens. Parum perspicuum fuit* res, ut ut est, *quod olim dederam.* patet (t *superscr.*) *Rott.* 172 famem *Rott.* facilem *Rott. Vat. Reg.* occultat *om. Rott.* faccio *Rott.* *Hic uersi-*

IX (11)

Edepól, senectus, sí nil quicquam aliúd uiti
Adpórtes tecum, cum áduenis, unum íd sat est,
Quod diú uiuendo múlta quae non uólt uidet.

X (6)

Potíre quod dant, quándo optata nón danunt.

XI (11)

Viuás ut possis, quándo nec quis út uelis.

XII (15)

178/9 Abi íntro atque istaec aúfer, si tamen hódie extollat núptias.

Ad horum autem sinceritatem ueritatemque uerborum an aspirauerit Caecilius consideremus. Versus sunt hi Caecili trunca quaedam ex Menandro dicentis et consarcientis uerba tragici tumoris: is demum' e. q. s. 'Itaque, ut supra dixi, cum haec Caecili seorsum lego, ne utiquam uidentur ingrata ignauaque; cum autem Graeca comparo et contendo, non puto Caecilium sequi debuisse quod assequi nequiret.' Nonius 304, 28 'factio iterum significat opulentiam, abundantiam et nobilitatem . . . Caecilius Filiuminalta eorum famam occultabat factio.' Cf. Philum. II. Facile tibi persuadeas excidisse Philumenae locum et uersum 172 in his latere; contra sentit Grauertus Anal. 110
IX Cicero Catonis mai. 8, 25 'melius Caecilius de sene alteri saeculo prospiciente quam illud idem' (illud ennii idem Leid. illud idem, ennii m. alt. sed antiqua suprascr., Paris.): 'edepol' e. q. s. 'et multa fortasse quae uolt! atque in ea quidem, quae non uolt, saepe etiam adulescentia incurrit. illud uero idem Caecilius uitiosius [28 sq.]' Nonius 247, 2 'aduenire, uenire. Caecilius in Plocio [173. 174].'
X Nonius 97, 14 'danunt, dant . . . .' XI Donatus in Ter. Andr. IV 5, 10 'quando ut uolumus, non licet] . . . Caecilius in Plocio: uiuas' e. q. s. XII Nonius 297, 28 'extollere, differre. Caecilius Plocio:

culus apud Nonium 304, 28 *uidetur latere*, *ubi* ita eorum famam occultabat factio. *Vide supra.* ita] alta *ante Mercerum* altam *Bothius* lata *Junius* ita *Grauertus Anal.* 110   173 nil *Hermannus* nihil *libri* quicquam *om. Inderst.* uitii *Par. Salisb. Bened. Gud.* uicii *Rhenaug. Giss. Inderst. Erf.* si nil quicquam aliud uiti] utsi nihil aliud *Nonius*   174 adportes *Rhenaug. Par. Bened. Gud. Inderst.* apportes *uulgo*, *Nonius* adueneris *Erf. m.* 2 satis est *Bened. Giss.*   175 quod diu] diu quis *Manutius* uolt *Par. Salisb. Inderst.* uult *uulgo*   176 potire *imperatiuum posui* patiere *libri* potiere *Bothius* 2 patére quod di dant *Bothius* 1 potere quod di dant *olim conieci*, *sed* di *in superioribus possunt memorati fuisse*   177 nec quis *scripsi: cf. Accii u.* 620 *et coroll. ad. trag. p.* LXI nequis *libri* nequit *ed. Med.*, *unde* nequitur *Spengelius* non quis *Fabricius*   178 istaec *Urbin.* 308 ista haec *ceteri libri*

XIII (18)

Quid hóc futurum obsóniost, ubi tántum sumpti fáctum?

XIV (17)

Insánum auspicium [haut] áliter histriónium est,
Atque út magistratus, públicae [rei] cum aúspicant

XV (10)

Tú nurum non uís odiosam tíbi esse, quam raránter uideas?

XVI (13)

Ibo ád forum et paupérii tutelám geram.

XVII (19)

Ibó domum: ad plebem pérgitur: publícitus defendúndumst.

XVIII (8)

Opuléntitate nóstra sibi [esse] iniúriam
Factám

abi' e. q. s. (Plocias Basil.) XIII Nonius 484, 33 'sumpti pro sumptus . . .' XIV Nonius 468, 25 'auspicaui pro auspicatus sum . . . Caecilius Plocio: insanum' e. q. s. 'Naeuius belli Poenici . . . Caecilius Plocio: ut magistratus publice cum auspicant.' XV Nonius 164, 26 'rarenter pro rare.' XVI Nonius 220, 4 'paupertas generis feminini. Neutri Caecilius Plochio: ibo' e. q. s. XVII Nonius 513, 7 'publicitus pro publice . . . Caecilius Plocio: ibo' e. q. s. XVIII Nonius 146, 14 'opulentitas pro opulentia . . . . .

---

aufer, si *scripsi* aufer *Urbin.*, *uulgo* aufert *ceteri libri* auferto *Bothius* hocedie *Bergkius diurn. antiq.* 1855 *l. l. continuato octonario iambico* *an* extollet *siue* extollit? 180 obsonio est *Bothius* 2 obsonio et *libri* 181 hospitium *Leid.* haut *addidi*, *om. libri* istrionum *libri* 182 publicae rei cum *scripsi* publice cum *libri* cum publicitus *Maehly l. l.* publice quando *olim conieci* insanum auspicium! — fallitur, histrionium est Neque ut m., p. quando auspicant *Bothius* i. a.! haud aliter histrionium est, Atque ut m., publice quoque auspicant *Spengelius* 183 nurum tu non uis odiosam tibi Esse *Spengelius* 184 pauperii *scripsi* (*cf. Gellius IX* 14) pauperi *libri* pauperio *Spengelius* pauperie *Bothius* 185 ibi demum *Bothius* domum ibo *Grauertus Anal.* 114 pergitor *Spengelius* *Vide an sic potius* ibo ád forum, ad plebem péragetur *sribendum sit* defendundum est *libri plerique* defendendum est *Bamb.* 186 esse *addidi*, *om. libri* 187 factam *Mercerus* faciam *libri*, *quo seruato olim* ne *post* sibi *inserueram*, si *Buechelerus proponit*

XIX (7)

Líberne es? ‖ non súm, uerum inibi est . . . .

XX (11)

catellae

POLVMENI

At pól ego neque florém neque flocces uólo mihi, uinúm uolo.

PORTITOR

. . . . cur dépopulator? gérrae!

PROGAMOS

I

Ita quód laetitia mé mobilitat, maéror molitúr metu.

Caecilius Potio: opulentitate' e. q. s. (Plocio ed. 1526) XIX Nonius 124, 25 'inibi pro sic et mox . . .' XX Nonius 199, 10 'catellae diminutiuum est catenarum et dicuntur genere feminino. Caecilius Plocio: catellae. Neutrum' e. q. s.

Parum probabili coniectura Lachmannus (ut narrat Th. Mommsenus mus. Rhen. XVI 285) apud Varronem de l. L. VII 16 scribi uoluit 'Titanis Triuia Diana est. . . Titanis dicta quod eam genuit ut in Plocio Lato', ubi plauto Flor., plautus Goth. Haun. Parr. a et b

Polvmeni Menandri? Cf. Ritschelius Parerg. I 160. Ex inc. XXIV fortasse comparari possit cum Menandri I his: *τάλας, ἕστηκας ἔτι πρὸς ταῖς θύραις Τὸ φορτίον θείς; σιτόκουρον, ἄθλιον, Ἄχρηστον εἰς τὴν οἰκίαν εἰλήφαμεν.* Nonius 114, 17 'floces, faex uini. Caecilius: ad pol' e. q. s. Gellius XI 7, 6 'item flocces audierat prisca uoce significare uini faecem e uinaceis expressam, sicuti fraces oleis: idque aput Caecilium in Polumenis legerat.'

Portitor Cf. Ritschelius Parerg. I 158 Nonius 118, 33 'gerrae, nugae, ineptiae . . . Plautus Asinaria: gerrae! . . . idem . . congerro meus, ut conlusor meus, qui easdem exerceat nugas. Caecilius Portitore: cur d. g.'

Progamos (*Πρόγαμοι* Menandri?) I Nonius 346, 14 'moliri, retinere, morari ac repigrare. Caecilius Progamo: ita' e. q. s.

---

opulentitate iniuriam factam sibi Nostra *Bothius* 188 *pro senarii frusto Bothius habuit; ipse olim in duos uersus distribui* 190 at *Bothius* ad *libri* *In duos senarios discerpens* neque Lorám *commentus est CFWMueller prosod. Plaut.* 222 flocces *Gellius* floces *Nonius* neque floces neque florem *Urbin.* 307 191 depopulato *Leid.* fur depopulator gerro *Rostius comm. Plaut.* 282, *non male, nec per se minus bene* fur d. ‖ gerrae! *Kiesslingius* 192 laetitia *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 847 letiale *libri* ita Quód letale *Grauertus Anal.* 114, *mira addita interpretatione 'ad mortem usque'*

II

audibo

PVGIL

Tum intér luctandum hunc tímidum tremulis pálpebris
Percútere nictu: hic gaúdere et mirárier.

SYMBOLVM

I

Destítuit omnes séruos ad mensam ánte se.

II

Audíre ignoti quom ímperant soleó, non auscultáre.

SYNARISTOSAE

Heri uéro prospexísse eum se ex tégulis:
Haec núntiasse et flámmeum expassúm domi

II uide ad Naucl. I

Pvgil Festus p. 177 M. 'nictare et oculorum et aliorum membrorum nisu saepe aliquid conari dictum est ab antiquis — — unde quidam nictationem, quidam nictum, ut Caecilius in pugilem: tum' e. q. s. Paulus p. 176 M. 'dicimus enim nictationem et nictum. Caecilius: hunc tremulis p. p. nictu.'

Symbolvm I Nonius 280, 2 'destitui rursum statui . . . Caecilius in Symbolo: destituit' e. q. s. II Nonius 246, 14 'auscultare est obsequi . . . Caecilius Simbolo: audire' e. q. s. (Symbolo Mercerus sembono Leid. Gen. ex soembolo ortum embono ceteri libri Embolo Scaliger Emporo Turnebus Adu. XXIX 20, Lipsius Epist. quaest. I 18 Hypobolimaeo Junius)

Synaristosae Ex Menandri Synaristosis haec (IV): *Ἔρως δὲ τῶν θεῶν Ἰσχὺν ἔχων πλείστην ἐπὶ τούτου δείκνυται· Διὰ τοῦτον ἐπιορκοῦσι τοὺς ἄλλους θεούς* affinia uideri possunt amoris laudibus quae sunt apud nostrum inc. fab. XV. Gellius XV, 15 'ab eo quod est pando, passum ueteres dixerunt, non pansum, et cum ex praepositione expassum, non expansum. Caecilius in Synaristosis: heri' e. q. s. Nonius 370, 14 'passum dispersum, solutum . . . Caecilius inaristosis: heri' e. q. s. (aristoteris Basil.)

193 luctandum *scripsi* laudandum *cod.* ludendum *uir doctus ap. Stephanum* 194 nictum *Festi cod.* 196 quom *scripsi* quod *libri* quae *Bothius* 197 heri *pyrrichium aequare demonstrauit Ritschelius opusc. II* 255 eum se *Petau. Voss. Germ. Magl. Lugd. Paris. Reg.* eumce *ante M. Hertzium. an* eumpse? *cf. u.* 29 [*item Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 833] se . . . flammeum *om. Nonius* 198 haec *m. pr. sup. Petau.* hec *Voss.* nunciass; *Paris.* nuntiasset *Petau. Voss. Germ. Magl. Lugd. Reg.* et nuntiasse *Bergkius: an* ecnuntiasse et? dñi *Lugd. et corr. in* doñ *Paris.*

SYNEPHEBI

I (3)

In amóre suaue est súmmo summaque ínopia
Paréntem habere auárum inlepidum, in líberos
Diffícilem, qui te néc amet nec studeát tui.
Aut tu íllum furto fállas aut per lítteras
Auértas aliquod nómen aut per séruolum
Percútias pauidum, póstremo a parcó patre
Quod súmas quanto díssipes libéntius!

* * *

Quem néque quo pacto fállam nec quid inde aúferam,
Nec quém dolum ad eum aut máchinam commóliar
Scio quícquam: ita omnis meós dolos fallácias
Praestrígias praestrínxit commoditás patris.

Synephebi **Menandri teste Cicerone de fin. I 2, 4 et de opt. gen. or. 18. 'Synephebum' saturam Varro ut Philemo comoediam inscripsisse uidetur. I Cicero de nat. deor. III 29, 72 'ille uero in Synephebis Academicorum more contra communem opinionem non dubitat pugnare ratione, qui in amore summo summaque inopia suaue esse dicit parentem . . . tui. Atque huic incredibili sententiae ratiunculas suggerit: aut tu illum . . . libentius. Idemque facilem et liberalem patrem incommodum esse amanti filio disputat, quem neque quo pacto . . . patris. Quid ergo isti doli? quid machinae? quid fallaciae praestri-**

---

199 in amore summo suaue est summaque inopia *Bothius* in amore summo summa inopia suauius *Spengelius* suaue] si auo *Leid.* 118 (*c*) 201 nec amet (amet *in ras. m. alt.*) *Leid.* *a* necari et *Leid. c Erl.* necar(am)iet *Vind.* sui ‖ tui (*sic*, *in fine et in principio paginae*, *sed hic manu eadem del.*) *Vind.* 202 furto *Buechelerus* fructu *libri* 203 seruo(v)lum *Leid. a Vind.* 204 pauidum] timidum *Rehd.* stupidum *aut* bardum (*cf. u.*, 250) *malim* 205 dissipes *Leid. c Erl.* dissipis *Leid. a b Palat. Vind. m.* 1 dissipas *Vind. corr.* dissupas *Rehd.* 206 nec quid inde *Schoemannus*, *probauit CFWMüller l. l.* 351 ne quid inde *Leid. b* neque (quid) tinde *Vind.* neque ut inde *codd. aliquot Dauisii et Moseri*, *Spengelius* neque unde *Leidd. a c Erl. Palat. cum aliis* neque aliquid *Glog.* neque qui inde *Heindorfius* neque quid *Bothius* 207 neque quem *Erl.* commolior *Pal.* 208 omnis *Leid. a m. pr.*, *Vind.* omnes *uulgo* 209 praestrigias *poetam scripsisse uerissime monuit Buechelerus conl. A. Spengelii ad Plauti Truc. I 2, 32 adn.*, *praeterea Frontonis p.* 156 *Nab. et glossis ab Hildebrando ad gloss. Par.*

II (2)

Serít arborés, quae alterí saeclo prósint.

III

Pró deum, populárium omnium, ómnium adulescéntium
Clámo postulo óbsecro oro plóro atque inploró fidem!

* * *

. in ciuitáte fiunt fácinora capitália:
[Nám] ab amico amánte argentum accípere meretrix noénu volt.

IV (1)

Ad réstim res redit. ‖ ímmo collus, nón res: nam ille argéntum habet.

giaeque?' (sic Vindob. praestigiaeque ceteri libri) 'num sine ratione esse potuerunt?' II Cicero Catonis mai. 7, 24 'nemo enim est tam senex, qui se annum non putet posse uiuere: sed idem in eis elaborant, quae sciunt nihil omnino ad se pertinere. Serit' e. q. s. 'ut ait Statius noster in Synephebis' (actius Erf. sine phebis Paris.) 'nec uero dubitat agricola, quamuis sit senex, quaerenti cui serat respondere: dis inmortalibus . . . et melius Caecilius de sene alteri saeculo prospiciente quam' e. q. s. Idem Tusc. disp. I 14, 31 'serit' e. q. s. 'ut ait ille' ('ille' add. Wolfius, prob. Wesenbergius Emend. Tusc. II 7 'Statius' alii) 'in Synephebis, quid spectans nisi etiam postera saecula ad se pertinere?' (sine phebis Gud. Reg. sinephoebis Brux.) III Cicero de nat. deor. I 6, 13 'conuocandi omnes uidentur, qui quae sit earum' (sententiarum) 'uera iudicent . . . itaque mihi libet exclamare, ut in Synefebis:' (sic Leid. a ut**inefebis Leid. b ut insine febis Leid. c ut terentius in ephebis Erl. ut Statius in S. alii ut Plautus in S. alii ut ille in S. Vrsinus) 'pro deum . . . fidem, non leuissuma de re, ut queritur ille in ciuitate fieri facinora . . . uolt; sed ut adsint cognoscant animaduertant' e. q. s. Deest locus in Vindob. et Palat. 1519 IV Nonius

---

conlectis praestigias *libri: sed u. supra* praestrinxit *Leidd. abc Erl., item Pal. ut uid. cum aliis plerisque* praestinxit *codd. aliq., Lambinus* 210 serunt *Giss.* (*Cat.*) saeculo *uel* seculo *libri Catonis, nisi quod* sclo *Rhenaug.* prosunt *Giss.* (*Cat.*) prosient *Par. in mg. m. alt. sed ant.* (*Cat.*) serit 'Arbores quae álteri saéculo prósient *G. Hermannus* 211 omnium, omnium *Manutius* omnium (*semel*) *Leidd. a b c cum libris plerisque* animum *Erl.* 213 *prima syllaba* hac *uel* nunc *fuisse potest* in ciuitate fieri *Cicero* fieri in ciuitate *Orellius* fieri in ciuitate *posito extra uersum* fieri *Schoemannus Eisdem numeris adulescentem perrexisse uideri monuit Spengelius, itaque in senariis frustra laborauit Beierus diurn. Jenens.* 1822 *p.* 154 214 nam *addidi, om. libri:* áb amicod amante *non commendauerim.* noenu uolt *nunc scripsi* [*item Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 825] nunc

SYRACVSII

I (2)

Vide, Démea, hominis quíd fert morum símilitas.

II (1)

. . tantan hínc inuasit ín corollam dúlcitas?

III (3)

híc amet,

Fámiliae famé perbitant, áger autem stet séntibus.

TITTHE

I (6)

Praesértim quae non péperit, lacte nón habet.

II (4)

egon uitám meam

'Asticam conténdam cum istac rústicana [tuá], Syra?

200, 21 'collus masculino . . . Caecilius Harpazomene . . . idem Soenefebis: ad restim' e. q. s. (soeneiiebis Leid. Synephebis ed. 1526)

SYRACVSII (*Συρακόσιος* Alexidis?) I Nonius 177, 1 'similitas, similitudo. Caecilius Syracusis: uide' e. q. s. II Nonius 96, 28 'dulcitas, dulcitudo pro dulcedo . . . Caecilius Syracusis: tantan' e. q. s. III Nonius 391, 22 'stare iterum horrere significat . . . Caecilius Syracusi: hic' e. q. s. (Syracusiis Junius)

TITTHE Exempli optio data est inter *Τιτθὰς* Eubuli, *Τιτθὴν* siue *Τιτθὰς* Alexidis, *Τιτθὴν* denique Menandri. Nisi forte huic potissimum calculum propterea adicies quod Menandrea (fr. II M.): *οἱ τὰς ὀφρῦς αἴροντες ὡς ἀβέλτεροι Καὶ "σκέψομαι" λέγοντες κ. τ. λ.* quodam modo redire uidentur in nostri fr. inc. XXIII. I Nonius 483, 4 'lacte nominatiuo casu ab eo, quod est lac...Caecilius Tite: praesertim' e. q. s. II Nonius 258, 34 'contendere significat comparare . . . . Caecilius

---

neuolt *olim.* ñuult *Leid.* *c* non uult *ceteri libri* neuolt *FAWolfius* 216 fert *edd.* feret *libri* 217 tantan *Mercerus* tantam *libri* hinc *Mercerus* huic *libri* in corollam dulcitas *nunc scripsi* in corda (corolia *Urbin.* 307) indulcitas *libri* in cor Daui dulcitas *Mercerus* in cor damni dulcitas *Bothius* 2 in tua corda *uel* in cor, Daue, dulcitas *temptaueram* 219 familiae fame pereant *libri* familia ei fame perbitat *Bothius* 2 familiae fame depereant *Beierus ad Cic. Off. T. II p.* 281 familiae pereant, *om.* fame *Spengelius* hic amet, fame alici pereant *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 832 220 disertim *uir doctus apud Stephanum* 222 asticam *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 833 atticam *libri* rusticana (*uel* rustica) tua *Bergkius l. l.* rusticana syra *libri*, rusticana, mea Syra *olim conieci.* rustica dura (*uel* uana), Syra *Spengelius* rustica, Syra *prop. CFWMüller l. l.* 104, *cui octonarius iambicus* egon uitam . . . rustica, Syra *placuit*

III (1)

Pér mysteria híc inhoneste [honéstam] grauidauít probro.

IV (2)

atque hércle
Vtrásque te, cum ad nós uenis, subfárcinatam uídi.

V (3)

ádiacentem cómpitum

VI (5)

. . . . hic dúm abit, huc concéssero.

TRIVMPHVS

I (1)

Hiérocles hospes ést mi adulescens ádprobus.

II (2)

Nunc meaé malitiae, Astútia, [te] opus ést subcenturiáre.

Titthae: egon' e. q. s. (thieste Urbin. 308) III Nonius 118, 11 'grauidauit, impleuit. Caecilius Titte: per' e. q. s. IV Nonius 183, 25 'utrasque pro utrimque uel utrosque. Hemina Historiarum lib. IV: in Hispania pugnatum bis: utrasque nostri loco moti. Caeleus Tihe: atque' e. q. s. (Lachmannus in Lucr. 104 corrigi iubet: utraque pro utrimque uel utrobique, non recte: utraque iam Aldus. Disseruit de his genetiuis Buechelerus lat. decl. p. 32 et ann. philoll. 1867 p. 68 Caecilius Titthe Mercerus) V Nonius 196, 9 'compita . . . . masculino Varro de scenicis originibus lib. III: ubi compitus erat aliquis. Caecilius Titthe: ubi a. c.' VI Nonius 270, 6 'concedere, recedere uel cedere . . . Caecilius Tithe: hic' e. q. s.

Trivmphvs I Gellius VI (VII) 7, 9 'adprobus tamen, quod significat ualde probus, non infitias eo quin prima syllaba acui debeat. Caecilius in comoedia, quae inscribitur Triumphus, uocabulo isto utitur: Hierocles' e. q. s. II Festus p. 306 M. 'succenturiare est explendae centuriae gratia supplere, subicere — Caecilius in Triumpho: nunc' e. q. s. Paulus 307 M. 'succenturiare — supplere. Caecilius: nunc' e. q. s.

---

223 misteria *Bamb.* inhonesto *mauult Buechelerus* honestam *Bothius*, *om. libri*, *quos qui sequi malet primum pedem excidisse statuet* probo *W* 225 te *Mercerus* et *libri* suffarcinatam *Mercerus* subfraginatam *libri* 226 ubi adicientem *libri*, *cf. supra* abi in adiacentem *conicere possis.* ubi adiacentem *uir doctus apud Steph.* abi (*uel* ubi? —) ad adicientem *Bothius* 1 ibi adiacentem *idem* 2 ubi adi ad adiacentem *Spengelius* 228 H.erocles *Vat.* Herocles *Reg.*

mi *Bothius* ini *Reg.* mihi *uulgo* adulescens *Vat. Rott.* adol. *uulgo* 229 *numeros Bergkius ephem. Halens.* 1842 *II p.* 239 *perspexit* militiae *Festi cod.* astutia, *om.* te, *libri* astutiam

EX INCERTIS FABVLIS

I

Núnc enim demum mi ánimus ardet, núnc meum cor cumulátur ira.

II

O infélix, o sceléste!

* * *

Egóne quid dicam? quíd uelim? quae tu ómnia
Tuis foédis factis fácis ut nequiquám uelim.

* * *

Istam ín uicinitátem te meretríciam
Cur cóntulisti? cúr inlecebris cógnitis

Ex Incertis Fabvlis I Cicero pro Caelio 16, 37 'redeo nunc ad te, Caeli, uicissim, ac mihi auctoritatem patriam seueritatemque suscipio: sed dubito quem patrem potissimum sumam: Caecilianumne' ('celianumne' Brux. Erf.) 'aliquem, uehementem atque durum? Nunc enim' e. q. s. Idem de fin. II 4, 14 'intellegas inter illum qui dicat: tanta laetitia auctus sum ut nil constet, et eum qui: nunc demum mihi animus ardet, quorum alter laetitia gestiat, alter dolore crucietur, esse illum medium . . . qui nec laetetur nec angatur.' Caecilianum patrem Quintilianus XI 1, 39 Terentiano opponit. Ei autem uel in Asoto (II) uel in Fallacia (I) uel in Hymnide (VIII) uel in Pausimacho (IV) fingas partes fuisse II Cicero pro Caelio 16, 37 ubi eis quae ad I descripsimus, statim haec subiunguntur: 'aut illum: o infelix, o sceleste! Ferrei sunt isti patres. [232. 233] Vix ferendi.' (sic Paris. Brux. Erf. 'ferenda' Salisb.) 'diceret talis pater: cur te in istam uicinitatem meretriciam contulisti? cur inlecebris cognitis non refugisti? cur alienam ullam mulierem nosti? dido ac dis-

---

O. Muellerus astutiae *Kiesslingius* subcenturiare *O. Muellerus* subcenturia *Festi cod.* succenturia *Paulus* subcenturiata *Buechelerus, qui hiatum seruari uult* subcenturiari *Bergkius l. l.* est succenturiata opus *Bothius* 230 *in numeris frustra elaborauit Beierus ad Cic. Off. T. I p.* 178 mihi *libri* 232 quidicam *Paris. m. pr. an* quin dicam? *ut filius inpudens patri dixerit 'quin dicis quid uelis?'* quid uelim *Spengelius* quid uelim ego me *Erf.* (*quod tamen nunc testimonium in Turicensi ed. desidero*) egone (*om.* quid uelim) *Brux.* egone quid uelim *Paris. Salisb. cum ceteris* quae *referendum ad* omnia, *de quibus in superioribus sermo fuerat.* qui *Spengelius* 233 nequiquam *Paris. Brux.* nequidquam *ed. Orelliana, quam formam nunc tuetur Ritschelius nou. excurs. Plaut. I* 57 234 cur te in istam uicinitatem (ciuitatem *Brux.*) meretriciam contulisti? *Cicero* cur in uicinitatem istam meretriciam Te contulisti *Spengelius* 235 inlecebris *Paris.* illecebris *uulgo*

Non . . . refúgisti . . . . . .
. . . . cur álienam ullam múlierem
Ností? . . . .
. . . . dide ac díssice,
Per mé licebit . . . .
. . si egebis, tíbi dolebit, míhi sat est,
Qui aetátis quod relíquŏm est oblectém meae.

III

Vt me hódie ante omnes cómicos stultós senes
Versáris atque elússeris lautíssime.

IV

'St tacete: quíd hoc clamoris? quíbus nec mater néc pater,
Tánta confidéntia? auferte ístam enim supérbiam.

sice, per me licebit: si egebis ... meae. Huic tristi ac derecto seni responderet Caelius' e. q. s. III Cicero Lael. 26, 99 'quid autem turpius quam inludi? quod ut ne accidat, magis cauendum est.... ut me hodie' e. q. s. (magis libri boni omnes excepto Vindob. D, om. uulgo cauendum est ut me hodie libri omnes c. est ut in Epicureo me hodie edd. Vindelini de Spira cum Victoriana et aliis, unde in Epiclero me hodie recentiores c. est ut in Fodicante coni. Fleckeisenus: ego lacunam post cauendum est notaui). Idem Cat. mai. 12, 36 'nam quos ait Caecilius comicos' (comicus libri) 'stultos senes, hoc significat credulos obliuiosos dissolutos, quae uitia sunt non senectutis, sed inertis ignauae somniculosae senectutis.' IV Cicero de orat. II 64, 257 'saepe etiam uersus facete interponitur uel ut est uel paululum mutatus, aut aliqua pars uersus, ut Statius Scauro stomachanti (ex quo sunt nonnulli, qui tuam legem de ciuitate natam, Crasse, dicant):

---

236 *sq.* non effugisti? cur alienam mulierem Cognosti .... *Spengelius* 239 dide ac dissice *Puteanus* dide (dede *m. alt.*) ac disce *Paris.* dideae ac disce *Brux.* dii deae ac disce *Erf.* dide disiice *Orellius* 240 per] er *in ras. plurium litt. Paris.* licebit] lic *in ras. Paris.* 241 si egebis *om. Spengelius* dolebunt *Brux.* sat est *om. Brux. Erf.* 242 reliquom *Paris.* reliquum *uulgo*: *an* quod mi est réliqŭom? 243 tu me *malit Halmius* coamicos *Gud. Salisb. Bened. Vindd. DV* amicos *August.* 244 uersaris atque *om. August.* elusseris *Halmius* iusseris *Gud.* ut iusseris *Salisb. Bened. Erf. Vind. D*, *Gulielmii quaest. in Persam c.* 4 *quinque membranae 'perantiquae'* ut iusseris, *suprascr.* l'ut uixeris *Vind. D* ut lusseris *seruari uult Buechelerus* illuseris *August.* unxeris *Palat. a* emunxeris *Bentleius in Hor. a. p.* 96 245 st] sed *Erl. b, ed. Rom.* pater sit *Erl. b, ed. Rom.* 246 confidentia *Schuetzius*

V

Si cónfidentiam ádhibes, confide ómnia.

VI

. . . innocéntia eloquéntiast.

VII (4)

Tantám rem dibaláre ut pro nilo hábuerit.

VIII (13)

. . . . nímis audacem nímisque bardum bárbarum

IX (15)

Quísquilias uolántis, uenti spólia memorant: í modo!

X

'Omnibus laetítiis laetus íncedo . . . . .

st tacete' e. q. s. (Seius Scauro st. ed. Rom. Statii a Scauro stomachante Bakius) Deest locus in Erl. uet. et Abrinc. V Isidorus Orig. X 40 'confidens, quod sit in cunctis fiducia plenus. unde et Caecilius: si' e. q. s. (cecilius, e corr. m. 2 ex i, Monac. cicilius Wolfenb. Paris.) VI Apuleius apolog. c. 5 (p. 390 Oud. 9 Kr.) 'sane quidem si uerum est quod Statium Caecilium in suis poëmatibus scripsisse dicunt, innocentiam eloquentiam esse' e. q. s. VII Varro de l. L. VII 103 M. 'multa ab animalium uocibus tralata in homines, partim quae sunt aperta, partim obscura. Perspicua, ut . . . Caecilii: tantum' e. q. s. (Cilii Flor. Haun.) VIII Pauli Festus p. 34 M. 'bardus stultus, a tarditate ingenii appellatur. Caecilius: nimis' e. q. s. Thes. nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 72 'dicitur quoque stultus hic blemnus, ni, et hic bardus, di, unde Caecilius: nimis' e. q. s. IX Festus p. 257 M. 'quisquiliae dici putantur quidquid ex arboribus minutis surculorum foliorumue cadit, uelut quidquidcadiae. Caecilius: quisquilias' e. q. s. Cf. Hymnis VI VII X Cicero de fin. II 4, 13 'nam et ille apud Trabeam uoluptatem animi nimiam laetitiam dicit, eandem quam ille Caecilianus, qui omnibus laetitiis laetum esse se narrat.' Idem ad. fam. II 9 'repente uero incessi omnibus laeti-

---

conf. estis *antea cum libris* auferte nunc istam superbiam *ed. Rom. Lagomarsiniorum apud Ellendtium uarietatem non enotaui* 247 *Sic Otto secundum Gu.* 2 *et Areuali codd. quosdam, item I. Kleinii codd., nisi quod Monac.* habes *m.* 2 *supra* adhibes *scriptum,* adhibens *Wolfenb.,* habes *Paris. exhibet.* si conf. in aliis adhibes, habes cum fide omnia *Gu.* 1 *et* (*nisi quod* tunc *pro* cum) *ed. pr. altera* si conf. habes, confide omnia *uulgo* 248 *Quod breuiter tetigit Apuleius dictum aliquo modo in numeros redegi* animi *praemitti iubet Spengelius ind. litt. Gotting.* 1865 *p.* 550 249 tantam *Scaliger, qui* dibalare rem *interpretatur* καταφαγεῖν τὴν οὐσίαν: *immo uituperatur qui secretum* balando, *i. e. garriendo differre et diuulgare non ueritus sit.* tantum *libri* 250 barbarum *om. thes.* 251 memoranti modo *cod.* memoras, i modo *Scaliger*

XI (18)

. . . . . quántum amantum in 'Attica est

XII (8)

nomen uírginis,
Nisi mírum est, deintegráuit.

XIII (31)

Venério cursu uéni, prolató pede
Vsq́ue ád scaphonem

XIV

. . . . mane ut éx portu in Piraéum

XV

. . . . . deúm qui non summúm putet,
Aut stúltum aut rerum esse ínperitum exístumem:

tiis laetus' (laetitiis laetus Martyni-Laguna laetitiis, om. laetus Med.[a] laetus, om. laetitiis Med.[b]) Cf. Epist. II Obolost. V XI Charisius I p 98 P. 'amantum Caecilius, ut etiam Plinius notat: quantum' e. q. s. XII Nonius 101, 25 'deintegrare, deminuere . . . Caecilius: nomen' e. q. s. XIII Isidorus Orig. XIX 4, 5 'scaphon funis in prora positus. de quo Caecilius: Venerio' e. q. s. (cicilius Wolfenb. et e m. 2 suprascr. Sangerm. 805 cecilius, m. 2 suprascr. lucilius Monac. licinius, suprascr. eadem m. uel cecilius Tegerns., unde de auctore huius loci dubitari posse monet Spengelius) Extant eadem in gloss. Bernensi XIV Cicero ad Att. VII 3, 10 'uenio ad Piraeea, in quo magis reprehendendus sum quod homo Romanus Piraeea scripserim, non Piraeum — sic enim omnes nostri locuti sunt — quam in quod addiderim . . . . nostrum quidem si est peccatum, in eo est quod non ut de oppido locutus sum, sed ut de loco, secutusque sum, non dico Caecilium: mane' e. q. s. 'malus enim auctor Latinitatis est, sed Terentium, cuius fabellae propter elegantiam sermonis putabantur a C. Laelio scribi: heri aliquot adulescentuli coimus in Piraeum.' Cf. Aethr. I XV Cicero Tusc. disp. IV 32, 68 'totus uero iste qui uolgo appellatur amor . . . tantae leuitatis est, ut nihil uideam quod putem conferendum. quem Caecilius deum' e. q. s. Versum 259 sq. congruere cum Euripideis in Stobaei floríleg. 63, 11

---

253 *praestat fortasse initio septenarii collocare* in Attica *scripsi* in natica *cod.* in riatica *ed. pr.* uiaticum *Bothius* 255 nisi mirum est] *cf. Plauti Pseud.* 1213 *et symbolae meae ad part. Lat. p.* 17 deintegrabit *olim conieci, quod non necessarium.* 256 cursum *Wolfenb.* prolatum *Wolfenb.* pede *sc. ueli*] pede/// (*erasa* s) *Monac.* pedes *Sangerm.* 805 *et scr.* s *in ras. Sangerm.* 806 257 scaphonem *Emeranus* safonem *Monac. Sangermann.* fabonem *Wolfenb.* saphonem *alii* safon *gloss. Bern.* 258 non mane, *del.* non, *Med.* manu *Bootius nescio an librarii culpa* Piraecum *idem* 259 ego uero Amorem *suppleuit Bentleius* 260 rerum] uenerum *coniecit Meinekius* existumet (*ex Ciceronis*

Cuii ín manu sit, quém esse dementém uelit,
Quem sápere, quem sanári, quem in morbum ínici
. . . .
Quem cóntra amari, quem éxpeti, quem arcéssier.

XVI

Homo hómini deus est, sí suum˙ officiúm sciat.

[XVII (27)

Fáta sunt quae díui fantur.]

XVIII (2)

Saépe est etiam súb palliolo sórdido sapiéntia.

XIX (10)

Quaeso ígitur, quisquis és, mea mulier . . .

XX (9)

Grammónsis oculis ípsa, atratis déntibus

(Augae fr. 271 N.) *Ἔρωτα δ' ὅστις μὴ θεὸν κρίνει μέγαν Καὶ τῶν ἁπάντων δαιμόνων ὑπέρτατον, Ἢ σκαιός ἐστιν ἢ καλῶν ἄπειρος ὢν Οὐκ οἶδε τὸν μέγιστον ἀνθρώποις θεόν* monuit Meinekius. XVI Symmachus epist. IX 114 'recte Caecilius comicus homo, inquit, homini' e. q. s. Cf. Epist. II Obolost. V XVII Seruius in Aen. II 777 'sine numine diuum] sine fati necessitate; ut enim Statius dicit: fata' e. q. s. 'uel quae indubitanter eueniunt.' Verendum tamen ne aut Papinius Statius aut Accius fuerit: dubitauit iam Spengelius, de grammatico nescio quo cogitauit Osannus ephem schol. comm. 1832, II 78 XVIII Cicero Tusc. disp. III 23, 56 'hic Socrates commemoratur, hic Diogenes, hic Caecilianum illud: saepe' e. q. s. XIX Nonius 197, 34 'cuis et generi feminino attribui posse ueterum auctoritas uoluit . . . Caecilius: quaeso' e. q. s. Cf. Harpaz. I XX Nonius 119, 19 'gramiae, pituitae ocu-

---

ore) *Reg. Pith. Gud.* existimat *uulgo* existumo *Bentleius* 261 cuii *scripsi: cf. Pompon.* 146 *et Ritschelius ad Plauti Trin.* 358 *ed.* 2 cui *libri*, *nec offendit Bentleium: Ciceronis*, *non poetae esse arbitratur CFWMüller l. l.* 756 cuius *Ernesti*, *quod olim probaui* demente *Reg. Gud.* 262 sanari *Oxonn. aliq. ut uid.*, *Manutius*, *Bentleius* insanire *ceteri libri* sanire *Usenerus probat* *Versum excidisse uidit Bentleius talem fere fuisse suspicans:* quem odio ésse, quem contemni, quem excludi foras 263 quem expeti, quem arcessier *Bern.*, *Erasmus*, *Bentleius* quem expeti quem arcessiri (accessiri *Pith. teste Tregdero* accersiri *idem teste Wesenbergio*) *ceteri libri* quem accersiri, quem expeti · *Cratandrina* 265 quae diui fantur *Bothius* quae dii fantur *uulgo* quae indubitanter eueniunt uel fata sunt quae dii fantur *Guelf. a*, *Monac. Spengelii* 266 sepe *Gud.* sup *Gud. et Wesenbergio teste Pith.* sordida *Pith. teste eodem* 268 grammonsis *Leid.* grammosis *ceteri libri* gramiosis

XXI (6)

Aduéhitur cum ilígná corona et chlámyde: di uostrám fidem!

XXII (16)

Pro di ínmortales! únde prorepsít truo?

XXIII (26)

si quassánte capite trístes
Incédunt.

XXIV (21)

. séquere me. ‖ perii hércle. ‖ tu, quid enim óscitans
Hietánsque restas?

XXV

operis remex

lorum.' Cf. Plocium XXI Gellius V 6, 12 'cinica corona . . . fit e fronde quernea . . . fuit etiam ex ilice, quod genus superiori proximum est, sicuti scriptum est in quadam comoedia Caecilii: aduehuntur, inquit, cum' e. q. s. Cf. Triumphus XXII Pauli Festus p. 367 M. 'truo auis onocrotalus. Caecilius irridens magnitudinem nasi: pro' e. q. s. XXIII Seruius in Verg. georg. I 74 'quassante, i. e. quassa, quae sonet cum quassatur.' Cf. Titthe, Plauti Asin. 403 XXIV Diomedes I p. 336 P. 'hiare et hietare ueteres dixerunt . . . Caecilius: sequere' e. q. s. (Caecilius Putschius caelius Par. A Mon. cod. Scioppii celius Par. B) Cf. Polum. XXV Cicero de orat. II 10, 40 'et Crassus, nox te, inquit, nobis, Antoni, expoliuit hominemque reddidit. nam hesterno sermone unius cuiusdam operis, ut ait Caecilius, remigem' (regim̃ Erl. m. pr.) 'aliquem aut baiulum nobis oratorem descripseras, inopem quendam humanitatis atque in-

---

Mercerus graminosis *Spengelius tacite* dentibus *Aldina* gentibus *libri* 269 aduehitur *Bothius* adueuntur *Rott.* aduehũ^{u} *et* unt *in fine et in principio paginae Vat.* aduehuntur *ceteri* iligna *Hertzius, Fleckeisenus epist. crit. ad M. Hertzium p.* 25 lignea *Reg.* ilignea *ceteri* di uestram fidem *libri plerique* diues trans fidem (*corr. m. pr.* diues tram) *Rott.* nostram fidem, *om.* di, *Guelf.* áduehunt Eúm cum iligneá corona *CFWMüller l. l.* 263 270 unde hic *Aldina, prob. Spengelius, fortasse recte* 271 sic *malo* 273 *praemittendum* age *uel simile quid* perii hercle *nunc scripsi et personas distinxi; idemque gaudeo Buechelero placere, qui tamen unum octonarium* séquere me *e. q. s. praefert.* peri hercle *Monac., cod. Scioppii* periercle *Par. A* pehercle *Par B* praei hercle *Putschius, merito repudiauit CFWMüller l. l.* 742 quid *scripsi, om. Par. B* qui *ceteri libri* enim *uel* nam *conicio* mihi *libri* mi *Spengelius*
274 restans *Par A*

XXVI

Dum taéniam, qui uólnus uincirét, petit

XXVII (20)

Profértoque nóbis in múndo futúrum
Lectum

XXVIII

. . . namque [míhi] malum in mundóst, ere

XXIX (23)

Si nón sarciri quítur

XXX (25)

Dí boni! quid hoc?

urbanum.' XXVI Festus p. 360 M. 'taenias Graecam uocem sic interpretatur Verrius, ut dicat ornamentum esse laneum capitis honorati, ut sit apud Caecilium in Androgyno [I] et alias: dum' e. q. s. O. Muellero hic uersiculus Caecilii non esse uidebatur XXVII sq. Charisius II p. 181 P. 'in mundo pro palam et in expedito, ac cito; Plautus . . . Caecilius quoque, ut Annaeus Cornutus libro tab. castarum patris sui: profecto' e. q. s.' 'item idem: namque' e. q. s. (lib tab castar patris sui cod. libro fabularum castarum patris sui Lindemannus. In litteris tab castarum O. Jahnius Proleg. in Pers. p. XXI latere coniecit tabernariarum, in sequentibus autem patris sui titulum fabulae, Caecilianum denique locum excidisse; libro tabernariarum Afranii Prellerus ephem. litt. Hal. 1845 I p. 1139. in libro I epistularum patris sui conicio). XXIX Diomedes I p. 380 P. 'Accius quitus sum . . . queuntur. Caecilius praeterea: si n. s. quitur.' (cecilius Par. B Monac.) XXX Rufinus de metris com. p. 2707 P. (379 G.) 'Varro in VII: clausulas quoque primum appellatas dicunt, quod clauderent sententiam, ut apud Accium: an haec iam obliti sunt Phryges? Non nunquam ab his initium fit, ut apud Caecilium: di boni quid hoc? apud Terentium: discrucior animi.' Aut iambicum monometrum esse aut quod ueri similius sit errasse Rufinum dicit Hermannus Elem. d. m. 181. Sed auctor est Varro, non Rufinus. In Epit. autem p. 70 idem sic pronuntiat, Caecilii uersum, si fuerit clausula, aut monometrum esse acatalectum uocabulo 'boni' in unam syll. contracto, aut correptum esse 'hoc' numero cum sequente uersu perpetuato; sed fortasse non magis hanc fuisse clausulam quam fuisse uideatur Terentii Adelph. IV 4, 1. At quartum, ni fallor, datur, ut tripodiam trochaicam catalecticam dí boni quid hoc secuti fuerint

---

275 petit *om. Ursinus* 276 profertoque *scripsi dubitanter* profecto qui *cod.* profécto gnouisti in m. tibi futurum *Kiesslingius* 278 num qui *Lindemannus* nam cui nunc *prop. Buechelerus* mihi *addidi, om. cod.* (*facile* mi *ante* m *potuit excidere*) in mundost ere *Buechelerus Coniectanea Latt.* (1868/9) *p.* 7 in mundo si ire *cod.* in mundo sciret *Lindemannus* nam quia malum in mundo esse sciret *coni. Keilius* 279 sarcire *uett. edd.*

XXXI

. . . . . ó tristes inéptias!

XXXII

. . . . . íncolumi insciéntia

XXXIII (28)

uallata gula

XXXIV (32)

decora domi

XXXV (11)

glabrum tapete

XXXVI (17)

Leontium

XXXVII

Horatius a. p. 238 (163 R.) 'ut nihil intersit Dauusne loquatur et audax Pythias emuncto lucrata Simone talentum, An custos famulusque dei Silenus alumni.' Comm. Cruq. in l. l. 'Pythias persona comica in comoedia

numeri iambici. Certe apud Terentium si discrúcior animi clausulam trochaicus uersus exciperet, numeros ferri posse ipse Hermannus Epit. 70 concedit, clausulas autem aut cohaerere cum aliis uersibus aut non cohaerere docet ibidem. Itaque non uideo cur eundem numerum cum sequentibus habere debeant, quod praecipitur Elem. 181. [Ceterum qui uere secuti fuerint numeri apud Caecilium nec olim tam confidens fui ut adfirmarem neque nunc scio: trochaicos aut creticos secutos fuisse Studemundus de canticis Plaut. p. 11 sibi persuasit.] XXXI Seneca epist. 113, 26 'haec disputamus adtractis superciliis, fronte rugosa. non possum hoc loco dicere illud Caecilianum: o tristes ineptias! ridiculae sunt.' (illud Caecilianum] illud Caeciliani Vat. εη illud Celanum Vrb. illud Cicilianum Ottob.o illuc Celiani Palat. illud Caeliani Par. 1. 4 illuc celaui Ottob. ς.) XXXII Fronto epist. II 6 p. 31 Nab. (54 Rom. 48 Nieb.) 'igitur paene me opicum animantem ad Graecam scripturam perpulerunt homines, ut Caecilius ait, incolumi inscientia.' XXXIII Macrobius Sat. III 15 (II 11), 9 'sed quis neget indomitam apud illos et, ut ait Caecilius, uallatam gulam fuisse?' (caelius suprascr. ci Angl.) XXXIV Donatus in Ter. eun. IV 7, 45 'domi et foci genetiui sunt. Caecilius: decora domi.' XXXV Nonius 229, 4 'tapete generis neutri. Turpilius et Caecilius: glabrum tapete.'

XXXVI Charisius I p. 80 P. (58 L.) 'Leontion et Crusion et Panion' (Chrysion Spengelius thyrusion et faunion Neap. thrusion et paunion excerpta Par.) 'ex neutris Graeci feminina nostri' (sic Keilius 'neutra' Neap.) 'fecere * et Plautus quod dixit haec Phronesium, et Caecilius Leontium.' (haec Leontium Fabricius) Chrysion fabula Caeciliana; Φάνιον Menandri comoedia, Phanium in Terentii Phormione u. 201. 218 legitur. XXXVII Cf. Acro: 'non dicit de Pythia Terentiana, sed quae apud Lucilium comoediographum inducitur' (sic Par. γ lucillium satyricum inducitur ed. Rom. a. 1474 lucilium inducitur tragoediographum rell.) 'ancilla per astutias accipere argentum a domino. nam fefellit dominum et accepit ab eo argenti

Lucilii, quae inducitur per astutias accipere argentum a Simone domino suo in dotem filiae.'

XXXVIII (22)

gnoscit

XXXIX (19)

facilioreis. sanctioreis.

[XL

quid hominis uxorémne habes?]

XLI

fác uelis:

Perfícies.

XLII

Festus p. 229 M. 'profesti dies di[cti, quod sint procul a religione numinis] diuini. Caecilius ....sti tantundem .... [Afranius] in Priuigno' e. q. s. (Caecilius ... uel Caecilii ... testatur H. Keilius mus. Rhen. VI 622)

talentum: fuit enim haec eadem meretricula rapax, ut Thais, quae lucrum facit.' Caecilii nomen oblitteratum restituendum esse recte monuit Orellius: nam quae de Nummularia, si dis placet, Lucilii I. Beckerus mus. Rhen. V 36 sqq. cecinit, nostra quidem opinione mera sunt glaucomata. XXXVIII Diomedes I p. 378 P. 'gnoscit ait Caecilius.' (ignoscit Monac.) XXXIX Charisius I p. 104 P. (74 L.) 'facilioreis Caecilius, inquit Plinius, idem et sanctioreis ait.' XL Glossarium Terentianum in advers. C. Barthii 38, 14 'aliquid monstri plus est quam aliquod monstrum — ut Caecilius: quid' e. q. s. Nisi forte per fraudem confictum exemplum est: cf. Donatus ad Ter. hec. IV 4, 22 XLI Iulius Rufinianus 19 p. 43 H. (p. 211 R.) 'ἀποφώνημα, sententia responsiua, ut apud Caecilium: fac u. p.' (Caecilium Ruhnkenius Caelium ed. princ.) Aliena sunt a Caecilio quae exhibet thesaurus in A. Mai auct. class. VIII 372 'nicto, as, cii' (nixi?) 'uel nictui, quod proprie pertinet ad canes quando bestiarum uestigia insequuntur; unde et Caecilius de quodam cane: bene, inquit, nictit oletque.' nam Ennii sunt ex annalibus u. 346 'uoce sua nictit ululatque ibi acute.'

---

289 ne *addidi* 290 *sq. potest etiam septenarii initium* fác uelis: perfícies *fuisse*

IVVENTIVS

ANAGNORIZOMENE

Quód potes, sile céla occulta tége tace mussá mane.

EX INCERTIS FABVLIS

I

gaúdia
Sua si ómnes homines cónferant unum ín locum,
Tamén mea exsuperét laetitia.

II

pállium
Non fácio flocci ut spléndeat.

IVVENTI ANAGNORIZOMENE Festus p. 298 M. '[summu]ssi dicebantur [murmuratores] — — nam mussare si[lere dicitur. Iuuentiu]s in Agnorizomene: quod' e. q. s. (Anagnorizomene Augustinus.) Paulus p. 299 M. 'summussi . . . Terentius mussare pro tacere posuit, cum ait: sile . . . mussa.' (Iuuentius Lindemannus Terentius Paulus, quem intellegit Terentium Libonem Fregellanum Scaliger Coni. in Varr. p. 83 Caecilius Vrsinus, de quo dubitat Spengelius. Cf. inc. fab. I. II)

EX INC. FAB. I Varro de l. L. VI 50 M. 'laetari ab eo, quod latius gaudium propter magni boni opinionem diffusum. itaque Iuuentius ait: gaudia' e. q. s. (Deficit hic Laur. 51, 10. iuuentu[s] Laur. 51, 5 inuentus Haun. Par. a iuñecius Par. b Terentius uulgo)
II Gellius XVIII 12, 2 'id quoque habitum est in oratione facienda elegantiae genus, ut pro uerbis habentibus patiendi figuram agentia ponerent ac deinde haec uice inter sese mutua uerterent. Iuuentius in comoedia: pallium, inquit, non facio f. ut s. Nonne hoc inpendio uenustius gratiusque est quam si diceret: maculetur?' (Iuuentius Rutgersius

---

1 pote *conici posse statuit CFWMueller prosod. Plaut.* 212
3 omnes homines] omnia omnes *Spengelius Emend. Varr. p.* 4, *non male.* 4 exuperet letitia *Laur.* 51, 5 *Trochaei tales* gaúdia sua si ómnes . . . . locum Támen mea exsuperét laetitia *praeplacent Muellero l. l.* 317 [*item Bergkio annall. philoll.* 1870 *p.* 833]
5 paulium *Par.* pallium inquit · S · flocci ut splendeat (splendean *Voss. Petau.*) • *Voss. Petau. Germ.* pallium inquit flocci ut splendeat *Magl.* p. inquit flocci ut splende an *Reg. Lugd. et nisi quod* flacci *Par.* p. Flocci non facio ut splendeat *uel* . . . . . pállium flocci non f. ut s. *Fleckeisenus epist. crit. ad M. Hertzium p.* 45; *et haec iambici octonarii mensura fortasse praestat*

III

. . . caput ei téstatim diffrégero.

IV

Ita trádidi: quid ní? neque hili [exístumo]
Iudícium Aesopi néc theatri tríttiles
[Vocés.]

V

scrupipeda

LVSCIVS LAVINIVS

PHASMA

Donatus in Ter. eun. prol. 9 'idem Menandri Phasma nunc nuper dedit] bene nunc nuper, ut ex uicinitate facti ostendat nihil esse dicendum quam displicuerit haec comoedia Luscii Lauinii, propterea quod res recens sit et omnes meminerint. Phasma autem nomen est fabulae Menandri.'

Varr. lect. IV 19 iuuentus Petau. Voss. Germ. Lugd. Reg. inuentus Par. terentius Magl.) III Charisius II p. 196 P. 'testatim Iuuentius: caput ei t. d.' Hic locus ima codicis pagina scriptus ac prope euanidus desideratur in ed. pr., additus est a Putschio ex codice Dousae, i. e. ex conlatione nostri codicis facta a Dousa. Verba iuuentius caput minus certa sibi apparuisse testatur H. Keilius. IV Varro de l. L. VII 104 M. 'sues auolauerat ita tradede' e. q. s. Disserui de hoc loco, quem olim inter palliatae inc. fr. (XIX) rettuleram, in corollario (cf. mus. Rhen. XXVII 183, ubi conieci scribendum esse: Iuentius ab ulula: ita tradidi e. q. s.) V Varro de l. L. VII 65 M. 'scrupipedas Aurelius scribit ab scauripeda: Iuuentius comicus dicebat a uermiculo piloso, qui solet esse in fronde cum multis pedibus; Valerius a pede ac scrupea.'

PHASMA '[Vtrum ergo hoc dicat quod totam fabulam transferendo laeserit Luscius Lauinius, an hoc tantum, de quo reprehendat, sed' (fort. 'et') 'his signis uelit ostendere quam dicat uitiose Thesaurum composuisse, ut in Thesauro sit culpa, non in Phasmate?]' Haec a Donato aliena uidentur. deinde enim: 'hanc fabulam totam damnat, ut apparet, silentio: Thesaurum uero non totum, sed ex uno loco.' Menandri nomen additum propter Φάσμα Philemonis (Φάσμα ἢ Φιλάργυρος Theogneti)

---

7 deffregero *cod.* defregero *Putschius* 8 *sqq. praemisi olim* sus auolauerat *ut comici poetae uerba* tradede q. in re neq. in iudicium esopi *cod.*, *quae corrigere conatus sum: poteram etiam* quid ni? neque flocci existumo *uel* quin uere? neque nauci (*siue* flocci) aestumo, *nec diffiteor omnem huius loci emendationem incertam esse*

THENSAVRVS

Athénienses, béllum cum Rhodiénsibus
Quod fúerit quid ego hic praédicem? . . . .

EX INCERTIS FABVLIS

I

Terentius haut. prol. 30 'ne ille pro se dictum existumet, Qui nuper fecit seruo currenti in uia Decesse' ('Dixisse' Bentl.) 'populum: cur insano seruiat? De illius peccatis plura dicet, cum dabit Alias nouas, nisi finem maledictis facit.'

II

Terentius Phorm. prol. 4 'qui' (scil. poeta uetus) 'ita dictitat, quas antehac fecit fabulas' (sc. Terentius), 'Tenui esse oratione et scriptura leui: Quia nusquam insanum scripsit adulescentulum Ceruam uidere fugere et sectari canes Et eam plorare orare, ut subueniat sibi.' ad quae cf. Donati scholia et quae Ladevicus disseruit in commentatione de Volcatio Sedigito p. 16.

Thensavrvs Terentius eun. prol. 10 'atque in Thensauro scripsit causam dicere Prius, unde petitur, aurum qua re sit suum, Quam ille qui petit, unde is sit thensaurus sibi, Aut unde in patrium monumentum peruenerit.' Donatus in l. l. 'arguit Terentius quod Luscius contra consuetudinem litigantium defensionem ante accusationem induxerit. Huius modi enim est Luscii argumentum: adulescens, qui rem familiarem ad nequitiam' ('nequitia' Bentleius) 'prodegerat, seruum mittit ad patris monumentum, quod senex sibi uiuus magnis opibus apparauerat, ut id aperiret, inlaturus epulas, quas pater post annum decimum cauerat sibi inferri. sed eum agrum, in quo monumentum erat, senex quidam auarus ab adulescente emerat. seruus ad aperiendum monumentum auxilio usus senis thesaurum cum epistola ibidem reperit. senex thesaurum tamquam a se per tumultum hostilem illic defossum retinet et sibi uindicat. adulescens iudicem capit, apud quem prior senex, qui aurum retinet, causam suam sic agit: Athénienses . . . praedicem et cetera. Quae contra naturam iurisque consuetudinem posita argumenta ('arguit et' Bentleius) 'notat Terentius, quod ille ordo potior erat, ut adulescens prior proponeret causam, qui petitor inducitur.' Cf. Θησαυρός Anaxandridis Archedici Cratetis Dioxippi Diphili Menandri: nam Philemonis fabulam Plautus uertit in Trinummo. Menandrum Luscii auctorem fuisse probabilis est uirorum doctorum coniectura.

SEXTVS TVRPILIVS

BOETHVNTES

Melésia! intus céssas? credo hercle hélluo
Tubúrcinatur.

II (6)

Eum dérepente dúcere uxorem aúdio.

III (3)

qui uérba uenatúr mea,
Pestís, si abscedat. ⌈ át sermonem hinc súblegam.

IV (5)

. . . quaeso cógita ac delîbera.

V (4)

Mácte uirtute ésto.

Tvrpili Boethvntes I Nonius 179, 25 'tuburcinari significat raptim manducare . . . Turpilius Boëthuntibus: Melexia' e. q. s. (Boethontibus W, etiam in Leid. o scr. supra u) II Nonius 518, 3 'derepente. Turpilius Boetuntibus: eum' e. q. s. (Boetundibus Bamb.) III Nonius 332, 28 'legere surripere significat, unde et sacrilegium dicitur, id est de sacro furtum . . . Turpilius in Boëtuntibus: qui uerba' e. q. s. IV Nonius 429, 19 'inter cogitare et deliberare hoc inter est: cogitare est confirmare,' ('dubitare' Ald.) 'deliberare confirmare. Turpilius Boëtuntibus: quaeso' e. q. s. V Nonius 342, 1 'mactare est magis augere . . . Turpilius Boëtontibus: macte u. e.'

---

1 Melexea *Leid.* Melexia *ceteri libri.* Melexias *nomen inauditum: fortasse* Melesia *uel, si cui ut Kiesslingio imperatiuus* exi *in litteris traditis latere uidebitur,* Melanta (*uel* Melete *uel* Meles), exi! [Melesia *Bergkius quoque annall. philoll.* 1870 *p.* 834 *monet restituendum esse.*] cessas *Harleianus* cessat *ceteri libri* 3 ducere uxorem audio *Bothius* uxorem audio ducere *libri* 5 pestis, si abscedat *scripsi* pestis arscedat *libri* pestis? Arcedat *Scaliger Coni. in Varr. p.* 74 postis arcedat *idem p.* 87, *Gulielmius Veris. II* 21 postibus abscedat *Bothius* 2 arcedat pestis *Grautoffius. Apertius se locuturum esse profitetur, si inportunus nescio quis auditor abierit: at is furtim e latebris captat sermonem. Personae uulgo non distinguuntur* at] et *libri* nec *Bothius* 2: *an* ego *uel* eius? sublegam *libri* sublegat *Scaliger, Lipsius Ant. lect. V* 13, *quos secuti sunt omnes* 6 delibera *cum sequentibus om. Bamb.* 7 *an iambice* macte ésto uirtute?

VI (1)

Nón ago hoc per ságam pretio cónductam, ut uulgó solent.

CANEPHORVS

I (3)

Ita ést: uerum haut faciléśt uenire illi úbi sita est sapiéntia.
Spíssum est iter: apísci haut possem nísi cum magna míseria.

II (1)

. . testamentum érgo celabís? ‖ logi!

III (4)

Satis frúcti reddunt.

IV (2)

. . . nosti quám sit gracili córpore.

VI Nonius 23, 5 'sagae mulieres dicuntur feminae ad lubidinem uirorum indagatrices . . . Turpilius Boëthontibus: non' e. q. s.

CANEPHORVS Menandri. Eius enim ex cognomine fabula fr. II: ἀλογίστου τρόπου Ἀτύχημα φεύγειν ἔστιν οὐκ αὐθαίρετον apte Ladewicus de Volc. Sedig. 18 composuit cum fr. I, modo ne inter duas personas utrumque distribuisset. Pronuntiantur enim ab uno eodemque, qui inconsiderantiam suam insita naturae indole excusat. I Nonius 392, 26 'spissum significat tarde...Turpilius Caneforo: ita' e. q. s. II Nonius 63, 19 'logi a Graeco sermone, uel dicta ridicula et contemnenda ...Turpilius Caneforo: testamentum' e. q. s. III Nonius 491, 6 'fructi uel fructuis pro fructus. Turpilius Caneforo: satis f. r.' IV Nonius 116, 9 'gracilitudo et gracilens pro gracilis et gracilentum pro gracili et gracilium pro gracilitas.' (pro gracili et gracilium om. Bamb. Scribendum 'gracilitudo pro gracilitas, gracilens et gracilentum et gracilum pro gracili.') 'Accius . . . gracilitudo . . . Ennius . . . filo gracilento. Naeuius' (immo 'Laeuius', ut uidit Osannus) 'Protesilaodamia . . gracilenticolorem . . gracilans' (scr. 'gracilens') 'fit. Turpilius Caneforo: nosti' e. q. s.

---

9 ita est *libri* itást *Bergkius annall. philoll* 1870 *p.* 834 ita, *om.* est, *olim edidi*, *minime contra consuetudinem* haut *Stephanus* aut *libri* facile est *libri* illo *Lipsius Ep. qu. V* 2 sita *Rothius* si ita *Geneu. Basil.* suta, *suprascr.* spissa, *Harl.* spissa *ceteri libri* 10 apisci *scripsi* adipisci *libri* haut *Lipsius* aut *libri* possem *scripsi* posse *libri* possis *Lipsius* *Vulgo iambos describunt*, *item Bergkius his propositis:* spissúmst iter: adipisci haúd potestur 11 caelabis W 13 cracile corpus *Leid.* *Secundum lemma Nonii aut* nósti quam sit grácilens corpus *aut* nosti, Quam

DEMETRIVS

I (3)

Ab ínitio ut res sít gesta enodá mihi.

II (4)

Tumére occepi et ínterdum oscitárier:
Inéptus quid mihi uéllem ex insoléntia
Nescíbam.

III (9)

Pudét pigetque meí me . . . . .

IV (5)

. . nunc me ex aliórum ingeniis iúdicat,
Intércapedo quórum amicitiás leuat.

V (12)

Antehác si flabat áquilo aut auster, ínopia
Tum erát piscati.

Demetrivs Fr. V Scaliger Coni. in Varr. p. 159 monuit conuenire cum Alexidis ex *Δημητρίῳ ἢ Φιλεταίρῳ* loco I: *πρότερον μὲν εἰ πνεύσειε βορρᾶς ἢ νότος Ἐν τῇ θαλάσσῃ λαμπρός, ἰχθὺς οὐκ ἂν ἦν Οὐδενὶ φαγεῖν. νυνὶ δὲ πρὸς τοῖς πνεύμασιν Τούτοις Φάυλλος προσγέγονε χειμὼν τρίτος κ. τ. λ.* Praeterea fr. X similibus praefari uidetur Turpilius, qualia apud Alexidem extant VI: *ὁμοιότατος ἄνθρωπος οἴνῳ τὴν φύσιν Τρόπον τίν' ἐστί κ. τ. λ.*, quibus contradicitur fr. inc. XV: *οὐδέν γ' ἔοικ' ἄνθρωπος οἴνῳ τὴν φύσιν κ. τ. λ.* Ceterum de argumento ex Graeco poeta nihil sane, aliquantillum saltem ex nostro disci potest. Certe constat de adulescente inperito et paulo stupidiore (II. IX), qui cum nescio quibus turbis inuitus ab amata abalienatus esset (IV), in gratiam cum ea redit. Nec desunt aut de patre decepto (XVI) aut de meretrice (XIV) testimonia. Ab ea autem diuersa fortasse fingi potest ipsa uirgo amata, ad quam pertinere putauerim XI et XIII. I Nonius 15, 16 'enoda significat explana....' II Nonius 322, 18 'insolens rursum non solens...' III Nonius 424, 4 'pudet et piget hoc distat: pudet enim uerecundiae est, pigere poenitentiae. . . .' IV Nonius 337, 2 'leuare etiam minuere . . .' V Nonius 488, 18 'piscati pro pisca-

---

sit gracilenti córpore *expectaueris*, *aut* nosti q. s. gracilo c., *ut coniecit Quicheratius*, *cuius editio nunc*, *dum schedulam corrigo*, *adfertur* 15 tumere *scripsi* timere *libri* occoepi et *Lipsius Ep. qu. V* 12 occepi, *suprascr.* t, *Harl.* occepit *ceteri libri* et temere occepit *Grautoffius* 17 nescibam *Lipsius* nesciebam *libri*

21 fluat *Bamb.* 22 erat *Bamb.*, *Aldina* orat (suprascr. e) *Leid.* eorat *Harl.* eoraut *W* orat *ceteri libri* picati *W*

VI (2)

In ácta coperta álga inoras óstreas

VII (14)

Nec récte dici míhi quae iam dudum aúdio.

VIII (7)

Etiám me irrides, péssime ac sacérrime?

IX (1)

'Nam si íceris me pósthac, credas míhi uelim'
Inquít, quid censes? ⌈ túm dolebit scílicet.

X (13)

Homo única est natúra ac singulária.

XI (3)

Vide mírum ingenium ac délenificam múlierem:
Commórat hominem lácrimis.

XII (10)

Sandálio innixa dígitulis primóribus

XIII (11)

Meós parentis cáreo.

tus . . .' VI Nonius 216, 5 'ostrea generis feminini . . .' cf. gloss. Labbaei 'inora ἄστομα'; Festus Pauli p. 114 M. 'inori, inores.' VII Festus p. 162 M. 'nec coniunctionem grammatici fere dicunt esse disiunctiuam, ut nec legit nec scribit, cum, si diligentius inspiciatur, ut fecit Sinnius Capito, intellegi possit eam positam esse ab antiquis pro non — — apud Plautum in Fasmate: nec recte si illi dixeris' et Turpilium in Demetrio: nec' e. q. s. Paulus p. 163 M. 'nec . . . ponitur et pro non. Turpilius: nec' e. q. s. VIII Nonius 397, 28 'sacrum etiam scelestum et detestabile; ita et consecratum . . . .' IX Nonius 124, 11 'icit significat percutit, ab ictu . . . .' X Nonius 491, 1 'singularia pro singulari.' XI Nonius 278, 1 'delenitus, ad nostram consuetudinem placatus.' XII Nonius 427, 28 'priores et primores hanc habent diuersitatem: priores enim comparatiui sunt gradus, primores summae quaeque res . . .' XIII Nonius 466, 8 'carere etiam

---

23 cooperta *libri* alga *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 778 age *libri* 24 quae *H. Keilius mus. Rhen. VI* 621 que *cod. Festi* quod *uulgo*, *om. Paulus* qui *non necessarium* 25 etiam me irrides *Bothius* set iam me irridens *libri*, *quod seruat Grautoffius* 26 nam *Harl.*, *edd.* nanam *ceteri libri* 27 quid censes? tum *Bothius* tum quid censes *libri* 29 delenificam *edd.* delenifica *libri* delenificum mulierum *Bothius* 31 digitulis *Bothius* digitis *Harl.* dicigitis *ceteri libri* 32 meos] eos *libri p.* 466 parentes *Bamb. p.* 466, *libri*

XIV (16)

Non súm iurata.

XV (6)

Numquám nimis numero quémquam uidi fácere, quom facto ést opus.

XVI (8)

. . . . at étiam ineptus méus mi est iratús pater,
Quia sé talento argénti tetigi uéteri exemplo amántium.

XVII

tapete

DEMIVRGVS

I (6)

Ergo édepol docta díco: quae muliér uolet

re bona potest dici. Turpilius Demetrio dolentis persona: eos p. c.' Idem 497, 17 'accusatiuus uel nominatiuus pro ablatiuo.' XIV Diomedes I p. 397 P. 'apud Turpilium comoedia nobili, cuius titulus Demetrius, legimus iurata sum perfecto finitiuo dictum. Iuuenis est qui consulit, meretrix respondet: non sum iurata, pro eo sane quod est: iurasti? non iuraui.' XV Nonius 352, 19 'numero significat cito. Accius Oenomao [VI] Antigona [VI] Turpilius Demetrio: numquam' e. q. s. XVI Nonius 408, 26 'tangere etiam circumuenire.' XVII Festus p. 351 M. 'tappete' (cf. Ritschelius opusc. II 527) 'ex Graeco sum[psit . . . . tae Ennius cum ait t . . . . lius in Demetrio le . . . . ueterem. sic tappet . . . .' Quae cum O. Muellerus e Nonio (uide ad inc. fab. III) in hunc modum et suppleuisset et correxisset: 'strata tapete Ennius cum ait, tapete glabrum dixit Turpilius in Demetrio. Laeuius: . . tapetem ueterem', Grautoffius p. 8 recte monuit Ennii potius locum ponendum esse post 'ait' uoculam, Turpiliana autem post Demetrii nomen. Sed 'duo diuersa fragmenta' esse hoc et inc. fab. III, id quidem demonstrari nequit.

DEMIVRGVS Ex Menandri fabula cognomine quadrant haec (II): *μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει· Χρῆται γὰρ οὗτος εἰς ἃ δεῖ ταύτῃ*

---

p. 497 careo] doleo *Bamb. p.* 466, *om. idem p.* 497 34 quom *L. Müller annall. philoll.* 1868 *p.* 426 quam *libri* quod *Scaliger Castig. ad Fest. p. CXVI* facto *Harl.* fato *celeri libri* 35 mi *Bothius* mihi *libri* irat. (t *in ras.*) *Bamb.* 36 amantium *Carrio Emend. II* 16, *Gulielmius ad Curc. c.* 4 amanti *libri* 37 ergo *libri plerique ut apud Plautum Capt.* 1017 *Pers.* 24 *et Terentium adelph.* 959 ego *Vatic.* 2916, *Acidalius in Curc. c.* 5 domo *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 834, ergo *ex* Demiurgo *perperam repetitum*, domo *autem propter* modo, *quod paulo ante legatur*, *omissum esse coniciens; sed* modo *istud supra in lemmate extat ante quinque exempla!* mulier quae *Grautoffius*

Sibí suum amicum esse índulgentem et diútinum,
Modice átque parce eius séruiat cupídines.

II (4)

Quia nón minus res hóminem quam scutús tegit.

III (1)

. . quia enim odio ac sénio mi haec sunt núptiae.

IV (7)

Múlier meretrix, quaé me quaesti caúsa cognouít sui.

V

Modo fórte

* * *

Ita mé destituit núdum

VI (2)

Iudícia litis, túrbas tricas, cóntiones máxumas

VII (5)

Apértae surae, brácchia autem prócera horrorém mihi
Ex córde exsuscitábant.

καλῶς ad fr. II, quamquam id propius etiam accedit ad hunc ex Boeotia Menandri uersum (III): πλοῦτος δὲ πολλῶν ἐπικάλυμμ' ἐστὶν κακῶν. Ceterum adulescens, qui cum meretrice rem habuerat (I IV: cf. V), honestum cum uirgine quadam matrimonium inire cogitur (III). I Nonius 342, 26 'modicum ueteres moderatum et cum modo' (ita Vat. 2916 'commodo' ceteri) 'dici uolunt . . .' II Nonius 226, 12 'scutum generis neutri. Masculini Turpilius Demiurgo: quia' e. q. s. III Nonius 2, 32 'senium est taedium et odium . . . . .' IV Nonius 483, 26 'quaesti uel quaestuis dictum pro quaestus . . . .' V Cicero ad fam. IX 22 'non modo in comoediis res ipsa narratur, ut ille in Demiurgo: modo forte, nosti canticum; meministi Roscium — ita me destituit nudum, totus est sermo uerbis tectus, re inpudentior; sed etiam in tragoediis' e. q. s. VI Nonius 8, 25 'tricae sunt inpedimenta et implicationes . . . .' VII Nonius 236, 16 'apertum, nudatum.'

---

38 suum sibi *collocationem alias sollemnem consulto spreui* suum amicum *Acidalius* summam amicam *libri*, *nisi quod* sumam *Vatic.* súum amatorem *CFWMueller prosod. Plaut.* 269 diutinam *Vatic. De* diútinum *uocis mensura cf. Pacuu.* 181 39 seruiat cupidines *Vatic.*, *Acidalius* serui ad cupidines *ceteri libri* seruiat cupidini *Iunius* 40 hominum *W* 41 mihi *libri* haec sunt (*ut* c *erasa sit*) *Bamb.*, *om. W* hae sunt *ceteri. In Harl. totus uersus legi nequit* 42 meletrix *W* 45 maximas *Bamb.* 46 aperte *libri* brachia *libri*

VIII (8)

Neque naútae cum essent círcumuenti uéntis, incerto ítinere
Porti índigentes

EPICLERVS

I (12)

ST. Quaeso édepol, quo ante lúcem te subitó rapis,
Ere, cum úno puero? PH. néqueo esse intus, Stéphanio.
ST. Quid ita? PH. út solent, me cúrae somno ségregant
Forásque noctis éxcitant siléntio.

II (9)

Ni Cállifonis núnc te miseret líberum

III (8)

Quam mátris nunc patrís me miseretúr magis.

VIII Nonius 491, 18 'porti pro portus.'
Epiclervs Initium Menandreae fabulae cognominis hoc (I): *ἄρ' ἐστὶ πάντων ἀγρυπνία λαλίστατον. Ἐμὲ γοῦν ἀναστήσασα δευρὶ προάγεται Λαλεῖν ἀπ' ἀρχῆς πάντα τὸν ἐμαυτοῦ βίον*, ita imitatus est Turpilius, ut serui Stephanionis persona inducta monologum mutaret in diuerbium. Agitur autem in hac fabula hoc, ut orbam puellam, quam cognato nubere lex iubet, adulescens quidam ducere a parentibus cogatur. Nam eorum consilia continentur fr. IV et V, et cuius liberi memorantur fr. II Calliphonem puellae illius patrem fuisse suspicor. I Priscianus de metris com. p. 1326 P. 'Turpilius quoque in suis idem facit comoediis, ut in Lindia . . . idem in Epiclero: quaeso' e. q. s. II Nonius 495, 26 'accusatiuus numeri singularis positus pro genetiuo plurali....'
III Nonius 477, 14 'miseretur pro miseret.'

---

48 naute *Bamb.* 50 edepol *edd. interpolatae* depol *Pariss. AR Leid. V* te pol *Regin.* quę *Leid. V* subdito *Par. R Leid. V* 51 PH *quod in libris extat* PHAEDRIA *adulescentis nomen interpretari possis* neque ēē *Regin.* 52 ST *addidi* PH] P *Pariss. AR* ·p· *Regin. Leid. V, om. edd. interpoll.* praeut *Ascens.* a somno *Buechelerus*, *sed cf. Accii u.* 511 segregantur *Pariss. AR Leid. V* 53 fortisque *Par. A* 54 ni] in *Leid. Bamb.* miseret *Iunius* miserae *Leid.* misere *ceteri libri* 55 quam matris nunc patris *Aldina* quam (qua *Harl.*) maris tunc patris (ratris *Bamb. Leid.* 116) *libri* cum matris tum patris *Bothius* 2 patris quam matris tum *Grautoffius* *Pro illo librorum* tunc *olim* tui *uel* tuae *conicicbam*

IV (5)

Quom légere te optimum ésset atque aequíssimum,
Quacum aétas degenda ét uiuendum essét tibi.

V (2)

. . . sperabám consilia nóstra diuidiaé tibi,
Cum aetás accesset, nón fore.

VI (1)

Té quidem omniúm pater iam cópem causarúm facit.

VII (3)

Set néqueo ferre hunc diútius sic lámentari et cónqueri,
Nec ésse suae parum óbsequellae . . . .

IV Nonius 332, 19 'legere etiam eligere dicitur...' V Nonius 96, 23 'diuidia est tedium....' VI Nonius 84, 21 'copi pro copioso...' VII Nonius 215, 28 'obsequelam feminino... Turpilius etglero: set' e. q. s. (obsequentiam Neukirchius Epiclero

56 quom *Gulielmius Veris. II* 21 quin *ms. Fabri* quam *ceteri libri* te *om. ms. Fabri* esset *ms. Fabri* esse *ceteri libri* ac *ms. Fabri* 57 degenda et uiuendum esset *Canterus Nou. lect. V* 22 uegenda et uibendum esse *libri plerique* uegenda et lubendum esse *Basil.* uegenda et iubendum esse *Harl.* 58—60 *librorum auctoritatem secutus uerba distribuit CFWMueller prosod. Plaut.* 614: *sed fortasse inter* sperabam *et* consilia *aliquid excidit.* sperábam Consília . . . . accésset, Non fóre *olim edideram. Senarios Bothius exhibuit:* sperabam nostra diuidiae tibi Consilia, cum aetas accessisset, non fore, *paulo aliter Grautoffius:* consilia n. d. tibi Sperabam cum *e. q. s. Vt rotundiora haec* spérabam consília n., cum aétas accessét tibi, Díuidiae non fóre *prop. Buechelerus* 61 pater iam *Bothius* iam pater *libri* iam praetor *Buechelerus* téque diuom hominúmque iam pater *Vsenerus coniecit. Fortasse* té quidem optimarum iam pater *scribendum.* causarum *Bothius* causa rem *libri* 62 nequeo ferre *Canterus Nou. lect. V* 22 neque offerre *libri* sic lamentari *scripsi, postquam* lamentari *monstrauit Maehly ann. philoll.* 1861 *p.* 141 (*qui* diutius hunc *transposuit*) errari *libri* errare *Canterus* tricari *Gulielmius Veris. II* 21 sectarier *Kiesslingius* conuiciari *Buechelerus* errare tristem *uel* maerentem errare *olim conieceram* 63 obsequelae *libri* errare diutius Et cónqueri non me esse suae obsequentiae *Neukirchius* erráre et c. nec esse suae parum obsequentiae *Quicheratius* Sét nequeo ferre húnc errare diútius atque cónqueri: Mé fecisse síbi parum obsequéllae *Grautoffius. Nostram sententiam sic circumscribimus:* '*nec sui parum rationem haberi clamantem ferre possum*'; *an aliud latet, e. c.* hic esse?

VIII (7)

Patrócinantem ubi fáctum audierit saúcius

IX (11)

At enim scies ea quaé fuisti néscius.

X (6)

Sét quis est qui ínterrumpít sermoném meum
'Obitu suo?

XI (10)

Séd uolo ut famílía nostra offícia fungatúr sua.

XII (13)

Curréndum sic est, síc datur, nimium úbi sopori séruiás
Potiús quam domino, et úbi seuero império quae impe-
ráta sunt

Bentinus) VIII Nonius 398, 5 'saucii dicuntur proprie uulnerati, non mesti, sicuti uult consuetudo...' Sed huc sane maesti notio melius quadrare uidetur IX Nonius 501, 17 'nominatiuus pro genetiuo.' X Nonius 357, 23 'obitus rursus aduentus...' XI Nonius 497, 13 'accusatiuus positus pro ablatiuo....' XII Priscianus de metris p. 1326 P. 'Turpilius quoque in suis idem facit comoediis, ut in Lindia... idem in Epiclero [I] idem in eadem tetrametris utitur:

---

64 latrocinantem *Kiesslingius an* facto? audierit *Stephanus* audiuerit *libri* saucium *Lipsius Epist. qu. V* 2, *qui tamen initio uersus* Patroclum autem *commentus est* 65 ad enim *Bamb.* nescius *Grautoffius* inscius *libri* at enim iam scibis ea quae fuisti inscius *olim proposui; in quibus etiam nunc* at enim iam scibis *initium placet. Bergkius, qui in annall. philoll.* 1870 *p.* 828 scies *probat, num hiatum quoque ante* inscius *seruari uelit non significauit. Commendare nolim acephalum scilicet senarium talem:* . át enim (*uel* at ením tu) iam sciés ea quae fuisti ínscius 66 *Creticos discripsi quamuis minus elegantes* et quis est *libri* ecquis hic est *Bentleius ad Ter. hec. V* 4, 19 *septenario trochaico.* set quis hic est *Grautoffius, qui sat probabiliter* meum sermonem *transpositis septenarium confecit; poterat etiam* sét quis est qui hic *ordinare: nihil noui contulit CFWMueller l. l.* 458 68 sed uolo *Bothius* sed uola *libri, quod defendi posse olim monui.* sedulo *Gulielmius Veris. II* 23 69 currendum sic est *Bothius* currendo sic est *libri, nisi quod* c̄e *Leid. V exhibet Conl. Plauti Pseud.* 154 *et Trucul. II* 8, 4 (*uide symb. ad part. Lat.* 31) *conicias* currendumst. sic, em sic datur *e. q. s.* 70 et ubi *libri* etsi *Bothius; sed non est finita sententia:* negleguntur *uel*

XIII (4)

Vinón inuitat plúsculum sese, út solet?

HETAERA

I (10)

Ducít me secum: póstquam ad aedem uénimus,
Venerátur deos, intérea aspexit uírginem
Ibi stántem, in capite ostrínam indutam rículam.

II (2)

Erus stúpidus adstat: íta [enim] eius aspectús repens
Cor tórporauit hómini amore.

III (9)

rús ad illas cónmigrat:
Habitámus hiemem tótam cum muliérculis.

currendo' e. q. s. XIII Nonius 321, 21 'inuitare significat repleri . . .'

Hetaera I Nonius 539, 23 'rica est, quod nos sudarium dicimus . . . Turpilius Veliterna: ducit' e. q. s. Cf. Titin. Velit. I Idem 549, 10 'ostrinam ad ostri colorem, qui est subrubeus. Turpilius Hetera: interea' e. q. s. II Nonius 182, 4 'torporauit pro torpefecit. Turpilius Heter: erus' e. q. s. (Hetaera ed. 1526) III Nonius 526, 1 'quotiens per accusatiuum casum annos uel dies loquimur, iuges annos uel dies significamus: quotiens per datiuum, per interuallum interiectis aliquibus annis uel diebus . . . Turpilius Filopatro . . . idem Hetera: rus'

---

simile quid supplendum sequerio *Leid. V* imperata *Regin. Par. A m.* 2 imperati *Parr. AR Leid. V* 71 uinon *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 828 non *libri* numne inuitauit *scribere uolebam conl. u.* 132 *et Plauti Amph.* 283 [non inuitauit *coni. L. Muellerus mus. Rhen. XXVII* 289] 74 ibi stantem *scripsi* instantem *libri p.* 539 iniectam *libri p.* 549 iniecta *Bothius* adstantem *Carrio Emend. I* 2 intrantem *Grautoffius* in capite ostrinam indutam riculam *Carrio* in capite riculam indutam (induta *Bamb. p.* 549) ostrinam (onstrinam *libri p.* 539) *libri utroque loco* in caput ostrina indutam ricula *Bothius* caput indutam ostrina ricula *Grautoffius* in capite indutam ostrinam riculam *ut olim edidi L. Mueller de re m.* 33 *probat* 75 enim eius *nunc scripsi, nam* ēı, *h. e.* enim *ante* eius *facillime omitti potuit.* eius *libri: probauit pyrrichium Lachmannus in Lucr.* 161. *Septenarios iambicos* erus st. astat. Ita éius . . . homini Amóre *CFWMueller l. l.* 388 *commendauit: cf. Pacuu.* 330
77 postquam *uel* ex quo *praemittendum*

IV (1)

Rhodiénsist, sed istuc cónmigrauit iám diu.

V

Nam quíd illoc homine uíuit confidéntius?

VI (5)

Hortátur hominem, quám primum [ut] proficísceret.

VII (3)

hic uíllicor ante úrbem,
Nunc rús eo.

VIII (6)

Simulári me a se amári quaesti grátia

IX (4)

. . . . meres, mérito ut diligáre

X (7)

Haec si ínpetro abs te fácile ut facias, sátis fructi ex te cépero.

e. q. s. IV Nonius 127, 11 'iamdiu pro olim. Turpilius Hetera: Rhodiensis' e. q. s. V Nonius 262, 13 'confidentia rursum temeritas, audacia . . . Turpilius Leucadia . . . idem Hetaera: nam' e. q. s. (sic Bothius. heteranam Geneu. in mg. heterentius Leid. Geneu. Terentius ceteri libri) VI Nonius 470, 34 'proficisceret pro proficisceretur. Turpilius Hethera: hortatur' e. q. s. (ethera Bamb.) VII Nonius 186, 8 'uilicari est rusticari uel uillae praeesse . . . Turpilius Paraterusa . . . idem Hetera: hic' e. q. s. (etera W) VIII Nonius 483, 26 'quaesti uel quaestuis dictum pro quaestus . . . Turpilius Demiurgo . . . idem Aethera: simulari' e. q. s. (Hetaera ed. 1526) IX Nonius 468, 19 'meret pro meretur . . . Turpilius Filopatro . . . idem Hetera: meret' e. q. s. X Nonius 491, 7 'fructi uel fructuis pro fructus. Turpilius Caneforo . . . idem Hethera: haec'

---

79 Rhodiensist *Carrio Emend. I* 2 Rhodiensis est *libri* sed *om. Carrio* 80 nam quid illoc *scripsi* [*item* quid illoc *nulla notata librorum discrepantia Quicheratius edidit*] nam qui illo *libri* nemost qui illo *Grautoffius soloece* [nam qui illoc homine *uel* illo homone *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827] 81 ut *Bothius, om. libri* proficeret *Bamb.* 82 hic *W* huic *ceteri libri: an* nunc? illic ante urbem uillicor, nunc *Bothius* 84 simulauit me a se *Iunius, fort. recte* simulat me a sese *Carrio Emend. I* 2 simulare me ac se *Bothius* 2 simulauit ea se *Grautoffius* 85 meres *Iunius* (*pyrrichice metiendum*) meret *libri* mere *uel* mereto *praeplacet Buechelero Sermonis exemplum praebet Terentius hec.* 580 *Nolui* meres, Merito *dirumpere uersu ut olim feceram.* 87 haece *L. Müller de re m.* 442 *trochaeos dimensus* impetrauero *Grautoffius*

XI (8)

Satine út se meúm cor uolúptatibús dat?
Inmórtalitus se optulít mi haec facúltas.

LEMNIAE

I (4)

Proptér peccatum paúsillum indignússime
Patriá protelatum ésse saeuitiá patris.

II (3)

Habés potestatem. ‖ úbi potestatém? ‖ senis
Pretió contendas út redempto Faédria
Liceát redire antíquam in consuetúdinem.

III (1)

néque durare póssum:
Ita húius insciéntia ac deméntia extorrém facit.

e. q. s. (ethera Bamb.) XI Nonius 514, 27 'inmortalitus. Turpilius Hetera: satine' e, q. s. (Hetaera Harl.)

Lemniae (Cf. Λημνία Alexidis, Λημνίαι Antiphanis Diphili Nicocharis) Ita pro uulgato 'Lemnii' titulo inscripsit fabulam Grautoffius. Quoniam de 'redimendo' exule filio agitur, fortasse lembi, quorum fr. V mentio fit, item ut in Plauti Bacchidibus 280 sqq., piratici intellegendi sunt, qui rapuerunt Phaedriam. Fr. VI uel meretricis uel parasiti fuisse uidetur. I Nonius 363, 14 'protelare etiam excludere. Turpilius Lemnis: propter' e. q. s. II Nonius 259, 28 'contendere iterum significat extorquere .... Turpilius Lemonis: habet' e. q. s. (Lenonibus ms. Fabri. Lemniis edd.) III Nonius 14, 30 'extorris

---

facile ut facias *scripsi* (*cf. coroll. ad Ennii trag.* 299 *p. XXXIII*) ut faciet *W* ut faciat *ceteri libri* ut facias *Rothius* ex te cepero *Bothius*, *qui cetera minus recte disposuit.* cepero ex te *libri*, *quod tueri possis si scribas:* haec si inpetro abs te ut fácias, pol satis frúcti cepero éx te; *pro illis* facias pol *Buechelerus* factites *proposuit.* 88 satisne *Bothius* se *Grautoffius*, *om. libri* uoluptatibus abundat *Gulielmius Veris. II* 21 89 obtulit *Bamb. Harl.* mi *Bothius* mihi *libri* 90 paratum *Palat.* pauxillum *Munckerus ad Fulg. p.* 159 pauxilium *Palat.* pausillulum *ceteri libri* 91 seuitia *libri* 92 habet *libri* potestatem senis, *suprascr.* ubi potestatem, *Harl.* habet potestatem. ‖ ubi? ‖ potestatem senis *Bothius* habet potestatem ille? ‖ potestatem senis *Grautoffius* 93 Phaedriae *Grautoffius*, *incertum quam recte.* 95 iurare *Harl.* durare hic *Grautoffius* possum *Mercerus* possunt *libri* 96 inscitia *Stephanus* insolentia *Maehly l. l.* ac *Bothius* atque *libri*

IV (5)

Rémulis sensím celox ab óppido procésserat.

V (6)

Lémbi redeuntés domum duae ad nóstram adcelerarúnt
ratem.

VI (2)

Numquam únius me cómparaui séruire eligántiam.

LEVCADIA

I (11)

Quem olim óderat, sectátur ultro ac détinet:
Ille ínsolens autem út fastidit cárnifex!

dicitur extra terram uel extra terminos . . . Turpilius Lemniis: neque' e. q. s. IV Nonius 533, 5 'celox est nauigium breue, dictum a celeritudine . . . Turpilius Lemnis: remulis' e. q. s. V Nonius 534, 7 'lembus, nauicula breuis piscatoria . . . Turpilius Leucadia . . . idem Lemnis: lembi' e. q. s. VI Nonius 256, 21 'comparare ueteres confirmare et constituere dixerunt . . . . Turpilius in Lemniis: numquam' e. q. s.

Levcadia Menandri. Hanc fabulam enarraui in annall. philol. LXIX 34 sqq. orsus a Seruii in Verg. Aen. III 279 loco, qui in solo cod. Bernensi 172 extat, hoc: 'Varro enim templum Veneri ab Aenea conditum, ubi nunc Leucas est, dicit: quamuis Menander et Turpilius comici a Faone Lesbio id templum conditum dicant. qui cum esset nauicularius, solitus a Lesbo in continentem proximos quosque mercede transuehere, Venerem mutatam in anuis formam gratis transuexit: quapropter ab ea donatus unguenti alabastro cum se inde totum ungueret, feminas in sui amorem trahebat, in quis fuit una quae de monte Leucate cum potiri eius nequiret abiecisse se dicitur.' (Leucas est conieci leucasem cod. anuis scripsi nauis cod. anus Burmannus inde totum uel inde corpus et uultum scripsi in dies inditum cod.) Cf. praeterea Aelianus u. h. XII 18, cuius extrema quoque uerba τά γε μὴν τελευταῖα ἀπεσφάγη μοιχεύων ἁλοὺς comoediam sapiunt. Finxit autem Turpilius adulescentem ab amata, quae nauicularium deperit, desertum, Phaonem uero, quem olim omnes fugerant, iam ipsum

---

97 remulis Sensim *Bothius*, *quod uerius*, *si* tacitis remulis *uel tale quid*, *ut suspicatur Kiesslingius*, *coniunxit poeta*: *septenarium dedit Grautoffius* celox *Bamb.* caelox *ceteri libri Possint etiam inter duos uersus distribui*: celox Ab o. p. 98 duae *libri*, *quod mutare non ausus sum* duo *Iunius* ad nostram *Grautoffius* ad nos certam *libri* certatim ad nostram *Bothius* ad nostram certatim *Maehly l. l. pessimo senario* duae ... ratem *admisso* 99 numquam me unius *Bern.*: *cf. Ritschelius opusc. II* 693 numquam illius me c. spirare *Maehly l. l.* eligantiam *Bern. Montispess.* elegantiae *Harl.* eligantiae *ceteri* 101 fastidit *Bothius* fastidia *libri*

II (8)

Víden tu Frugis incéssum? quam̀ est confídens! di istunc pérduint.

III (16)

. . . . . uíden ut fastidít mei?

IV (1)

Ei périi! uiden ut ósculatur cáriem? num hilum illa haéc pudet?

V (12)

. . . . sed quam lónge est? eccum isti ílico.

VI (2)

. . . . ne me áttigas, atque aúfer
Manum. ‖ heía quam ferócula est!

fastidientem et puellae illius amores spernentem. Quae uel desperans uel iussa ab eo in mare se proicit, unde ab adulescente fortasse seruata ad antiquam consuetudinem redit. Iam restat ut personis suis distribuantur reliquiae: adulescentis I, cum alio sermocinantis II III IV V (cf. Enn. Thyest. VIII) VII, amicam fortasse frustra mulcentis VI, puellae (Dorcii puta conl. XVI) de Phaone VIII, confabulantis cum eodem IX X, deinde propter litus, priusquam undis se committeret, oberrantis XI, adulescentis et amici XII XIII, eius qui luctantem expiscatus erat XIV, puellae frigore laborantis XV, adulescentis in gratiam cum amica redeuntis XVI. Denique nuptiae parantur fr. XVII. I Nonius 322, 21 'insolens rursum non solens . . . Turpilius Demetrio . . . idem Leucadia: quem' e. q. s. II Nonius 262, 13 'confidentia rursum temeritas, audacia . . . Turpilius Leucadia: uidentur' e. q. s. III Nonius 496, 18 'genetiuus casus positus pro accusatiuo . . . .' IV Nonius 21, 25 'caries est uetustas uel putrilago. . .' V Nonius 325, 3 'ilico, illo. Turpilius Leucadia: sed . . . cum isti. Ilico, in eo loco.' VI Nonius

---

102 *iambicum septenarium olim dederam, nunc CFWMuellerum* (*l. l.* 151) *secutus trochaicum notaui.* uiden tu Frygis *Lipsius epist. quaest. I* 2, *qui* Frygis *recte genetiuum esse uŏluit.* uidentur frigus *libri* uiden tu, Frugia *Bothius* 2 103 uiden ut *Fr. Dousa* uide nunc *libri* 104 hei perii *Gulielmius Veris. II* 21 ciperi *W Leid.* ei peri *ceteri libri* num] nou, *suprascr.* ũ, *Harl.* num illum illa haec pudet *W* num illum illaec pudet *ceteri libri*, *probauit Buechelerus mus. Rhen. XVIII* 392 num hilum illaec pudet *L. Mueller ibidem XXIII* 697 num illam illaec pudent *olim conieceram*, *cum* pudent *praeiuisset Grautoffius* 105 *Nescio an post* est *persona mutanda sit* eccum isti ilico *scripsi* cum isti *libri* (*u. supra*) istim ilico *Bothius* 2 isti ilico *Grautoffius* ilico isti *olim transponebam*
106 ne me] non ne *W* attigas *Iunius* attiga, *suprascr.* t, *Leid.* attiga *ceteri libri* *Personas distinxit Bothius* *Fortasse* feroculust *uerum fuit* *Senarii tales* ne me áttigas. ‖ Atqui aúfero

VII (7)

. . . . arrípuit colubram mórdicus.

VIII (4)

Intércapedine ínterficior, désiderio dífferor:
Tu es míhi cupiditas, suáuitudo et méi animi expectátio.

IX (3)

Iam égo istam tibi tristítiam exorbebo . . . .

X (13)

Vérita sum, ne amóris causa cum ílla limassís caput.

XI (5)

me míseram terrent ómnia:
Maris scópuli, sonitus, sólitudo, sánctitudo Apóllinis.

XII (19. 20. 21)

. . . . . sí quidemst quisquám deus,
Cuii égo sim curae

* * *

Heu me ínfelicem! ‖ sánusne es, qui témere lamentáre?

* * *

75, 30 'attigat, continget.' VII Nonius 201, 25 'colubra feminini . . .' VIII Nonius 173, 5 'suauitudo pro suauitas . . .' IX Nonius 102, 32 'exorbebo' ('exsorboero' Bamb.) 'pro exorbeam. Plautus . . . exorbebo sanguinem. Turpilius Leucadia: iam' e. q. s. X Nonius 334, 11 'limare etiam dicitur coniungere.....' XI Nonius 174, 2 'sanctitudo pro sanctitas....' XII Cicero Tusc. disp. IV 34, 72 'sin autem est aliquis amor, ut est certe, qui nihil absit aut non multum ab insania, qualis in Leucadia est: si quidem . . . curae. At id erat deis omnibus curandum, quem admodum hic frueretur uoluptate amatoria. Heu me infelicem! Nihil uerius. Probe et ille: sanusne ...lamentare? Hic insanus uidetur etiam suis. At quas tragoedias effecit!' (sic Reg. Gud. Brux. 'efficit' ceteri libri 'effutit' Bentleius) 'te Apollo...uenti! Mundum totum se ad amorem suum subleuandum

---

manum. heia quam ferócula es *Buechelero placent* 110 tu es mihi *scripsi* tua mihi *libri* tu mea *Grautoffius* tuo mi (*pro* mea) *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 834 *continuata post u.* 109 *oratione* 111 iam ego istanc exsugebo tristitiam tibi *Grautoffius. Vide ann. phill. LXIX* 35 112 uerita *scripsi* ueritus *libri* limasset *Basil.* 113 me miseram terrent *Grautoffius* miseram terrent me *libri*, *quod defendi posse putat Buechelerus* 115 quidemst *Usenerus* quidem sit *libri* 116 cuii *scripsi*: *cf. Caecilius u.* 261 cui *libri*, *quo seruato trochaeos olim notabam*

Te, Apóllo sancte, fér opem, teque, omnípotens Neptune, ínuoco,
Vosque ádeo, uenti! . . . .
. . . . nam quíd ego te appellém, Venus?

XIII (15)

. . . . . uúltu uecordí uagas

XIV (18)

. . hortari coépi nostros ílico,
Vt célerent lembum.

XV (17)

['O] utinam nunc ápud ignem aliquem mágnum adsidam! . . .

XVI (6)

'Ante facta ignósco: mitte trístitatem, Dórcium.

XVII (9)

Etiam ámplius illam ápparare cóndecet,

conuersurum putat, Venerem unam excludit ut iniquam: nam quid... Venus? Eam prae lubidine negat curare quicquam. Quasi uero ipse non propter lubidinem tanta flagitia et faciat et dicat.' XIII Nonius 467, 27 'uagas pro uagaris . . . Accius Bacchis . . . percitatae tumultu. uecordi uagas insania. Turpilius Leucadia: uultu uecordi uagas insania.' Cf. ad Acci u. 236 adnotata. XIV Nonius 534, 4 'lembus, nauicula breuis piscatoria . . .' XV Nonius 522, 26 'cum apud iuxta significet . . .' XVI Nonius 182, 1 'tristitas' (tristitias libri, correxit Scaliger) 'pro tristitia Pacuuius Atalanta [XI] Turpilius Leucadia: ante facta' e. q. s. XVII Nonius 277, 8 'damnare et condemnare pro liberare positum est . . . .'

---

118 te] et *Reg. Gud. Brux.* appollo *Gud.* tequea *Reg. Gud. Brux. m.* 1 teque o *idem m.* 2 *Post* 120 *talia fere ex Ciceronis uerbis elicias:* quae praéter te nil quicquam omnino cúras prae libídine 121 *sq.* uultu uecordi uagas *Turpilio,* insania *Accio uindicauit L. Mueller de re m. p.* 33 (*u. supra*) uagás uecordi insania *Grautoffius* 123 ortari *libri* coepi nostros *Bothius* nostros coepi *libri* 124 cederent *Harl.* 125 o *om. libri* 126 ignosco, mitte *Grautoffius*, *probauit Buechelerus lat. decl.* 22 igne committo *libri* igni committo *Bothius* tristitatem *Buechelerus l. l.* tristitia an te *libri* tristitiam hance *Grautoffius* ignei committo tristitie an te *olim conieceram* dortium *Leid.* 127 etiam amplius *nunc scripsi* etiam plus *Palat.*, *quibus olim ad supplendum uersus initium* immo *praemisi*, *quod ne nunc quidem displicet.* et amplius *ceteri libri* [*quod probat Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 828]

Quandó quidem uoti cóndemnata est . . .

XVIII (14)

hoc quaero, ignóscere
Istíc solentne eás minoris nóxias,
Erúm si forte, quási alias, uiní tago?

XIX (10)

'Inuitauit uíni [poculis] plúsculum hic se in prándio.

LINDIA

I (7)

abhinc triénnium
Sacérrimum domicílium hoc quidam cóntulit
Lenó.

II (3)

Consílium hoc cepi: lítteras misi ád senem
Nostrúm, processe nóbis ex senténtia
Mercáturam.

XVIII Nonius 408, 29 'tangere etiam circumuenire. Turpilius Demetrio . . . idem Leucadia: hoc quaero' e. q. s. XIX Nonius 321, 22 'inuitare significat repleri . . . Turpilius Epiclero . . . idem Leucadia: inuitauit' e. q. s.

Lindia Ad primam scaenam pertinere uidentur I. II. IV, lenonem audio in V. VI, patrem VIII. IX, adulescentem VII, seruum X. I Nonius 397, 30 'sacrum etiam scelestum et detestabile, ita et consecratum . . . Turpilius Demetrio . . . idem India: abhinc' e. q. s. II Nonius

---

et iam plus illanc *Buechelerus* apparere *libri praeter Palat.* 128 *an* quando equidem *ut* 158? (*cf. de part. lat. p.* 41) 130 istic ista *Bamb.* eas] as *libri* meas *coni. Kiesslingius* 131 quasi alias res uini cauo *libri:* res *ut glossema eieci*, *sed poeta fortasse nil aliud quam* galeola *scripserat.* quas galiolas uini tago *Cuiacius Obseru. XI* 21, tago *etiam Gulielmius in Cistell. c.* 4 hoc quaéro: ignoscere hic solentne eas m. n., Erúm si forte, cum agitat alias res, tago uini cado? *Grautoffius* 132 inuitauit uini poculis *nunc scripsi* inuitauit uiri *Paris. P Geneu. Bern.* inuitauit *ceteri libri* inuitauit heri *Rothius*, *quae ut uersui accommodarentur*, *transponenda erant.* uino inuitauit *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 828, *tamen ut* uini *non plane repudiet.* inuitauere *L. Muellerus mus. Rhen. XXVII* 280 inuitauit uino *in septenario Buechelerus* hic *om. Par. P* hice *Buechelerus* sese *libri*, *Buechelerus* hic inuitauit plusculum se *Bothius: transponi etiam sic* sese inu. pl. hic in prandio *poterat* 134 sacerrumus *Bothius*, *fort. recte* hoc, *i. e.* huc (*cf. Seruius Aen. VIII* 423) *libri* huc *Turnebus* 136 cepi *edd.* coepi *libri* 137 nostram

III (10)

Nauta

Di séro aduenientem perdánt: hic quidém
Nos pérdit. festum ésse hice quártum diém
Hodie íterant: ita conuéntum.

IV (9)

Profécto ut quisque mínimo contentús fuit,
Ita fórtunatam uítam uixit máxime,
Vt phílosophi aiunt ísti, quibus quiduís sat est.

V (1)

Compérce uerbis uélitare: ad rém redi.

212, 35 'mercatura feminini . . . .' III Priscianus de metris com. p. 1327 P. 'Terentius trochaico mixto uel confuso cum iambico utitur . . . ut in Andria: adhúc, Archylís, quae adsolént quaeque opórtet' e. q. s. 'Similiter Plautus in Truculento [I 2, 1] eodem metro usus est in sermone ancillae Astaphii: ad' (scr. 'apúd') 'fores auscúltate atque ásseruate aédes' e. q. s. 'Turpilius in Lindia nautae personam inducit hoc metro loquentem: di' e. q. s. IV Priscianus de metris com. p. 1326 P. 'Turpilius quoque in suis idem facit comoediis', (scil. in prologis et primis scaenis trimetris utitur iambicis: cf. p. 1322) 'ut in Lindia: profecto' e. q. s. V Nonius 3, 10 'uelitatio dicitur

---

Grautoffius processe *Gifanius* prodesse *libri* nebis *Leid.* 139—141 *baccheos cum clausula iambica nunc constitui*, *quales in Andriae et Truculenti exemplis ante laudatis leguntur.* 139 di sero *scripsi* diis *Regin. Parr. AR Leid. V* dis *Urbinas* dii *uulgo* aduentantem *fortasse melius* hic *edd.* hi *Regin. Parr. AR Leid V* si *Keilius* ipsus *fortasse additum fuit* 140 perdidit *edd.* *Fortasse quaedam hic omisit Priscianus* esse] *an* ecce? hice (*an* hunce?) quartum diem *scripsi* diem hic quartum *libri* *Paulo uiolentius transponere* hodie hic quartum Diem *poteram* 141 ita *om. Regin.* di áduenientem pérdant: hic quidem Pérdidit nos. Féstum esse hic diem quártum hodie iterant: 'Ita conuentumst *Grautoffius*, *cui ipsi olim probabiliores anapaesti* di aduénientem p. h. q. Nos pérdidit. hic festum ésse diem Quartum hódie iterant: ita cónuentumst *placuerant. Aliter alii in numeris elaborarunt*, *ego olim in anapaestis; Keilius tales discripsit quales Priscianum esse uoluisse sibi persuasit:* dii a. p., si quidem nos perdit. Festum . . . . quartum Hodie' *e. q. s.*, *trimetrum sc. iambicum hypercatalectum subiectis dimetris catal. duobus*, *quorum tamen prior ne mendosus esset, saltem* hice *scribendum erat* 144 aiunt *Par. R Leid. V* 145 conperce *Bamb.* dedi *Bamb.*

VI (8)

Me uís potiri? fác ego potiar quód uolo.

VII (5)

Miseró mihi mitigábat sandalió caput.

VIII (2)

Quin móneam, quin clamem ét querar tua uítia, quae te uílitant.

IX (4)

Quíbus rem rebus díspoliasti, foéde dum in lustrís lates.

X (6)

ego ínterim in turbá foras
Subdúxi cum hac me, néque sat numero míhi uidebar cúrrere.

PAEDIVM

I (2)

Cuius áduentu insula hócedie clarét Cypros.

leuis contentio, dicta ex congressione uelitum ....' VI Nonius 482, 5 'sic potior illam rem pro illa re potior ..... sic et opus est illam rem pro illa re. Plautus...bonum mihi opus est. et in Captiuis...milites opus sunt tibi. Lucretius...opus esse colores. Turpilius Lindia: me' e. q. s. (Lyndia Leid.) VII Nonius 343, 15 'mitis est maturus...Turpilius India: misero' e. q. s. (Lindia Nic. Loënsis I 9) cf. Ter. eun. 1028 VIII Nonius 185, 30 'uilitant, uilem faciunt.' IX Nonius 333, 14 'lustra etiam lupanaria dicuntur...Turpilius Lyndia: quibus' e. q. s. X Nonius 352, 21 'numero significat cito...Turpilius Demetrio ... idem Lyndia: ego' e. q. s. Idem 399, 19 'subducere est surripere. Turpilius Lyndia: ego ... cum hac me.'

Paedivm Cf. Παιδίον Menandri Apollodori Posidippi. Inducuntur adulescentes duo, quorum alter longo itinere (aduenientem parasitus salutat fr. I) reuersus puellam optimam (IV. V) olim a se amatam (VI. VII), quacum iam nuptiae ei constitutae fuerant, fastidit (IX. X), alter meretrici cuidam mancipatus est (VIII. IX). Crudelitas illius fr. XI, puellae

---

146 portiri *Bamb.* potiar *edd.* potior *libri* 147 mitigauit *Palat.* 148 clamen *W* 149 rem *om. Palat.* senem *Aldina* em *Mercerus* dispoliasti *Harl.* dispoliati *Par. P* dispoliare *Palat.* despoliasti *ceteri.* *An* dispolasti *coni. Afran.* 42? foede dum *Mercerus* dum *Palat.* fedum *Harl.* foedum *ceteri libri* lates *Gebhardus Antiq. lect. p.* 52 latet *libri* 151 neque sat *Iunius* neque sat^{d} *Harl.* neques ad *ceteri libri* uidebat *Harl.* 152 insula hocedie claret *Bergkius diurn. antiq. XIII* (1855) *p.* 292 insula hodie claret *libri*, *nisi quod* hodie insula claret *Vatic.* 2916 insula

II (6)

Ego praéstolabo illi óscitans ante óstium?

III (7)

. . . progrediór foras uisére quid hic tumúlti

IV (9)

iam désine
Meminísse illius fórmam.

V (10)

Neque mírum: educta, ut pár est, expers málitiis, metuéns
sui

VI (12)

Quando équidem amorem intércapedine ípse leniuít dies.

autem mansuetudo et sibi diffidens modestia fr. V tangitur. Fr. IX consilium memoratur rei ita componendae, ut meretricis amicus alterius uice puellam repudiatam ducat in matrimonium. I Nonius 85, 21 'claret, clara est uel clareat. Turpilius Pedio: cuius' e. q. s. II Nonius 475, 30 'prestolat pro prestolatur. Turpilius Pedio: ego' e. q. s. III Nonius 489, 30 'tumulti . . .' IV Nonius 500, 6 'accusatiuus pro genetiuo . . . . Turpilius Paedio: iam' e. q. s. (Pedio libri praeter Bamb.) V Nonius 500, 22 'ablatiuus pro genetiuo . . . Turpilius Paedio: neque' e. q. s. (Poedio Bamb.) Idem 501, 5 'genetiuus pro datiuo . . . Turpilius Paedio: neque' e. q. s. (Poedio Bamb.) VI Nonius 522, 4 'diem uolunt, cum feminino genere dicimus, tempus significare, masculino diem ipsum: nos contra inuenimus. Turpilius Pedio: quando . . . dies; id est, ipsum tempus.' (Poedio Bamb.)

---

hodie claret haec *Grautoffius* *Olim* conclaret *dubitanter proposueram: ne Bergkii quidem coniectura opus sit*, *si* hō die *mensura feratur.* 153 illi oscitans ante ostium *Bothius* 1 ili eo cicante optitũ *Bamb.* illi ut citanti opi sim *ms. Fabri* illi eo citante opitium *ceteri libri* illico hic ante hospitium *Gulielmius Veris. II* 23 illoc citante ut opitulem *Bothius* 2 ilico hic ante ostium *Grautoffius* *Interrogandi signum uulgo deest* 154 hic *Bothius* in *Bamb.* hinc *ceteri libri* tumulti ante fores *libri*, *nisi quod* an *pro* ante *W: eieci glossema* *Fortasse non iambi*, *sed anapaesti fuerunt:* . . . . progrédior foras uisére quid hice tumúlti est: *baccheos* progrédior forás uiseré quid hic tumulti *admittit Buechelerus* 155 *sq. trochaeos statuit Grautoffius: cf. Ritschelius opusc. II* 688. *Statui etiam septenarii iambici frustum* . . . . iam désine m. i. f. *potest* 157 uirum *libri p.* 500 expars *Leid. Bamb. p.* 501 expartem *Bamb. p.* 500 exparte *Leid. m. pr. W p.* 500 experte *ceteri libri p.* 500 militiis *Bamb. p.* 501 alicuius *idem p.* 500 malicuius *ceteri libri p.* 500 metuens sui *om. libri p.* 500 158 equidem *libri plerique* (*uide de particulis latinis p.* 41) et quidem *Leid. Bamb.*

VII (5)

Tamen óculis longa intércapedine ádpetunt cupide íntui.

VIII (4)

quaéso omitte ac désere hanc
Meretrícem, quae te sémel ut nacta est, sémper studuit pérdere
Detégere despoliáre opplereque ádeo fama ac flágitis.

IX (1)

Vt ille hác sese abstinéret, ego supérsederem núptiis.

X (8)

Núptias abiéci, amicos útor primorís uiros.

XI (11)

Quare ésse dicat quísquam illum hominem aut quídquam facere humánitus.

XII (3)

. . . . age tu hymenaeum íncrepa!

VII Nonius 470, 29 'intui et contui pro intueri. Turpilius Pedio: tamen' e. q. s. VIII Nonius 305, 33 'fama est rursus infamia / . . . Turpilius Pedio: quaeso' e. q. s. IX Nonius 40, 7 'supersedere, manere, perseuerare, quasi in uoluntate et consilio sidere. Turpilius Pedio: ut' e. q. s. 'Plautus Epidico: supersede istis rebus iam . . . Sisenna . . . proloqui supersederunt.' Vana docere Nonium monuit Grautoffius p. 17 X Nonius 497, 15 'accusatiuus positus pro ablatiuo . . . Turpilius Epiclero . . . idem Pedio: nuptias' e. q. s. XI Nonius 514, 15 'humaniter.' (immo humanitus, ut cum edd. ante Mercerum Grautoffius) 'Turpilius Pedio: quare' e. q. s. 'Cassius Hemina . . . humanitus' ('humanit' Bamb.) 'aguntur. Afranius . . . ferre humana humanitus.' (Poedio Bamb.) XII Nonius 255, 23 'crepare iterum incantare. Turpilius Pedio: age' e. q. s. (praelio Urbin. 308)

---

quidem *Gulielmius Veris. II* 23 lenibit *Gebhardus* 159 oculis *libri, quam nominatiui pluralis formam* (*uide Ritschelii monum. epigr. tria p.* 18 *sq. nou. excurs. Plaut.* 113 *sqq.*) *nolui oblitterare quamuis metro non flagitatam, et fortasse* oculi ex *corrigendum.* oculi *Gulielmius Veris. II* 23 160 ac desere *Urbin.* 308, *Acidalius in Truc. c.* 9 hac deserite *libri* 161 te semel ut nacta est *Bothius* te (et *Basil.*) semel inacta (nacta *Harl.*) est *libri* semel te nacta *Acidalius* simul (semol) ut nactast *L. Mueller annall. philoll.* 1868 *p.* 429 162 detercre *Bothius* oplereque *libri* flagitis *Bothius, Lachmannus in Lucr.* 279 flagitiis *libri* famae ac flagiti *CFWMueller prosod. Plaut.* 464 164 primoris] *cf. Lachmannus in Lucr.* 57 165 humanitus *Bamb. Leid.* 116, *edd. ante Mercerum* humaniter

PARATERVSA

I (5)

Cum antehác uidebam stáre tristis, túrbido
Vultú, subductis cúm superciliís senes

II (2)

Meritíssimo te mágni facio.

III (3)

Ego nóndum etiam hice uílicabar, Faédria.

IV (1)

Eho díc mihi, an oblita, óbsecro, es eius crébras mansiónes
Ad amícam, sumpti lárgitatem?

V (6)

Dum égo conixi sómno, hic sibi prospéxit uigilans uírginem.

VI (4)

Cáput offendi ad límen edepol . . . .

PARATERVSA Speculatricem audire uidemur fr. IV et V I Nonius 399, 28 'subducere etiam susum ducere, leuare.' II Nonius 139, 17 'meritissimo.' (turpulius paraterus Leid. 116) III Nonius 186, 4 'uilicari est rusticari uel uillae praeesse . . . .' (Paterusa W) IV Nonius 132, 15 'largitas pro largitione. Turpilius Parateruse: o dic' e. q. s. V Priscianus IX 8 p. 866 P. 'conineo, quod etiam coniuo secundum tertiam protulerunt ueteres, praeteritum tam in ui quam in xi habuit . . . Turpilius uero in Paraterusa: dum' e. q. s. (Turpullius Sang. Grut. Carolir. Turpillius Barb. turpillius (l pr. in ras.) Bamb. paterusa Sang. paratũrusa (e supra u) Reg.) VI Nonius 358, 23 'offendere est percutere.'

---

ceteri libri 169 mer*tissimo *Leid.* 116 magni ficio *Leid. uterque. Etiam sic disponi posse:* meritissimo Te mágni facio *quiuis uidet* 170 hice *L. Mueller de re m.* 442 [*et Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827] hic *libri* ego étiam nondum *Grautoffius* ego nondum hic etiam *Bothius* 2 171 eho *Iunius* o *post* Parateruse *libri* mi *Grautoffius* 173 somno hic sibi *bis Reg.* sibi *om. Sang.* 174 offendi *Grautoffius* ut offendi *libri* offendit *edd.* ad limen edepol *scripsi* adimere pol *libri* ad limen pol *edd.* ad imbricem pol *Bothius*

PHILOPATOR

I (1)

miserúm puto,
Si etiam ístuc ad malam aétatem accessít mali.

II (5)

. . . . gemo meás fortunas, máter. ⌈ hem!
Qua caúsa huc opere máxumo conténditur?

III (4)

Dispérii misera: ut úterum cruciatúr mihi!

IV (7)

Certum ác deliberátum est me illis óbsequi.

V (8)

Locus ípse inuitat hércle hic Veneris . . .

VI (12)

Ecce aútem, mihi uidére tuo more, út soles,

Philopator (Cf. Φιλοπάτωρ Antiphanis et Posidippi) Obsequentem parentum imperiis audis fr. IV. Praeterea puellae grauidae (III), quae fortunas suas cum matre lamentatur (II), et meretricis procacis (VI) et adulescentis luxuriosi (VII) personae internoscuntur. Epistula amissa et ab alio clam sublata (XII. XIII) facile fieri potuit ut magni in res uel intricandas uel expediendas momenti esset. I Nonius 1, 29 'aetatem malam senectutem ueteres dixerunt . . . Turpilius Filopatro: miserum' e. q. s. (Filopatro libri ubique, ut olim persuaserim mihi hybridam Philopater formam a poeta admissam fuisse) II Nonius 260, 8 'contendit proripuit uel direxit significat . . .' III Nonius 229, 32 'uterus . . . neutro . . .' IV Nonius 282, 10 'deliberatum, complacitum uel definitum.' Idem 429, 21 'cogitare est dubitare, deliberare confirmare. Turpilius Boethuntibus: quaeso cogita ac delibera. idem Filopatro: certum ac' e. q. s. ('delibera . . . certum ac' om. Bamb.)
V Nonius 321, 14 'inuitari est delectari . . . Turpilius Thrasyleone . . . idem Filopatro: locus' e. q. s. VI Nonius 484, 27 'sumpti pro sumptus . . .' Idem 525, 31 'quotiens per accusatiuum casum annos uel dies loquimur, iuges annos uel dies significamus: quotiens per datiuum, per interuallum interiectis aliquibus annis uel diebus. Itaque qui optan-

---

176 istuc *om. Leid.* 177 gemo meas *scripsi* gemmeas *libri* geme meas *uel* hem meas *Mercerus* geminas *Bothius* 2 gem *litteris tituli* Philopatro *extrema* ro *praemittenda esse censet Buechelerus c. c.* qui prorogem *proponens* *Personas uulgo non distinguunt* 179 disperii *edd.* diisperi *libri* ut *Grautoffius*, *om. libri* 181 locus *Bas. Leid.* lucus *ceteri* 182 mihi uidere tuo more ut soles *Bothius* tuo more ut soles uidere mihi *libri p.* 525, *quae mutato* mihi *in* mi *seruanda esse censet Buechelerus*, *eademque edidit Quicheratius.* tuu more uti soles uidere mihi *libri p.* 484

Aegre íd pati, quia hós dies conplúsculos
Intércapedo súmpti faciundí fuit.

VII (6)

, forte eó die
Meretrícis ad me délenificae ut 'Atticae conuénerant
Condíxerantque cénam apud me, Tháis atque Erótium,
Antífila, [Lais,] Pýthias: ego éxtra cubui dóminia.

VIII (3)

. . . . . míra lenitúdine
Ac suáuitate abúndat.

IX (2)

. . cum te sáluom uideo, ut uólui, gliscor gaúdio.

X (11)

'Vtinam possim tíbi referre grátias, ut démeres!

XI (9)

Deínde cum ad te rédierit res ólim post mortém patris

tes multis annis dicunt, multos annos melius dixerint . . .' VII Nonius 281, 26 'dominus rursum appellatur conuiuii exhibitor, unde et dominia conuiuia . . .' VIII Nonius 132, 1 'lenitudine pro lenitate.' IX Nonius 22, 13 'gliscit est congelascit et colligitur uel crescit uel ignescit.' X Nonius 468, 17 'meret pro meretur . . .' XI Nonius 358, 4

---

183 aegere *W p.* 484 egre *libri p.* 525 id *om. libri p.* 525 hoc *libri p.* 484 cūplusculos *Bamb. p.* 484 184 intercapedos *Bamb. p.* 525 faciendi *Bamb. p.* 484 186 meretricis *nominatiui plur. formam mutare nolui* delenificae *Iunius in mg., Lipsius ep. qu. V* 12 delenitate *libri, nisi quod* delinitate *Harl.* delicatae *Bothius* 2 ut Atticae *Grautoffius* Atticae ut *libri* de uicinitate aliquae Conuenerant *Maduicus advers. crit. I* 152 *plane horribiles senarios dimensus, quibus aurei sui praecepti 'ne quis fines transiliat et ad ea, quibus non sufficiat, progrediatur' (l. l. I* 96) *luculentum ipse praestitit exemplum.* 186 *sq.* conuenerant condixerantque *Iunius in mg., Lipsius* conuenerat (o with u above *Harl.*) quo dixerant quae *libri* 187 caenam *Harl.* Tais *libri plerique* ais *Harl.*
188 Lais *addidi, om. libri* Pythis *Grautoffius* dominia *testatur Nonius* domina *libri* *Versum Grautoffius pessum dedit ceterum octonarios primus dimensus* 191 solum *Harl.* saluum *ceteri libri* gliscor *libri, quod tuetur Grautoffius (cf. Nonius p.* 481, 3 *u.* gliscitur) glisco *uulgo* 192 possim *edd.* possint *libri*
gratias (s *in ras.*) *Leid.* 116, *quo commendatur* gratiam *Bothii*

XII (10)

Simul círcumspectat: úbi praeter se néminem
Videt ésse, tollit aúfert: ego clam cónsequor.

XIII (13)

Me míseram! quid agam? intér uias epístula excidít mihi:
Infélix inter túniculam [mi] ac strófium conlocáueram.

THRASYLEON

I (1)

di me díuitant.

II (11)

Nemo úmquam uidit ébrium ire intér diu
Neque túrbam facere néque fores exúrere.

III (6)

Corónam mensam tálos uinum, haec huíus modi,
Quibus rébus uita amántum inuitarí solet.

IV (8)

Dat últro ac munerátur quod ab illo ábstulit.

'olim temporis futuri . . .' XII Nonius 422, 19 'inter tollere et auferre est diuersitas: tollere est leuare et erigere, auferre leuatum transferre . . .' XIII Nonius 538, 8 'strofium est fascia breuis, quae uirginalem horrorem cohibet papillarum.'

THRASYLEON (Menandri?) Formae nominis in libris praeterea Trasuleon Trasileon Trasoeleon indicantur. I Nonius 95, 10 'diuitant pro diuites faciunt . . . Turpilius Transilione: di m. d.' II Nonius 524, 27 'turbam et turbas diuersam uolunt habere significationem, ut sit turba populi conuentus, turbae turbationes. Nos contra lectum inuenimus et indiscrete positum et pro turbis turbam . . . Turpilius Trasyleone: nemo' e. q. s. Apuleius de orthogr. 10 p. 5 Osann. conl. Maduico Opusc. I 14 III Nonius 321, 11 'inuitari est delectari Virg. Georg. lib. I: inuitat genialis hiems . . . Turpilius Trasyleonem: horonam' e. q. s. 'idem Filopatro [V]' IV Nonius 477, 18 'mune-

---

demeres *scripsi* de me meres *libri* 195 tulit *Leid.* 196 uias *genetiuum interpretatur Buechelerus lat. decl. p.* 32 197 mi *om. libri*, *addidi: minus probabilia* hic *uel* hanc *uel* meam *uel adeo* illam, *quod Grautoffius inseruit* ac] a *Bamb.* collocaueram, *ut scripseram*, *Par. P* conlocaram *Leidd. Bamb. Harl. Colb.* quam collocaueram *Iunius* 200 exurare *W* 201 coronam *Mercerus* horonam *libri:* choronam *aliquando scriptum fuit* uinum *Lipsius Ep. qu. V* 12 uinus in *libri* 202 uita amantum inuitari solet *Lipsius* uitam amattum inuitari solem *libri* 203 muneratur *Bothius* munerat *libri* al *W*

V (3)

Vidére cupio uóstrum mercimónium.

VI (10)

Non ést mediocris rés, neque est uulgária
Fallácia haec.

VII (9)

'Age age egredere, atque ístuc utinam pérpetuum itiner
sít tibi!

VIII (5)

Nóbilitate, fáctione frétus interdícere

IX (4)

Cum intérea nil quicquam á me adeptu's praémi neque
fructús tuae
Benígnitatis átque obsequii

X (2)

Hoc te óro, ut illius cónmiserescas míserulae orbitúdinis.

XI (7)

Cesso óccupare et me ín colloquium cónferre horum?...

ratur pro munerat' (sic Bamb. 'munerat pro muneratur' ceteri) 'Turpilius Trasyleone: dat' e. q. s. V Nonius 213, 9 'mercimonium neutri ... Turpilius Thrasyleone: uidere' e. q. s. (trasuleone Urbin. 308) VI Nonius 488, 26 'uulgariam pro uulgarem . . . Turpilius Trasyleone: non' e. q. s. (transyleonē Bamb.) VII Nonius 482, 29 'itiner dictum pro iter . . . . Turpilius Trasyleone: age' e. q. s. (transeleoonea Bamb.) VIII Nonius 304, 26 'factio iterum significat opulentiam, abundantiam et nobilitatem . . . . . Turpilius Trasyleone: nobilitate' e. q. s. IX Nonius 215, 30 'obsequium neutro genere . . . obsequela feminino . . . Turpilius Epiclero . . . idem Thrasileone: cum' e. q. s. (trassilleone Urbin.) X Nonius 146, 18 'orbitudinis pro orbitate . . . Turpilius Thraseleone: hoc' e. q. s. XI Nonius 355, 13 'occupare est proprie praeuenire . . . Turpilius Trasyleone: cesso' e. q. s.

204 nostrum *Leid.* uestrum *ceteri* 205 neque est uulgaria *scripsi* neque uulgaria *libri* 206 fallatia haec *Bamb.* haec fallacia *Bothius, qui trochaeos numerat* 207 istuc utinam *Bothius* utinam istuc *libri*, *quod olim ut seruarem initium uersus mutilum statueram.* 208 nobilitate *Iunius in mg.* nouilitate *libri* 209 nihil *libri* adeptu's *uel* nanctu's *conicio* est *libri* praemii *libri* fructus *scripsi* erat *libri* 210 obsequii *scripsi* obsequelae *libri* 211 miserulae, *quod olim proposueram*, *non inprobauit Ritschelius opusc. II* 688 miserae *libri* illius miserae conmiserescas *Grautoffius* miserae illius conmiserescas *Bothius* 212 conferre] iam ferre *Basil. Geneu.*

EX INCERTIS FABVLIS

I

Sóla res est quaé praesentes hómines absentés facit.

II (2)

. . . quasi cum uéntus fert nauem ín mari
Secúndus, si quis própedem misít suis
Velís ministrum.

III

glabrum tapete

IV

. . . . . léctus somno móllior

Ex Incertis Fabvlis I Hieronymus epist. 42 (I p. 94 a ed. Amst.) 'Turpilius comicus tractans de uicissitudine literarum sola, inquit, res est quae homines absentes praesentes facit. Nec falsam dedit quamquam in re non uera sententiam. Quid enim est, ut ita dicam, tam praesens inter absentes quam per epistolas et alloqui et audire quos diligas?' Cf. Philemonis ex Apolide uersus: *οὐχὶ μόνον οὗτος εὗρε πῶς λαλήσομεν Αὑτοῖς, ἀπέχοντες πολὺν ἀπ' ἀλλήλων χρόνον, Οὐδ' ὃν τρόπον μηδέποτε μηδὲ εἰς πάλιν Ἐπιλήσεθ' ἡμῶν μηδέν, ἐμβλέψας δέ που Τὰκ τοῦ χρόνου τοῦ παντὸς εἴσετ', ἀλλὰ καὶ Ψυχῆς ἰατρὸν κατέλιπεν τὰ γράμματα.* Nam de epistula apud utrumque sermo est. II Isidorus Orig. XIX, 4 'propes funis, quo pes ueli alligatur, quasi prope pedes. de quo Turpilius' (torpilius Wolfenb.): 'quasi ...sinistrum.' III Nonius 229, 5 'tapete generis neutri. Turpilius et Caecilius: g. t.' Idem 542, 18 'tapete, tegmen unite pictum de coloribus uariis ... Turpilius: g. t.' Cf. Festus p. 351 M. (Demetr. XVII) IV Servius Danielis in Verg. ecl. VII 45 'somno mollior; turpilius lectus.' (Extant haec in solo cod. Leidensi 80, h. e. Lemouicensi Danielis 'delectabilior lecto' coni. Burmannus.)

Leid. iam conferre *olim scripseram* 213 *uersum ex Hieronymi oratione constituit Grautoffius*, *cuius talem formam* sóla rest quae homines absentes nobis praesentes facit *Kiesslingius ut magis perspicuam proposuit* 214 cum *Wolfenb. Monac. Par.* 10291 con *German.* 805 *et* 806 uentis *Germ.* 806 uentis *Wolfenb. Monac. Germ.* 805 fert] est *ed. pr. altera* nauim *Par.* (nauem *ceteri*) mari *Monac.* mare *ceteri* 215 secundis *Paris. Gu. a* sedens *Zitt.* propedon *Wolfenb. Monac. German. uterque* suis uelis ministrum *conieci* si ueli ministrum *Zitt.* si ueli (uelis *Germ.* 805. 806) sinistrum (sinistrũ *Monac.*) *Wolfenb. Monac. Germann.* si uelis ministrat *a commentatore additum esse olim suspicabar. Audacius in haec consuluit Grautoffius*, *qui hos senarios temptauit:* quasi cúm secundus uentus fert nauim in mare Si quís sinistrum misit ueli propedem. *Ineptit Otto.*

INCERTORVM POETARVM

ADELPH . . .

Festus p. 317 M. '[Sep]lasia aut Se[plasium, ubi unguentum] ueno daba[tur pretiosum] . . . . in Adelph . . . . feri Anti . . . . tum sit q . . . . unde ung . . . . est.'

HYDRIA. GEORGOS

Quintilianus XI 3, 91 'cum mihi comoedi quoque pessime facere uideantur, quod etiam si iuuenem agant, cum tamen in expositione aut senis sermo ut in Hydriae prologo, aut mulieris, ut in Georgo, incidit, tremula uel effeminata uoce pronuntiant.'

EX INCERTIS INCERTORVM FABVLIS

I

'Tibi ego, 'Antipho, has sero' ínquit: seniumst, cum aúdio.

Inc. Poetae Adelph . . In Festi uerbis ueno dabatur scripsi pro tradito memorabatur. Tum in Adelphis: di te perdant inferi, Antipho, Quod únde hoc unguentum sit quaeris; dic mihi, Lepidum únde unguentum, nisi quod ex Seplasia est? secundum Vrsini supplementa O. Muellerus: nam sic, nisi fallor, senariis concludere uoluit parum sane commodis, nec sententia aut sermo satis facit. Vltima fortasse nisi quidem ex Seplasia est fuerunt. Pomponio uulgo ascribitur hic locus.

Hydria. Georgos. Menandri fabulas in Latínam fortasse scaenam translatas fuisse monuit Gesnerus; quamquam Graecae quoque comoediae Romae agebantur. Ceterum cf. inc. inc. fab. I

Ex Nvbo frustum quod olim hic sequebatur nunc Attae tribui. E schola petitum quod Quintilianus IV 2, 95 enarrat argumentum de parasito, qui ter abdicatum a diuite iuuenem et absolutum tamquam suum filium adserat.

Ex Inc. Inc. Fab. I Cicero de orat. II 59, 242 'in re est item ridiculum, quod ex quadam depranata imitatione sumi solet . . . ex hoc genere est illa Rosciana imitatio senis: tibi ... audio.' (inquit poetae reddidit Bergkius Ind. lect. Marburg. aest. 1844 p. VII coniun-

---

1 has *om. Erlang. b* senium . . audio *fuerunt qui a Ciceronis interlocutore addi statuerent*

II

Athénis Megaram uésperi aduenit Simo;
Vbi aduénit Megaram, insídias fecit uírgini;
Insídias postquam fécit, uim in loco áttulit.

III

In Vénere sapere dídicit ni mirúm Solon,
Qui lége cauit, uítia uti transcénderent
Auctóris poenae: núlla poena acérbior
Excógitari pótuit uxorís malis.

IV

Nam quíd modi factúrust risu dénique?
Nisi píctor fieri uúlt, qui risu mórtuust.

xitque hunc locum cum Caecil. Syneph. II: immo uide supra ex Hydriae prologo adlata.) II Rhet. ad Herenn. I 9, 14 'ne bis aut saepius idem dicamus cauendum est; etiam ne id quod semel diximus deinceps dicamus, hoc modo: Athenis' e. q. s. III Charisius IV p. 246 P. 'aliis ita placuit definire per hyperbolen: in . . . malis. Quod etiam in schemate dianoeas inuenies de hyperbole.' Hunc locum omissum in excerptis Leid. uncis inclusit Keilius. Idem V p. 253 P. 'per hyperbolen, hoc est: in . . . malis.' Cf. Caecilii Plocium et Philemonis fr. 4 IV Festus p. 209 'pictor Zeuxis risu mortuus, dum ridet effuse pictam a se anum γραῦν. cur hoc loco relatum sit a Verrio, cum de significatu uerborum scribere propositum habuerit, equidem non uideo, cum uersiculos quoque ea de re rettulerit et ineptos satis et nullius auctoris' ('praetoris' cod., corr. Augustinus) 'praetexto nomine, qui tamen sunt hi: nam' e. q. s. Fortasse de anu in matrimonium ducenda agitur.

---

2 mecarum *Bamb. m. pr.*, *Frising.*, *libri primae familiae Kayseriani*, *nisi quod* mecenarum *Wuerzeb.* mechatum — mecharum *Emmer. b* megara *Ratisb. Opiz. m. alt.* megaram *Opiz. m. pr.* megarim *Voss. a* si modo *Wuerzeb.* 3 ubi *om. Tross.* aduenit *libri plerique* (megaram aduenit *Turic.*) uenit *Oxon. m. pr.*, *quod olim praeferebam* fecit insidias *Opiz. Bamb.* uirginis *Wuerzeb. Bamb. m. alt.* 4 postquam insidias *Opiz.* intulit *Opiz. Tross. m. alt. Lugdun. c Rhedig. c* 5 Venere *scripsi* uentre *cod. p.* 253 uentrem *cod. p.* 246 didicit sapere *cod. p.* 246 6 cauit ut uitia *cod. p.* 246 cauit *in uersu extremo omissis ceteris cod. p.* 253 7 auctores *cod. p.* 246 a *in uersu extremo nec quidquam praeterea legitur p.* 253 poena nulla *edd.* aceruior *cod. utroque loco* 9 facturus *cod.* 10 mortuus est *cod.*

V

Quínque Thasii uíni depromam [ámphoras], binás Falerni.

VI

. . qualem démens iste chlámydem disperdít? . .

VII

. . . . hui uíctrix Venus, uidésne haec?

VIII

Spondén tuam gnatam fílio uxorém meo?

IX

Ammianus Marcellinus XXVIII 4 'cumque mutuum illi quid petunt, soccos et Miconas uidebis et Lachetas: cum adiguntur ut reddant, ita cothurnatos et turgidos, ut Heraclidas illos Cresphontem et Temenum putes.

V Plinius nat. hist. XIV 14, 16 'sic quoque postea diu transmarina in auctoritate fuerunt et ad auos usque nostros, quin et Falerno iam reperto, sicut adparet ex illo comico uersu: quinque' e. q. s. (comici Par. E uersu Anaxipolis uetus Dalecampi Lucilium comicum dici potuisse eiusque uel XIV uel XV libro haec inserenda esse operose, ut solet, sed infeliciter demonstratum iuit I. Beckerus Philol. IV 86 sqq., ad Sullana tempora a Plinio referri monuit Lachmannus in Lucr. 327) VI Tertullianus de pallio 4 'prorsus si quis Maeandrico fluxu delicatam uestem humi protrahat, audiat pone se quod et' (ait?) 'comicus: qualem' e. q. s. VII Varro de l. L. V 62 'et horum uinctionis uis Venus; hinc comicus: hui' e. q. s. 'non quod uincere uelit Venus, sed uincire.' (comicus uulgo comicos libri plerique comites Vindob. Basil.) VIII Varro de l. L. VI 70 'spondebatur pecunia aut filia nuptiarum causa . . . nam ut in comoediis uides dici: sponden' e. q. s. Cf. Lachmannus mus. Rhen. VI 119, Spengelius de emend. Varrone p. 31, Thilo ann. philoll. 1855 p. 529. IX Laches num Terentianus ex hecyra sit (cf. u. 247) ualde dubito.

---

11 Thasii *codd. Gelenii* Thasi *Sillig io teste Tolet. Chifflet. Parr. acd* Thassi *Vat. D Detlefseni Man. Dalecampii* amphoras *addidi, om. libri* binas Falerni *scripsi* bina Falerni *Hard.* uina Falerni *Vatic. D m.* 2 uini Falerni *idem m. pr. cum reliquis* Falerni bina *ed. Dalecampiana* quin Thásii uini déna promam, bína Falerni dólia *Lachmannus Lucr. p.* 327 *hexametrum* quinque Thasi uini depromam, bina Falerni *repudians.* uín Thasii uiní depromam, uín Falerni? . . . *Buechelerus* 13 hui *Lachmannus Lucr. p.* 311, *qui septenarii iambici alterum dimidium agnouit* huic *libri* 15 sponden *uulgo* spondeo *Goth.* sponde *Med. cum ceteris libris* gnatam *Par. b* aguatam *Med. cum ceteris libris*

X

Lachétem audiui pércussisse Démeam.

XI

Si quís per omnis míhi deos iurét patrem Lachétem

XII

Quid aís, Epidice? tíbi facilior érit amor

XIII

Amáre nolo néc dolere, Clínia.

XIV

19[1] Thylacus

XV

20 . . . halofántam mendacém uelit

Miconas Valesius micaunas Vat. X Quintilianus VII 9, 10 'accusatiui geminatione facta amphibolia soluitur ablatiuo, ut illud: Lachetem e. q. s. 'fiat: a Lachete percussum Demeam.' Ibidem VIII 2, 16 'uitanda in primis ambiguitas, non haec solum, de cuius genere supra dictum est, quae incertum intellectum facit, ut Chremetem audiui' e. q. s. Fortasse fictum exemplum est. XI Marius Victorinus p. 2574 P. 'comicus apposito sesquipede in ultima sede uersus adaeque trimetri reddetur tetrametrus, ut: si quis' e. q. s. Fortasse et hic et sequens uersiculus conficti sunt. XII Marius Victorinus p. 2524 P. 'huius' (trimetri) 'mensura...incipit a duodecim syllabis et crescit ad septemdecim ... item septemdecim syllabarum: quid ais' e. q. s. XIII Marius Victorinus p. 2504 P. 'acatalectum autem, cui, ut supra diximus, neque deest ad integram coniugationem neque abundat quicquam, ut est hoc trimetrum: amare' e. q. s. Atilius Fortunatianus p. 2693 P. 'trimetrum acatalectum: amare' e. q. s. XIV Donatus in Ter. Andr. I 3, 21 'semper...nomina comicorum seruorum aut a nationibus sunt indita ut Mysis Syrus, aut ex accidentibus ut Lesbia, uelut ebriosa a Lesbo insula, quae est ferax suauissimi candidissimique uini, aut a moribus et uernilitate ut Pseudulus, aut ex negotio ut Chrysalus, aut ex qualitate corporis ut Thylacus, aut ex specie formae ut Pinacium.'

Subiungo statim reliquos comici coloris uersiculos, de quibus tamen singulis decernere non ausim, cui potissimum fabularum generi sint ascribendi. XV Nonius p. 120, 12 'halofantam...Plautus: halofantam aut sycophantam magis esse dicam. et alius nobilitatis obscurae: halofantam m u.' Indicauit comoediae frustum post Basile-

16 Lachetem *loco priore* Chremetem (cremetem *Ambr. m.* 1 chermetem *Bamb.* crementum *Argent.*) *altero Quintilianus* Demean *libri plerique loco utroque* dameam *Argentor. utroque loco* 17 omnis *Palat.* omnes *Par.*, *ed pr.* 18 Epidice *Gaisfordius* epidia *libri Fortasse hinc persona mutanda* 19 dolore *Par. Victorini* 19[1] thylacus *Gand. Leid. Dresd.* thilacus *Par.* 7921 chilacus *Par.* 7920

XVI

Parúnculis ad lítus ludit céleribus.

XVII

Conténdit oculos: dérepente abiít celox.

XVIII

Vínnulum sensílocum . . . .

XIX

Ea est séditiosa, ea cúm uiro bellúm gerit.

enses et M. Hertzium annall. philoll. 1862 p. 725 L. Muellerus ibidem 1867 p. 491   XVI Isidorus origg. XIX 1, 20 'paro nauigium piratarum usui aptum...Cicero: tunc se fluctigyro tradit mandatque paroni. et alibi: parunculis' e. q. s. In Ciceronis hexametro, quem e Mario poemate sumptum statuunt, fluctigyro habent German. 805 et 806 fluctigero Wolfenb. Monac. cum ceteris libris. Alterum uersiculum comoediae tribuit L. Mueller annall. philoll. 1866 p. 399. De frusto, quod apud Festum p. 313 M. s. u. 'struere' legitur, inserto a me olim inter palliatae reliquias (inc. inc. fab. XVI), dixi in corollario ad tragicos p. LXIII.   XVII Nonius 518, 8 'derepente Turpilius... Ennius...Afranius Incendio [VI] idem in Omine [III] Contendit' e.q. s. 'Accius . . . Nouius . . . Terentius . . . Pomponius . . . Ennius . . . Varro...' (Idem: contendit Lipsius Epist. quaest. V 25; post exilit ultimum praecedentis exempli uerbum excidere item potuit; an Titinius? 'poetam ueterem' dicit Bentleius ad Hor. epist. I 1, 28) De loco Varroniano de l. L. VII 104 M., unde frusta duo olim hic (XVIII sq.) intuli, disputaui in mus. Rhen. XXVII p. 181 sqq.: uide nunc Iuuentii fr. inc. fab. IV   XVIII Nonius p. 186, 10 'uinnulum sensi locum, id est inlecebrum Plautus Asinaria . . . oratione uinnula uenustula' (sensilocum Iunius, Nonio tribuit Quicheratius inlecebrosum recte idem, ut ipse conieci. inlecebram L. Mueller) Comoediae frustum postquam agnouerunt Basileenses editores, denuo indicauit L. Mueller annall. philoll. 1868 p. 429   XIX Cicero ad Atticum II 1, 5 'ego illam' (Clodiam) 'odi male consularem: ea est enim seditiosa, ea cum uiro bellum gerit, neque solum cum Metello, sed etiam cum Fabio' (ea utrumque seclusit Baiterus. est enim s. et Schuetzius, bene, si Ciceronis sermo esset.) Comicum uersum primus enotauit Orellius, eumque secutus est Buechelerus, qui Coni. Lat. 19 'uel Caecilium uel Afranium in imperiosae descriptione coniugis hoc usum esse' senario coniecit. Conferri idem iubet Axionici fr. 6, 9 οἷον φίλερίς τίς ἐστι καὶ μάχεταί τί μοι ex Chalcidico et Menandri fr. 296, 6 (ἐκ τῶν Κυβερ-

---

21 parunculis (is *corr. ex* iis *aut* us) *Monac.* parungulis (c *supra* g *scr. in Germ.* 806) *German. uterque* paruncolis *Wolfenb.* litos (u *supra* o *scr. in Germ.* 806) *German. uterque*   22 abiit *scripsi* habit *Leid.* abit *ceteri libri*   celox *Lipsius* colo *libri* colos *Rothius* loco *Maehly*   23 sensilocum *Par. O continuat* sensi locum *ceteri*, *quem senarii uel septenarii exitum fuisse statuit L. Muellerus*   26 *paulo leniores numeros* ea seditiosast, cum *uel* est s. et cum *Ciceronis uerba praecludere uidentur*

XX

. . . . . ómnimode ames quá ioco qua sério.

XXI

. . Fortunae súnt committenda ómnia.
Sine spé conamur úlla.

XXII

Artém ne pudeat próloqui quam fáctites.

XXIII

Ain tándem, leno? . . . .

XXIV

Séd sibi cum tetulít coronam ob cólligandas núptias,
Tíbi ferebat; cúm simulabat sé sibi alacritér dare,

νητῶν). XX Fronto epist. ad M. Caesarem I 8 p. 24 Nab. (56 Nieb. 37 ed. Rom.) 'uale et me, obsecro, omnimode ames qua ioco qua serio.' Quem locum laudauit Lachmannus in Lucr. II 488, sed ut de uersu nihil suspicaretur: nec diffiteor ambiguum esse iudicium. XXI Cicero ad Att. X 2, 2 'λαλαγεῦσα iam adest, et animus ardet,' (cf. Caecil. 230) 'neque est quicquam, quo et qua . . . res sunt inexplicabiles. Fortunae' e. q. s. 'Melius si quid acciderit, mirabimur.' Poetae uerba non agnouerunt XXII Cicero orat. 43, 147 'me autem siue peruolgatissimus ille uersus, qui uetat artem pudere proloqui q. f., dissimulare non sinit quin delecter, siue tuum studium hoc a me uolumen expressit' e. q. s. (peruolgatissimus scripsi, ut extat in Abrincensi codice. peruagatissimus cum ceteris uulgo.) Quem olim dubitanter inter tragoediae reliquias (inc. inc. fab. XIX) recepissem nunc comoediae adsignare malui uersiculum: fortasse mimicus est. XXIII Quintilianus IX 3, 16 (de figuris in particularum, uelut 'sed enim', 'nam quis', 'tam magis . . . quam magis' usu disserens) 'pleni talibus antiqui sunt. initio Eunuchi Terentius: quid igitur faciam? inquit. alius: ain tandem leno? Catullus in Epithalamio: dum innupta manet' e. q. s. (alius: ain Halmius. alius in Ambr. Bamb. allusit Monac. Argent., edd. alius fit olim conieceram. In alius litteris Atilius uel Caecilius, immo Statius, latere suspicatur Woelfflinus) XXIV Cicero de orat. III 58, 219 'aliud uoluptas: effusum et tenerum, hilaratum ac remissum:

---

27 *senarium explere* med *addendo nolui* 30 *uersum e Ciceronis uerbis conformaui* 32 sibi *Abrinc. Erl. a b* mihi *ceteri* colligandas *Erl. a b* colicandas *Abrinc.* collocandas *uulgo* coniugandas *L. Muellerus de re m.* 361 33 se sibi alacriter dare *interim scripsi*, *dum quod probabilius esset inueniretur.* se sibi aiaci dare *Abrinc. Erl. a b* sese aiaci dare *Lag. plerique*, *ed. Rom.* sese aiacidan (*uel* uati) dare *alii Lag.* sese alacri dare *Lag.* 81, *Vict. et om.* dare *Gud. a b* sese alteri dare *uulgo* sese altaribus dare *commendauit Bergkius de Helena ex tragoedia uerba esse suspicans.* se sibi amiculum (*uel* fallaci) dare *coni. Kiesslingius. Templaui uaria*, *olim* se sibi

Tum ád te ludibúnda docte et délicate détulit.

XXV

'Exiliuit quási petulcus quídam, pedibus cónuibrauit.

XXVI

Agite íte: quid dubitátis hilareis dáre choros?

XXVII (Trabeae inc. 2)

Tánta laetitia aúctus sum, ut nil cónstet . . . . .

XXVIII

difficile ést loqui.

sed sibi' e. q. s. Num ex Naeuii Tarentilla? XXV Festus p. 206 M. 'petulantes et petulci — — Afranius in Ida — interdum pro ueloce usi uidentur antiqui, ut hoc uersu intellegi potest: exiliuit' e. q. s. XXVI Pseudoacro in Horatii epod. 1, 1 'comicus' (trimeter) 'erit, qui frequentes tribrachos habet, ut: agite' e. q. s. 'Satyricus medius ut: Musae Iouem laudate et hilares date choros.' Eadem fere commentator Cruquii: exemplum omittere nolui, quamquam facile potest in scholae usum confictum uideri. XXVII Cicero de fin. II 4, 14 'modo intellegas inter illum qui dicat tanta' e. q. s. 'et eum qui: nunc demum mihi animus ardet' (Caecil. 230), 'quorum alter laetitia gestiat, alter dolore crucietur, esse illum medium...qui nec laetetur uec angatur.' Eadem tangi in Tusc. disp. IV 15, 35 'quae si quando adepta erit id quod ei fuerit concupitum, tum fertur alacritate ut nihil ei constet quod agat' coniecit Bentleius. XXVIII—XXX Cicero epist. ad fam. II 9 'cum gratulor, tum uero quibus uerbis tibi gratias agam non reperio, quod ita factus sis, ut dederis nobis, quem admodum scripseras ad me, quem semper ridere possemus.' (cf. VIII 3, 1. 9, 1 II 10, 1) 'Itaque cum primum audiui, ego ille ipse factus sum — scis quem dicam — egique omnis illos adulescentis, quos ille actitat' (sic Lambinus iactitat Med., item infra). 'Difficile est loqui. Te autem contemplans absentem et quasi tecum coram loquerer: non edepol... feceris. Quod quia praeter opinionem mihi acciderat, referebam me ad illud: incredibile' e. q. s. — — 'quid quaeris? dum illum rideo, paene sum factus ille.' Difficile est loqui ipsa quoque adulescentis

---

iam facis dare, *postea* se sibi uittas indere *uel* sibi se amaraci dare *uel* se sibi amaranthi dare 34 tum *scripsi* cum *libri* a te (*i. e.* at te) *Abrinc. Erl. ab*, *Lag. aliquot* ad te *ceteri Lag.*, *Vict. Gud. tres*, *ed. Rom.* 35 exiliuit *Aldina* exiluit *cod.* 36 ite *addidi*, *om. exemplaria* 37 ut] et *Pal. B Bodl.* nihil *libri fere omnes* mihi non *Dauisius dicit esse in Par. a et b*, *Ball.* (*Oxx. negant*) constet *tuentur Bentleius et Maduicus* constet[z] (eum qui) *Pal. B* constetur *Bodl.* constem *eidem Dauisii codd.* Tanta auctus sum laetitia, ut non constem mihi *Bothius* tanta laetitia auctus sum ut nihil constet, quod agam mihi *Bergkius*, *quibus statim adiungendum conicit Trabeae fr. I. Nostra commendauit Maduicus. Integrum senarium elicies transponendo:* tantá sum laetitia aúctus, ut constét nihil.

XXIX

Non édepol quantam rem égeris neque quántum facinus féceris

XXX

'Incredibile hoc fáctum obicitur . . . .

XXXI

nec múlieri
Nec grémio credi opórtet. .

XXXII

Módo pueros, modo ádulescentes ín cursu a tergo ínsequens
Néc opinantis ádsecuta est.

XXXIII

Sentín senem esse táctum trigintá minis?

XXXIV

Nónne tu scis? sí quas aedes ígnis cepit ácriter,
Haúd facilest defénsu qui ne cómburantur próxumae.

cuiusdam exultantis uerba esse conieci XXXI Festus p. 165 M. 'nec mulieri nec gremio credi oportere prouerbium est, quod et illa incerti et leuis animi est et plerumque in gremio posita, cum in obliuionem uenerunt exsurgentium, procidunt.' Comoedia respici uisa est M. Hertzio Philol. I 612 XXXII Cicero Tusc. disp. I 39, 94 'quae uero aetas longa est, aut quid omnino homini longum? Nonne modo ...adsecuta est senectus?' XXXIII Cicero de orat. II 64, 257 'saepe etiam uersus facete interponitur uel ut est uel paululum immutatus, aut aliqua pars uersus, ut...[Caecil. inc. fab. IV] Nam in Caelio sane etiam ad causam utile fuit tuum illud, Antoni, cum ille a se pecuniam profectam diceret testis et haberet filium delicatiorem, abeunte iam illo: sentin' e. q. s. XXXIV Charisius p. 176 P. 'acriter

39 rem egeris *Med. altero exemplo, Martyni-Laguna* egeris rem *cod. hic* 40 incredibilem *cod. infra* factum *ed. antiq. signata A apud Orellium, Martyni-Laguna* factu *cod. hic*, facto *altero exemplo* 41 *sq. Cum omnino incertum sit, num in comoedia haec locum habuerint, tum de numeris certi nihil adfirmari licet: possis e. c. uno uersu continuare* nec múlieri nec grémio oportet crédier 43 *sq. uersus agnouit Bentleius De sýnecphonesi in* pueros *Lachmannus in Lucr.* 129 *dixit, et eadem usus est Liuius Andronicus trag.* 26: *transponendum* púeros modo *censuit Fleckeisenus* 45 sentin *nolui mutare, quamquam* hem scin *non longe abest.* satin *Buechelerus* 46 *sq. septenarios indicauit C. Langius* nonne *Keilius, qua particula Terentium certe usum esse constat, de Plauto dubitatur.* non *cod.* 47 facile est *Keilius* facile sunt *cod.* faciles sunt

XXXV

Felícitas est quám uocant sapiéntiam.

XXXVI

Med ésse acerbum síbi, uti sim dulcís mihi.

XXXVII

aégre faciam fíliis

XXXVIII

Si núnc redire pósset ad superós pater,
Qui té tutamen fóre sperarat fámiliae
Domuíque columen, nónne [tibi] sic díceret?

Crispus III ** non tu scis' e. q. s. Excidisse Sallustii uerba et nomen poetae uidit Carolus Langius adnot. in Cic. Lael. 51 p. 442 (post A. Schotti obs. hum. Hanouiae 1615) Comico poetae tribuit uersus Keilius idemque constituit. XXXV Quintilianus VI 3, 97 'adiuuant urbanitatem et uersus commode positi, seu toti, ut sunt...seu uerbis ex parte mutatis; ut in eum, qui, cum antea stultissimus esset habitus, post acceptam hereditatem primus sententiam rogabatur: hereditas est quam uocant sapientiam, pro illo: felicitas est.' (cuius hereditas Argent. et corr. Turic. falicitas, corr. felicitas Ambros. facillitas Monac. facilitas ceteri libri, quod etiam Halmius probauit) Contulit Hauptius Herm. IV 35 ex Menandri Hypobolimaeo fr. 471 παύσασθε νοῦν ἔχοντες· οὐδὲ γὰρ πλέον Ἀνθρώπινος νοῦς ἐστὶν ἄλλο τῆς τύχης, ut fortasse Caecilii sit uersiculus. XXXVI Cicero epist. ad fam. III 8, 8 'cum et natura semper ad largiendum ex alieno fuerim restrictior et temporibus, quibus alii mouentur, isdem ego mouear, me esse' e. q. s. XXXVII Charisius p. 176 P. '* aegre f. f. idem in eadem * subaudiri debet uerbum, ut sit aegre. aliter Plautus in Bacchidibus' e. q. s. Lacunas, quibus et nomen et uersus poetae, cuius uerba priore loco relicta sunt, exciderunt Keilius indicauit. XXXVIII Charisius V p. 252 P. 'per prosopopoeiam, cum loquentes finguntur qui nulli sunt, tamquam: si nunc' e. q. s.

G. Wagnerus ephem. gymnas. 1855 *p.* 192 qui ne *cod.* quin et *ed. pr.* haud faciles defensu sunt quin *coniecerat L. Mueller de re m.* 430, *qui in mus. Rhen. XXIV* 242 *Keilio adsensus est* 48 felicitas *scripsi*, *cui substitui totidem syllabis* hereditas *posset:* [*item Hauptius l. l.*] *u. supra.* est *Ambros.* esset *Monac. Argent.* 49 med *Martyni-Laguna* me *cod.* uti *scripsi* ut *cod.* pulcis *Med.*, *olim correctum* 52 fore sperarat *Lindemannus* fore sperare *cod.* fore parare *ed. pr.* fore putarat *Fabricius* 53 incolumen *ed. pr.* nonne tibi *scripsi* n̄ *cod. litteris tribus uel quattuor in lineae fine deletis*, *quamquam etiam plus intercidisse possit.* nonne potes *ed. pr.*, *in quibus tamen* potes *errore confictum uidetur H. Keilio: nam in cod. cum uerbo* redire *terminetur linea*, *ei additum sed signo* ⎿ *disiunctum legi* p..., *quod cum ad superiorem lineam referri debuerit*, *falso postea pro inferioris exitu habitum esse.* nonne putas *Fabricius* nonne haec *in cod. esse adnotauit Lindemannus*, *unde* nonne haec tibi *Keilius*

'Cur té dedecoras, fámam cur maculás tuam?
Cur rém dilapidas, quám miser extruxít labor?'

XXXIX—XLI

Tutáre amici caúsam, potis es, súscipe.
Obícitur crimen cápitis, purga fórtiter.
In amíci causa es, ímmo certe pótior es.

XLII

Prórsus aequum est. pátere, Daue: mé poenae oppone . . .

XLIII

. . . . egone íllam? — pudor est éloqui — quam cómperi —?
‖ Relínqui num potuít? non perpetiár, non etiam pérferam.

XXXIX—XLI Charisius V p. 253 P. 'per apologismon, siue ultro dando, cum aliquid aduersario nostro ultro damus, quo uti cum scimus non posse, tamquam: tutare' e. q. s. Olim disiunctos tres uersiculos edideram, qui Keilio quoque cohaerere uidentur. XLII Charisius V p. 253 P. 'per commutationem: prorsus' e. q. s. 'hic non ut coepit sententiam finit: nam aiebat Daue, deinde subiecit me, cum ipse sit Dauus.' XLIII Charisius p. 254 P. 'per apoclisin: egone... perferam. consulto uerbum uel uerba praetermittit et quiddam suspicionis silentio colligit.' Ut duo frusta disiuncta tragicis ascripseram: coniunxit et ad comoediam rettulit H. Keilius; personas ego distinxi.

---

54 dedecoras *Fabricius* dedecores *cod.* famam *Fabricius* familiam *cod.* maculas *ed. pr.* macules *cod.* 55 dilapidas *Fabricius* dilapides *cod.* quam *ed. pr.* q . . . . *cod.* miser] meus *coni. Kiesslingius et Buechelerus*, *quod si uerum est, ut uidetur sane, ex antiqua forma* mis (*de qua uide Ritschelii de declin. quadam lat. reconditiore quaest. p.* 22 *sq.*) *apparet* miser *ortum esse* 56 potis es *Keilius* patris *cod.* patris rem *olim conieceram ductus Lindemanni testimonio* suscipere (*pro eo quod cod. habet* suscipe) *in ed. pr. legi: sed tacet Keilius.* partis *Buechelerus* 57 purga *ed. pr.* p . . . . . *cod.* 58 es, immo certe potior es *nunc scripsi.* potior ē immo certe potior est *cod.* potior immo certior *Fabricius* nimio certe potior es *coni. Kieslingius. an* potis certe: immo potior es *scribendum?* in amico causa certior, immo potior est *Keilius* 59 aequum *cod.* aequina *ed. pr.* equino *Fabricius* patere *scripsi* (petere *olim*). *Imperatiuum intellego, non infinitiuum, quem quis Naeuii com.* 67 *firmare animum inducat.* pectore *cod.* peccasti *Lindemannus* oppono *Buechelerus* 61 relinqui *cod.* num potuit *scripsi* n̄ (*i. e.* non) potuit *cod.* non potest *Keilius* etiam *ed. pr.* e (*in fine uersus*) *cod.* *Senarium olim his* non perpetiar loqui

XLIV

Tertullianus de anima 20 'comici Phrygas timidos inludunt.'

XLV

Viden út cinaedus órbem digito témperat?

XLVI

. . . . quás ego pugnas, quántas strages édidi!

XLVII (Enn. Add. 4)

. persuasit ánimo uinum, déus qui multo est máximus.

XLVIII

Líberi bellária

XLIX

Clítellae boui súnt inpositae: pláne! non est nóstrum onus.

XLIV Cf. Apollodori Citharoedus: *οὐ πανταχοῦ Φρύξ εἰμι· τοῦ ζῆν ἣν ὁρῶ Κρεῖττον τὸ μὴ ζῆν, χρήσομαι τῷ κρείττονι.* XLV Suetonius Oct. 68 'sed et populus quondam uniuersus ludorum die et accepit in contumeliam eius et assensu maximo comprobauit uersum in scaena pronuntiatum de gallo matris deum tympanizante: uiden' e. q. s. Ioannes Saresberiensis Policrat. I 7 Ad togatam (cf. Attae Megalensia) aut ad mimum (cf. Galli Laberii) pertinere uidentur. XLVI Cicero epist. ad Att. I 16, 1 'di inmortales! quas ego pugnas et quantas strages edidi! quos impetus in Pisonem, in Curionem, in totam illam manum feci! quo modo sum insectatus leuitatem senum, libidinem iuuentutis.' Seruum uel parasitum in comoedia gloriantem et tragicum colorem adfectantem illa praedicare potuisse suspicatus sum.
XLVII Festus p. 153 M. 'metonymia est tropos, cum ab eo quod continet significatur id quod continetur, aut superior inferiore, aut' ('et' cod.) 'inferior superiore. Quae continet quod continetur, ut Ennius — ab eo quod continetur id quod continet, ut cum dicitur: epota amphora uini. a superiore inferior, ut Ennius — ab inferiore superior, ut: persuasit' e. q. s. Poetae anonymi Graeci (CCCXLII Mein.) *οἶνός μ' ἔπεισε δαιμόνων ὑπέρτατος* comici an tragici uersus sit incertum dicit Meinekius. XLVIII Gellius XIII 11, 7 'uina quoque dulciora est inuenire in comoediis antiquioribus hoc nomine appellata dictaque esse ea Liberi bellaria.' XLIX Cicero epist. ad Att. V 15 'est incredibile, quam me negotii taedeat. Non habet satis magnum campum ille tibi non ignotus cursus animi et industriae meae

---

clauseram. Ceterum fortasse num perpetiare? *scribendum, sequentia autem* non eam perferam *priori personae tribuenda* reíci non pótuit? non perpétiar, non eam pérferam *Buechelerus* 62 *Cf. Lobeckius Aglaoph.* 1016 63 *ad supplendum uersum ex Cicerone* di inmortales *adsumi posse monuit Buechelerus* 64 *initio* ita *suppleas* animo *om. Spengelius diurn. antiq.* 1834 *p.* 710 *senarium dimetiens* 66 *sq. septenarium constituit Buechelerus Coni. Lat.* 17

L

Quási si messor pér messim unum quémque spicum cóllegit

LI

Tám perit quam extréma faba . . . .

LII

. . prior ire lúci claro nón queo.

LIII

Clámor lapides fústes gladii: et haéc inprouisa ómnia.

LIV

Quíd clamorem exórsa uerbis páruam rem magnám facis?

praeclara opera cessat.... clitellae' e. q. s. 'sed feremus.' Ammianus Marcellinus XVI 5 'cum exercere proludia disciplinae castrensis philosophus cogeretur ut princeps, artemque modulatius incedendi per pyrricham concinentibus disceret fistulis, uetus illud prouerbium: clitellae boui impositae sunt, plane! non est nostrum onus Platonem crebro nominans exclamabat.' Quintilianus V 11, 21 'παροιμίας genus illud, quod est uelut fabella breuior et per allegoriam accipitur: non nostrum, inquit, onus, bos clitellas.' Pertinet ad prouerbiorum genus, cuius exempla Graeca potissimum collegit Hauptius ind. scholl. Berol. 1868/9. Caecilio ascribit Spengelius p. 9 ariolando.

L Festus p. 333 M. 'spicum masculine antiqui dicebant, ut hunc stirpem et hanc amnem. uersus est antiquus: quasi' e. q. s. LI Festus p. 363 M. 'tam perit quam extrema faba in prouerbio est, quod ea plerumque aut proteritur aut decerpitur a praetereuntibus.' Comoedia respici uisa est M. Hertzio Philol. I 612 LII Nonius p. 210, 15 'lux...masculino Plautus..luci' ('luce' Leid.) 'claro.. Varro ..luci claro... idem... luci claro... M. Tullius de officiis lib. III: et cum [primo luci Pomponi domum uenisse dicitur...] prior ire luce claro non queo.' Vncis inclusa Ciceronis uerba (31, 112: 24, 93 Quicheratius putat) una cum poetae nomine excidisse uidit Mercerus. Buechelerum mus. Rhen. XV 441 de hoc loco disserentem fugit iam receptum a me in syllogen frustum fuisse. LIII Cicero ad Att. IV 3, 3 'cum sacra uia descenderem, insecutus est me cum suis' (Clodius). 'Clamor' e. q. s. 'discessimus in uestibulum Tettii Damionis.' Numeros quos indicaueram ne nunc quidem agnouerunt editores. LIV Cicero pro Caelio 15, 36 'eum' (minimum fratrem) — 'putato tecum loqui: quid

ciltelliae *Med.* boui sunt *m.* 2 *in mg.*, bouis ut *m.* 1 *Med.* plane *Ammianus*, *quod* 'plana et aequabili uia, plano gressu' *interpretor*: *insolito onere pressi boues non se nisi lente et moderate incedere posse clamant.* illane *Med. corr.*, *Cratandrinae mg.*, *Turn. teste Bosio* illa *Med. m. pr.* ille *ed. Romana Cic.* cillane *ex Decurtato Bosius* 68 si *addidi*, *om. cod.* collegit *cod.*, *i. e.* colligit 70 et cum *praemisit Buechelerus*, *item Quicheratius*: *u. supra.* luci *Fleckeisenus coni. exerc. Plaut. p.* 12 *quem genetiuum* lucis *esse uult Bergkius symb. I* 148 *sq.* luce *libri* 71 et *Iensoniana*, *om. cod.* 72 clamorem *scripsi* clamore *libri* parum *Paris.*

LV

Obstrúdant, obsatúllent

LVI

aúdio, haut auscúlto.

LVII

74[1] 'Vsque donicum éffligatur

LVIII

Vílla est patrui. hic áger est ubi stas. póne uersum illác mare est.

LIX

'Insanum aliter suá sententia átque aliarum múlierum

LX

iniurius

LXI

. . . . Scytálosagittipélliger

tumultuaris, soror? quid insanis? quid clamorem' e. q. s. Versum esse uidit Beierus in Cic. Off. T. I p. 178 LV Festus p. 193 M. 'obstrudant, obsatullent, ab auide trudendo in gulam, non sumendo cibum.' LVI Varro de l. L. VI 83 M. 'ab audiendo etiam auscultare declinatum, quod hi auscultare dicuntur, qui auditis parent, a quo dictum poetae: audio, haut ausculto.' Cf. Caecil. u. 196.

Olim hic (fr. LVII—LIX) glossas hosticapa (cf. praef. com. ed. pr. p. XII), hamotrahones (Pauli Festus p. 102), locutulei, blaterones, linguaces (Gell. I 15, 20) inserui, quae tamen non meliore iure quam multae aliae certo testimonio destitutae comoediae ascribuntur. LVII Charisius p. 178 P. 'efflictim Naeuius in Corollaria [I], ubi Probus: usque d. e.' Sed haec non grammatici, sed poetae uerba esse monuit Ritschelius opusc. II 241. LVIII Charisius p. 191 P. 'pone uersus M. Cato ... item idem ... hostium * uilla est' e. q. s. Comoediae adsignauit septenarium L. Mueller de re m. 430. LIX Charisius p. 175 P. 'aliter pro alias Sallustius historia I: sanctus alias... item in eadem: insanum' e. q. s. Turbato titulorum ordine, de quo monuit Keilius, factum est ut et Sallustii exemplum perperam huc intruderetur, cum olim infra (in titulo 'alias pro aliter') locum habuisset, et cum nominibus uerba quoque eiusdem poetae comici eiusdemque fabulae exciderent, cuius nostra sunt. Quod perspexit L. Mueller mus. Rhen. XXIV 242.

LX Seruius in Aen. IX 107 'hinc est apud comicos iniurius, qui audet aliquid contra ordinem iuris.' LXI Tertullianus de pallio 4 'tametsi adoratur a uobis, qui erubescendus est, Scytalosagittipelliger ille, qui totam epitheti sui sortem cum muliebri cultu compen-

---

73 *potest etiam septenarii iambici exitus fuisse* obsatullent *O. Muellerus* obsatulent *cod.* 74 haud *Turnebus* aūt *Flor. teste H. K.* aut *Goth. Haun. Par. b*, *om. cum Par. a Spengelius* 74[5] *fortasse melius* Scýtalosàgittipélliger *efferri monuit Buechelerus*

LXII

Sui quíque mores fíngunt fortunam hóminibus.

LXIII

Onus ést honos qui sústinet rem públicam.

LXIV

Non ést beatus, ésse se qui nón putat.

sauit.' LXII Cornelius Nepos uita Attici 11, 6 'itaque hic fecit, ut uere dictum uideatur: sui' e. q. s. Cicero Parad. 5, 35 'cui etiam quae uim habere maximam dicitur Fortuna ipsa cedit, sicut sapiens poeta dixit: suis ea cuique fingitur moribus.' Nonius 526, 24 'quia si prima sententia philosophica accipit intellectum, quae ait: sui . . . fingunt, omnipotens fortuna esse desiuit.' Tota Nonii disputatio inde a p. 526, 16 usque ad 527, 10 ex commentario aliquo Vergiliano ad Aen. IV 696 sumpta est: cf. Seruius et Gellius XIII 1. Versus noster inter Publilii Syri sententias referebatur (sent. fals. 141 p. 124 W.): et 'mimicum uersum' dicit Lachmannus quoque in Lucr. 94, sed mimum dubito num Cicero 'sapientis poetae' nomine ornauerit. LXIII Varro de l. L. V 73 'honos ab honere siue onere, itaque honestum dicitur quod oneratum, et dictum: onus' e. q. s. Fortasse uersus popularis fuit ut ille, quem olim hic posui ex Varrone de re rust. III 2, 1 et Gellio IV 5, 5 'malúm consilium cónsultori péssimumst.' LXIV Seneca epist. 9, 21 'apud poetam comicum inuenies: non est beatus' e. q. s. cf. Publilii Syri sent. fals. 239 p. 128 W. Retinui hoc loco olim adiunctas sententias quas Seneca laudauit, quamquam quaedam earum etiam in sylloge quae Publilii Syri nomine fertur extant nec minus probabiliter aliae quoque ad mimum referuntur.

---

75 sui quique *scribendum esse post Fleckeisenum Philol. IV 340 demonstrauit Lachmannus in Lucr.* 94 sui quoique *Haenel.* sui cuique *ceteri libri Nepotis*, *Nonius*, *quod a Klotzio recte defensum uidetur Nipperdeio in Corn. Nep. spicil. crit.* 78 suis ea cuique *Cicero, sed* suis // ea cuique *Leid. a* suis ea quisque *Pith.* suis quisque *Gud.* 2 *Bern.* 702 suis quisque forte *Erl.* mores fingunt *Nepos et Nonius*, *nisi quod* funguntur *Monac. Haen. Nepotis* fingitur moribus *Cicero*, *sed* fungitur *Vindob. Oehl. Erl. Duisb. Gud. b Pith.* fugitur *Bern.* fungi se *Gud.* 150 fortunam hominibus *om. Nonius*, *adduntur a Cornelio Nepote*, *ubi tamen* fortuna *Mon. Haen.* hominibus *om. cod. collegii Rom.*, *Leid. Voss. ab* omnibus *suprascr. in Gifan. Wolf. Sang. Vrbin. Ottob. Alex. Palau. Haen.* suis fingitur fortuna cuique moribus *apud Ciceronem scribit Lachmannus*, *nec reprehensurum se dicit uersum huius modi:* fortunam hominibus mores cuique dant sui. 77 non est b. qui se beatum esse non putat *Rehd. Vatic.* $\alpha\beta\gamma$ *Palat.* λ non est beatum esse commune i. e. non est beatus qui non putat *Palat. v Ottob.*

LXV

Is mínimo eget mortális, qui minimúm cupit.

LXVI

Quod uúlt habet, qui uélle quod satis ést potest.

LXVII

In núllum auarus bónus est, in se péssimus.

LXVIII

Auárus animus núllo satiatúr lucro.

LXIX

Ab álio expectes álteri quod féceris.

LXX

Benefícia in uolgus cúm largiri instítueris,
Perdénda sunt multa, út semel ponás bene.

LXV sq. Seneca epist. 108, 11 'de contemptu pecuniae multa dicuntur . . . magis tamen feriuntur animi, cum carmina eius modi dicta sunt : is minimo' e. q. s. 'quod uult' e. q. s. 'cum haec atque huius modi audimus, ad confessionem ueritatis adducimur.' Publ. Syr. sent. 242. 443 R[1] (286, fals. 322 W.) LXVII Seneca epist. 108, 9 'non uides quem admodum theatra consonent, quotiens aliqua dicta sunt quae publice adgnoscimus et consensu uera esse testamur? [Publ. Syr. sent. 121 R[1] = 236 W.] in nullum' e. q. s. 'ad hos uersus ille sordidissimus plaudit et uitiis suis fieri conuicium gaudet.' Publ. Syr. sent. 224 R[1] = 234 W. LXVIII Seneca epist. 94, 43 'quis autem negauerit feriri quibusdam praeceptis efficaciter etiam inperitissimos? uelut his breuissimis uocibus, sed multum habentibus ponderis: nihil nimis' (Terent. Andr. 61) 'auarus' e. q. s. 'ab alio' e. q. s. 'haec cum ictu quodam audimus nec ulli licet dubitare aut interrogare: quare?' Lactantius diu. instit. I 16, 10 'non illepide Seneca in libris moralis philosophiae: quid ergo est, inquit, quare apud poetas salacissimus Iuppiter desierit liberos tollere? utrum sexagenarius factus est et illi lex Papia fibulam imposuit? an impetrauit ius trium liberorum? an tandem illi uenit in mentem [LXIX] et timet ne quis sibi faciat quod ipse Saturno?' Ael. Lampridius de Alexandro Seuero 51 'clamabatque saepius quod a quibusdam siue Iudaeis siue Christianis audierat et tenebat, idque per praeconem, cum aliquem emendaret, dici iubebat: quod tibi fieri non uis, alteri ne feceris. Quam sententiam usque adeo dilexit, ut et in Palatio et in publicis operibus praescribi iuberet.' Publ. Syr. sent. 37 R[1] = fals. 36 W., 1 R[1] = 2 W. LXX Seneca de benef. I 2 'beneficia' e. q. s. 'in priore uersu utrumque reprehendas: nam nec in uolgus effundenda sunt et nullius rei, minime beneficiorum honesta largitio est . . . sequens sensus mirificus est, qui uno bene posito beneficio multorum amissorum damna solatur.' Cf.

83 statueris *Henk.* 84 ut unum semel *Vratisl.* uero semel bene ponas *Mediol. E*

LXXI

quid? tu non intéllegis
[Benefíciis] tantum grátiae te démere,
Quantúm morae adicis?

LXXII

Póstea nolí rogare, quom ínpetrare nólueris.

LXXIII

Iniúriarum rémedium est oblíuio.

LXXIV

Sat céleriter fit quídquid fiet sátis bene.

LXXV

'Vbi non sis qui fúeris, non est cúr uelis [ibi] uíuere.

Publilii Syri sent. fals. 287 p. 130 W. LXXI Seneca de benef. II 5, 2 'quare uerissimum existima, quod ille comicus dixit: quid?' e. q. s. ('quare uerum est tantum te gratiae demere' om. reliquis Mediol. CDE Henk., add. cetera in mg. Guelf. IV) LXXII Seneca epist. 95, 1 'scio te in bonam partem accepturum, si negauero. eo magis promitto et uerbum publicum perire non patior: postea' e. q. s. 'interdum enim enixe petimus id, quod recusaremus, si quis obferret.' Cf. Pseudoseneca de mor. 33 LXXIII Seneca epist. 94, 28 'numquid rationem exiges, cum tibi aliquis hos dixerit uersus? Iniuriarum' e. q. s. (Publ. Syr. sent. 222 R[1] = 250 W.) LXXIV Suetonius Octau. 25 'crebro itaque illa iactabat: σπεῦδε βραδέως et ἀσφαλὴς γάρ ἐστ' ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης et: sat celeriter fieri q. fiat s. b.' Fortasse haec quoque mimo reddenda sunt. LXXV Cicero ep. ad fam. VII 3, 4 'mortem mihi cur consciscerem causa non uisa est, cur optarem multae causae; uetus est enim, ubi non sis qui fueris, non esse cur uelis uiuere.' Scaenici poetae uersiculum esse intellexit Schneidewinus Philol. III 132, qui de tragico cogitauerat, inter comoediae reliquias ipse recepi. Sed de genere fabulae incerta ariolatio.

85[1] beneficiis *inserui*, *om. libri* gratiae, *om.* te, *Tross.* te gratiae *ceteri libri* 86 quantumque morae *Guelf. G* 87 quom *scripsi* quod *libri* imperare *Vatic. α Palat. Π Alexandr.* nolueris *libri*, *quod si uerum est*, *consonantis uice* u *fungitur ut in Luciliano illo* 'quem uisere nolue|ris, cum debueris.' non uelis *fuit cum conicerem.* 89 *uerba in numeros redegi* 90 *sq.* *septenarium trochaicum integrum constituit Buechelerus mus. Rhen. XI* 511; *duorum frusta* (*cum* uiuere *in alterius uersus initio ponerem*) *ipse discripseram; abhorrent ab arte quae Schneidewinus proposuit.* ibi *inseruit Fleckeisenus annall. philoll.* 1861 *p.* 141, 1866 *p.* 628 *sq.* iam *Buechelerus*

LXXVI

Saépe qui miseréri potuit, rógitat misericórdiam.

LXXVII

. . . homo locum órnat, non hominém locus.

LXXVIII

Odí puerulos praécoqui sapiéntia.

LXXIX

Quid trístiorem uídeo te esse quam ántidhac,
Lampádio? numquid fámiliaris fílius

LXXVI Seneca controu. IX 27 p. 274 B. Versum esse intellexit Andreas Schottus LXXVII Charisius V p. 254 P. 'per antimetabolen: homo' e. q. s. Inter tragoediae reliquias (inc. inc. fab. XX) olim rettuli cuius simillimam, sed colore diuersam sententiam protulerit Accius u. 272. Nostra ad quod scaenicae poesis genus pertineat ambiguum est, sed cf. Philemonis fr. 189 οὐχ ἡ πόλις σου τὸ γένος εὐγενὲς ποιεῖ, Σὺ δ' εὐγενίζεις τὴν πόλιν πράσσων καλῶς. LXXVIII Apuleius apol. c. 85 p. 571 Oud. 95 K. 'est ille poetae uersus non ignotus: odi' e. q. s. 'sed enim malitia praecoqui puerum quis non auersetur atque oderit?' Cf. Publilii Syri sent. fals. 265 p. 129 W. LXXIX Nonius 187, 10 'uirgindemiam, ut uindemiam, hoc est uirgarum adparatum uel demptionem uel decerptionem ob uerbera. Varro Agathone: quid' e. q. s. Sed potest uel Varro de comoedia locum saturae inmiscuisse uel eius exemplum una cum comici poetae nomine in Nonii libris excidisse. Adsensum tuli Vahleni Coni. p. 13, Buecheleri mus. Rhen. XIV 424, Roeperi Philol. XVII 89, Riesii Varronis rell. p. 97, quorum illis, Vahlenum et Buechelerum dico, prior, altera coniectura praeplacuit Roepero et Riesio. Et in nouissima Menippearum Varronianarum recognitione ipse Buechelerus Riesii exemplum secutus ut 'spurium', h. e. a Varrone alienum notauit hoc fragmentum. Lampadionem comoediam Naeuius scripsit.

Stilo comico ad prologi similitudinem compositi, non recitati in scaena uersus Varroniani quos olim in praef. com. ed. pr. p. XII recensui:

Vosque ín theatro quí uoluptatem aúribus
Huc aúcupatum cóncucurristís domo,
Adéste et animo quaé feram cognóscite,
Domum út feratis éc theatro lítteras.

Extant apud Nonium p. 325 16 'ignoscite rursum noscite uel discite. Varro in Gloria (Inglorio Vahlenus) περὶ φθόνου: uosque' e. q. s. Graecanica arte hos trimetros compositos esse monuit Buechelerus mus. Rhen. XIV 446. Varia scriptura haec est: 1 uosqui Leid. m. pr. teatro Leid. W uoluptatem Iunius uoluntatem libri 2 concucurristis Scaliger. concurristis libri, nisi quod conconcurristis Harl. m. pr. domo Harl. W domu Leid. 3 adest Leid. m. pr. et animo scripsi; si per artem metricam poetae liceret, com-

---

92 rogitat misericordiam *poetam scripsisse suspicor* misericordiam rogat *Seneca* 93 locum ornat *scripsi* ornat locum *cod.* 96 antidhac *Rolandius* angit hac *libri* 97 numquid *Mercerus* nemquid *libri*, *h. e.* nimquid, *de qua forma dixi in corollario ad tragicos p. LXXVI* familiaris *ed.* 1526 familiares *libri*

Amát nec spes est aúxili argentária,
Ideóque scapulae métuunt uirgindémiam?

LXXX

Quód dedi datúm non uellem: quód relicuomst nón dabo.

LXXXI

Né dares, ne pólliceres. quód datum est . . . .

LXXXII

Símilem habent lactúcam labia cómedente asino cárduos.

mendarem aequo animo et; an aequo animo adeste audendum. cf. Ter. prol. Andr. 24 haut. 35 Phorm. 30 (hec. II 20 adelph. 24 eun 43) est a me (amer Leid. m. sec. Harl.) libri et a me Iunius cognoscite Iunius, commendauit Buechelerus ignosciui Leid. ignoscite ceteri libri mi gnoscite Oehlerus animo gnoscite Riesius 4 domui feratis Leid. ec scripsi et libri e edd. litteris W m. pr. LXXX Plautus Cistell. II 1, 29 'intér nouam rem uerbum usurpabo uetus: Quód dedi' e. q. s. Ambiguam huius dicti originem esse sensi olim in quaest. scen. p. 353. Nunc intellego responsum quod ad amussim quadret exhiberi dicto quod hic statim adiunxi.
LXXXI Nonius p. 471, 11 'pollicere pro polliceris. Varro ἀνθρωποπόλι περὶ γενεθλιακῆς: nam in omnibus legi ὑπέρβατον' (καθ' ὑπέρβατον Mercerus): 'ne dares' e. q. s. De librorum scriptura cf. Riesii adnot. p. 104 Ex comoedia sumptum a Varrone figurae exemplum esse statuit Buechelerus mus. Rhen. XX 405; 'in omnibus' autem intellego 'in omnibus eius comoediae libris.' LXXXII Hieronymus ad Chromatium I 7 'secundum illud, de quo semel in uita Crassum ait risisse Lucilius: similem' e. q. s. Cf. Dousa Lucilii fr. inc. 166, Gerlachius p. 106. Septenarium restituit L. Mueller mus. Rhen. XXIV 249, auditum a Crasso in comoedia fuisse coniciens. Sententiam non explicauit, quae aut fallor aut talis fuit: labra hominis uoracis nescio cuius lactucam simili modo tenent et tractant ut asinus carduos comedens.

Vt fr. LXXIX et LXXXI Varro, item Lucilius uide an praeter uersiculum modo prolatum scaenae debeat etiam hos duos:

Caede óstium, Gnatho, úrge. perstant? périimus.

et

Gnathó, quid actum est? ‖ dépilati omnés sumus.

Laudat priorem Nonius p. 272, 15 'caedere, frangere...Lucilius lib. XXVIIII: caede' e. q. s. et 417, 31 'urgere, insistere. Lucilius lib. XXVIIII: caede' e. q. s. alterum idem p. 36, 25 'depilati dicitur rarefacti. Lucilius lib. XXIX: nato' e. q. s. Varia librorum scriptura haec:
1 hostium libri p. 272 grato libri p. 272 perstant scripsi: cf. Cic. ad Att. XIII 23, 3 ubi persta legendum. reistam libri

---

98 nec *Gifanius* haec *libri* argentarii *fuit qui coniceret* 99 uirgindemiam *edd.* uirgarumdemiam *libri* 101 quod *Iunius* quid *libri* *post* polliceres *grauiter interpunxi*, *secutam enim fuisse hanc sententiam suspicor:* quod datumst, non redditur. 102 labia *L. Mueller* labra *Hieronymus* asino carduos comedente *Hieronymus*,

LXXXIII

Quae pótero tangam: tú mihi legés tene.

LXXXIV

uae mihi, matér mea!

LXXXV

[Sátis] est: reuoca frátrem [eodem stírpe gnatum:] plaúdite!

p. 272 restant p. 417 periimus ms. Iunii, Mercerus perimus libri ceteri Fortasse perstant et periimus inter duas personas distribuenda. Parum probabilia coniecit CMFrancken Coni. crit. ad Lucilium II p. 8 2 Gnatho Mercerus nato libri narro quod Palmerius Distinxi personas

LXXXIII Excerpta Bernensia in Hageni anal. Helu. p. CCXXXI, 14 et Iulianus Toletanus p. 9 exemplum exhibent s litterae non liquescentis. LXXXIV Excerpta Bern. in Hageni anal. Helu. p. CCXXVIII et Iulianus Toletanus p. 103 'ue est coniunctio . . . quando fuerit praepositiuum et cum commotione animi dictum, ut puta, uae mihi m. m., erit interiectio dolentis.' Etiam ex tragoedia sumpta esse possunt.

Ex Pompeianis uersiculis unum exemplum hic excerpere satis habui, n. 1896 Z.:

ubi pérna cocta est, sí conuiuae appónitur,
non gústat pernam, língit ollam aut cáccabum.

Quae in hospitem aliquem nimis officiosum et modestum uidentur dicta esse, qui conuiuae epulas integras concedat, ipse sibi nihil fere sumat. Ex fabulae alicuius memoria in murum transcripta esse Buechelerus quoque mus. Rhen. XII 257 et anthol. Lat. spec. I p. 7 statuit. Inter reliqua forsitan possint comici poetae esse n. 1883 Z.

némo est bellus nísi qui amauit múlierem adules[céntulus.

et 2069 (Buecheleri anthol. Lat. spec. I n. XIV)

morám si quaeres, spárge milium et cóllige.

LXXXV Festus p. 313 M. 'stir[pem in masculino gene]re antiqui [usurparunt pro eo quod est fe]mina, met[aphorico uocabuli usu,] quae nunc in [femineo profertur gene]re. Liuius — — [Ennius] — a stirpe supremo . . . . . . [satis] est, reuoca fratre[m eodem stirpe gnatum] plaudite.' Alia quaedam, de quibus in corollario dicendum erit, sciens praetereo.

---

quae transposuit L. Mueller an comedenti? *nisi forte ablatiuum cum* similem *adiectiuo coniunctum fuisse statuas.* 103 tumia *Iulianus* *Conici possit* tú mihi leges béne tene 104 ue *Bern.* 105 satis *Vrsinus, non apparet in cod.* fratrem eodem stirpe *Vrsinus* fratre . . . . *cod.* gnatum *O. Muellerus, non apparet in cod.* prognatum *Vrsinus*

FABVLA TOGATA

LXXXIII

Quae pótero tangam: tú mihi legés tene.

LXXXIV

uae mihi, matér mea!

LXXXV

[Sátis] est: reuoca frátrem [eodem stírpe gnatum:] plaúdite!

p. 272 **restant** p. 417 **periimus** ms. Iunii, Mercerus **perimus** libri ceteri Fortasse **perstant** et **periimus** inter duas personas distribuenda. Parum probabilia coniecit CMFrancken Coni. crit. ad Lucilium II p. 8 2 **Gnatho** Mercerus **nato** libri **narro quod** Palmerius Distinxi personas

LXXXIII Excerpta Bernensia in Hageni anal. Helu. p. CCXXXI, 14 et Iulianus Toletanus p. 9 exemplum exhibent s litterae non liquescentis. LXXXIV Excerpta Bern. in Hageni anal. Helu. p. CCXXVIII et Iulianus Toletanus p. 103 'ue est coniunctio . . . quando fuerit praepositiuum et cum commotione animi dictum, ut puta, uae mihi m. m., erit **interiectio dolentis.**' Etiam ex tragoedia sumpta esse possunt.

Ex Pompeianis uersiculis unum exemplum hic excerpere satis habui, n. 1896 Z.:

ubi pérna cocta est, sí conuiuae appónitur,
non gústat pernam, língit ollam aut cáccabum.

Quae in hospitem aliquem nimis officiosum et modestum uidentur dicta esse, qui conuiuae epulas integras concedat, ipse sibi nihil fere sumat. Ex fabulae alicuius memoria in murum transcripta esse Buechelerus quoque mus. Rhen. XII 257 et anthol. Lat. spec. I p. 7 statuit. Inter reliqua forsitan possint comici poetae esse n. 1883 Z.

némo est bellus nísi qui amauit múlierem adules[céntulus.

et 2069 (Buecheleri anthol. Lat. spec. I n. XIV)

morám si quaeres, spárge milium et cóllige.

LXXXV Festus p. 313 M. '**stir**[pem in masculino gene]re antiqui [usurparunt pro eo quod est fe]mina, met[aphorico uocabuli usu,] quae nunc in [femineo profertur gene]re. Liuius — — [Ennius] — a stirpe supremo . . . . . . [satis] **est, reuoca fratre**[m eodem stirpe gnatum] **plaudite.**' Alia quaedam, de quibus in corollario dicendum erit, sciens praetereo.

---

quae transposuit L. Mueller an comedenti? *nisi forte ablatiuum cum* similem *adiectiuo coniunctum fuisse statuas.* 103 tumia *Iulianus Conici possit* tú mihi leges béne tene 104 ue *Bern.*

105 satis *Vrsinus, non apparet in cod.* fratrem eodem stirpe *Vrsinus* fratre . . . . *cod.* gnatum *O. Muellerus, non apparet in cod.* prognatum *Vrsinus*

FABVLA TOGATA

TITINIVS

BARBATVS

I (5)

. . inauratae átque inlautae múlieris

II (8)

. prius quam auró priuatae púrpuramque aptaé simus

III (4)

. ego ab laná soloci ad púrpuram data . . .

TITINI BARBATVS Ita inscribi iussit Mercerus in Non. p. 3. Cf. Varro de l. L. V 119 'nanus cum Graeco nomine, et cum Latino nomine, Graeca figura barbatus.' Festus p. 177 M. 'nanum Graeci uas aquarium dicunt humile et concauum, quod uulgo uocant situlum barbatum pumilionemue, nam ita nani dicuntur.' Ad quae Scaliger e glossario Philoxeni attulit: 'bardatus νάννος, τὸ σκεῦος.' Sed fortasse aliud nescio quid in uestigiis barato barrato barnato baratto uarrato uarcato uarro latet: quod in Charisii ed. pr. ubique legitur baratro uel barathro Graecum uocabulum propter togatae fabulae indolem nolim sane recipere, nec de barrato homine, qui barro instructus sit uel uehatur, facile licebit cogitare. Longius abest baburro, obscurum uaricato: minus per se displiceat bacchato. I Charisius II p. 181 P. 'inauratae pro non auratae.' (inaurate et aurate Neap. corr. et excerpta Bern.) 'Titinius in barrato: inauratae' e. q. s.
II Charisius II p. 212 P. 'a pro ad, Titinius in barato: prius quam' e. q. s. 'nam et apes quasi aptae sunt, quod inuicem colligantur.' (titinnius Par. barnato Par. barathro ed. pr.) III Festus p. 301 M. 'solox, lana crassa, et pecus, quod passim pascitur non tectum. Titinius in barrato: ego' e. q. s. Paulus p. 300 M. 'solox lana crassa uel

---

1 *ne quis* incuratae *coniciat uetatur Plauti Menaechm.* 801 (*conl.* 120) *et Epid.* 214 2 aptae simus *scripsi* abtęsimus *Neap.* subtesimus *Par.* abteximus *ed. pr.* atteximus *Mercerus* *De* sĭmus *forma uide Marium Victorinum p.* 2456 *P.* (*cf. etiam prolegg. mea Verg. p.* 394) *Supplentur numeri sic:* príus quam nos *e. q. s.* aurum *et* purpura *clauus tunicae uel* aureus *uel* purpureus *uidetur intellegendus esse* 3 soloci lana *Mercerus iambum metiens* *Conicio* súbito ego ab laná soloci ad púrpuram dedúcta (*uel* deláta) sum: *an* ad purpuram blattam data *melius conuenit?*

IV (1)

. . . . frygió fui primó beneque id opus scíui:
Relíqui acus aciásque ero atque eraé nostrae . . . .

V (9)

quod quídem pol mulier dícet,
Namque úni collegí sumus.

VI (3)

ita spúrcus
Animátur [ira] in proélium: uelés eques recipít se
. . . . néque ferit quemquam hóstem.

VII (2)

'Vbi [iam] ambitioném uirtuti uídeas antecédere

VIII (6)

. . . . id necéssest?
[Edí!

pecus lana non tectum. Titinnius: lana' e. q. s. IV Nonius 3, 20 ['frygiones] . . . . Titinius barbato: frygio' e. q. s. V Priscianus VI 7 p. 694 P. 'uni pro unius Titinius in barbato: quod' e. q. s. (tintinnius Sang.) Idem VI 16 p. 717 P. 'Titinius in barbato: quod . . . sumus; uni pro unius.' VI Nonius 552, 25 'ueles, leuis armatura. Titinnius barbato: ita' e. q. s. Inpotens aduersarii ira cum nescio cuius hostis impetu inualido contemptim comparatur. VII Nonius 499, 7 'datiuus pro accusatiuo. Titinius uarrato: ubi' e. q. s. 'pro uirtutem antecedere.' (uarcato ms. Iunii uarro Bamb.) Queritur aliquis de praesentis aeui moribus atque institutis VIII Charisius II p. 178 P. 'edi' (interiectio)

---

4 op' ciui *Bamb.* 5 atias *Bamb.* *Ad* acus aciasque *cf. Petronii c.* 76 'ab acia et acu' atq. renrę *Bamb.* Phrygió fui Prímo: bene id opús sciui: reliqui acus aciásque hero 'Atque herae nostraé *Hermannus opusc. V* 266. *Senarios continuant ceteri: ne nostri quidem numeri satis placent.* 6 *sq. numeri sunt Hermanni l. l.* 267, *nisi quod malo* quídem *quam* quidém *efferri.* dicit *Reg. m.* 2, *Amien. Halb. Carolir. p.* 717, *omnes libri p.* 694 7 uanque *Carolir. et* n *corr. ex* m *Grut. p.* 717 colligi *Sang. p.* 717 colligii (e *supra* i) *Reg. utroque loco* colligii *Sang. p.* 694 8 ita spurius *libri plerique* ita in munđ purius *Bamb.*, *ut aliquando lectum fuisse appareat* spurcus *cum* inmundus *glossemate* 9 ira *addidi*, *om. libri* ita Spurius ánimat iram in proélium. Véles atque eques recipit se nec ferit quemquam hostium *Hermannus l. l. de praetexta siue Accii siue Pacuuii cogitans* 11 iam *inserui*, *om. libri* ambitionem uirtuti *Iunius* ambitione uirtutis *libri* *Numeros perspexit Hermannus l. l.* 12 necesses R edi *cod.* necesse

IX (7)

13 Noctú diusque

X (10)

Festus p. 364 M. 'tensam ait uocari Sinnius Capito uehiculum, quo exuuiae deorum ludicris circensibus in circum ad puluinar uehuntur. fuit et ex ebore, ut apud Titinnium' (titinium Vatic. S) 'in barbato, et ex argento.'

CAECVS

Ita sémitatim fúgi atque effugí patrem.

FVLLONIA

I (4)

15 Ego mé mandatam meó uiro male árbitror,
Qui rém disperdit ét meam dotém comest.

II (2)

. . iam pridem egréssa tu perbíteres.

III (8)

uíderam ego te uírginem
Fórmosam, formá ferocem, [míhi] esse sponso [tuó] superbam

'Titinius in baratto: id necessest? respondetur' (respondet ed. pr. R Neap.) 'edi, pro edius fidius'. IX Charisius II p. 185 P. 'noctu diuque; Sallustius...at uero Titinius in barrato noctu diusque ait.'

Caecvs Charisius II p. 194 P. 'semitatim Titinius in Caeco: ita' e. q. s.

Fvllonia (uel Fvllones) Cf. Ritschelius Parerg. I 142 I Nonius 81, 15 'comest pro comedit...Titinius Gemina...idem Fullonibus: ego' e. q. s. II Nonius 153, 25 'peruitere, perire . . . Titinius Fullonia: iam' e. q. s. III Nonius 305, 2 'ferox sum illa re dicitur ut illa re sum fretus uel arrogans. Titinius Fullonibus: uideram' e. q. s.

---

respondet edi *uulgo. Numeros olim statueram bacchiacos: nunc septenarios iambicos praetuli.* 13 dius] *Cf. Lachmannus in Lucr.* 227: *genetiuum interpretantur Buechelerus annall. philoll.* 1867 *p.* 68 *et Bergkius symb. I* 80 16 rem *Urbin.* 307, *edd.* ren *libri* ac *Urbin.* dotem *om. W* 17 tu *Neukirchius* ut *libri* perbiteres *Bothius* perbiteris *libri* 19 formosam esse sponso esse superbam forma ferocem *libri*, *in ordinem redigere et supplere conatus sum* uideram ego te uirginem Fórmosam, sponsó superbam, fórma esse ferocém . . *Hermannus opusc. V* 267 uideram esse

IV (7)

Intérea foetida ánima nasum òppúgnat . . . .

V (12)

Aspécta formam atque ós contempltó meum.

VI (10)

Da pénsam lanam: quí non reddet témperi
Putátam recte, fácito ut multetúr malo.

VII (11)

quae intrá decem
Annós nequisti tógulam unam detéxere.

VIII (13)

Ni nós texamus, níl siet, fullónes, uobis quaésti.

IV Nonius 233, 4 'anima rursum alitus oris et odor . . . Titinius Fullonibus: interea' e. q. s. (titinius om. Bern. a b Tur.) **V** Nonius 470, 1 'contempla . . . Titinius Fullonibus: aspecta' e. q s. (fulloni Leid. Bamb.) **VI** Nonius 369, 20 'putare, aptare. Titinius Fullonibus: da' e. q. s. **VII** Nonius 406, 17 'toga dicta est a tegendo, et est toga, sicut in consuetudine habetur, uestimentum, quo in foro amicimur . . . Titinius Fullonibus: quae' e. q. s. Fortasse de Penelopa sermo est **VIII** Nonius 483, 17 'quaesti uel quaestuis dictum pro quaestus: Titinius Fullonibus: ni' e. q. s.

Ego té formosam uirginem, sponso superbam, forma Ferócem *Bothius* uíderam ego te uírginem formósam Esse spónso supérbam, esse fórma ferócem *Usenerus. Temptaui ipse praeterea in altero uersu* ésse formosám, ferocem fórma, mihi sponsó superbam *uel* fórmosam esse, séd ferocem fórma esse et sponsó superbam *uel baccheos* formósam esse, spónso supérbam, ferócem Formá; *sed non separanda esse* formosam, forma ferocem *sentio.* formosissimam esse *edd. uett.*, *unde* esse formosissimam *prop. Munkius* 20 obpugnat *Gencu.*, *om.* (*cum sequentibus*) *Bern. b* 21 contemplato *haud nolit Bothius* contemplo *W* contempla *ceteri* formam meam atque os contempla (*uel* formam hanc a. o. c. *uel* formam atque os contemplato) meum *Hermannus opusc. V* 268 22 date *Lipsius Ant. lect. V* 13 quae *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 834, *praeter necessitatem, quasi* carminatores *numquam fuissent.* temperi *unice ueram esse formam demonstrauit Ritschelius in Suetonio Reifferscheidiano ad uitam Terentii p.* 509 tempori *libri* 23 facito *Bothius* facite *libri* 24 inter *libri* 25 togulam unam *scripsi* unam togam *libri parum numerose* quae intrá decem annos nésciisti unám togam detéxere *Buechelerus* 26 nil siet *Buechelerus* nihil est *libri* nihil enim (*olim* hic) est *temptabam* est nihil *Bothius* questu *Bamb.* ni nos texamús, nihil, fullónes, uobis quaésti est *Hermannus l. l.* 268

IX (5)

Nec nóctu nec diú licet fullónibus quiéscant.

X (3)

Térra istaec est, nón aqua, ubi tu sólitu's argutárier
Pédibus, cretam dúm compescis, uéstimenta quí laues.

XI (9)

Sí quisquam hodie praéterhac postícum nostrum pépulerit,
Pátibulo hoc ei cáput diffringam.

IX Nonius 98, 25 'diu pro die, unde et interdiu dicitur. Titinius Fullonibus: nec' e. q. s. X Nonius 245, 30 'argutari, sussilire. Titinius Fullonia: terra' e. q. s. Pedibus in lacu, non uerbis in sermone argutari didicisse fullo facete dicitur. XI Nonius 217, 20 'posticam feminino genere consuetudine appellamus ... Titinius neutro in Veliterna dici probat . . . idem Fullonibus: si . . . pepulerit.' Idem 366, 16 'patibulum sera qua ostia obcluduntur, quod hac remota

---

28 terra istaec est *scripsi* terra haec est *libri*, *quo seruato olim mancum arsi primum trochaeum signaueram*, *et* nam *initio suppleri posse monens Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827 *'acephalum' nimirum uersiculum ipse agnouit.* terra hercle haec est *coni. Mueller prosod. Plaut.* 604 noua qua (quasi *Urbin.* 308) *libri* argutari *libri* 29 uestimentaque leuas *libri* qui eluas *Bergkius l. l.* terra haec noua est, Quasi ubi tu solitus pedibus argutarier, Dum compescis cretam et uestimenta eluis *Scaliger Coni. in Varr. p.* 82 terra haec, non aqua est, ubi tu solitus argutarier Pedibus, cretam dum compescis, uestimenta qua lauas *Bothius* terra haec est, non aqua quasi ubi tu solitus argutarier Pedibus c. d. c. u. qua lauas *Hermannus l. l.* 267, *in quibus* noua quasi ubi *Aldina praeierat.* terra haec est, non aqũa ubi es tu solitus argutarier Pedibus, c. d. compercis, u. qui laues *Lachmannus in Lucr.* 379 terra haec est, non aqua, ubi tute solitu's argutarier *c. q. s. Lachmanni Ritschelius mus. Rhen. VIII* 155. compescis *cum Forcellinio interpretor 'coerces, subigis'* 30 *sq. trochaeos nunc cum Muellero prosod. Plaut. p.* 93 *tuli quos olim Hermannum secutus iambos uolueram esse.* si quisquam et hodie *Gen. Bas. p.* 366 si quis hodie *libri p.* 217 si quisquam hic hodie *Hermannus l. l.* 268 *octonario iambico.* si quisquam hocedie *Bergkius diurn. antiq. XIII* 292 *et annall. philoll.* 1870 *p.* 827: *et indicatur fortasse* hocedie *forma Geneuensis et Basil.* et hodie *scriptura* praeterhac *Muellerus l. l.* praeter has *libri p.* 217 praeter hanc *p.* 366 31 diffringam *scripsi* defringam *libri*

XII (1)

Perii hércle uero: Tíberi, nunc tecum óbsecro,
Vt míhi subuenias, né ego maialís fuam.

XIII (6)

Homó formicae pól per simil est rústicus.

XIV

omne quod * * * supparum

GEMINA

I (5)

Euérrite aedis, ábstergete aráneas.

II (1)

satis ésse libram aiébant
Ambóbus farris. ‖ íntritae [mea] plús comest sola úxor.

ualuae pateant. Titinius Fullonibus: si' e. q. s. XII Nonius 111, 9 'fuam, sim uel fiam . . . Titinius Fullonia: peri' e. q. s. XIII Nonius 224, 23 'simile est pro similis est, pro masculino positum neutrum. Titinius Fullonibus: formicae' e. q. s. XIV Festus p. 310 M. 'supparus [dicebatur puellare] uestimen[tum lineum, quod et s]ubucula ap[pellabatur. Titinius i]n Fullonia . . . . omne quod . . . . [sup]parum.' Itaque de auctoris nomine non constat, nec uerba omne quod decerni potest utrum grammatici sint an poetae.

Gemina I Nonius 192, 11 'araneae et feminini sunt generis.' Idem 420, 7 'uerrere, mundare. Titinius Gemine uerrite' e. q. s. (geminae Leid. Bas.) II Nonius 81, 13 'comest pro comedit . . .'

---

32 perii *edd.* peri *libri* te hoc *Munkius de Pomp. Bon.* 98 tecum *optime se habet*, *ut* tecum oro, *cuius locutionis exempla Holtzius synt. prisc. I* 97 *collegit* 33 ne] ut *Leid.* fuam] quam *Leid.* 34 *sq.* homo formicae pol per simil est rusticus *scripsi* (*cf. Naeu.* 60) formicae pol persimile est rusticus homo *libri*, *quem ordinem olim seruare conabar* homo *in sequentis u. initium translato. Si mancum ab initio uersum tolerare uelis*, *possis etiam* . . formicae homo pol *e. q. s. ordinare. Exitus uersus*, *absque Nonii testimonio esset*, *etiam hic* persimilis rusticust *formari poterat.* persimile est rusticus, *om.* homo, *Hermannus opusc. V* 267 (*deleri* homo *Buechelerus quoque uult*) persimilis rusticust homo *Ritschelius opusc. II* 616 *quod nisi probetur*, *aut distractis syllabis* per simil *aut* persimilist *scribendum esse. Cf. Lachmannus in Lucr.* 29 formicae per pol simil est rusticans homo *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 834 36 uerrite *libri p.* 420 *exceptis Leid. Bas.* abstergite *libri p.* 420 37 satis esse libram aiebant *scripsi* libram agebant (egebat *Ursin.* 307 aiebant *Aldina*) satis esse *libri numeris durioribus*, *qui sic lenius corriguntur*, *quam si ex sequentibus* farris libram aiébant Satis ésse ambobus *transponas.* 38 faris *W* fratris *Leid.*

III (3)

39/40 Posquám maritus fáctus es, ab hác domo
Abhórres, tuam etiam uxórem uideo paúciens.

IV (4)

41[1] Tu fácis inique, quí uenire paúciens
Sólés in urbem.

V (11)

Sí rus cum scortó constituit íre, clauis ílico
Abstrúdi iubeo, rústicae togae éi ne sit cópia.

III Nonius 157, 16 'pauciens pro raro dici ueterum auctoritas docet.' Pauli Festus p. 220 M. 'pauciens dicebant pro raro. Titinius: uxorem p. u.' IV Nonius 157, 17 'pauciens . . . Titinius Gemina [III] idem in eadem: tu' e. q. s. V Nonius 406, 20 'toga dicta est a tegendo, et est toga . . . uestimentum . . . dicitur et tectum. Titinius Gemina:

---

itinritae *Leid.* nitide *Urbin.* 307. *Cf. de* intrita *Donatus ad Ter. Phorm. II* 2, 4 mea *addidi*, *om. libri* comest *Urbin.*, *edd.* comes *libri* uxor *edd.* usor *libri* libram aiebant esse ambobus farris intritae satis. Plús c. s. u. *Hermannus opusc. V* 268 libram aiebant Satis ésse ambobus intritae. ‖ eho plus c. s. u. *olim dederam* 39 *sq.* posquam *Urbin.* 308 postquam *ceteri libri* maritus factus es *nunc cum CFWMuellero scripsi* factus maritus *libri* ab hac *scripsi cum eodem*, *nisi* factu's, a nostra hac *praestat.* hanc *libri* 41 uideo pauciens] paucies uideo *Nonius* pauciens uideo *Lips. Berol. Pauli* pauciens uidebo *ceteri Pauli codd. Alia alii temptauerunt*, *uelut* posteáquam factus es maritus, hanc domum Abhórres, tuam etiam uxorem uideo paucies *Neukirchius*, *in quibus Hermannus l. l.* 269 *nihil reprehendit nisi* posteaquam *mutatum ex* postquam, *potuisse enim initio uersus sed uel non excidere.* postquám maritus factus es, ab hac domo Abhórres, tuam quoque etiam uxorem pauciens Videó *Muellerus prosod. Plaut.* 459 postquam factu's Marítus, hac domo abhorres, tuam etiam uxorem uideo pauciens *olim dederam* 41[1] tu facis inique qui *nunc scripsi.* tu sac iniqui *libri* tu sat inique *Rothius* tu autem iniqui *Aldina* tu autem inquit *ed.* 1526 ruras inique *Bothius* tute autem qui *Neukirchius* tu autem inqui *Hermannus l. l.* 269 tu facis Inique *Muellerus* in urbem paucies uenire soles *libri*, *transposui.* in urbem paucies Venire .. cur soles *Hermannus* paucies soles uenire in urbem *Bothius* in urbem qui uenire pauciens Soles *Muellerus. Septenarios* set tú sat inique, qui enim in urbem pauciens uenire Solés *olim discripseram. Traditum uerborum ordinem aliquatenus seruare sic possis*: tu fácis inique, quia enim in urbem pauciens Solés uenire. 43 situs *Bamb.* constituit *libri*, *quod mutare nolui.* constituerit *in iambico octonario Hermannus l. l.* 270, *Lach-*

VI (2)

Párasitos amóui, lenonum [eum] aédibus abstérrui,
Desuéui, ne quod ád cenam iret éxtra consiliúm meum.

VII (13)

[Cúr] non exscrattís parasitum néc uestrum aspellís domo?

VIII (14)

'Edepol hominis [és] ignaui fúnctus officium . . .

IX (15)

Nímium te patrócinari cénseo benígniter.

si . . . copia, id est tecti.' Male intellexisse glossator poetae sententiam uidetur: rustico uestimento commodiore scil. ne urbanum commutet prohibetur uel uxoris inuidia maritus uel patris seueritate filius. VI Nonius 95, 1 'desueui illum pro desuefeci illum, id est, consuetudinem ei abstuli.' VII Nonius 495, 16 'accusatiuus numeri singularis positus pro genetiuo plurali . . . Titinius Veliterna . . . idem in Gemina: non exsecrat' e. q. s. VIII Nonius 497, 4 'accusatiuus positus pro ablatiuo.' IX Nonius 510, 11 'benigniter pro benigne.'

---

mannus in Lucr. 277 constitiui *formam, quam olim proposueram, abieci.* rusticae togae ei ne sit *scripsi* (*de pronominis* ei *mensura cf. Ritschelius opusc. II* 419) rusticae togae ne sit copia *libri, nisi quod* copia *om. Bamb.* rusticae togai ne sit copia *Lachmannus* rustici illi ne sit tecti copia *Hermannus*, tectum *pro* toga *dici putans cum Lud. Carrione, qui Ant. lect. I* 11 tecti ne sit copia *dedit* 45 nam parasitos *Lachmannus in Lucr.* 277 parasitos ab eo *prop. Muellerus prosod. Plaut.* 54. *Opus non est iambicos numeros sequentis u. hic quoque statuere.* lenonum eum (*an* em?) *scripsi* lenonem *libri plerique* le non est *Leid.* 116 lenon ÷ *Bamb.* lenonum *Lachmannus* absterrui *libri* eum absterrui *Lachmannus* deterrui *Bothius* proterrui *Hermannus opusc. V* 268. *De longa in* aedibus *syllaba finali cf. corollarium ad Naeuii trag.* 57 46 ne *om. Bamb. Leid.* 116 quod *Leid. Par. P*, *de quo dictum est in mus. Rhen. XXIV* 485, *quamquam aduersatur Bergkius symb. I* 75. quo *ceteri libri*, *etiam Leid.* 116 quid *Aldina* iret *W Bamb. Leid.* 116 irent *Urbin.* 307 exiret *ceteri libri* *Trochaicum* désueui ne quo ad cenàm iret *e. q. s. probat Maehly* 47 cur non *scripsi* non *libri* nomen *Hermannus l. l.* 270 exscrattis, *h. e.* eicis *scripsi* exscratis *Bamb. Leid.* 116 execrastis *Par. P* exsecrat is *ceteri libri* exsecratur is *Neukirchius* exsecrat *Hermannus* uestrum *scripsi genetiuum pluralem* (*uide Nonium*) uirum *libri* aspellis *scripsi* aspellit *libri* modo *Bamb.* nón pus exscreát parasitum néc uirum aspellit domo *Buechelerus* uirum *intellegens uenenum* 48 es *addidi, om. libri* *an* officium functus? édepol ignaui hominis functus officium *uel* édepol hominis ignaui functús o. *Hermannus l. l.* 271 49 sentio *Mercerus*

X (16)

Símul ut pueras hásce nocte súspirare créui . .

XI (8)

. . . . at uéstrorum aliquis núntiet
Géminae, ut res suás procuret, ét facessat aédibus.

XII (9)

Longús sermo habétur, reuórtetur spíssa.

XIII (6)

Múlier credo aduórsum illum res suás conqueritur . . .

XIV (7)

. . ergo ut sua séruet dona, nóbis faciundum ést ita,
Vt cúm ea primum blánditer [nos] cómparemus cónloqui.

Priscianus XV 3 p. 1010 P. 'seueriter pro seuere. Titinius in Prilia . . . idem blanditer, benigniter.' (cf. XIV) X Priscianus X 7 p. 898 P. 'cerno creui . . . etiam cum pro uideo accipitur. Titinius in Gemina: simul . . . creui, pro uidi.' (tinnius suprascr. ti, Sangall.) XI Nonius 306, 29 'facessere significat recedere . . . Titinius Gemine: ad aliquis' e. q. s. XII Nonius 392, 15 'spissum significat tarde . . .' XIII Nonius 232, 20 'aduorsum rursum apud significat.' XIV Nonius 256, 14 'comparare ueteres confirmare et constituere dixerunt . . . . Titinius Gemina: ergo' e. q. s. Idem 510, 6 'blanditer pro blande. Titinius Gemina [57].' Cf. Priscianus p. 1010 P. (ad fr.

---

50 hasce *scripsi* has *libri plerique* hac (s *m. alt.*) *Barb.* hac *nonnulli codd. Krehlii* noctes *Bamb.: an* hasce noctes? simul ut pueras hás ego Súspirare creui *Hermannus l. l.* 271. *Possis etiam* símul ut pueras Hac nócte s. c. 51 at *uulgo* ad *libri: an* agite? uestrorum aliquis *scripsi* aliquis uestrorum *libri* 52 *sq. secundum Hermannum l. l.* 269 *dedi* Gemine ut reo suas procuret aedibus facessat *libri* Geminae, res ut suas procuret, aedibus facessat *Bothius et, nisi quod senarios metitur, Neukirchius.* Geminae, út res sibi suás procuret, aedibus Facéssat *olim conieci: rectius in his* suas sibi *CFWMueller paralip. prosod. Plaut.* 60, *et fortasse nunc quoque in textu* suas sibi *ponendum est.* 54 *baccheos agnouit Neukirchius* 55 *numeros perspexit Hermannus l. l.* 269
56 *inserto* salua *post* sua *expleatur octonarius* seruet *Vatic., Urbin.* 308 seruat *ceteri libri* 57 ut cum ea *libri p.* 256, *Bamb. p.* 510 ut cum da *libri plerique p.* 510 uerecunda *Bas. Palat. p.* 510 iucunda *ed.* 1526 nos *addidi, om. libri* comparamus *libri p.* 510 colloquia *libri p.* 256, *Palat. p.* 510 ergo ut sua seruét bona Nóbis faciundum est, inuita ut cum ea primum blanditer Cómparemus colloqui *Hermannus l. l.*

XV (10)

Sín forma odio [núnc] sum, tandem ut móribus placeám uiro.

XVI (12)

Eu ecástor, si sitís moratae ambae íbus pro ut ego móribus.

HORTENSIVS

ín foro aut in cúria
Pósita potius quám rure apud te in claúso . . . . .

IVRISPERITA

I

Numquámne mihi licébit hodie dícere?

IX laudatus). XV Nonius 406, 1 'tandem significat et tamen.' XVI Nonius 486, 15 'ibus pro his Latinum putat consuetudo, cum ueterum auctoritate plurimum ualeat. Titinius Gemina: eu aecastor' e. q. s. 'Plautus . . . ibus denumerem stipendium.' (gemineaecastor Bamb.) Haec a uiro pronuntiari non potuisse docet Varro apud Gellium XI 6

Hortensivs Charisius I p. 115 P. 'rure Terentius itaque... et Varro . . . quem Plinius ad eundem undecimo rure ordinatum arbustum dixisse laudat. Sed et Terentium . . . sed et Titinium in Hortensio: in foro' e. q. s.

Insvbra, quam olim Mommseno auctore Vlubranam perhibueram, extrema in fabularum ordine relicta est, ne uersuum numerus turbaretur.

Ivrisperita I Schol. Veron. in Verg. Aen. II 670 'numquam omnes hodie. Sic in Bucolicis . . . Plautus in Colace. Titinius in Iurisperita: numquamne' e. q. s.

---

58 sin forma odio nunc sum *scripsi* sin foma odio sum *libri*, *in quibus* forma *correxit Lipsius ant. lect. 1* 2. sine forma (*uel* fama) odiosá sim *L. Mueller annall. philoll.* 1868 *p.* 432 sine forma odio sim aliis *CFWMueller prosod. Plaut.* 723. *Nolebam transponendo explere uersum:* sín odio sum fórma. [*Ignorans Muelleros ut uidetur Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 829 sine, forma odio sim, tandem meo ut m. p. u. *proposuit ne numeris quidem probis*]
59 eu aecastor *libri plerique* aecastor (*u. supra*) *Bamb. cf. Muellerus prosod. Plaut.* 723. *Poterat etiam disiungi* eu | ecástor sitis moratae *nunc scripsi.* moratae sitis *libri* ibu' pro ut ego moribus *Lachmannus in Lucr.* 262, *tamen ut* ibus *pro pyrrichio dimetiretur, in quo merito ei aduersatus est Spengelius ad Plauti Truc. I* 2, 14 ibus ut pro ego maoribus (mauribus *Bamb.*) *libri* ibus ut ego moribus *Gulielmius in Mostell. c.* 1 ibus ut pote ego m. *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 780 moribus 'Ibus prout ego *Hermannus l. l.* 270
61 in clauso *scripsi* (*ut Verg. ge. IV* 303 sic positum in clauso linquunt) in clausa *cod.* inclusa *ed. pr.*

II

Nunc ádeo uisam: rém magnam aibat uélle se mecúm loqui,
Et cómmode eccum exít.

PRIVIGNA

Nam quíd ego feci téd aduorsum aut meúm patrem,
Quem paúperetis ámbo uestris súmptibus?

PROCILIA

I (8)

seuériter
Hodié sermonem amíca mecum cóntulit.

II (6)

Magis quaé [se] fama obléctarent, ni eam mále factis nobílitarent.

II Charisius I p. 177 P. 'commode.'
PRIVIGNA Nonius 157, 8 'pauperauit, id est pauperem fecit....'
PROCILIA Neukirchii, qui ex Horatio epist. I 13, 14 Pyrriae nomen asciuit, coniectura per se infirmissima est: nam nec de 'lanae glomere', sed de 'pallio' dicitur fr. V, nec uinosa statim habenda est cui bibendum dari iubeatur (VI). Quo accedit quod ne sincerum quidem nomen 'Pyrriae' esse adfirmauit Lachmannus in Lucr. 408: quo auctore si aliam formam anquiras, uersui quidem satis accommodatum sit Proclia ad 'Turpleiorum' et 'Marcleiorum' exemplar (cf. Ritschelius de sepulcro Furiorum Tusc. p. V) proxime accedens. Perilla Corssenus de pronunt. I² p. 474 proposuit. Prilia nomen ad Hor. epist. l. l. p. 146 nuper commendaui: sed Procilia uel Proculeia u. 74 comprobatur. I Priscianus XV 3 p. 1010 P. (I 621 K.) 'seueriter quoque pro seuere. Titinius in Proclia: seueriter' e. q. s. (proclia Bamb. p̄lia Sang. ꝓelia Grut. Carolir. prilia Halb. Reg. plia (i sup.), m. 2 pilia (ri sup.) Bong. plinia (r l sup.), corr. m. alt., Barb.) Nonius 510, 1 'seueriter pro seuere dici auctoritas ueterum iubet. Titinius Prilia: seueriter' e. q. s.
II Nonius 352, 6 'unde et nobilitarent notificarent dictum est. Titinius Prilia: magis' e. q. s. (proelia Bas. praelia Gen.)

---

63 adeo] ad eum *coni. Kiesslingius* rem magnam aiebat uelle sese *cod.*, *correxi.* rem magnam aiebat sese, *om.* uelle, *ed. pr.* uelle rem magnam aiebat sese *Putschius* uelle rem magnam aibat se *Hermannus l. l.* 271, *qui iambos agnouit* 64 commodo et cum *ed. pr.*
65 ted *Rothius* tet *libri* te *Iunius* meum patrem *scripsi* patrem meum *libri: an* tuum p. ? te aduersum aut patruom meum *Buechelerus* 67 seuiter *Grut. Prisciani* 68 amita *Bamb. Leid. m. pr. Nonii* meum, *sup.* ł mec̄ *Sang. Prisciani* ꝓtulit *Grut. Prisciani*
69 *octonarius anapaesticus est.* magisque *Bas.* se *om. libri, addidi* fama oblectarent, ni *scripsi* fame obiectarent ne *libri* famae

III (1)

Verum énim dotibus deléniti ultro etiam úxoribus ancíllantur.

IV (10)

Sectíus mecastor, ó Proculeia, Póstumae
Lectum hódie stratum uídi scraptae múlieris.

V (2)

quam ego hodie extórrem
Hac dómo faciam, pilátricem pallae éuallauero púlchre.

VI (11)

Dáte illi biber, irácunda haec est.

III Nonius 72, 1 'ancillantur pro seruiunt. Titinius Praelia: uerum' e. q. s. Idem 278, 13 'delenitus est mente alienatus . . . . Titinius Proelia: uerum' e. q. s. IV Festus p. 333 M. 'scraptae dicebantur nugatoriae ac despiciendae mulieres, ut ait Verrius, ab his, quae screa iidem appellabant, id est quae quis excreare solet, quatenus id faciendo se purgaret. Titinius in Prilla: rectius' e. q. s. V Nonius 102, 2 'euallaro' ('euallare' libri, corr. Mercerus) 'dictum excludam et quasi extra uallum mittam. Titinius Prilia: quam' e. q. s. (terentius in praelia Urbin. 307) VI Charisius I p. 99 P. 'biber, τὸ πιεῖν. C. Fannius annalium octauo: domina eius ubi ad uillam

---

obtrectarent, ne *Buechelerus* *Aristophaneum* magi' quam famae obiectarent, ne eam m. f. n. *proposuit L. Muellerus de re m.* 424 *obscura sententia* 70/2 *anapaestos agnouit CFWMuellerus prosod. Plaut.* 105: *olim creticos auctore Neukirchio*, *quos inde a uerbo* ancillantur *uel bacchei uel trochaei sequerentur*, *exhibueram.*
73 *sq.* sectius mecastor, o Proculeia, Postumae *scripsi* rectius mecastor piculetae Postumae *cod.* rectius mecastor piculae tuae, Postumae *Neukirchius*, *quam ingeniosam dicit emendationem Hermannus l. l.* 272. rectius mecastor, Piculete, Postumae *Bergkius ephem. Marburg.* 1851 *p.* 21 *comparato* Pakalatui *Osco nomine* rectius mecastor picto lecto Postumae *Corssenus de pronunt.* I^2 474 rectius m. pico lacuo postumo *Buechelerus ad augurium a muliere captum referens*, postumo *autem postico intellegens.* sectius Mecastor picto cum tapete P. *olim temptaueram* 75 scrattiae muli . . . . *cod.*, *olim corr. et suppl.* scrattae mulieri *Neukirchius* *De* scraptae *forma uide Corssenum l. l.*
76 *sq. anapaestos agnouit Buechelerus* quam *Bothius*, *qui tamen in reliquis nihil profecit.* qua *libri* quia *Lipsius ant. lect. V* 22 *et epist. quaest. IV* 19 77 hac *Luebbertus de coni. perfecti et fut. exacti p.* 5 hanc *libri*, *quod seruaueram* quam *interpretatus* ut pallae euallauero *Buechelerus* palia euallauito *libri* pallii euallauero *Lipsius* palli iam euallaro *olim scripseram* palli iam euallauiso *Luebbertus* qua égo hodie extorrem hanc domo actam pilatricem pallium 'Euallaro pulcre *Hermannus l. l.* 272 78 date ilicó biber: Irácunda

VII (7)

Né tu istum edepol éxtulisti páriter ut dignús fuit.

VIII (9)

80 Séd te amabo: quíd desubito tám repente ad mé uenisti?

IX (4)

81/2 Tibin égo medelam quám sciam non délicem?

X (3)

Tubúrcinari síne me uultis réliquias.

XI (5)

. . . . . pérnam totam dîligit.

uenerat, iubebat biber dari. Cato quoque Originum * sed et Titinius in Prilia: date' e. q. s. ($\overset{i}{p}$lia cod. pr$\overset{i}{e}$lia ed. pr.) Cf. Cyrilli glossa apud Labbaeum: 'biber, τὸ πιεῖν.' VII Nonius 375, 2 'pariter, conuenienter. Titinius Praelia: ne' e. q. s. VIII Nonius 517, 14 'desubito. Titinius Prilia: sed' e. q. s. IX Nonius 277, 25 'delica est aperi et explana. Titinius Quinto . . . idem Proelia: tibine' e. q. s. X Nonius 179, 22 'tuburcinari significat raptim manducare. Titinius Praelia: tuburcinari' e. q. s. XI Nonius 290, 8 'diligere manifestam habet significationem, ut plerumque. Diligit diuidit. Plautus in Curculione: clipeatus elephantum ubi machaera diligit.' (sed dissicit libri Plautini) 'Titinius Proelia: p. t. d.'

---

haec est *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 834 79 *De particula* ne *cf. Fleckeisenus Philol. II* 65 extulisti *scripsi* media extulisti (extullisti *Par. P*) *libri* inedia extulisti *uulgo* inedia Exércuisti *Hermannus l. l.* 272 *An* expulisti? *cui* medio *ab interpolatore additum esse conieci. Alia Kiesslingii suspicio est interiectionem* medio *glossemate* edepol *auctam esse*, *uirum autem iambicum octonarium talem* ne tu ístum medio éxpulisti *e. q. s. recitauisse.* ne tú istam, edepól, medica, éxtulisti *e. q. s. item iambico octonario Buechelerus* 80 sed te amabo *scripsi* sed eamabo *Bamb.* sed ambo *Palat.* sede amabo *celeri libri* sed amabo *uulgo* tam repente *om. Palat.* uenistis *Palat.* 81 *sq.* tibin ego medelam quam *Buechelerus* tibi nego mediam quem *Gen.* tibine comediam quam *celeri libri* tibin comoediam Quám *Hermannus l. l.* 272, *quem olim ita sequebar, ut ante* quam *hemistichium senarii excidisse statuerem. Praeterea* tibin c. Quamquám *uel* . . . tibin c. quamquam *e. q. s. temptabam. In Geneu. scriptura* quem *latere* quom *uidetur: non minus bene quam* medelam *et uersui et sententiae* remedium *aptum est.* 84 dissicit *ut in Plauti Curculione* 424 *uidetur legendum esse.* dirigit *Salmasius ad Solin.* 1191, *Rostius opusc. Plaut.* 122. *Conferunt Pauli Festum p.* 69: 'dirigere apud Plautum inuenitur pro discindere.' (*sic Scaliger corr.* discidere *boni codd.* discedere *uulgo*) *Sed fortasse hic quoque* dissicere *legendum.*

PSALTRIA siue FERENTINATIS

I (6)

85 Feréntinatis pópulus res Graecás studet.

II (5)

86/7 Manus láuite, mulierés, et capita uélate! . . . . .

III (2)

grauique obsónio
Conuíuas.

IV (3)

90 ... farticulám, cerebellum, láctis agninás . .

V (1)

. . . contemplári ancillas, quam árbitrer
Illárum subcubóneam esse . . .

Psaltria siue Ferentinatis Cf. fr. IV I. Veram inscriptionem Psaltriam esse, alteram a Prisciano temere suppositam putat Neukirchius, de compositi Ferentinas Psaltria tituli, quem Wasius et bibl. Lat. III 240 Fabricius statuerunt, ratione cf. Ritschelius Parerg. I 165 I Priscianus IV 4 p. 629 P. 'Titinius in Psaltria: Ferentinatis' e. q. s. 'pro Ferentinas.' (tutinius Halb. titinnius ceteri libri psalteria Reg. Sang. Barb. saltria Carolir.) Idem VII 12 p. 762 P. 'Arpinas, Ardeas. quod autem per syncopam haec proferuntur, uetustissimorum usus comprobat .... Titinius in Psaltria: Ferentinatis' e. q. s. (tintinnius Sangall. tetinnius Halb. Grut. tetin Grut. m. alt. in mg. Psaltria Reg. psalteria Sangall. Grut. Barb. Carolir. psalteria Bamb. Halb.) II Nonius 504, 21 'inde imperatiuo modo lauite facit. Titinius Psaltria: manus' e. q. s. III Nonius 314, 16 'graue multum, ualde significare ueteres probant. Titinius Psaltria: grauique o. c.' IV Priscianus VI 4 p. 686 P. 'hae lactes partes sunt intestinorum ... cuius singulare haec lactis est. Titinius in Ferentinati: farticula' e. q. s. (in ferentinati in litura Bamb.) Nonius 331, 26 'lactes dicuntur intestina. Titinius Psaltria: farticula' e. q. s. V Nonius 224, 20 'subcuboneum positum pro succuba Titinius testis est in

---

85 ferentinnatis *Bong. p.* 762 graeca *libri p.* 629 *et Bong. p.* 762 86 *sq. malui octonarium iambicum continuare quam dissecare ut olim duorum uersuum frusta* manus l., múlieres, Et cápita uelate. manus Láuite *Hermannus l. l.* 271 mulieres *Schegkius Praem.* 10 *ap. Grut. IV* 907 mulieris *libri* capita *ed.* 1526 capite *libri* 88 *sq.* obsoni conuuias *Bas. An septenarii iambici exitus* grauique obsónio conuíuas *est?* 90 farticulam *conieci* (*an* farticulum *uel* farticula ac?) ferticula *Leid. Nonii* farticula *ceteri Nonii codd.* graticula *Amien. Sang. Bamb. Bong. Grut. Prisciani* craticula *celeri eiusdem*, *in quibus* gratillas *uel* gratillam *latere potest.* agnina *libri Prisciani* 92 subcubonem *Mercerus* contempla ancillas, quam arbitres illarum subcubonem *Bothius Traditis praeire*

VI (4)

Dic ístud, quaeso: quór te auortistí? mei fastídis,
Meaé deliciae?

QVINTVS

I (6)

a stúltitia cupídinis
Petúnt consilium, bóna bonorum grátia
Parui út faciatur.

II (4)

Ita enim úti eum oportet líbertatem, quí sapit.

Psaltria: contemplari' e. q. s. VI Nonius 496, 13 'genetiuus casus positus pro accusatiuo: Titinius Psaltria: dicis tu' e. q. s. (altria W saltria ceteri libri Psaltria Aldina)

Qvintvs I Nonius 507, 16 'facitur pro fit . . . Titinius Quinto: stultitia' e. q. s. Priscianus V 3 p. 789 P. 'facitur quoque a facio pro fit protulerunt auctores . . . Titinius in Quinto: consilium' e. q. s. (Tintinnius Halb. Quinto Putschius · V · libri quinto Aldina Veneta) Idem VIII 6 p. 801 P. 'facio, quamuis uetustissimi etiam passiue hoc protulisse inueniantur. Titinius in Quinto: bonum gratia' e. q. s. (Quinto Putschius V libri quinto Veneta 2) II Nonius 481, 19 'libertatem uti pro uti libertate. Titinius lib. V: item' e. q. s.

---

iubet me *potuit*, *nisi forte* contemplaui *scribendum est* 93 dic istud *Neukirchius*, *qui tamen senarios posuit.* dicis tu *libri. Prima syllaba mancum septenarium* (. dic istud) *olim statueram. Vel senarios* dic istud . . . mei Fastidis, m. d. *esse uel octonarium trochaicum, si* te *deleretur*, *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 826 *sibi persuasit* quor *scripsi*, *ut Kiesslingius annall. philoll.* 1868 *p.* 630 *in Plauti Truculento II* 4, 7 *et cum Fleckeiseno in Amphitr.* 899 *restitui iussit.* quo *Bamb.* quoa *ceteri libri* auortisti *Aldina* abortisti *libri*, *nisi quod* obuertisti *Palat.* fastidis *Bamb.* fastidisi *W* fastidissi *ceteri libri* fastidisti *Rothius. Latet fortasse in librorum scriptura repetitum alterius uersus initio* dic: *an* sic fastidis *scribendum?* 94 deliciae *Bamb.* delitiae *ceteri libri* 95 a *scripsi*, *om. libri*, *sed* quanta stultitia *Aldina*, *Hermannus l. l.* 273 (Titin.) quanta st. *ed. princ.* (Tit.) in VI: quanta st. *ed.* 1476 96 bona bonorum *Hermannus* bona *Nonius*, *Priscianus Putschii p.* 801 bonum *Prisciani codd. loco utroque* 97 parui ut *Prisciani codd. plerique p.* 801 parui ut, *deleto* ut *m. alt.*, *Sang. ibidem* ut parui *Nonius* parui *Prisciani codd. p.* 789 (*nisi quod* parua *Bamb.*) *et Bong.* 801 faciantur *Sang. Reg. m.* 1 *Bamb. Halb. m.* 1 *Carolir. Prisciani p.* 801

98 ita enim *scripsi* item *libri* eum oportet] cum portet *Bamb.* ita ut eum oportet *Bothius: an* ita eum úti oportet? libertatem qui sapit *Bothius coniungit*

III (2)

Quod eá parasitus hábeat, qui illum sát sciat
Delícere et noctem fácere possit dé die.

IV (3)

Qui exácta aetate spónsa sit?

V (1)

Quid ístuc est? aut quíd istic sibi uult sérmo? mater,
délica.

VI (5)

Nunc hóc uror, núnc haec res mé facit festínem.

VII (7)

Qui 'Obsce et Volsce fábulantur: nám Latine nésciunt.

SETINA

I (3)

Ipsúş quidem hercle dúcere [eam] sané neuult.

(Quinto Mercerus) III Nonius 277, 16 'delicere est illicere. Titinius lib. V: quod' e. q. s. (titinnius Bas. turpilius Leid.) IV Nonius 439, 14 'dehinc promissa dicta uel pacta uel sponsa dici potest . . . Titinius Quinto: qui' e. q. s. (Diuortio Aldina) V Nonius 98, 8 'delica, explana, indica . . . . Titinius lib. V: quid' e. q. s. Idem 277, 24 'delica est aperi et explana. Titinius in Quinto: quid' e. q. s. VI Nonius 482, 31 'festinem pro festinantem. Titinius lib. V: nunc' e. q. s. VII Festus p. 189 M. 'Obscum duas diuersas et contrarias significationes habet. nam Cloatius putat eo uocabulo significari sacrum, quo etiam leges sacrae obscatae dicuntur. et in omnibus fere antiquis commentariis scribitur Opicum pro obsco' ('Opscum pro Osco' Huschkius monum. linguae Oscae p. 278), 'ut in Titini fabula quinta: qui' e. q. s. (Quinto Scaliger) Paulus p. 188 M. 'Opicum quoque inuenimus pro Osco — Titinnius: Obsce' e. q. s. Adde inc. fab. VIII.
Setina I Nonius 144, 6 'neuult pro non uult.'

---

99 qui illum sat sciat *scripsi* qui illum satiat *Bern.* qui illum (illam *Montisp.*) sciat *ceteri libri* qui se illum sciat *Hermannus l. l.* 273 101 qui (*h. e.* quomodo) *libri* cui *ed.* 1526 sponsa sit desponsa *libri: deleui glossema*; *cf. Varro de l. L. VI* 70. sponso desponsata sit *Bothius* 102 aut istic *libri p.* 98 *Iambos nunc discripsi cum Hermanno l. l.* 272, *trochaeos olim* matri *Urbin.* 307
103 *non composita cum baccheis dipodia iambica catalectica, sed tetrameter bacchiacus est* hoc res me *W* me haec res *Hermannus l. l.* 273, *ut senarium efficeret. Anapaesti elumbes placent Muellero prosod. Plaut.* 110 105 ducere sane *libri* (*cf. Muelleri prosod. Plaut.* 24) *uel* ducere eam sane *cum Bothio*, *uel* ducere Sane *Hermannus l. l.* 273

II (5)

Accéde ad sponsam audácter, uirgo núlla est tali' Sétiae.

III (inc. 3)

. . sed iam metuo hércle, Caeso, né nimis stulte fécerim,
Qui ex tánta factióne atque opibus puéllam sum ausus ádgredi.

IV (14)

Paulá mea, amabo, pól tuam ad laudem áddito
'Praefíscini'!

V (13)

An quía 'pol edepol' fábulare, 'edí medi' meminísti —?

VI (4)

. . . . quasi hérmafroditus fímbriatum fróntem
Gestás.

II Nonius 227, 15 'tale positum pro talis.' III Nonius 304, 21 'factio iterum significat opulentiam, abundantiam et nobilitatem. Titinius sediam metuo' e. q. s. (Setina: metuo Mercerus. fortasse Setina titulus ante sediam excidit, sed certae fabulae adscribi hoc frustum non debebat. Ceterum cf. fr. VIII. IX. XV apud Non. 186, 24 et 87, 13) IV Charisius II p. 189 P. 'praefiscini Titinius in Setina: Paula' e. q. s. 'ne puella fascinetur.' (sentina cod. Explicandi causa uerba 'ne puella fascinetur' Charisium subiecisse monuit Gulielmius Veris. II 14, item Scaliger Cast. ad Fest. p. 148) V Charisius II p. 178 P. 'medio (edio excerpta Paris. et Bern.) fidio, per Iouem uel fidem filiumue Iouis Herculem, quae iuratio propria uirorum est, ut feminarum edepol ecastor eiuno. Denique Titinius in Setina mollicnlum adulescentulum effeminate loquentem cum reprehendere magis' (scr. magister) 'uellet, An, inquit, quia' e. q. s. VI Nonius 204, 28 'frontem . . . masculino Titinius Setina: quasi'

---

106 sponsam *Iunius in mg.* sponsum *libri* audacter *Urbin.* 308, *Bothius* audaciter *libri* tali' Setiae *Iunius in mg.* tali Setiae *libri*, *nisi quod* tale sententia *Urbin.* 107 sed iam metuo *libri*, *quod nunc seruaui: uide supra.* hercle metuo *Urbin.* 308 Ceso *libri* 108 puellam *scripsi* eam *libri* illam *Neukirchius* qui eam tanta ex factione atque opibus ausus sum *Bothius trochaeis* *Deletis olim* atque opibus *senarios effeci*, *sed tuetur illa Plautus Trin.* 491. 497 *Cist. II* 1, 17 109 *sq. pro integro septenario trochaico habet L. Mueller de re m.* 421: *probabilior sit iambicus octonarius.* *Personas ante* pol *distinxit Turnebus Aduers. XXVII* 23, *cui olim obtemperaui* Paúlla, amabo, mea *Hermannus l. l.* 274 pol tuam ad *scripsi* pol tu ad *cod.* pollulam *Scaliger Castig. ad Fest. p.* 148 111 fabuláre Edi *Hermannus l. l.* 274 'edi medi' meministi *inperfecta sententia dubitanter posui.* edime diemini *cod.* edi medi *ed. pr.* 'edi

VII (6)

et quém colos cumátilis
Deceát

VIII (8)

Iám cum mulleis te óstendisti, quós tibi alis in cálceos.

IX (2)

itum géstum amictum
Quí uidebant éius

X (9)

Etsí tacebit, támen gaudebit síbi [iam] promitti óreas.

XI (17)

Vidístin Tiberim? ‖ uídi: qui illam dériuet, beáuerit
Agrúm Setinum.

XII (15)

státui statuam
Publícitus.

e. q. s. VII Nonius 548, 10 'cumatilis aut marinus aut caeruleus, a Graeco tractum, quasi fluctuum similis; fluctus enim Graece cymata dicuntur.' (pumatilis W plumatilis W in mg. Bas. in mg.) VIII Festus p. 142 M. 'mulleos genus calceorum aiunt esse, quibus reges Albanorum primi, deinde patricii sunt usi. M. Cato — — item Titinius in Seriana: iam' e. q. s. 'quos putant a mullando dictos ·i· suendo.' (Setina Aldina) IX Nonius 123, 10 'itum pro incessu. Titinius Setina: itum' e. q. s. (sedin Leid.) X Festus p. 182 M. 'oreae, freni quod ori inseruntur.' XI Seruius in Aen. XI 457 'ceterum illud incongruum est, Padusam feminino genere iuxta ueteres Padum dictum. Titinius in Setina: uidistin' e. q. s. XII Charisius II p. 190 P. 'publicitus . . .'

---

medi' minare *in commentatione de particulis lat. p.* 26 *conieci.* 114 ecquem *Bothius* cumatilis *Bamb.* cumatius *ceteri libri* 116 mullis *Hermannus l. l.* 274 tibi alis in calceos *idem* tibiatis in calceos *cod.* tibiatim calceas *Scaliger* 117 itu cestum *Leid. An* itum gestum Amictum? 119 iam *addidi*, *om. cod.* promittiore . . *cod. teste H. K.* tibi tamen gaudebit permitti oreas *Hermannus l. l.* 274 120 *Iterum post* uidi *mutari personam fingit Neukirchius* 123 publicitus *initio uersus positum ut in Plauti Amph,* 162 *et Persa* 509

XIII (7)

. . quem [ut] procul aspéxit, [intro] míttier
Voluít, reuortit, quási quom catapulta áuolat.

XIV (16)

De aédi summa, quo áuolauit gállus gallináceus.

XV (1)

Sapiéntia gubernátor nauem tórquet, haut ualéntia:
Cocus mágnum ahenum, quándo feruit, paúla confutát trua.

XVI (11)

incénsus architéctonis

XIII Nonius 552, 13 'catapulta, iaculum celer uel sagitta ... Titinnius in Setina: quem' e. q. s. XIV Charisius II p. 192 P. 'quo procul * quo te Moeri pedes, an quo uia ducit? uel cui rei, ut si dicas, quo prodest?' ('ut dicas quo prope est' cod., corr. Keilius) 'ut eadem gratia Titinius in Setina locutus esse uideatur: de aedi' e. q. s. 'non ex qua, nec quo sedit.' (setina cod.) XV Nonius 19, 16 'truam ueteres a terendo, quam nos diminutiue trullam dicimus, appellari uoluerunt ... Titinius Setina [127. 128].' Idem 503, 3 'feruit pro feruet Titinius Setina: sapientia ... confutat auo cecum' (confutata uoce cum Bamb.) 'amentia rapior feruorque. Accius Meleagro [IX].' Illa cecum ... feruorque falso repetita ex Accii u. 450, qui statim sequitur. Idem 186, 24 'ualentia, fortitudo ... Titinius Sedin [127].' Idem 87, 13 'confutare est confundere uel committere. Varro ... idem lib. I. nius Sedina [128].' Idem 249, 19 'confutare, commouere. Titinius Setina [128].' XVI Charisius I p. 98 P. 'architectonis Titinnius in Setina: incensus architectonis' (sentina cod.)

124 quem ut *scripsi* quem *libri* quom *Palmerius l. l.* 782 quem cum *Bothius* adspexit procul *Bothius* intro mittier *scripsi* inmitter *libri plerique* immittere *Bamb.* inmittier *Bothius* illum mittere *Neukirchius* 125 quasi cum *Bothius* quo *Bamb.* quoniam *ceteri libri* quom iam *Neukirchius* auolat *Neukirchius* uolat *libri* euolat *Bothius* 126 aedis anima *ed. pr.* *De producta in* gallinaceus *tertia syllaba Lachmannus in Lucr.* 36 127 gubernator ... ualentia *om. W Leid. Bas. p.* 19 torquet nauem *libri p.* 19 haut *libri p.* 19 non *libri p.* 186 503 128 magnum *Urbin.* 307 *p.* 19 magnusn *libri p.* 87 magnus *ceteri libri p.* 19 aenum *libri p.* 19 249 503 paulo *libri p.* 19 aula *libri p.* 503 129 infensus architectoni *Stephanus* incensus architectoni *Bothius* in census architectonis *Neukirchius*. *Ludi in mutilata oratione uaria possunt, e. c.* amore *uel* odio incensus architectonis, *uel* incessus *uel* ingenium *uel* sensus a., *uel* labor inpensus a.

XVII (12)

Verríte [mi] aedis, spargíte, munde facite ín suo quique
loco út sita sint.

XVIII (10)

lassitúdo
Conséruum, rediuiaé flagri!

TIBICINA

Vt hínc legatus ábiit peregre públice

VARVS

I (3)

Aecúmst me habere: eos paúperem sumptú meo?

II (1)

toto fit ín foco
De lígnis mi dapális cena . . .

XVII Charisius II p. 183 P. 'munde Titinius in Setina: uerrite' e. q. s. XVIII Festus p. 270 M. 'rediuiam quidem alii reluuium appellant, cum circa unguis cutis se resoluit, quia luere est soluere.'

TIBICINA Charisius II p. 189 P. 'peregre cum abit quis, dicimus in locum, ut Titinius in Tibicina: ut hic' e. q. s.

VARVS De Barro cogitauit Bothius (cf. Barbatus). I Nonius 157, 11 'pauperauit, id est pauperem fecit . . . . . Titinius Priuigna . . . idem Varro: aecum est' e. q. s. (Varo ed. 1526) II Nonius 95, 4 'dapalis cena est amplis dapibus plena. Titinius Varro: toto' e. q. s.

---

130 *anapaestos agnouit Buechelerus Coni. Lat. p.* 6: *octonarius trochaicus antea uulgabatur; septenarios* spārgite, Múnde *e. q. s. parum probabiles dimetitur Muellerus prosod. Plaut. p.* 61 mi *inseruit Buechelerus*, *om. libri* spargite, munde *Ritschelius opusc. II* 326 spargite munde (mude *cod.*) *uulgo* quique *restitui. Cf. Lachmannus in Lucr.* 94 qsq, *cod.* quaeque *ed. pr.*, *quod non offendit Ritschelium mus. Rhen. IV* 575 *comparantem Plauti Poen. V* 4, 5 [*sed in opusc. II* 326 quique *utroque loco expressum*] 131 *sq. fortasse sic numeris coercenda:* lássitudo tú (*uel* tuúm) conseruum, rédiuiae flagri . . . *Senarium* conséruum lassitúdo, r. f. *proposuit Buechelerus.* Conseruos *intellego lorarios* 133 hinc *Bothius* hic *cod.* abiit *idem* abit *cod.* 134 aecum est *libri* habere, quos meo sumptu pauperem *Ritschelius Parerg. I* 28 habere quos pauperem sumptu meo *Lipsius epist. quaest. III* 15 *Fortasse sic scriptum fuit:* aécumst sat me habére, ne eos paúperem sumptú meo. 135 *sq. numeros definiuit Hermannus l. l.* 274 *an* foro? *si forte* de lignis cenam *seruus uerbera intellegi uelit.* 136 mihi *ante Mercerum* in *libri* delingens indapalis cena *susp. Bothius*

III (2)

Lótilente! ‖ flócci fiet. ‖ cúli cultor! . . .

VELITERNA

I (11)

túnica et togula obúnctula
Adimétur, pannos póssidebit fétidos.

II (4)

uénde thensam atque hínnulos.
Síne eam pedibus [suís] grassari, cónfringe eius supérbiam.

III (2)

atque dúo postica, quaé loco
Mercéde

IV (7)

Atque íllud ante pártum comedet, fúndi stabunt séntibus.

V (6)

ergo óccupa
Forás exire, fóris ut praesit línteum.

'dapalis cena, λιπαρίς' onomasticon Labbaei. III Nonius 131, 34 'lotiolente dictum ueluti lutulente a lotio. Titinius Varro: lotiolente' e. q. s.

VELITERNA I Nonius 536, 18 'tunica est uestimentum sine manicis.' Cf. Turpil. Het. I II Nonius 316, 2 'grassari etiam dicimus ambulare.' III Nonius 217, 19 'posticam feminino genere consuetudine appellamus ... Titinius neutro in Veliterna dici probat: atque' e. q. s. IV Nonius 391, 20 'stare iterum horrere significat.' V Nonius 355, 6 'occupare est proprie praeuenire ... Titinius Veliterna:

---

137 lotilente *scripsi* lotiolente *libri* culei *uel* culi cultor *Neukirchius* et cularcultor *libri* et gulae cultor *Turnebus* et cuculator *ante Mercerum* et circulator *Iunius* culus ultro *Bothius*. *An sic?* cúle! ‖ ausculto. *Cf. Plauti Pseud. I* 3, 125 *sqq.* 138 togula *Iunius in mg.* cogula *libri* obunctula *Iunius in mg.* obuntula *libri* obuncula *uulgo* 140 ac *Bothius* hinnulos *Hauptius ind. lectionum Berol.* 1866/7 *p.* 3 *sq.* mulos *libri* 141 sine me eam Pedibús *Hermannus l. l.* 275 sinito eam Pedibús *Bothius* sineque eam P. *Neukirchius* suis *addidi*, *om. libri* confringe *Mercerus* confingere *libri* *Numeros tales* sine eam pedibus grássari, confrínge eiús supérbiam *non tam delicatus fuit Hauptius qui reprehenderet.* sine eam iam pedibus grassari *e. q. s. nostris medelae lenitudine praestare arbitratur Buechelerus* 143 mercedis *Urbin.* 146 foris *Geneu. Bas.* foras *ceteri libri* ut´ pressit *Geneu.*

VI (1)

147/8 Quot péstis, senia et iúrgia his semul émigrarunt aédibus!

VII (9)

'Omnium uitium [húnc] expertem, cónsili plenúm perhibui.

VIII (10)

Hábui recte [mé] disertim.

IX (8)

Id ego aúcupaui, plénas auris ádfero.

X (3)

. fortasse uótum fuisse quó die libér foret:
Núnc eius uoti cóndemnatust, ímmolauit hóstiam.

ergo' e. q. s. VI Nonius 2, 18 'senium . . .' VII Nonius 495, 14 'accusatiuus numeri singularis positus pro genetiuo plurali . . . Titinius Veliterna: omnium' e. q. s. Paedagogus uel pater loqui uidetur.
VIII Nonius 509, 25 'disertim dicere plane, palam Lucilio auctore possumus in Veliterna: h. r. d.' (Lucio Bamb. Cecilio ed. princ. Titinio Bentinus) IX Nonius 467, 10 'aucupaui, actiuum positum pro passiuo.' X Nonius 277, 3 'damnare et condemnare pro liberare

---

147 *sq.* quot *ed.* 1526 quod *libri* iurgia his semul emigrarunt aedibus *nunc scripsi* iurgia sesemet diebus emigrarunt *libri* iurgia sese meis aedibus em. *Mercerus* iurgia semet aedibus em. *Bothius unum uersum continuans. Vel* iurgia sesemet emigrarunt Ex aédibus *uel ut in praef. Trin. p. IX coniectum erat* iurgia sese aédibus emigrárunt *Hermannus l. l.* 275. iurgia assae (*h. e.* nutricis) semet aed. 'Emigrarunt *uel* iurgia emigrarunt semet aedibus *praeter alia olim conieceram* 149 *retinui octonarium trochaicum* uitium hunc expertem *scripsi* uitium expertem *libri* me uitium expertem *Bothius* 2, *item Buechelerus: magis probauerim* uitium unum expertem, *quod idem proposuit* consili *Bothius* consilii *libri* perhibui *Buechelerus* prohibui *libri* praehibui *Bothius* 2, *quod olim probabam In duos uersus* consili Plénum praehibui *Muellerus prosod. Plaut.* 454 *dissecuit* 150 me *addidi*, *om. libri* 152 *sq. numeros restituit Hermannus l. l.* 275. *Explebit uersum* fórtasse ei uotúm fuisse; *sed praecedere potuit e. c.* quid? [*Similiter* fortasse eum u. fecisse *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827] uotum eum fecisse *Neukirchius praeeunte* fecisse *Palmerio Spicileg. ap. Grut. IV* 648, *quod ipsum per se plane arridet* 153 condemnatust *idem* con-

XI (5)

Hódie hostis fugáuit, spolia plácide posteriús leget.

INSVBRA

Laudór quod osculáui priuignaé caput.

EX INCERTIS FABVLIS

I (13)

Béne cum facimus, tám male subimus, út quidam perhibént uiri.

II (14)

Quamquam éstis nihili, tam écastor simúl uobis consúlui.

III (20)

158/9 Id quód rogas [me], néminem decét bonam . . . .

positum est.' XI Nonius 332, 4 'legere rursum colligere.'

Insvbra scripsi. Nonius 476, 31 'osculaui. Titinius Ilarubra: laudor' e. q. s. (Hibrubra ed. pr. Vlubrana Mommsenus de dialectis Italiae inf. p. 319. Illecebra Bothius Veliterna Iunius Priuigna Neukirchius Hilla rubra Quicheratius)

Ex Inc. Fab. I II Festus p. 360 M. 'at antiqui tam etiam pro tamen usi sunt — — Titinius: [I] item [II].' III Priscianus VI 3 p. 683 P. 'nemo quoque siue ex hoc' (homo) 'compositum, ut quibusdam uidetur, seu non, communis est generis, et similiter o in i conuertit in genetiuo neminis. Lucilius in XXX: neminis ingenio quemquam confidere oportet. Plautus in Captiuis: neminis misereri certum . . . Titinnius: quod' e. q. s. 'Terentius in Andria: hoc ego scio unum, ne-

---

demnatus est *libri* 155 *an* ludor? priuignae *edd.* priuigne *libri*, *nisi quod* prouigne *Bamb.* 156 subimus *cod.*, *quod olim* subamus *interpretabar.* sabinus *Vat. R* sapimus *Bothius* cupimus *O. Muellerus* audimus *Lipsius epist. qu. III* 20 abimus *Bergkius symb. I* 118. *num* cluimus? *an tota sententia sic reformanda:* bene cum sapimus, tam male salimus *e. q. s.*, *ut doctiores mulieres culinariae scil. artis minus peritae salis cibis adhibendi usum male callere dicantur.* quidem *Lipsius*, *fortasse recte* 157 ecastor *Augustinus in mg.* escastor *cod.* ecastor simul Vobis *uulgo* *Exitum uersus* simúl consului uóbis *praefero* *Vel anapaestos* tam éccastor simul uóbis ego consului *uel trochaicum septenarium* tam ecastor uóbis consuluí simul *Bergkius l. l. haberi iubet* 158 *sq.* id quod *scripsi* quod *corr. in* quid *Vind.* quid, *sup. m. alt.* ł quod, *Sang.* quid *Grut.* me *om. libri*, *addidi: nisi forte* rogabas *praestat* neminem *corr. m. alt. ex* nominem *Bong.* diecet *Reg.* docet *Vat.* bonam (am *m. alt. in ras.*) *Bong.* bonū, ū *corr. in* ā, *Vind.* bonum *Grut. Barb. Carolir.* *Versum conclusit fortasse uel* rogare *uel* negare *Numeros olim feceram creticos cum iambis*

IV (19)

. . uelim ego osse aráre campum céreum

V (17)

mírior,
Inquám, tibi uideor?

VI (1)

. . . . lenti cálido, eluella et rápulo,
Rúmice

VII (7)

Obstrúdulenti [da] áliquid, quod pectám sedens:
Haut lúculentust, éra, formaster frígidus.

VIII (4)

quín togis cum cándidis,
Túnicis sordidís, synthesinis . . . .

minem peperisse hic.' IV Charisius I p. 40 P. 'ab hoc osse, huius ossis. Sic enim debet declinari, non ab hoc osso, sicut Varro dixit: osse scribebant; et Ennius: uelim' e. q. s. Idem I p. 112 P. 'os monosyllaba extra analogiam esse Plinius eodem libro sexto scribit, et addit eo magis consuetudinem in eo esse retinendam. Titinius: uelim' e. q. s. Cf. Attae Satura V Pauli Festus p. 123 M. 'mirior dicebant comparatiuum a miro. Titinnius: mirior' e. q. s. VI Nonius 210, 4 'lentem consuetudo feminino genere dici uult . . . masculino Titinius: 'lenti' e. q. s. VII Festus p. 193 M. 'obstrudant obsatullent, ab auide truendo in gulam, non sumendo cibum. Vnde et obstrudulentum . . . . dixit Titinius: obstrudulenti' e. q. s. VIII Nonius 536, 23 'tunica est uestimentum sine manicis . . . Titinius: quin' e. q. s. (Titinius Quinto: togis Neukirchius, admodum proba-

---

compositos; trochaeos quód rogas Néminem d. b. *statuerunt Neukirchius et Bothius* 160 *sic fere cucurrisse uidetur:* uelim égo istoc (*uel* nunc) osse *e. q. s.* 163 eluella et rapulo *scripsi* eluella et rapula *libri plerique* eluelletrapula *W* eluella trapula *Leid* uella trapula *Harl.* eluella rapula *Scaliger Castig. ad Fest.* 118 eluta alica *Bothius* 164 rumice *Turnebus* romice *Leid.* romicae *ceteri libri* rumici *Iunius* rumices *Scaliger* 165 da *Hermannus l. l.* 276, *om. libri* quod *formam ablatiui seruandam esse probaui Ritschelio mus. Rhen. XXIV* 485 quo *Hermannus; sed omnino* pectam *quid sit non intellego*, *pro quo siue* pascam *uel* pascar *siue* uescar *scribitur*, quod *accusatiuus esse potest; nisi forte* plectar *uerum est*, *ut qui poenae causa in pistrinum mittitur seruolus facetus uentri consulat.* 166 haut luculentust, era *Hermannus* aut luculentaster aut *cod.* formaster *uerum esse glossis Isidori* 'formastrum, *opus pistrinum*' *et Placidi p.* 462, 'formastro, *opere pistrino*' *et uocum* formus forcipes formucapes *exemplis probaui olim in praef. p. XII sq.* fornaster *Hermannus* 168 synthesinis *scripsi: cf.*

IX (16)

169/70 Sí erit tibi cantándum, facito usque éxuibrisses . . .

X (12)

Féminina fábulare súccrotilla uócula.

XI (2)

caue!
172^{1} Expórge frontem, lábea semper fácito rictu rídeat.

XII (15)

tentipéllium
Indúcitur, rugae óre extenduntúr . .

XIII (9)

. . . . hominem ímprobum! nunc rúri pergraecátur.

biliter: cf. ad Setinae fr. III adn.) IX Pauli Festus p. 370 M. 'uibrissare est uocem in cantando crispare. Titinnius: si erit' e. q. s. X Festus p. 301 M. '[succrotilla] tenuis diceba[tur et alta uox.] Titinnius in . . . . . . [feminina] fabulare succro[tilla uocula. Afra]-nius' e. q. s. Paulus p. 300 M. 'succrotilla uox, tenuis et alta. Titinnius: feminina s. u.' XI Nonius 221, 15 'rictus generis est masculini. Titinius: caue . . . rictus. ricta neutri' e. q. s. Idem 456, 1 'rictum ferarum dici uolunt, cum Titinius auctor sit etiam hominis dici debere: caue' e. q. s. (Titinius Caeco: exporge coni. Neukirchius. Multo probabilius de Cane titulo fabulae cogites.) XII Festus p. 364 M 'tentipellium Artorius putat esse calciamentum ferratum, quo pelles extenduntur — — Titinium ait' (sic Ursinus. 'autem' Vaticani RS, Pius) 'Verrius existimare id medicamentum esse, quo rugae extendantur, quom dicat: tentipellium' e. q. s. 'quom ille τροπικῶς dixerit.' τετάνωθρον esse monuit Scaliger Coni. in Varr. p. 138 XIII Pauli Festus p. 215 M. 'pergraecari est epulis et potationibus inseruire. Titinnius: hominem'

Sueton. Ner. 51 sint et dicis *libri plerique* sin et dicis *Bamb.* sin dices *Leid.* 116 syntheticis *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 779
169 *sq. septenarium trochaicum discripsi; senarios* si erit tibi Cantándum *Hermannus l. l.* 276 172 caue *libri*, *uix recte. Conieci* age *uel* callide: *sed uide supra.* calue *Quicheratius* 172^{1} excorde *libri p.* 456 labea *scripsi* labeat *libri p.* 456 habeat *libri p.* 221 ne habeat *Hermannus l. l.* lateat *Neukirchius* facito *Iunius* facto *libri*, *nisi quod* fucto *Ursin.* 308 factos *Par. Q p.* 221 rictu rideat *Urbin.* rictus rideat *Par. Q p.* 221 rictus *ceteri libri*, *quod olim in extremo octonarii pede seruaueram*, *cuius ab initio tres syllabae deessent.* 174 inducitur *cod.* inducis *Pius* rugae in ore extenduntur *cod.*, *pro glossemate habet Forcellinius*

XIV (8)

Rus détrudetur pédicosus squálidus.

XV (11)

Quid habés nisi unam arcám sine claui? eo cóndis [tuas] sucérdas.

XVI (21)

Lúcius

Domum sé capessit.

XVII (18)

Haec quídem quasi Osculána pugna est, haú secus,
Quia quí fugere pólsi hinc spolia cólligunt.

XVIII[a]

Taréntinorum hortórum odores quí geris

e. q. s. XIV Festus p. 210 M. 'pedibus obsitum, id est pediculis, Titinius pedicosum appellat hoc modo: rus detrudetur pedicosus squalidus — — et Lucilius: ubi me uidit, caput scabit, pedes legit.' Paulus p. 211 M. 'pedes .... ab his pedicosi appellantur, ut est illud: pedicosus squalidus ubi me uidit' e. q. s. XV Festus p. 302 M. '[sucerd]ae stercus su[illum dicitur] ..... us: simus [sucerdae. Titinius: q]uid habes, nisi [unam arcam sine cla]ueo condis [sucerdas].' Paulus p. 303 M. 'sucerda stercus suillum. Titinnius: quid' e. q. s. XVI Seruius in Aen. IV 346 'quidam capessere pro ire accipiunt, ut Titinius: Lucius' e. q. s. XVII Festus p. 197 M. 'Osculana pugna in prouerbio, quo significabatur uictos uincere, quia in eadem et Valerius Laeuinus imperator Ro. a Pyrrho erat uictus, et breui eundem regem deuicerat Sulpicius .... item imperator noster. eius rei meminit Titinius hoc modo: haec quidem' e. q. s. Cf. Velit. XI
XVIII[a] Porphyrio ad Hor. carm. II 6, 9 'de fertilitate autem et amoenitate Tarentini agri et Vergilius ... et Titinnius: Tarentinorum' e. q. s. (Titinnius Bern., ut coniecerat Suringarus hist. scholl. Latin. III 147. Titinnius Monac. titurius ed. Romana) Comm. Cruq. l. l.

---

176 *sq.* pedicosus *ditrochaeum aequare uersumque senarium esse docuit Fleckeisenus annall. philoll.* 1861 *p.* 576 paedidosus *Scaliger in Varr. de re rust. p.* 208 pedĭculosus *Neukirchius* 178 claui eo *Paulus* ... ueo *Festi cod. teste H. K.* tuas *addidi, om. Paulus: probabilius etiam* suis *foret, nisi hoc ipsum in* sucerdas *nomine inesset* 179 *sq.* ócius domum sé c. *coni. Kiesslingius* 181 Asculana *Turnebus Aduers. III* 11: *disseruerunt de prouerbio et de pugna ipsa M. Hertzius Philol. I* 613, *annall. philoll.* 1855 *p.* 334 *sqq., et Mercklinus (de Osculana pugna, ind. scholl. Dorpat.* 1854) hau] *trium litterarum spatium in cod.* non *Scaliger* 182 qui *Bothius* in *cod.* in fuga repulsi *Lindemannus* polsi] pol isti *fuit qui proponeret, parum probabiliter* colligunt *Scaliger* colligant *cod.* 183 qui geris odores *comm. Cruq.*

XVIII[b]

camensis cursor

XIX

moraciae nuces

XX

aptra

XXI

Pseudoacron ad Hor. epist. I 13, 14 'apud Titinnium in quadam fabula inducitur ancilla, quae lanae glomus furatur et deprehenditur aspere.'

XXII

Serenus Sammonicus de re med. 1044 'praeterea si forte premit strix atra puellos, Virosa inmulgens exertis ubera labris, Alia praecepit Titini sententia necti, Qui ueteri claras expressit more togatas.'

'Titurius: Tarentinorum' e. q. s. XVIII[b] Pauli Festus p. 58 M. 'cocum et pistorem apud antiquos eundem fuisse accepimus. Naeuius [inc. fab. XIV]. Camensem cursorem Titinnius pro pistore dixit.' Seruum pistorem, qui camo indutus molam currendo uelut Cannensis cursor circumagat intellego: uide prooemium ind. scholl. Kiliens. 1863/4 p. VII sqq. Incertum est qua fide nitatur et quo pertineat Placidi glossa in A. Mai class. auct. VI 556: 'carensis pistoribus, a caria quem Oscorum lingua panem esse dicunt', quam et in Mommseni et in Huschkii glossariis Oscis frustra quaero. Canensem a cane, uinculi genere, Meursius; commensem a mensa, quod in libro ms. inuenerit comensem, Barthius Adu. XLI 8; Cannensem Scaliger, canentem Neukirchius. De mutandis pro pistore uerbis in praepostere uel praepetiorem uel properiorem uel pro praestante temere cogitarunt. XIX Pauli Festus p. 139 M. 'moracias nuces Titinnius duras esse ait, unde fit diminutiuum moracillum' (moraculas Bothius) Cf. Placidi gl. 'moragis, nucibus longis.' XX Philoxeni gloss. apud Labbaeum: 'aptra, ἀμπελόφυλλα, ὡς τιτίννιος.' gloss. Vatic. in A. Mai auct. class. VI 502 'abtra, folia uitis.' apiastra τὰ μελισσόφυλλα Salmasius exerc. Plin. p. 101 apia, ἀμπέλου φύλλα Osannus gloss. Lat. spec. p. 8 amptra O. Muellerus in Festo p 383. Nihil mutandum censet Iosephus Klein mus. Rhen. XXIV 295. Addideram olim in praf. p. XIII. XXI Horatius epist. I 13, 14 'sic positum seruabis onus, ne forte sub ala Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum, Vt uinosa glomus furtiuae Pyrria lanae.' (pyrria uel pirria libri purri Porphyrionis MR. Cf. Lachmannus ad Lucr. p. 408, mea ad Hor. epist. p. 146 et in hoc libro ad Prociliam adnotata. Versui tam Proclia quam Prilia conuenit.) Comm. Cruq. 'Pyrria] nomen est ancillae in quadam fabula Titinii, quae furata lanae glomus ita gestauit, ut deprehensa sit.' Titinius fortasse fuit quem Pauli Festus p. 11 M. affatim testatur dixisse 'pro eo quod est ad lassitudinem', ubi Terentius codd. Cf. supra p. 4 ad Liui Andr. inc. nom. I.

T. QVINCTIVS ATTA

AEDILICIA

I (2)

Datúrin estis aúrum? exultat plánipes.

II (1)

Sed sí pepugero, métuet . . . . .

AQVAE CALDAE

I

Cum nóstro ornatu pér uias meretrície lupántur.

II

′Aquae ita muginántur hodie. ‖′ átqui ego fontem occlúsero.

ATTAE AEDILICIA I Diomedes III p. 487 P. (453 G.) 'cuius planipedis Atta togatarum scriptor ita in Aedilicia fabula meminit: daturin' e. q. s. (atta Par. A acta Par. B ac Monac. actius edd. uett., unde Vectius coniecerat Nicol. Loensis epiphyll. IX 18. Attae nomen e cod. Puteaneo restituit L. Carrio emend. I 14. edilitia Parr. AB edicitia Monac.) II Gellius VI (VII) 9, 10 'pepugero aeque Atta in Aedilicia dicit: sed si p. m.'

AQVAE CALDAE I Nonius 133, 12 'lupari, ut scortari uel prostitui. Atta Atquis calis: cum' e. q. s. (turpilius acta Leid. Cf. ann. phil. LXIX 37 acta Bamb. Aquis caldis Mercerus) II Nonius 139, 5 'muginari, murmurare . . . Atta quis caldis: atque' e. q s.

---

1 datur inest scaurum *Paris. B* dat˘ in ē isairψ *Monac.* daturi si estis aurum *Hermannus l. l.* 255 aurem *coni. Keilius* 2 sed] sus *Rott., in quo* acu *uel* crus *uel* corpus *latere potest* 3 cum meretrice e (metrice *Bamb.*) nostro (nño *Urbin.* 307) ornatu per uias lupantur *libri* cúm meretricie lupantur nostro o. per uias *uel potius* cúm lupantur nostro o. per u. meretricie *Buechelerus* cum meretrices nostro o. per u. lupantur *manco prima syllaba septenario iambico Hermannus l. l.* 276 *duce Mercero* 4 *sq.* aquae ita *Quicheratius et Buechelerus* atque eia (eta *W*) *libri* atque ea *ed.* 1526 atque ita *Iunius in mg.* atque etiam *Bothius et Hermannus l. l.* 277 *Personas cum Buechelero distinxi hiatus causa* atqui *scripsi* atque *libri* fontem occlusero *Bothius et Hermannus* oculsero fontem (fonte me *Leid.*) *libri* occlusero fontem *edd. ante Mercerum Conieceram praeterea* atque étiam muginautur hocedie (*uel* hodied), at ego f. o. *uel* átque etiam si múginantur hódie, tam ego occlúsero Fóntem (*aquis scil. uel aestuantibus animis*)

CONCILIATRIX

. . . ursum sé memordisse aútumat.

GRATVLATIO

Nihílne te populí ueretur, quí uociferere ín uia?

LVCVBRATIO

Cum prímo lucid hódie ut exornáta sit,
Atque aúspicetis: crás est communís dies.

MATERTERAE

Comm. Cruq. ad Horatii epist. II 1, 80: recte necne crocum floresque perambulet Attae Fabula] 'quae inscribitur Matertera recte necne perambulet crocum floresque, id est in scenam recepta sit, quae floribus et croco spargitur.'

MEGALENSIA

Nempe ádstat sinus ápud mensam, ubi sermó solet
Suboríri seditiósus.

Conciliatrix I Gellius VI (VII) 9, 8 'sed Q. Ennius in saturis memorderit dixit per e litteram, non momorderit . . . item Atta in Conciliatrice: ursum' e. q. s. (acta Vat. Reg. c̄ciali tice atce Rott.) Nonius 140, 22 'memordi peposci pepugi spepondi in ueteribus lecta sunt. Accius in honiliaatrice: ursum' e. q. s. (Atta in Conciliatrice Lud. Carrio emend. I 14)

Gratvlatio Nonius 496, 32 'cum sit: ueretur illam rem . . . ueteribus genetiuos pro accusatiuo poni placet . . . . Acta Gratulatione: nihilne' e. q. s.

Lvcvbratio Nonius 468, 23 'auspicaui pro auspicatus sum . . . Acta Lucubratione: cum primo' e. q. s. Dies communis qualis sit Macrobius docet Sat. I 16, 3

Vtrum Materterae an Matertera nomen fuerit incertum. Futtilia protulerunt Porphyrio 'Atta togatarum scriptor, qui in fabula quae inscribitur Materterae ita florum genera enumerat, ut sine dubio reprehendendus sit ob nimiam loquacitatem' et Acro 'uel quia est Attae fabula, quae Matertera inscribitur, in qua flores enumerat.'

Megalensia Schol. Veron. in Verg. ecl 7, 32 'sinum ergo uas

---

6 ^{me}mordisse ap^{u}tumat *Rott. Gellii* 7 *Fortasse* nilne *legendum* 8 lucid *scripsi* luci *libri* hocedie *Bergkius diurn. antiq. XIII* 292, *sed idem in symb. I p.* 147 *nihil mutandum censet*, *quamquam* lucis *genetiuum poni facile dicit annall. philoll:* 1870 *p.* 829. illa hodie *olim conieceram.* 9 atque ut auspicetis *libri*, *quibus seruatis mutili septenarii fiunt quales olim praeter senarios proposui.* luci ut exornata hodie siet Atque auspicetis *Bothius* 2 cōmunis *Bamb.* conmunis *ceteri libri* 10 nempe . . . sinus apud mensam *schol. Veron.: suppleui.* nempe ad mensam *Seruius* sermo de sinu solet *Seruius* 11 seditiosus *om. Seruius* némpe ad men-

NVRVS

11[1] . . inter se dégularunt ómnia.

SATVRA

uertamus uómerem,

In céra mucrone aéque aremus ósseo.

SOCRVS

Ad hánc fortunam accéssit fortuna eí paris.

patulum, *quod et masculine* sinus uocitatum, hic autem sinum lactis uas quodcumque lacte onustum. Varro .... Atta [in Megarensibus nempe — sinus apud mensam] ubi' e. q. s. Vncis inclusa nec Keilius nec Herrmannus legere potuit. Seruius in l. l. 'sinus genus est uasis, quod cum significamus, si producitur: cum uero gremium significamus, si corripimus. Varro ... Atta in Megalensibus: nempe' e. q. s.

Nvrvs Charisius I p. 80 P. 'gulam, ut Iulius Modestus ait, per u scribemus, non per y, quae Graecis uocabulis necessaria est et saepe in u transit, ut in sue mure. Atta in nuro: inter s. d. o.' (sic scripsi. in suemur ait cod. in sue mure * ait M. Hertzius mus. Rhen. VII 480, postquam in sue mure. Att. Lipsius coniecit. Suecius Putschius, Titinius Ritschelius Parerg. I 27, Iuuentius ipse poetae nomen esse olim conieci. Atreo Lipsius Mido Putschius Varo Ritschelius Anagnorizomene ego olim. Inserueram autem inter inc. poet. pall. frusta p. 97) De nominis nurus usu et notionibus disseruit Hauptius ind. scholl. Berol. 1868/9 p. 8 sq.

Satvra Isidorus Orig. VI 9 'ceram ferro ne caedito. Postea institutum ut ceram ossibus scriberent, sicut indicat Atta in satyra dicens: uertamus' e. q. s. (satura Wolfenb. Mon.) Excerpta ex gloss. uet. in A. Mai auct. class. VI p. 578 'postea institutum ut in cera ossibus scriberent, sicut indicat Atta in satura dicens: uertamus' e. q. s.

Socrvs Priscianus VII 12 p. 764 P. 'paris pro par. Atta in Socru: ad' e. q. s. (Ata, t sup. m. alt., Halb. Reg. ≡ta (at sup.), eras. i, ut uid., Bong. Ata Bamb. ita Barb. Erl. a idem (om. in) Grut. Sang. Carolir. socrum Reg.)

---

sam, ubi sérmo de sinú solet Suboríri *Hermannus l. l.* 277 12 quasi *praemittendum esse suspicor* uomere *Isidori Wolfenb.* in uomerem *Gu. b* uomeres *gloss.* 13 cera *Wolfenb. Par.* 7582 cera *Mon.* ceram *Ottonis codd. et gloss.* mucrone aeque *nunc scripsi* mucroneque *Isidorus* (*nisi quod* quę *in ras. Mon. habet*), *quod ut nimis horridum ne nunc quidem probare audeo*, *postquam ablatiui uocalem* e *longam antiquitus fuisse demonstratum est.* uero neque *glossarium* mucronique *magno cum strepitu truculentus prooemii Berolinensis* 1866/7 *auctor p.* 4. *Dubitare uidetur CFWMueller prosod. Plaut.* 16 mucrone exaremus *prop. Buechelerus Quaeri per risum* uertamus u. In céram an (*siue* aut) mucrone umquam a. o.? *olim conieceram* 14 furtunam *Grut. Sang. Carolir.* accesit *Grut.* fortuna ei *Bothius* ei fortuna (furtuna *Grut. Carolir.*) *libri*

SVPPLICATIO

Nucémque Thasiam adde ét fauum quantúm libet.

TIRO PROFICISCENS

Pater uílicatur túus an mater uílica est?

EX INCERTIS FABVLIS

I (1)

Annúm nouum uoluérunt esse prímum mensem Mártium.

II (2)

maiores Mártium
Prímum habuerunt.

III

. pro populo flúctus caecos fáciunt per discórdiam.

Svpplicatio Macrobius Sat. III 18, 8 (II 14) 'nux Graeca haec est quae et amygdale dicitur, sed et Thasia eadem nux uocatur. testis est Cloatius . . . cum sic ait: nux Graeca amygdale. Atta uero in Supplicatione: nucem Graecam, inquit, fauumque' e. q. s. (Acta Salisb.)

Tiro Proficiscens Priscianus VIII 14 p. 828 P. 'a uilico etiam uilico uel uilicor dicebant antiqui . . . Atta in Tirone proficiscente: pater' e. q. s. (t[y]irone Reg.)

Ex Inc. Fab. I II Seruius in georg. I 43 'et sciendum decem tantum menses fuisse apud maiores. Martium autem anni principium habere uoluerunt . . . Atta [I] et alibi [II]' III Suetonius apud Isidorum de naturis rerum 44 p. 74 ed. G. Becker (in Suetonio Reifferscheidiano p. 244) 'caecus fluctus tumens' (ita H. Langensiepen mus. Rhen. V 247 'tamen' cod.) 'necdum tamen canus, de quo Atta in togata sic ait: populo' e. q. s. (Atta Gronouius atita Bamb. A, Bern. M aota Bodl. cato Basill. CD) Quod olim hic sequebatur frustum in Nouii Dotatam (fr. II) transtuli

---

15 *sq. baccheos cum lacuna post* Graecam *Hermannum l. l.* 277 *secutus olim dederam, nunc senarium agnoscere mihi uisus sum.* nucem Graecam fauumque adde quantum libet *exemplaria. Puto ipsum Macrobium uerborum ordinem immutasse:* Thasiam *autem* nucem *aliquo modo inferendam esse pro certo habeo.* fabum *Par. Bamb.*
17 *senarium esse posse monuit Muellerus prosod. Plaut.* 130 pater Villicatur *Hermannus l. l. cum ceteris* uilicator *Reg. Bong.* uilificatur *Carolir.* an *scripsi* iam *libri* uilicata (ta *del. m. alt.*) *Bong.* uilicat *si legatur, haud displiceat.* 21 *primam syllabam* i *uel* hi *uel* qui *uel* si *explere potuit* pro populo (polo *Basil. D*) *libri: an* porro populo *corrigendum?* illi in populo *Langensiepen* fluctos *Bodl. Bern. M*[1] cecus *Basill. CD* discordia *Bamb. A Bern. M*

IV

23 tum germanás meas
Vespéra oriente clánculum ferri ád specum: inde leno —

V (3)

Festus p. 238 M. 'pueri im[puberes . . . . utitur Atta . . . .] uersibus docet . . . . . .' Cf. Varro apud Censorinum de die nat. 14.

L. AFRANIVS

ABDVCTA

I (1)

Quam sénticosa uérba pertorquét . .

II (3)

Dispártiantur [út] patris paritér bona.

IV Nonius 231, 21 'uespera feminino. Opta tum germanus' e. q. s. (Atta Mercerus Oppius Iunius Turpilius Dotata Scaliger Coni. in Varr. 128)

Dubium iudicium est de loco Nonii p. 202, 28 'crines genere masculino Virgilius . . . feminino Plautus Mustellaria [226]: gerundum morem censeo et capiundas crines tibi. Atta in epigrammatibus: praeterea tu sis desoluta crine capillus.' crines. Tibullus (s. Cinna) coni. Mercerus crines. Atta . . . Cinna Quicheratius Atta: crines tibi . . . Caluus (s. alius poeta) Buechelerus Versiculum duce Mercero Hauptius Herm. III 341 correxit: 'praeterea fusis resoluta crine capillis', de epigrammatibus Attae non dubitans, ut uidetur.

Afrani Abdvcta I Festus p. 339 M. 'sentes cum constet esse spinas, et Afranius in Abducta dixerit: quam senticosa' e. q. s. 'pro spinosis accipi debet.' Paulus p. 338 M. 'sentes spinae. Afranius: quam' e. q. s. 'hoc est spinosa.' II Nonius 375, 1 'pariter, ex aequo . . .

---

23 germanas *Iunius* germanus *libri* manus *Scaliger* 24 ad specum: inde leno *scripsi inperfecta sententia* ad speciem delino *libri* ad specum destino *Iunius in mg.* ad speciem declino *Scaliger*

1 senticose *Hermannus l. l.* 278 pertorquet turba *Festi cod. et Paulus* p. lupa *Augustinus* p. truo *Gulielmius Verisim. I* 9 (*cf. Caecil.* 270) p. tuba *Bothius* p. tua *Hermannus. Sed uidetur* turba *antecedentis* uerba *dittographia esse. Concludat senarium* sua *uel* puer *uel* pertorques tua 2 ut patris pariter *cum Bothio* 2 *et Buechelero nunc scripsi* (*nisi quod ille post* dispartiantur *inseri uoluit* tum, *hic* his, *et conici alia possunt*, *e. c.* ni *uel* ne *uel* si *uel* sibi *uel* iube *uel* uolo) patris *libri* parilliter patris *Bothius* 1 pariter inter

III (2)

Néscis, Numeri, me ómnem melius rém callere quám uolo.

AEQVALES

I

'Iste, ut tu rem nárras, [mea] bona híc comest cotídie.

II

4' spattaro

AVCTIO

I (1)

Simul límen intrabo, ílli extrabunt ílico.

II (3)

. adeste, si híc absente nóbis uenierít puer.

III (2)

Haut fácul, ut ait Pacúuius, femina [úna] inuenietúr bona.

Afranius Abducta: dispartiantur p. b. pariter, conuenienter.' III Nonius 257, 31 'callet significat scit, hoc est calliditate, quae est urbana scientia . . . Afranius Abducta: nescis' e q. s.

AEQVALES I Nonius 81, 16 'comest pro comedit . . . . . Afranius Aequalibus: iste' e. q. s. II Charisius II p. 214 P. 'spattaro; Afranius in Aequalibus, quam uocem frequenter apud eum positam ait Paulus ἐξουθενισμοῦ uim sensumque sufferre.' De Paulo, quem esse Iulium Paulum a Gellio laudatum non inepte coniciunt, disseruit M. Hertzius in Bergkii diurn. 1845 p. 396. Cf. Cyrilli gloss. spatarro ἐπὶ ἐξουθενισμοῦ.

AVCTIO I Nonius 104, 20 'extrabunt pro exibunt. Afranius Auctione: simul' e. q. s. (actione W) II Nonius 76, 20 'absente nobis et praesente nobis pro praesentibus et absentibus nobis . . . Afranius Auctione: adeste' e. q. s. III Nonius 111, 21 'facul pro faciliter . . . . Afranius Auctione: aut' e. q. s. (Actione W) Vide Pacuuii u. 426.

---

se *Maehly l. l.* 142 *Conieceram olim* patria iam (*uel* sic) pariter (*cf. u.* 50) 3 mei omnem melius calli rem *libri*, *correxi* rem mei omnem melius callent *Bothius* et rem meam omnes m. c. *idem* 2 mei omnes melius callent hanc rem *Hermannus l. l.* 277 4 narres *W* mea *om. libri*, *addidi* tua *olim* bona *Mercerus* dona *libri* comes hic *libri*, *transposui* comest hic *edd.* iste ut tú rem n. bóna comest quotídie hic *Hermannus l. l.* 278, *probat Buechelerus*, *nisi quod* hic *omitti iubet* 6 uos *praemittas* adeste *IVFranckius* adest *libri* ades *Iunius* hic *Mercerus* hac *libri* inuenierit *W* uenierit *ceteri* puerit *Leid.* 7 haud *ed.* 1526 aut *libri* una *Lachmannus in Lucr. III* 400, *om. libri* femina 'inuenitur *Hermannus l. l.* 278

AVGVR

I

Modo póstquam adripuit rábies hunc nostrum aúgurem,
Mare caélum terram rúere ac tremere díceres.

II (3)

Quamquám non istis éxercetur ín locis
Hic nóster, delabórat cum puerá statim.

III (4)

Hac haéret, at haud clamór oritur, sed spíritum firmiter
ínflat.

IV (2)

. . quid est istuc? té blaterare atque óbloqui?

V (1)

Vóltus est falláci aspectu páries pictus pútidus

Avgvr I Probus in Verg. ecl. VI 31 p. 20 K. 'plane trinam esse mundi originem et Lucretius confitetur dicens . . . Afranius etiam in Augure: modo' e. q. s. II Nonius 393, 14 'statim producta prima syllaba a stando, perseueranter et aequaliter significat . . . . Afranius Augure: quamquam' e. q. s. Duas apud Nonium antiquiorum magistrorum obseruationes conglutinatas esse Ritschelius de fictilibus litt. p. 13 existimat, alteram de diuersa uocabuli prosodia, de notionibus uariis alteram. III Nonius 512, 22 'firmiter pro firme ... Afranius Augure: hoc heret' e. q. s. IV Nonius 78, 32 'blaterare, confingere per mendacia.' V Nonius 152, 28 'putidum, putre . . . . Afranius Augurius: et' e. q. s. (putridum Guyetus Auguribus ed. 1526)

---

8 adrepuit *Paris.* *Cf. Schneidewinus mus. Rhen. IV* 146 11 puera *Ritschelius de fictil.* 14 puer *libri* puero *Quicheratius* 12 *anapaestos agnouit Neukirchius, probauit Hermannus l. l.* 278 hac *scripsi* hoc *libri* hic *Neukirchius* heret *libri* at haud *scripsi* ut haud *Bamb.* ut aut *ceteri libri* utut *Neukirchius* spiritum *libri* spiritu' *Neukirchius* inflat *scripsi* instat *libri* 13 istuce *senario Geppertus de pron.* 65 *Integer senarius fortasse hic fuit*: quid ístuc est? sic té b. a. o. 14 *Latere in* augurius *litteris (u. supra) praeter* augure *titulum uersus initium persuasit Buechelerus:* uoltus *exempli causa posui, sententia etiam* corpus *fert, placeret prae ceteris* facies, *si minus procul a tradita scriptura abesset; inter ea, quae Buechelerus proposuit,* risus *longe praestare uidetur* est *scripsi* et *libri* partes *Leid.* *utrum* putidus *an* putridus *in suis libris legerit non testatur Quicheratius*

BRVNDISINAE

I (1)

Quis tám sagaci córde atque ingenio único —?

II (3)

'Equidem nunc resipíui, postquam péctus est laetítia onustum.

III (2)

'Immo iam dudum ócculuisse, dégulasse opórtuit.

IV (4)

. . in parte ínferiore hic ínplicabatúr caput.

BVCCO ADOPTATVS?

Iéientare núlla inuitat

BRVNDISINAE Donatus de comoed. 'omnium autem comoediarum scripta ex quattuor rebus omnino sumuntur, nomine loco facto euentu: nomine, ut Phormio Hecyra Curculio Epidicus, loco, ut Andria Leucadia Brundusina' e. q. s. Vnde proficiscendum in constituenda inscriptione ratus Neukirchius ceteros auctores nihili habuit I Festus p. 321 M. 'sagaces appellantur multi ac sollertis acuminis. Afranius in Brundisina: quis' e. q. s. II Priscianus X 2 p. 879 P. 'sapio tam sapui uel sapii quam sapiui protulisse auctores inueniuntur .... Caper utrumque iu usu esse ostendit.' ('contendit' Bamb. Bong. Halb. Carolir. Reg. m. 2) 'Afranius in Brundisinis: equidem' e. q. s. (Brundisinis Grut. Halb. Barb., om. Sang. brundesinis corr. m. alt. Bong. brudinisis Reg. brundissimis Carolir. brundi*inis Bamb.) III Nonius 97, 29 'degulasse est gulae dedisse. Afranius Brundisini: immo' e. q. s. (Brundisinis ed. 1526) IV Nonius 123, 14 'inplicare positum pro ornare. Afranius Brumdisio: in parte' e. q. s.

BVCCO ADOPTATVS? Nonius 126, 10 'ieientare.' (ita Bamb. Leid. Turic. ientare uulgo) 'Afranius Buccone adoptato' ('adoptatio' Bamb.): 'i. n. i. Plautus Curculione: quid antepones Veneri ieientaculi?' (ita Bamb. 'ientaculi' uulgo) 'Afranius Crimine [III]. Varro Marcipore: ut eat ac rem publicam administret, quod pulli ientent.' ('ieientent' Vahlenus in Varr. sat. coni. p. 220) Pomponio nostra reddenda censet Neukirchius p. 168: adsentitur Ritschelius Parerg. I 134, nec aduersor ipse.

---

16 resipiui *Grut.* resip≡ui (*eras.* i) *Reg.* resipui *Bamb. Bong. Halb. Sang. Carolir.* leticia *Bong.* laetitiaę *Reg. Genetiuo usus est Plautus Aulul.* 603. 609 (*sed ablatiuum libri u.* 802 *et in Pseuduli u.* 218 *tradunt*) honustum *Reg.* honustum *Bamb. Bong.* 17 occuluisse *conieci* hoccubuisse *libri* occubuisse *cdd.* obbibisse *coni. Mercerus Proponi etiam* accubuisse *uel* obduxisse *potest* 18 in *om. Neukirchius* 19 ieientare *Bamb. Leid. Turic.* ientare *uulgo*

CINERARIVS

I (2)

Sexte ó frater mi, sálue: quom saluús uenis
Meliúsque est . . grátulor dis . . .

II (1)

. . . . id mé celabat. ⁋ cúccuru.

III

alius ést Amor,
Aliús Cupido.

COMPITALIA

I (2)

. . . fateor, súmpsi non ab illó modo,

Cinerarivs I Priscianus VIII 8 p. 804 P. 'gratulor, gaudeo pariter cum alio et gratias ago. Afranius in Cinerario: Sexte' e. q. s. (affranius Reg. Carolir.) Nonius 116, 33 'gratulari, gratias agere . . . . Afranius Cinerario: quod saluus' e. q. s. II Charisius II p. 214 P. 'cuccuru' (cu^c^curu cod.) 'Afranius in Cinerario: id me c. c. An nomen est, ut ueru genu?' Galli cantilenam esse docet carmen de philomela (anthol. Lat. II n. 762 R.) u. 25 'cucurrire solet gallus.' cf. Suetonii fragm. 161 de naturis animantium p. 251 R. et Petronii c 59 'cocococo' III Seruius in Aen. IV 194 'cupidinem ueteres inmoderatum amorem dicebant. Afranius Neraria: alius' e. q. s. '[Omen I]' (Extat locus in solo Bernensi 172 nec quidquam quod huc spectet enotatum est discrepantiae. Cinerario Vossius, probauit Hermannus l. l. 278. Sed Ritschelio opusc. II 328 totus locus sic corrigendus uidetur: 'cupidinem ueteres immoderatum amorem dicebant. nam alius est amor, alius cupido. Afranius enim contraria' (ñ c̄traria) 'posuit: amant sapientes, cupiunt ceteri.' (cf. u. 221) 'et Plautus', nisi forte ex margine interpolamenta irrepserint).

Compitalia Prologo desumpta I II III, ut iam Neukirchius monuit I Macrobius Sat. VI 1, 4 'Afranius enim togatarum scriptor in ea togata, quae Compitalia inscribitur, non inuerecunde respondens arguen-

---

20 Sexte o frater mi *IVFranckius* [*probat Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 829] Sexte frater mi *libri* frater mi Sexte *Bothius* cum *Priscianus* quod *Nonius* 21 meliusque est *libri Prisc.*, *nisi quod* quae *Bong.*, *et* est *eras. in Halb.* melius est *Nonius* meliusque tibi est *Putschius* *Excidisse e. c.* tibi nunc *uel* quam olim *potest* dis *Regius Prisc.* ∗ dis *Halb.* diis *ceteri libri* *Versum absoluat* maxume 22 cu^c^curu *cod.* 25 ingenue *praemitti posse monet Kiesslingius* illo modo *Angl. Salisb. Med. abc* illo solṽ modo *Paris.*, *nec displicebat Hermanno l. l.* 279, *qui* solo *legebat* ab illo non sumpsi modo *proposuit Ianus frustra laborans in uersu*

Sed út quisque habuit, cónueniret quód mihi,
Quod mé non posse mélius facere crédidi,
Etiam á Latino.

II (5)

Terénti numne símilem dicent quémpiam?

III (1)

. . . . ut quícquid loquitur, sál merum est!

IV (3)

[Ego] sí non uerear, némo uereatúr tui.

V (4)

Praetérea nunc corpús meum piláre primum coépit.

tibus, quod plura sumpsisset a Menandro, fateor, inquit, sumpsi' e. q. s. Cassiodorus de amicitia prol. 'iterum in libro Saturn. Affranius togator scriptor in ea togata quae Compitalia inscribitur, suis respondens detractoribus dicentibus eum de libro Menandri non solum sententias, sed uerba integra transsumpsisse, transsumpsi, inquit, sed ea quae melius me posse inuenire non credidi.' Indicauit hunc locum Usenerus.
II Suetonius vitae Terenti c. 5 p. 33 R. 'hunc Afranius quidem omnibus comicis praefert scribens in Compitalibus: Terenti' e. q. s. III Priscianus V 8 p. 659 P. 'hic et hoc sal . . . Afranius in Compitalibus: ut' e. q. s. (affranius Sang. Grut. competalibus Sang. Grut. Barb.) Anonymus Bern. in Hageni anal. Helu. p. 112, 4 'Afranius: quicquid' e. q. s. Alcuinus gramm. p. 2091 P. 'hic et hoc sal. Cato . . . Africanus: quod loquitur sal merum est.' IV Nonius 496, 25 'cum sit: ueretur illam rem . . . ueteribus genetiuos pro accusatiuo poni placet. Afranius Compitalibus: si' e. q. s. V Nonius 39, 25 'pilare dictum est, ut plumare, pilis uestiri. Afranius Compitalibus: praeterea' e. q. s.

---

26 quisquis *Par.* conueniret quod *Bothius* quod conueniret *libri* quod conueniebat *Hermannus* 27 quod me *Bothius* quodque me *libri* 28 ab *Hermannus* 29 Terenti *Ritschelius* (*cf. commentarius eius in Suetonio Reifferscheidiano p.* 522 *sqq.*) terentii *Paris. A* terentio *celeri libri* numne similem *Ritschelius in commentario*, *repudiato* non consimilem *quod in textu posuerat.* non similem *libri plerique* similem non *Neap.* "similem" non *Regin.* dicent (*aduersarii scil.*) *Ritschelio persuasi*, *qui in textu* dicas *posuerat.* dicens *libri* dices *Aldina* similem non (*uolebat* num) dicetis *suaserat Buechelerus* non similem esse dico *Bergkius Philol. XVI* 633 q̄ *Dresd.* *Miro iudicio Nipperdeius mus. Rhen. XVIII* 319 *totum uersiculum repudiauit* 30 ut quid *Grut.* Et[v] quød[cq'd] (*corr. m. alt.*) *Barb.* quod *Alcuinus* 31 ego *om. libri* uereare *Mercerus*
32 corpus meum nunc *Urbin.* 307: *fortasse* corpus nunc meum *uerum est*

CONSOBRINI

I (4)

Em istó parentum est uíta uilis líberis,
Vbi málunt metui quám uereri se áb suis.

II (2)

Pol mágis istius témulentae fúttilis

III (5)

Scis hábitum ita ut nunc óbtinet. ⸢ praefíscine!

IV

cúm mitris calaúticis

V (1)

Nón sum apud me. ⸢ em léntus lente quaé rogabo . . .

VI

. . . . uaha, retinét nunc linguam mórdicus.

Consobrini Nonius 557, 15 'consobrini ex duabus editi sororibus. De quibus exempla multa sunt in antiquis auctoribus et maxime in Afranio et iuris uetustissimis scriptoribus.' I Gellius XV 13, 3 'utor et uereor et hortor et consolor communia uerba sunt, ac dici utroqueuersus possunt: uereor te et uereor abs te . . . Afranius in Consobrinis: hem' e. q. s. 'hic uereri ex ea parte dictum est, qua est non usitatior.' (scr. 'non usitatum' consolobrinis Voss. Magl. Reg.) II Festus p. 364 M. 'temetum uinum — temeti — — temulentum — temulentas — Afranius in Consobrinis: pol' e. q. s. III Charisius II p. 189 P. 'praefiscine Afranius in Consobrinis: scis' e. q. s. 'per e, non per i.' (afrā in consubrinis cod.) IV Schol. Bobiens. in Cic. p. 336 Or. 'calautica] ornamenti genus, quo feminae capita uelabant, hoc nomine ferebatur. Et Afranius meminit in Consobrinis ita dicens: cum mitris calauticis. Impudico igitur habitu erubescendi decoris quaedam figura describitur.' cf. Philoxeni gloss. 'cacautica, εἶδος ζώνης' (calautica Vulcanius) V Charisius II p. 183 P. 'lente Afranius in Consobrinis: non' e. q. s. (Consubrinis cod.) VI Charisius II p. 184 P. 'mordicus Afranius in Consobrinis: uaha' e. q. s. (Consubrinis cod.)

---

33 hem isto *libri*, *nisi quod* hemusto *Paris.* uita uilis *Lipsius Var. lect. II* 28 uitabilis *Petau. Lugd. Germ. Magl. Voss. Paris. Reg.* 34 malunt me cuiq (a *supra*) *Lugd.* uereri se] uerisse *Voss.* ab] a *Germ. Lugd.* 35 futilis *cod.* 37 calauticis] *diphthongum in huius uocabuli scriptura recte tuetur Hildebrandus gloss. Paris. p.* 241 *conlatis nouiciis formis* calota *et* calotte 38 *Responsi signum* ℞ *extat in cod.* em *cod.: an* hem *uel* enim? lenteque (te *supra*) *cod.* lenteque te *ed. pr.* lente te *Bothius et Hermannus l. l.* 279 *Additum fortasse fuit* dic mihi 39 nunc *cod.* homo *ed. pr.*

CRIMEN

I (2)

. . . . . órbitatem tuaé senectutí malam
Metuí, quod in solúm non uenit caéco ac dementí tibi.

II (1)

Quós inpune dépopulatur déspoliatur dédecus

III

Haéc ieiuna iéientauit.

DEDITIO

. . . . . quía quadrati súnt sagi.

DEPOSITVM

dí sint iratí tibi,
Qui cónciere cógites tantúm mali.

Crimen De comoedia p. LVIII W. 'omnium autem comoediarum inscripta ex quatuor rebus omnino sumuntur: nomine loco facto euentu. . . . euentu ut Commorientes, Crimen, Heautontimorumenos.' (cf. Schopenus mus. Rhen. 1827 p. 152 Duebnerus Iahnii annall. 1834 p. 273) I Nonius 124, 17 'insolum, insolitum.' Ineptit: cf. u. 343 Varro sat. fr. 90 B. (p. 117 R.) Cicero de nat. deorum I 23, 65 ad fam. IX 26, 2 II Nonius 480, 12 'spolor pro spolior. Afranius Crimine: quos' e. q. s. 'Quadrigarius annali: ita per sexennium . . . agrum Campanum . . . expolabatur.' ('spolabatur' Bamb. 'expoliabantur' uel 'spoliabantur' Peter) Fefellerunt Nonium uel auctorem eius textus corrupti. III Nonius 126, 13 'ieientare. Afranius Buccone adoptato . . . Afranius Crimine: haec i. i.'

Deditio Charisius I p. 81 P. 'sagum neutro genere dicitur. sed Afranius in Deditione masculine dixit: quia q. s. s.' Gramm. anon. de gen. nom. p. 100 H. (in Keilii gramm. Latt. uol. V p. 591) 'sagus, gen. masc., ut Afranius: quia q. s. s.'

Depositvm Cf. Παρακαταθήκη Menandri et aliorum. Nonius 90, 10 'conciere, cum perturbatione conmouere . . . Afranius Deposito: di' e. q. s.

Coniuncto utroque tale efficitur frustum . . . . . . uaha retinet hómo nunc l. m. 40 tuae senectuti *Bothius* senectuti tuae *libri* *An* malum? 41 in solum *Mercerus* insolum *antea* dementi tibi *Bothius* demetibi *libri* 42 despoliatur *Bothius* et dispolatur *libri* et dispoliatur *edd.* 43 haec] *an* nec? ieientauit *Turic. Leid.* ieientaū *Bamb.* ientauit *uulgo* 44 quia *gramm. anon.*, *non prorsus certum in Charisii cod.* quod *ed. pr.* quadratis sagi *gramm. anon. Monac.* 45 sint *scripsi* sunt *libri* 46 cogitas *Urbin.* 307

DIVORTIVM

I (1)

qui conére noctu clánculum
Rus íre, dotem né repromittás, uafer,
Honéste ut latites ét nos ludas diútius.

II (11)

Cum téstamento pátria partissét bona

III (12)

Quod uúlt diserte páctum, haut dictum . . .

IV (10)

O dígnum facinus! ádulescentis óptumas
Bene cónuenientes, [béne] concordes cúm uiris
Repénte uiduas fáctas spurcitiá patris!

Divortivm Argumentum quale sit apparet maxime ex fr. I et IV. Praeterea meretriculae mores agnoscas fr. VIII: de exponendo partu dicitur fr. IX. Quae cum sane ex ipso reliquiarum nexu quodam satis superque eluceant, semel monenda duxi propter Neukirchium, qui in narrandis fabulis nimium quantum allucinari solet. Velut si Menandri *Μισογύνης* homo inducebatur, 'quem uxore in matrimonium ducta mox adeo facti poenituit, ut quicquid ea ageret, uehementissime eius animum irritaret, — tantoque in eam odio exardesceret, ut ne grauissimis quidem amicorum admonitionibus ad saniorem rationem reuocari posset,' (Meinekii uerba sunt p. 112) quid, quaeso, ei cum Afranii Diuortio, quale fr. IV circumscribitur, conuenire serio contendi potest? I Nonius 20, 1 'uafrum est callidum et quasi ualde Afrum et urbanum . . . Afranius Diuortio: qui' e. q. s. II Nonius 475, 20 'partire' (partiret ed. princ.) 'pro partiretur.' III Nonius 509, 22 'diserte et consuetudine dicitur et Afranio auctore in Diuortio: quod' e. q. s. IV Nonius 394, 1 'spurcum, saeuum uel sanguinarium . . . . Afranius

---

48 rus ire *Gulielmius Veris. I* 2 brusire *W Leid.* bursire *Urbin.* 307 repromittas *Gulielmius* repromittat *libri* 49 ludas *Gulielmius* laudas *libri* 50 partis et *Bamb. Leid. alter* partiret *L. Mueller mus. Rhen. XXV* 632, *fort. recte* 51 haut *scripsi* aut *libri* ac *ed.* 1480 *Supplendum esse e. c.* temeriter *conicio* 52 o indignum *Delrio ad Sen. Hippol.* 620, *probat CFWMueller prosod. Plaut.* 722. o dirum *uel* stygium *L. Mueller annall. philoll.* 1867 *p.* 492, *de quibus commentis recte iudicat Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 836 *et probans* indignum *nec* dignum *inprobans.* 53 bene concordes *scripsi* concordes, *om.* bene, *libri* concordesque *Iunius* et concordes *Bothius* concordantes *L. Mueller* uiris *Muretus Var. lect. XVIII* 10 uires *libri*, *ut fortasse* uireis *scriptum extiterit* 54 factas *Gerlachius* facias *libri* faciat *Muretus*

V (3)

plebeiúm genus,
Cognátiones mórborum cognómines

VI (9)

Muliér, nouercae nómen huc adde ímpium,
Spurcá gingiuast, gánnit hau dicí potest —

VII (13)

Quam pérspicace, quám benigne, quám cito,
Quam blánde, quam matérno uisast péctore —!

VIII (2)

Vigiláns ac sollers, sícca sana sóbria:
Virósa non sum, et sí sum, non desúnt mihi
Qui ultró dent: aetas íntegra est, formaé satis.

IX (7)

Ecpónitor, uorrúncent cum syrmá simul.

Fratriis . . . idem Diuortio: o dignum' e. q. s. V Nonius 87, 21 'cognomen est eiusdem nominis.' VI Nonius 393, 25 'spurcum, saeuum uel sanguinarium.' VII Nonius 515, 30 'perspicace.' Idem 513, 19 'perspicace pro perspicaciter. Afranius Diuortio [59].' VIII Nonius 21, 34 'uirosae mulieres dicuntur uirorum appetentes uel luxuriosae. Lucilius satyrarum lib. VII: dixi. ad principium uenio. uetulam atque uirosam Uxorem caedam potius quam castrem egomet me. Afranius Diuortio: uigilans' e. q. s. IX Nonius 165, 28 'uerruncent, id est uertant . . . Afranius Diuortio: et ponito' e. q. s. Lu-

---

55 plebeium *conieci* laetium *Bamb.* letium *ceteri libri* leti omne *Lipsius Ant. lect. V* 14 letum, *i. e.* letorum *Hermannus l. l.* 279 letum enim *Bothius* leti *olim probabam* 56 *emendaui:* cognominationis morborum cognominis *libri* cognominationi morborum cognomine est *Lipsius* cognationis morborum est cognomine *Hermannus* genus morborum litium cognomine est *Bothius* 2 létum genus cognátionis morborum cognóminis *Buechelerus sententia difficili* 58 *recte olim a me emendatum esse etiam nunc puto. Non plane absoluta sententia facile tamen suppletur, e. c.* quam odiose spurca gingiuestigia aut dici *libri* spurca, ignea e uestigio: haud dici *Hermannus l. l.* 279 spurca ingeni uestigia haud dici *Bothius* spurcá magis gigni béstia (*uel* bestia aút gigni) aut dicí haú potest *Muellerus prosod. Plaut.* 722 spurca, genuina bestia, haut d. p. *coni. Buechelerus* 59 perspice *W m. pr. p.* 513 perspicate *edd. Venetae, Neukirchius* 60 uiast *Bamb.* uias *ceteri libri* (*an* uisa's?) uiuis *Iunius* 62 uinosa *Iuntina* et si sim *Stephanus*, *fort. recte* 64 ecponitor, uorruncent *scripsi* et ponito auorruncent *libri*

X (4)

Dispérii, perturbáta sum, iam fláccet fortitúdo.

XI (6)

'O diem scelerósum, indignum!

XII (8)

Immo ólli mitem fáxo faciant fústibus.

XIII (5)

[Clam] nóbis dictes, quaéso, ne ille indaúdiat.

EMANCIPATVS

I (7)

nudiustértius
Tute áduenisti? ⸢ . . quam dilúculo

II (4)

. . . . quod héri ualetudo óbstetit.

ditur in uerbo 'uorruncent', quasi dictum sit de uerrendo X Nonius 110, 13 'flaccet, languet, deficit... Afranius Diuortio: disperii' e. q. s. XI Nonius 174, 29 'scelerosi pro scelerati... Afranius Diuortio: o diem s. i.' XII Nonius 343, 22 'mitis est tranquillus et lenis... mitis est maturus... Afranius Diuortio: immo' e. q. s. XIII Nonius 126, 25 'inaudire, audire.... Afranius Diuortio: nouis' e. q. s. EMANCIPATVS Huc pertinere Quintiliani uerba XI 1, 66 'inter patres etiam filiosque, cum interuenisset emancipatio, litigatum scio' coniecit Gesnerus. I Charisius II p. 185 P. 'nudiustertius... Afranius in Emancipato: n. t. t. a. Significat autem: nunc est dies tertius.' Idem II p. 192 P. 'quam diluculo.' II Charisius II 180 P. 'heri ... quidam here putant dici debere. here quamdiu, heri quando. Afranius tamen in Emancipato: quod heri ualetudo, inquit, obstitit.'

---

65 sunt *Leid.* 66 o di me *Maehly l. l.* 67 immo illi mitem faxo *edd.* immo li mitem faxo *libri plerique*, *quod uidetur defensum ire L. Mueller de re m.* 304 inolitem puxo *Bas.* 68 clam *inlustrandae sententiae causa addidi* nobis *Lipsius Ant. lect. V* 14 nouis *libri* bonis *olim conieceram* dictes *Lipsius* dictis *libri*, *om. Leid.* dicatis *Neukirchius* noui. ne dictes *Bothius* 2 ne bis dicatis *Buechelerus* indaudiat *scripsi* inaudiat id *uoce* id *compuncta Leid.* inaudiat *ceteri libri* 70 quam diluculo *om. Charisius p.* 185 quom (*i. e.* cum) diluculo *contra Charisii quidem testimonium L. Mueller mus. Rhen. XXV* 632, *cui in eo adsentior quod in exitu illa uersus post unius trochaei lacunam poni uoluit*, *quae expleri potest sic e. c.*: et isti *uel* et ibis *uel a respondentis parte* mane *siue* sane. núdius tertiús tute aduenísti quam dilúculo *continuata proposuit Roeperus Philol. XVIII* 236 71 obstętit (i superscr.) *cod.*

III (22)

post narráuero,
Nunc ést distentus ánimus ut negótiis,
Porro aútem propero.

IV (9)

paululó prius
Hinc ábiit.

V (19)

[Síc] sollicito córde corpus nón potitur núnc quie.

VI (6)

Cur nímium adpetimus? ⟦ némini nimiúm bene est.

VII (12)

. . ne tu summátim rationém putes.

VIII (8)

Maló pudenter métientem

IX (14)

Idcírco haec agere técum secreto ínstiti.

X (10)

Vt sínt repentino ápparandae núptiae.

III Charisius II p. 190 P. 'porro pro in futurum . . . Afranius in Emancipato: post' e. q. s. IV Charisius II p. 191 P. 'paulo prius Afranius in Emancipato: paulo' e. q s. 'nos paulo ante dicimus.' V Priscianus VI 11 p. 703 P. 'quies quietis. Vetustissimi tamen hoc quoque secundum supra dictam proferebant declinationem. Afranius in Emancipato: sollicito' e. q. s. (affranius Carolir. in .I. mancipato Sang. Grut. in / emancipato Carolir.) Anon. Bern. in Hageni anal. Helu. 132, 33 'uetustissimi quies quiei secundum quintam declinationem proferebant, unde Afranius dixit: sollicito . . . quie.' VI Charisius II p. 185 P. 'nimium.' VII Charisius II p. 194 P. 'summatim.' VIII Charisius II p. 190 P. 'pudenter . . . Afranius Emancipato: malo p. m.' IX Charisius II p. 196 P. 'secreto.' (afrā cod.) X Charisius II p. 193 P. 'repentino, pro repente...Afranius in Eman-

---

73 ut *cod.*, *ed. pr.* meus *Hermannus l. l.* 280. *Conici* his *uel* tot *possit* ui negotii *Vulcanius apud Bondamum uar. lect. p.* 236 77 *trochaeos nunc discripsi* sic *exempli causa praemisso* potitur (tur *in ras.*) *Halb.* nunc *del. Bothius*, *ut senarius fieret* 78 adpetimus. R *cod.* 79 ratio putes *cod.* rationem putas *Fabricius*, *Fleckeisenus Philol. II* 65 *de particula* ne *disputans* 80 mentientem *Fabricius*, *fortasse recte.* 81 h̄ (*i. e.* haec) *cod.*

XI (2)

Deós ego omnis út fortunassínt precor.

XII (13)

Princípium hoc oro in ánimo ut sic statuás tuo,
[Me] offíciis cogi ut ábs te seorsus séntiam
De uxória re.

XIII (5)

Quam lénte tractat me átque inludit! . . .

XIV (11)

Idem és qui semper, ídque ut rite intéllegas
Te fácere

XV (3)

. . . . te fácere conpecto ómnia

XVI (1)

Viden út facunde cóntra causarís patrem?

XVII

Sic ést orator, sí qui oritur . . . .

cipato: ut' e. q. s. XI Nonius 109, 17 'fortunare est prosperare et omnibus bonis augere...Afranius Emancipato: deos' e. q. s. XII Charisius II p. 195 P. 'seorsus.' XIII Charisius II p. 183 P. 'lente Afranius in Consobrinis [V] idem in Emancipato: quam' e. q. s. XIV Charisius II p. 193 P. 'rite.' XV Charisius I p. 177 P. 'conpecto.' (conpacto excerpta Bern.) Fortasse fr. XIV et XV cohaerebant. XVI Nonius 89, 9 'causari, causam dicere uel defendere... Afranius Emancipato: uidet' e. q. s. XVII Festus p. 182 M. 'oratores — — — alias pro deprecatoribus, ut Terentius: orator uenio, facite exorator siem. Item et Afranius in Emancipato: sic est ora-

---

83 fortuna sint *W* 84 h. (*i. e.* hoc) *cod.: cf. Keilii obs. crit. p.* 96 ut sic statuas tuo *Bothius* ut sistuo sta . . . s *cod.* ut sic tuo statuas *ed. pr.* 85 me *addidit Maehly l. l., om. cod.*

90 conpecto (a) *cod.* compacto *uulgo* 91 uiden (*an* uideo?) ut *scripsi* uidet *libri* uide ut *Bentinus* iudex *coni. Buechelerus* (*nec* uindex *longius aberat*) lepide et *coni. Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 835 *nec displicet per se alterum aduerbium, modo indagari possit quod ad litteras propius accedat quam uel istud uel* uafre *aut* scite: *an* ualide? *si septenarius primo pede truncatus fuerit*, callide *prae ceteris sit probabile.* causeris *Iunius* 92 sic] hic *fuerunt qui proponerent, fort. recte* si *in cod. etiam* fa *legi potest, quod* fac *interpretatur Kiesslingius* quis horitur *Bergkius Philol. XXIX* 329 ut oretur *coni. Kiesslingius* si qui hortatur optuma *probarem*

XVIII (23)

Vetuít me sine mercéde prosum Paúsias
Remeáre in ludum.

XIX (18)

Hém quid ais? ‖ mane, Sérui, quaeso, nísi molestum est, paúca sunt
Técum quae uolo.

XX (17)

au, quíd me censes, óbsecro?
Nón audisti?

XXI (21)

Optándum uxorem, quaé non uereatúr uiri.

XXII (20)

O quám beatae scénicae uidéntur mulierés mihi,
Quae iúrgio terrént uiros desúbito et beniuoléntia

tor, si qui oritur.... alias' e. q. s. XVIII Festus p. 277 M. 'remeare redire: ut commeare, ultro citro ire. unde commeatus dari dicitur, id est tempus, quo ire redire quis possit. Afranius ut in ea mancipato: uetuit' e. q. s. XIX Charisius II p. 214 P. 'hem.' XX Charisius II p. 214 P. 'au; Afranius in Emancipato [XXIV] idem in eadem: au quid' e. q. s. XXI Nonius 496, 28 'cum sit: ueretur illam rem ... ueteribus genetiuos pro accusatiuo poni placet. Afranius Compitalibus [IV] idem Simulante [II] et in Emancipato: optandum' e. q. s. (eamancipato W, Leid. m. pr.) XXII Nonius 517, 17

93 prosum uetuit *coniunge* Pausias *scripsi*, *nam Graecis nominibus usus est Afranius u.* 136. 189, Thaide *in cognomine fabula.* paucias *cod.* Paccius *Scaliger*, *probauit Bergkius in Ephem. suis* 1851 *p.* 21 paucula *uel* paruola *uel* pauciens *non quadrant* 95 serua *ed. pr.* 97 *sq. personas perperam ita distinxit Hermannus l. l.* 281, *ut* obsecro, n. a.? *alteri personae adscriberet.*

99 que *Bamb.* 100 o *addidi*, *om. libri* beatae scentae *Leid.* beata escente *Bamb.* uidentur mihi mulieres *libri*, *transposui* uidéntur Mihi múlieres *Hermannus l. l.* 280 101 terrent uiros desubito et beniuolentia *L. Mueller mus. Rhen. XXIII* 697 et beniuolentia terrent (fient *Palat.*) desubito uiros *libri* et beneuolentia aeque Detérrent desubito uiros *Hermannus* et desubito beniuolentia terrent uiros *olim dederam caesurae legitimae defectum polysyllabo excusans Non absoluta sententia flagitabat*, *ni fallor*, mulcent *uel simile quid in sequenti uersiculo Non placent senarii* quám beatae s. Vidéntur mihi mulieres quaequae (*s.* quando) iúrgio Et béniuolentia úrgent desubitó uiros, *quales commendat Buechelerus*

XXIII (15)

'O! ⌈ quid clamas?

XXIV (16)

Au, mí homo! immo edepol uós supremum meúm concelebretís diem.

EPISTVLA

I (7)

quís tu es uentoso ín loco
Soleátus, intempésta noctu súb Ioue
Apérto capite, sílices cum findát gelus?

II (12)

107/8 . . comissátum protenis récta digredimúr domum.

III (5)

Huc uénit fugiens ténebrionem Tírrium.

'desubito .... Afranius Emancipato: quam' e q. s. XXIII Charisius II p. 214 P. 'o dolentis est, ut ... Afranius in Emancipato: o! quid clamas?' XXIV Charisius II p. 214 P. 'au.'

EPISTVLA Supparo indutus (XII), id est puellam mentiens (XIV) adulescens in amatae domum irrepsit, ubi sero nescio quibus turbis intercedentibus agnoscitur a matre irata. Id enim narrat filia fr. XV.
I Nonius 207, 32 'gelu ... masculini Afranius Epistula: quis' e. q. s.
II Nonius 376, 6 'protinus ubicumque lectum est, contra usum intellectus communis, quo statim significare creditur, positum inuenitur, ut sit protinus porro ac sine intermissione, continuo, quod iunctum tenus eius significantiam confirmat aduerbii ... et quoniam non nulli ueterum pro eo, quod protinus est, protinam uel protenis conuerterunt, exempla de his necessaria decerpenda sunt. Afranius Epistola: comissatum' e. q. s. III Nonius 19, 3 'nebulones et tenebriones

---

102 *incertum utrum initium trochaici septenarii sit an ex medio senario sumptum.* 103 mi homo *ed. pr.* in omo *cod.* *Inter duas personas sic distribuenda et corrigenda esse* au, mí homo. ⌈ immo edepol uos, s. m. concelebrantis diem *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 835 *censet. Exclamationis sensum, ad quem sequentia necessario pertinent, Terentius adelph.* 336 *declarat* 105 soleatus] *cf. Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 842 *sq.* nocte *Iunius: de* noctu *forma nuper disseruit Bergkius symb. I p.* 79 sub Ioue *scripsi* sub diuo *libri* sub niue *mire Lachmannus in Lucr.* 227 sub dio *Mercerus* sub diu *defendit Buechelerus mus. Rhen. XX* 432 subdius *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 841 *sq.* 107 inde *praemitti potest* recta domum digredimur *libri, quod olim seruaueram sequentis senarii initio facto a* digredimur *uerbo; nunc transposui* digredimur recta uia *Ritschelius opusc. II* 245 uia *inuitus, ni fallor.*
109 tenebrionem *edd.* tenebrione *libri, in quo* tenebrio *subiectum*

IV (6)

Itaque ádeo extundo exfício: datúr mihi
Custódiendus.

V (18)

Hunc Tírrium autem mária Tyria cónciet

VI (4)

Ita íntricauit húius hanc rem témeritas.

VII (8)

púlchre hoc incendí rogum.
Ardét, tenetur: hóc sepulcro sépeliet

VIII (9)

Nám proba et pudíca quod sum, cónsulo et parcó mihi,
Quóniam comparátum est, uno ut símus contentaé uiro.

dicti sunt, qui mendaciis et astutiis suis nebulam quandam et tenebras obiciant; aut quibus ad fugam et furta haec erant accommodata et utilia .... Afranius Epistula: huc' e. q. s. IV Nonius 102, 15 'extundere est extorquere uel inuenire.' V Festus p. 355 M. 'Tyria maria in prouerbium deductum est; quod Tyro oriundi Poeni adeo potentes maris fuerunt, ut omnibus mortalibus nauigatio esset periculosa. Afranius in Epistola: hunc' e. q. s. VI Nonius 8, 28 'tricae sunt inpedimenta et inplicationes: et intricare inpedire, morari .... Afranius Epistula: ita' e. q. s. VII Nonius 221, 23 'rogus ... neutri Afranius Epistula: pulchre' e. q. s. VIII Nonius 256, 25 'comparare ueteres confirmare et constituere dixerunt ...... Afranius

---

latere suspicatur Buechelerus: conieci tenebrio hominem Tyrrium (*a* Tyrra *oppido Lydiae*) *uel cum Guyeto* Thurium; *ferri nequit* Tyrium *Iunii. Ceterum* tirrium *libri plerique*, *quod* Tillium *pronuntiando corruptum intellegebam.* tyrrium *Par. P* 110 atque adeo *Aldus*: *num* is quem adeo? exficio *Leid.*, *i. e.* exfaecio, *ni fallor: cf. Cyrilli Gloss. apud Labb.* 'efficio, ἐκβιβάζω' ex officio *ceteri libri* *Incerta olim coniectura alteri personae* datur m. c. *tribuebam* *Vnum uersum* idque ab eo extundo: éx officio míhi datur custódiendus *proposuit Buechelerus* 112 hunc Tirrium *s.* Tyrrium *s.* Thurium *conieci* (*cf. annall. philoll. LXXV* 318) hunc serrium *cod.* (serriium *Vat. S*) hunc ferreum *Lipsius epist. quaest. III* 20 hunc Seruium *uel* hunc seruulum *Bothius* in hunc seruum *O. Muellerus* hunc serium *Neukirchius* tria *Vat. S* *Sententia non absoluta decerni nequit num* in hunc *corrigendum sit: fuit qui* huic Tirrio *proponeret* 113 intricauit, *suprascr.* † impediuit *Bamb.* hanc *Bamb.*, *Bothius*, *om. ceteri libri* 115 hic se pulchre *Neukirchius* *Nescio an* sepulcrum *praestet* saepe licet *W* saepe licetur *Par. Q* sepelietur *Aldina* sepeliar *Guyetus*

IX (10)

. . . . nón licet me quá contendis sémita
Péruenire.

X (14)

Iactábit sese. ⸢ iáctet. ⸢ mihi erit trístior.

XI (15)

Idém natura trístiori paúlulo

XII (17)

tace!
Puélla non sum, súpparo si indúta sum?

XIII (16)

Quamquam ístaec malitiósa non tam cálleo,
Tamén fefelli.

XIV (3)

. . . succrotílla uoce sério

Epistola: nam' e. q. s. IX Nonius 260, 15 'contendit proripuit uel direxit significat . . . . Afranius Epistola: non' e. q. s. X Nonius 410, 1 'tristis, iratus. Afranius Epistola: iactauit . . . tristior, id est iratior.' XI Nonius 410, 2 'tristis, iratus. Afranius Epistola [X] idem in eadem: idem natura t. p.' XII Nonius 540, 13 'supparum est linteum femorale' (immo 'feminale') 'usque ad talos pendens, dictum quod subtus appareat . . . Afranius Epistula: tace' e. q. s. Festus p. 310 M. '[supparus autem ui]detur puella[re uestimentum, quod Afran]ius ait: puella [non sum, supparo si in]duta sum.' Paulus p. 311 M. 'supparus uestimentum puellare lineum, quod et subucula, id est camisia, dicitur. Afranius: puella' e. q. s. Schol. Lucani in cod. Bernensi B ad Phars. II 364 p. 72 V. 'supparum est uestamentum puellare lineum, quod et subucula · i · camisia dicitur. Afranius: puella non sumus. est autem uestis quae restringit umeros, ne repugnet puella.' (scr. 'ne repugnent papillae'). XIII Nonius 482, 9 'sic et callet illam rem pro illa re . . . Afranius Epistula: quamquam' e. q. s. (Afranius Epistula om. Bamb.) XIV Festus p. 301 M. '[succrotilla] tenuis diceba[tur et alta uox.] Titinnius — [Afra]nius in Episto[la: loque-

---

118 contendi *Gulielmius Veris. III* 8, *fortasse recte. Nec displicet septenarius* nón licet me quá contendi péruenire sémita *Buecheleri* 120 iactabit *Taubmannus ad Plauti Casin. II* 3, 14 iactauit *libri* 121 idem *fortasse aut delendum aut in* est quidem *corrigendum* 122 sumus *schol. Lucani* 124 istaec *Bamb.* ista haec *ceteri libri* 125 tamen non fefelli *libri:* non *deleui, nisi tamen latet in eo uel* uos *uel ut Buechelerus coniecit* hunc *uel aliquid aliud.* tam non fefellit *Bothius*

XV (13)

Ego mísera risu clándestino rúmpier,
Torpére mater, ámens ira féruere.

XVI (1)

Me auctóre, mater, ábstinebis. ‖ quíd nisi?

XVII (11)

Amáre, habere púerum depositúm foris

XVIII (2)

[uento per]culsám ratem

XIX

[di te sóspitem] seruént tuis.

EXCEPTVS

I (15)

Meretríx cum ueste lónga? ‖ peregrino ín loco
Solént tutandi caúsa sese súmere.

batur succro]tilla uoce serio.' Suppleuit Vrsinus   XV Nonius 382, 20 'rumpere, defetigare . . . Afranius in Epistola [127].' Idem 503, 14 'ab eo quod est feruit, breuiato accentu feruere facit, ut spernit spernere.'   XVI Festus p. 257 M. 'quid nisi usurpauisse antiquos testis est Afranius in Epistula: me' e. q. s.   XVII Nonius 279, 12 'deponere est commendare . . . Afranius Epistola: amare' e. q. s.
XVIII Festus p. 273 M. 'rates [uocantur tigna inter se colligata,] quae per aquam agan[tur, quo quidem uocabulo] interdum etiam na[ues ipsae significantur.] Afranius in Epistula ...... [uento per]culsam ratem.' Suppleuit Scaliger   XIX Festus p. 301 M. 'sos[pes significat apud] omnes fere auc[tores saluum. sic] Afranius in Ep[istola: di te sospitem] seruent tuis.' Suppleuit Scaliger
EXCEPTVS ex mari a piscatore (IV—VIII) fortasse amoris miseriis ad consilium mortem sibi contrahendi adactus fuerat. Potest autem amica eius fuisse Moschis, de qua I—III, quaeque, ut reconciliaret desperantem, quasi de mortuo uiro lamentari subauscultante eodem simulauerit (X—XII).   I Nonius 541, 10 'meretrices apud ueteres subcinctiore ueste utebantur.' Cf. Vahlenus in Varronis sat. coni. p. 64

---

127 miseri sub clandestino *Basil. p.* 382 miso clandestino *libri p.* 503   misere *minus placeat*   rumpi et *Basil. p.* 503 rumpie *ceteri libri p.* 503   128 torpere *Schegkius praem.* 8 torfere *libri plerique* torquere *Basil.* torqueri *Quicheratius* turgere *Buechelerus, quod commendatur Plauti Most.* 699 *Casin.* 221   mater amens ira *Mercerus* mater amenstrua *Bamb.* matura monstra *Basil.* mater amens tra *ceteri libri*   129 *an* abstinebit?   quod nisi *cod. teste H. Keilio mus. Rhen. VI* 623 quid nisi *alteri personae tribuit Bothius*
133 *Personas distinxit Bothius*   134 causas ēē *Bamb.*

II (7)

Consímili grassantúr uia, quibus híc est omnis cúltus

III (9)

Vbi híce Moschis, quaéso, habet, meretríx Neapolítis?

IV (6)

'Abi tu: appellant húc ad molem nóstram nauiculam ...

V (14)

Túm conscendo cúmbam interibi lúci piscatóriam,
. . . . uénio, iacitur ánchora, inhibent léniter.

VI (12)

Proficíscor: res tempús locus, simul ótium hortabátur,
Vt óperatum illum dícerem sanctúm diem Diánae.

VII (4)

Conchás echinos, óstreas marínas . . . .

II Nonius 316, 9 'grassari etiam dicimus ambulare ... Afranius Excepto: consimili' e. q. s. III Nonius 318, 2 'habere rursus habitare ... Afranius Excepto: ubi' e. q. s. IV Nonius 238, 24 'appellare est applicare.' Sed fugit Nonium coniunctiuum modum esse. V Nonius 535, 30 'cumba. Afranius Excepta: tum' e. q. s. VI Nonius 523, 13 'operari est deos religiose et cum summa ueneratione sacrificiis litare uel conuiuari ... Afranius Excepto: proficiscor' e. q. s. VII Nonius 216, 11 'ostrea generis feminini ... Afranius Excepto:

---

135 uia quibus *Basil.* uia a quibus *celeri libri* (*notabili ablatiui* uiaa *scriptura*) 136 ubine *ms. Fabri* hice *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827 hic *libri*, *nisi quod* hic sis *ms. Fabri* moschis *ms. Merceri*, *ms. Cuiacii* moscis *ceteri libri* meretrix *edd.* meletrix *libri* 137 *numeros perspexit Hermannus l. l.* 281 *ultimam tamen uocem* nauculam *pronuntiari iubens Suppleri posse* iube *monet Buechelerus: sed obuiam alia quoque sunt*, *e. c.* interim 138 conscendam *Bamb. Leid.* 116 interibus lucilius piscatori *Par. P* 139 uento *uidetur scribendum esse*, *primam dipodiam e. c.* mox silente *explere poterat.* inuenio *Iunii margo* inibent *Leid.* leniter *Bothius* leuiter *libri* 140 *sq. numeros agnouit Bothius* 2 templum *Par. P* locus Simul ótium *Hermannus l. l.* 281 141 operatam *Bamb. Leid.* 116 *Harl. Colb.* operam *Par. P* operata *Buechelerus* operarium *Hermannus* operans *Quicheratius* illum Dianae digerem sanctum diem *libri*, *nisi quod* dierem *Bamb. Leid.* 116 *Colb.* degerem *Harl.*, *qui ordo seruari potest si septenarium trochaicum sic iambico adiungere non dubitabis* illum degerem sanctum diem Dianae *Bothius* 2 illum Dianae degerem sanctum diem *Hermannus* 142 conchas *edd.* concas *libri*

VIII (13)

iubeo hominem tólli
Et cónlocari et cónfoueri: sóluo operam Diánae.

IX (8)

Fít opus luculéntum hoc: dic ei hérbam det . . . .

X (5)

De uíta ac morte dómini fabulábere
Aduórsum fratrem illíus ac dominúm suum

XI (1)

. . si ille haec nunc séntit, facere illí satis
Vis, quánta illius mórs sit maceriés tibi?

XII (11)

Quod uítae studium aut quód praesidium in pósterum
Mihi súpponebas, mé cum priuarés tui?

XIII (10)

Audíte, pueri, paúca: uos succédite.

concas' e. q. s. VIII Nonius 523, 16 'operari est deos religiose et cum summa ueneratione sacrificiis litare uel conuiuari . . . Afranius Excepto [VI] idem in eadem: iubeo' e. q. s. IX Nonius 317, 19 'herbam ueteres palmam uel uictoriam dici uolunt . . . . Afranius Excepto: fit' e. q. s. Cf. Varro apud Seruium Aen. VIII 128, Pauli Festus s. u. 'herbam do' p. 99 M., Plinius n. h. XXII 4, 4, Placidus s. u. 'herbam dedit.' X Nonius 232, 25 'aduorsum rursum apud significat . . . . Afranius Excepto: de' e. q. s. XI Nonius 138, 13 'maceria est' ('maceries maceratio' mg. W) 'Afranius Excepto: si' e. q. s. XII Nonius 498, 15 'genetiuus pro ablatiuo . . . Afranius Excepto: quod' e. q. s. XIII Nonius 403, 20 'succedere, ingredi . . . Afranius

---

144 locari *Bamb.* opera Diane *Bamb.* 145 *sq. creticos posuit Neukirchius*, *uolebam olim baccheos.* hoc: dic ei *nunc scripsi* hoc dici *libri* hoc die *Hermannus l. l.* 281 hic tibi *Neukirchius* hocedie *Bergkius symb. I* 87 *tetrametrum creticum catal. dimensus.* hoc. uici *Passeratius* hoc diei *olim conieceram* dabit *Hermannus* dedet *Neukirchius* duit *Quicheratius* *Fortasse integer uersus hic fuit:* fit o. l. hocedie: uictus herbam det uolo 147 *fortasse* Domiti fabulabere *Bothius* fabulauere *libri* fabulauerit *Neukirchius* fabulauerat *uel* fabulauĕrunt *cuipiam in mentem ueniat.* 148 ah *olim scripseram alterum non absoluta sententia exclamare e. c.* ah dominum suum Quam miserum est perdere! *statuens. Certe ab eodem bis dominum uocem usurpari molestum; fortasse alter* an dominum suum? *quaesiuit* tuum *Bothius* 2 152 subponebas *libri* priuares *scripsi*, *etiam* priuasses *poteram.* priuis *libri* priuasti *Mercerus* pri-

XIV (2)

Et iám depellis mihi manum patérnam perpalaéstricos.

XV (3)

Atque ádeo nolo núdo petiolo †espus

FRATRIAE

I (12)

Formósa uirgo est: dótis dimidiúm uocant
Istí, qui dotis néglegunt uxórias:
Praetérea fortis.

II (9)

Dat rústico nesció cui, uicinó suo
Perpaúperi, cui dícat dotis paúlulum.

III (5)

Pistóri nubat? cúr non scriblitário,

Excepto: audite' e. q. s. XIV Nonius 154, 12 'palaestricos, quasi ex usu palaestrae.' XV Nonius 160, 16 'petiolus, a pede diminutiue. Afranius Excepto: atque . . . petiolo es pus. Petigo ... Porrigo...' Fortasse quaedam ad 'pus' pertinentia librariorum turbis in nostrum locum irrepserunt.

FRATRIAE I Nonius 306, 17 'fortis rursum formosa. Plautus Milite ...fortis etiam diues...Afranius Fratris: formosa' e. q. s. II Nonius 280, 25 'dicere etiam promittere...Afranius in Vopisco [VII] idem Fratris: dat' e. q. s. III Nonius 131, 27 'lucuns...Afranius Fratris:

---

uaris *Quicheratius* tuis *Bamb.* 154 et iam *separatim scripsi, sed fortasse* em iam *uerius* paternam perpalaestricos *conieci* paper alestricos *Leid.* pape palestricos *Harl.* paper palaestricos *ceteri libri* papae palaestricos *Iunius*, *quod si uerum est*, *trochaei metiendi sunt.* pater palaestricos *Mercerus* perpalaestricos *ante Mercerum* palaestricos *in senario Bothius*, *quod olim probabam* *Laudat adulescens callidum seruum*, *qui poenam iramque paternam a se auertat* 155 es pus *libri* esse plus *Bothius* ire rus *Neukirchius* eas rus *Gerlachius* ambules *Perottus Cornuc.* est opus *Guyetus*, *non male per se. Fortasse* hispidus *non absoluta sententia aut* hispidos *uel* asperos *in fine uersus fuit sententia sic fere integranda:* asperos Transíre silices *s.* scopulos *uel* asperas Viás percurrere. *An* Oedipus *nescio quis latet in illis? in* hesperus *M. Hertzius incidit;* haesites *uel potius* fuas *commendat Buechelerus* 159 dat *Bothius* da *libri* det *Lipsius epist. quaest. V* 25 161 nubat *Lipsius Ant. lect. II* 4 nouat *in litura*, *cum ante fuisset* uocat, *W* nouat (nouit *Urbin.* 307) *ceteri libri* non? at *Scaliger Castig. ad Fest. p. LXXX. Interpungendum post* nubat *et* scriblitarium *a* pistore *discernendum esse intellexit Neukirchius*, *pro-*

Vt míttat fratris fílio lucúnculos?

IV (4)

Septémbris heri Kaléndae, hocedie atér dies.

V (13)

Cómmemorabo, osténdam illius fácta et spurcitiam ímprobi.

VI (10)

retinébitur
Viri hác uoluntate única probábili,
Praegnátem quod non éxigat.

VII (12)

. . nunc uide hóc quo pacto ego aúrum in medium próferam.
Tú, Castalia, cógita, tu fínge fabricare út libet.

pistori' e. q. s. IV Nonius 73, 32 'atri dies dicuntur, quos nunc nefastos uel posteros uocant. Afranius Fratris: Septembris' e. q. s. V Nonius 393, 32 'spurcum, saeuum uel sanguinarium . . . Afranius Fratris: commemorabo' e. q. s. VI Nonius 291, 2 'exigere est excludere . . . Afranius Fratris: retinebitur' e. q. s. VII Nonius 309, 16 'fingere, simulare mendacium. Afranius Fratris: nunc' e. q. s.

---

bauit Muellerus prosod. Plaut. 499 scriblitario *tuetur Ritschelius nou. exc. Plaut. I* 118. scribilitario *W Par. P, uulgarem sed numeris repudiatam formam commendat L. Mueller de re m.* 359 (*cf. Petronii c.* 35. 66) scribitario *Leid.* 162 lucunculos *Lipsius* liculentulentulus *Leid.* luculentulus *ceteri libri* 163 here *Lachmannus in Lucr.* 388: *cf. Ritschelius opusc. II* 255 hocedie *scripsi* hodie *libri: hiatum tuetur Lachmannus. Fuit cum* hodiest *uellem, alii* est (*uel* et) hodie, hodie autem *coniecerunt* alter *suprascr.* atri *Leid.* 164 spurcitiam *Iunius in mg.* spurcitia *libri* 166 uiri hac *scripsi* uir ut *libri* uiri haec *Bothius* uiri ex *Neukirchius* uiri at *non probabile* unica *Bothius* una *libri* 167 pregnatem *libri* *Integri senarii duo* retinébitur uiri uoluntate última Probábili, praegnátem quod n. e. *Buechelero uidentur, eosdemque numeros Bothius probauit* 168 non uide quo *Basil.* ego *Bothius* eo *libri* 169 Castalia *nomen cum per se rarum tum in togata suspectum, sed quod confidenter eius loco reponas non suppetit, quamquam non pauca sunt obuiam: e. c.* Caecilia Caltilia Cartilia Caruilia Catulla catilla catulastra; *Buechelerus* cauilla *coniecit* ut *ed.* 1476 uti *libri*

VIII (15)

. . . . nullám profecto accéssi ad aram, quín deos
Supplíciis sumptu uótis donis précibus plorans óbsecrans
Nequíquam defetígarem.

IX (18)

. . id aurum mé condonat lítteris.

X (8)

. . . . speratam non odí tuam.

XI (7)

curre, núntia
Veníre et mecum [meám] speratam addúcere:
Inde út puellam cúrent, conformént iube.

XII (6)

Nón potest quin ílla stacta lónge quacumque ís olat.

XIII (2)

Mea nútrix, surge sí uis, profer púrpuram:
Praecláuium contéxtumst.

VIII Nonius 398, 20 'supplicium rursus supplicatio... Afranius Fratres: nullam' e. q. s. IX Nonius 497, 29 'accusatiuus uel nominatiuus pro ablatiuo . . . . Afranius Vopisco [XXIV] idem Fratris: id' e. q. s. X XI Nonius 175, 1 'speratum, id est sponsum' ('speratam . . . sponsam' Scaliger) 'Afranius Fratris [XI] idem in eadem: speratam n. o. t.' XII Nonius 147, 1 'olat pro oleat. Afranius Fratris: non' e. q. s. Priscianus VIII 17 p. 838 P. 'oleo oles et olo olis. Afranius in Fratribus: non' e. q. s. (affranius Sang. Grut. Carolir.) XIII Nonius 64, 25 'praeclauium, pars uestis, quae ante clauum texitur.

---

171 uotis *Bongarsius* ualis *libri* 173 literis *Bamb.* 175 curre et *libri*, *delendum* et *uidit Kiesslingius* 176 uenire et mecum speratum adduce *libri*: meam *addidi*; *an* uenire med et meam speratam a. *praeplacet?* uenire me et mecum speratum adducere *Lipsius epist. quaest. V* 25 uenire et mecum adduce speratam meam *Scaliger Coni. in Varr.* 89 uenire et meam speratam adducere *Bothius* speratum *uerum esse Buechelerus putat* 177 inde *scripsi* uide *libri* ut *Lipsius* at *libri plerique* ad *Leid.* 178 qui in *Bamb. Prisciani* illa tacta *Nonii W* illa est acta *Prisciani Reg. Bamb. Bong. Sang.* illa acta *Grut. Carolir.* longue *Prisc. Grut.* quacumque is *scripsi* que et cunctis *Priscianus* que et multis *Nonius*: *utrumque infelici coniectura uidetur ortum esse.* solat *Leid. Nonii* olit (a supra i) *Barb. Prisciani corr. m. ant.* olit *Sangall. Grut. Carolir.* 180 praeclauium contextumst *scripsi* praeclauium contextus *libri* prae-

XIV (3)

Dimíttit adsestrícem, me ad sesé uocat.

XV (20)

. equidem prandére stantem nóbiscum incinctám toga

XVI (1)

'Interim meréndam accuro, ad cénam cum ueni: iuuat.

XVII (17)

. . . facile mánducari quí potest.

XVIII (14)

. . . . . ó sacrum scurram ét malum!

XIX (16)

Proin tú, cum quaeram, né requiram té uide.

XX (19)

. . aquam ex ceno hauríre, qui lauerént manus.

Afranius Omine [VIII] idem Fratriis: mea' e. q. s. (fratris W Leid.)
XIV Nonius 73, 29 'adsestrix femininum est ab eo, quod est assessor. Afranius Fratris: dimittit' e. q. s. XV Nonius 540, 32 'toga non solum uiri, sed etiam feminae utebantur. Afranius Fratris: equidem' e. q. s. XVI Nonius 29, 1 'merenda dicitur cibus, post meridiem qui datur. Afranius Fratris: interim' e. q. s. XVII Nonius 477, 12 'manducatur pro manducat . . . Afranius Fratris: facile m. q. p.' XVIII Nonius 397, 22 'sacrum etiam scelestum et detestabile; ita et consecratum. Afranius Fratribus: o' e. q. s. XIX Nonius 434, 14 'quaerere et requirere hoc differt, quoniam requirere est diu quaerere. Afranius Fratris: proin' e. q. s. XX Nonius 504, 17 'lauere etiam inde manauit . . . Afranius Fratris: aquam' e. q. s.

---

clauio contextam *Bothius* 2 181 dimittit iam *ante Aldinam* 182 et quidem *Par. P*, *Bothius*, *probat Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827: *quidni e. c.* uidi *uel* nolo equidem *in principio fuerit?* toga *Bothius* togam *libri* 183 accuro *scripsi* occurro *libri*, *quo seruato* in merendam *coni. Buechelerus. Non sat recte intellexisse uidetur sententiam Marquardtus ant. Rom. V* 1, 275 ad cenam *om. Leid.* ad cenam: conueni *coni. Buechelerus* 184 *ex* fratris *titulo elici posse quod ad supplendum uersiculum usui sit*, *uelut* panes tris, *scite monuit Buechelerus* 185 scurram *uulgo* succurram *libri* 186 cum *ms. Fabri* tum *ceteri libri* 187 *Exciderunt uel in senario tribrachi aut dactyli syllabae duae priores uel in septenario prima dipodia cum una breui.* coeno *ed.* 1511 sino *Colb. Montisp.*, *Scaliger* e no *Par. P* seno *ceteri libri* exs aëno *Buechelerus*, *non inprobabiliter*

XXI (21)

187[1] . . . . . . labella e bálineis

IDA

Nostrum ín conuentum aut cónsessum, ludúm lapsumque petúlcum

INCENDIVM

I (2)

. . . seruus ést mihi Nicásio,
Scelerátus curiósus, is cum fílio
Coiécerat nesció quid de ratiúncula.

II (5)

Expéiurabant, éxecrabant se ác suos.

III (7)

O púere puere, síne prospicere mé mihi.

XXI Nonius 544, 31 'lineas, uasi genus. Afranius Fratribus: labella lenis. Laberius in Cofino: cum . . . labella lenis.'

Ida Festus p. 206 M. 'petulantes et petulci etiam appellantur, qui proteruo impetu et crebro petunt laedendi alterius gratia. Vergilius — et Afranius in Ida: nostrum' e. q. s. (Idam puellam nunc tuetur Hertzius annall. philoll. 1870 p. 760, qui olim mus. Rhen. III 621 Icta, i. e. Iureconsulta coniecerat. Ira comparata Menandri fabula Ὀργή Neukirchius, nec inprobauit Bergkius annall. philoll. 1870 p. 835. Seruaui librorum scripturam, cum adfirmari nil possit.)

Incendivm Suetonius uitae Neronis c. 11 'ludis quos pro aeternitate imperii susceptos appellari Maximos uoluit' (Nero) '. . . inducta est et Afranii togata, quae Incendium inscribitur, concessumque ut scenici ardentis domus supellectilem diriperent ac sibi haberent.' I Nonius 268, 1 'coicere, furari, auferre. Afranius Incendio: seruus' e q. s. II Nonius 473, 24 'execrarent.' III Priscianus VI 8 p. 697 P. 'hic et haec puer uetustissimi protulisse inueniuntur . . . Afranius in Incen-

---

187[1] e balineis *scripsi* (*cf. Laberi u.* 38) lenis *libri* lineis *Nonius legisse uidetur* 188 lusum *fortasse melius* lapsum ludumque (lapsum *ut uerbum sit*) *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 835 *praeter necessitatem* ludum lussumque *Buechelerus* 190 curiosis cum *Gen. Bas.* 191 coiecerat *scripsi* ei coicere ad *libri plerique* ei coicere aut *Basil.* it coniicere hac *Gulielmius Veris. I* 2 ratiuncula *Gulielmius* latriuncula *ms. Iunii* latratiuncula *ceteri libri* 193 prospicere mihi, *addito* me, *Reg. corr.* me prospicere memet *Sang. Grut.*

IV (1)

Illúd memento, né quid inprudéntius
Blaterés.

V (4)

'Itaque [quia] spissúm uidetur fíeri, non possúm domi
Meúm uirum expectáre, quem mihi stúdeo iam dudúm dari.

VI (6)

Non úsque quaque idóneum inueniás locum,
Vbi dérepente cúm uelis faciás lutum.

VII (3)

Atque étiam incedit hóc: procul concéssero.

INIMICI

I

Hoc óbsecro igitur ágite et me adiutámini.

II

Multa ác molesta es: pótin' ut hinc facéssas? . . . .

dio: o' e. q. s. (Africanius Bamb.) IV Nonius 78, 33 'blaterare, confingere per mendacia. Afranius Augure [IV] idem Incendio: illud' e. q. s. V Nonius 392, 16 'spissum significat tarde . . . Afranius Incendio: itaque' e. q. s. VI Nonius 518, 6 'derepente . . . Afranius Incendio: non' e. q. s. VII Nonius 270, 6 'concedere, recedere uel cedere . . . Afranius in Incendio: atque' e. q. s.

Inimici I Nonius 477, 27 'adiutatur pro adiutat . . . Afranius Inimicis: hoc' e. q. s. II Nonius 306, 25 'facessere est facere. Ennius . . . dicta facessunt. Afranius in imis: multa . . . dicta facesses?' (mimis Bern. Inimicis Iunius)

---

194 inprudentius *nunc scripsi* in primis *libri*, *quos secutus olim post* in primis *ultimum senarii pedem deesse statueram.* ne quid inprimis blatis *Bothius* ne quid in primis blatas *uel* inprimis ne quid blateres *Hermannus l. l.* 282 ne quid in primis blatres *Geppertus de pronunt.* 65 196 itaque quia (*uel* quom: *olim* nimis) *scripsi* itaque *libri*. *Conieci praeterea* idque quia *uel* itaque, nam itaque spissum fieri uidetur *Bothius* itaque spissum mihi uidetur f. *mauult Buechelerus* possunt *Gen. Leid. Par. P* 198 inuenias *om. Bamb.* iocum *Leid.* 199 lucrum *Bothius* 2 *cum Lipsio epist. quaest. V* 25 200 ellam *Lipsius epist. quaest. II* 22, *admodum probabiliter: cf. Caec.* 76 eccum *Gulielmius Veris. I* 2 incedit *Lipsius et Gulielmius* incendit *libri* hoc, *i. e.* huc *libri* huc *Lipsius* 201 obsecro is igitur *Bamb.* ut me adiutemini *ed.* 1476*: fortasse et omittendum* 202 ac *scripsi* atque *libri* hinc

LIBERTVS

I (2)

Nolo híc te uideat: dóminus est: puér, facesse hinc . .

II (1)

'Eius monilis póssestricem . . . .

III

Meum sál, si bene uisúm mihi . . . .

MARITI

Meon óbsequere amóri? ‖ oboedibó tibi.

MATERTERAE

I (2)

postquam sé uidet
Inibi ésse, gnatam páruulam soróribus
Comméndat.

LIBERTVS I Nonius 307, 3 'facessere significat recedere . . . Afranius Liberto: nolo' e. q. s. II Nonius 150, 27 'possestrix a possidendo. Afranius aliberto tius m. p.' (alibertotius W Leid. Harl. a libertotus Vict., mss. Merceri aliter eius Scaliger Liberto: tui Mercerus) III Valerius Probus de nom. p. 218 Endl. (in Keilii gramm. Latt. uol. IV p. 209) 'sal Fabianus causarum naturalium neutro genere dixit . . . idem masculino pluraliter . . . Afranius Liberto: meum sal, si bene uisum mihi, genere neutro.'

MARITI Nonius 507, 29 'oboedibo. Afranius Maritis: meo' e. q. s. (Materteris Iunius)

MATERTERAE Moriens olim mater sororibus suis puellam commendauerat (fr. I): quae iam adulta partes in hac fabula primarias habet.

Hermannus l. l. 282 dicta *libri* (*u. supra*) facessas *Bothius*, *quod fortasse in extremo uersu positum fuit.* facesses *libri* 203 *agnouit numeros Hermannus l. l.* 282 [*quorum sentire Bergkium annall. philoll.* 1870 *p.* 825 *uideo.*] *Ab initio deesse iambum olim malueram. Finire uersum propere potuit.* uideat dominus, set, puer, Facésse h. *senariorum frusta praeplacent Buechelero* 204 eius *Scaliger* (*uide supra*) tius *W Leid.* tus *ceteri libri* tui *Mercerus* 205 *Verba* si bene uisum mihi *utrum grammatici sint an comici non immerito ambigit Endlicherus* 206 meon *scripsi* meo *Bamb.* meo ut *ceteri libri* obsequere *scripsi* obsequerer *libri* obsequar *ed.* 1480 obsequaris *Bothius* obsequare *coni. Neukirchius* 207 uidet *scripsi et senarios restitui* (*sed redintegrari sententiam sic demum puto*, *si* mortem postquam sibi uidet *scribatur: cf. Gellius I* 3, 1 'cum iam inibi mors occuparet') uidit *libri* 208 gnatam *scripsi* gignatam *libri* ignotam *Iunius* segregatam *Bothius* ingratam *Neukirchius* postquam esse uidit Inibi obsignatam *Hermannus l. l.* 283

II (5)

quo deféssa expectandó domi
Sédi, quod spissó uenire Mánius uisúst mihi.

III (6)

Quid ístuc est? quid flés? quid lacrimas lárgitus?
Prolóquere.

IV (1)

. . . perii! lácrimae linguam saépiunt.

V (8)

. . . . ah tu éloquens es: ílicet.

VI (4)

. . . causam cóicere hodie ad té uolo.
Ambón adestis? prófuturos árbitror.

VII (3)

. . . . ínguen penem pápulam panum týmpanum

I Nonius 124, 21 'inibi pro sic et mox.' II Nonius 392, 19 'spissum significat tarde . . . Afranius Incendio [V] idem Matertera: quod defessa' e. q. s. III Nonius 514, 30 'largitus pro large.' IV Nonius 41, 3 'saepiunt significat tenent, inpediunt, dictum a saepibus, quae obiectae iter cludunt, unde et circumsaeptum dicitur.' V Charisius II p. 180 P. 'ilicet pro nunc Afranius in Materteris, cum quis' (is codd., corr. Bothius) 'balbum supra modum dissererere conantem laudaret: an tu eloquens ilicet? id est subito uel extemplo.' VI Nonius 267, 32 'coicere, agere.' VII Nonius 149, 25 'panus . . . tumor quoque inguinum ex formae similitudine sic uocatur. Afranius Matertera: inquem' e. q. s. Cf. Lucilius apud

---

210 quo *Buechelerus* quod *libri: aut deleri ut dittographia ortum aut* quom *corrigi uolebam* spectando *Gen. Bas. Harl. Par. P*
211 Manius uisust mihi (*uel cum Buechelero* uisus est mihi Manius) *scripsi* uisum est mani mihi *libri* uisus est mani m. *Bothius* 212 quid ístuc *aut* sed quíd istuc *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 825: *sed hoc ipsum acephalo meo uersu indicare uolueram.* quid istuc *Bamb.* qui istuc *celeri libri* lacrimas *om. Bamb.* largitū *Bamb.*
214 sepiunt *libri* *In unum uersum* proloquere. ‖ perii! lacrimae l. s. *concinnari* 213 *et* 214 *iubet Bergkius l. l.: ego iuxta ponere frusta nullo testimonio coniuncta prudentius habueram* 215 ah *Neukirchius* an *cod.* ain tu? *Bergkius symb. I* 18, *non male* ès *addidi*, *om. cod.* *Absque Celsi testimonio possis* scilicet *conicere.*
217 ambo si adestis *Bothius* 2 218 inguen *Passeratius* inquem *libri* penem *scripsi* plenam *libri* plenum *Passeratius*

VIII (7)

218[1]. . . . . . exequias cántitant.

MEGALENSIA

. át ego sero séntio
Te nón amare mé cordate ac sániter.

OMEN

I (7)

. . amabit sápiens, cupient céteri.

II (3)

Datátim uxorem ut lúdas . . . . . .

III (8)

Atque ílle derepénte in iumentum éxilit.

Festum p. 360, 20 M. VIII Festus p. 161 M. 'naenia est [carmen, quod in funere laudandi] gratia can[tatur ad tibiam, quod uocabulum Afra]nius in Ma[terteris posuit . . . . exe]quias canti[tabant].' Suppleuit Scaliger

Megalensia Nonius 515, 21 'saniter. Afranius Negalensibus: adesto' e. q. s.

Omen I Nonius 421, 19 'cupido et amor idem significare uidentur, et est diuersitas. Cupido enim inconsideratae est necessitatis, amor iudicii . . . Afranius in Omine: amabit' e. q. s. Seruius in Aen. IV 194 'cupidinem ueteres immoderatum amorem dicebant. Afranius Cinerario [III] . . . . amant sapientes, cupiunt ceteri.' (Extat hic locus in solo cod. Bernensi 172. Excidit: idem in Omine.) Apuleius apolog. c. 12 p. 19 B. 'quapropter, etsi pereleganter Afranius hoc scriptum reliquit: amabit . . . ceteri, tamen' e. q. s. II Nonius 96, 17 'datatim, id est inuicem dando . . . Afranius Homine: datatim' e. q. s. (hominem Leid.) III Nonius 518, 8 'derepente . . . Afranius Incendio [VI] idem in Homine: atque . . . exilit. Contendit oculos, de-

---

218[1] cantitant *si scribis, exitum, si* cantitabant *Scaligeri praefers, principium uersus habes* 219 at ego sero sentio *nunc scripsi.* adesto assentio *W Harl. Par. P* adesto adsentio *ceteri libri. Olim uisum erat* adesto *dittographia ortum esse: in textu* ah sentio *scripseram.* at esto : assentio *Neukirchius.* at esto. ‖ a sentio *placuit L. Muellero annall. philoll.* 1868 *p.* 432 Megalensiis adesto. ‖ a sentio *Buechelerus, in* negalensibus (*u. supra*) *corruptela tituli uelut* Omine *extrema latere, cetera autem textui inserenda esse suspicatus* 220 cordate *scripsi, idem Buechelerus se coniecisse testatur.* adorate *libri plerique* adorare *W Harl.* adcorate, *quod uult esse* accurate, *L. Muellerus* at *Iunius* suauiter *Palmerius, etiam in lemmate* 221 ambit sapiens *Nonii libri* amant sapientes *Seruius* cupient *Seruii quoque Bern.* cupiunt *Daniel edidit* 222 *potest etiam septenarii iambici exitus esse* 223 insilit *Bothius* 2

IV (2)

. . . . bacíllum delicátum
Cornéolum poscit.

V (6)

. . . tibi in utráque parte póllet et paritér potest.

VI (10)

Satis fórtiter, [puéllae,] palo uéstras scicidistís colus.

VII (5)

Ea mémoriter, cum uénero, confécta ut offendám . .

VIII (1)

Tértium diém praeclauium únum texere . . .

IX (9)

Ipsí me uelle uéstimenta dícito.

repente abit colo.' Vide pall. inc. inc. 22. IV Nonius 78, 18 'bacillum' (ita Bamb. 'baccillum' ceteri) . . . 'Afranius Hominem: baccillum' e. q. s. (homines Bamb.) V Nonius 375, 5 'pariter, similiter. Afranius Homine: tibi' e. q. s. (omnem Bas.) VI Priscianus X 4 p. 890 P. 'scíndo scidi. Vetustissimi tamen etiam scicidi proferebant . . . Afranius more antiquo dixit in Omine: satis' e. q. s. (homine libri 'colus τὰς ἠλακάτας' Bamb.) VII Nonius 359, 3 'offendere, inuenire . . . Afranius Homine: ea' e. q. s. (omine Gen.) VIII Nonius 64, 22 'praeclauium, pars uestis, quae ante clauum texitur. Afranius Homine: tertium' e. q. s. IX Priscianus VI 7 p. 694 P. 'ipsi pro ipsius Afranius in Homine: ipsi' e. q. s. (affra^{n}cius Grut.)

---

224 *sq. numeri sunt Hermanni l. l.* 283 *Ex* homines *titulo fortasse* sibi *eliciendum* baccillum *libri* delicatum *Bamb.*, *Bothius* deligatum *ceteri libri* 225 procat *Bothius in senarii fine* 226 tibi In utráque *uulgo:* adaeque *praemitti potuit; septenarium* tibi in utraque párte pariter póllet et p. p. *compleri iubet Buechelerus* in utramque partem pollere *Bothius* 2 227 puellae *addidi*, *om. libri* palo *Bothius* paulo *libri* Paulla *Neukirchius* extemplo *Hertzius* pol *in senario Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827, *idem Buechelerus coniecerat* ũras, u *in ras. duarum uel trium litt.*, *Grut.* uerras *Carolir.* sci^{ci}distis *corr. m. alt. Halb.* sciscidistis *Reg.* *Baccheos cum creticis coniunctos Neukirchius*, *creticos Hermannus l. l.* 284 *fecit hos:* satis fórtiter, Paúla, uestrás [manu] Sciscidistís colus; *anapaestos denique agnoscere sibi uisus est Hertzius. Ipse olim prima syllaba mancum septenarium trochaicum* satis fortiter, puellae, uestras s. c. *dederam.* 228 *disposuit uersum Hermannus l. l.* 283 mémineris Ea mémoriter . . . offendam domi *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 832, *fortasse recte* 229 totum, *ut senarius fiat*, *Buechelerus* tertium Diém *Hermannus l. l.* 283

X (4)

Cedo púrpurissum!

PANTELIVS

I (1)

Contémnes? liber nátus est, ita máter eius díxit,
In Gállia ambos cum émerem.

II (3)

. . . . reuocas nós ambo ad perículum.

III (2)

Séd eccos ambos

IV

citer

POMPA

I

Tenéto: in medio némo est. magnificé uolo

X Nonius 218, 24 'purpurissum genere neutro. Afranius Homine: c. p.' Conferri Plauti Most. I 3, 104 iubet Fleckeisenus

PANTELIVS nunc scripsi, Attin intellegens siue Πανθήλιος siue Παντέλειος cognomine fuit. cf. Prelleri mythol. Rom. p. 739; olim Patelia, quam Patellam uel Patellanam (Prelleri l. l. 591) intellegebam.

I Charisius I p. 95 P. 'ambos Terentius in Adelphis . . . idque Helenius Acron sic oportere dici in eadem Terentii fabula disputauit, Verriumque dicit errare, qui putat hos ambo dici debere; indifferenter autem locutos ueteres uberiora dabuntur exempla. Afranius in Panteleo: contemnes, inquit, liber' e. q. s. (Pantaleo ed. pr. Pantaleonte Iunius. De Παντελείῳ cogitauit Lindemannus. Panthialaeo Neukirchius) II Charisius I p. 96 P. 'ambo Afranius in Panteleo: reuocas' e. q. s. (Pantaleo ed. pr.) III Charisius I p. 95 P. 'ambos . . . Afranius in Panteleo [I] item idem in eadem: sed eccos ambos.' IV Priscianus III 4 p. 607 P. 'citimus . . . Afranius tamen etiam positiuum eius citer protulit in Patelia teste Aruntio.' (affranius Sang. afranus Carolir. patellea Bamb. Halb. Sang. Bong., a post. in ras. duarum litt. pos., patellea m. alt., Barb. patellia Grut. patelle actra atesa Reg. Patella uulgo)

POMPA I Nonius 111, 29 'fluctuatim, iactanter et solute.'

---

230 ipse (i *sup.*) *Reg.* uaestimento (a *sup. m. alt.*) *Bong.* 232 contemnens *ed. pr. an* contemnis? 233 ambos cum *uel* cum ambos ego *Hermannus l. l.* 284 cum ambos *cod.* 234 periculum *cod.* praelium *ed. pr.* *Initium septenarii* réuocas nos ambo ád periclum *olim feci* 235 ecos *scribendum: cf. coroll. ad trag. p. LI et Fleckeisenus annall. philoll.* 1871 *p.* 812 236 teneto *nunc scripsi* tene tu *libri*, *quod ita olim seruabam*, *ut primam syllabam periisse*

Fluctuátim ire ad illum. accípite hoc, tege tu et sús-
tine!

II

ínterim
Túa clienta

PRIVIGNVS

I (22)

Orbús uirili séxu adoptauít sibi

II (12)

Vxórem quaerit fírmamentum fámiliae:
Sciás abesse ab lústris ingeniúm procul.

III (21)

et própter patruelém tuam
Constítuit hilare anhélans, deiectá coma.

IV (11)

Occásionem náncta mulier ínuolat

II Charisius I p. 77 P. 'cliens communis generis est: inuenimus tamen et clientam apud Afranium in Pompa: interim t. c.'
PRIVIGNVS I Festus p. 334 M. 'sexu, natura habituque, ex Graeco quam illi uocant ἕξιν. Afranius in Priuigno sic ait: orbus' e. q. s. (sic agit cod., corr. Vrsinus sic aiunt septenarii initio O. Muellerus)
II Nonius 333, 15 'lustra etiam lupanaria dicuntur . . . Afranius Priuigno: uxorem' e. q s. III Nonius 514, 1 'hilare . . . Afranius Priuigno: et' e. q. s. IV Nonius 308, 14 'frigere est et friguttire,

statuerem. tené tu *tacite L. Muellerus annall. philoll.* 1868 *p.* 428 tene tu hoc *Muellerus prosod. Plaut.* 471; *sed non minus probabile* em tene tu *erat.* 237 fluctuatim *libri*, *probat Geppertus de pronunt. p.* 56. *Sed enuntiatum saltem esse in scaena* fluctatim *puto*, *quod cum olim in textu quoque posuerim*, *probant Muelleri*, *non inprobat Buechelerus mus. Rhen. XX* 410, *sine causa reprehendit Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 846. (*Cf. Varronis sat. p.* 135, 2 *R. ubi* flutanti *Buechelerus fr.* 123) fluctuatim adire *susp. Neukirchius* fluctuatimque ire *Bothius* 2 Flúctuatim me ire *Hermannus l. l.* 284 accipito *L. Mueller* ad illunc. accipe hoc, tege, sustine *CFWMueller* accipe hoc tegmen tu *ed.* 1526: *melius saltem* accipito togulam (*uel* tegetem) *erat. Sed tuentur se inuicem* tege tu et sustine, *et praestat omnino in his tenebris nil mutare.* 242 lustris *ed.* 1476 inlustris *libri* 244 deiecta *Aldina* delecta (delectti *Par. P*) *libri*, *quod tueri uidetur Muellerus prosod. Plaut.* 490. disiecta *Bothius* 245 nacta *Mercerus* casta *Bern.* captat *Urbin.* 308 cartha *ceteri libri* captans *Bothius* 2 cum aptast

In cóllum, plorat órat, occurrít nepos
Pausíllus, neptis pórro de lectó frigit.

V (5)

Ni tántum amarem tálem tam meritó patrem,
Irátus essem ad quó liceret.

VI (2)

Nemo ílla uiuit cárie curiósior.

VII (20)

Viuáx uetus quam dúriter nunc cónsulis tergó meo!

VIII (15)

Vixísti tristis dúrus difficilís tenax.

IX (4)

Non égo te noui trístem saeuum sérium?

X (6)

. . quod si fecíssem paulo saépius,
Didicísset ferre et nón esse intolerábilis.

cum sono sussilire . . . Afranius Priuigno: occasionem' e. q. s. V Nonius 76, 9 'ad quo pro in quantum. Afranius Promo [I] idem Priuigno: ni' e. q. s. (aquo propinquantum Leid. adquo pro quantum ceteri libri prouigno Bamb.) VI Nonius 21, 28 'caries est uetustas uel putrilago . . . Afranius Priuigno: nemo' e. q. s. VII Nonius 512, 5 'duriter pro dure . . . Afranius Priuigno: uiuax' e. q. s. VIII Nonius 407, 25 'tenacia, parsimonia.' IX Nonius 33, 32 'serium, triste et quasi sine risu. M. Afranius Priuigno: non' e. q. s. Cf. idem 409, 19 'triste, seuerum. C. Afranius Priuigno de Officiis lib. I' e. q. s. X Nonius 125, 25 'intolerabilis, id est, quae tolerari non

M. Hertzius occasione capta *Quicheratius: melius* rapta *placeret* 247 frigit: *cf. coroll. ad trag. p. LIX* 248 tantum] tamen *Urbin.* 307 249 iratus *Bamb.*, *Gulielmius quaest. Plaut. in Aulul. c.* 1 itatus, t *pr. m.* 1 *corr. in* r, *Leid.* 116 miratus *ceteri libri* adquo *Bamb. Urbin.* 307 *Harl.* aquo *ceteri libri* liceret *Bamb. Leid.* 116, *Gulielmius* licere *ceteri libri* 250 nemo illa *om. Leid.* cari *Leid.* cariosior *Urbin.* 307 *Aldina* 251 consulis *Iunius* consulto *libri* consulito *Aldina*, *Hermannus l. l.* 285 consulit o *Neukirchius* consulo *Mercerus* consulit *olim dedi* 253 saeuum *Stewechius* seruum *libri* toruum *Gulielmius Veris. III* 8 acerbum *Io. Val. Franckius* seuerum *Bongarsius: sed uide Nonii p.* 409 *lemma. Cf. etiam Terentii adelph.* 866 255 didicisset *Bothius* didicit esse is *libri* didicisset is *ed.* 1526 *an* ferri?

XI (9)

. . . noui amícum atque aequalém meum.

XII (7)

. . . . quam míhi sit grata ipsíus obsequélla

XIII (3)

Iucúnditatis plús inest in té mihi
Quam cómmercatis cónquisite edúlibus.

XIV (16)

Quae nós solemus fácere festiuó die,
Cotídiano [tu] ópere promisce ómnia:
Aequé profesto [ac résto] concelebrás focum.

possit.' Ergo de muliere sermo est. XI Nonius 235, 29 'aequales rursum aequaeui .... Afranius Priuigno: noui' e. q. s. XII Nonius 216, 2 'obsequelam feminino .... Afranius Priuigno: quam' e. q. s. XIII Nonius 28, 29 'flagriones dicti serui, quod flagris subiecti sunt, ut uerberones a uerberibus. Afranius Vopisco [XXV] Priuigno: iucunditatis' e. q. s. (Excidisse lemma edulia monet Mercerus) XIV Nonius 434, 16 'profesti et festi dies discernuntur sic: profesti sunt a festiuitate uacui.' Festus p. 229 M. 'profesti dies di[cti, quod sint procul a religione numinis] diuini. Caecilius — — [Afranius] in Priuigno: ae ....'

---

257 illius *Urbin.* 308 *Harl. Par. Q*, *Stephanus* obsequela *libri* obsequentia *Bothius* 258 inest *libri plerique* est *W* 259 in *post* quam *uidetur inserendum esse* conquisite *Leid. Harl. Par. P*, *Stephanus* consequite *ceteri libri*, *in quo* conquaesite *latet* (consequere *Urbin.* 307) 260 que *W* quem *ed. pr.* nos solemus facere festiuo *Scaliger* festi (festis *Par. P*) facere nos solemus *libri*, *in quibus* festiuo *Iunius agnouerat.* festo facere non solemus nos *Hermannus l. l.* 285, *in quibus* festo *praeiuit Mercerus.* festo facere nos solemus in *Guyetus*, *idemque ego*, *nisi quod* modo *ante* die *inseri uolebam* festi *locatiuum interpretatur Huschkius stud. Rom. I* 235, *praeterea* non *pro* nos *scribi iubens: illud credibilius esset*, *si de hoc ordine* quae non solemus facere nisi festi die *constaret* 261 quotidiano tu opere *Hermannus* cotidiano (cottidiano *Leid.*) opere *libri plerique omnes* quatriduo opere *Palat.* cotidiano operare *mauult Buechelerus* cotidianod opere *non ausim* promisce omnia *scripsi* promiscit omnia (omnino *Par. P*) *libri* promiscue omnia *ante Mercerum* promisces omnia *Iunius* (misces *ferri poterat*) agis promiscue *Hermannus* 262 aeque profesto ac festo concelebras *Hermannus* aeque profesto concelebras *libri* at quae profesto, contra: cum celebras *Scaliger* at quae professa, contra ea concelebras *Bothius* 2 concelebrans *Gebhardus*, *ac posset ipsum* concelebras *participium esse* forum *Huschkius*

XV (17)

Dehinc témeritatem répudio uulgáriam.

XVI (13)

Ah fúlica, paene pérdidisti: dí te mactassínt malo.

XVII (10)

Vidísti ludos? ‖ híne auscultauí procul.

XVIII (1)

. . interea uérba iactare ét labris
Intér se uelitári, uelificárier.

XIX (8)

Siléntio opus est, núlla mi est parátio.

XX (19)

Hoc pótius, hoc nunc féruit animus, hóc uolo.

XXI (14)

Número inepti pértimuistis cássam terriculam áduersari.

XXII (18)

Poématorum nón bonorum . . .

XV Nonius 488, 28 'uulgariam pro uulgarem . . . Afranius Priuigno: dehinc' e. q. s. (prouigno Bamb.) XVI Nonius 342, 15 'mactare malo adficere significat . . . Afranius Priuigno: a fulica' e. q. s. XVII Nonius 246, 17 'auscultare uidere, spectare.' XVIII Nonius 3, 11 'uelitatio dicitur leuis contentio, dicta ex congressione uelitum . . . Afranius Priuigna: interea' e. q. s. (priuigno Vatic.) XIX Nonius 219, 26 'paratio feminini Afranius Priuigno: silentio' e. q. s. XX Nonius 503, 9 'feruit pro feruet . . . Afranius Priuigno: hoc' e. q. s. XXI Nonius 352, 25 'numero significat cito . . . Afranius Priuigno: numero' e. q. s. XXII Nonius 493, 8 'poematorum pro poematum.'

---

264 a *libri* paene perdidisti *nunc scripsi* pene peristi *libri, unde* bene peristi *olim scripseram.* peristi paene *Bothius. Procellas fulicam indicare Ciceronis de diu. I* 8, 14 *uersus docent* 265 uidisti *Neukirchius* uidet *libri* uidi te *non mutata deinde persona Buechelerus.* uideres (*sc. utinam*) *magis placeret* 266 uerbis *Bamb. Leid.* 116 *Fuit cum* uerbis iactare *conicerem* 267 uelitarier, *om.* uelificarier *cum 'ueteribus edd. ac membranis' Lud. Carrio Emend. II* 16 uelitari uellicarier *Gerlachius* 268 mi (*uel* enim *uel* hic *uel* si) est *conicio* inest *libri* 270 ineptis pertimuisti *ms. Fabri* numero ó inepti (*s.* ét inepte) *anapaestis Buechelerus*

PRODIGVS

Nam mé pudet, ubi mécum loquitur Númerius,
Aliquíd sufferre Graéce: irridet me ílico.

PRODITVS

I

Delíberatum est nón tacere [me] ámplius:
Amúnculas tacéndo periisse aúdio.

II (2)

Tu sénecionem hunc sátis est si seruás, anus.

III

Remeligo a Láribus missa sum húnc quae cursum cóhibeam.

Prodigvs Nonius 397, 5 'sufferre significat dedere uel supponere ... Afranius Prodigo: nam' e. q. s.

Proditvs Vnam tantum fabulam uel Prodigum uel Proditum fuisse suspicatur Stephanus I Schol. Veron. in Verg. Aen. X 564 'tacitis regnauit Amyclis. Adnotandum quod in catalogo huius non meminit. Amyclis ex prouerbio ... sumptum est, cuius Afranius meminit in Prodito: deliberatum' e. q. s. Cf. Seruius in l. l. 'hinc est quod ait Lucilius: mihi necesse est loqui: nam scio Amyclas tacendo periisse.' In quibus Lucilii nomen errore positum, cetera autem praua memoria puto destructa esse; Afranii uerba laudasse Lucilium statuit R. Bouterwekius quaestt. Lucil. p. 29, qui certe numeros poetae non adsecutus est. Cf. peruigilium Veneris u. 92 'sic Amyclas, cum tacerent, perdidit silentium.' II Priscianus III 7 p. 618 P. 'senex senecio Afranius in Prodito: tu' e. q. s. (afranus Reg. affranius Carolir.)

III Festus p. 277 M. 'remeligines et remorae a remorando dictae sunt — ab Afranio in Prodito: remeligo a Laribus missa sum hunc quae cursum cohib[eam ....] ñman .... [Plautus Trin]ummo' e. q. s. Cf. Roeperus Philol. IX 273

---

272 pudet *Gen. Leid. Par. P* pudet it *ceteri libri* 273 sufferre *Bothius* suffero *libri* sufferre, Graece *Hermannus l. l.* 285

274 me *Hermannus l. l.* 285, *om. cod.* 275 Amunculas *Hertzbergius mus. Rhen. XIII* 639 *persuasit Ritschelio opusc. II* 503, *qui* etiam Amyculas *temptauerat.* Amyclas *cod.* Amyclas enim *Hermannus* tacendo periisse *H. Keilius, cui in cod. tantum* tacen ... erisse *apparuit* 276 senicionem *Sang.* seruat *Bong.* sanus *Bamb.* ˢanus *Grut.* 277 *explere initium uersus nolui, quia uaria ratione fieri potest:* nám (*s.* huc) Remeligo *aut* Rémeligo ergo, *alia ut mittam. Ceterum* Remeliginem *ipsam loqui recte O. Muellerus statuisse uidetur.* hanc *cod.* huc *Vrsinus* haec *mauult O. Muellerus.*

cohibeam *Stephanus* cohib ... *cod.* cohibeam nauis *Vrsinus*

PROMVS

I (1)

Vt scíre possis, ád quo te expediát loqui.

II

caue ne péndeas,
Sí fuas in quaéstione.

III (3)

. pro manibus crédo habere ego íllós tentipéllium.

PROSA

I (1)

Non súm tam criminósa, quam tu, uípera:
Ganníre ad aurem númquam didici dóminicam.

II (2)

Gallúm sagatum, píngui pastum táxea

III

praeterea . . . (reses)

PVRGAMENTVM

illa supérbiter
Ímperat

PROMVS I Nonius 76, 8 'ad quo pro in quantum.' II Nonius 111, 14 'fuam, sim uel fiam... Afranius Promo: caue' e. q. s. III Festus p. 364 M. 'tentipellium Artorius putat esse calciamentum ferratum, quo pelles extenduntur, indeque Afranium dixisse in Promo: pro' e. q. s. (primo Leid. Y, Pius)

PROSA I Isidorus differ. 86 'criminans autem, qui crimen inferat et cum suspicione quoque id faciat, qua re quis magis noxius uideatur, ut Afranius non sum, inquit, tam' e. q. s. Nonius 450, 11 'gannire cum sit proprie canum... etiam humanam uocem non nulli gannitum uocauerunt. Afranius Prosa: gannire...didici.' (Persa ante Aldinam, probauit Neukirchius. Rosa Aldina) II Isidorus Orig. XX 2, 24 'taxea lardum' ('lardus' Wolfenb. Monac. German. 805. 806) 'est Gallice dictum. Vnde et Afranius in Rosa: gallum' e. q. s. (affranius in prosa Monac.) III Festus p. 281 M. '[reses et residuus dicitur ignauus, quia] residet — — [Afranius] in Rosa: praeterea . . . . Pacuius' e. q. s.

PVRGAMENTVM Nonius 515, 10 'superuiter. Afranius Purgamento: illa s. i.' (Pantaleonte Iunius Priuigno amanti Lipsius epist. quaest. V 25)

---

278 aquo *Leid.* 281 *uel* nam (*s.* pol) pro *uel* proque *initio uersus fuisse potest* 283 dominicam *om. Nonius* 284 sagatum *Gu. ab*, *ed. pr. II*, *Areualus* saginatum *antea* 285 illa *in uersu ut recte stet*, *aut* enim *uel* sic *uel* nimis *uel aliquid ante* superbiter

REPVDIATVS

I (3)

. . . te istuc fácere officiosé scio.

II (1)

Repástina sere, út senex frugís [fruas].

III (7)

quanto fácilius
'Ego, qui ex aequo uénio, adducor férre humana humánitus.

IV (5)

[Nisi] ínpediret íngeni inbecíllitas
Metúsque me, quo sétius me cólligam.

V (6)

Sín, id quod non spéro, ratio tális sequius céciderit

REPVDIATVS I Charisius II p. 187 P. 'officiose.' II Festus p. 281 M. 'repastinari ager is dicitur, ut Verrius existimat, cuius natura mutatur fodiendo, cum aut siluester excodicatur aut lapis mollitur frangendo, ut fiat pascuus uel pecoribus herba uel hominibus satione — — Afranius in Repudiato: repastina' e. q. s. III Nonius 514, 18 'humaniter.' (immo humanitus) 'Turpilius Pedio [XI] Cassius Hemina . . . humanitus' ('humanit' Bamb.) 'aguntur. Afranius Repudiato: quanto' e. q. s. IV sq. Charisius II p. 195 P. 'setius pro

---

inserendum aut cum Bucchelero illa imperat superbiter *ordinandum est* 287 facere *ed. pr.* face *cod.* 288 *restituere uersum et sententiam quam lenissime conatus sum, quamquam plus una ariolandi uia patet.* repastina serati senex fugis *cod.* repastina, sere Atti: sic senex fuas *Bothius* repastina, sere Atti, dum senex fugis *Neukirchius* repastinare sero tu senex f. *Turnebus Adu. XIII* 25 repastinasse ratus sentes f. *uel* repastinatas crati sentices f. *Scaliger* repastinasse ratus tu senex f. *Dacerius* repastinasse aetatem tu senex fugis *O. Muellerus conl. Tertull. de anima* 50 repastinassere te s. f. *Bergkius ephem. Hal.* 1842 *II p.* 238 *sq.* 289 fallacius *Bamb.*

290 aequo *Mercerus* equo (ego *Par. P*) *libri plerique* quo *Palat.* uenio *non sat intellego: an* uereo? ferre *edd.* fere (fore *Par. P*) *libri* 291 *sq.* nisi inpediret ingeni inbecillitas Metusque me quo *conieci* perdit ingens inbecillitas tuā equo *cod.* tua me inpediuit ingens inbecillitas (*uel* me inpédiit i. i. tua) Quo *olim a me temptata non commendauerim* setius *cod. etiam in lemmate* secius *uulgo: cf. Fleckeisenus mus. Rhen. VIII* 222 *sq.* ingens 'Imbecillitas tua me quo colligam me secius *Bothius* ingens i. t. Mé quo secius colligam *Neukirchius* 293 sequius *anapaestum aequare demonstrauit Fleckeisenus, quem nec Corssenus symb. crit. p.* 7 *nec*

VI (2)

age cúrre cursim ad Númisium
Occúlto.

VII (4)

pauxilló prius
Mé conuenit.

VIII (8)

Festus p. 334 M. 'sexagenarios de ponte — — — uanam autem opinionem de ponte Tiberino confirmauit Afranius in Repudiato.'

SELLA

I (1)

Vsús me genuit, máter peperit Mémoria:
Sophiám uocant me Grái, uos Sapiéntiam.

II (2)

Pómum holus ficum úuam

SIMVLANS

I (6)

Saéuiter ferre haéc te simula et gnátam ab illo abdúcere.

II (5)

tui
Verétur, me ad te mísit oratúm pater.

minus Afranius in Repudiato [IV] sequius idem in eodem [V].' VI Charisius II p. 186 P. 'occulto, ut falso.' VII Charisius II p. 191 P. (127 L.) 'pauxillo prius.'

Sella I Gellius XIII 8 'eximie hoc atque uerissime Afranius poeta de gignenda comparandaque sapientia opinatus, quod eam filiam esse Vsus et Memoriae dixit....uersus Afranii sunt in togata, cui Sellae nomen est: Vsus me' e. q. s. Cf. adesp. I II Macrobius Sat. III 20, 4 (II 16) 'quid quod ficum tamquam non pomum secerni a pomis apud idoneos repperimus? Afranius in Sella: pomum' e. q. s. (selia Par. Salisb. Vatic. Med. abc seila Gud.)

Simvlans acta a. 697 eisdem ludis quibus Accii Eurysaces. I Nonius 511, 7 'saeuiter pro saeue...Afranius Simulante: saeuiter' e. q. s. II Nonius 496, 27 'cum sit: ueretur illam rem...ueteribus gene-

---

Muellerus prosod. Plaut. 467 *refutauit* 298 mater me peperit *Petau.* 299 Sophiam] *cf. Seneca epist.* 89, 7 Grai *Petau. Reg.* Graii *uulgo* 300 *possis elegantiores etiam iambos* pomum hólus f. u. *metiri* 301 simula *Gulielmius quaest. Plaut. in Bacch. c.* 5 simul *libri* 303 éa tui ueretur, *ut septenarius fiat*, *Buechelerus:* ipse ut tui u. *praeferrem* pater *Mercerus* petere *Bamb.*

III (7. 8)

haec, taetérrime,
Sunt póstprincipia atque éxitus [malaé] uitiosae uítae.

IV (2)

Ne ego íllos uelitántis auscultó lubens.

V (1)

Offéndit fregit rúpit icit póculo.

VI (3)

Vellem ínteruenissem ánte; nam ut signa índicant,
Hi cóniecere uérba inter sese ácrius.

tiuos pro accusatiuo poni placet. Afranius Compitalibus [IV] idem Simula: tui .. peteret. idem in Emancipato' e. q. s. (simulta Par. P Simulante Iunius idem om. Bamb. Leid. 116 Par. P, ut Nonius sic relinquisse uideatur: pater. et in Emancipato) III Cicero pro Sestio 55, 118 'uoces quidem et palmarum intentus et maledictorum clamorem omnes profuderunt. Sed quid ego populi Romani animum uirtutemque commemoro libertatem iam ex diuturna seruitute dispicientis, in eo homine, cui tum petenti iam aedilitatem ne histriones quidem coram sedenti pepercerunt? Nam cum ageretur togata Simulans, ut opinor, caterua tota clarissima concentione in ore inpuri hominis inminens contionatast: huic... uitae. Sedebat exanimatus: et is qui antea cantorum conuitio contiones celebrare suas solebat, cantorum ipsorum uocibus eiciebatur. Et quoniam facta mentio est ludorum, ne illud quidem praetermittam, in magna uarietate sententiarum numquam ullum fuisse locum, in quo aliquid a poeta dictum cadere in tempus nostrum uideretur, quod aut populum uniuersum fugeret aut non exprimeret ipse actor. Et quaeso hoc in loco, iudices, ne qua leuitate me ductum ad insolitum genus dicendi labi putetis, si de poetis, de histrionibus, de ludis in iudicio loquar.' Schol. Bobiens. 'togata] Afranii scilicet, quo in tempore gloriatur tantum populi fuisse consensum, ut et maledicis uocibus insectaretur et uotum suum de Ciceronis reditu fateretur.' Cantores de caterua, qui Graecis χορευταί, intellexit G. Hermannus opusc. I 298. 302 IV Nonius 246, 15 'auscultare, audire.' V Nonius 124, 5 'icit significat percutit, ab ictu.... Afranius Simulantem: offendit' e. q. s. (Simulante Bentinus) VI Nonius 267, 27 'coicere est iacere... Afranius

---

peteret *cum Leid.* 116 *ceteri libri: uide supra* 304 *sq.* haec, taeterrime, Sunt *scripsi* huic tite tua (*sed* etua *G*) *Par. Gembl.* huic uitae tua *Bern.* huic, Tite, Tua *Halmius*, *in quibus fuit cum hinc corrigendum putarem*, hui *integro octonario trochaico Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 833 hinc discitote *uel* haec intueto *Buechelerus senarios dimensus* post principia *in bina uocabula perperam dispescuit Lambinus: cf. Plauti Persa* 452 malae *inserui*, *om. libri: fortasse* uilis *probabilius uidebitur* 306 ne] *Cf. Fleckeisenus Philol. II* 65 uelitantes *Iunius* ueltantis *libri* 307 *in* simulantem *titulo me latere uidetur: cf. ad* 312 fregit *scripsi* regit *libri* frangit *Iunius* repit *Bothius* regerit *uel* reicit *idem* 2 rupit *scripsi* rumpit *libri* 309 conicere *W* sese *Iunius* se *libri*

VII (4)

Nolí, mea mater, mé praesente cúm patre
Coícere. ⟦ non, si noénu uis, o mél meum.

VIII (9)

Me míseram! numero ac néquiquam egi grátias.

IX (10)

Vtí seruorum cáptus est, facíllime
Domo átque nostra fámilia protrúditur.

SORORES

I (1)

At púer est uescus, ínbecillus uíribus.

II (2)

Nunc se óbsequentem atque hílare dixi praébeat.

Simulante: uellem' e. q. s. VII Nonius 267, 32 'coicere, colligere, certare.' VIII Festus p. 170 M. 'Panurgus Antonius haec ait numero nimium cito, celeriter nimium — — Afranius in Simulantē emisera numero' e. q. s. IX Donatus in Ter. adelph. III 4, 34 'ut captus est seruorum] id est, ut se habet conditio seruorum. Afranius in Simulante: ut is' e. q. s.

Sorores I Nonius 187, 3 'uescum, minutum et obscurum...Afranius in Sororibus: at' e. q. s. Philargyrius in Verg. georg. III 175 'uescas, teneras et exiles. nam uescum apud antiquos significabat macrum, et quasi quod escam non reciperet. Afranius in Sororibus: at puer' e. q. s. II Charisius II p. 180 P. 'hilariter ab eo, quod est hilaris, hilare autem ab hilarus, ut Helenius Acron in Terenti adelphis... sed et Afranius in Sororibus: nunc' e. q. s.

---

310 noli, mea *Neukirchius* nolim *libri* noli *Mercerus* te nolim *Bothius* me] ne *Bas.* 311 si noenu uis, o *nunc scripsi.* sine nouis *Gen. Bern.* sinen quis *Par. P* sine non uis *ceteri libri* si me uiuum uis *Mercerus* si mori me non uis *Neukirchius* nunc sine, etsi non uis *Bothius* 2, *qui personas distingui iussit.* si neuis, coiciam *olim edideram.* coicere uerba. ⟦ non, si non uis, mel meum *Maehly l. l.*

312 (in Simulante) me miseram *H. Keilius mus. Rhen. VI* 621 (in simulantē) emisera *cod. teste eodem* ei misera *Augustinus* nequicquam *cod.* 313 uti *nunc scripsi* (is ut *olim falsa scripturae ueteris notitia inductus*) ut his *Dresd.* ut is *Lugd., edd. Rom. Vind. Med. Taru.* captis *Dresd. Lugd.* 314 protruditur *an* prouerritur (*cf.* 64) *scribendum sit dubito* prouenditur *exemplaria* uenditur *Afranio non conuenire docuit Lachmannus in Lucr.* 121 315 ah *Philargyrius, fortasse recte* uescus *Philargyrius*, *probat Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 835 uescis *Nonii codices* 316 se *cod.* te *Fabricius, Bentleius in Ter. ad. II* 4, 23 hilare, *sc. obsequen-*

SVSPECTA

I (1)

Ita ut huíc ero adulescénti, cui suspício me trádidit,
Qui núnc est animi exércitus.

II (2)

Tamen ánimo ordire opórtet minime paúlulo rem paúlulam.

III (9)

Perfálsum et abs te créditum numeró nimis

IV (8)

Nóli ex stultitiá multarum crédere esse animúm meum.

SVSPECTA. Non adulescenti, sed adulescentis causa (I VI VII), si quid uideo, patri suspecta inducitur. I Nonius 6, 8 'exercitum dicitur fatigatum, dictum ab exercitio . . . Afranius Suspecta: ita' e. q. s. II Nonius 39, 23 'ordire est ponere, incipere. Accius . . . ordibor . . . Afranius Suspecta: tamen' e. q. s. (ordiri Bamb., edd.) III Festus p. 170 M. 'Panurgus Antonius haec ait: numero nimium cito, celeriter nimium — — Afranius in Suspecta: perfalsum et abs te c. n. nimis, celeriter.' IV Nonius 519, 18 'ueterum memorabilis scientia paucorum numerum pro bonis ponebat, multos contra malos

---

tem, *Neukirchius* hilarem *cod.* hilaram *Bentleius. Cf. Lachmannus in Lucr.* 139 ut dixi *Fabricius*, *Bentleius* edixi *Maehly* dictis *Buechelerus* praebeat *Lindemannus* praebeas *cod.*, *Fabricius et Bentleius* 317 ita fida huic *aliquando uolebam in trochaeis, et certe* fida *uel simile quid in sententia alicubi locum inuenire debuit*

adulescentulo *in exitu uersus Bothius* ita apud hunc eram adulescentulum *idem* 2 suspicio me *conieci* suspicium *libri* suspectam *uel* suspectum *Bothius: illud fuit cum probarem.* suspirium *Aldina* suspicionem *Neukirchius* tradidisti *Bothius* tradidi *Neukirchius*

cui suspicio *in* me iram indidit *uiolentius uidetur.* cui s. Curás dedit *in senariis Buechelerus* 318 et qui *Neukirchius* nunc *conieci* me *libri* mei *uel* med *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 770: *cf. Gronouius Obseru. I p.* 10 misere *Buechelerus* qui meast causa a. e. *aliquanoo templabam* 319 animo ordire oportet me (me oportet *Urbin.* 307) paula paululum (paulum *Par. P*) *libri*, *emendare conatus sum.* animo ordire me oportet paula p. *Aldina* animo me ordire oportet paula p. *Bothius* anime, ordire oportet. pausa p. *idem* 2 me animo ordiri oportet paula p. *Neukirchius* a minimp ordiri o. me in re paulula (*s.* me rem paululam), *om.* tamen *Buechelerus* tamen animo ordire o. paulo paulula *non placet*, *nec* tandem, anime, ordire o. in re paulula *sat probabile* 321 ex *deleuit Bothius* 2 stultitia censere et arbitrari multarum credere *Bamb. aperto glosse-*

V (7)

. . uiden tu láuere lacrimis mé tuum collúm, pater?

VI (6)

Nón amatorem, ólim defensórem uti perdám uolet.

VII (3)

Vt me ésse in hac rė dúcat abs te extrárium.

VIII (10)

Adeo út te satias cáperet toti fámiliae.

IX (4)

Tuam máiestatem et nóminis matrónae sanctitúdinem

X (5)

. in Hortinos iám quantum pote éxplodam hominem, ut uílicetur.

appellabant . . . . Afranius Suspecta: noli' e. q. s. V Nonius 466, 29 'lauare cum sit eluere et emaculare et aquis sordida quaeque purgare, uetustatis auctoritas posuit etiam polluere . . . . Afranius Suspecta: uident ut' e. q. s. Idem 504, 15 'lauere inde tractum est . . . Afranius Suspecta: uident' e. q. s. VI Nonius 358, 6 'olim temporis futuri . . . Afranius Suspecta: non' e. q. s. VII Nonius 103, 10 'extrarium, quasi alienum.' VIII Priscianus VI 7 p. 694 P. 'ipsi pro ipsius Afranius in Homine . . . toti' (totae Vossius) 'pro totius idem in Suspecta: adeo' e. q. s. Idem VI 16 p. 717 P. 'quamquam inueniantur apud ueteres et nominum modo declinata' (unus ullus nullus solus totus alius) 'id est genetiuum in i, et datiuum in o desinentia. Nec solum haec, sed omnia quae simili declinatione proferuntur, sicut iam in superioribus ostendimus . . . Afranius in Suspecta: adeo . . . familiae, pro totius.' (affranius Saug. Carolir. specta Bamb.) IX Nonius 174, 8 'sanctitudo pro sanctitas . . . Afranius Suspecta: tuam' e. q. s. X Nonius 186, 3 'uilicari est rusticari uel uillae praeesse . . . Afranius Suspecta: in' e. q. s.

---

mate, *quo caret Leid.* 116 322 uiden tu *Mercerus* uident ut *libri plerique p.* 466 uident *libri plerique p.* 504 uiden *ms. Fabri utroque loco*, *probat L. Mueller annall. philoll.* 1868 *p.* 431: *cf. in Accii u.* 303 *Bamb.* tuum *Aldina* tum *libri p.* 504 tu *libri p.* 466 323 nunc *Mercerus* defensorem *edd.* defensore *libri* uti perdam *scripsi* ut per eum *libri* et patronum *Mercerus* ut reperiam *Maehly* 325 utesatias *Amien. p.* 694 ut te sacies *Halb. p.* 694 ut te sa^a^tis *Reg. p.* 717 ut te satis *Sang. Vind. Grut. Halb. Carolir. p.* 717 capere[t] (t. *sup. m. alt.*) *Vind.* caperet, *sup.* et, *Grut. p.* 694 toti≡ *Barb. p.* 717 tote *Carolir. alter* totae *Darmst. c p.* 694, *Carolir. p.* 717 *cum aliis deterr.* toti *calidius reiecisse Vossium anal. IV* 6 *p.* 202 *monuit Fr. Haasius in adnot. ad. Reisigii scholas p.* 187; *cf. nunc etiam Neuius gramm. Lat. II* 185 *et Buechelerus decl. lat. p.* 40 327 Hortinos, *quod Bergkium annall.*

TALIO

328/9 Vos quíbus cordi est intrá tunicam manus laéua, [at]
dextra in eríle penum

TEMERARIVS

quis hic est símia,
Qui me hódie ludificátus est?

THAIS

I

'Eaque ferme sé dedere mélius consultóribus
Quám restrictim cógitata atque ómnibus ratiónibus

TALIO Priscianus V 8 p. 659 P. 'hic et haec et hoc penus, et hoc penum . , . . Afranius in Talione: uos' e. q. s. (affranius Sang. Grut. taliane, corr. m. pr., Reg. talione, i corr. in e, Barb. taleone Halb. Grut. Bong. Carolir.) Idem VI 14 p. 713 P. 'hoc penum etiam Afranius protulit: in penum erile.' (affranius Halb. Carolir.) Eadem habet anon. Bern. in Hageni anal. Helu. p. 103, 17.

TEMERARIVS Charisius I p. 84 P. 'simiam auctores dixerunt etiam in masculino, ut Afranius in Temerario: quis' e. q. s.

THAIS (Menandri?) Cf. Ritschelius Parerg. I 142 I Nonius 516, 8 'restrictim' (ita Bamb. Leid. 116, W in mg. 'restrictum' ceteri libri) 'pro restricte. Afranius Thaide: eaquae' e. q. s.

---

philoll. 1870 *p.* 828 *in adnot. spernere uideo, a librorum certe memoria proxime abest.* Horpinos *libri* Orpinos *Mercerus* Arpinos *Aldina* Hirpinos *Passeratius* Norsinos, *quos* Nursinos *intellegi uult, Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 828 *Supplendo initio multa* (*e. c.* pol, ego, nam) *apta sunt* pote *m. pr. Voss. a Oudendorpii in Apul. Metam. p.* 551, *Iunius*, *probauit Hermannus l. l.* 285 potes *libri optimi* potest *Urbin.* 308 potis *Neukirchius iambico septenario* explotam *Leid.* uilice *Leid.*: *an* uilicet? 328 tonicam (tu *sup. m. alt.*) *Sang.* tonicam *Grut. Barb.* at *om. libri* dextra (e *sup.*) *Reg.* in] intra *Grut.* in erile penum *scripsi*, *ut anapaesti fierent.* in (intra *Grut.*) penum (paenum *Reg.*) erile (*sic Halb. Reg. m.* 1 *Carolir. p.* 713, *om. Sang. p.* 713 herile *Bong. p.* 713 herile *Sang. p.* 659 herile *celeri*) *codices.* Vós quibus cordi est íntra tunicam laeua, dextera in penum herile *octonario trochaico Munkius et Neukirchius; item* uos . . . tunicam laeua, dextra intra penum Erile *Hertzius.* uós . . . tunicam manus laeua, at dextra in p. Erile *olim dederam*, *quae inmerito cauillatur Muellerus pros. Plaut.* 272. *Dimetros anapaestos Usenerus quoque agnouit idemque* erile penum *probauit.* 332 eaque *Par. P*, *Iunius* ea quae *libri* ferme *Par. P Leid m. pr.* firme *celeri* se dedere *Buechelerus* sedere *libri* firmius sedere et melius *olim conieci* 333 atque *Bamb.* utquae *Leid.* utque *celeri* ut *Par. P*

V (7)

. . uiden tu láuere lacrimis mé tuum collúm, pater?

VI (6)

Nón amatorem, ólim defensórem uti perdám uolet.

VII (3)

Vt me ésse in hac rė dúcat abs te extrárium.

VIII (10)

Adeo út te satias cáperet toti fámiliae.

IX (4)

Tuam máiestatem et nóminis matrónae sanctitúdinem

X (5)

. in Hortinos iám quantum pote éxplodam hominem, ut uílicetur.

appellabant . . . . Afranius Suspecta: noli' e. q. s. V Nonius 466, 29 'lauare cum sit eluere et emaculare et aquis sordida quaeque purgare, uetustatis auctoritas posuit etiam polluere . . . . Afranius Suspecta: uident ut' e. q. s. Idem 504, 15 'lauere inde tractum est . . . Afranius Suspecta: uident' e. q. s. VI Nonius 358, 6 'olim temporis futuri . . . Afranius Suspecta: non' e. q. s. VII Nonius 103, 10 'extrarium, quasi alienum.' VIII Priscianus VI 7 p. 694 P. 'ipsi pro ipsius Afranius in Homine . . . toti' (totae Vossius) 'pro totius idem in Suspecta: adeo' e. q. s. Idem VI 16 p. 717 P. 'quamquam inueniantur apud ueteres et nominum modo declinata' (unus ullus nullus solus totus alius) 'id est genetiuum in i, et datiuum in o desinentia. Nec solum haec, sed omnia quae simili declinatione proferuntur, sicut iam in superioribus ostendimus . . . Afranius in Suspecta: adeo . . . familiae, pro totius.' (affranius Saug. Carolir. specta Bamb.) IX Nonius 174, 8 'sanctitudo pro sanctitas . . . Afranius Suspecta: tuam' e. q. s. X Nonius 186, 3 'uilicari est rusticari uel uillae praeesse . . . Afranius Suspecta: in' e. q. s.

---

mate, quo caret Leid. 116 322 uiden tu *Mercerus* uident ut *libri plerique p.* 466 uident *libri plerique p.* 504 uiden *ms. Fabri utroque loco, probat L. Mueller annall. philoll.* 1868 *p.* 431: *cf. in Accii u.* 303 *Bamb.* tuum *Aldina* tum *libri p.* 504 tu *libri p.* 466 323 nunc *Mercerus* defensorem *edd.* defensore *libri* uti perdam *scripsi* ut per eum *libri* et patronum *Mercerus* ut reperiam *Maehly* 325 utesatias *Amien. p.* 694 ut te sacies *Halb. p.* 694 ut te satis *Reg. p.* 717 ut te satis *Sang. Vind. Grut. Halb. Carolir. p.* 717 capere' (t. *sup. m. alt.*) *Vind.* caperet, *sup.* et, *Grut. p.* 694 toti≡ *Barb. p.* 717 tote *Carolir. alter* totae *Darmst. c p.* 694, *Carolir. p.* 717 *cum aliis deterr.* toti *calidius reiecisse Vossium anal. IV* 6 *p.* 202 *monuit Fr. Haasius in adnot. ad. Reisigii scholas p.* 187; *cf. nunc etiam Neuius gramm. Lat. II* 185 *et Buecheleus decl. lat. p.* 40 327 Hortinos, *quod Bergkium annall.*

TALIO

328/9 Vos quíbus cordi est intrá tunicam manus laéua, [at]
dextra in eríle penum

TEMERARIVS

quis hic est símia,
Qui me hódie ludificátus est?

THAIS

I

'Eaque ferme sé dedere mélius consultóribus
Quám restrictim cógitata atque ómnibus ratiónibus

TALIO Priscianus V 8 p. 659 P. 'hic et haec et hoc penus, et hoc penum . , . . Afranius in Talione: uos' e. q. s. (affranius Sang. Grut. taliane (o sup.), corr. m. pr., Reg. talione, i corr. in e, Barb. taleone Halb. Grut. Bong. Carolir.) Idem VI 14 p. 713 P. 'hoc penum etiam Afranius protulit: in penum erile.' (affranius Halb. Carolir.) Eadem habet anon. Bern. in Hageni anal. Helu. p. 103, 17.

TEMERARIVS Charisius I p. 84 P. 'simiam auctores dixerunt etiam in masculino, ut Afranius in Temerario: quis' e. q. s.

THAIS (Menandri?) Cf. Ritschelius Parerg. I 142 I Nonius 516, 8 'restrictim' (ita Bamb. Leid. 116, W in mg. 'restrictum' ceteri libri) 'pro restricte. Afranius Thaide: eaquae' e. q. s.

---

philoll. 1870 *p.* 828 *in adnot. spernere uideo, a librorum certe memoria proxime abest.* Horpinos *libri* Orpinos *Mercerus* Arpinos *Aldina* Hirpinos *Passeratius* Norsinos, *quos* Nursinos *intellegi uult, Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 828 *Supplendo initio multa* (*e. c.* pol, ego, nam) *apta sunt* pote *m. pr. Voss. a Oudendorpii in Apul. Metam. p.* 551, *Iunius*, *probauit Hermannus l. l.* 285 potes *libri optimi* potest *Urbin.* 308 potis *Neukirchius iambico septenario* explotam *Leid.* uilice *Leid.: an* uilicet? 328 tonicam (tu *sup. m. alt.*) *Sang.* tonicam *Grut. Barb.* at *om. libri* dextra (e *sup.*) *Reg.* in] intra *Grut.* in erile penum *scripsi*, *ut anapaesti fierent.* in (intra *Grut.*) penum (paenum *Reg.*) erile (*sic Halb. Reg. m.* 1 *Carolir. p.* 713, *om. Sang. p.* 713 ^herile *Bong. p.* 713 herile *Sang. p.* 659 herile *celeri*) *codices.* Vós quibus cordi est intra tunicam laeua, dextera in penum herile *octonario trochaico Munkius et Neukirchius; item* uos . . . tunicam laeua, dextra intra penum Erile *Hertzius.* uós . . . tunicam manus laeua, at dextra in p. Erile *olim dederam*, *quae inmerito cauillatur Muellerus pros. Plaut.* 272. *Dimetros anapaestos Usenerus quoque agnouit idemque* erile penum *probauit.* 332 eaque *Par. P*, *Iunius* ea quae *libri* ferme *Par. P Leid m. pr.* firme *celeri* se dedere *Buechelerus* sedere *libri* firmius sedere et melius *olim conieci* 333 atque *Bamb.* utquae *Leid.* utque *celeri* ut *Par. P*

II

Maiórem laudem quám laborem inuénero.

TITVLVS

'Adpetis dominátum demens praémature praécocem.

VIRGO

I (3)

ferme uírgini
Iam créscit uterus tám quam grauidae múlieri.
⸢ Molucrúm uocatur, tránsit sine dolóribus.

II (6)

uerbis paúculis
Respóndit tristis uóce deductá mihi,
Altéque se conquiésse dixit.

II Ausonius Technopaegn. XII praef. 'scio mihi apud alios pro laboris modulo laudem non posse procedere: quam tamen si tu indulseris, ut ait Afranius in Thaide, maiorem' e. q. s.

Titvlvs Gellius XII, 8 'cum significandum autem est coactius quid factum et festinantius, tum rectius praemature factum id dicitur quam mature: sicuti Afraniús dixit in togata, cui Titulus nomen est: adpetis' e. q. s. 'In quo uersu animaduertendum est, quod praecocem inquit, non praecoquem: est enim casus eius rectus non praecoquis, sed praecox.' Eadem fere Macrobius Sat. VI 8, 13. titulus nomen Gellius, libri plerique apud Macrobium. titulus nom' Salisb. titulus νόμος Par. a (quamquam nihil testatur Eyssenhardt) titulus νομός Pontanus. titulus Omen haud displicet Iano, unice uerum esse tam confidenter quam inprudenter adfirmat Bergkius annall. philoll. 1870 p. 846. Titulus (sc. 'tabula auctionis') et Auctio eiusdem fabulae nomina uidentur Io. Val. Franckio. Pauli de titulis ex Festo excerptum p. 366 M. 'tituli milites appellantur quasi tutuli, quod patriam tuerentur, unde et Titi praenomen ortum est' conferri iussit Thysius.

Virgo I Festus p. 141 M. 'molucrum non solum quo molae teruntur dicitur, id quod Graeci μύλικρον appellant, sed etiam tumor uentris, qui etiam uirginibus incidere solet, cuius meminit Afranius in Virgine: ferme' e. q. s. Pauli Festus p. 140 M. 'molucrum . . . Afranius: uirgini, inquit, tam' e. q. s. Cf. Useneri prooem. Gryphisw. 1866 aest. p. 8. II Macrobius Sat. VI 4, 12 'deductum pro tenui et subtili

---

335 demens] petens *libri plerique Macrobii*, *sed Angl. in ras.* ueteris *Par. a*, *ut* Veneris *subesse suspicari possis* 337 iam crescit uterus tam quam grauidae mulieri *nunc scripsi.* tam crescit uterus quam grauidae mulieri *Paulus* tanquam grauidae mulieri uterus *Festi cod.* tam crescit uterus quam grauidulae mulieri *O. Muellerus* excrescit uterus tanquam grauidae m. *Scaliger* tam crescit u. quasi quom gr. m. *olim legi uolueram.* 338 *alteri personae tribui* 340 tristi *Par. f Bened.* ** deducta (*eras. ut uid.* in) *Par.* mihi *Bothius*, *om. libri*, *sed latere in sequenti* m *littera conicio* 341 alteque *Borb.* malleque *celeri*

III (2)

. . . . ní ueniret quód nunc agitur ín solum.

IV (4)

Aliís de rebus, ní qua coepistí super

V (1)

Quo tú conmetas? ‖ úbi confixus désides?

VOPISCVS

I (10)

Consédit uterum, nón ut omninó tamen

eleganter positum est. Sic autem et Afranius in Virgine: uerbis' e. q. s. III Nonius 124, 20 'insolum, insolitum. Afranius Crimine [I] idem Virgine: ne' e. q. s. IV Festus p. 305 M. 'super significat quidem supra — — uerum ponitur etiam pro de, Graeca consuetudine, ut illi dicunt ὑπέρ — — Afranius in Virgine:' (uirginem cod. teste H. Keilio mus. Rhen. VI 625) 'alis' e. q. s. V Nonius 89, 33 'conmetare, conmeare . . . Afranius Virgine: quo' e. q. s.

Vopiscvs Cf. Plinius n. h. VII 10 'uopiscos appellabant e geminis qui retenti utero nascerentur altero interempto abortu.' (de praen. 4) Geminum partum conceperat puella quaedam, quorum altero interempto abortu (I) ne uopiscum quidem sustulerat pater (II). Eum autem iam culpae paenitet (VIII), sed nuptiae, ut uidentur, cum alia condictae (VII) prohibent quo minus reducendi illam desiderio satis faciat (V). Contra ab altera parte exponendi infantes ratio grauiter defenditur (XI) maiorumque exemplis adulescenti honestius commendatur coniugium (XII). Praeterea mulier ex earum genere, quales Emanc. XXII tanguntur, imperiosa (XVII. XIX) anusque adulescentis amorem captans (XX. XXI) inducitur. Nec desunt parasiti (XIV), ancillae (XXII) serui (XXIII. XXIV) partes sollemnes. I Nonius 230, 1 'uterus . . . neutro Plautus . . . uterum dolet. Turpilius . . . uterum cruciatur mihi. Afranius in Vopisco: sedit'

---

libri conquiesse *scripsi tribus syllabis pronuntiandum* (*cf. ad Ennii trag.* 137 *adn.*) non quiesse *libri*, *sed* quieuisse *Par. a* (*tacente Eyssenhardto*) *Borb.* deducta, male Quod sé quiesse dixit *Hermannus l. l.* 286 342 ni *scripsi* ne *libri* eueniret *Bothius*, *cuius tamen ipsum postea* (2) *paenituit* nunc *Iunius*, *om. Leid.* non *Urbin.* 307 num *celeri libri* 343 aliis *Stephanus* alis *cod.* ni *Neukirchius* in *cod.* nec *O. Muellerus* 344 *Personas distinxit ante L. Muellerum mus. Rhen. XXIV* 242 *Bothius*, *qui tamen pro responso, non ut Bentleius pro interrogatione habuit alterum hemistichium.* defixus *Bentleius in Ter. heaut. III* 1, 35

345 consedit *Maehly et Buechelerus lat. decl.* 12 [*item Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827] uterum *pro nominatiuo habentes*, *quamquam neutrum genus exemplis a Nonio laudatis minime probatur*, *ut hic quoque graecum accusatiuum intellegam. Coniciebam praeterea* sedauit *uel* leuauit

II (9)

Nón dolorum pártionis uéniet in mentém tibi,
Quós [tu] misera pértulisti, ut pártum proicerét pater?

III (31)

'Amentes, quibus ánimi non sunt íntegri, surde aúdiunt.

IV (33)

. . quasi uerbum fécerim de isto út pote.

V (26)

Quo cásu cecidit spés reducendí domum
Quam cúpio, cuius ego ín dies impéndio
Ex désiderio mágis magisque máceror.

VI (29)

. . . quia scit me íllam amare pérditim.

VII (13)

Igitúr quiesce, et quóniam inter nos núptiae
Sunt díctae, parcas ístis uerbis, sí placet.

VIII (6)

Voluptátem capio máximam, cruciári tua te cúlpa,
Qui dé te et de illa péssime, quam déamas, promerére.

e. q. s. II Nonius 217, 29 'partitudo et partio feminino . . . Afranius Vopisco: non dolorum' e. q. s. III Charisius II p. 194 P. 'surde.' Cf. Menandri Ἀνεψιῶν I: φύσει γάρ ἐστ' ἔρως Τοῦ νουθετοῦντος κωφόν· ἅμα δ' οὐ ῥάδιον Νεότητα νικᾶν ἐστι καὶ θεὸν λόγῳ. IV Charisius II p. 198 P. 'utpote; Lucilius tertio * Plautus uero . . . et pro uerbo posuit: non enim pote . . . Afranius in Vopisco: quasi' e. q. s. V Charisius II p. 182 P. 'inpendio. Afranius in Vopisco: quo casu cecidit' e. q. s. (sic Putschius. uopisc. . . . cas^u cecidit cod. uopisco cecidit ed. pr.) VI Charisius II p. 191 P. 'perditim.' VII Nonius 280, 23 'dicere etiam promittere . . . Afranius in Vopisco: igitur' e. q. s. VIII Nonius 97, 22 'deamare, uehementius amare.'

346 uenit *malim* 347 quos tu misera *Hermannus l. l.* 287 quos misera *libri* quos miserula *Bothius* quis me miseram *idem* 2 perculisti *Bothius* 2 proiecit *susp. Neukirchius* proiceres *Bothius* 2 patri *Urbin.* 308 348 am^e antes *cod.* amentes *ed. pr.* amens es *Bothius* amantes *Taubmannus ad Plauti Casin. III* 2, 12: *saltem* nám amantes *coniecisset.* 349 utpute *cod.* 351 impedio *cod.*
354 quiesce et *Lipsius epist. quaest. V* 25 quiescet *libri plerique* quiesce *Montisp.* 356 uoluptatem *Urbin.* 307, *edd.* uoluntatem *ceteri libri* 357 de te *Scaliger* det *libri* pessime *Palmerius*

IX (14)

Di tíbi dent propria, quaécumque exoptés bona.

X (28)

. . sinunt di et pórro passurós scio.

XI (20)

Antíquitas peténda in principio ést mihi.
Maióris uestri incúpidioris líberum
Fuére.

XII (19)

eius te súscitat
Imágo, cuius effígia, quo gnatú's patre.

XIII (24)

memini mémoriter.

XIV (11)

équidem te numquám mihi

IX Nonius 362, 14 'proprium rursum significat perpetuum. . . . Afranius Vopisco: dii' e. q. s. Comparauit Schneidewinus in relationibus Gotting. 1855 p. 1638 Homericum uersum: σοὶ δὲ θεοὶ τόσα δοῖεν, ὅσα φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς. X Charisius II p. 190 P. 'porro . . . pro longius. Afranius in Vopisco: sinunt' e. q. s. XI Nonius 496, 3 'accusatiuus numeri singularis positus pro genetiuo plurali . . . . Afranius Vopisco: antiquitas' e. q. s. XII Nonius 493, 1 'effigia pro effigies.' XIII Charisius I p. 89 P. 'memoriter ex eo fit, quod est memor, memoriose' (immo 'memorior') 'non dicimus nec memoriosius: non habet enim comparationem. Cicero . . . et Afranius in Vopisco: memini memoriter, ut Romanus refert in libro de aduerbiis sub eodem titulo.' Idem II p. 184 P. 'memoriter.' XIV Nonius 235, 22 'aequales sunt similes et ex aequo.' Idem 337, 20 'lautum, eligans, suaue . . . Afranius Vopisco: equidem' e. q. s.

Spicileg. ap. Grut. IV 724, *qui tamen cetera corrupit magis quam correxit.* pessima *libri* promere *Leid.* 358 dii *libri* propria dent *Montisp.* 359 et nunc *supplendum esse monuit Buechelerus* sinunt di et *cod.*, *om. ed. pr.* fiunt dii et *Putschius* ferunt di et *Bothius* 360 repetenda *Bothius* 2, *recte ut uid.* 361 *nominatiuorum formas* maioris . . . incupidioris *mutare nolui.* cupidioris *Colb.* 363 eius *Bothius* 2 cuius *libri* 364 quo gnatus *Bamb. Leid.* 116 *Colb.*, *ed. princ.* cognatus *celeri libri* eius te suscitet Imago, cuius effigia es, quo natus, patris! *Bothius* 2 *Fortasse sic scribendum:* nisi (*uel* non *uel* nonne) eius te suscitat Imago cuius effigia es, quo gnatu's patre 366 et quidem *libri p.* 235 equidem te nunquam acciui mihi *Bothius* 2

Parasítum, uerum amícum aequalem atque hóspitem
Cotídianum et laútum conuiuám domi

XV (25)

. . . . etením cotidiáno in rebus máximis
Propósitis qui noenúm potest quin meó sit nixus nómine.

XVI (3)

Homo múlierosus cónferat me alio ílico.

XVII (16)

Dum mé morigeram, dúm morosam praébeo,
Deinde áliquid dedita ópera controuérsiae
Concínno, laedo intérdum contuméliis.

XVIII (32)

. . tumultuóse et cunctis cópiis

XIX (12)

Exclúdat uxor tám confidentér uirum?
Non fáciet.

XV Charisius I p. 177 P. 'cotidiano.' XVI Nonius 28, 25 'mulierosi dicti mulierum appetentes.' XVII Nonius 433, 28 'morata, quod est morigera, et morosa hanc habent distantiam, quod morosa est contrariis et peruersis moribus.' ('morata, morigera et morosa hanc h. d., quod morata est bene instituta, morigera morem gerens, obsequens; morosa contrariis et p. m.' Quicheratius) Idem 529, 6 'quotiens genere neutro plurali numero opera legerimus, significantur fabricae . . . cum genere feminino numero singulari, intellegendum aut opus uel labor pro mercede sumpta . . . Afranius Vopisco: deinde . . . concinno.'
XVIII Charisius II p. 197 P. 'tumultuose.' XIX Nonius 262, 16 'confidentia rursum temeritas, audacia . . . . Afranius Vopisco: excludat' e. q. s.

---

368 conuiuam *ed.* 1476 conuiuium *libri p.* 235 et conuiuium *libri p.* 337 *Supplendum* habui *uel simile quid* 369 cottidiano *cod.* *fortasse* opere in cotidiano ut rebus m. *scribendum* 370 qui propositis *cod.*, *transposui.* qui praepositis *ed. pr.* qui praepositus *Fabricius* noenum *scripsi* nc̄, *i. e.* nunc *cod.* quin *scripsi* qui *cod.* quis praepositus, nunc potest, qui *Bothius* 371 conferat me (*an* se?) alio ilico *conieci* confert (confret *Par. P*) me ilico alio *libri*, *quibus olim seruatis octonarium iambicum discripseram.* alio confert me illico *Bothius* 372 dum me *Passeratius* dum *libri* dum non *Mercerus* 373 aliquid *libri p.* 433 id quod *libri plerique* (id *om. Colb.*) *p.* 529 controuersia *Bamb. p.* 529 374 concinno] cacinno *Bamb. p.* 529 ledo *libri praeter Harl. p.* 433

XX (1)

Si póssent homines délenimentís capi,
Omnés haberent núnc amatorés anus.
Aetás et corpus ténerum et morigerátio,
Haec súnt uenena fórmosarum múlierum:
Mala aétas nulla délenimenta ínuenit.

XXI (15)

ápage sis:
Dirám tuam animam in náribus primóribus
Vix pértuli edepol.

XXII (2)

nóui ·non inscítulam
Ancíllulam, uestrae híc erae uestíspicam.

XX Nonius 2, 2 'nam aetatem malam senectutem ueteres dixerunt . . . Afranius Vopisco: si possent' e. q. s. Cf. Menandri inc. fab. C (619): ἓν ἔστ' ἀληθὲς φίλτρον, εὐγνώμων τρόπος. Τούτῳ κατακρατεῖν ἀνδρὸς εἴωθεν γυνή. XXI Nonius 427, 33 'primores summae quaeque res . . . Afranius Vopisco: apage' e. q. s. XXII Nonius 12, 17 'uestispici appellabantur uestium custodes serui, quod frequenti diligentia uestis inspiciant. Plautus Trinummo . . . uestispici, unctor, auri custos. Afranius Vopisco: noui' e. q. s. (Deest hoc exemplum in Bamb.)

---

378 delinimentis *Bamb.* 380 est morigeratio *L. Mueller annall. philoll.* 1867 *p.* 503 [*de quo iudicat Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 836] morigeneratio *Bamb. Harl.* 382 *Personam mutat Quicheratius*, *qui antea* multa *coniecerat* delinimenta *Bamb.* 384 diram tuam animam *scripsi* cliuamtum animum *ms. Victorii* (*quamquam* cliuuntum *indicat Quicheratius*) *et*, *scr.* u *super* a *in* cliuam, *W* cliuum tum animum *ceteri libri* cliuum tuum animum *Stephanus* iram tuam animi '*praeferret si per libros liceret*' *Meinekius in Theocrito p.* 470 apáge te sis: olidám tuam animam náribus p. *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 830 *insolito uocis* apage *accentu* 385 edepol *edd.* etepol *libri* 386 inscitulam *Gulielmius in Plauti Cist. c.* 4 insrituram *W cum libris Quich. ut uid.* inscitunam *Leid.* insciam *Basil. ms. Fabri* inspecturam '*uetus codex*' *Stephani* 387 uestrae hic (*uel* hinc) erae *nunc conieci* uespere et *libri optimi* ueste et *Urbin.* 307, *in quibus* ues *syllabam olim pro dittographia habebam.* uestiplicam et *Bothius* uespertino *Neukirchius* uestipicam *Leid.*, *quod per se ab utroque* (uestiplicam *et* uestispicam) *aequo spatio abest* noui nón inscitam ancillulam Véstram esse et uestispicam *uel*: nóui non inscitulam ancillám uestram et u. *Hermannus l. l.* 286 nóui non inscitam ancillam uespere et uestispicam *Roeperus Philol. XV* 283; *eadem*

XXIII (22)

male meréntur de nobís eri,
Qui nós tanto opere indúlgent in puéritia.

XXIV (21)

Tandem út possimus nóstra fungi múnera.

XXV (4)

tu flagriónibus

XXVI (5)

Tíntinnire iánitoris ímpedimenta aúdio.

XXVII (18)

Hém quid hoc? perií, pertimui: quíd tumulti exaúdii?

XXVIII (23)

Quánta hic uociferátione fértur: ei miseraé mihi!

XXIX (27)

Praeféstinamus quaé sit causa scíscere,
Quod sít necessum scíre, praesertim ín breui

XXIII Nonius 502, 10 'accusatiuus pro datiuo ... Afranius Vopisco: male' e. q. s. XXIV Nonius 497, 28 'accusatiuus uel nominatiuus pro ablatiuo ... Afranius Vopisco: tandem' e. q. s. XXV Nonius 28, 29 'flagriones dicti serui, quod flagris subiecti sunt, ut uerberones a uerberibus. Afranius Vopisco: tu flagrionibus. Priuigno [XIII].' Excidit post 'flagrionibus' cum ceteris Afranii uerbis et nouum lemma et nomen Afranii. XXVI Nonius 40, 14 'tintinnire dicitur sonare, unde et tintinnacula' ('tintinnabula' Iunius) 'sunt appellata.' (tintinnire W Bamb. cintinnire Leid. titinnire ceteri) Festus p. 364 M. 'tintinnire' (sic Vat. S, Perizon. exc., ed. pr. titinnire Vat. R, Ald., mg. Vrsini. tintinnare Vrsinus) 'est apud Naeuium hoc modo ... et apud Afranium: ostiarii impedimenta tintinnire audio.' XXVII Nonius 490, 1 'tumulti .... Afranius Vopisco: hem' e. q. s. XXVIII Nonius 505, 21 'feruitur aeque pro feruetur.' (pro feruetur Bamb., Rothius pro feruit W pro feruitur ceteri libri) Corrupto textu nisus uidetur glossator. XXIX Charisius II p. 186 P.

---

fere, *sed* uestrae erae et u. *Buechelerus*: et *certe abundat*
389 nos *ed.* 1526 non *libri* 390 possumus *Bamb.* 391 flagrioni nubes *Maehly* 392 tintinnire *Leid. Harl. Par. P* titinnire *ceteri codd. Nonii*, *Festi Vat. R et Aldina* ostiarii impedimenta tintinnire audio *memoriter*, *ut uidetur*, *Festus* 393 *an* exaudio?
394 quanta hic *scripsi* quanti *libri* quanta *ed.* 1526 fertur: ei *nunc scripsi* feruitur ei *Nonius*, *cui olim fidem habens* ei *delebam.* feruit: ei *Bothius*, *et uidetur haec quoque lectio antiqua fuisse.* 396 praesertim] proferte *Buechelerus*, *post* sciscere *grauius interpungens*

XXX (30)

Vbi quíd repentino húius consimile áccidit.

XXXI (7)

. id est intus áctum: periit ópera ni mirúm meae
'Ex animo fidélitatis.

XXXII (8)

Quódque nunc offéndo semper prócul a nostra sít malum.

XXXIII (17)

nam nútricatur olíua

EX INCERTIS FABVLIS

I (Virg. 5)

[Sórdidum] tugúrium et turpe

'necessum. M. Cato . . . necessum Afranius in Vopisco: praefestinamus' e. q. s. XXX Charisius II p. 193 P. 'repentino pro repente . . . Afranius in Emancipato [X] idem in Vopisco: ubique' e. q. s. XXXI Nonius 110, 1 'fidelitatem, id est fidem . . . Afranius Vopisco: id' e. q. s. XXXII Nonius 146, 32 offendo, offensio.' Non credo. XXXIII Nonius 478, 25 'nutritur et nutricatur pro nutrit et nutricat . . . Afranius Vopisco: nam n. o.' (uobisco W) Ex Inc. Fab. I Festus p. 355 M. '[tugu]ria a tecto appellantur

---

397 ubi quid (*uel* cui) *conieci* ubique *cod.* tibique *Buechelerus* cum simile *ed. pr.* 398 *Potest uel ab initio* si *suppleri uel* idne *scribi*, *nisi forte aut* pridem est intus actum *aut* si ille est intus, actumst *praestat* intus] inditus *Par. P* id ést intus áctum *pro clausula bacchiaca habet*, *deinde septenarium iambicum continuat Buechelerus* id enim si intus actum *Hermannus l. l.* 287 id id est: interii, actum! *Bothius* 2 *Plane delendum esse* id est *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827 *suspicatur* periit *Urbin.* 307, *Bothius* perit *libri* mea *W Urbin.*, *Hermannus* 399 ex animo *Hermannus* ea animo *Urbin.* ea aio *W Par. P* actio *ceteri libri* ea animo *ante Aldum* tacitae *Buechelerus* 400 quodque nunc *scripsi* quoque nunc *libri* quoquo loco hunc *Bothius* 2 semper *Bothius* sepae *Leid.* saepe *ceteri libri* procul a nostra sit malum *scripsi* procul nostra sit (sint *Harl.*) mala *libri* nostra sit mala procul *Bothius* nostrae sit malae procul *idem* 2 quoque n. o. ab aede nostra sit procul mala *coni. Quicheratius*, *in quibus* aede *praeierat Mercerus;* quoque n. o. saepe procul a nostra sit mala *Buechelerus. Ego olim* quaeque n. o. s. sint procul nostra mala *scripseram* 401 *anapaestos cum Buechelero notaui* nutricatur *edd.* nutricator *libri* úna oliua nutricatur *conieceram* oliua *Vergilio*, *cuius inserit locum e georgicis* (nutritor oliuam), *reddendum esse ariolatur Quicheratius* 402 sordidum *suppleuit Vrsinus* est *cod.*

II (12)

Priapus

nám quod uulgo praédicant
Auríto me parénte natum, nón ita est.

III (14)

Cum ad méd expiras ét fabellare íncepis,
Ex óre mi oculis tuí bibones ínuolant.

IV (9)

uxórium istud tóxicum
Míttas

[domicilia rusticorum] sordida.' ('et sunt fumo sordida' Vaticc. RS) 'Afranius in V.............. tugurium est turpe.' (in Virgine: sordidum tugurium Vrsinus, sed posse etiam ad Vopiscum referri monuit Neukirchius) II Macrobius Sat. VI 5, 6 'auritos lepores non Maro primus usurpauit, sed Afranium sequitur, qui in prologo ex persona Priapi ait: nam' e. q. s. III Isidorus Orig. XII 8, 16 'bibiones sunt, qui in uino nascuntur, quos uulgo mustiones a musto appellant, unde Afranius: ad' e. q. s. (bib[i]ones, suprascr. i m. 2, Monac. musciones Wolfenb. Mon. afronius Par. 10291 Germ. 805) Thesaurus nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 67 'hic bibo, nis ·i· ille qui multum bibit, et plur. bibones, um ·i· uermiculi uinum supernatantes, unde Afranius: cum ad me' e. q. s. (ibidem p. 77 'bibones qui multum bibunt .. bibiones, uermiculi qut supernatant uinum') Cf. Vopisc. XXI Consobr. II Menandri Θεττάλῃ III: ὄξεις, ἱερόσυλ', οἶνον πολύ. IV Festus p. 355 M. 'toxicum dicitur cerua[rium uenenum, quo] quidam perungere sagit[tas soliti sunt. sed] Caecilius Gamo — — Afra[nius in]...... uxorium istud toxicum mit...' (Affranius uxorium istud toxicum nec quidquam praeterea Vaticc.

---

404 arito *Paris.* natura, *suprascr.* m, *Salisb.* 405 cum ad med expiras et *scripsi* cum ad me expectas et *Isidori Monac.* cum a me expectas et *Wolfenb.* cum a me expectas set *German.* cum expectasset a me *Par.* 10291 (*quibus hic ordo* cum expiras ad med et *traditur*) quum me expectaret *ed. pr.* cum ad me expectas, *om.* et, *thesaurus* cum me expectares et *Isidori uulg.* ad me cum spectas et *Grialius* fabellare *scripsi* fabolare *Isidori Wolfenb. Monac.* fabulare *ceteri libri* eloqui *thesaurus* fabularique *Grialius* incepis *German.* incipes *Wolfenb. Monac.* incipis *Par.*, *om. thesaurus* 406 mi oculis tui (*uel* tuo) *scripsi* in oculis (ocolis *Wolfenb.*) tuis (*m.* 2 *suprascr. Monac.*) *libri Isidori* in oculos tuos *thesaurus* bibiones, i *post. cras.*, *Monac.*, *illud fortasse rectius* 408 mittas *an* mittás *fuerit incertum* mit . . . *cod.* mittite *Vrsinus* mittere *Scaliger* mitte ei *susp. Neukirchius*

V

Heú me miserum! ‖ dúm modo doleat áliquid, doleat
quíd lubet.

VI (8)

tanne árcula
Túa plena est aránearum?

VII (1)

pallam fác cito
Dé mensa et plagulám de lecto [et] péllis demitte órdine.

VIII

'Accedo ad te, ut tíbi ceruicem . . fingam línteo.

RS) Cf. Vopisc. XX V Cicero Tusc. disp. IV 20, 45 'impunitas enim peccatorum data uidetur eis, qui ignominiam et infamiam ferunt sine dolore: morderi est melius conscientia. ex quo est illud e uita ductum ab Afranio: nam cum dissolutus filius: heu m. m. tum seuerus pater: dum' e. q. s. Ibidem 25, 55 'at commode dixit Afranius: dum' e. q. s. 'dixit enim de adulescente perdito ac dissoluto.' Idem epist. ad Att. XVI 2, 3 'sed tamen dum modo doleant aliquid, doleant quidlibet.' VI Festus p. 359 M. 'tanne' (sic Vaticc. RS, tamne Vrsinus, ed. pr.) 'eo usque, ut Aelius Stilo et Opilius Aurelius interpretantur. Itaque Afranius: tanne' e. q. s. Paulus p. 358 M. 'tanne eo usque. Afranius: tanne' e. q. s. VII Nonius 378, 10 'plaga aliquando pars lecti, aliquando omnis . . . Afranius: palam' e. q. s.
VIII Isidorus Orig. XII 6, 60 'spongia a fingere, id est nitidare et extergere, dicta.' (sfungia Wolfenb. German. spungia Mon. fungia Par. 10291 sfingere Wolfenb., quo Corssenus symb. crit. 186 sq. 460 uti poterat) Cf. Cicero pro Sest. 35, 77 Cato de re r. 67, 2. Seruius ad Verg. Aen. VIII 634 'Afranius: accedo... linteo, id est extergam.'

---

409 *uno uersu coniungi iussit Bentleius* dum modo *Lachmannus in Lucr.* 116 dummodo *uulgo* doleant (*bis*) *Cicero ad Att.* quid libet *libri Tusc. altero loco* 410 tanne *Paulus*, *Festi Vaticani RS* tamne *Festus Pii et Vrsini* 412 pallam *Palmerius* palam *libri* fac cito *Neukirchius* facto *libri* facito *Bothius* farcto *Palmerius* 413 de mensa *scripsi* demea *libri optimi* demetet *Basil.* demet et *uel* demito *Iunius* deme et *Palmerius* deme meam et *Neukirchius* Demea *Bothius* et *ante* pellis *addidi*, *om. libri* demitte ordine *scripsi* dimitte in ordine *libri* 414 *primo pede mancum septenarium dimensus est Hermannus l. l.* 287: *ego quintum pedem* (*fortasse* et tergum) *excidisse statuo.* adcedo, *corr. m.* 2 d *pr. in* c, *Mon.* adcaedo *German.* sfingam *Wolfenb.* lenteo *Wolfenb. Germ.*

IX (2)

Inscríbat aliquis 'árse uerse' in óstio.

X

Ego me ésse stultum exístimo, fatuum ésse non opínor.

XI (13)

Nesció qui nostri míseritust tandém deus.

XII (4)

. . non possum uérbum facere: obbrútui.

XIII (3)

. . mustriculam in déntes impingám tibi.

IX Pauli Festus p. 18 M. 'arseuerse auerte ignem significat. Tuscorum enim lingua arse auerte, uerse ignem constat appellari. unde Afranius ait: inscribat' e. q. s. X Isidorus differ. 500 'quidam ueterum fatuum existimant, qui nec quod fatur ipse, nec quod alii dicunt, intelligat; stultum uero hebetiorem corde. unde Afranius: ego, inquit, me stultum . . . opinor: id est obtusis quidem sensibus, non tamen nullis.' Eadem in Salomon. gloss. a Spengelio laudatis, et in Orig. X 246 'stultus hebetior corde, sicut quidam ait: ego' e. q. s. 'id est obtunsis quidem sensibus, non tamen nullis.' XI Gellius XX 6, 5 'inuenio . . non paucis in locis nostri atque uestri dictum; non nostrum aut uestrum . . . Terentius in Phormione . . . nostri nosmet paenitet. Afranius in togata: nescio' e. q. s. 'et Laberius in Necyomantia . . . nostri oblitus est. dubium porro, inquit, non est, quin eodem haec omnia casu dicantur: nostri oblitus est, nostri misertus est, quo dicitur mei paenitet, mei misertus est.' infra 11: 'cur igitur Terentius paenitet nostri, non nostrum, et Afranius nostri miseritus est, non nostrum?' XII Pauli Festus p. 187 M. 'obbrutuit, obstupuit, a bruto, quod antiqui pro graui, interdum pro stupido dixerunt. Afranius: non' e. q. s. XIII Pauli Festus p. 147 M. 'mustricula est machinula ex regulis, in qua calceus nouus suitur. Afranius: mustriculam'

---

415 arseuorse in ostio *Scaliger* in ostio arseuerse *Paulus*, *quem ordinem qui seruare uelit*, *ei scribendum esse*: aliquis óstio 'Arseuerse *monere uidetur O. Muellerus* aliquis ocius in ostio a. u. *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 835 416 ego me esse stultum *origg. Wolfenb. Parisini duo* ego me stultum *diff.*, *origg. Monac.*, *ed. pr. altera* ego me ipsum stultum esse *uulgo* egomet me stultum *Otto* ego memet stultum *Spengelius in Caecil. p.* 12 exestimo *Paris.* 7582 *origg.* fatuum esse *origg. Mon. Parr. duo* factum esse *Wolfenb.* (fatuum me esse *Gu. a*) fatuum me *Otto* opinior (i *post. in ras.*) *origg. Mon.* opino *Wolfenb.* 417 miseritust *scripsi* miseritus *libri*, *quod seruari placet Bergkio annall. philoll.* 1870 *p.* 846, *sed uide supra Gellii uerba.* 418 *an* non úllum possum? *cf. Ter. Andr.* 256 *et* 300. 411. 753 *eun.* 88 *adelph.* 135 obbrutui *Augustinus in marg.* obrutui *libri* 419 caue ne *praemitti potest*

XIV (10)

Indígnum uero téstu [quod] dicí solet

XV (16)

'Etiam quicquam egísti?

XVI (15)

Intér loquendum

XVII

coxéndice

Pergám remillo?

XVIII (6)

'Arquato medeór, solato . . . uertígini

XIX (7)

Festus p. 314 M. '[stipes fustis terrae] defixus: Afra[nius in . . . . . . p]orro honeste . . . . [stip]ite hostium . . . . . [uostram inplo]ro fidem, qui . . . . am siluam et' e. q. s. Plane incertum est quantum ex hac ruina pertineat ad Afranium.

XX (5)

rutilia

e. q. s. XIV Charisius I p. 118 P. 'testu, ut genu Flauius Caper ueteres ait uti solitos. Mummius . . . Afranius: indignum . . . testu. at Maro testam dixit.' XV Seruius in Aen. XI 373 'etiam . . . ponitur etiam pro nondum. Afranius: etiam q. e.' XVI Seruius in Verg. ecl. 9, 23 'inter agendum, dum agis. et honesta locutio est, si dicamus inter cenandum hoc sum locutus. Afranius: inter loquendum.' XVII Festus p. 277 M. 're[millum dicitur quasi repandum.] Lucilius — et Afra[nius in . . . . . . co]xendice pergam . . . .' XVIII Festus p. 301 M. 'solatum genus morbi maxime a rusticantibus dicitur, cuius meminit etiam Afrani[us in . . . .] arquato med[. . . . .]tigine.' mederi et uertigine Vrsinus XX Festus p. 262 M. 'Rutilium rufum significat, cuius coloris

---

420 indignum uero dici solet testu *cod.*, *ed. pr.*: *ad senarium redegi.* indignum uelut dici solet testu *Putschius* in signum uelut duci solet testu *C. Barthius* indignum ueluti dicier testu solet *proposuit Bothius* indignum ueru disco olla et testu *Neukirchius.* i. uero reici testu solet *Buechelerus. Baccheos* indignum uero, Vt dici solét, testu *olim dederam* 424 remillo *addidi*, *lacuna in cod.* 425 *laciniam quantum fieri potuit consarcinaui; si fabulae nomen apud Festum defuit*, *uersus fortasse sic incepit:* soláto et arquató medétur . . . uertigini. *De codice uide supra.* árquato medetur, solato, affecto (*aut* medeor, s., cruciato) uertigine *Buechelerus*

XXI (17)

comptus

XXII

num quis me quaésiit?

⁋ Bóna fortuna.

XXIII (18)

cupiluci

XXIV

naucum dare

XXV

ipsissimus

studiosae etiam antiquae mulieres fuerunt, unde traxerunt cognomina Rutilias, ut indicat frequenter Afranius.' (rutilae Vrsinus) Cf. Varro de l. L. VII 83 'rutilare est ab eodem colore; aurei enim rutili, et inde etiam mulieres ualde rufae rutilae dictae.' de praen. 7 'antiquarum mulierum . . praenomina fuerunt Rutilia' (sic. Vatic. rutilla Torrenius rutila ceteri) 'Caesellia . . . a colore ducta.' Rutilia nomen extat in CIL I n. 144, Rutila in CIN n. 5891 XXI Pauli Festus p. 40 M. 'comptum Afranius pro ornatu et cultu posuit.' XXII Pompeius in Keilii gramm. Latt. uol. V p. 311, 17 'charientismos . . . habemus etiam apud auctores hoc: ecce habemus in Afranio. interrogat seruum adulescens: numquis me quaesiuit? et ille seruus respondet: bona fortuna, id est nullus, quasi rem duram dictu mitius dixit.' Charisius p. 247 P. 'charientismos est dictio per ea quae grata sunt aliud dicens aliud significans, ut cum interrogamus num quis nos quaesierit et respondetur bona fortuna, unde intellegimus nos neminem quaesisse.' Cf. Diomedes p. 458 P. Donati ars p. 1778 P. (uol. IV p. 402 Keil.) 'charientismos est tropus, quo dura dictu gratius proferuntur, ut cum interrogantibus nobis numquis nos quaesierit, respondetur bona fortuna; exinde intellegitur neminem nos quaesisse.' (num quis nos Leid. quis nos Santen. num nos Sangerm.) Eadem fere in scheda Monacensi edita a Spengelio Philol. XXI 122 XXIII Varro de l. L. V 25 M. 'extra oppida a puteis puticuli' (sic Flor. teste H. Keilio) '. . . qui locus publicus ultra Exquilias, itaque eum Afranius cutilucos in togata appellat, quod inde suspiciunt perpetuo lumen.' (sic libri boni putiluculos cod. B, Spengelius subluculos O. Muellerus petilucos uel cupilucos conieci.) Cf. Festus s. u. puticulos p. 217 M. XXIV Ausonius cent. nupt. praef. 'pro quo' (sc. centone) 'si per sigillaria in auctione ueniret, neque Afranius nauci' (immo naucum) 'daret nec ciccum suum Plautus offerret.' XXV Pompeius in Keilii gramm. Latt. uol. V 153, 16 'ea autem quae non sunt qualitatis et quantitatis, non recipiunt conparationem. Ne te decipiant illa Plautina et Afraniana uerba, ipsissimus; ioco comico hoc dixit. est etiam apud Graecos αὐτότατος tale. comica sunt ista et ad artem

---

432 quaesiit *Paris. P*, *Santen.* quaesiuit *ceteri. Disposuit numeros L. Mueller mus. Rhen. XX* 374

XXVI

Nonius p. 557, 14 in extremo libro, in capitis XIX 'de propinquitate' exitu post explicata uocabula 'caesares agrippae uopiscus glos leuir fratriae amitini patruelis consobrini' haec addit: 'de quibus exempla multa sunt in antiquis auctoribus et maxime in Afranio et iuris uetustissimis scriptoribus.' Cf. Afranii Consobrini, Fratriae, Materterae, Mariti, Priuignus, Sorores, Vopiscus.

XXVII

Marius Victorinus p. 2524 P. (105 G.) 'quod uero ad clausulas, id est minuscula cola, pertinet, quot genera uersuum sunt, totidem eorum membra pro clausulis poni possunt, et solent in canticis magis quam diuerbiis, quae ex trimetro magis subsistunt, collocari et praecipue apud Plautum et Naeuium et Afranium. nam hi maxime ex omnibus membris uersuum, colis ab his separatis, licenter usi reperiuntur in clausulis.'

INCERTI NOMINIS RELIQVIAE

I

Seneca epist. 89, 7 'sapientia est, quam Graeci σοφίαν uocant. hoc uerbo Romani quoque utebantur, sicut philosophia nunc quoque utuntur: quod et togatae tibi antiquae probabunt et inscriptus Dossenni monumento titulus.' Cf. Afranius 299.

II

Seruius in Verg. Aen. XI 160 'ueteres enim uiuendo uincere dicebant superuiuere . . . nam et in togatis uictrices appellantur, quae uiros extulerunt.'

III

Donatus in Ter. eun. I 1, 12 'concessum est in palliata poetis comicis seruos dominis sapientiores fingere, quod idem in togata non fere licet.'

non pertinent.' XXVII Scribendum fortasse quae ex trimetro subsistunt deleto magis. Ceterum cf. mus. Rhen. XXVII 191 Praeterea uelut uel hoc est ante colis deleto ex inseri uult Keilius

IV

Quisnam íste torquens fáciem planipedís senis?

IV Quintilianus V 11, 24 'admonendum est rarius esse in oratione illud genus quod εἰκόνα Graeci uocant, quo exprimitur rerum aut personarum imago, ut Cassius: quis istam faciem lanipedis senis torquens.' Cassium Parmensem laudari suspicatur in indice Halmius; sed tragoediam certe iste uersiculus non spirat. Immo Cassius Seuerus orator nobilissimus intellegendus, de quo uide H. Meyeri oratt. Rom. fr. p. 545 sq. Verba eius a Quintiliano laudata aut prosa sunt aut ex comoedia in orationem translata et uersus ut fiat, ita transponenda ut indicaui.

---

437 quis (*om.* nam) *libri* iste *Burmannus*, *prob. Halmius.* istam *libri* planipedis *Regius* lanipedi *Ambros. Bamb. m.* 2 lanipendi *Bamb. m.* 1 *Verborum ordinem*, *ut supra legitur*, *mutaui* : *etiam* faciem torquens, *ut Buechelerus proposuit*, *ferri potest*

FABVLA ATELLANA

L. POMPONIVS BONONIENSIS

ADELPHI

quód ille dicit, cúm datatim in lécto tecum lúsi

AEDITVMVS

Quí postquam tibi adpáreo atque aedítumor in templó tuo,
Néc mortalis néc mortalium úllum in terra míseriust.

AGAMEMNO SVPPOSITVS

Ne quís miretur, cúm tam clare tónuerit,
Vt, sí quis dormitáret, expergísceret.

ALEONES

I (1)

'Aleo [non] lúdam sane, [né] meae male olánt manus.

ADELPHI Cf. Ritschelius Parerg. I 133. Nonius 96, 18 'datatim, id est inuicem dando....Pomponius Adelfis: quod' e. q. s. Pomponium Bassulum intellegi uoluit Osannus in Ephem. Marburg. 1849 p. 219

AEDITVMVS Nonius 75, 15 'aedituor, id est aedem tueor. Pomponius Aedituo: qui' e. q. s. (aedituor W aedituo, suprascr. r, Leid.) Gellius XII 10, 7 'aeditumus uerbum Latinum est et uetus, ea forma dictum, qua finitimus et legitimus....Pomponii fabula Atellania est, quae ita inscripta est: Aeditumus. In qua hic uersus est: [2].'

AGAMEMNO SVPPOSITVS Cf. Munkius p. 86. Nonius 473, 3 'expergisceret pro expergisceretur. Pomponius Agamemnone subposito: ne' e. q. s.

ALEONES I Nonius 147, 3 'olat pro oleat...Pomponius Aleonibus:

---

1 quod ille *cum uulgo Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 825 lusi tecum *Urbin.* 307, *fortasse recte* 2 postquam tibi *Gellius* postquam ubi *Nonius* tibi postquam *Munkius* apareo *Harl.* aedituor *Nonius* tuo *om. Nonius* 3 mortalibus *Leid.* immortalis *Bothius* ullum *om. W*, *Bothius* miseriu'st *Munkius* miserius est *libri* est miserius *Bothius* néc immortalis nec mortalis in terra ullust miserius *conicere nolim* 4 miretur *ed.* 1476 miraretur *libri* 6 aleo, *i. e.* allio *libri: cf. Plauti Most.* 45 *cum Gesneri quem Ritschelius laudat in script. r. rust. indice et Varro apud Non.*

II (2)

'At ego rusticátim tangam, [nam] úrbanatim néscio.

ANVLVS POSTERIOR

Id crédo metuis né [tibi] inuidiaé siet,
Cum némo qui a te récipiat reperíbitur.

ARVSPEX uel PEXOR RVSTICVS

bucco, púriter
Fac út rem tractes. ⸢ láui iandudúm manus.

ASINA

I (1)

Atque aúscultare dísce, si nescís loqui.

II (2)

Exílui de nocte ád molam fullónis festinátim

aleo' e. q. s. (in lenonibus Vrbin. 307) II Nonius 166, 30 'rusticatim pro rustice.' Idem 409, 1 'tangere etiam circumuenire . . . Pomponius in Aleonibus: at' e. q. s.

Anvlvs Posterior Cf. Ritschelius Parerg. I 135. Nonius 508, 11 'repperibitur pro repperietur. Pomponius Anulo posteriore: id credo' e. q. s.

Arvspex uel Pexor rvsticvs Nonius 516, 18 'puriter. Pomponius Aruspice uel Pectore rustico: bucco' e. q. s. (Pexore scripsi pectore libri Praecone Bothius Petitore Rothius Rectore Quicheratius)

Asina I Nonius 246, 16 'auscultare, audire... Pomponius Asina: atque' e. q. s. (asta atque Lipsius epist. quaest. I 18 Asinaria Passeratius) II Nonius 514, 3 'festinatim pro festinanter. Pomponius Asinaria: exilui' e. q. s. De titulo dubitat Ritschelius Parerg. I 142

201, 6 *nec non Lachmannus in Lucr.* 33 alea *Guietus*, *Bothius* non *Bothius*, *om. libri* ne *Bothius*, *om. libri* olant *edd.* oleant *libri* 7 ad *libri p.* 166 nam *addidi* (*ut olim Guietus*), *om. libri* 8 tibi *ut insererem persuasit Buechelerus*, *om. libri* inuidiae siet *scripsi* inuidia desit *libri* inuidiae id sit tibi *Mercerus* inuidia inde sit *Bothius* inuidia desit tibi *Iunius* 9 a *deleri uoluit Passeratius* repperibitur *libri plerique* repperitur *Bamb.* 10 furiter *Bamb. Colb. Par. P* 11 ut rem *scripsi* uti *libri* ut te *Bothius* tractis *W* Búcco, puritér fac tractes *continuat Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 832 laui iam dudum *libri plerique* lauuan dunum *Bamb.* 13 exilui *Bamb.* exsilui *celeri* ad noctem *Palat.* fullonis *Laurembergius* fullone *libri*

AVCTORATVS

I (3)

néque enim ego
Sum Mémmi neque Cassí neque Munati 'Ebriae.

II (2)

. póstquam conueni ómnis conuiuás meas

III (4)

Métuo illum: iocári nescit, lúdit nimium insániter.

IV (1)

Occídit taurum tóruiter, me amóre sauciáuit.

AVCTORATVS I Charisius I p. 37 P. 'communia ex' (scr. 'et' ut apud Donatianum) 'masculino et feminino, ut adsecula conuiua. Pompeius in Auctorato (II). ebria masculino in eodem Pompeius: neque' e. q. s. Donatiani fragm. editum primum a Gaisfordio in scriptorr. Latt. rei metricae praef. p. VIII, nunc in Keilii gramm. Latt. VI p. 276: 'communia et masculino et feminino, ut adsecla conuiua ebria. [conuiua] feminino Pomponius in Auctorato [II]. ebria masculino in eodem Pomponius [I].' (aucturato Vat. 3402) II Charisius I p. 37 P. Donatianus l. l. ad fr. I Priscianus V 2 p. 642 P. 'hic et haec agricola . . . conuiua. Pomponius in Auctorato: conueni' e. q. s. III Nonius 509, 30 'insaniter Pomponio auctore: metuo' e. q. s. (auctoro Par. P) Priscianus XV 3 p. 1010 P. 'Pomponius in Auctorato: ludit n. i. pro insane.' (aucturato Grut. auct'ato Sang.) IV Nonius 516, 13 'torbiter. Pomponius Auctorato: occidit' e. q. s. Ariadnam loqui ac fortasse apud Nonium ex Auctorato uerba cum titulo Ariadnae excidisse suspicatur Vahlenus mus. Rhen. XVI 473, quasi uenationem in amphitheatro institutam intellegi uetitum sit. Enii Medeae adeo tribui uult Quicheratius.

---

14 neque enim ego *cod. Charisii* neque ego *ed. pr.*, *Donatiani Ambros.* neque ergo *eiusdem Vatic.* 3402 neque *ed. pr.* 15 sum Memmi *Lindemannus* sum menni *Charisii cod.* sum Memnius *ed. pr.* sum meni *Donatiani ed. pr.* sumēni *Vat.* sume (*corr. al. m.* sum̄e) ni *Ambros.* Cassius *ed. pr. Charisii* Cassia *Donatiani Ambros. Vatic.* castia *ed. pr.* Munatius *Donatiani Ambr. Vat.* Mimatius *ed. pr. Char.* Mimacius *Donatiani ed. pr.* Ebriae *Lindemannus* ebręa (i *supra*) *cod. Charisii* ebria *ed. pr.*, *Donatianus* *Integrum septenarium metitur Keilius*, *elegantiorem hunc* néque enim sum Memmi neque Cassi néque ego Munati 'Ebriae *L. Mueller de re m.* 421 *reddidit.* *Anapaestos tales* neque enim égo sum Memmi *e. q. s. ultimo spondeo deficiente disponi posse monuit Buechelerus* 16 conuenio *Charisii cod.*, *quod si in* conueni ego *mutari licet*, *integer expletur senarius* omnis *Donatianus* omnes *Charisii cod.* meos *Sang. Grut. Prisciani* postquam conuiuas omnes conueni meas *Bothius* 17 iocari *Bamb. Montisp.* 18 toruiter *edd.* torbiter *libri* me

ARMORVM IVDICIVM

18[1] Tum praé se portant áscendibilem sémitam,
Quam scálam uocitant.

BVCCO AVCTORATVS

si praégnans
20 Non és, paribis númquam.

AVGVR

immó mane!
Non ésuribis diútius. ‖ qua ré? ‖ rogas?

BVCCO ADOPTATVS

I (2)

Clándestino tácitus taxim pérspectaui pér cauum.

Armorvm Ivdicivm Lactantius in Statii Theb. X 841 'gemina latus arbore clusus Aërium sibi portat iter] admirabilis periphrasis scalarum. Pomponius sane in armorum iudicio: tum . . . uocant.' Abhorrere spondeos a primi p. Chr. saeculi arte iam A. Langius quaest. metr. p. 80 monuerat nec ipse tacueram: Pacuuio reddendos esse suasit Bernh. Schmidt mus. Rhen. XVI 589 sqq.

Bvcco Avctoratvs Nonius 508, 1 'paribit pro pariet. Pomponius Buccone auctorato: si' e. q. s.

Avgvr Nonius 479, 5 'esuribo pro esuriam. Pomponius Augure: immo' e. q. s.

Bvcco Adoptatvs Nonius 178, 20 'taxim, sensim uel occulte. Pomponius Buccone adoptatu: clandestino' e. q. s.

---

amore sauciauit *Lipsius* me amores amauit *libri plerique* mea memores amauit *Bamb.*, *in quibus latere* sauiauit *recte monet Buechelerus*, *uerum tamen esse uix credo* 18[2] uocitant *B. Schmidt* uocaut *schol.*, *quod si quis seruare uelit*, *trochaico numero priorem uersiculum dimetiendum esse monet Schmidtius*, *ante quem grammatico*, *non poetae haec explicatio tribuebatur*. *De* scala *numero singulari cf. Quintilianus I* 5, 16 19 *sq.* est *Par. P* *An:* [at enim] si praegnans [núnc] non es, [posthác] paribis númquam? *Trochaeos* sí praegnans non és, paribis númquam *notat Buechelerus* 22 esuriuis *Bamb.* diuitius *Par. P* *Integrum septenarium metitur L. Mueller de re m.* 421. *Recte personas distribuit Muellerus prosod. Plaut.* 37 (*cf.* 269) rogas? *idem Müllerus* roga *libri* eroga *Bothius* 23 per cauum *Mercerus* per cautum *libri* periculum *ms. Iunii* pergulam *Gulielmius Veris. I* 11 *an* tum *praeiuit? u. supra*

II (3)

saepe ádnuit,
'Inuenibit saépe.

III (1)

Pergís properatim

CAMPANI

Dantór publicitus Dóssenno et fullónibus
Cibária.

CAPELLA

Clípeum in medio fíxum est.

II Nonius 479, 27 'inuenibo pro inueniam. Pomponius Buccone adoptato: saepe' e. q. s. III Nonius 155, 1 'properatim et properiter, celeriter, properanter . . . Pomponius Buccone adoptato: p. p.' Cf. praeterea cognominis fabulae frustum Afranio adscriptum.

CAMPANI Nonius 513, 9 'publicitus pro publice Lucilius . . publicitus . . idem . . publicitus . . Plautus . . publicitus . . Caecilius . . publicitus . . Pomponius Campanis: dator' e. q. s. Excidisse publiciter in lemmate olim statueram, sed publicitus hac notione, qua quid publica auctoritate fieri dicitur, sollemnis forma est.

CAPELLA Charisius I p. 59 P. 'clipeus masculino genere in significatione scuti ponitur, ut Labienus ait: neutro autem genere imaginem significat. sed . . Liuius in significatione scuti neutraliter saepius, et Pomponius in Capella cum ait: clipeum' e. q. s. Grammaticus inc. de gen. nom. p. 30 ed. Otto (apud Keilium uol. V p. 574) 'clipeus generis masculini . . . et Pomponius generis neutri: clipeum' e. q. s. 'sed non recipitur.'

---

24 *praemittendum fortasse aut post* saepe *inserendum* qui *hac sententia:* alteri qui saepe adnuit roganti, rogans ipse saepe inpetrabit uel quaerens inueniet. *An* qui saepe aduenit *scribendum?* sepe *Bamb.* sae *W* annuit *W* ambit *Bothius* anquirit *Quicheratius* *Vno uersu*, *fortasse* saépe adibit, ínuenibit s. *scribendum censet Buechelerus* 25 inuenibit *edd.* inuenit *libri* · sepę *Bamb.* 26 perges *Bothius* 27 *sq.* dator dosenno (dasenno *Par. P*) et fullonibus publiciter cibaria *libri* dato publicitus Dorsenno et f. cibaria *Bothius*, *praeiuerat* dato Dossenno *Mercerus.* dat scorto obscaeno et fullonibus publicitus cibaria *uersu quidem nullo Duentzerus mus. Rhen. VI* 287 dato Dórsenno et fullonibus Públicitus c. *Munkius.* dat ordo (*sc. senatus municipalis*) Dóssenno et f. Públiciter c. *coni. Buechelerus. Retinui quales olim dederam iambos*, *minus enim trochaei placent ab Vsenero commendati:* dantor Dóssenno et fullónibus Públiciter cibária. *Probarem haec ultima in exitu uersus*, *si c. c. praecederet* pro méritis summis: *cf. Plauti Amph.* 1027
29 clypeum *anonymi Monac.* medio *anonymus* medium *Charisii cod.*

CITHARISTA

nóli, quaeso, iráscere:
Móre fit, moríri suam [uir] quísque ut uxorém uelit.

COLLEGIVM

Sí quid expalpáre possim ab íllo . . . . .

CONCHA

Vós istic manéte: eliminábo extra aedis cóniugem.

CONDICIONES

Víx nunc quod edim inuénio: quid nam fíet, si quam dúxero?

CRETVLA uel PETITOR

I (2)

bene éuenat!
⁋ Ita fíat: et tibi béne sit, qui recte óminas.

CITHARISTA (Cf Κιθαριστής Antiphanis et Menandri) Nonius 127, 7 'irascere pro irasci. Pomponius Etarista: noli' e. q. s. (Citharista Mercerus Hetaerisca Salmasius Hetaerista Quicheratius)

COLLEGIVM Nonius 104, 12 'expalpare, elicere . . . Pomponius Collegio: si' e. q. s.

CONCHA Nonius 39, 1 'eliminare extra limen eicere' (immo 'excire') '. . . Pomponius Conca: uos' e. q. s. Idem 292, 26 'eliminare' ('se' add. Quich.) 'est exire. Ennius Medea exule [II] Accius Foenissis [VII] idem Meleagro [VIII] Varro Serrano περὶ ἀρχαιρεσιῶν . . . ex oraclo elimino me. eliminare rursum excludere. Pacuuius Duloreste [XIV] Pomponius Concha: uos' e. q. s. (Concha Bern. Concla ceteri libri Coena Iunius Bernensis b lectio a Gerlachio allata: Pomponius eliminabo huc pertinere uidetur, ut fabulae nomen et uersus principium in hoc cod. omissa sint)

CONDICIONES Nonius 507, 8 'edim pro edam . . . Pomponius Conditionibus: uix' e. q. s.

CRETVLA uel PETITOR Cf. Munkius 34 I Nonius 474, 9 'ominas. Pomponius Cretula uel Petiture: bene' e. q. s. (Petitore Bentinus)

---

30 neli *Leid.* 31 moro *post* fit *inseri uult Buechelerus postea librorum textu seruato* quisque *om. Leid.* moriri suam uir quisque ut uxorem uelit *scripsi* moriri suam quisque uxorem ut uelit *libri* suam moriri quisque ut uxorem uelit *post Guietum Bothius* 32 possem *Urbin.* 307 33 uus *Leid. p.* 39 manet *libri p.* 292, *W Par. P p.* 39 liminabo *Leid. m. alt. p.* 39 34 qdnā *Bamb.* quodnam *Colb.* 35 euenat *scripsi idemque senarios distinxi* eueniat *libri* 36 fiat *scripsi* sit *libri* ita sit: et item (*uel* etiam) tibi *olim conicιebam* hominas *W* 'Eueniat bene. ⁋ ita sit et tibi *e. q. s. Munkius*

II (1)

bálnea
Forús macellus fána portus pórticus

DECVMA

. . . non multi, séd temeti plúrimi

DECVMA FVLLONIS

'Et ubi insilui in cóleatum ecúleum, ibi tolútim tortor.

DIVES

Quóm palumbem ex óre tollit únum . . . . .

DOTALIS

41^{1} Vínum panemque, ómnem ceterum áliam praeberém penum.

Candidati esse monet Gulielmius Veris. I 11 II Nonius 206, 18 'forum generis neutri. masculini... Pomponius Petitore: balnea' e. q. s. Fortasse promittit haec candidatus se aedificaturum esse, si aedilis creatus fuerit.

Decvma Ad fullonis Decumam coniectura refertur. Festus p. 364 M. 'temetum uinum — Pomponius in Decima: non' e. q. s. (deuncia Politiani exc.)

Decvma Fvllonis Nonius 4, 17 'tolutim dicitur quasi uolutim uel uolubiliter.... Pomponius Decuma fullonis: et' e. q. s. Idem 105, 15 'eculeos, deminutiuum ab equis M. Tullius in Hortensio dici uoluit... Pomponius Decuma fullonis: ubi' e. q. s. Idem 182, 14 'tortor pro torqueor. Pomponius Fullonis ducum: et' e. q. s.

Dives Nonius 219, 8 'palumbi... masculino... Pomponius Deuitae: quo' e. q. s. (Debita Iunius de uite Aldina Diuite Bothius)

Dotalis, seruus scilicet. Nonius p. 219, 30 'penus... masculini Pomponius Dogali (elogali Urbin. 308) unum penum quae o. c.

---

37 balneae *Mercerus:* balneas *si scribes*, *habebis septenarium* 38 foros macellos *poetam scripsisse puto* 39 *aut ab initio* uini *praemittendum*, *aut cum Buechelero* mulier *post* multi *inserendum* sed temeti *scripsi* temeti sed *cod.*, *om. in lacuna Politiani exc.* 40 et *om. libri p.* 105, *facile* set *conicias* insiliui *libri p.* 182 *secundum Quicheratium* insiluit *libri* 105 coleatum *Turnebus Adu. XVII* 21 coleatum, *sup.* c, *Leid. p.* 182 cocleatum *libri p.* 182 *et plerique p.* 4 clocleatum *W p.* 4 culenarum *Leid. p.* 105 culeratum *ceteri libri p.* 105 codicatum *Bothius* cochleatum *defendunt Gesnerus et Forcellinius* coculeatum *Buechelerus*, *fortasse recte* ubi *libri p.* 4 *secundum Quicheratium*, *Leid. p.* 182 41 quo *libri praeter Urbin.* 308, *qui* duo: quo *habet; uidetur autem sermo esse de eo, qui omittit unam palumbem, quam certam tenuit, ut incertas decem captet* ex ore tollit unum *scripsi* unum ex ore tollit *libri* *An* quor . . . tollis? 41^{1} *sic nunc scripsi cum Buechelero* [*eodem fere modo ut*

DOTATA

I (1)

Scío ˙pol te illam amáre efflictim . . . .

II (2)

Possum éxorare te út recedas á me paulispér modo?
⸿ Quantísper sat habes?

ERGASTVLVM

I

Lónge ab urbe uílicari, quó erus rarentér uenit,
['Id] non uilicári, sed dominári est mea senténtia.

II

. . . . praesente amícis inter cénam

a. p. penum. Nouius Dofacta' e. q. s. (Dotata Mercerus, fort. recte Togatis uel Dotali Bothius Doga Munkius Pomp. 69) Cf. inc. fab. III

DOTATA I Nonius 104, 24 'efflictim, uehementer . . . Pomponius Dotata: scio' e. q. s. II Nonius 511, 31 'aliquantisper Quadrigarius annali lib. VI: aliquantisper . . . Caecilius . . aliquantisper . . . Caecilius . . paulisper . . quantisper . . Pomponius Dotata: possum' e. q. s. Excidit fortasse paulisper lemma.

ERGASTVLVM I Nonius 164, 28 'rarenter pro rare. . . Pomponius Ergastilo: longe' e. q. s. Idem 186, 1 'uilicari est rusticari uel uillae praeesse. Pomponius Ergastilo: longe' e. q. s. Idem 515, 28 'rarenter Caecilius Pausimacho [I] Nouius Exodio [IV] Ennius Andromacha . . . conatur trabem. Ergastelo [45].' (ergastilo Par. P) II Donatus in Ter. eun. IV 3, 7 'absente nobis pro nobis absentibus.

Quicheratius, *qui* uinum panemque omnem, ceterum a. p. p. *edidit.*] unum penum quae o. c. a. p. p. *libri*, *nisi quod* praebere in *Leid. e corr.*; praebuerim *Urbin.* 308. do illi uinum penumque *e. q. s. Iunius* uinumque et ceterum omnem praeberem penum *Bothius* do ego alii uinum penumque omnem ceterum *Neukirchius* unum penem, quei omnem ceterum aliam p. p. *L. Mueller de re m.* 429 *talem fere uersum* faeneratores liquerunt cunctis solum de bonis *praeiuisse coniciens.* uinum penumque omnem alium praeberem tibi *olim conieceram.*
42 *praetuli nunc iambis trochaeos* 45 unde *Bamb. p.* 515 uilicariae (uilicarie *Par. P*) *libri p.* 515 qua *Urbin.* 308 herus *Harl. p.* 164 eris *libri p.* 186 rus *Bamb. Par. P Colb. p.* 515 rarentur *Par. P* 46 id *Bothius*, *om. libri* sed dominari *om. Leid. p.* 164 mea est *libri p.* 186 non est uilicari, sed d. mea sententia *Munkius* noenu uilicari *e. q. s. Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 825, *parum probabiliter* 47 cenam d. o. *Lugd.* te nam

FVLLONES

I (2)

Quin érgo, quando cónuenit, conpléctite?
⸢ Mi fráter, salueto! ⸢ ó soror, salué, mea!

II (1)

Fácite ut ignis féruat, ligna insípite, far concídite.

GALLI TRANSALPINI

Mars, tíbi facturum uóueo, si umquam rédierit,
Bidénti uerre.

HERES PETITOR

I (1)

'Ita uelim faciás: iam pridem uólo lauatrinám laui.

Pomponius in Ergastulo: praesente' e. q. s. (Pompeius Par. Lugd. Dresd. sine ergo istuc Par. Lugd. Dresd., ed. Taru. cum recentioribus sine ergo istac edd. Rom. Vind. Med.)

Fvllones I Nonius 472, 32 'conplectite. Pomponius Fullonibus: quin' e. q. s. II Nonius 504, 26 'feruat pro feruent. Pomponius Fullone: facite' e. q. s.

Galli Transalpini Gellius XVI 6, 7 'uidebimus, an oues solae, ut tu ais, bidentes dicantur, et an Pomponius Atellanarum poeta in Gallis Transalpinis errauerit, cum hoc scripsit: Mars' e. q. s. (Galliis Petau.) Macrobius Sat. VI 9, 4 'uerum procurandum est, ne illud obrepat, quod bidentes epitheton sit ouium, cum Pomponius, egregius Atellanarum poeta, in Gallis Transalpinis hoc scripserit: Mars' e. q s. Nonius 53, 25 'bidentes qui aestimant ob eam causam oues a Virgilio dictas, quod duos dentes habeant, pessime ac uitiose intellegunt. nam nec duos dentes habent (et hoc quidem et genus monstri est), et melius intellegi potest, si biennis dixerit auctoritate Pomponi in Atellana: Mars' e. q. s. ('Pomponii' ed. 1476 'Pomponius' libri) Pessime haec contracta ex uberiore Gellii capite.

Heres Petitor I Nonius 504, 23 'laui etiam positum pro lauari.

---

d. o. *Dresd., quod quid sit nescit mecum Reifferscheidius* 49 mi *edd. praeter princ.* [*probat Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 829] mihi *libri* salueto *L. Mueller annall. philoll.* 1867 *p.* 494, *CFWMueller prosod. Plaut.* 652 salue *libri* soror *Bamb. duo Leidenses Par. P* soro *celeri libri* 50 insipite *Scaliger Coni. in Varr. p.* 45, *Gulielmius Veris. I* 11 inslipite *libri* concidite *quid sit nescire se significat Bergkius l. l.* 830: *equidem idem esse censeo quod* pinsite; *cf. u.* 86 51 mars≡tibi (s≡t *ex corr.*) *Voss. Gellii* factur≡um *Voss. Gellii* facturum uoueo *uel* uouo facturum *Fleckeisenus epist. crit. ad M. Hertzium* 37 uoueo facturum *libri* suumq̃ (a supra) *Lugd.* su ũq̃ (a supra) *Paris.* sium‿quã (*sic*) *Voss. Gellii* redierit *Gellius et Nonius* rediero *Macrobius* 52 bi≡denti (*eras.* l) *Voss. Gellii* 53 uolui *Bothius* facies *Par. P*

II (2)

Heús aptate, púeri, munde atque ámpliter conuíuium!

HIRNEA PAPPI

Décimus mensis ést, cum factum est. íta fit, ita sempér solet:
Décumo mense démum turgens uérminatur, párturit.

KALENDAE MARTIAE

Vócem deducás oportet, út uideantur múlieris
Vérba. ‖ iube modo ádferatur múnus, uocem réddam ego
Ténuem et tinnulam . . . .
'Etiam nunc uocém deducam?

LAR FAMILIARIS

. . . te oro, uáso, per lactés tuas

Pomponius Petitore Heredem: ita' e. q. s. (petitorem Par. P)
II Nonius 511, 18 'ampliter . . . Pomponius Herede petitore: heus' e. q. s. (poponius Par. P potitore Bamb. pectore Par. P) Idem 234, 30 'aptum, compositum, paratum . . . Pomponius: eius aptate' e. q. s.

Hirnea Pappi Nonius 40, 20 'uerminari positum torqueri, a uermibus, quod facile se torqueant.' (hyrnea W hernia Scaliger ad Fest. p. CCXIII Hernia aut hirnea sponsa Pappi Scaliger Cat. p. 490)

Kalendae Martiae Macrobius Sat. VI 4, 13 'deducta uoce .. sed haec ab illo fluxerunt, quod Pomponius in Atellania, quae Kalendae Martiae inscribitur, ait: uocem . . . tinnulam et infra [60].' Cf. Munkius p. 49 sq.

Lar Familiaris Priscianus VI 4 p. 686 P. 'hae lactes partes sunt intestinorum a Graeco γαλακτίδες dictae, et seruauerunt apud nos quoque idem genus, cuius singulare haec lactis est . . . Pomponius in Lare familiari: oro' e. q. s. (laterē Bamb. m. pr., eras. te)

---

lauatrinam *Lachmannus in Lucr.* 393 latrinem *Bamb.* latrinam *celeri libri* 54 heus *libri p.* 511 eius *libri p.* 234 puer *Harl. Par. P p.* 234 mundatque *Par. P p.* 511 conuium *Bamb. p.* 511 conuiuia *Urbin.* 308 *p.* 234 56 demun *Par. P* 57 uideantur mulieris *Bothius* mulieris uideantur *libri* 58 iube ergo *Salisb.* unus *Par. f. Borb.* uocem reddam ego *L. Mueller mus. Rhen. XXIV* 243 ego uocem reddam *libri* ego uocem dabo *olim conieceram; etiam* uocem reddibo *in mentem uenit* 59 tinnulem *Borb.* reddam ego tinnulam, *omissis reliquis*, *Bothius* tenuem et tinnulam Vocem ego reddam *Munkius* *Valde arrident elegantiores Buecheleri uersus* uócem d. o., út uideatur múlieris. ‖ Iúbe modo adferátur munus, réddam ego teneram et tínnulam. *Deinde unius minimum uersus lacunam esse censeo* 60 *Interrogandi notam nunc posui* 61 oro te *libri*, *transposui* uaso, *i. e.* uasate

LENO

Cáseum molle

MACCVS

I

Quíd futurum est, sí probe hanc ego díscere artem at-
ténderim?

II

Cónforisti mé, Diomedes.

MACCI GEMINI

I (5)

Sero ést: si sexta tíbi placet, uenîbo . . . .

II (3)

Iam égo inibi adero: dum égo reuortor, áge, anus, ac-
cinge ád molas.

III (1)

[Ei] périi! non puéllula est. numquíd [nam] abscondidísti
Intér nates?

LENO Charisius I p. 60 P. 'caseus masculini generis est . . . sed Pomponius neutraliter dixit in Lenone: caseum molle.' (lenonem cod., ed. pr. Lenone Fabricius) Incertus de orthogr. p. 2789 P. 'caseus... Pomponius neutraliter dixit: caseum molle.'

MACCVS Cf. Ritschelii Parerg. I 133 sq. I Nonius 238, 16 'attendere est intendere . . . . Pomponius Macco: quid' e. q. s. II Nonius 114, 12 'foria, stercora liquidiora. Pomponius Maccho: c. m. D.'

MACCI GEMINI I Nonius 508, 23 'uenibo pro ueniam. Pomponius Maccis geminis: sero' e. q. s. (in actis geminis Bamb.) II Nonius 469, 28 'accinge pro accingere. Pomponius Macchis geminis: iam' e. q. s. (Machis Bamb. inachis Par. P) III Nonius 75, 27 'abscondit pro abscondidit. ('abscondidit pro abscondit' Rothius) 'Caecilius

---

scripsi baso *Halb. Amien. Vind. Bamb. Bong. Erl. b Carolir.* ba≡so *Barb.* basso *Sang.* bas≡ (*e eras. ut uid.*) *Grut.* base *Reg.* basse *Heidelb. Lips.* 1 *Erl.* 1 *Krehlii. Vulgatum* basse *uel* Basse *non nego per se bonum esse* 63 probe *scripsi* pol *libri* hanc ego *Munkius* ego hanc *libri* ego hance *L. Müller l. l.*, *ubi melius* ego *plane delebatur* 64 conforiasti *Salmasius Exerc. p.* 385 *Cf. schol. Iuuenal. III* 38 me, Diomedes] *an* med edio medi?
65 si sexta, *ut scripsi*, *Colb.* si sexta si *Bamb.* sexta si *ceteri libri*
66 inibi *Lipsius* mihi *libri* hic *Duebnerus Iahnii ann. philoll. V* 440 (egomet hic *Bothius* egomet *Quicheratius*) reuertor *Bamb. Colb.* amus *Bamb. Colb.* accingere *Leid.* adcingere *Par. P Bamb.*
67 ei *om. libri* puella *ante Aldinam* nunc quid abscon-

IV (4)

Incépi contuí: conspicio cóleatam cúspidem.

MACCI GEMINI PRIORES

70 Quín bono animo es? uídeo erepsti prímiter de pánnibus.

MACCVS MILES

I (2)

nam cibária
Vicém duorum mé comesse cóndecet
Solúm.

II (1)

73 Cum cóntubernale púgnaui, quia meám cenam . . .

Exule [I] Pomponius Maccis geminis: perii' e. q. s. (mactis Harl.) Cf. Aristophanis Thesmoph. 643 sq. IV Nonius 470, 31 'intui et contui pro intueri . . . Pomponius Macchis geminis: incoepi' e. q. s. (Machis Bamb.) Vide praeterea inc. fab. I

Macci Gemini Priores? Non diuersam fuisse a fabula superiore ipse uersiculus reddit probabile. Cf. Ritschelius Parerg. I 135 Nonius 154, 25 'primiter pro prime, et primitus pro primo. Pomponius accius geminis: quin bono' e. q. s. Idem 488, 30 'pannibus pro pannis. Pomponius Macchis geminis: bono' e. q. s. (Pomponius om. Par. P Machis Bamb. Harl. Par. P) Idem 506, 24 'es pro esto . . . Pomponius Magis geminis: bono' e. q. s. Charisius II p. 188 P. 'primiter: Pomponius in Maccis geminis prioribus: bono animo es, eripis primiter.' (prioribus e pannibus ortum et transpositum esse ingeniosa Buecheleri suspicio est)

Maccvs Miles I Charisius I p. 101 P. 'duorum Pomponius in Macco milite: nam' e. q. s. II Charisius I p. 99 P. 'contubernale Pomponius in Macco milite: cum c., inquit, pugnaui, quia m. c.'

---

didisti (abscondisti *Par. P*) *libri* num quid abscondisti *Aldina* 69 incoepi *libri* 70 quin *om. libri Non. p.* 488. 506, *Charisius* est *libri Non. p.* 154 uideo *om. Charisius* erepsti *Buechelerus decl. lat.* 66 eripisti *libri Non. p.* 488 eripis *libri p.* 154, *Charisii cod.* derepis *Nonii libri p.* 506 erepisti *Vossius* eripuisti *Iunius Animadu. VI* 10 *ex uetusto codice* primit˜ *Bamb. p.* 488 da panibus *W p.* 154 71 nam si cibaria *ed. pr.* duorum solum me c. c. *cod.*, *transposui* solum, *nisi glossema potius existimandum erit.* duorum solum me esse condecet *Maehly* 73 *septenarius uel iambicus uel anapaesticus* contubernale *cod.* *quod* contubernalei *olim interpretatus eram, ut* annalei *idem Romanus p.* 97 *memorat, disertum autem de uocali testimonium deest utroque loco, nec decerni potest ablatiui terminationem utrum longam an breuem haberi uoluerit poeta.* contubernale ego *Bothius in senario* q *h. e.* quia *cod.* quod *ed. pr.* qui *coni. Keilius*, *non male.* quoad *Bothius* *In exitu uersus* cenauit *suppleri potest.* *Senariorum frusta* cum

MACCVS SEQVESTER

Símile est, quasi cum in caélo fulgit própter lunam lú-
cifer.

MACCVS VIRGO

Praéteriens uidít Dossennum in lúdo reuerecúnditer
Nón docentem cóndiscipulum, uérum scalpentém natis.

MEVIA

Díes hic sextust cúm nihil egi, díe quarte emoriár fame.

MAIALIS

I (1)

. . . animos Vénus ueget uoluptátibus.

II (2)

Míseret me eorum, quí sine frustis uéntrem frustrarúnt
suum.

Maccvs Seqvester Nonius 506, 8 'fulgit pro fulget...Pomponius Maccho seqnestre: simile est' e. q. s.
Maccvs Virgo Nonius 516, 22 'reuerecunditer' ('uerecunditer' Bamb.) 'Pomponius Maccho uirginem: praeteriens' e. q. s. (macco plerique secundum Quicheratium Virgine Bothius)
Mevia: cf. ICL I 1276 Gellius X 24, 5 'diequinte enim et diequinti pro aduerbio copulate dictum est, secunda in eo syllaba correpta . . . . uenit ecce illius uersus Pomponiani in mentem, qui est ex Atellania, quae Meuia scribitur: dies' e. q. s. (metui ascribitur optimi libri) Macrobius Sat. I 4, 22 'modo diequinti, modo diequinte pro aduerbio . . . ecce uenit illius uersus Pomponiani in mentem, qui est ex Atellania, quae Meuia inscribitur: dies' e. q. s. (Mebia Gud. Salisb. Med. a Maebia Par. Bamb. m. pr. Angl., duo Bodl. Gronouii maeba Regin.)
Maialis I Nonius 183, 1 'ueget pro uegetat uel erigit uel uegetum est. Pomponius Maiali: animos' e. q. s. II Nonius 473, 17 'frustro

---

contubernale pugnaui quia Meám cenauit cenam *parum numerose distribuit Hauptius Herm. II* 216. *Creticos tales* átque cum cóntubernále pugnáui, Quí meam cénam [edendo fidem fregit] *Buechelerus effecit*
74 *An* simil est? quasi *edd.* quas *libri* 75 Dossennum *Bothius* dossensum *Bamb. Colb.* duossensum *celeri libri* discipulum *Duentzerus mus. Rhen. VI* 287 76 uererum *Bamb.* nates *Par. P*
77 hęc (i *superscr.*) *Petau. Gellii* his *Paris. a Macrobii* sextust *Fleckeisenus epist. crit. ad M. Hertzium* 29 sextus *libri* tertius *Scriuerius* nil *commendat Fleckeisenus* edi *Pontanus* die septime *Pontanus* emoriar *Scioppius* moriar *libri* *De forma* diequarte *cf. Fleckeisenus l. l.* 79 *trochaeos commendantem Muellerum prosod. Plaut.* 612 *secutus sum*, *iambos olim exhibueram* frustris *Bamb. et posteriore* r *comp. W Leid.* fructis *Colb.* fustis *Par. P*

III (3)

cenam quaéritat:
Sí eum nemo uócat, reuortit maéstus ad maenám miser.

MARSYA

Arnobius adu. nationes II 2 'quia fornicem Lucilianum et Marsyam Pomponi obsignatum memoria continetis.'

MEDICVS

Dolásti uxorem. ‖ núnc ea propter mé cupis
Concídere? et iam rhétorissas.

MVNDA

I (1)

Ego íllam non ampléctar? ego non sáuiem?

II (2)

Sí calendis [dómi] conuiuant, ídibus cenánt foris.

NVPTIAE

Farínam insipui cóntrusi condépsui.

pro frustror. Pomponius Maiali: miseret' e. q. s. III Nonius 476, 1 'reuortit.' Cum hoc fr. Meinekius comparat Timoclis uersus qui in com. Graec. fragmentis p. 802 sq. fr. 11 (ed. min.) extant; cf. maxime haec: *ὁ γοῦν Κόρυδος ἄκλητος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, Γενόμενος ὀψωνεῖ παρ' αὐτὸν οἴκαδε κ. τ. λ.*

Marsya Cf. Munkius p. 87: Pomponi Secundi tragoediam intellegi uult Duebnerus in Iahni et Klotzii annall. philoll. 1830 p. 438

Medicvs Nonius 166, 1 'rhetorissat. Pomponius Medico: dolasti' e. q. s.

Mvnda I Nonius 474, 12 'sauies. Pomponius Munda: ego' e. q. s. II Nonius 474, 20 'conuiuant pro conuiuantur.'

Nvptiae Nonius 39, 12 'condepsere, commiscere, a Graeco tractum ... Pomponius Nuptiis: partem' e. q. s.

---

frustrarũ *Bamb.* 81 *sq. trochaeos nunc iambis praetuli* mestus *libri* maenam *mss. Gothofredi* menam *ceteri libri* 82 dolasti *edd.* dalasti *libri* chalasti *conl. inscr. Pomp.* 2021 *coni. Buechelerus* *Mutaui personas, ut respondeat noxius* 83 etiam *Bothius, qui alteri personae haec tribuit* 84 amplectare *Bamb. Colb.* sabiem *libri plerique* sabiaem *Bamb.* suauiem *Iunius* 85 domi conuiuant *Duebnerus l. l.* 440 conuiuantur, *om.* domi, *libri* caenant *Bamb.* 86 farinam *scripsi: cf. Cato de re r.* 76 partem *libri* far patenae *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 830 partem insipaui *Iunius* insipui partem *Munkius. Vel primam uersus syllabam uel* huc *ante* insipui *excidisse olim statuebam.* contrusi *cum Maehlyo scripsi* conclusi *libri, in quo merito offendit Bergkius l. l.* condempsui *W*

PANNVCEATI

I (6)

sé̈d meus
Fráter maior, póstquam uidit mé ui deiectúm domo,
Núpsit posteriús dotatae uétulae uaricosaé uafrae.

II (1)

Sárculum hinc illó profectus íllim rediistí rutrum.

III (4)

Díxi ego illud futúrum: in prima uálua est, uix haerét miser.
⸿ 'Euannetur ét mea opera ut fíat fecero ócius.

IV (2)

Quíd? dedi nebulóni, quem pertísumst [esse] paúperem

V (8)

paenulam ín caput
Indúce, ne te nóscat.

Pannvceati Nomen quid sibi uelit (cf. Macc. gem. pr.) maxime produnt fr. V et VI, quorum posterius (cf. VII) non tam ad donum mulieri factum, sed ad hominem in trua latentem, capite obuolutum spectare uidetur. Fr. IV uxor dotata (I) queri uidetur, quod misericordia quadam commota indignum pecunia sua beauerit. I Nonius 143, 27 'nubere ueteres non solum mulieres, sed etiam uiros dicebant, ita ut nunc Itali dicunt.' II Nonius 18, 21 'rutrum dictum est a radendo.' ('ruendo' Mercerus) III Nonius 19, 22 'euannetur dictum est uentiletur uel moueatur, a uannu, in qua legumina uentilantur.' IV Nonius 18, 32 'nebulones et tenebriones dicti sunt, qui mendaciis et astutiis suis nebulam quandam et tenebras obiciant; aut quibus ad fugam et furta haec erant accommodata et utilia.' Cf. Pseudoacro ad Hor. carm. I 2, 12 V Nonius 537, 7 'paenula est uestis, quam supra tunicam

88 ui deiectum *Mercerus* in deiectum *libri*, *nisi quod* inde eiectum *Urbin*. 307 (*an* med inde eiectum?) *Vnum uersum* séd meus frater m. p. uídit me eiectúm d. *Buechelerus proposuit* 89 uafrae *Iunius* afrae *libri* 90 profectu's *olim edidi*, *nec nunc repudio* illim *Gifanius* illum *libri* redisti *libri*, *corr. Bothius* *De correpto* u *in* rutrum *Lachmannus in Lucr.* 36 91 heret *libri* miser *Bothius* misera *libri* infirma ualua est, uix h. sera *Buechelerus* 92 mea ocius opera ut f. f. *libri*, *transposui*, *sed fortasse* exclusus *pro illo* ocius *scribendum*, *ut seruetur ordo;* occlusa *Buechelerus*. *Erat cum* Orcinus *conicerem* 93 pertisumst esse *scripsi* pertesunt, *om.* esse, *libri* pertesum *Aldus* pertaesum est *Bothius* propter te siui *Mercerus* per te sum passus *Munkius* pauperum *Bothius* 94 penulam *Bamb.* incede *Bamb.* '*sed* ce *uix potest certo legi*' uocat *Par. P*

VI (3)

Múlier ubi conspéxit tam mirífice tutulatám truam

VII (5)

Néque interim cacándi causa cúmquam incoxauí nate.

VIII (7)

Núnc roges quid fíat: restis uílis est, uelét gulam.

PAPPVS AGRICOLA

I (1)

Néscio quis molám quasi asinus úrget uxorém tuam,
'Ita opertis oculís simitu mánducatur ác molit.

II (3)

. . . . . dómus haec feruit flágiti.

III (4)

Vólo scire ex te, cúr urbanas rés desubito déseris.

accipimus.' (Panuntiatis Bamb.) VI Nonius 19, 15 'truam ueteres a terendo, quam nos diminutiue trullam dicimus, appellari uoluerunt.'
VII Nonius 39, 8 'incoxare, in coxam sidere.' VIII Nonius 416, 15 'uelare est coperire, unde et reuelare nudare dicitur. Velare rursum ligare.'
Pappvs Agricola Rus ex urbe inprouiso redeuntem Pappum intellegi fr. III probabiliter statuit Munkius p. 34 I Nonius 477, 4 'manducatur pro manducat.' II Nonius 498, 4 'genetiuus positus pro ablatiuo uel aduerbium loci... Pomponius Pappo agricola: domus' e. q. s. Idem 503, 8 'feruit pro feruet... Pomponius Agricola: domus' e. q. s. III Nonius 517, 28 'desubito.....Pomponius Pappo

---

96 conspexit *Bothius* aspexit *libri* titulatam *Basil.* truam, *suprascr.* II, *Harl.* trulam *Basil.* trullam *ceteri libri* 97 candida *W Harl. Par. P* cumquam, *quod adlitteratione commendatur*, *hiatus uitandi causa scripsi* (*cf. Muellerus prosod. Plaut.* 356 *sq.*) umquam *libri* incoxamui *W Par. P*, *et erasa* m *Leid.* nates *ms. Fabri*, *fortasse recte*, *nisi* natem *praestat* 98 roges *scripsi* rogis *libri* rogas *uulgo* uilis *Turnebus Adu. XXX* 9 biles *libri* 99 molam quasi asinus urget *A. Luchs Herm. VI* 269, *postquam* quasi molam urget asinus *olim conieceram.* ellam urget quasi asinus *libri* urget ellam qua asinus *Bothius* quasi asinus eccillam urget *non sufficere uidetur* 100 ita *om. Par. P* opertis oculis simul *libri* oculis opertis simitu *Bothius* molit *Iunius* molet *libri* '*Velata facie*' *et* '*luminibus obtectis*' *etiam apud Apuleium metam. IX* 11 *ad molendum circumagitur* 101 fuerit flagitii *Par. P p.* 503 fuerit placiti (plauciti *Colb.*) *libri p.* 498 102 res tam desubito *Basil.* deseres *Par. P*

IV (2)

Núnc quando uoluísti facere, fác uoluptatí sies
'Ibus.

PAPPVS PRAETERITVS

Populís uoluntas haéc enim et uulgó datast:
Refrágant primo, súffragabunt póst, scio.

PARCI

Nón erat qui córpus tremulum fámula tutarét toga.

PATRVVS

Mírum facies, fátue, si stud nímium mirabís diu.

PHILOSOPHIA

'Ergo, mi Dossénne, cum istaec mémore meministi, índica,

agricola: uolo' e. q. s. IV Nonius 486, 19 'ibus pro his minus Latinum putat consuetudo, cum ueterum auctoritate plurimum ualeat... Pomponius Papo agricola: nunc' e. q. s.

Pappvs Praeteritvs Nonius 468, 7 'suffragantur.' ('suffragant pro suffragantur' recte Iunius) 'Pomponius Mappo praeterito: populis' e. q. s. 'Sisenna...suffragauerunt.' (Pappo Bentinus Macco Rothius) Cf. Nou. Papp. praet.

Parci Nonius 476, 10 'tutant ... Pomponius Partis: non' e. q. s. (Parcis Bothius 2 Patruo ed. 1526)

Patrvvs Nonius 474, 25 'mirabis. Pomponius Patruo: mirum' e. q. s. (Pappo Iunius)

Philosophia Nonius 514, 23 'memore pro memoriter. Pomponius Philosophia: ergo' e. q. s. (phophia ms. Iunii Philosopha Bothius Philosopho Gebhardus Philosophis Duentzerus mus. Rhen. VI 285) Priscianus XV 4 p. 1014 P. 'Pomponius de philosophia: cum istaec memore meminit, pro memoriter.' Et nomen fabulae et uersus commentatus est Mercerus

---

103 noluisti *Leid. Bamb. Colb.* uoluntati *Colb.* sies Ibus *uel* sis ibus *Lachmannus in Lucr.* 262 105 uoluptas *Iunius* enim *scripsi* est *libri* datast *scripsi* datas *libri* uagas *ed.* 1476 uages *Bothius*

106 refragant primo, subfragabunt post scio *Rothius* refragabant per suffragabunt post scio *Bamb.* refragabunt pro subfragabunt post scio *ceteri libri* (*nisi quod* post scio *om. Colb.*)*: quae uulgo pro corrupto et manco lemmate habebantur.* 107 qui *scripsi* quid *libri* quod *Aldina* quae *Bothius* 2 108 si stud nimium *Lachmannus in Lucr.* 197 sistudium *libri* si istud studium *Vossius. An* si stud mirum? 109 mi Dossenne *Mercerus* ni dossedne *libri* mi philosophe *Duentzerus* istaec *Bamb. Colb. Nonii et plerique Prisc. codd.* isthaec *Carolir.* istae *Bamb. Prisc.* istahaec *ceteri libri Non.* memorero *Bamb.* meminit *Prisciani codd.*

Quí illud aurum abstúlerit. ‖ non didici áriolari grátiis.

PICTORES

Páppus hic mendícus habitat, sénica non sescúnciae.

II (2)

Mágnus manducó camellus . . . canthérius

III (5)

'Ipsus cum uno séruo senex intéstato proficíscitur.

IV (1)

'Asside, si quá uentura est áliqua strena strénue.

V (6)

Quae túleram mecum mília decém uictoriáta,
In Graéca merced ílico curáui ut occupárem.

VI (4)

Númmos certos dícas. ‖ dico quínquaginta mília.

Pictores (Cf. Ζωγράφοι Anaxandridis, Ζωγράφος Antiphanis Diphili al.) Sed dubium est, an non forte Piscatores potius fuerint, praesertim cum ipsa codicum scriptura fr. VI et VII (Pistoribus) eo ducere uideatur. Certe horum duorum exemplorum sedes ambigua est I Nonius 17, 20 'senica significat senex.' II Nonius 17, 15 'manducones, qui manduci dicti sunt, et mandones, edaces.' III Nonius 323, 27 'intestatus est, qui sine testamento perit. Intestatus est rursum, cuius uerbis fides non habetur.' IV Nonius 17, 1 'strena dicta est a strenuitate.' V Nonius 356, 7 'occupare, collocare.' VI Nonius 280, 18 'dicere etiam promittere. Pomponius in Pistoribus: nummos' e. q. s.

110 quid *W* illum *Par. P* malum *Palat.* ariolari *Harl.* arilari *W* hariolari *celeri libri* gratiis *Mercerus* gratis *libri* 111 hic mendicus *scripsi* hic medio *libri plerique* hic in medio *Harl. Par. P, Aldus*, *qui poterat* mediod *scribendo hiatum uitare.* hac in aedi *Scaliger Coni. in Varr. p.* 80 his in aedibus *Gulielmius Veris. II* 16. *Etiam* hice medicus *in mentem uenit* seneca *Leid. Harl.* sescunciae *Turnebus Adu. XVII* 23, *Gulielmius* sescuntiae *Leid. Harl.* sescuntia *ceteri libri* sesquisenica *Scaliger* 112 manducus *libri: u. supra* camellus *libri Turnebi Adu. XVII* 23 camillus *celeri* camelus *Mercerus* camelus es *Bothius* canterius *libri* magnús camelus mánducus c. *Munkius* m. camelus, cantharus, cantherius *Naekius in Niebuhrii mus. Rhen. III* 416 *'ludens.'* magnús manducus, casmillus canterius *Quicheratius. Inseri uelut* calcitro *potest.* 113 *iambi haud facile cuiquam praeter Muellerum prosod. Plaut.* 143 *placebunt.* ipsius *Par. P* seruo int. uno senex *Bothius* 114 aliqua *scripsi* alia *libri* strenue *Bentinus* strenae *libri* 115 uictoriatum *Iunius in mg., Gulielmius Veris. II* 16 116 Greca *libri*

VII (7)

Mírum ni haec Marsa ést, in colubras cállet cantiúnculam.

PISCATORES

I (3)

Quíd habes in surpículis, calue? ‖ ómne piscatí genus.

II (1)

Nescío quid: non est hóc merum, quod hic plórat . . . .

III (2)

Quid hoc ést tumulti?

PISTOR

I (1)

Décipit uicínos: quod moléndum conduxít, comest.

II (3)

Nám plus quaesti fácerem, quam quadrínas si haberém molas.

(Pompinius Par. P Pictoribus Mercerus) VII Nonius 482, 7 'sic et callet illam rem pro illa re. Pomponius Pictoribus: mirum' e. q. s. (Pistoribus W m. pr.)

PISCATORES I Nonius 488, 15 'piscati pro piscatus. Pomponius Piscatoribus: quid' e. q. s. II Nonius 344, 13 'merum, sincerum. Pomponius Piscatoribus: nescio' e. q. s. III Nonius 484, 2 'tumulti pro tumultus . . . Pomponius Piscatoribus: quid' e. q. s. (Piscatoris W)

PISTOR I Nonius 81, 21 'comest pro comedit . . . Pomponius Pistore: decipit' e. q. s. II Nonius 483, 25 'quaesti uel quaestuis

merced *Bergkius symbol. I* 66 (*sed idem* merce id *probari posse arbitratur*) mercede *libri* 118 colubres *Bamb.* cantiunculam *Passeratius*, *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 843 canticulam *Leid. Bamb. Harl. Colb. Par. P* canticulum *ceteri libri* 119 quod *Par. P* sirpiculis *Colb.* syrpiculis *ceteri libri* picati *W* em (*uel* habeo) omne *Muellerus prosod. Plaut.* 592 120 *septenarium iambicum nunc discripsi, qui transpositis* hic quod *etiam leniri possit: nam haec quoque notatio* quod hic plorat . . . *durior est. Trochaeos tales:* néscio quid, sed non est hoc merum hic quod plorat . . . *olim feceram. Non placent sic discerpta:* merum, Quod hic plórat nescio quid] *cf. A. Luchs Herm. VI* 269. 271 *sq.* parat *in senario Buechelerus* 121 quid *Colb. Aldina* quod *ceteri libri* 122 conduxi *Par. P* 123 quaestim *Par. P* rinas, *suprascr.* quadri, *Leid.* quadrina *Bamb. Colb.* malos *W Harl.*

III (4)

Fít desubitod hílarus tristis; sáltat ridens, ríngitur.

IV (2)

. . nisi nunc áliquis subitod óbuiam occurrít mihi,
Qui óquiniscat, quó conpingam términum in tutúm locum

PLACENTA

rústici
Edúnt libenter trístis atros íntibos.

PORCETRA

I (2)

Sciúnt hoc omnes, quántum est qui cossím cacant.

dictum pro quaestus . . . Pomponius Pistore: nam' e. q. s III Nonius 517, 29 'desubito . . . . Pomponius Pappo agricola [III] idem Pistore: fit' e. q. s. IV Nonius 146, 24 'oquiniscere est proprie inclinare. Pomponius Prostibulo [I] idem Pistore: nisi' e. q. s.

Placenta Nonius 209, 4 'intiba generis neutri . . . masculini Lucilius satirarum lib. V: intibus praeterea pedibus praetensus equinis. Idem XXX: pulmentaria, ut intubus . . . Pomponius in Placenta: rustici' e. q. s. (piacenta Leid.)

Porcetra Gellius XVIII 6 'ex eo libro' (Aelii Melissi de loquendi proprietate) 'uerba haec sunt: matrona est, quae semel peperit; quae saepius, mater familias: sicuti sus, quae semel peperit, porcetra; quae saepius, scrofa . . . de porcetra habet sane auctorem Pomponium in Atellania, quae hoc eodem uocabulo inscripta est.' Porcetram, Porcariam, Porcvm unam eandemque fabulam habeo. De Porcaria cf. Ritschelius Parerg. I 141 I Nonius 40, 29 'cossim dictum, quasi coxim. Pomponius Porcaria: hoc' e. q. s.

---

124 flet *Iunius in mg.* desubitod *nunc scripsi* desubito *libri*, *quo seruato primam uersus syllabam deesse olim statueram. seruari potest etiam* tristis hilarus *transpositis* altat *Bamb.* ridet *coni. Munkius* flét, fit desubito hilarus; tristis saltat, ridens r. *prop. Buechelerus* fit desubito tristis, hilarus saltat, ridens ringitur *peruersa sententia Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827 125 pereo *praemittas* subitod *scripsi* subito *libri* desubito *flagitat Muellerus prosod. Plaut.* 592 *Lacuna in medio uersu si fuit*, *addito* properans *post* subito *expletur* 126 qua *Urbin.* 307 in tutum in totum locum *Leid.*

128 libenter pedibus tristis *libri: deleui* pedibus *dittographia ex Lucilii exemplo inlatum* l. paedidos t. *Gulielmius Veris. I* 11 l. dapibus t. *Mercerus* l. pedibus tritos *Munkius et L. Muellerus annall. philoll.* 1868 *p.* 426 *sq.*, *idem* pistos *proponens* adros *Leid* acres *Aldina* 129 sciunt hoc *Bothius* hoc sciunt *libri*. *An* hoc scibunt?

II

Décedo cacátum: [eccam in ista] uípera est ueprécula.

PRAECO POSTERIOR

I (2)

Séd me exercet sénica nequam, néque illo quid faciám scio.

II (8)

Vís facere ut nouérca uetulum dérepente déserat?

III (9)

Ad Véneris est proféctus mane uétulus, uotum ut sólueret.
Ibi núnc operatus ést.

IV (1)

cálue, adportas núntium
Nóbis disparém diuisum: huíc seni senium ét metum

V (6)

'At te di omnes cúm consilio, cálue, mactassínt malo!

VI (5)

Sí sciam quid uelís, quasi serui cómici conmíctilis

II Nonius 231, 13 'uepres . . . feminino Pomponius Porto per hypocorisma: decedo' e. q. s. (accius porto peripetoris male cedo Urbin. 308 Portitore Iunius in mg. Porco Bothius)

Praeco Posterior Cf. Ritschelius Parerg. I 134 Fabulae argumentum quoddam ariolando contexere ausus est L. Mueller de re m. 421

I Nonius 17, 21 'senica significat senex. Pomponius Pictoribus [I] idem Praecone posteriore: sed' e. q. s. II Nonius 518, 16 'derepente . . . Pomponius Praecone posteriore: uis' e. q. s. III Nonius 523, 10 'operari est deos religiose et cum summa ueneratione sacrificiis litare, uel conuiuari. Pomponius Praecone posteriore: ad' e. q. s. (posterior Bamb.) IV Nonius 2, 27 'senium est taedium et odium . . . . . Pomponius Praecone posteriore: calue' e. q. s. V Nonius 342, 11 'mactare malo adficere significat . . . Pomponius Praecone posteriore: at' e. q. s. VI Nonius 83, 2 'conmictilis. Pomponius Prae-

130 decedo cacatum *om. Leid.* eccam in ista uipera est ueprecula *scripsi* uepra est ueprecula *libri* dede, cedo, cacatum: uipera est in ueprecula *Iunius in mg.* decedo cacatum, uide prope est ueprecula *Munkius* 131 sed me sed exercet *W* 133 est profectus *scripsi* profectus est *Bamb.* profectu est *ceteri libri* profectu'st *numeris trochaicis Munkius* 134 operatu'st *idem*, *fortasse recte. An* operatur? 135 Calue *Bamb.* *Hiatum facile est inserto* nam *tollere suppleto scil.* adfers *uerbo* 138 uis *Bothius* commictitis compositi *W in mg.*

VII (3)

Térgum uarium . . . . linguám uafram

VIII (4)

'Age modo : sta gárri. particulónes producám tibi.

IX (7)

Quót laetitias ínsperatas módo mi inrepsere ín sinum!

X (Nou. Pr. post.)

Ego dédita opera té, pater, solúm foras
Sedúxi, ut ne quis ésset testis tértius
Praetér nos, tibi cum túnderem labeás lubens.

cone posteriore: si' e. q. s. (p̃con Bamb.) VII Nonius 19, 31 'uafrum est callidum et quasi ualde Afrum et urbanum.' VIII Nonius 20, 5 'particulones dicti sunt coheredes, quod partes patrimonii sumant.' IX Nonius 500, 26 'accusatiuus pro nominatiuo.' X Nonius 210, 24 'labeae rursum feminini . . . Nouius Macco exule . . . idem Praecone posteriore: ego' e. q. s. Errasse Nonium in referendo poetae nomine persuasit Ritschelius Parerg. I 134

139 tergum uarium, linguam uafram *continuauit Nonius mediis ut puto omissis, nisi forte in sonorum similitudine quadam ludens poeta* uaferam *distraxit.* linguamque uafram *anapaestis Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 835 140 sta *esse* ista *monuit L. Mueller de re m.* 421 sta, Cai *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 775 particulones produc antibus uel producam tibi (*sic*) *Urbin.* 307 particulones produc antibus *ceteri libri* produc particulones antibus *L. Mueller* 141 quot *Iunius* quod *libri* inspiratas *Bamb.* mihi *libri* quot laetitias insperatas modo mi inrupere in sinum, *omisso quod praecesserit subiecto, Ritschelius de epigr. Sor. p.* 20: *nominatiuum pluralem Oscorum more positum censebant Bergkius in ephem. suis* 1851 *p.* 17 (*cf. symbol. I* 100 *sq.*) *et Huschkius monum. Osc. et Sabell. p.* 312; *nec ipse Ritschelius nunc nou. excurs. Plaut. I* 117 *aspernatur uetustas formas. A transitiuo uerbo* inrepsere *accusatiuos pendere censet Buechelerus decl. lat.* 17, *idemque suspicatur Pottius in Aufrechti et Kuhnii ephem. compar. ling. dicatis I* 321; *pro soloecismo habet Bernhardy hist. litt. Rom. adn.* 334 *p.* 434; *exclamari* quot laetitias insp. *statuunt Geppertus de pronunt.* 43, *et Guil. Wagnerus in Academia Britannorum ephem.* 1871 *p.* 407. *In exclamatione quidem latinum erat* tót laetitias i. modo mi inrepsisse in s. *142 ego *Iunius* ergo *libri* 143 testis: *obscenum subesse sensum suspicatur Buechelerus mus. Rhen. XVIII* 388 144 tunderem *Iunius* tonderem *libri*

PRAEFECTVS MORVM

I (1)

ut sí quis est
Amíci amicus, gaúdet si cui quíd boni
Euénit, cuii amícus est germánitus.

II (2)

. . pater adést: negato esse híc me. ego operibó caput.

PROSTIBVLVM

I (5)

Vt núllum ciuem pédicaui pér dolum,
Nisi ípsus orans últro qui oquiniísceret.

II (6)

Sí ualebit, púls in buccam bétet: sic dixín schema?

III (4)

. ego quaero quód edim, his quaerunt quód cacent: contráriumst.

Praefectvs Morvm I Nonius 118, 14 'germanitus, fideliter, dicarm a germanitate.' II Nonius 507, 31 'operibo pro operiam.'
Prostibvlvm I Nonius 146, 22 'oquiniscere est proprie inclinare.' II Nonius 224, 33 'schema feminino genere dici ueterum usurpat auctoritas . . . Pomponius Prostibulo: si' e. q. s. III Nonius

---

145 amici amicus *scripsi* amicus amici *libri* amico amicus *Iunius* amicos, animo *Buechelerus*, *fortasse recte* si cui quid *Duebnerus l. l.* 441 sicut quid *Bamb.* sicut qui *celeri libri* ut si qui est . . . boni *septenarium olim dederam: possit etiam iambicus octonarius* ut sí quis est *e. q. s. fuisse.* 146 *Post* éuenit *olim trium syllabarum lacunam statueram* cuii *scripsi ut Caecil.* 261 cui *libri* cuius *ante Iunium an* sit? 147 adest *Bentinus* atest (ate *Par. P*) *libri* at st *Scaliger Coni. in Varr. p.* 24 adest. ⁋ st *Schegkius Praem. ep.* 10 *ap. Grut. IV* 908 pater! ⁋ At st' *Munkius* *Senarium* pater ádest *e. q. s. metitur Muellerus prosod. Plaut.* 86. *Septenarium malim* eccum *praemittendo quam* hice med *scribendo expleri: nec male praeterea Buechelerus* páter adest. ⁋ at tú negato *proposuit* 148 at *Bothius* pedicaui *libri: cf. Buechelerus mus. Rhen. XVIII* 386 149 ipsius *W* ultroque *Iunius* 150 ualebit plus *libri* ualebit puls, *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 777 betet *idem* uetet *libri* uertet *Bothius* 2 sic dixin? *scripsi* si dicin *libri* sic dicin' *Bothius* sic dicam *idem* 2 sic dicunt *Munkius* 151 *suppleri facile potest uel* nám ego *uel* égo enim *uel* égo nunc. comedim *Munkius* his (*i. e.* hi) *nunc scripsi.* has *libri*, *quod pro*

IV (3)

'Ego rumorem párui facio, dúm sit rumen qui ímpleam.

V (2)

Cóntinuo ad te cénturiatim cúrrent qui paném petent.

VI (7)

quaé peditibus núbere
Póterant, equites spérant spurcae.

VII (8)

Quis híc est? quam obrem hic próstat? rictum et lábeas cum consídero —

VIII (1)

Iámne abierunt? iám non tundunt? iámne ego sum in tutó satis?
Núnqui hic restitát, qui nondum lábeas lerarít mihi?

84, 1 'comedim pro comedam .... Pomponius Prostibulo: ego' e. q. s. Cf. Nouii Bubulcus IV Nonius 18, 15 'rumen dicitur locus in uentre, quo cibus sumitur, et unde redditur; unde et ruminare dicitur.' V Nonius 18, 12 'centuriatim dictum est abundanter et copiose; a centuriis, quae suffragium in comitiis ferebant.' VI Nonius 394, 15 'spurcum significat obscenum et impurum et lutulentum ... Pomponius Prostibulo: quae' e. q. s. VII Nonius 456, 1 'rictum ferarum dici uolunt, cum Titinius auctor sit etiam hominis dici debere ... item Pomponius Prostibulo: quis' e. q. s. VIII Nonius 18, 1 'delerare' (delirare Bamb.) 'est de recto decedere: lera' (lira Bamb. Leid. Montisp. Par. P) 'est autem fossa recta, quae contra agros tuendos ducitur, et in quam uligo terrae decurrat. Pomponius Prostibulo: iamne .... mihi? id est, confoderit.'

---

nominatiuo haberi posse coll. u. 141 *olim putaueram*: hac *in textu posueram.* égo quaero quod edim, hí si *Buechelerus* quaerunt *libri*, *non* quaerere *ut in edd. praeter Aldinam extat*, *nam falsa Hauptius testatur.* quod *edd.*: *cf. Nou.* 6 quos *libri* contrarius est *libri* contrarium est *Munkius* égo quaero quod comedim, hos quaerere quod cacent contrariumst *Hauptius Herm. II* 216 *dactylo uitioso non offensus* ego quaéro quod edim, hae quaerunt quod contrariumst *A. Spengel Philol. XXVI* 198 dúm ego quaero quod edim, has (*i. e.* hae) quaerunt, quo cacent, contrario *Bergkius symb. I* 101 153 petunt *Urbin.* 307 154 peditibus *ms. Casauboni* pedibus *ceteri libri* 156 quis hic est *alii praeferant* 157 sum *extat in W et Urbin.* 307, *om. teste et probante L. Muellero mus. Rhen. XXVII* 287 *in Leid.* 158 nunquis *libri*, *correxi* restitat *scripsi* resistit *libri* restat *Bothius*, *quod* nunquis *librorum scriptura commendatur.*

PYTHO GORGONIVS

'O hominem beátum, quo illae péruenibunt díuitiae!

QVINQVATRVS

Vénit nos rogátum, quando nóstrae essent Seplásiae

RVSTICVS

Quid núnc uis fieri? ‖ uérrem sume dápsile ac dilúcide

SARCVLARIA

Altér amat potat pródigit, patrém suppilat sémper.

SATVRA

I

Cuiusuís leporis Líber diademám dedit.

PYTHO GORGONIVS, quem titulum iam Scaliger sat probabiliter explicauit: cf. Munkius p. 41. Nonius 508, 4 'peruenibunt. Pomponius Pintone Gorgonio: hominem' e. q. s. (Pithone ed. 1526 Pythone Scaliger Coni. in Varr. p. 151 Gorgoni uel Gorgone L. Muellerus mus. Rhen. XXIII 697 Pythogorgo coni. Hertzius)

QVINQVATRVS Nonius 226, 18 'Seplasia feminini . . . Pomponius Quinquatribus: uenit, inquit, rogatum' e. q. s.

RVSTICVS Nonius 513, 26 'dapsile. Pomponius Rustico: quid' e. q. s.

SARCVLARIA Cf. Caecili Rastraria. Nonius 13, 1 'suppilare est inuolare uel rapere, a pilorum raptu, unde et furtum passi compilati dicuntur . . . Pomponius Sarcularia: alter' e. q. s.

SATVRA I Priscianus VI 2 p. 679 P. 'Pomponius in Satura: cuiusuis . . . dedit, pro diadema.' (Pompinius Reg. Pompinius Halb. Erl. a satura Reg. satira Bamb. m. 2)

---

159 *septenarium restituit L. Muellerus mus. Rhen. XXIII* 697: o *om. libri* quod *W* illae *edd.* ille *libri* diuitiae *in creticum contrahendum* 160 uenit nos rogatum *Bothius* uenit inquit rogatum nos *libri*, *nisi quod* inquid *Leid.* sint *Bothius* Seplasiae *edd.* Seplesiae *libri* 'uenit' inquit, 'rogat nos quanto n. e. S.' *Buechelerus. Ego praeterea* 'uéni', inquit, 'rogatum quando uostrae sunt Seplasiae' *conieci. Vnguenta nimirum rogauit eos quorum totas Seplasias esse per iocum fingit; ac fortasse latet in illo* inquit *ipsum* unguenta, *quamuis uersus effici uix possit nisi transpositis audacius uerbis, e. c. hoc modo:* unguénta uenit nós rogatum (*uel* unguénta nos rogátum uenit *uel* rogátum nos unguénta uenit), quándo essent Seplásiae Nostrae 161 sumen *Buechelerus* uellem sane *in mentem uenerat, sed nil mutandum* 162 amat potat *Gulielmius Veris. I* 11 amad portat *libri* 163 cū sui lepolris *Amien.* deademam *Grut.* deiadimam *Sang.*

II

Blánda fallàx superba ínpotens
Discórdis

III

Non frústilatim néc minutatím dari

SPONSA PAPPI

Pol mágis curabo, [ut] úbi cognorint, ómnis una adséntiant.

SYNEPHEBI

167[1] incolume illo

SYRI

I (2)

Quídam apud forúm praesente téstibus mihi uéndidit.

II Priscianus VI 18 p. 726 P. 'discors discordis . . . antiquissimi tamen solebant genetiuo similem proferre in his nominatiuum. Caecilius . . . Pomponius in Satura: blanda' e. q. s. III Nonius 112, 9 'frustatim et frustilatim, per frusta, ut minutatim. Pomponius Verre aegroto [I] Saturarum: non' e. q. s. (Lucilius Saturarum Iunius Ennius Sat. Planckius)

Sponsa Pappi Nonius 275, 24 'cognoscere est audire, aestimare . . . Pomponius Pansa Pappi: pol' e. q. s. Idem 469, 20 'adsensit est et passiuum . . . Pomponius Sponsa Pappi: pol' e. q. s. (pansa pappipole Gen. p. 275 Papi W p. 469)

Synephebi Charisius I p. 108 P. 'incolume Cicero . . . quo stante et incolume. Pomponius quoque in Synephebis: incolume illo.' Cf. Ritschelius Parerg. I 133

Syri Vel seruorum genus uilissimum uel scopas intellegi posse monuit Munkius collato Nonio p. 46, 4: 'syrus a Graeco magis tractum est ἀπὸ τοῦ σύρειν. has nos scopas, rustici eo nomine syrus' (sc. σύρους) 'uocant. Varro Marcipore' fr. V R. 271 B. Syros duos expilaturos triclinium introduxit Petronius sat. 22 I Nonius 154, 16 'praesente,

---

164 *creticos cum baccheis uel iambis constitui* balanda *Bong.* fallax (ll *sup. ras.*) *Grut.* flallax *Amien.* *Septenarium* blánda fallax inpotens supérba discordis mala *Buechelerus commendat* 166 *in* saturarum *scriptura tituli uide an praeter* satura *lateat textus uocabulum, e. c.* cibum, *quod in antecedentis senarii fine positum fuisse potest* minutim *W, et suprascr.* ta, *Leid.* 167 magi *Colb. p.* 469, *bene* e magis *libri p.* 275 curabo *om. libri p.* 469 ut *Duebnerus l. l.* 441, *Lachmannus in Lucr.* 362, *om. libri* cognorit *libri p.* 469 cognoris *Par. P p.* 469 omnes *libri p.* 275 assentiant *libri p.* 275 *praeter Harl. et Par. P* 168 quidam *Iunius* quidem *libri* is quidem *Buechelerus, non minus bene*

II (1)

Lápatium nullum útebatur, lárdum lurchabát lubens.

VACCA uel MARSVPPIVM

. . simul intró ueni, accessi ád patrem, prendí manum:
'In terram, ut cubábat, nudam ád eum ut conquexi, ínterim
Múlieres conspíciunt.'

VERNIONES

I (2)

a períbo, non possúm pati:
Pórcus est, quem amáre coepi, pínguis, non pulchér puer.

II (1)

Séd qui utrosque errór uos agitat, éxpedibo . . .

coram uel praesentibus. Pomponius Syris: quidem' e. q. s. II Nonius 11, 3 'lurcones' ('luchrones' Bamb.) 'dicti sunt a lurchando: lurchare est cum auiditate cibum sumere . . . Pomponius Syris: lapatium' e. q. s. Omissus hic locus in Bamb.

VACCA uel MARSVPPIVM Cf. Ritschelius Parerg. I 156. 168 Priscianus X 3 p. 885 P. 'teste Capro conquinisco conquexi. Est autem conquinisco caput inclino. Pomponius in Vacca uel Marsuppio ait: simul' e. q. s. (baccha Bamb., quod non repudiauit Hertzius. bacha tres codd. Krehlii. bacca Lips. 1 marsupio Grut.) Thesaur. nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 152 'conquiniscere, oculos claudere. Pompinius: ad eum' e. q. s.

VERNIONES a uerna appellati, legiturque Vernio nomen et alibi et in CIL uol. II n. 2361. Conieceram Vespillones, Hertzius Herniones I Nonius 506, 30 'aperibo pro aperiam. Pomponius Vernionibus: aperibo' e. q. s. (Vermionibus Bamb. Par. m. pr. hermionibus corr. idem) Fallitur grammaticus. II Nonius 505, 7 'expedibo pro expediam . . . Pomponius Vernionibus: sed' e. q. s.

---

169 ute *Par. P* 170 simul in utroquo ueni *Sang. Vide num integri uersus tale fere fuerit initium:* simul intro quom uéni, ibi accessi *e. q. s. an* manu? 171 terra *Carolir.* nudam *Reg. Bong.* nuda *Bamb. Halb. Sang. Grut. Carolir.* conquexi (t *ut uid. erasa post* i) *Halb. Hiatus medela uaria et dubia est:* ad éum ubi *uel* me *ante* interim *inserendum proposuit Muellerus prosod. Plaut.* 592; *ipse* dum *post* nudam *inseri atque* ut *deleri uelim.* 172 conpisciunt *corr. in* conspiciunt *Bong. Numeros perspexit Scaliger Cast. ad Fest. p. XLVI* 173 a peribo *Fleckeisenus annall. philoll.* 1861 *p.* 142 aperibo *Nonius* possum ciuem pati *ed.* 1480 174 porcus *Scaliger Coni. in Varr. p.* 17 orcus *libri plerique, quod olim probabam.* or sus *Par. P* ortus *Colb.* hortus *Munkius* pulchre *Par. P* 175 se *W* utrosque *uir doctus*

VERRES AEGROTVS

I (1)

Vérum illi ualént, qui [ui] luctántur cum leónibus:
Eís tete obiectés frustatim pásserinum prándium?

II (2)

Iám istam colafis cónminuissem [téstam] testatím tibi.

VERRES SALVOS

nolo párciter.
180 ⸢ Támquam frater mihi sis, medium abdómen tecum díuidam.

EX INCERTIS FABVLIS

I (2)

. . poema plácuit populatim ómnibus.

III (8)

183 . . quo pacto cáream tam pulchrá penu?

VERRES AEGROTVS I Nonius 112, 4 'frustatim et frustilatim, per frusta, ut minutatim. Pomponius Verre aegroto: uerum' e. q. s. II Nonius 178, 25 'testatim.'

VERRES SALVOS titulum restitui. Nonius 515, 5 'parciter pro parce. Pomponius Verres albeolo parciter' e. q. s. (uarres Leid. m. pr. ueres Bamb. uere Leid. 116 uerre Par. P salueolo, b super u scr., Leid. stabeolo ed. pr. albeolo W Bamb. Harl. salbe olo Leid. 116 salbeolo Par. P aegroto Rothius saueolom, i. e. suauiolum Lipsius Antiq. lect. II 4 in textu posuit; itemque sat beabo Bothius 2. saluo : nolo correxi. salle, uolo cum turpi uitio ut poetae uerba Quicheratius)

EX INC. FAB. I Nonius 150, 19 'populatim, per populos. Pomponius magnius poema p. p. o.' (magus Urbin. 307 Maccis geminis Iunius Macco: cuius Maehly Maccis: cuius Buechelerus. An Maccus poema in textu?) Quod olim hic legebatur fr. II nunc numeratur uersus 41[1] III Cledonius p. 1896 P. (in Keilii gramm. Latt.

---

in margine Iunii, *Munkius* utroque *libri* atque eloquar *in fine addas ut in Ennii trag. u.* 135 *qui statim sequitur* 176 ui *addidi*, *om. libri*: bene *olim suppleueram* 177 eis tete *scripsi* et te *libri.* et eis te *olim conieceram* eis ted *Bothius* 178 testam, *quod om. libri*, *inserto septenarium restituit Quicheratius. ego* iám istam faciem conminuissem colafis testatim t. *proponere uolebam* 179 nolo *scripsi: uide supra* 180 abdomen tecum *scripsi* abdomericum *Bamb.* abdomen (abdomei *Colb.* abdomum *Par. P*) cum *ceteri libri*

181 magnus poeta *ante Mercerum* cuius poema *Maehly* Maccis poeta (*i. e. Plautus*) *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 844: *uide supra* 183 careo *Charisii cod.* peno *Cledonii cod.*

V (4)

186 negas
Núptam quaquam

VI (5)

187/8 Cum ínterim neque mális molui néque palatis pínsui.

VII (6)

ínterim
190 Dúm contemplor órcam . . . taxillos pérdidi.

VIII

Nísi nos pauci rétineamus glóriam antiquam 'Atticam.

IX

Quídam adeo in latebrás fugerunt, út putent in túrbido

uol. V p. 40) 'haec penus. Pomponius: quo pacto' e. q. s. Charisius p. 113 P. 'p[enu Pomponius] ..... e careo tam pulchra penu. penus peni, si femininum, penoris ut pecoris, si [generis] neutri sit, ut quidam putant.' Supplementa Keilii sunt. Cf. Dotalis. Quae apud Nonium p. 429, 16 extant, olim inter Pomponii inc. fr. (IV) relata, Sisennae historiis recte ascribuntur. V Charisius II p. 192 P. 'quaquam Sallustius: tametsi haud quaquam par gloria sequitur . . . Pomponius quoque in * negas nuptam quaquam.' (Pomponius, quaquam negas nuptam ed. pr. Conieci in ergastulo: nuptam aut uero: in . . . negas n. q. hoc praetulit Keilius.) VI Diomedes p. 370 P. 'pinso . . . pinsui, ut est apud Pomponium: cum' e. q. s. (Ponponium Paris. B) Priscianus X 8 p. 902 P. 'pinso pinsui facit praeteritum, quod Probus usu Pomponii comprobat: neque malis' e. q. s. Thesaur. nou. latin. in A. Mai auct. class. VIII 416 'a pinso . . . haec pinsa, ae, i. scacella cum qua pasta maceratur, unde quidam poeta: neque pinsis pinsui n. p. molui.' VII Priscianus III 6 p. 615 P. 'talus taxillus. Pomponius: interim' e. q. s. Thesaur. nou. lat. in A. Mai auct. class. VIII 584 'hic taxillus, li diminut. unde Pompinius: dum' e. q. s. VIII Cicero ad fam. VII 31 'uides enim exaruisse iam ueterem urbanitatem, ut Pomponius noster suo iure possit dicere: nisi' e. q. s. IX Seneca epist. 3, 6 'itaque hoc quod apud Pomponium legi, animo

---

186 quamquã *cod.* 187 *sq. septenarium senariis* cum i. Neque *praetuli* cui *Diomedis Monac.* molis *libri*, *nisi quod* moles *Grut. Sang. Carolir. m. pr. Prisciani* moliui *Diomedis Pariss. AB Monac.* moilui *Prisc. Carolir.* palatis *Diomedis codd.*, *Grut. Reg. Sang. Bamb. Bong. Barb. Prisciani* palatis, atis *in ras.* 6 *litterarum*, *Prisc. Reg.* pallathis *Carolir.* pilis *ed. Mediol. Prisciani* palmis *edd. Diomedis* pilatim *Bothius* pistillis *Munkius* neque pinsis pinsui neque palatis molui *thesaurus* 190 orcam] pugnam *thesaur.*, *corruptum ni f. ex glossemate* pyrgum dum orcam contemplor tax! taxillos p. *Bothius. Ego lacunam quam notaui his expleuerim:* illorum, meos 192 fugerunt *Bern.* effungerunt *Erl.* transfugiunt *Vatic.* αγ *Palat. Alex. Ottob.* refugerunt *ceteri* refugere *Haasius*

'Esse quidquid ést in luce.

XI (7)

dicteria

XII

murcidus

N O V I V S

AGRICOLA

I (1)

Edepól, paternam quí comest pecúniam

II (2)

Quíd ita? quia enim répuerascis, fúgitas personás, pater.

III (3)

3/4 Licétne duo uerba? ‖ étiam [plura]: prímo et postremó fidem

mandabitur: quidam' e. q. s. Quod olim hic sequebatur fr. X Pompilio tragico poetae ascripsi in trag. poet. rell. p. 227 XI Macrobius Sat. II 1, 14 'Nouius uero Pomponiusque iocos non raro dicteria nominant.' (neuius Bamb.) XII Augustinus de ciu. dei IV 16 'deam Murciam, quae praeter modum non moueret ac faceret hominem, ut ait Pomponius, murcidum, id est nimis desidiosum et inactuosum.' XIII Festus p. 317 M. 'saccom[orum genus est arboris, quam dicta]m Pomponius [ait ex fico atque m]oro, quod ficus ea [sit et morus: unde] nomen per m[oron et fi]cum deductum est.' Scribendum soecomorum. Cf. Isidorus orig. XVII 7, 20 de sycomoro. Festum suppleuit Vrsinus, Pomponius autem fortasse potius Pompeius Sextus (cf. Festus p. 170 s. u. numero) erit intellegendus.

Novi Agricola (Ἄγροικος fuit Antiphanis Menandri Philemonis aliorum, Ἄγροικοι Anaxandridis) I Nonius 81, 24 'comest pro comedit . . . Nouius Fullonibus feriatis [I] idem Agricola: edepol' e. q. s. II Nonius 165, 25 'repuerascere, in puerum redire.' (sic Bamb.) III Nonius 500, 28 'nominatiuus pro datiuo. Nouius Agricola: lecnete . . . postremo idem Plautus' e. q. s.

De Andromacha uide Naeuii trag.

---

turpi loco *Erl.* 193 in luce est *libri*, *transposui cum Haasio* 2 quid *Urbin.* 308, *Aldus* quod *libri* *Post* ita *fortasse alter respondit* fugitas *Mercerus* fugit has *libri* 3 licetne *Bothius* lecnete (laec ne te *Par. P* lenete *ms. Fabri*) *libri* leno te *Munkius* duo uerba *scripsi* duo uerbis *libri*, *et* duo *legisse Nonium certum est.* duobus uerbis *Bothius* plura *addidi*, *om. libri* primo et postremo fidem (*scil.* habebo) *scripsi* primo et postremo idem *libri*, *nisi quod* et postremo *om. Bamb.* *Seruatis illis* ero *in extremo uersu*

ASINIVS

'Age nunc, quando rhétoricasti [sátis], responde quód rogo.

BVBVLCVS

Quód editis, nihil ést: si uultis quód cacetis, cópia est.

BVBVLCVS CERDO

Cum ád lupam nostrám tam multi crébro conmetánt lupi

DAPATICI

I (1)

prímum quod dicébo,
Recté, secundum quód dicebo, est mélius . . . . .

II (2)

Tíbi cum uiuebó, fidelis éro . . . . . .

ASINIVS Nonius 476, 3 '[rhetoricasti pro rhetoricatus es] Nouius Asinio: age' e. q. s. (Nouius . . . quando om. Harl. asimio Par. P Asino Iunius, recte ut uid.)

BVBVLCVS Nonius 507, 5 'edim pro edam . . . Nouius Bucculo: quod' e. q. s. (neuius Urbin. 307 Bacculo (u supra a) W buculo Par. P Buculo siue Bucula Duentzerus mus. Rhen. VI 289. Ego praeter illud quod in textu posui conieci Bassulo (cf. Labbaei gl. bassulus παχὺς ὑποκοριστικῶς), Bibaculo, Bucina uel Bucino, Baiulo, Buccula uel Buccella, Babaecalo: cf. Petronius c. 37 Arnobius adu. gentes IV 22)

BVBVLCVS CERDO Nonius 89, 30 'conmetare, conmeare. Nouius Bubulco Cerdone: cum' e. q. s.

DAPATICI I Nonius 507, 1 'dicebo pro dicam. Nouius Depaticis: primum' e. q. s. (de pathicis Aldina pathicis Bentinus Depactis Bothius 2) II Nonius 509, 2 'uidebo. Nouius Dapaticis: tibi' e. q. s.

---

addere sat haberem, *si* candem operam dabo *significaret*. primo postremoque idem *Munkius*, *quasi lenonis responsum*. prome postremo fidem *Bothius*. *Lenonis si uerba sunt*, *uide an* primum et postremum idem erit (*sc.* ad idem redibit, nihili habebitur) *dixerit* léno, te duo uerbis. ꝓ etiam? primo et p. f. *Buechelerus* 5 satis *addidi*, *om. libri* quod rogo *scripsi* quod te rogo *libri* respondeto quod rogo *Bothius* 2 6 editis *Bentinus* edisti *libri* si *om. Bamb.* 8 quo *Bamb.* 9 quo *Bamb.* est *Gerlachius* et *W* eo *ceteri libri* 10 dum *malim* uiuebo (*etiam in lemmate*) *Harl.*, *Lipsius epist. quaest. IV* 19 uidebo *celeri libri* fidebo *Bentinus*

DECVMA

I (1)

Si ignótis inpertíbis, fient fácilius.

II (2)

Me nón uocabit; ób eam rem hanc fecí falam.

III (3)

Iam égo illi subiens súblabrabo béne suillum sínciput.

IV (4)

quód profanauí modo,
Sí tris mensae sínt in aede, ut páriter [eis] dispértiam.

DOTATA

I

'Artiuit linguam ín palatum, coépit labia súgere.

II

16[1] . . meam penúm componam sátius est.

DECVMA (DECVMAE) Decuma unice probat Bergkius annall. philoll. 1870 p. 844, sed uide Naeuii u. 27. 29. I Nonius 37, 23 'inpertire est participare et partem dare . . . Nouius Decuma: si' e. q. s. II Nonius 109, 19 'fallam pro fallaciam. Nouius Decumis: me' e. q. s. Cf. Placidi glossae: 'falla fallacia, artificii subtilitas, a fauco' (leg. 'fallo') 'dicta.' Falli uidentur, nam machina militaris fala fuit. III Nonius 170, 9 'sublabrare, cibum intra labra mittere. Nouius Decuma: iam' e. q. s. IV Nonius 374, 31 'pariter, ex aequo. Nouius Decuma: quod' e. q. s.

DOTATA I Nonius 505, 29 'artiuit pro artauit. Nouius Dotata: artiuit linguam' e. q. s. 'Idem Ethera: conatus artiuit' e. q. s. (Naeuius ante Iunium linguam . . conatus artiuit omissa in ordine, suppleta in mg. W) II Nonius 219, 28 'penus generis feminini. Lu-

---

11 impertibis *Mercerus* impertibus *libri* flent *libri* flebis *Mercerus* fleuit *Aldus* flebunt *Quicheratius* 12 uocauit *Iunius*, *prob. Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 844 (*idem* is non uocabit *conici posse monens*) falam *Bothius* fallam *Nonius* 13 bene suillum *Buechelerus* esui illud *libri* mersabo illud *coniciebam* 14 profanaui *Bothius* profanari *libri* *De* profanare *uerbi notione cf. Varro de l. l. VI* 54, *Festus s. u.* Politium p. 237 *M.*, *Macrobius Sat. III* 6, 11 15 mensae sint in aede *nunc seruaui suadente Buechelero* (menses *olim uolueram*) mense simine de *Gen.* menses im in ede *ceteri libri* menses sim in aede *edd.* si sim tres menses in aede *Bothius* si tris menses absim, in aede *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 844 pariter ut *Bothius* eis *om. libri* dispertiant *Bergkius* 16[1] meam penum *Harl.*, *corr. ut sit* mea

DVO DOSSENNI

Séquimini; [i tu] praé, mi nate; séquere, temetí timor!

ECVLEVS

. . oleas caépe ficos . . . .

EXODIVM

I (1)

Patí dum poterunt, ántequam pugaé pilant.

II

Púerum mulierí praestare noénu scis, quantó siet
Mélior cuius uox gállulascit, cuíus iam ramus róborascit?

cilius . . . masculini Pomponius Dotali unum penum quae omnem ceterum aliam praeberem penum. Nouius Dofacta: meam' e. q. s. (Nouius Dotata: ceterum aliam praeberem penum. Atta meum in Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV 770, quem olim secutus eram.)

Dvo Dossenni Festus p 364 M. 'temetum uinum — — Nouius in Duobus Dossennis: sequimini' e. q. s.. (neuius ed. pr. dosseniis Vaticc. RS)

Ecvlevs Priscianus VI 2 p. 681 P. 'hae cepae harum ceparum. Quamuis antiquissimi in a quoque singulare feminino genere hoc recte protulisse inueniuntur . . . frequentior tamen usus hoc cepe protulit. Naeuius in Apella [1] Nouius in Eculeo: oleas c. f. (Neuius, e corr. in o, Vat. Neuius Amien. Reg. Bamb. Vind. Halb. Barb. aeculeo Reg., om. Vind. aculeo Barb.)

Exodivm I Nonius 39, 28 'pilare dictum est ut plumare, pilis uestiri...Nonius Exodio: pati' e. q. s. II Nonius 116, 25 'gallulare,

---

impenum *W* mea in penum *Leid.* mea in penum *libri plerique* meam in penum *Mercerus* farta in meam p. (*uide supra*) *Buechelerus*

17 i tu prae, mi nate *scripsi* preminate *cod.* i prae, mi nate *Dacerius secutus Scaligerum* me, praemiati *Bothius* ne praemeate *Munkius* 18 olea[s] *Reg.* caepe *Reg. Bamb.* coepe *Grut.* cepe *ceteri* ficos *Amien. Sang. Vat. Grut. Carolir.* ficus *ceteri*

19 pati dúdum *non incredibile uidetur Müllero prosod. Plaut.* 206, *immo plane incogitabile* pugae *mss. Merceri*, *Palmerius spicileg. ap. Grut. IV* 764 puge *W Leid.* 20 noenu scis *scripsi.* nemo scit *libri* nemo nescit *Bothius* 2, *Maehly* quanto siet Melior *Bothius* quanto melior sit *libri* quanto melior Ille est *Bothius* 2 et quanto sit Melior *Maehly!* 21 roborascit ramus *omnes exhibere plane contra Basiliensium fidem testatur Quicheratius*, *cui septenarii duo tales* púberem muliere nemo scít quanto meliór siet, Cuí uox galluláscit, cui iam róborascit rámulus *placuerunt nulla ex parte tolerabiles*

III (2)

ín molis
Nón ludunt pilá datatim, ráptim morso [saéuiunt].

IV (5)

Múltum ames, paulúm des, crebro uénias, rarentér [feras.]

V (4)

Quándo ad ludos uénit, alii cúm tacent, totúm diem
'Argutatur quási cicada.

FICITOR

(inc. fab. I)

'Omnes capiunt fícitatem, mérs est sine moléstia.

FVLLONES

. . . . testas pátinas pistillós mihi
Cántant

pubescere.' III Nonius 96, 20 'datatim, id est inuicem dando.... Nouius Exodio: in' e. q. s. IV Nonius 515, 25 'rarenter... Nouius Exodio: multum' e. q. s. V Nonius 245, 28 'argutari dicitur loquacium proloqui...Nouius Exodio: quando' e. q. s. (Neuius Bas.)

Ficitor Nonius 109, 22 'ficitatem dictum ut oliuitatem, id est fructus fici. Nouius ficitores omnes' e. q. s. (Ficitore: si omnes Munkius)

Fvllones Cf. Tertullianus de pallio 4 'pugil Cleomachus post Olympiae cum incredibili mutatu de masculo fluxisset, intra cutem caesus et ultra, inter fullones iam Nouianos coronandus.' Nonius 221, 3 'pistillus masculino. Nouius Mania medica [II] idem Fullonibus: testis' e. q. s.

---

22 scholis *uel* choris *Lipsius epist. quaest. I* 18 in mólles non ludunt raptim, pilo merso datatim *Quicheratius sententia mihi obscura, numeris uitiosis* 23 non ludunt raptim pila datatim morso *libri, transposui.* non lúdunt in molis raptim pila, at d. m. *Munkius* saeuiunt *exempli causa addidi, om. libri: fortasse tamen* raptim pila morsicant *praestat* *Vno uersu* ín molis non lúdunt raptim, pila datatim móris est *Buechelerus* *De seruis inter molendum polentam rapientibus interpretatus est Turnebus adu. VI* 5 24 describo *Par. P* uenies *Colb.* rarenter *om. Par. P* feras *om. libri, add. Buechelerus, quem in sententia conformanda secutus sum* ames, es paulum, des *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 769 25 taceant *Bas.* tacerent *Urbin.* 308 27 ficitores Omnes *Bothius: in* s *illa ante* omnes *posita suspiceris* sibi *uel* facile *uel aliquod uersus initium latere* mers *libri, quam formam ueram esse probauit Ritschelius opusc. II* 656 *sq.* merx *Iunius in mg.* 28 testas *Bothius* testis *libri* pestinas (*uel* petinas, *si uere testatur L. Mueller*) *Leid.* pastillos *L. Mueller mus. Rhen. XXVII* 286 29 cantent *Urbin.* 308 *Par. Q*, *Aldina*

FVLLONES FERIATI

I (1)

Vortít se in omnis béstias, comest quídquid tetigit tántum.

II (3)

Nihil ést pericli: tíbi dabo ualidúm uirum,
Animósum.

FVLLONICVM

Non múlto post sonárium accepit, ábsdedit.
Conséquitur paenulárium, cilotrúm petit.

FVNVS

. . . . ágite exigite, témulentum tóllite!

Fvllones Feriati I Nonius 81, 24 'comest pro comedit....Nonius Fullonibus feriatis: uortit' e. q. s. II Nonius 233, 18 'anima iterum significat iracundum uel furiosum, unde et animosi dicuntur iracundi ....Nouius Fullonibus fereatis: nihil' e. q. s.

Fvllonicvm Nonius 148, 31 'paenularium, quasi theca et uagina penulae. Nouius Filonico: non' e. q. s. (Fullonico Urbin. 307, Aldina Philonico post Iunium tuetur Mercerus. Cf. Laberii Fullo II)

Fvnvs Festus p. 364 M. 'temetum uinum — — Nouius in duobus Dossennis — idem in Funere: agite' e. q. s.

---

30 *iambicum septenarium nunc dimensus sum, trochaicorum frusta olim cum aliis distribueram.* sese in bestias omnis, comest *Bothius* quod tetigit totum *coni. Buechelerus* 32 *sq.* tibi dabo (*uel* dabo tibi) ualidum uirum Animosum *scripsi* dabo tibi uerum ualidum uerum animosum *libri* (uirum *bis Aldina*), *quae ut hac distributione seruentur:* dabo tibi ualidúm uirum. ‖ Verum ánimosum? *non suaserim, quamquam* dabŏ tibi *defendi posse monuit Muellerus prosod. Plaut.* 165 dabo tibi ualidum uirum, Virum animosum *Bothius* 34 zonarium *Munkius 'thecam zonae' interpretans: sed correpta* a *uocalis docet* ζωνάριον *esse.* sonarum *libri* sarracum *uel* soracum *Bothius. De littera* s *pro* z *usurpata uide Ritschelium monum. epigr. tria p.* 25 *sq. et quae in annall. philoll. LXXV p.* 315 *breuiter complexus sum.* accepit] ascendit *Bothius* 2 absdedit *scripsi* absedet *libri* (*quamquam* abscedet *uulgo scribi testatur Quicheratius*) abscedit *Guyetus* adsidet *Bothius* abscidit *Munkius* 35 paenularium *item correpta* a, *quasi Graecum deminutiuum sit, formatum* cilotrum *libri, i. e.* χιλωτῆρα (mulioniam paenulam *Cicero pro Sestio* 38, 82 *commemorat*) psilothrum *ed.* 1476 36 exigite *Vatic. R* exite *ceteri testes* temulentam *Vat. S* temulentiamque *Augustinus, Ald., mg. Vrs., deleto* que *Politiani exc.* temulentiumque *ed. pr.* tullite *ed. pr.*

GALLINARIA

I (1)

'Operaeque actor cántor cursor . . senium sónticum!

II (2)

'O pestifera pórtentifera trúx tolutiloquéntia!

III (3)

Mácto te his uerbénis, macta tú illanc infortúnio.

GEMINI

'O domus paráta pulchrae fámiliae festíuiter!

HERCVLES COACTOR

40[1] tristimóniam
Ex ánimo deturbáuit et uecórdiam.

GALLINARIA I Nonius 2, 20 'senium ipsum positum sic . . . Nouius Gallinaria: operaeque' e. q. s. II Nonius 4, 3 'tolutim dicitur quasi uolutim uel uolubiliter . . . Nouius Gallinaria: o' e. q. s. 'id est, uolubilis locutio' (Naeuius Montisp.) III Nonius 342, 9 'mactare malo adficere significat . . . Nouius Gallinaria: macto' e. q. s.

GEMINI Nonius 510, 13 'festiuiter pro festiue. Nouius Geminis: o' e. q. s.

HERCVLES COACTOR Festus p. 372 M. 'uecors est turbati ac mali cordis. Pacuuius — — et Nouius in Hercule coactore: tristimoniam' e. q. s. (sic Vatic. S, Leidensis corr. in brulo coactore Poli-

---

37 opere que actor *Bamb. Harl.* opere quae a. *W Leid.* operae quae a. *ceteri libri* operae coactor *Lipsius ant. lect. V* 14 o operae coactor *Munkius* *De* actore *cf. Marquardti antiq. Rom. V* 1, 143 *Suppleri uaria possunt: e. g.* tonsor unctor structor carptor: *nam de seruorum multitudine queritur aliquis* 38 portentifera *scripsi, sed* portentilica *fortasse praestat.* ponticum fera *Bamb. Colb. Dan. Montisp.* pontica fera *ceteri libri, quod turbatur post Iunium Bothius: sed* Pontica, Afra *idem* 2 panticum, fera *Quicheratius, quod non intellego.* sontica fera *Gulielmius Veris. II* 7, *quod olim probans saltem* sontica, o fera *scribere debebam.* Ponticum *ut Mithridatici belli aetati proprium oblitterandum non esse arbitratur Buechelerus* 39 macto te his uerbenis *Bothius* macto te hisce uerbenis *Geneu. Bern.* macto te hisce uirg. uerbenis *Leid., item, sed* uirgilius *'cum signo mendi' Par. P* macto te nisce uirgil. uerbenis *ms. Iunii* macto te hisce uirgulis uerbenis *ceteri libri* m. te hisce uirgis uerbenaceis *coni. Quicheratius. Glossemate* uirgulis *inlatum* macta tu illanc *Bothius* mactat uillam *Bern. Par. P* macta tu illam *ceteri libri* infortuito *Leid. ms. Iunii* 40 para *Bamb.* pulchre *W Bamb.* familia *Bamb.* pulchre a familia *Quicheratius* 40[2] deturbauit *Bergkius ephem. Halens.* 1842 *II* 240

HETAERA

Gnátus artiuít [suae] matri intérfeminia fórtiter.

LIGNARIA

I (2)

Signáre oportet fróntem calida fórcipe.

II (1)

Quía supellex múlta, quae non útitur, emitúr tamen.

MACCVS

I (Maccus exul 5)

Scálpes dentes dérepente, in scaéna si peccáueris.

II

pecúnia
Quíd? bonum breue ést, respondi, Sárdis ueniens cáseum.

tiani exc. in . . . . . coactus Vrsinus). Herculem coactorem Mommsenus in comm. acad. Berolin. 1864 p. 86 interpretatur 'lucrorum ita potentem, ut ipse auctionem faciat et bonis diuenditis summas redigat.'
Hetaera Nonius 505, 31 'artiuit pro artauit. Nouius Dotata . . . idem Ethera: conatus artiuit' e. q. s. (Aethra Leid. Hetaera ed. 1526)
Lignaria I Priscianus V 7 p. 657 P. 'forceps, auceps: quae tamen ueteres etiam feminino genere protulerunt . . . Nouius in Lignaria: signare' e. q. s. (Nonius Bong. Nouius, No m. alt. in ras., Sang. Nöuius Reg. Neuius Grut. Barb. Nouus Carolir. lignario Erl. b signaria Lips. b, unde male Signario Krehlius Liciniaria Spengelius in Varr. de l. L. p. 616) II Gellius XV 13 'Nouius in Lignaria uerbum, quod est utitur, ex contraria parte dicit: quia' e. q. s. 'id est, quae usui non est.' (inligat archa iam in lignariā Lugd. ligat archiam iu lignariam Paris. Liciniaria in mg. Magl. ligatarca Reg. Germ. Magl. ligatarcha Petau. ligot tarca Voss. Legataria coni. M. Hertzius, sat probabiliter.)
Maccvs Maccos numero plurali uulgo ponunt. Cf. Ritschelius Parerg. I 134 I Nonius 518, 14 'derepente . . . Nouius Maccho: scalpis' e. q. s. II Nonius 200, 9 'caseus neutri Nouius Maccho: pecunia' e. q. s.

---

deturbat *cod.* deturbabat *Buechelerus*, *fortasse rectius* 41 gnatus artiuit *scripsi* conatus artiuit *libri* cum natus artiuit *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 780 cognatus artiuit *ed. Ven.* artiuit cum natus, *ut olim dedi*, *Guyetus* cum nates artiuit *Bothius* quóm natust, artiuit *uel* cum natus est, Artiuit *Muellerus prosod. Plaut.* 592 *sq.*: *melius* ártiuit cum natust *scriberes* suae *addidi*, *om. libri* matris *Bothius* interfeminia *Palmerius* inter femina *libri* 43 suppellex *Petau. Lugd. Germ. Paris. Reg.* subpellex (b *corr. in* p) *Voss.* quę (ę *corr. ex* e) *Voss.* 44 scalpes *Bothius* scalpis *libri* in scena *libri* in schemam *Palmerius Spicileg. ap. Grut. IV* 752 in coenam *ed.* 1480 in coena *Munkius*, *fortasse recte*: *cf. Naeu.* 17 46 quid

MACCVS COPO

Actútum scibis, cum ín neruo nictábere.

MACCVS EXVL

I (1)

Em: díxin itúrum hominem in Túscos tolútim?

II (3)

Límen superum, quód mei misero saépe confregít caput,
'Inferum autem, dígitos omnis úbi ego defregí meos.

III (2)

Vérberato pópulus homini lábeas pugnis caédere

IV (4)

Cúr istuc uadimónio assum? ‖ uéstimentum uésceris

MACCVS COPO Festus p. 177 M. 'nictare et oculorum et aliorum membrorum nisu saepe aliquid conari dictum est ab antiquis — — Nouius in Maccho copone: actutum' e. q. s.

MACCVS EXVL I Nonius 4, 9 'tolutim dicitur quasi uolutim uel uolubiliter . . . Nouius Gallinaria [II] idem Macco exule: edixi' e. q. s.

II Nonius 336, 13 'limen non solum, quod sub pedibus est, dicitur, sed etiam quod superius est ingressu. Nouius Macco exule: limen' e. q. s. Vale dicit proficiscens. III Nonius 210, 25 'labeae rursum feminini . . . Nouius Macho exule: uerberatio' e. q. s. IV Nonius 416, 2 'uesci etiam significat uti . . . Nouius Macco exule: cur istuc' e. q. s.

---

bonum quid bonum respondi *Leid.* e Sardis *Munkius*, *fortasse recte* 47 scibis *Scaliger* scribis *cod. teste H. Keilio* scribere *uulgo* scribes *Vrsinus* nictabere *uulgo* nectabere *cod.* 48 em dixin *nunc scripsi*, *qui olim* en *et de particulis latt. p:* 36 e *interiectionem preposuerim.* est dixi *Bamb. Par. P Colb.* ẽ dixi (*ut uid.*) *W Leid.* edixi *Harl. cum ceteris libris*, *quos Munkius secutus septenarium iambicum prima dipodia mancum discripsit.* edixin *Bothius* 2, *qui baccheos agnouit.* 49 mei (michi *Montisp.*) *libri*, *quam datiui formam Lachmannus in Lucr.* 246 *tuetur* mihi *Aldina* mi *Rothius* misero *om. Montisp.* misae *Bas.* 50 digitos omnis ubi ego *Bothius* ubi ego omnis digitos *libri* ubi ego omnes digitos saepe *Quicheratius* ubi ego omnino omnis digitos *Bothius* 2 51 uerberato *Bentinus* uerberatio *libri* 52 cur istuc *Leid. Gen. Par. P* curis istuc *celeri libri* uadimonio *scripsi* uadimonia *libri* : *an* uadimonium? assum *scripsi* suum *libri* uadimoniosum *Quicheratius*

MALIVOLI

I (2)

53/4 Si pércontassem, hoc praéterisset mé malum.

II (1)

. . . . unde hóc tam repénte
Iucúndum indaudíui melúm? . . . .

MANIA MEDICA

I (1)

Té uolumus donó donare púlchro praesente ómnibus.

II (2)

lacrimaé cadent,
Calét pistillus.

MILITES POMETINENSES

I (1)

Válgus uentriósus, genibus mágnis, talis túrgidis

MALIVOLI I Nonius 474, 4 'percon ta. Nouius Maleuolis: si' e. q. s. (Maliuolis Bamb.) II Nonius 126, 21 'inaudire, audire . . . Nouius Maliuolo: unde' e. q. s.

MANIA (an MIMA?) MEDICA I Nonius 154, 22 'praesente, coram uel praesentibus . . . . Nouius Mania medica: te' e. q. s. II Nonius 221, 1 'pistillus masculino. Nouius Minia medica: lacrimae' e. q. s. (pestillus Leid. pastillus L. Mueller mus. Rhen. XXVII 286 nouris Leid. Neuius Urbin. 308 mima medicas Urbin. 308 Mania Iunius)

MILITES POMETINENSES I Nonius 25, 11 'ualgum est proprie intortum. Nouius Militibus Pometinensibus: ualgus' e. q. s.

---

53 *sq.* nisi *Passeratius, fortasse recte* hoc praeterisset me malum *scripsi* malum hoc me praeterisset *libri* malum hoc Me p. *Bothius. Septenariorum iambicorum frusta* si p. Malum *e. q. s. olim constitueram. Fortasse interrogandi nota ponenda est.* 56 indaudiui *scripsi* inaudiui *libri* únde hoc tam r. tam iucundum i. m. *Bothius* unde h. t. repénte Iucúndum i. m. *iambice Munkius* 58 lacrimae cadunt (cadent) *W* lacrima et addent *ms. Cuiacii. Scribendum fortasse* l. calent [*idem placuit L. Muellero mus. Rhen. XXVII* 286] cadet pastillus *ms. Cuiacii*, *probat L. Mueller* 60 uentriosus *Buechelerus coni. Plauti merc.* 639 ueternosus *libri* ueterinosus *Bothius* uerrucosus *uel est praemisso* uaricosus *aut quod traditum est* ueternosus *temptabam*

II (2)

'Instat mercatúram; spero rém faciet: frugi ést homo.

III (3)

Tú pueri pausílli simil es, quía enim ad os fers quícquid
nanctu's.

MORTIS ET VITAE IVDICIVM

Ita uóbis otiósus sum, ut mi algébo et mi esuríbo.

OPTIO

Quí me miserum míseriorem réddidit quam pánus puerum.

PACILIVS

Vt sóle orescit, cérae castra crébro catapulta ínpulit.

II Nonius 212, 30 'mercatura feminini . . . Nouius in Militibus Pometinensibus: instant' e. q. s.

III Nonius 224, 28 'simile est pro similis est, pro masculino positum neutrum Titinius Fullonibus [XIII] Naeuius Gymnastico [VIII] Nouius in Militibus Pometinensibus: tu' e. q. s.

Mortis Et Vitae Ivdicivm Nonius 479, 7 'esuribo pro esuriam . . . Nouius Mortis et uitae iudicio: ita' e. q. s.

Optio Nonius 149, 27 'panus . . . . . tumor quoque inguinum ex formae similitudine sic uocatur . . . Nouius Optione: qui' e. q. s. 'quod pueri aegrius patiantur hoc genus morbi.'

Pacilivs Nonius 552, 15 'catapulta iaculum celer uel sagitta . . . Nouius Paceuo: ut' e. q. s. (Naeuius Leid. Nouius ceteri, etiam Bamb. Harl. Dan. Par. P Pacetio Basil. Paceuo ceteri libri Pacio Iunius in mg. Pacilio uel Bacillo uel Racemo Bothius Faceto coni. Hertzius Phaselo aliquando in mentem uenit. Paccio Bergkius in ephem. suis 1851 p. 21 De Naeuii Paulo an cogitandum sit dubitat Grauertus Philol. II 127 Ne Pacuio quidem longius absit) Poeta scribendi studio insanus luditur.

---

61 instat *Par. Q, Scaliger ad Priap. LXVIII* 4 instant *libri* intans *haud nolit Bothius* spero rem *Urbin.* 308, *edd.* pero rem *libri quidam* perorem *Leid.* peiorem *W Harl.* 62 simil es *scripsi* simile est *libri* simile es *ed.* 1526 simili's *Ritschelius opusc. II* 616, *sed idem nunc* simil es *probat p.* 617 nanctu's *scripsi* nanctus est *Leid.* natus est *W* nactus est *ceteri libri* nactus es *ed.* 1526 nactu's *Munkius* 63 ut *Palat., om. ceteri* mihi (*bis*) *libri* et *libri plerique* ut *Palat.* esuribo *Palat.* seruibo *ceteri libri* 64 *sq. octonarium agnouit Buechelerus: senariorum frusta olim dederam, e quibus priorem uel* qui mé miserulum *uel* qui quidem me miserum *scribendo suppleri posse statuebam* 66 sole orescit (horescit *Par. P* horrescit *Harl.*), *h. e.* aurescit *libri* sol coruscat *Iunius* sole loquescit *Bothius* cerae *scripsi* cerea *libri* cera *ed.* 1480 sole aurescit terra *Muellerus prosod. Plaut.* 612: *poterat* sole orescit

PAEDIVM

I (3)

nec úmquam
Vidít rostrum in tragoédia tantúm Titi [theátrum].

II (4)

quod res uis húnc priuari púlchras quas utí solet.

III (6)

Súpparum purúm Melitensem línteum, [em] escám meam

IV (5)

Mólucium crocótam chiridótam ricam rícinum

PAEDIVM 'Pedius' uulgo inscribebatur I Nonius 455, 14 'rostrum hominis dici non debere consuetudo praesumpsit . . . Nonbis Pedio: nec' e. q. s. (Nouius Mercerus Turpilius Aldina) II Nonius 500, 16 'priuatur illam rem, pro illa re priuatur. Nouius Pedio: quod' e. q. s. (Poedio Bamb.) III Nonius 540, 11 'supparum est linteum femorale usque ad talos pendens, dictum quod subtus appareat. Plautus in Epidico... Nouius Pedio: supparum' e. q. s. (Nouius ed. 1480 Neuius Bamb. Par. P Naeuius ceteri libri) IV Nonius 539, 20 'rica est, quod nos sudarium dicimus. Plautus in Epidico.... Nouius Pedio: mollicinam' e. q. s. Idem 540, 23 'mollicina' (fort. molucium) 'uestis

---

aër *conici*, *sed* cerae *mentionem seruaui propter Titinii u.* 160 *et Attae* 13 sol coruscat aethra *Quicheratius* cebro *Leid. Par. P* catapultam pulit *W m. pr.* 67 *sq. Dubitanter Buechelerum Coni. Lat.* 3 *sqq. secutus sum* uidit rostrum tragoedia tantum Titi (titi' *Par. P* dici *ms. Merc.*) *libri* uidit rostrum, Tite, tragoedia Tantúm *Bothius* rostrum uidit haec tr. Tantúm Titi *Munkius. Olim* uidi rostrum ulla in tragoédia Tantúm T. *uel transpositiones uerborum, e. c.:* . . . nec úmquam (*uel.* nec unquam quisquam) uidit ín Titi tragoédia Tántum rostrum *uel* nec úmquam tantum uidit in tragoedia Rostrúm Titi *temptabam* Titi *ad* Titinii *exemplum omissum refert Quicheratius* 69 quot *Stephanus* quo tu *Bothius* quoniam *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 827 quando *Buechelerus. Ego* quor duas *conieci* hunc *Leid. Bamb. Harl. Par. P* hanc *ceteri libri* ut *Bamb.* ti *Colb.* solent *Colb.* 70 subparum *Bamb.* Melitensem, *ut extat in mg. Iunii, Marquardtus antiquitatt. Rom. V* 2, 95 belliensem (pelliensem *Colb.*) *libri* Veliense *s.* Velenense *Munkius* Veliensem *uel* Velenense *praeeunte Lipsio epist. quaest. IV* 19, *qui conferri iussit Isidorum orig. XIX* 22, 21 'Velenensis tunica est quae affertur ex insulis' linteum *Munkius* interim *libri* em *addidi* (*olim* mi), *om. libri* aescam *W* Oscam *Lipsius: cf. Varro de l. l. V* 131 eam *Colb.* omnem escam meam *Munkius* 71 molucium, *i. e.* *μολόχιον uel μαλάχιον, μαλάκιον scripsi.* molucinam *Bamb. p.* 539 mollicinam *ceteri* molochinam *Guyetus* molicinam

V (2)

Récta amussim em uíde diploidi ut récta grassatúr uia.

VI (1)

Núnc res me ipsa réprimit, saepe eadem hác sum grassatús uia.

PAPPVS PRAETERITVS

. . dum istos ínuitabis súffragatorés, pater,
Príus in capulo quam ín curuli sélla suspendés natis.

PARCVS

Quód magno opere quaésiuerunt, íd frunisci nón queunt:
Quí non parsit ápud se . . . . . frunítus est.

a mollitie dicta. Nouius Pedio: mollicinam' e. q. s. (epidico Bamb. W Par. P) Idem 548, 25 'caltulam et crocotulam, utrumque a generibus florum translatum, a calta et a croco ... Plautus in Epidico ... Nouius Pedio: molicinam' e. q. s. (pedico Par. P) V VI Nonius 316, 4 'grassari etiam dicimus ambulare ... Nouius Pedio: cretanus' e. q. s. 'Idem Pedio [VI].' Vt de fabula dubitari possit

Pappvs Praeteritvs. Parum ueri simile dicit Ritschelius Parerg. I 141 duas diuersas huius nominis Atellanas fuisse. Nonius 4, 28 'capulum dicitur quicquid aliquam rem intra se capit: nam sarcofagum, id est sepulchrum, capulum dici ueteres uolunt, quod corpora capiat ... Nouius Pappo praeterito: dum' e. q. s.

Parcvs Gellius XVII 2, 8 'Nouius in Atellania, quae Parcus inscripta, hoc uerbo' (frunisci) 'ita utitur: quod magno ... frunitus est.'

---

libri p. 548, *nisi quod* nolicinam *Leid.* molucium *in fine senarii praefert Buechelerus* crocatam *Par. P p.* 540, *libri p.* 539, 548, *nisi quod* corcatam *Par. P* croatam *Colb. p.* 539 crocatulam *Bamb. p.* 548 chiridotam *Aldina* uridotam (uridota *Par. P*) *libri p.* 548 ceridotam *libri p.* 539. 540 ricam *om. p.* 540 richam *libri* (*praeter Colb.*) *p.* 548 clricam (cl *eras.*) *Bamb. p.* 539 ricinum *libri p.* 539, *Munkius* ricinium *libri p.* 540 *et* 548 cheridŏtám (*uel* cheridytám) ricam ricínium *efferri iubet L. Muellerus de re m.* 432, *male.* 72 recta amussim em uide diploidi ut recta *conieci* cretanus sime deploidi a recta *libri plerique* erratanus si mediploidi arrecta *Par. P* errat anus si me diploida recta *Gen. Bern.* dum certamus, sine diploide a recta *Munkius* (sine *iam in marg. Iunii*) errat anus sine diploide recta *Rothius* Caeretanus sine diploidi: a recta *Lachmannus Lucr. p.* 49, *quem olim secutus sum.* Cerretanus sine diploma recta *Buechelerus* 73 ipsa *Gen. Montisp.* ipsam *ceteri libri*, *om. Bas.* hac (hacc *Par. P Montisp.*) eadem sum grassatus uia *libri: transposui cum Buechelero.* sum eadem hac g. u. *Bothius* hac sum eadem g. u. *Munkius* 75 isto *Bamb. Harl.: num* istoc? inuitabis *Mercerus* inuitauis *libri* 76 curculi *Bamb.* suspendes *Mercerus* suspendis *libri* 77 magnopere *Petau. Lugd. Gellii*, *Nonii Urbin.* 307 78 que

PHOENISSAE

Sume árma, iam te occídam claua scírpea.

PICVS

Quíd ego facerem? [ut] ótiosi ródebam rutábulum.

QVAESTIO

Mámmas teneas, pédes extollas, sáuies, congénicules.

SANNIONES

'Inlino cretám cerussam púrpurissum . . .

SVRDVS

filias

[Bínas] habeo témulentas, séd eccas uideo incédere.

(Nouus corr. in Ne[i]uus Voss. partus Lugd. Guelf. parens Paris.) Nonius 113, 10 'frunisci pro frui . . . Nouius Pareo: [77].'

Phoenissae Festus p. 330 M. 'scirpum est id, quod in palustribus locis nascitur leue et procerum, unde tegetes fiunt . . . Nouius in Phoenissis: sume' e. q. s.

Picvs Festus p. 262 M. 'rutabulum est, quo rustici utuntur in proruendo igne panis coquendi causa. Nouius in Pico: quid' e. q. s. (Parco O. Muellerus)

Qvaestio Nonius 474, 14 'sauies . . : Nouius Quaestione: mammas' e. q. s. (Gastrione uel Gastrone Scaliger coni. in Varr. 141)

Sanniones Nonius 218, 25 'purpurissum genere neutro . . . feminino Neuius Sannionibus: inlino' e. q. s. (Nouius Mercerus Naeuius Aldina.) Atellanarum personam sannionem esse docet Cicero ad fam. IX 16 extr.

Svrdvs Festus p. 364 M. 'temetum uinum — — Nouius in duobus Dossenis — idem in Funere — et in Surdo: filias' e. q. s.

Voss. 79 iam te *Augustinus* iante *cod.* scirpea *Dacerius* scirpia *cod.* 80 ut *inserui cum Buechelero*, *om. cod.* otiosi *cod.* otiosus *Augustinus*. *Temptabam praeterea* ni *uel* ita *uel* enim otiose 81 pedes *uocis mensura bibreuis incerta: cf. Geppertus de pronunt. p.* 99 *et Muellerus prosod. Plaut.* 206 *sq.* penem *olim conieci* congenicules *scripsi.* congemit *libri* si congemit *Geppertus* pedes extollas, congenues, sauies *Scaliger coni. in Varr.* 141 suauies, pedes extollas, cum gemit *Munkius* pedes extollas, sauies cum congemit *Quicheratius* 83 in licio *Aldina* creto *Leid.* purpurissum *Leid.* purpurissa[u]m *W* purpurissam *ceteri libri*, *quod quamuis testimonio Nonii firmari uideatur*, *tamen uerum esse non credo* 85 binas *addidi*, *om. libri* filias alo témulentas *Buechelerus* *Synizesis in uoce* filias *placet Gepperto p.* 29, *repudiat eandem cum Ritschelio* (*cf. opusc. II* 596 *sqq.*) *Muellerus prosod. Plaut.* 461 ecas *scribendum*

TABELLARIA

I (1)

Qui hábet uxorem síne dote, [eï] pánnum positum in púrpura est.

II (2)

. . . . . dótem ad nos nullam áttulas

TOGVLARIA

Abíte, deturbáte saxo, homónum quisquiliaé! ⌈ quid est?

TRIPERTITA

I (2)

Postquám se uidit [ésse] heredem, désubito diuórtium
Fecérunt.

II (1)

Si aútem pinguist, mále cubandum est: . . putent pántices.

Tabellaria (Naeui fortasse fuit) I Nonius 218, 22 'pannus usu generis masculini. Neutro Nouius Tabellaria: qui' e. q. s. (neuius Urbin. 308) II Diomedes p. 376 P. 'quamquam et id perfectum quod est attuli ex alio uerbo proficisci reperimus apud ueteres, ex eo quod est attollo' (attulo Paris. B m. 2, Putschius), 'ut Naeuius in Tabellaria: dotem' e. q. s. (neuius Monac. naeuius Parr. AB Nouius Bothius)
Togvlaria Festus p. 257 M. 'quisquiliae dici putantur quidquid ex arboribus minutis surculorum foliorumue cadit, uelut quidquidcadiae — Nouius in Togularia: abi' e. q. s.
Tripertita (an Triperdita?) I Nonius 517, 24 'desubito ..... Nouius Tripertita: postquam' e. q. s. II Nonius 218, 15 'pingue est pro pinguis est, neutrum pro alio genere positum. Nouius Triperdita: si' e. q. s. (neuius Urbin. 308 Tripertita Mercerus)

---

86 *Non placent* qui habet uxorem *trochaei* ei *addidi*, *om. libri* positum] opsutum *Buechelerus* 87 attulas *Par. B Monac.* attollas *Par. A* attollat *cdd. uett.* attulat *Putschius* 88 abite *scripsi* abi *cod.* abi abi *Scaliger. An* ágite *in trochaico septenario?* deturbato te *Lindemannus* deturba te de *O. Muellerus* homonum *scripsi* (*cf. Cicero ad. Att. I* 16, 6) homo non *cod.* hominum *Maehly* non homo *Buechelerus* 89 *uel* se uidit esse heredem *uel* se heredem uidit esse *uel* sese esse heredem uidit *uel* sese esse uidet heredem (*in trochaico septenario aut* se esse heredem uidit *aut* se uidet esse heredem) *scribi potest.* se (si *Par. P*) uidit heredem *libri* heredem sese uidit *Munkius* sese heredem uidit *Quicheratius* diuortio *Par. P* 91 pinguist, *i. e.* pinguis est *scripsi* pingue est *libri* male cubandum est: *cf. Plauti Asin.* 937 *Inserendum fortasse* putridi *uel* laxi *uel cum Buechelero* pleni putrem *Aldina* putres *Munkius* pantices *Iunius in mg.* ponticas *W* panticas *ceteri libri*

VINDEMIATORES

I (2)

Quid stás? age moue te! mánen? ‖ i primus: praégredi!

II (1)

. . coepit únum quemque praélumbare fústibus.

VIRGO PRAEGNANS

I (1)

quánto ego
Plús sapiui, quín fullonem cómpressi quinquátrubus.

II (2)

séquere me!

Vindemiatores I Nonius 473, 25 'progredi. Nouius Vindemiatoribus: quid' e. q. s. II Nonius 156, 11 'praelumbare, lumbos perfringere.'

Virgo Praegnans I Nonius 508, 20 'sapiui pro sapui. Nouius Virgine praegnante: quando' e. q. s. Priscianus X 2 p. 879 P. 'Nonius tamen Marcellus de mutatis coniugationibus sic ponit: sapiui pro sapui. Nouius Virgine praegnante: quando' e. q. s. (Noeuius Bamb. N^e^ouius, e. m. alt., Reg. N^o^euius Barb. Neuius Bong. Barb. prignante Grut. Carolir. p^i^gnante Sang.) II Nonius 516, 20 'puriter ... Nouius Virgine pregnante: sequere' e. q. s.

---

92 *senarium iam Munkius notauerat, commendauerunt L. Mueller mus. Rhen. XXIII* 541 *et CFWMueller prosod. Plaut.* 199: *septenarium trochaicum primo pede mancum ipse olim dederam.* quid stas? age *Iunius* quidi scas ege *libri plerique* quidicas ege *Bamb.* (istas *pro* stas *scriptum fuit*) quid hic stas *mg. Iunii* manen'? *Vossius* manem *libri* inanem *edd.* ignaue *Bothius* *Sequentia quoque uulgo eidem personae continuabantur* primus *Leid.* prius, *sup.* m, *W* prius *celeri libri* praegredi *priori personae tributum L. Mueller, de quo iudicium ambiguum est.* progredi *libri, nec caret omni defensione.* 93 coepi *senarium facere monet Buechelerus*

94 quanto *Mercerus* quando *libri* ergo *Bong.* uero *Sang.*

95 quin, *i. e.* quine *Nonius, nisi quod* qui in *Par. P habet* qui *Priscianus* quae *Bothius* fulonem *Grut.* fǒllonem *Reg.* qui cinifflonem *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 844 *non intellecto dicti lepore* compressi *Bamb. Nonii* conpressi *celeri Non., Halb. Prisc.* compresi *Reg. Carolir.* comp̄si *Grut.* cōp̄ssi *Sang.* conp̄ssi *Bong. Prisciani. Intellegendum autem est* pugnis compressi, *nam ludit seruus aliquis in uerbo ambiguo: cf. Plauti Rud.* 1125 fullo me compressit *Maehly* quinquatrbus *Reg.* quinquatribus *celeri Prisciani*

Púriter uolo fácias: [puro] igni átque aqua uolo húnc accipier.

ZONA

I (1)

'Atqui facilitátem, uideo, [haut] úteris uulgáriam.

II (2)

dúriter me habére,

Vigilásse

EX INCERTIS FABVLIS

III (8)

104 . olim expectáta ueniunt séptem Saturnália.

IV (5)

Pér deam sanctám Lauernam, quaé [mei] cultrix quaéstuist

ZONA I Nonius 481, 21 'libertatem uti pro uti libertate . . . Nouius Zona: atque' e. q. s. Idem 488, 25 'uulgariam pro uulgarem. Nouius Zona: atque' e. q. s. (Zeno Leid. Harl. Par. P W m. alt.) II Nonius 512, 3 'duriter pro dure . . . Nouius Zona: duriter' e. q. s. (tona Par. P)

EX INC. FAB. Fr. I Dotatae, II Herculi Coactori restitui. III Macrobius Sat. I 10, 3 'licet et apud ueteres opinio fuerit septem diebus peragi Saturnalia, si opinio uocanda est quae idoneis firmatur auctoribus. Nouius enim, Atellanarum probatissimus scriptor, ait: olim' e. q. s. IV Nonius 483, 20 'quaesti uel quaestuis dictum pro quae-

---

97 puriter *om. Par. P* puro *addidi*, *om. libri* uolo hunc accipiter *Bamb. Leid.* 116 uolo hunc accipere *Par. P* uolo hunc accipe *ceteri libri* accipere·hanc uolo *Munkius* hunc igni atque aqua uolo accipi *Muellerus prosod. Plaut.* 610. *Creticos cum trochaeis tales* –⏑– sequere me: puriter uolo Fácias: igni átque aqua hánc uolo accipi *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 845 *proposuit* 98 atqui (*uel* atquei) *scripsi* aquile *W p.* 488 aquę *Bamb. p.* 488 aquae *Harl. Colb.* aque *ceteri libri plerique ibidem* atque *libri p.* 481, *Par. P p.* 488 facilitate *Par. P p.* 488 haut *inserui*, *om. libri* ut *Muellerus l. l.* 593 tu *spreui* uilgariam *W p.* 488 104 *Praecessit fortasse* tandem ueniunt expectata *Munkius* 105 sanctam *Harl. Par. P* sancta *ceteri libri* Lauernam *Aldina* labernam (libernam *Par. P*) *libri* quae cultrix quaestuisit *libri*, *nisi quod* quaestuissit *Bamb.*: *uel* mei *uel* huius *inserendum conicio.* quae sit cultrix quaestuis *Bothius* quae cultrix quaesti siet *Quicheratius*

V (3)

. huíc puellae praécoquis libído inest.

VI (4)

Est pédis unus íngens in naso . .

VII

mília

Sex númmum in arcam démisi nummáriam.

VIII[a]

109[1] gargarissare .

VIII[b]

110 . . . . . áliquot altipéndulos

Relíquimus uindémiae supérstites.

X

113 quid plorás, pater?

ſ Mirúm ni cantem . . condemnátus sum.

stus . . . Nouius: per deam' e. q. s. V Nonius 150, 17 'praecox et praecoca, quod est immatura . . . Nouius: huic' e. q. s. VI Nonius 220, 25 'pedis, quem nos pediculum dicimus, generis masculini est. Nouius: est pedis' e. q. s. (neuius Urbin. 308) VII Nonius 495, 25 'accusatiuus numeri singularis positus pro genetiuo plurali . . . Accius Eurysace . . . idem Epinausimache . . . Nouius Eurysace: milia' e. q. s. (Erisace W Eurysacis nomen librarii errore positum esse uidit Munkius p. 87 et 183) VIII[a.b] Frontonis epist. IV 6 p. 69 Nab. 104 ed. Rom. (M. Caesar Frontoni) 'aqua mulsa sorbenda usque ad gulam et reiectanda fauces foui potius quam dicerem gargarissaui: nam est apud' (sic Hauptius ind. scholl. Berolin. 1867 p. 6 'et ad' cod.) 'Nouium credo et alibi . . . . deinde uuis metendis operam dedimus et consudauimus et iubilauimus et aliquot, ut ait auctor, reliquimus altipendulos uindemiae superstites.' Cf. Vindemiatores. Non gargarissare, sed fauces foui pluraque alia, e. c. aquá sorbenda faúces foui usque ád gulam e Nouio sumpta esse putat Buechelerus. Fr. IX inter Naeuianas quaere reliquias com. inc. XXIX X Cicero de orat. II 69, 279 'me quidem hercule etiam illa ualde mouent stomachosa et quasi submorosa ridicula, non cum a moroso dicuntur; tum

106 hercle *praemittas* libido *edd.* liuido *libri* 107 *recte dimensus est Fleckeisenus annall. philoll.* 1861 *p.* 576 unus *silentio praetermisit Quicheratius* situs *uersum concludat* 109 demisi *Passeratius* [*post Bothium denuo Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 846] dimisi *libri* 110 *sq. numeros indicaui* altipedulos *cod., sed corr.* 113 *sq.* Quid? ploras, pater? ſ mirum ni (*uel* mirum quin *conl. Plauti Trin.* 495) cantem: condemnatus sum *septenarius placuit anonymo in Leutschii ind. philol.* 1870 *p.* 392 [*item consensu notabili Bergkio annall. philoll.* 1870 *p.* 846]. *Inseri ego quidem* causa *uel* capitis *uelim*. 114 mirum ni] mi nam *ed. Rom.*

XI

Quánti addictus? ⸢ míle nummum. ⸢ níhil addo: ducás licet.

XII

. . . . . sápiens si algebís, tremes.

XIII (Naeu. inc. 19)

[Si] sálliturus. ístaec est, mittám salem.

XV

dicteria

enim non sal, sed natura ridetur. In quo, ut mihi uidetur, persalsum illud est apud Nouium: quid' e. q. s. (Naeuium Erl. b, ed. Rom. nouum Lag. 2. 36 Eunium neuium Lag. 14 corr. ut 3 Ennium Lag. 23) XI Cicero de orat. II 63, 255 'notissimum ridiculi genus cum aliud expectamus, aliud dicitur. Hic nobismet ipsis noster error risum mouet. Quod si admixtum est etiam ambiguum, fit salsius, ut apud Nouium uidetur esse misericors ille, qui iudicatum duci uidens percontatur ita: quanti . . . nummum. Si addidisset tantum modo ducas licet, esset illud genus ridiculi praeter expectationem, sed quia addidit nihil addo, ducas licet, addito ambiguo, altero genere ridiculi, fuit, ut mihi quidem uidetur, salsissimus. (Naeuium Erl. b, ed. Rom. Nenium Lag. 69 Ennium Lag. 23) XII Cicero de orat. II 70, 285 'praeter expectationem accidit, ut testem omnium risus obrueret. Huius generis est plenus Nouius, et iocus est familiaris: sapiens . . . tremes, et alia permulta.' (Naeuius Erl. b) XIII Priscianus X 9 p. 910 P. 'sallio sallitum facit, sallo salsum . . . Lucilius in VIII: sallere . . . Inde etiam participia futuri sallitur us et salsurus. Nouius: sallitur us . . . salem. Mummius' e. q. s. (Nouius Bamb., Krehlius nouimus Dresd. neuius Halb. Barb. lucuius, del. et sup. neuius, Reg. incui' Bong. lucius Grut. liuius Carolir. lucilius Sang., de quo tamen in editione Hertzius nihil testatur) Fr. XIV Naeuio reddidi, cuius inter inc. com. fr. extat XXVIII XV Macrobius Sat. II 1, 14 'Nouius uero Pomponiusque iocos non raro dicteria nominaht.' (Neuius Bamb. Gud.) Nescio unde hauserit Scaliger quod ex 'Vincentii epistola' Bernaysius p. 249 libri sui descripsit: 'concacare lectum barbarum est. percacare dicendum erat, ut Nouius Atellanarius dixit permerdare aliquem; Graeci καταχέζειν τινός.'

---

115 nummi *Lag.* 2. 36 numerum *Lag.* 81 117 si *addidi*, *om. libri* sallilurus ista haec (isthec *Carolir.*) est *Halb. Bong. Carolir.*) istec ē sallilurus *Barb.* *utrum* est *an* es *uerius sit dubito*

MVMMIVS

RIVINVS

'Ad spectacula ést uidere, in téstu quantum sít caput.

EX INCERTIS FABVLIS

I

nóstri maiorés uelut
Bene múlta instituere, óptime hoc : a frígore
Fecére summo séptem Saturnália.

II

. . . . . ístaec sum multó sale .
Salsúrus

APRISSIVS (?)

Io búcco! ‖ quis me iúbilat? ‖ uicínus tuus antíquus.

Mvmmi Rivinvs Charisius I p. 118 P. 'testu, ut genu Flauius Caper ueteres ait uti solitos. Mummius in Atellania Riuinus: ad spectacula' e. q. s. (sic scripsi. atellaniar iunius cod. Atellana Iunius ed. pr. Atellania riunius edidit Keilius Ricinius coni. Hertzius Cf. Onomast. uet. ap. Labb. 'riuinus, ἀντίζηλος'.

Ex Inc. Fab. I Macrobius Sat. I 10, 3 'Mummius quoque, qui post Nouium et Pomponium diu iacentem artem Atellaniam suscitauit: nostri, inquit, maiores' e. q. s. (Mumius Par. g Muminius Med. a Memmius Par. a Iano, mimius Eyssenhardto teste. 'et Pomponium' om. Bamb.) II Priscianus X 9 p. 910 P. 'sallitarus et salsurus. Nouius . . . Mummius: istaec' e. q. s.

Aprissivs? Varro de l. L. VI 68 M. 'ut quiritare urbanorum, sic iubilare rusticorum; itaque hos imitatus Aprissius ait: io bucco!' e. q. s. (aprisius Par. b Chrysippus Turnebi cod. Attius Scaliger Conieci Aprodisius Aquisius, Buechelerus Apussius proposuit.)

---

3 hoc optime *libri*, *transposui* 4 facere *Bamb. Par. f Borb. Gud. m. pr.* summo dies septem *libri*, *eieci glossema Praeter iambos quos nunc in textu exhibui olim proposueram trochaeos:* nóstri maiorés ut bene multa instituere, hoc óptime (*siue* n. m. uelut bene m. instituere, optime) 'A frigore f. s. s. S. 5 istec *Grut.* ista *& Bong.*

1 *sq. septenarium iambicum nunc dimensus sum*, *pro trochaico habuit L. Mueller annall. philoll.* 1868 *p.* 427 io *interiectione extra uersum posita*, *quam tamen praeter iambum etiam pyrrichium aequare posse inmerito negat: cf. Plauti Pseud.* 703 io buco *Turnebi cod.* id buco *Goth.* robucco *Par. P* in Bacchis *Scaliger* uicinus

INCERTI NOMINIS RELIQVIAE

I

Varro de l. L. VII 95 M. 'dictum mandier a mandendo, unde manducari, a quo in Atellanis Dossennum uocant Manducum.'

II

Hospés, resiste et sóphiam Dossenní lege.

III

Venít Dorsennus á uilla . . . . .

IV

Hírcus uetulús capreis náturam ligúrrit.

V

'Υγίαινε πάτερ, ὑγίαινε μῆτερ . . .

* * *

Orcús uobis dúcit pedés . . . .

Inc. Nom. I Dossenum O. Muellerus in Add. p. 303 ad obsenum libri plerique ad obscenum Flor. teste H. K., Goth. Par. b ad obscoenum Haun. apud Dossennum O. Muellerus personam Schoberus de Atell. p. 18 edacem Duentzerus mus. Rhen. VI 288 II Seneca epist. 89, 6 'sapientia est, quam Graeci σοφίαν uocant. hoc uerbo Romani quoque utebantur, sicut philosophia nunc quoque utuntur. quod et togatae tibi antiquae probabunt et inscriptus Dossenni monumento titulus: hospes' e. q. s. (Dosse^{n}ni Bamb. Dossempni Guelf. Dossennii Rehd.) III Suetonius uita Galbae 13 'quare aduentus eius non perinde gratus fuit: idque proximo spectaculo apparuit. Siquidem Atellanis notissimum canticum exorsis uenit Dorsennus a uilla cuncti simul spectatores consentiente uoce reliquam partem rettulerunt, ac saepius uersu repetito egerunt.' Chori seu cateruae canticum hoc esse dicit G. Hermannus opusc. I 298 IV Suetonius uita Tiberii 45 'unde nota' ('mora' Rothius ex optimis libris) in Atellanico exodio proximis ludis assensu maximo excepta percrebruit: hircum uetulum capreis naturam ligurrire.' V Suetonius uita Neronis

---

tuus antiquus *libri, nisi quod pro* tuus *uoce* auus *Par. a* atauus *Goth.* Atus *Turnebi cod.* uicinus antiquus tuus *L. Mueller*

1 sophiam *Rehd.* sophisma *Guelf.* sophian *celeri libri* 2 *De numeris cantici certi nil ausim adfirmare: initio uersus fortasse post* uénit *interiectio aliqua, fortasse* heu, *secuta est* Dórsennus *GASchmidt in ephem. Darmst.* 1840 *p.* 1232, *item Lachmannus* ione simus *libri, nisi quod* oñsimus *Viterb.* io, Onesimus *Muretus Var. lect. V* 11 ohe simus *Gronouius* io simus *Ernesti* io Simus *FAWolfius* 3 *Sotadium notaui numeris minime certis. Senarium* ligúrrit naturam hírcus uetulus cápreis *Buechelerus proposuit* 4 *sq. Versus prioris numeri iambici, alterius bacchiaci uidentur esse*

VI

Si quíd monuménti nácta est qui eum requíreret.
⁅ Est úngulus, quem ei uí detraxit ébrio.

VII

casnar

VIII

Mesius

IX

pellicula

39 'Datus Atellanarum histrio in cantico quodam ὑγίαινε πάτερ, ὑγίαινε μῆτερ ita demonstrauerat, ut bibentem natantemque faceret, exitum scilicet Claudi Agrippinaeque significans: et in nouissima clausula: Orcus uobis ducit pedes, senatum gestu notarat. Histrionem et philosophum' (Isidorum Cynicum, de quo sermo fuerat) 'Nero nihil amplius quam urbe Italiaque summouit uel contemptu omnis infamiae uel ne fatendo dolorem irritaret ingenia.' VI Festus p. 375 M. 'ungulus Oscorum' ('uolscorum' Vat. S) 'lingua anulus, ut ......si quid' e. q. s. 'Pacuuius in Iliona [XVI].' Inter Atellanae fragmenta reliqui, quia Oscum esse uocabulum dicit Festus; quamquam minime certum id esse testimonium neminem fugere potest. VII Varro de l. L. VII 29 M. 'cascum uetus esse significat Ennius ... item ostendit Papini (l. 'Pompili') ἐπιγραμμάτιον, quod in adulescentem fecerat Cascam ... item ostendit quod oppidum uocatur Casinum ... item significat' ('significant' libri, corr. Mommsenus de Italiae inf. dial. 268 349) 'in Atellanis aliquot Pappum senem quod Osce' ('Osci' libri, corr. Mommsenus l. l.) 'casnar appellant.' Pappum Casnarem, senem quod O. Muellerus carnar Haun. Post appellant in cod. B ascriptum est: 'parum deest.' Cf. Festus Pauli p. 47 M. 'casnar senex Oscorum lingua.' Placidi gloss. in A. Mai auct. class. III 446 'casinar, senex.' p. 450 'casnari seni, Oscorum lingua.' Vaticana gl. apud eundem VI 514 'casinar, senex' Item 'kanisar, senex' Isidori et Vaticana glossaria duo (in A. Mai auct. class. VI 530 et VII 565), item Bern. B[ac] Sangall. et Paris.: 'cannar senes.' VIII Varro de l. L. VII 96 M. 'in pluribus uerbis A ante E alii ponunt, alii non ... ac rustici Pappum Mesium, non Maesium.' (Maesium Spengelius moesium Flor. Goth. Haun. Par. a moesion Par. b) IX Varro de l. L. VII 84 M. 'in Atellanis licet animaduertere rusticos dicere se adduxisse pro scorto pelliculam.' Festus p. 330 M. 'scorta appel[lantur meretrices ex cons]uetudine rusticorum, [qui, ut est in Atellanis apud anti]quos, solebant di[cere, se attulisse pro scorto] peliculam' (deliculárum cod., corr. Vrsinus) 'omnia [namque ex pellibus facta scortea] appellantur.' Pro paelicula rustici polliculam dicebant.

---

6 nactu *Politiani exc.* qui eum *Lindemannus* qui eorum *cod.* quor *O. Muellerus* requiretur *Politiani exc.* 7 ei ui *scripsi* ennius *Vat. R* ei *ceteri* ei tum *uel* clam *minus probabile* elirio *Vaticc. RS*, *Augustinus* si quid momenti nacta est qui eum requireret. ⁅ Est ungulus, quem eo detraxit ebrio *Bergkius ephem. Halens.* 1842 *II p.* 240

X

Cicero de diuin. II 10, 25 'totum omnino fatum etiam Atellanio uersu iure mihi esse inrisum uidetur, sed in rebus tam seueris non est iocandi locus.'

XI

Terentianus Maurus 2394 'frequéns in usu est tale metrum comicis uetustis, Atélla uel quis fabulis actus dedit petulcos, Quia fíne molli labile atque deserens uigorem Sonúm ministrat congruentem motibus iocosis.'

MIMVS

DECIMVS LABERIVS

ALEXANDREA

Quíd est ius iurandum? émplastrum aeris álieni . . . . .

ANNA PERENNA

I (2)

Cónlabella ósculum.

II (1)

gubernium. planus. nanus.

Laberi Alexandrea Gellius XVI 7, 14 'sed enim in mimo, quem scripsit' (Laberius) 'Alexandream, eodem quidem quo uulgus, sed probe Latineque usus est Graeco uocabulo: emplastrum' (emplaustrum Paris. In plastrum, in mg. implastrum, Reg. In plaustrum Petau. Voss. et sup. m. alt. at ĩplastrũ, Germ. inplastrũ Thu. Magl.) 'enim dixit οὐθετέρως, non genere feminino, ut isti nouicii semidocti. Verba ex eo mimo adposui: quid est' e. q. s. Inter Publilii Syri sent. fals. rec. 182 W p. 126

Anna Perenna Cf. Ouidii Fast. III 675 sqq. I Nonius 90, 21 'conlabella. Laberius annalium peranna: c. o.' (Anna Perenna Iunius) II Gellius XVI 7, 10 'Laberius . . . praeterea in Anna' ('amia' Thu.) 'Peranna gubernium pro gubernatore et planum pro sycophanta et nanum pro pumilione dicit, quamquam planum pro sycophanta M. quoque Cicero in oratione scriptum reliquit, quam pro Cluentio dixit.' palnũ Germ. nanum (n priore m. pr. corr. ex m, altero corr. ex duabus litt. ut uid.) Voss. manum Petau. Germ.

---

1 *baccheos dimensus erat in M. Hertzii editione Fleckeisenus, iambos in epist. crit. ad eundem p.* 40 *hosce:* quid est iús iurandum? emplástrum alieni aerís . . *proposuit. Ego olim iambici octonarii frustum proposui, nunc trochaeos praefero* quid est] quidem *Voss.* implastrum *Magl. Lugd.* inplastrum *Reg. Thu. Paris. Voss.* in plaustrũ *Germ.* inplaustrum *Petau.* aeri *Voss.* 2 *creticos agnouit Bothius* 2

AQVAE CALDAE

I (1)

. . . et iam hic me óptimus somnús premit,
Vt prémitur glis.

II (2)

podagricus

ARIES

Víx sustineo clúnes [lassas]

AVGVR

lárgiter fecí lucri

AQVAE CALDAE I Nonius 119, 24 'glis, nominatiuus ab eo, quod sunt glires. Laberius in Aquis caldis: etiam' e. q. s. Laudat aliquis salutarem aquarum effectum II Charisius I p. 58 P. 'podagrosus a podagra bene dicitur, sed et podagricus a pedum aegritudine, cuius exemplum apud Laberium est in Aquis calidis: podagricus non recessit.' Ita quidem Putschius: sed 'podagros: a podagra bene dicitur sed et podagric: [a pe] dū [aegri] || tudine cuius exemplum ap̄ laberiū est in Aquis .... || Aeditumus' e. q. s. cod. teste H. Keilio, qui adnotauit litteras a pe, aegri, in Aquis ab ipso quidem iam legi non potuisse, sed editionis princ. auctoritate satis defendi. Ceterum secundae lineae non plus octo uel decem litteras deesse, sed quoniam alia de aeditumo notatio sequatur, ne eis quidem necesse fuisse lineam compleri. Quod uulgo fertur exemplum podagricus non recessit, item in ed. pr. et apud Fabricium desideratur.

ARIES Charisius I p. 78 P. 'clunes feminino genere dixit Melissus, et habet auctorem Laberium, qui in Ariete sic ait: uix sustineo clunes sceuola et Horatius et lassas clunes.' (Sic cod. Neap. 'clunes melissus femī dixit oratius et lassos culunes et melius mas̄ dicitur' excerpta Paris. Collato anonymi de dubiis nom. apud Keilium uol. V p. 575 testimonio hoc 'clunes generis feminini, ut Scaeuola: lassas clunes' M. Hauptius in Ouidi Halieut. p. 74, quem Keilius secutus est, sic scripsit: uix sustineo clunes.... et Horatius: pulchrae clunes, et Scaeuola: lassas clunes: de Scaeuola poeta lasciuo disputauit idem in soc. Saxon. annall. 1846 p. 49 sqq.)

AVGVR Charisius II p. 183 P. 'largiter idem Modestus ait quantitatis. Denique Laberius in Augure: largiter, inquit, lucri feci.'

---

4 opimus *Passeratius*, *quo ad supplendum senarium uti possis, si ante* optimus *inseras* 5 ut premitur *ms. Fabri* opprimitur *ceteri libri* eo premitur *Bothius. Conieiebam* quo premitur, *ut scripsit Passeratius*, *uel* quo opprimitur et iam hic me opimus sómnus premit, opprímitur glis [quali fere] *L. Mueller mus. Rhen. XXIV* 243 8 *sq.* feci lucri *Buechelerus* lucri (luti *cod.*) feci *Charisius*

AVLVLARIA

Homo ébriatus sómno · sanarí solet.

BELONISTRIA

. . . domina nóstra priuignúm suum
Amát efflictim.

CACOMNEMON

Hic est ílle gurdus, quém ego me abhinc ménses duos
ex 'Africa
Aduénientem excepísse tibi narráui . . . . .

GAETVLI

Non íntellexi. ⸢ [crédidi] te Maúricatim scíre.

AVLVLARIA Nonius 108, 8 'ebriolare, ebrium facere, et ebriacus' (ebriatus Bentinus) 'ebrius. Laberius Hetaera [I] idem in Aulularia: homo' e. q. s. Ex Plauti, cuius frustum aliquod antecesserit, Aulularia sumptum arbitratur Ritschelius Parerg. I 142: 'nesciendi artem hic admittendam esse' censet Guil. Wagner de Plauti Aulul. p. 10 in Augure coni. Stephanus

BELONISTRIA Nonius 104, 25 'efflictim, uehementer...Laberius Bellonistria: domina' e. q. s. (Belonistria Iunius Animadu. VI 10)

CACOMNEMON Gellius XVI 7, 8 'Laberius in mimis, quos scriptitauit, oppido quam uerba finxit praelicenter...item in Cacomnemone: hic est, inquit, ille' e. q. s. (cacomemmone Petau. Germ. Thu. Magl. Reg. cacom̄-mone Voss.) Cf. Quintilianus I 5, 57 'gurdos, quos pro stolidis accipit uulgus, ex Hispania duxisse originem audiui.' gloss. V B[2c] 'gurdus, ineptus inutilis.'

GAETVLI Charisius II p. 184 P. 'mauricatim Laberius in Caeculis: non' e. q. s. Nomen fabulae Gaetulis restituit Bergkius Philol. XXIX 329; uulgabatur Caeculis; conieci aliquando Saeculis

---

10 ebriatus *Bentinus: cf. u.* 52 ebriacus *libri, quo seruato senarium* atqui *ab initio explere uoluit Wagnerus* ebriosus *G. Fabricius in sententiarum sylloge.* 11 *sq. septenarii frustum* dómina nostra p. s. ámat e. *praefert Buechelerus* 13 *fortasse* hic ille est gurdus *an* gardus *non liq. Magl.* ab hinc *Germ.* menses duos *Bothius* duos menses *libri* Affrica *Petau. Thu. Lugd.* 14 excoepisse *Thu. Lugd.* *Versus disposuit Fleckeisenus (cf. epist. crit. ad M. Hertzium p.* 38), *nisi quod alterum uerbo* uénientem, *ut in libris est, exorsus trochaicum esse uoluit, ego* aduénientem (*uel* huc uénientem) *corrigens iambos continuo. Muellerus prosod. Plaut.* 303 *aut ab omni numeros restituendi conatu abstinendum (si quidem tale quid uelut* huc, hospitio apud me *deesse uideatur) aut senarios distribuendos esse censet tales fere:* hic est ille g. quém ego abhinc mensés duos Ex 'Africa ueniéntem huc excepísse me Tibí narraui 15 non intellexi *Pulschius ex cod. Dousae, om. notata lacuna ed. pr.* n̄ int . . . . . . *linea extrema cod. teste*

CANCER

Nec Pýthagoream dógmam doctus . . .

CARCER

Hómo frugi [es:] quod tíbi relictum est rétines miserimúnium.

CATVLARIVS

I (1)

. . . . égo mirabar quó modo mammaé mihi
Déscendiderant.

CANCER Priscianus VI 2 p. 679 P. 'neutra eiusdem terminationis' (a) 'Graeca sunt et addita tis faciunt genetiuum... haec tamen antiquissimi secundum primam declinationem saepe protulerunt et generis feminini....Laberius in Cancro: nec' e. q. s. (Liberius libri praeter Heidelberg. c-rancro Amien.) Anonymus Bernensis in Hageni analectis Helueticis p. 98, 33 'Laberius Pythagoream dogmam doctus pro dogma posuit.' idem p. 109, 3 'Laberius uero dixit: P. d. doctus est.' Cf. inc. fab. XXI.

CARCER Nonius 214, 20 'miseria, ut saepe, generis feminini. Neutri Laberius Carcere: homo' e. q. s.

CATVLARIVS, sc. mimus interprete Ritschelio Parerg. I 141 I Gellius VI (VII) 9, 18 'Valerius Antias in libro historiarum LXXV uerba haec scripsit: deinde funere locato ad forum descendidit. Laberius quoque in Catulario ita scripsit: ego mirabar' e. q. s. Valeriuſ q (o supra); in catulario ita scripsit Ego mirabar qũo mea m me (qm omĩ ame michi Reg.) ualerias ancia...desc̃ndidit. Nauerius (aeriu' Reg.) q (o supra); incatulario ita scripsit Ego mirabar qũo mamme m (quomodo ḿa me michi Reg.) Vat. Reg. om. Rott. Valerius item

---

H. K. credidi *inseruit Bergkius, om. cod. Idem personas distinxit numerosque constituit. Senarium* non intellexi maúricatim scire te *olim proposueram septenariorum frustis* non int. Te maúricatim scire *in textu exhibitis* 17 ne *Grut. Sang.* phythagoream *Reg.* phitagoreā *Amien. Grut.* pithagoream *Bong. Halb.* pithagoriam *Carolir.* doctus est *anon. Bern. p.* 109, *ut fortasse* doctust *fuerit, nisi primo pede mancum senarium habemus* 18 es *om. libri, inserui* retines miserimonium *Bothius* (retine *idem* 2) miserimunium retines *libri, nisi quod* miseriae munium *W* miserie munium *Harl.* miseri(ae) munium *Leid.* miserimonium obtines *Quicheratius* 19 *sq. trochaeos cum Bergkio annall. philoll.* 1870 *p.* 827 *reuocaui, olim senariorum frusta posui, in quibus initio prioris* et *siue* sed *uel* ego démirabar, *alterius* tam *supplendum erat* descendiderant *edd., om. Vat. Reg. Guelf.*

II (3)

Numne áliter hunce pédicabis? ‖ quó modo?
‖ Video, ádulescenti nóstro caedis hírulam.

CENTONARIVS

qua re tam árduum
Ascéndas? scindere án concupiisti eúgium?

COLAX

Figúra humana nímio ardore ignéscitur.

COLORATOR

itaque léni pruna cóctus
Simúl sub dentes múlieris uení, bis ter memórdit.

COMPITALIA

I (2)

. núnc tu lentu's, núnc tu susque déque fers:

Thys. Guelf. II Nonius 122, 11 'hillas intestina ueteres esse dixerunt ... Laberius [inc. fab. XII] idem Catulario: neue' e. q. s. Cf. Scylax

Centonarivs Nonius 107, 32 'eugium, media pars inter naturalia muliebria ... Laberius in Centenario: qua re' e. q. s. Centonario Leid. Harl. Par. P Centenarius titulum Mommsenus hist. Rom. III² p. 570 enarrat, de centonariis uide Marquardtum antiquitatt. Rom. V 2, 187.

Colax Nonius 481, 7 'ignescitur pro ignescit. Laberius Colace: figura' e. q. s.

Colorator Gellius VI (VII) 9, 4 'sed Q. Ennius in saturis memorderit dixit per e litteram, non momorderit. ... Item Laberius in Gallis ... Item idem Laberius in Coloratore: itaque' e. q. s.

Compitalia I Gellius XVI 9, 4 'significat autem susque deque

---

21 *sq. senarios constitui*, *personas distinxit Bothius* numne *scripsi* neue *libri* [nonne *Quicheratius*] huncc *scripsi* hunc *libri* 22 cedis *Par. P* hirulam *scripsi* hilla (illa *Par. P*) *libri* hillas *Iunius* ilia *Buechelerus* 24 *sq. senarios nunc praefero septenariis trochaicis* 25 ascen *om. ceteris Par. P* ascendis *Iunius* ascendisti *Bothius* scindere an concupiisti eugium *scripsi* an (aut *Urbin.* 307) concupiisti eugium scindere *libri* an concupiuisti e. Scindere *Bothius* 26 figurae humanae *Bothius* 2 nimio ardore *Bothius* 2 inimici ardore *libri plerique* nimo nelore *Palat.* 27 leni pruna coctus *scripsi* leni pruna percoctus *libri* leni percoctus pruna *M. Hertzius* percoctus leni pruna *Fleckeisenus epist. crit. ad M. Hertzium p.* 27, *integro usque ad* mulieris *uersu uterque* 28 mulissuenibis termemoridit *Roll.* 29 nunc *nolui*, *ut uersum explerem*, *bis ponere:*

Matér familias tua ín lecto aduersó sedet,
Seruós sextantis útitur nefáriis
Verbís.

II (3)

quó quidem
Me á matronalí pudore prólubium meretrícium
Prógredi coégit.

III (4)

Séquere me in latrínum, ut aliquid gústes ex Cynica haéresi.

IV (1)

malas malaxauit.

COPHINVS

I (2)

cum prouíncias
Dispóliauit, colúmnas monolitás, labella e bálineis

ferre animo aequo esse et quod accidit non magni pendere atque interdum neglegere et contemnere et propemodum id ualet, quod dicitur Graece ἀδιαφορεῖν. Laberius in Compitalibus: nunc' e. q. s. (capitalib; Thuan.) II Nonius 64, 11 'proluuium ... Laberius Conpitalibus: quo' e. q. s. (prolubium Lipsius Lauerius W Leid.) III Nonius 212, 9 'latrinas ... neutro Laberius Conpitalibus: sequere' e. q. s. IV Gellius XVI 7, 7 'Laberius ... item in Compitalibus: malas malaxauit.' (computalibus Voss. capitalibus Reg.)
Cophinvs I Nonius 544, 32 'lineas' (lenas Aldina lenis Iunius) 'uasi genus Afranius Fratribus labella lenis. Laberius in Cofino:

---

a *uel* em *uel aliam interiectionem excidisse puto* tu lentu's *Fleckeisenus* tu lentus est *Thuan.* tu lentus es *ceteri* tu lentescis *Bothius* lentus es tu *Scaliger Castig. ad Fest. p. CLIV* nun *Reg. Magl.* non *Voss.* fer^s (s *m. alt.*) *Paris.*, *om. Lugd.* 30 sanatur familia^z *Paris.* tua (*ras. sup.* a) *Paris.* tuo *Thu.* 31 sex tantū *Thuan.* utitur nefariis Verbis *Bothius* uerbis nefariis utitur *libri* 34 proluuium *libri* ad prolubium *Guyetus* meretricis *libri*, *correxi* 36 me *Bothius*, *om. libri* gustes *ed.* 1526 gustus *libri* heresi *libri* 37 malis *Thu.* malax *Petau.* malaxauit *Paris. Lugd.* mala l. axaui (*corr. in* laxaui) *Voss.* malaxaui *uulgo* 39 molitas *Bamb.* e baliueis *scripsi* lenis *libri* lineis *uel* lineas *Nonius legisse uidetur.*

II

manuatus est

CRETENSIS

fármacopoles símium
Deamáre coepit.

EPHEBVS

I (1)

Licéntiam ac libídinem ut tollám petis
Togátae stirpis.

II (2)

Idcírco ope nostra dílatatum est dóminium
Togátae gentis.

cum . . . labella lenis.' Cf. Afranii Fratriae XXI   II Gellius XVI 7, 1 'Laberius in mimis, quos scriptitauit, oppido quam uerba finxit praelicenter. Nam et mendicimonium dicit et moechimonium et adulterionem adulteritatemque pro adulterio . . . et quod in mimo ponit, quem Cophinum scripsit, manuatus est pro: furatus est.' Itaque ubi mendicimonium et moechimonium et adulterio et adulteritas locum habuerint, e Gellio quidem non elucet. Nonius autem quae tradit p. 140, 31: 'mendicimonium' (medimonium Colb. Dan.) 'et moccimonium' (moechimonium Bentinus) 'Laberius in libro quem Cropium' (Cophinum Mercerus) 'inscripsit. in eo uerba haec inueniet, qui doctrinae studium putauerit adhibendum. in eo libro quoque mausttus (manuatus Bentinus), 'quod est furatus, inuenire est.' itemque p. 70, 3 'adulterionem pro adultero Laberius Quoprino:' (quo pri^{m}no Par. P coprino Bamb. Turic. Colb. Dan., ms. Iunii Caprino Mercerus Cophino Iunius) 'quem si quis legere uoluerit, ibi inueniet et fidem nostram sua diligentia adiuuabit' ex nullo alio fonte nisi ex eodem Gellio hausit eiusque de uno uocabulo testimonium temere ad reliqua transtulit. Cf. Hertzius annall. philoll. 1862 p. 724.

Cretensis Charisius I p. 84 P. 'simiam auctores dixerunt etiam in masculino, ut Afranius . . . Laberius tamen in Cretensi ait: farmacopoles' e. q. s. (c^{e}tens. cod. teste H. K., qui ultimam litteram legere non potuit, c^{e} autem significare cre monet. creunsi ed. pr. cum ceteris ante Lindemannum)

Ephebvs Macrobius Sat. VI 5, 15 'decenter et his epithetis Vergilius usus est . . . pro Romanis gentemque togatam, quorum altero Sueuius, altero Laberius usus erat . . . . ac . . Laberius in Ephebo [I] idem infra [II].' (ephebo Paris. a)

---

41 deamare *Putschius* te amare *cod.*   occipit *Putschius* *Vnum senarium* deamáre coepit fármacopoles símium *Buechelerus effinxit*   42 Licentiū *Par. a*   petis *om. Par. a*   44 opera *Med. a*

FVLLO

I (2)

. mánuari . . . . . pudórem perdidísti.

II (1)

. . . utrum tu húnc gruem Baleáricum an hominém
putas
'Esse?

GALLI

de íntegro património
Meó memordi númmum centum mília.

GEMELLI

Nón putaui hoc eám facturum . . . .

Fvllo I Gellius XVI 7, 3 'Laberius ... item in Fullone furem manuarium appellat. Manuari, inquit, pudorem perdidisti, multaque alia huiusce modi nouat.' II Nonius 208, 19 'grues ... masculino Laberius in Fullonicis: uirum' e. q. s. (Filonico Iunius: cf. Nouii Fullonicum)

Galli Gellius VI (VII) 9, 3 'Q. Ennius in saturis memorderit dixit per e litteram, non momorderit ... item Laberius in Gallis: de integro' e. q. s. (galis; le integro Rott. Caldis Bothius 2) Nonius p. 140, 24 'memordi peposci pepugi spepondi in ueteribus lecta sunt ... Laberius in Callis: de integro' e. q. s.

Gemelli Gellius I 7, 12 (in hisce uerbis Ciceronis ex oratione quinta in Verrem: hanc sibi rem praesidio sperant futurum, neque mendum esse neque uitium) 'item Laberius in Gemellis: non putaui, inquit, hoc eam f. Non ergo isti omnes soloecismus quid esset ignorarunt, sed et Gracchus dicturum et Quadrigarius futurum et facturum et Antias processurum et Plautus occisurum et Laberius facturum indefinito modo dixerunt.'

---

47 *An senarius est* utrum tu húnc *e. q. s.? cf. Muelleri prosod. Plaut.* 152 utrum *Gulielmius in Plauti Cist. c.* 4 uirum *libri* tum *Par. Q* 48 esse *del. Quicheratius* uirum Tu esse húnc gruem Balearicum anne hominem putas? *Bothius* uirúmne tu hunc Balearicum gruem an putas esse hominem? *idem* 2 utrum húnc gr. B. an hominém putas? *Buechelerus* 50 meo memordi nummum centum milia *Bothius* meo centum milia nummum memordi *libri*, *sed* nummum *om. Par. P Minus probabilis ordo* centum nummum milia, *uel haec numerorum distributio:* de integro Património meo céntum nummum mília Memórdi. *Septenarium* de integro p. memórdi centum mília *Buechelerus commendat* 51 eam] etiã *Urbin.* 309 eam *Rott.* cum *Reg.*

HETAERA

I (1)

'Ebriulati méntem hilaria arrípuit . . . . .

II (2)

Nec pálmularum púlsus nec portísculi

IMAGO

. . . genius géneris [est] nostrí parens.

LACVS AVERNVS

I (3)

Versórum, non numerórum numero stúduimus.

II (1)

Scínde una exoléto patienti [hínc] catulientém lupam.

HETAERA An Here Martea? cf. Pauli Festus p. 100 M. 'Herem Marteam antiqui accepta hereditate colebant, quae a nomine appellabatur heredum et esse una ex Martis comitibus putabatur.' I Nonius 106, 4 'ebrulare, ebrium facere, et ebriatus, ebrius. Laberius in there: ebriulati' e. q. s. (ebriolare Carrio Emend. I 2 e ms. Parisino ebriulare edd. Chaere ante Iunium Cithera Iunius Hetaera Carrio e 'libris sanctioribus') II Nonius 151, 28 'portisculus' (postisculus Bamb. pertisculus ms. Fabri) 'proprie est hortator remigum, id est' (ita Bamb. 'idem' ceteri) 'qui eandem perticam tenet, quae portisculus dicitur, qua excursum et exhortamenta moderatur... Laberius Cythera: nec' e. q. s. (Hetaera Carrio Emend. I 2 e libris)

IMAGO Nonius 119, 29 'genius generis.'

LACVS AVERNVS I Priscianus VI 14 p. 712 P. 'uersi quoque pro uersus Laberius in lacu Auerno: uersorum' e. q. s. (Lauerius [b superscr.] Reg. Lauerius Halb. Grut. Sang. Vind. Bamb. Bong. Carolir. leueriuſ Barb. lacũ Grut. Carolir. aruerno Halb.) II Nonius 90, 32 'catullire' (immo catulire, ut scripsit Guyetus) 'esurire' ('est surire' Gesnerus) 'uel libidinari. Laberius in Lacu Balerna: scinde' e. q. s.

---

52 ebriolati *Carrio Emend. I* 2 *ex ms. Paris.* ebruilati *ceteri libri* hilaria *Bothius* hilariam *libri* hilaram *edd.* arripiunt *edd.* 53 palmularum *Carrio Emend. I* 10 palmarum *libri* 54 est *addidi, om. libri* geniusque parens generis nostri *Bothius* 2 genuis nostri parens *senarii exitum deleto* generis *plane incredibili ratione commentus L. Mueller mus. Rhen. XXIV* 244 55 numerorum *scripsi* numerum *libri, quod suppleto olim initio* tot *ita tueri conabar, ut* numero *pro aduerbio haberem et* numerum studuimus *coniungerem.* [non numerorum *uel* noenu numerum *iam Buechelerum decl. lat. p.* 43 *proposuisse sero uideo*] 56 una cum *Quicheratius in septenario iambico* exoleto *Aldus* excoleto *libri* exolete *Bothius* 2 patienti hinc *uel* hanc *scripsi* inpatientem *W* inpatienti *ceteri libri* impatienter *Bothius* 2 lupam Catulientem *idem* catulientem pugulam

III (1)

amorabunda

LATE LOQVENTES

I (1)

sed dum populária
Agimús per ludum

II (2)

Quí pedem ex tabérna tulimus, tántus cum instarét pluor.

NATAL

I

cippus. obba. camella.

II

'Induis cápitium, túnicae pittácium.

(lacuberna Par. P Lacu Auerno Bentinus) III Gellius XI 15, 1 'Laberius in Lacu Auerno mulierem amantem uerbo inusitatius ficto amorabundam dixit. Id uerbum Caesellius Vindex in commentario lectionum antiquarum ea figura scriptum dixit, qua ludibunda, ridibunda et errabunda dicitur ludens et ridens et errans.'

LATE LOQVENTES. Latine loquentes suspicatus est Ritschelius Parerg. I 143: sed cf. Labb. gloss. 'latiloquens πλατυλόγος.' I Nonius 150, 26 'populatia, ut nugalia uel puerilia. Laberius Late loquentibus: e dum' e. q. s. (late coquentibus haedum ante Aldum) II Nonius 220, 32 'pluuia...masculino Laberius Late loquente: qui' e. q. s.

'Marii' quod olim hic exhibui fragmentum nunc inter inc. fab. reliquias (fr. XVI[b]) relegaui.

NATAL I sq. Gellius XVI 7, 9 'Laberius...item in mimo, qui inscribitur natal, cippum dicit et obbam et camellam. et pittacium et capitium. Induis, inquit, capitium, t. p.' natalcippum Thu. Magl. Lugd. et l m. alt. corr. in l', Paris. natal. cippum, puncto del. m. alt. Germ. nata . l . cippum Voss. nata . L . cippū Petau. Natalicius cippum Fleckeisenus epist. crit. ad M. Hertzium p. 38 Natalis uel Natta cippum Bothius camella m. rec. Reg. pittacium Reg., om. Lugd. pittaciu Magl. pictacium Petau. capitatiū Paris.

Guyetus *An* scande u. c. p. in catulientem l. *praestat? ut olim scripsi*, *nisi quod* scando *praeter necessitatem faciebam* 57 sed *scripsi* e *libri* et *Par. O*, *Mercerus : alia etiam ariolari facile est*

popularia *Gesnerus* puerilia *libri* populacia *Aldina* 59 instaret *Hauptius Herm. III* 341 staret *libri* 61 capitium induis *Germ.* capicium *Thu.* captiuū *Reg. Lugd. Magl. Paris.* (*m. alt.* capitiū) *Voss.* pitacium *Thu.* pitatium (t suprascr.) *Voss.* pitattiū *Paris.* pictatū *Lugd.*

induis Cápitium tunicae pittacium *ordinauit Fleckeisenus: mih tetrameter creticus catalecticus uidetur*

NECYOMANTIA

I (2)

Dum diútius retinétur, nostri oblítus est.

II (1)

Duás uxores? hércle hoc plus negóti est, inquit, cóctio:
Séx aediles uíderat.

NVPTIAE

Aequum ánimum indigna iníquat contumélia.

PARILICII

Foríolus esse uidéris: coleós cacas.

Necyomantia. Propter fr. II non ante annum 710 actam fuisse monuit Fleckeisenus epist. ad Hertzium p. 39. Inlustrauerunt idem Mommsenus hist. Rom. III² 570 et immemor eius, ut uidetur, Bergkius annall. philoll. 1870 p. 845. I Gellius XX 6, 6 'non paucis in locis nostri atque uestri dictum, non nostrum aut uestrum. Laberius in Necyomantia: dum' e. q. s. (Labeus Petau. ≡ necyomantia erasa m Voss. Petau. Reg. necyomania, corr. cyo m. alt. in cro, Germ. necromantia Guelf.) II Gellius XVI 7, 12 'item in Necyomantia cotionem peruulgate dicit, quem ueteres arillatorem dixerunt. Verba Laberi haec sunt: duas' e. q. s. (neciomantia Lugd. ne cyonantia Voss. neciomãcia Paris. necromantia, r m. alt. in ras., Germ. netromancia Thu. contionem Thuan.)

Nvptiae Nonius 126, 30 'iniquat.'

Parilicii, ludi scilicet. Nonius 114, 13 'foria, stercora liquidiora ...Lauerius in Panilicis: foriolus' e. q. s. 'foriolus, qui foria facile emittat, soluti scilicet uentris.' (panicilicis Par. P Paliliciis Bothius 2: Pariliciis ad Compitaliciorum exemplum conieci.

---

62 detinetur *Magl. Reg.* 63 hercle hoc *Bothius* hoc hercle *libri*, *nisi quod* hec *Thu. et* hercule *Petau. Lugd. Paris.* ├ercule (├ *m. alt.*, *ut uid.*) *Germ.* hercûle *Reg.* negocii *Paris.* negotio *Reg.* est inquit *libri plerique*, *recte defendit Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 845 eet. Quid *Paris.* een quid *Lugd.* est quam quod *Fleckeisenus epist. ad Hertzium p.* 40 est: set quid *eodem auctore Hertzius* 63 *sq.* cocio sex aediles uiderat *Petau. Germ. Voss. Magl. Reg.* cotio (*cf. Fleckeisenus mus. Rhen. VIII* 231, *Corssenus symb. crit.* 16) sex ediles uiderat *Thuan.* cocios ex ediles uiderat *Lugd.* cocios exiles uiderat *Paris.* cotio, Qui sex *Bergkius l. l.: retinui sermonem prouerbialem*, *cuius exempla praeter alios nuper Hauptius ind. lectionn. Berol.* 1868/9 *quaedam composuit. Idem* coctio *scripsi auctore Festo p.* 51. 65 indigna *Passeratius* indignat *Leid. Bamb. Dan. Montisp.* indignant *Colb.* indignanti *ceteri libri* 66 esse] *an* mihi? uideres *Leid. Harl.* uideres (i *supra*) *W* uidere *olim scripsi* foriolu's ut uidere *proposuit Muellerus prosod. Plaut.* 303 coleos *scripsi: cf. Priap.* 69, 4 in coleos *libri*, *in quibus*

PAVPERTAS

I (3)

Nihílne refert, móllem e lanitia 'Attica
An pécore ex hirto crássum uestitúm geras?

II (1)

Vísus hac noctú bidenti [sum Hérculi] proptér uiam
Fácere.

III (2)

. . . . meó licentiátu

PISCATOR

71[1] pugillar

Pavpertas I Nonius 212, 21 'lanitium genere neutro...feminino Lauerius Paupertate: nihil' e. q. s. II Nonius 53, 25 'bidentes qui aestimant ob eam causam oues a Virgilio dictas, quod duos dentes habeant, pessime ac uitiose intellegunt . . . et melius intellegi potest, si biennis dixerit auctoritate Pomponi in Atellana [Gall. Transalp.] Laberius in Paupertate: uisus' e. q. s. (paupere Urbin. 307) III Nonius 212, 5 'licentiam feminino. Masculino Laberius in Paupertate: meo l.'

Piscator Anonymus de orthogr. p. 2796 P. 'Laberius in Piscatore singulariter hoc pugillar dixit.' Charisius I p. 75 P. 'item laber . . . singulariter hoc pugillar dicit.' (Ita enim cod.; 'item * singulariter' ed. pr.) Glossarium in Barthii aduers. XXXVII 14 'pugillares semper plurali dicas. sed Laberius in Piscatoribus pugillar dixit.')

---

in *ortum esse puto ex* mi *translato in falsum locum.* in coles *Buechelerus* *Numeri probabiliores hi forent:* foriolus mihi uidéris esse: cóleos cossím cacas 67 nihilne *scripsi* nihil *libri* nil *Bothius deficiente primo pede* enim nìl *Bergkius annall. phill.* 1870 *p.* 830, *sed idem de* nihīli *forma inaudita cogitans* Arctica *Bothius* 68 pecore ex hirto crassum *Marquardtus antiquitatt. Rom. V* 2 *p.* 87 pecore ex hircorum *libri*, *in quibus uide an potius* pecore ex hirto hirsutum *lateat* ex hircorum pecore *Muretus uar. lect. XVIII* 10 pectore ex hircorum *olim scripseram.* tergore ex hircorum *Bergkius l. l.* uestitum *Lipsius ant. lect. II* 4, *Muretus* uestium *libri plerique* uestigium *W* 69 ac *Par. P* noctu *Quicheratius* nocte *libri* nocte ego *Bothius* bidentis *libri* bidente *Leopardus Emend. XV* 19 sum Herculi *addidi*, *om. libri: cf. Festus p.* 229 '*propter uiam*' *et Macrobius Sat. II* 2, 4 facere sum propter uiam *clausulam uersus fuisse non inprobabiliter coniecit Quicheratius* 71 licentiatu *Guyetus* licentatus *libri*

RESTIO

I (1)

Demócritus Abderítes physicus phílosophus
Clipeúm constituit cóntra exortum Hyperíonis,
Oculós effodere ut pósset splendore aéreo.
Ita rádiis solis áciem effodit lúminis,
Malís bene esse né uideret cíuibus.
Sic égo fulgentis spléndorem pecúniae
Volo élucificare éxitum aetatí meae,
Ne in ré bona esse uídeam nequam fílium.

II (2)

talabarriunculi

Restio I Gellius X 17 'Democritum philosophum in monumentis historiae Graecae scriptum est, uirum praeter alios uenerandum auctoritateque antiqua praeditum, luminibus oculorum sua sponte se priuasse, quia existimaret cogitationes commentationesque animi sui in contemplandis naturae rationibus uegetiores et exactiores fore, si eas uidendi inlecebris et oculorum impedimentis liberasset. Id factum eius modumque ipsum, quo caecitatem facile sollertia subtilissima consciuit, Laberius poeta in mimo, quem scripsit Restionem,' (rettiorem Voss. rectiorē Germ. Guelf.) 'uersibus quidem satis munde atque graphice factis descripsit, sed causam uoluntariae caecitatis finxit aliam, uertitque in eam rem, quam tum agebat, non inconcinniter. Est enim persona, quae hoc aput Laberium dicit, diuitis auari et parci, sumptum plurimum asoticonque' ('asotiamque' uel 'asotumque' corr. Ritschelius Ind. lect. aest. 1854 p IV) 'adulescentis uiri' (immo filii aut seuere) 'deplorantis. Versus Laberiani sunt: Democritus' e. q. s. Nonius 106, 20 'elucificare, dictum a luce. Laberius [77 sq.].' Cf. Menandri fr. 83 M. τυφλὸν ὁ πλοῦτος καὶ τυφλοὺς Τοὺς ἐμβλέποντας εἰς ἑαυτὸν δεικνύει. II Gellius XVI 7, 6 'Laberius . . . item Restione talabarriunculos dicit, quos uulgus talabarriones.' (Sic libri omnes, calabarr iunculos uulgo. Num caballariunculos an tabellariunculos? Cf. gloss. Vatic. in A. Mai auct. class. VIII 590 'tabelliones, aleones. taberniones, tabernae sectatores.'

72—79 *disposuit hos uersus Fruterius Veris. II* 13 72 abderides *Thuan.* 73 clipeum *Reg.* clypeum *ceteri* 74 ut *sup. m. pr. Magl.* spendore *Bern.* 75 solus *Bern.* aciem] aerem (ere *m. alt.*) *Germ.* 76 eēt *Thuan. Bern.* ciuilibus *Thuan. Bern. Lugd.* 77 ego] ito *Nonii codd.* cito *Burmannus* fulgentis splendorem pecuniae *Gronouius* flulgentis splendore in petuniae *Voss. Gellii* fulgenti splendore in pecuniae (pecunie *Bern. Lugd.* pecunia *Germ.*) *ceteri Gellii codices* fulgentis (fulgenti *Leid. Bamb. Colb. Dan.*) splendore pecuniae *Nonii libri* 78 uolo elucificare *Nonius* uelo lucificare *Voss. Petau. Reg. Bern. Lugd.* uolo ludificare *Thuan. Gellii* aetatis *Nonius* 79 ne *om. Lugd.*

SALINATOR

Nón mammosa, nón annosa, nón bibosa, nón procax

SATVRNALIA

botulus. homo leuenna.

SCYLAX

. . . . lubídinitate lábitur

SEDIGITVS

Grúndientem aspéxi scrofam . . . .

SORORES

I (2)

Hoc uóluit clipeum cóntra peluem próici.

II (3)

Laus nómine gloria aléscit.

Salinator Gellius III 12, 4 'bibosum dictum nondum etiam usquam repperi, nisi apud Laberium; neque aliud est quod simili inclinatu dicatur. Non enim simile est ut uinosus aut uitiosus ceteraque, quae hoc modo dicuntur: quoniam a uocabulis, non a uerbo inclinata sunt. Laberius in mimo, qui Salinator inscriptus est, uerbo hoc ita utitur: non' e. q. s.

Satvrnalia Gellius XVI, 7, 11 'Laberius . . . atque item in mimo, qui Saturnalia inscriptus est, botulum pro farcimine appellat, et hominem leuennam pro leui.' (bortulum Paris. leuennem susp. Bothius)

Scylax. Eundem mimum esse quem Catularium statuit Scaliger, nec aduersatur Ritschelius Parerg. I 158. Cf. Petronius c. 64 Nonius 491, 4 'lubidinitas pro lubidine. Laberius in Scylace: l. l.' (Colace coni. Iunius)

Sedigitvs Nonius 114, 29 'grunnire dicuntur porci, quod eorum proprium uocis est' . . . Laberius in Sedicito: g. a. s.' Idem 465, 1 'grundire cum sit proprie suum, ut Laberius in Sedicit: grundientem a. s.' (Sedigito ed. 1526)

Sorores I Nonius 196, 24 'clipeus generis masculini . . . neutro Virgilius: et clipeum super intonat ingens. Licinius in Marte: pars magna leuius clipea portant. Lauerius Sororibus: hoc' e. q. s. II Nonius 248, 4 'adolescere, crescere, unde adulescentem dicimus.' (sic

---

uideam esse *Petau. Reg. Germ. Magl. Lugd. Thuan. Bern.* quam *Lugd. Thuan. Bern.* 80 annosa] *Cf. M. Hertzius exped. philol. clin.* 13 81 libidinitate *Bamb.* (*etiam in lemmate*) 82 scrofum *Bamb. p.* 465 83 clypeum *edd.* clipeus *libri* 84 *paroemiacum agnouit Lachmannus Lucr. p.* 140 nomine *libri plerique* nomine agendi nomine *Geneu.* nomen *Lachmannus*, *quem secutus olim iambos* laus nomen glória Adoléscit *metiebar.* momine *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 845: *an* nomini'? alescit *Lachmannus*, *quod Leidensis m.* 1 *confirmari testatur L. Mueller mus. Rhen. XXVII* 287 ado-

III (1)

Ecástor mustum . . . . . somniculósum!

STAMINARIAE

Tóllat bona fidé uos Orcus núdas in catónium.

STRICTVRAE

Sine língua caput pedárii senténtia est.

TAVRVS

. . . . hietantúr fores

post Guyetum Lachmannus in Lucr. 140 'dicit' libri) 'Lucretius lib. II: denique adulescendi' ('alescendi' Lachm.) 'summum tetigere cacumen. Laberius in Sororibus: laus' e. q. s. III Gellius IX 12, 11 'item C. Caluus in poematis laboriosus dicit, non ut uulgo dicitur qui laborat, sed in quo laboratur... eadem ratione Laberius quoque in Sororibus: ecastor, inquit, m. s.' Nonius p. 172, 30 'somniculosus, quod ad somnos uocet.' (sic Mercerus. 'uacet' libri)

Staminariae Nihil lucis titulo Petronii uerbis c. 41 'staminatas duxi' accedit. Gellius XVI 7, 4 'Laberius... neque non obsoleta quoque et maculantia ex sordidiore uulgi usu ponit, quale est in Staminariis: tollet' e. q. s. cf. Cicero ad fam. VII 25 'uereor ne in catonium Catoninos' (sic edd. antiquissimae. catomium Med.)

Stricturae, quod nomen falsum esse confidenter adfirmans Bergkius annall. philoll. 1870 p. 830 Scriptura reponi iussit. Ego in his tenebris adfirmare nihil ausim: ariolando proferri praeterea multa possunt, e. c. Secturae Structurae. Gellius III 18, 9 'uersum quoque Laberi, in quo id uocabulum' (pedarius) 'positum est, notari iussimus, quem legimus in mimo, qui Stricturae inscriptus est: caput' e. q. s. (qui stricture Vat. qs teture Rott.)

Tavrvs Diomedes p. 336 P. 'hietare et hiatare ... Laberius etiam in Tauro passiuo modo enuntiauit: hietantur fores, inquit, pro eo sane, quod est hietant, id est patent.' (lauerius Pariss. AB Monac.)

---

lescit *ceteri libri, nisi quod* dolescit *Par. P* laus cúm adolescit, nominatur gloria *Bothius* 2: *eadem sententia eis quae in textu posui exprimitur.* 86 *septenarii iambici frustum notaui, sed numeri plane incerti sunt.* multum *Nonii libri* 87 *iambicum octonarium cum Bothio Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 845 *commendauit* ortus *Magl. Lugd.* corus *Aemilius Baehrens lectt. Latt.* (*Bonnae* 1870) *thes. V* catomū *Petau. Magl. Lugd. Reg.* catomum *Turnebus Adu. I* 28 catonium *quasi κατώνιον tuetur Salmasius ad Ael. Spart. uit. Hadriani c.* 18 catomium *Iuntina, fortasse recte, et probauit Prellerus mythol. Rom.* 454. *Cf. Isidori gloss.* 'catomaili, ergastulum.' *et* 'catomain, ergastulum', *quae* catomium *correxit Nansius.* (*schol. Iuuenalis II* 142: 'catomis caedebantur') Charonium *Loensis Misc. epiph. III* 5 88 sine lingua caput *Fleckeisenus epist. crit. ad M. Hertzium p.* 24 caput (capud *Vat.*) sine lingua (linga *Vat.*) *libri* pedani *Vat. Reg.* pedarii, *sed ut* rii *pro* ni

TVSCA

I (2)

Dóminus luculéntitate cáptus [est] nostér tua.

II (3)

Cóncitata móbilitatam ménte maestas . . .

III (1)

. . . . . bípedem bliteam béluam

IV (4)

. . . . inridentér petit

VIRGO

I (3)

Amóre cecidi támquam blatta in péluim.

II (2)

Sí quidem meá colustra frúctus fecissét . .

Tvsca I Nonius 135, 3 'luculentitatem a luculento ... Lauerius Tucca: dominus' e. q. s. (Thucca Leid.) II Nonius 137, 27 'mestas pro mestifices' ('moestificas' Iunius) 'Laberius Tusco: concitatam' e. q. s. III Nonius 80, 25 'blitea, inutilis, a blito, herba nullius usus ... Laberius in Tucca: b. b. b.' IV Charisius II p. 181 P. 'inridenter: Laberius in Tusca: inridenter petit.'

Virgo I Nonius 543, 26 'peluis, sinus aquarius, in quo uaria perluuntur' ('pelluuntur' Colb.), 'unde ei nomen est. Lauerius Virgine: amore' e. q. s. II Nonius 84, 13 'colustra, lac concretum in mammis' (ita Hauptius Philol. II 489: cf. e. g. Thesaur. nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 148 'colustrium, lac concretum in mammis.') 'Lucilius ... Lauerius in Virgine: siquidem mea colustra fretus terris studere fecisset sumere aquam ex fonte.' Ex quibus [cre] ter-

---

accipi possit, *Rott.* pedaria *uulgo* cáput ut sine lingua (*uel* sine lingua caput) pedari nimirum sententiast *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 830, capút sine lingua . . . sententiast pedari *coni. Buechelerus* 90 *restituit uersum Bothius.* dominus noster tua luculentitate captus *libri* [*quae pro duorum septenariorum hemistichiis habet Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 831 *inserto scil.* est *ante* tua] 91 concitata *Leid.* concitatam *ceteri libri* · mobilitatam *Bothius* 2, *om. Leid.* mobilitata *ceteri libri* mentem *Urbin.* 307 mente me *Bothius* 2 mesta *Par. P* *Fortasse* mulierem *in exitu uersus fuit, nisi forte* mente me maestas magis *praestat* 94 caecidi *Harl.* cendi *Par. P* ceci *Colb.* blacta *Par. P* blata *Bamb. Colb.* *Trisyllabum esse* peluim (*cf. Caecil.* 134) *et ipse intellexi et Geppertus de pronunt.* 58 *quamuis oscitanter hic* in blattam peluis *scribens;* [*et Bergkius l. l., qui conl. Varrone de l. l. V* 119 *et Velio Longo p.* 2227 pelluim *scribi iubet*] 95 *mancum initium* . . siquidem

III (1)

álienum appetónibus
Viaé sunt perditae ét deuerticula . . .

EX INCERTIS FABVLIS

I

Prologus

Necéssitas, cuius cúrsus transuersi ímpetum
Voluérunt multi effúgere, pauci pótuerunt,
Quo mé detrusit paéne extremis sénsibus!
Quem núlla ambitio, núlla umquam largítio,
Nullús timor, uis núlla, nulla auctóritas
Mouére potuit ín iuuenta dé statu:
Ecce ín senecta ut fácile labefecít loco
Viri éxcellentis ménte clemente édita
Summíssa placide blándiloquens orátio!

ris sumere aquam ex fonte uerba Naeuii Lycurgo (XVII) restitui
III Nonius 74, 8 'appetones ab adpetendo dicti. Laberius in Virgine: alienum' e. q. s. (apetones Par. P apeditones Colb. Dan. appeditones Bamb. Liberius Bamb.)
Ex Inc. Fab. I—III Macrobius Sat. II 7 'Laberium asperae libertatis equitem Romanum Caesar quingentis milibus inuitauit, ut prodiret in scaenam et ipse ageret mimos, quos scriptitabat. Sed potestas non solum si inuitet, sed etiam si supplicet cogit: unde se et Laberius a Caesare coactum in prologo testatur his uersibus: Necessitas' e. q. s. 'In ipsa quoque actione subinde se qua poterat ulciscebatur

---

e. q. s. commendauit Fleckeisenus fructus *scripsi* fretrus *Montisp.* fretus *ceteri libri* 96 apetonibus *libri* 97 uiae perdite diuerticulas *Bamb.* uiae perditae deuerticulas *ceteri libri*, *ut* sunt *in ultima littera* s *latere uideatur* inuia *claudere potuit uersum* *Numeros sic restituere Bothius conatus est:* déuerticulis praeditae uiae alienum appetonibus; *melius* uiae éxpeditae déuerticula súnt mala *Buechelerus: alia alio modo transpositis uerbis temptari cum possint*, *nunc senariorum frusta etiam baccheis* (uiaé perditaé sunt d.), *quos septenarium trochaicum* (alienum a.) *sequi olim statueram*, *praetuli.* 98 currus, *sup.* s, *Salisb.* transuersos *Bened. Gronouii* impetu *Angl. Bamb. m. pr. Gud. Palat. Regin. Helu. a Bodl. Gronouii* 100 me] modo *Regin.* detrusti *Scaliger*, *qui Florileg.* (*Lutet.* 1670) *p.* 70 *Graece uertit hunc prologum* extremis] exemptis *uel* ereptis *uel* externum *uel* extorrem *uel* ex mentis *Oudendorpius* 101 nulla inquam *Gud.* nulla quem *Bothius*, *eleganter* 102 actoritas *Gud.* 103 in iuuenta potuit *Par. a* 104 lebefecit *Gud.* 105 demente *Angl.* clementi *Heinsius*

Etenim ípsi di negáre cui nil pótuerunt,
Hominém me denegáre quis possét pati?
Ego bís tricenis ánnis actis síne nota
Equés Romanus é Lare egressús meo
Domúm reuertar mímus. ni mirum hóc die
Vnó plus uixi míhi quam uiuendúm fuit.
Fortúna, inmóderata ín bono aeque atque ín malo,
Si tíbi erat libitum lítterarum laúdibus
Floréns cacumen nóstrae famae frángere,
Cur cúm uigebam mémbris praeuiridántibus,
Satis fácere populo et táli cum poterám uiro,
Non mé flexibilem cóncuruasti ut cárperes?
Nuncíne me deicis? quó? quid ad scaenam ádfero?
Decórem formae an dígnitatem córporis,

inducto habitu Syri, qui uelut flagris caesus praeripientique se similis exclamabat: [II] et paulo post adiecit [III]. Quo dicto uniuersitas populi ad solum Caesarem oculos et ora conuertit, notantes inpotentiam eius hac dicacitate lapidatam. Ob haec in Publilium' (sic Paris. a Vatic. 'Publium' uulg.) 'uertit fauorem.' Narrauerat eadem Gellius in libro VIII, cuius capitulum 15 hoc est: 'quibus modis ignominiatus tractatusque sit a C. Caesare Laberius poeta: atque inibi appositi uersus super eadem re eiusdem Laberii.' Adlusit Cicero de off.

---

107 dii negare cui nihil *Salisb.* de negare cui nil *Angl.* de negare cui nihil *Palat. Borb. Regin. Montepess., et* i *scripta supra* de *Bamb.* cui nichil di negare *Gud.* poterunt *Par. a m. pr.* 108 quis] qui *susp. H. Meyerus anth. Lat. p.* 22 109 ergo *Angl. Gud. Salisb. Med. a Borb. Regin.* trecenis *Par. a* trigenis *Gud. Palat. m. alt.* 110 e *Fruterius ep. ad Muret., Schneidewinus mus. Rhen. II* 636, *om. libri* ex *Scaliger* uix *Heinsius* 111 domum *adnectitur uersui antecedenti in Borb. Regin.* minus *Angl. Borb.* 112 *om. Par. a Borb.* 113 Forma *Bamb. m. pr.* inmoderato *Borb.* bona *Angl.* aeque *om. cod. Pontani*

114 ludionum lusibus *Fruterius* 115 florens *Lipsius spec. crit.* 1, *probauit Schneidewinus: item Meyerus 'nisi forte uersus excidit'* floris *libri* 118 me flexibilem *Bothius* flexibilem me *libri* flexilem me *Buechelerus, fort. recte* 119 nuncine me deicis? quo? *Ianus duce Schneidewino, qui* nuncine me deicis quo? *posuerat.* nunc me deicis. quo *Angl. Bamb. Med. abc, et nisi quod* deiicis *Salisb. Palat.* nunc me deicis quo *Gud. Par. a Reg.* nunc mei deicis quo *Borb.* nunc me deiicis? sed quo? *Bodl. Gronouii. An* quor *scribendum?*
quod *Borb.*

Animí uirtutem an uócis iucundaé sonum?
Vt hédera serpens uíres arboreás necat,
Ita mé uetustas ámplexu annorum énecat:
Sepúlcri similis níl nisi nomen rétineo.

II

Porró, Quirites! líbertatem pérdimus.

III

Necésse est multos tímeat quem multí timent.

IV

Non póssunt primi esse ómnes omni in témpore.
Summum ád gradum cum cláritatis uéneris,
Consístes aegre, níctu citius décidas.

I 31, 114 'suum quisque igitur noscat ingenium . . . ne scaenici plus quam nos uideantur habere prudentiae. illi enim non optimas, sed sibi accommodatissimas fabulas eligunt . . . . ad quas igitur res aptissimi erimus, in eis potissimum elaborabimus. sin aliquando necessitas nos ad ea detruserit, quae nostri ingenii non erunt, omnis adhibenda erit cura meditatio diligentia, ut ea si non decore at quam minime indecore facere possimus' e. q. s. III Seneca de ira II 11, 3 'occurrat hoc loco tibi Laberianus ille uersus, qui medio ciuili bello in theatro dictus totum in se populum non aliter conuertit, quam si missa esset uox publici adfectus: necesse' e. q. s. Inter Publilii Syri sententias refert Io. Saresberiensis Policr. VIII 14: cf. Syri sent. 338 et fals. 217 p. 127 W. Pseudoseneca de moribus 61 'qui a multis timetur, multos timet.' Ausonius septem sap. sent. 4, 5 p. 150 W. 'multis terribilis timeto' (al. 'caueto') 'multos.' Solon apud Anton. Meliss. serm. περὶ βασιλέως (Orelli opusc. Graec. sent. I 162, 19) ὁ πολλοῖς φοβερὸς ὢν πολλοὺς φοβείσθω et alii. Cf. Macrobius laudatus ad fr. II

IV Macrobius Sat. II 7, 9 (Publilius Syrus) 'cum mimos componeret ingentique adsensu in Italiae oppidis agere coepisset, productus Romae per Caesaris ludos, omnes qui tunc scripta et operas suas in scaenam locauerant prouocauit, ut singuli secum posita inuicem materia pro

---

121 iocundae *libri* 122 ^hedera *Par. a* 123 enecat *Par. a*, *Schneidewinus* necat *ceteri libri* secat *Pontanus* terit *uel* comest *Oudendorpius* 124 sepulchri ('*uel* . . cri') *Palat. Par. a Borb. Med. a* sepulchris ('*uel* . . cris') *Angl. Bamb. Gud. Salisb. Regin.*

125 quaerites *Bamb.* 127 esse omnes omni in tempore *Bamb. Par. a Borb. Palat.* esse omni in tempore omnes *Gud.* omnes omni tempore, *sup. add.* esse *Salisb.* 129 consistentes *Palat.* agere, *sup.* egre, *Gud.* nictu *scripsi*, *probauit Boeckhius* nec *Med. a b*, *et puncto posito sub* c *Angl. Med. c;* et *Bamb. Gud. Salisb. Palat. Parr. a b Borb.*, *Schneidewinus mus. Rhen. II* 638 nec me *Ianus* ne me *Reifferscheidius Suetoni rel. p.* 41 citius *Ianus* citius quam ascendas *Par. a Salisb. Med. c Borb.* citius quam descendas

Cecidi égo, cadet qui séquitur: laus est pública.

V (10)

Autúmno, ubi caurus pópulis decídua folia pándit.

VI

• túus amor
Tám cito crescít quam porrus, tám quam palma fírmiter.

VII

134/6 Ad amorem iniciendum delenimenta esse deleramenta,
beneficia autem ueneficia.

tempore contenderent. Nec ullo recusante superauit omnes, in quis et Laberium. Vnde Caesar adridens hoc modo pronuntiauit: fauénte tibi me uíctus es, Laberi, á Syro: statimque Publilio palmam et Laberio anulum aureum cum quingentis sestertiis dedit. Tunc Publilius ad Laberium recedentem ait: quícum contendísti scriptor, húnc spectator súbleua. Sed et Laberius sequenti statim commissione mimo nouo interiecit hos uersus: non possunt' e. q. s. (Publilius nomen exhibet Paris. ubi Publius uulgatur.) V Nonius 100, 9 'decidua, quae decidant, ut occidua, quae occidant. Laberius: in altum non' e. q. s. VI Fronto epist. II 9 p. 54 ed. Rom. (47 Nieb. 30 Nab.) 'et quod ait Laberius de amore, suo modo καὶ ἐπὶ ἰδίᾳ μούσῃ, amor tuus' e. q. s. 'hoc igitur ego ad desiderium uerto, quod ille de amore ait.' VII Fronto epist. in M. Caesarem lib. I 6 p. 14 ed. Rom. (45 Nieb. 19 Nab.) 'uerum est profecto, quod ait noster Laberius, ad amorem iniciendum delenimenta esse deleramenta, beneficia autem ueneficia.' Cf. Apuleius apol. 102 p. 112 K. 'o graue uene-

---

Bamb. Gud. Palat. Regin. Montisp. citius quam escendas *Schneidewinus* decidas *Angl. Bamb. Med. abc Regin. Gud. m. pr., Thuan. Gronouii* decides *Gud. m. alt. Par. a Palat. Borb.* cades *Schraderus, Sanadonus, Schneidewinus* nimio citius decides *conl. Plauti Trin.* 387 *Buechelerus* 130 laus *quid sibi uelit, recte explicauit Turnebus Adu. XVIII* 2 lex *Cannegieterus et Piersonus in Add. Burm. II* 738 pullica *Bamb.* 131 autumno *scripsi* in altum non *libri plerique* sinalitum non *Par. P* sin alium non *Leid.* in autumno *Bothius* caurus populis decidua folia pandit *scripsi.* caput a foliis decidua folia pandit *libri: de* cauro *cf. Plin. n. h. II* 47, 124 *et Lucretius VI* 135 in aútumno ubi frondéns caput (*al.* coma árboris) d. f. p. *coni. Buechelerus. Violentius septenarium trochaicum* út (*uel* sic) in autumno, ubi caúrus folia pándit decidua ín solo *effinxeram* 132 amor tuus *libri, transposui Senarii* amor tuus tám cito Crescít *e. q. s. praeplacent Buechelero* 133 tam firme quam palma *Fronto* 135 deliramenta *reponendum suadere non audebat Buttmannus* deliberamenta *cod.* delibamenta *Iacobsius Ad numeros sententiam sic fere rediyas*: ád amorem delénimenta méra deleraménta sunt, Nón beneficia, séd ueneficia . . . . . .

VIII (9)

'Incipio adulescénturire et néscio quid nugárum facere.

IX (11)

Quae nám mens, quae delériitas uos súppolitorís facit
Cum cáno . . eúgio puéllitari . . .?

X (6)

uxorém tuam.
Et meám nouercam cónsectari lápidibus
A pópulo uideo.

XI (7)

. . . . frustrámur inridémur

XII (8)

Láuite item hillam! cócus si lumbum adússit, caedetúr flagris.

ficium dicam an ingratum beneficium?' VIII Nonius 74, 15 'adulescenturire. Laberius: incipio' e. q. s. IX Nonius 490, 20 'deleritas, deleratio' (ita W in mg., Leid. Bamb.) 'Laberius: quae nam' e. q. s. X Priscianus VIII 4 p. 791 P. 'Laberius: uxorem' e. q. s. 'consectari passiue posuit, διώκεσθαι.' (lauerius libri) XI Priscianus VIII 4 p. 793 P. 'frustratus ματαιωθείς. Laberius: f. i.' (lauerius libri, nisi quod leuerius Reg. m. pr.) XII Nonius 122, 10 'hillas intestina ueteres esse dixerunt; unde Bohilla, oppidum

---

137 incipiunt *Bothius* 2 *Octonarii scilicet trochaici ignarus Quicheratius* nugarum facere *in* nugarier *mutari iubet* 138 *sqq.* deleritas *Bamb. Leid. W in mg.* deliritas *ceteri* subpolitoris *uel* suppolitoris (soppolitoris *Par. P*) *libri* suppilatores *Aldina* subolitoris *Bothius* uellitari *ed. pr.* uelitari *ed.* 1480 puellitarier *Scaliger in Priap.* 139 *interpretans* κλειτοριάζειν anilique *post* cano, turpiter *in fine uersus supplet Buechelerus: pro illo etiam* uxoris *cogitari potest* quae nam mens uel quae déleritas Vos spóliatoris fecit cum c. e. Puéllitari *aliquando conieceram* 141 *sqq. uersus restituit Bothius:* uxorem tuam et (et *om. Bamb., fort. recte*) meam nouercam a populo lapidibus consectari uideo *libri, quo seruato ordine trochaeos* úxorem . . . lapidibus Cónsectari u. *parum numerosos Hertzius proposuit.* uxórem tuam ét meam *olim in exitu senarii posui. uel* úxorém tuam ét m. *uel* uxórem túam ĕt m. *efferri iubet Muellerus prosod. Plaut.* 459, *neutrum recte.* 144 irridemur *Reg. Bamb. Halb. Sang. Grut. Carolir.* 145 lauite *scripsi* labit *libri* lambit *ante Mercerum* lauit *Rothius* item] atem (i *supra*) *Harl.* atem *Leid.* illam *Leid.* coque *Urbin.* 307 caedetur flagris *scripsi* fragilis ceditur *Leid.* (fragilis, *sed* fragris *suprascr. Harl. quoque*) flagris

XIII

Plinius n. h. IX 17, 28 'postea praecipuam' (inter pisces) 'auctoritatem fuisse lupo et asellis Nepos Cornelius et Laberius poeta mimorum tradidere. luporum laudatissimi qui appellantur lanati a candore mollitiaque carnis. asellorum duo genera, collyri minores et bacchi qui non nisi in alto capiuntur, ideo praelati prioribus; at in lupis in amne capti praeferuntur.'

XIV (5)

. . . . . áliqua parte euúlserat

XV (12)

. . . . coícior in fullónicam

XVI[a] (12)

Quid próperas? ecquid praécurris Calidóniam?

XVI[b]

Maéreo: mens íncorrupta míseriter corrúmpitur.

XVII (1. 12)

mendicimonium. moechimonium. adulterio. adulteritas. depudicauit. abluuium. elutriare lintea. lauandaria.

in Italia, quod eo bos intestina uulnere traheus aduenerit. Laberius: labit' e. q. s. XIV Diomedes p. 369 P. 'uello uellis uulsi, sed melius uelli . . . Laberius aliqua parte p.' (lauerius Par. A Monac. plauerius Par. B. Quaedam ante Laberii exemplum excidisse suspicatur Keilius) XV sq. Gellius XVI 7, 5 eis quae ad XVII transcripsimus haec subiecit: 'et coicior inquit in f. et [XVI[a]].' XVI[b] Nonius 517, 1 'miseriter pro misere. Laberius mereo' e. q. s. (mareo Leid. m. 1, Bamb. Marco pro titulo fabulae ed. princ. eademque opinione ducti ceteri: Macco Bentinus Nereo Bothius Mario uel Morione ipse conieci, quamquam dubitanter; maereo in poetae textum intulit Quicheratius. Woelfflinus in Publilio p. 7 noui nil contulit.) XVII Gellius XVI 7, 1 'Laberius in mimis, quos scriptitauit, oppido quam uerba finxit praelicenter. Nam et mendicimonium dicit et moechimonium et adulterionem adulteritatemque pro adulterio, et depudicauit pro stuprauit et abluuium pro diluuio . . . et elutriare lintea et lauandaria dicit, quae ad lauandum sint data.'

---

caeditur *ceteri libri* 146 aliqua parte *grammatico reliquit Keilius* euulserat *Buechelerus* p̄euulserat *corr.* p̄uulserat *Monac.* praeuulserat *ceteri* 148 ecquid *Petau.* &qd (i superscr.) *Germ.* quid *Voss. Paris. Thu. Magl. Lugd. Reg.* p̄curris (z superscr.) *Lugd.* Calidoniam *scripsi, scil. Atalantam* caldonia *libri*

XVIII

arra

XIX

dictabolaria

XX (13)

arietem reciprocicornem, lanicutem, testitrahum

XXI

Tertullianus apolog. 48 'age iam, si qui philosophus adfirmet, ut ait Laberius de sententia Pythagorae, hominem fieri ex mulo, colubram ex muliére, et in eam opinionem omnia argumenta eloquii uirtute distorserit, nónne consensum mouebit et fidem infiget etiam ab animalibus abstinendi propterea? persuasum quis habeat, ne forte bubulam de aliquo proauo suo obsonet?' Cf. Cancer

XXII

dextrabus

XXIII (3)

sobrior

Cf. Nonius p. 140, 31 ad Cophini II exscriptus. (eleutriare Paris. eleutriare (e eras) Reg. labandaria Paris. Lugd. labandria Petau. Thu. Germ. Magl. Reg. labrandria Voss. lauandria uulgo) XVIII Gellius XVII 2, 21 'nunc arrabo in sordidis uerbis haberi coeptus ac multo uidetur sordidius arra, quamquam arra quoque ueteres saepe dixerint, et compluriens Laberius.' XIX Fronto de orat. p. 240 ed. Rom. (123 Nieb. 156 Nab.) 'neque ignoro' (Senecam) 'copiosum sententiis et redundantem hominem esse: uerum sententias eius tolutares uideo nusquam quadripedo concito cursu tenere, nusquam pugnare, nusquam maiestatem studere; ut Laberius, dictabolaria, immo dicteria potius eum quam dicta continere.' (Legit du Rieu dictabolara; Heindorfius 'dictabolari, immo dicteria...continuare' coniecit.) Cf. Nouius inc. fab. XV. XX Tertullianus de pallio 1 'nam et arietem non quem Laberius reciprocicornem et lanicutem et testitrahum,' (testitrabum Vindob. Leid., ed. pr. textrabum Laur.) 'sed trabes machina est, quae muros frangere militat' e. q. s. Vnde Salmasius uersum fecit hunc: Recíprocicornis lánicus testítrahus. Graece: ἀνακαμψικέρατος ἐριόθριξ ὀρχεισύρος. XXI Senarium sic (uel ait) hóminem fieri ex múlo, colubram ex múliere notauit Buechelerus XXII Nonius 493, 19 'dextrabus pro dexteris. Laberius in Odissia: deque manibus dextrabus.' Aut Liuius cum Bentino scribendum aut lacuna statuenda huius modi: 'Laberius...Liuius in Odissia' e. q. s. XXIII Charisius I p. 64 P. 'sobrius, quod nomen comparari non debet. neque enim sobrior neque sobrissimus dici potest, quamuis Laberius sobrior dixerit.' (subrior cod.)

XXIV (2)

aluus

XXV (4)

obiter

XXVI

Cicero ad fam. VII 11, 2 (Trebatio a. 701) 'sed heus tu, quid agis? ecquid fit? uideo enim te iam iocari per litteras .... si cito te rettuleris, sermo nullus erit; si diutius frustra afueris, non modo Laberium, sed etiam sodalem nostrum Valerium pertimesco. mira enim persona induci potest Britannici iure consulti. haec ego non rideo, quamuis tu rideas; sed de re seuerissima tecum, ut soleo, iocor.' cf. 10, 1.

VALERIVS

PHORMIO

Quid híc cum tragicis uérsis et syrmá facis?

XXIV Charisius I p. 61 P. 'aluum Vergilius feminino genere saepe dixit, sed masculine Caluus...et Heluius Cinna...et Laberius et Accius frequenter, quod magis usus celebrauit.' XXV Charisius II p. 187 P. 'obiter diuus Hadrianus sermonum primo quaerit an Latinum sit: quamquam, inquit, apud Laberium haec uox esse dicatur, et cum' ('tamen' Niebuhrius) 'Scaurus Latinum esse neget.' ('nec eam Scaurus Latinam esse neget' scribendum puto.)

Valerivs, iure consultus et Ciceronis familiaris: uide ad fam. VII 11, 2 (uerba supra laudata); I 10. III 1, 3 (cf. Schwabius quaest. Catull. 25 sq. et R. Schoellius legis XII tabb. rell. p. 38)

Phormio olim inter palliatas relata. Priscianus VI 2 p. 679 P. 'Valerius in Phormioue: quid' e. q. s. 'pro syrmate.' (ualirius Sang. et corr. i m. alt. in e Halb. formione Reg. Bamb. Amien. Sang. Grut. Carolir.) Idem VI 14 p. 712 P. 'uersi quoque pro uersus. Laberius...Valerius in Phormione: quid' e. q. s. (ualirius Sang. Terentius Reg. Terrent. Halb. Terĩ Barb. in mg. formione Sang. Grut. Carolir. Cf. Iuuent. inc. fab. I. II)

---

quid** *Carolir.* quod *Bong. p.* 712 ʰic *Reg. p.* 679 hic *ex* huc *corr. Carolir. p.* 712 traicis *Bong. Halb.* graticis *Bamb. p.* 712 uersib' *corr. m. alt. ex* uersis *Vind.* uersibus *Carolir. p.* 679 sirma *Grut.* firma *Sang. p.* 712 *Carolir. m.* 1 *utroque loco* facis *sup. m. alt. Sang. p.* 679

PVBLILIVS SYRVS

MVRMVRCO

Céllas seruorúm conuerri . . . .

PVTATORES

Progrédere et ne quis látibuletur, próspice.

EX INCERTIS FABVLIS

I

Luxúriae rictu Mártis marcent moénia.
Tuó palato claúsus pauo páscitur

Pvblilivs Syrvs. De nominibus uide nunc Woelfflini dissertationes in Philol. XXII p. 439 sqq. et in prolegomenis p. 3 sq.

Mvrmvrco: Thesaur. nou. Lat. in A. Mai auct. class. VIII 362 'mumurcones' (murmurones Hildebrandus gloss. Par. p. 214), 'murmuratores mugissores mussitatores.' (Placidus 'murgissor, irrisor lusor.' auct. cl. VI 566: 'murgiso, callidus, murmurator.' cf. ibid. p. 534 'murgis' et 'murgisso') Gloss. Vat. l. l. VI 534 'myrmidones, dolosi.' Priscianus X 8 p. 900 P. 'uerro enim secundum Seruium uersi facit, secundum Charisium autem uerri, quod et usus comprobat... Publius in Murmunthone: cellas s. c.' (puplius Sang. Carolir. muromunthone Halb. Barb., om. Sang. moro munthone Grut. muromuntone Carolir. muro muinthone Bong. muromonthones, corr. mauromonthones, Bamb. murmurithone Reg. murmunthone Zwicc. a Darmst. [a] Krehlii. Mimo Mutone Niebuhrius in margine exemplaris sui. Moro mentone uel Murrhinone uel *Μορμορόθωνι* proposuit Ritschelius Parerg. I 197, Murmidone Hertzius, Murmillone Bernhardy hist. litt. Rom. p. 460. Çogitaui ipse olim de Muto Mutuno uel Muro Mutuni uel Murco mutone.)

Pvtatores Nonius 133, 7 'latibulet et latibuletur pro lateat. Neuius Erotopaegnion... Publilili putatoribus: progredere' e. q. s. (Publilius Silligius l. l. Publius Bothius Turpilius Iunius. Nihil decernit Ritschelius Parerg. I 196, sed de Turpilio, ut qui Graeca tantum nomina fabulis suis praeposuerit, cogitari nullo modo potest)

Ex Inc. Fab. I Petronius 55 'rogo, inquit' (Trimalchio) 'magister,

2 prospice *Urbin.* 307, *D. Heinsius in exemplo Hermanniano, Silligius* perspice *ceteri libri* 3 luxuriae rictu *tuetur H. Meyerus anthol. Lat. p.* 23 luxuriae ritu *Tragur.* luxuriae uictu *Heinsius Aduers. III* 11 *p.* 483 luxuria et uictu *Auratus* luxurie et uictu *Henr. Stephanus* luxurie uicta *Richardus* luxuriae ab ictu *Moesslerus* luxurie attrita *Orellius poett. uett. Latt. carm. sentent. I* 283
4 clausus *tuetur Antonius* exclusus *H. Stephanus in mg., Scaliger ad Catal. Virg.* Samius *Barthius Ablegm. crit.* 2, 18 oculeus *Heinsius* oculosus *Salmasius ad Tertull. de pallio* 3 pascitur *in margine codicis Leid. Scaliger, Douza* nascitur *libri*

Plumáto amictus aúreo Babylónico,
Gallína tibi Numídica, tibi gallús spado:
Cicónia etiam gráta peregrina hóspita
Pietáticultrix grácilipes crotalístria
Auis, éxul hiemis, títulus tepidi témporis,
Nequítiae nidum in cáccabo fecít modo.
Quo márgaritam cáram tibi, bacam 'Indicam,
Smarágdum ad quam rem uíridem, pretiosúm uitrum,
Quo Cárchedonios óptas ignes lápideos,
Nisi út scintilles? próbitas est carbúnculus.

quid putas inter Ciceronem et Publilium inter esse? ego alterum puto disertiorem fuisse, alterum honestiorem. quid enim his melius dici potest? luxuriae' e. q. s. Bernhardyo hist. lit. Rom. 460 exemplum Publilianae artis imitari magis quam exprimere uidentur hi uersus: cf.

---

5 plumate amictus auleo *Barthius* auro *libri plerique* babilonico *Tragur.* babilenico *Voss.* 6 numida *Trag. exc. uulg. Vatic. Flor. Guelf.* numic/h\a *Voss. teste Mommseno* munda *Par.* tibi *om. Par.* 7 Graia *Scaliger* peregrino *Barthius* 8 pietaticultrix *Leid.*, *Pithoeana et Tornaesiana.* pietatis cultrix (cultrux *Par.*) *ceteri libri* gracilis pes *Tragur.* crotalistria *Tragur.*, *Turnebus Adu. VIII* 18 e tota listria *Trag. exc. Messan. Voss.* choralistria *Iunius Animadu. VI* 15 9 titlus *Par.* 10 caccabo *Bern. Vat. Par.* cacabo *reliqui* modo *Iacobsius*, *Buechelerus* meo *libri* tuo *Heinsius* 11 margaritam caram *scripsi* margarita cara *libri* tibi, bacam Indicam *Heinsius* tibi baca Indica *Bern. Leid.*, *Scaliger* tribaca Indica *ceteri libri* uitribaca Indica *Buechelerus* margaritae bacca tricata Indicae *Heinsius l. l.* margarita cara unibacca Indica *idem ad Claudiani Epithal. Honorii* 165 m. c. tribacca ac *Antonius* *Post hunc uersum quaedam excidisse olim putaueram: miscuisse Trimalchionem quos meminerat Syri uersus credit Buechelerus, huic uersui apte continuari u.* 14, *et u.* 12 *sq. post u.* 15 *sq. sequi debuisse* 14 zmaragdum *Bern.* ad aquam *Trag.* rem *Auratus* rei *Tragur. exc. Voss.* uiride p. u. *coni. Buechelerus*, *non male* 15 charchedonios *Vat. Guelf.* portas *malit Heinsius* aptas *Iacobsius* 16 uin ut *Barthius* ut *om. Guelf.* aut *Voss.* scintillet *libri plerique* scintillent *Messan. Leid.*, *edd. Sambuci et Tornaesii.* scintille *Voss.* scintilles *Heinsius* probita se *Bern.* '*nisi forte probitatem carbunculum habueris qui scintillare debeat*' *interpretatur Buechelerus*, *si sana sit scriptura.* carbunculas *Trag. exc. Vat. Flor. Guelf.* carbinculas *Voss.* carbunculos *Bern. Par.* scintillet probitas e carbunculis *Buechelerus*[2]

12 An út matrona ornáta phaleris pélagiis
Tollát pedes indómita in strato extráneo?
17 Aequum ést induere núptam uentum téxtilem,
Palám prostare núdam in nebula línea?

II

Quid érgo in uentre párti sarabarás tuo
20 Suspénderit?

Wölfflini prolegg. 13 II Isidorus orig. XIX 23 'sarabarae sunt fluxa ac sinuosa uestimenta, de quibus legitur in Daniele ... et Publius: ut quid' e. q. s. (Puplius Wolfenb. pluplius, suprascr. t plublius Mon., corr. m. 2) Cf. Pollux VII 59 X 168

12 aut ut *Tornaesiana* non ut *Munckerus* faleris *Trag. exc. Voss.* pelagus *Trag. Voss. Guelf.* patagiis *Tornaes. mg.* 13 tollas *malim* sirato *Bern.* 17 estne *Heinsius* indùere *Leid.* inducere *Trag. Bern. Flor. Voss. Guelf.*, *Sambuci cod. ut uid.* textile *Voss. m. pr.* tectilem *Par.* 18 pala *Par.* linea *Leid.*, *edd. Pith. et Tornaes.* lunae *Bern. Vat. Flor. Messan. Guelf.* lune *Trag. Voss. Par.* 19 ut quid *libri, deleui* ut, *corruptum fort. ex* ait in uentre parti sarabaras tuo *scripsi* in uentre tuo parti sarabara *Wolfenb. Monac. Germann. duo, nisi quod* parthi *Wolfenb.* parthiſ *Monac.* parthi in uentre tuo sarabaras suas *Gu.* 1 in uentre tuo parthi sarabaras suas *Gu.* 2. 3. 20 suspenderit *scripsi* (*fortasse octonarium claudebat*) suspenderint *Germ.* 805 suspenderint *Germ.* 806 suspenderunt *ceteri libri* suspenderat *olim conieci.* quid érgo? in uentre Parthi (*uel* Parthi in uentre) sarabaras tuo suspenderant *Buechelerus*

PVBLILII SYRI
QVAE FERVNTVR SENTENTIAE

In recognoscendis Syri sententiis siglis codicum usus sum Woelfflinianis hisce:

B h. e. Basiliensis saec. X (deficit in u. 296)
C - - Parisinus 8049 saec. XIII
E - - Parisinus 6085 saec. XI
F - - Frisingensis saec. XI
L - - BFPRV consentientes
P[a] - - Parisinus 2676 saec. IX
P[b] - - Parisinus 7641 saec. X
P - - Parisinus uterque
R - - Rheinaugiensis saec. IX
T - - Turicensis saec. IX
V - - Vindobonensis saec. XI (deficit in u. 121)
π - - Parisinus 8027 saec. XIV

Addidi cuius collationem Hermanno Hagen debeo
β h. e. Bernensis n. 704 saec. XII scripturas.
Ex his CETβπ selectas tantum sententias exhibent.

In margine dextro uersuum numeros secundum proecdosin meam notaui, in sinistro Woelfflinianos seruaui.

Vncis quadratis [ ] in adnotatione eorum uersuum numeros Woelfflinianos signaui, quos is ut falso inter Publilii sententias relatos inde a p. 118 ed. suae genuinis adnexuit. Versus ipsos uncis eisdem inclusi eos, quos alius auctoris esse constat.

In textu nunc quoque ut in proecdosi litteris pinguioribus distinxi antiquo testimonio praeter codices firmatos, asterisco* Bentleianos.

Aliénum est omne, quícquid optando éuenit.
Ab álio expectes álteri quod féceris. 1
Animús uereri quí scit, scit tuto íngredi. 32
Auxília humilia fírma consensús facit.* 43

TESTIMONIA. EXEMPLA.

1 Seneca epist. 8, 9 'quam multi poetae dicunt, quae philosophis aut dicta sunt aut dicenda! non attingam tragicos nec togatas nostras. habent enim hae quoque aliquid seueritatis et sunt inter comoedias ac tragoedias mediae. quantum disertissimorum uersuum inter mimos iacet! quam multa Publilii non excalceatis, sed cothurnatis dicenda sunt! unum uersum eius, qui ad philosophiam pertinet et ad hanc partem, quae modo fuit in manibus, referam, quo negat fortuita in nostro habenda: alienum' e. q. s. 'Hunc uersum a te dici non paulo melius, sed adstrictius memini: non ést tuum, fortúna quod fecít tuum. Illud etiam nunc melius dictum a te non praeteribo: darí bonum quod pótuit, auferrí potest. Hoc non inputo in solutum de tuo tibi.' Vincentius Bellouacensis speculo doctr. 5, 76 Inter inc. fab. fr. IV rettuleram. 2 Seneca epist. 94, 43: uide ad pall. inc. inc. fab. LXIX Lactantius instit. I 16, 10. Aelius Lampridius in uita Alexandri Seueri 51. Ad quem locum editores Weidmanniani laudant Tobiam 4, 16 euang. Matth. 7, 12 Augustini doctr. Chr. III 14. In Gruteri thesauro 928, 9 carmen recognitum nuper a Buechelero mus. Rhen. XXVII 187 tale: 'ut pérferantur, si qua sunt, ad inferos. Date térrae fructum, ut terra possit reddere. Ab álio speres, altero quod feceris.' Comparat Buechelerus Orelli inscr. 4786. 4802 Cf. denique Caecilium Balbum Monac. 1, 29 p. 20; Vincentii Bellouacensis spec. doctr. IV 67. 132. Edidi olim etiam inter palliatae inc. inc. fr. LXIX.

---

1 omne *om. CV, codex Amplonianus Senecae, Vincentius* uenit *C, codd. deteriores Senecae, Vincentius* 2 speres *carmen Gruteri* expecta *Vincentius* 132, *Walterus Burley* quod alteri *Vincentius* 67, *Walterus* altero *carmen Gruteri* *Disseruit de hoc uersu Ritschelius opusc. II* 667 3 qui scit uereri *V* tuto *B suprascr. sec. m., P^a corr. rec. m., β, codd. Gruteri, Erasmus* tuta *FPRV, Gruteri codices quidam, probat Woelfflinus* tutus *C* apta *B* aggredi *Erasmus et codd. quidam Gruteri* 4 humana *V* firma *erasis litteris* in *B* firmus *V* infirma firma *Tan. Faber, eleganter* consessus P^b confessus BP^a

Amor ánimi arbitrio súmitur, non pónitur.* 24
Aut ámat aut odit múlier, nihil est tértium.* 42
Ad trístem partem strénua est suspício.* 6
Amés parentem, si aéquust: sin alitér, feras.* 18
Abícere oportet quídquid possis pérdere.* 120
Amíci uitia sí feras, faciás tua.* 21
Aliénum aes homini ingénuo acerba est séruitus.* 10
Abséntem laedit, cum ébrio qui lítigat.* 3
Amáns iratus múlta mentitúr sibi.* 11
Auárus ipse míseriae causa ést suae. 38

TESTIMONIA. EXEMPLA.

6 Vinc. Bellou. spec. doct. 5, 10. sp. nat. 31, 115 8 Cf. Catonis philosophi prol. 46 ed. Hauth. 'parentem patientia uince.' 10 Vincentius Bellou. sp. d. 5, 89 11 Menandri Monost. 514 *τὰ δάνεια δούλους τοὺς ἐλευθέρους ποιεῖ* 12 Vincentius Bell. sp. d. 4, 157

---

5 anmi *Nauckius* (*mélanges Gréco-Romains III p.* 205) *mira nescio qua doctrina* animi arbitrio amor *Pithoeus* animi qui arb. *V* 6 *CE* nil *Woelfflinus*, *nec nego sic pronuntiatum esse* testium *F* certum *V* 7 *om. P^b*, *mihi quoque suspectus propter sermonis infantiam: scripsitne auctor uersiculi* patrem? *et numeris et sententiae satisfacit* tristi parenti: *cf.* 8 strennua *RV* est *Senecae editio Basiliensis anni* 1515, *Fabricius: om. Lβ*, *sed* str. s. debetur *C* suspitio *Fβ* 8 aequust *scripsi* aequus, *suprascr. m.* 2 est, *B* aequus est *ceteri* sin aliter *C*, *Fabricius* si aliter (alter P^a alĩ *β*) *ceteri* 9 abicere *scripsi* aspicere *CELβ*, *quod 'oculis custodire' interpretatur Woelfflinus* despicere *Pithoeus*, *quod olim cum aliis receperam* quidquid *Bentleius e cod. Trin. et Sidneiano* quid *CEP^aR* quod *BFP^b Vβ* quae *H. Stephanus* possit *R* quod possis deperdere *Erasmus* quicquid nolis perdere *aliter Gruterus* 10 *Cf.* 474 mores amici *Bothius* si *C in rasura*, *suprascr. m.* 2 uel nisi *B*, *Erasmus* nisi *EFPRV* n̈ *β* ni *Pithoeus* ubi *Vinc.* facias, *ut olim edidi*, *nunc Woelfflinus quoque* (*cf.* 671) necesse est facias *B* facis *ceteri*, *Vinc.* facies *Bothius* 11 aliena (*om.* aes) *C*, *Erasmus* aes *Pβ*, *Pithoeus* es *corr. ex* est *B*, *om. CFRV* est *sec. m. suprascr. B* acerba est omnis homini ingenuo seruitus *Fabricius* 12 *CE* absentem] semet ipsum *cod. Reginae* 170 *Vaticanus saec. X* (*Bibl. de l'école des chartes II* 117. *P. Syri mimi, cum not. Ern. Swedberg*, *denuo ed. Em. Tafel* 1841 *p.* 52): *numeris a!* semet *satis faceret* caedit *Woelfflinus Philol. XXII* 462 qui cum ebrio *Vinc.*, *Erasmus* 13 *Cf.* 247 14 ipsa *uidetur pr. m. scriptum fuisse in B* ipse est miserie suę causa *β*

Amáns quid cupiat scít, quid capiat nón uidet.* 13
Amáns quod suspicátur, uigilans sómniat.* 14
Ad cálamitatem quílibet rumór ualet.* 4
Amor éxtorqueri nón pote, elabí pote.* 25
Ab amánte lacrimis rédimas iracúndiam.* 2
Apérte mala cum est múlier, tum demum ést bona.* 34
Auárum facile cápias, ubi non sís item.* 36
Amáre et sapere uíx deo concéditur.* 16
Auárus nisi cum móritur, nil recté facit.* 39
Aetás cinaedum célat, aetas índicat. 559
Auárus damno pótius quam sapiéns dolet. 561
Auáro quid mali óptes nisi 'uiuát diu'?* 35

TESTIMONIA. EXEMPLA.

18 Vincentius Bell. sp. d. 4, 109. 6, 14 19 Cf. Terentii eun. 67 sq. ad cuius exemplum noster uersiculus adeo uidetur confictus esse. Vincentius Bell. sp. d. 5, 88 20 idem sp. d. 5, 10 spec. nat. 31, 115 22 idem sp. d. 4, 109. 121 23 idem 4, 144 26 ibidem

15 scit] aut *C* capiat *scripsi* sapiat *libri* 16 uiglans *R* in die uiglans *C* 17 non ualet *β*, *item* non *rec. m. suprascr. B* 18 pote . . pote *V* potest . potest (pot̃ s; · · pot̃ *β*) *ceteri*, *Vinc.* (*cf.* 453) elabi *C* sed elabi *EFPV Vinc.* sede labi *R* sed labi (elabi *m. rec. suprascr.*) *B* sed ali *Buechelerus. Sententia* eblandiri *notione passiua flagitat : num* elambi? *cf.* 56 19 redimas *BC*P^a*Rβ Vinc.* redimes *FV* redimis P^b 20 *Cf.* 317 aperta *Vinc. sp. d.* a parte *idem sp. nat.* quando est *Vinc. sp. d.* tu *F* tc̃ *β* tunc *Vinc.* tenum *R* est] fit *Vinc. sp. n.* erit *sp. d.* aperte mala cum est. tum demum est mulier bona *B* 21 *et* 22 *in* P^a*R ante* 19 *leguntur* cupias *CFV* ut non P^b item *Bothius* idem *libri* 22 *Cf.* 117 et *om. V* deo *Erasmus* adeo *uel* a deo *libri*, *Vinc.* 23 nil *CV*, *Vinc.* nihil *ceteri libri* recte (um *suprascr. rec. m.*) *B* rectum *β* 24 aetas *Pithoeus* aestate *B*P^b*R* aestatem P^a *β* astute *FV* (*C errore addidisse uidetur Woelffl.*) *Bamberg.* actus *C* astus *Woelfflinus* cinedum *B* cenae dum P^a cynae dum *C* (*corr. pr. m.* crines dum), *FV Bamb.* uite dum *β* celantur aetas indicatur *CFV Bamb.* estas *β* astute dum celatur, aetas se indicat *Erasmus* 25 *m.* 2 *add. in B* dampno *F* potius quam fama *coni. Casp. Orellius* ignominia s. *Gruterus* ineptiis s. *Buechelerus: certe* potius *Publilium non sapit.* 26 quod *F* nisi *cód. Caianus Bentleii* nisi ut *CELβ*, *Vinc.* ut '*uett. libri aliquot*' *Gruteri* uiuas *Bentleius*

Animó dolenti níl oportet crédere.* 29
Aliéna nobis, nóstra plus aliís placent.* 9
Amáre iuueni frúctus est, crimén seni.* 17
Anús cum ludit, mórti deliciás facit.* 33
Amóris uulnus ídem sanat, quí facit.* 26
Ad paénitendum próperat cito qui iúdicat.* 5
'Aleator quánto in arte est mélior, tanto est néquior.* 502
Amor ótiosae caúsa est sollicitúdinis. 554
Auidum ésse oportet néminem, minimé senem. 41
Animó uirum pudícae, non oculo éligunt. 31
[Amántium ira amóris integrátio est.]
Amántis ius iurándum poenam nón habet. 15

TESTIMONIA. EXEMPLA.

27 Vinc. Bell. sp. d. 4, 112 28 Saluianus de gubern. dei I 10 'ut ille ait: aliena' e. q. s. Vincentius Bell. sp. d. 4, 119. Cf. Seneca de ira III 31, 1 'nulli ad aliena respicienti sua placent.' 30 Vincentius Bell. sp. d. 5, 10. 14 sp. nat. 31, 115 33 Io. Saresberiensis Policr. 8, 6 Vinc. Bell. sp. d. 4, 109 35 Cf. Cic. Cat. mai. 18, 66 'auaritia uero senilis quid sibi uelit, non intellego.' Pseudoseneca de mor. 18 36 Cf. Euripidis fr. inc. 901, 6 N.: *οὐ γὰρ ὀφθαλμὸς τὸ κρίνειν .. ἐστὶν ἀλλὰ νοῦς* (*κρίνειν δυνατὸν* coni. Nauckius) 'animo u. pudica, non oculis eligit' Caecilius Balbus Monac. 17, 3 p. 26 'a. u. p. mulier eligit, non oculis' Walterus Burley 37 = Terentii Andriae u. 555 38 Graec. trag. adesp. fr. 438 N.: *ἀφροδίσιος [γὰρ] ὅρκος οὐκ ἐμποίνιμος*

---

27 *m.* 2 *add. in B* nil *B* nihil *ceteri libri*, *Vinc.* credi *Bβ* credier *Casp. Orellius*, *olim probaui*, *neque nunc inprobo* 28 *om. V* *ut supra Saluianus* alienum .. nostrum .. placet *BCFPRβ* alienum nobis plus aliis placabis *Vinc.* 30 *CE*, *om. V* delitias *Fβ*

31 *m.* 2 *add. in B* idem sanat qui facit *scripsi* idem est qui facit *cod. Trin.* idem qui sanat facit *Lβ* idem qui facit sanat *codex Gryphiswald.* sanat idem qui facit *Bentleius* 32 *Cf.* [377] *W.*

poenitendum *F* prouocat P^b uindicat *C*, *cf.* 254 33 quanto *C*, *Io. Saresberiensis ut u.* 578 quantum *ELβ* melior *B manu sec. suprascr.*, *Erasmus* dotior *C*, *om. ceteri libri* doctior *Io. Saresb.*, *'mss. fere' Gruteri* potior *Buechelerus*, *fort. recte* tanto] *ultima littera* o *in rasura B*, tante P^b est *in rasura B*, *om. Io. Saresb.* est nequitior *C* nequior est *β* 34 *ne nunc quidem Publilianus uidetur esse* otioso *Zwinger* cura *Godofredus* est *m.* 2 *suprascr. B*, *Cβ*: *om. ceteri libri* solliciti timoris *C* causa est otiosae solitudinis *Vinc.* 35 neminem, minime *Gruterus* ne minime *Palatinus* neminem nisi *FV* 37 *Cf.* 108

— Amáns sicut fax ágitando ardescít magis.* 12
Amor út lacrima ab oculo óritur, in pectús cadit. 28
Animo ímperabit sápiens, stultus séruiet. 30
Amícum an nomen hábeas, aperit cálamitas. 22
Amóri finem témpus, non animús facit. 553
Bis grátum est, quo dato ópus est ultro si ófferas.* 61
Bonárum rerum cónsuetudo péssima est.* 70
Benefícium dare qui néscit, iniusté petit.* 51
Bonum ést fugienda aspícere in alienó malo.* 76
Benefícium accipere líbertatem est uéndere.* 49
Bona némini hora est, út non alicui sít mala.* 69
Bis ést mori alteríus arbitrió mori.* 60

TESTIMONIA. EXEMPLA.

41 Cf. Sallust. Cat. 1, 2 'animi imperio, corporis seruitio magis utimur.' 44 Vincentius Bell. sp. d. 4, 46 45 idem 4, 16. 5, 43 Io. Saresberiensis Policr. 4, 9 46 Vincentius Bell. sp. d. 4, 46 47 idem 4, 27 'ex prouerbiis sapientum . . bonum est in alieno malo fugienda aspicere' 48 Vincentius Bell. sp. d. 4, 53 49 Cf. Menandri Monost. 428 *οἷς μὲν δίδωσιν, οἷς δ' ἀφαιρεῖται τύχη*

---

39 sicut *FV* ita ut *Palatinus* ardescit magis *Palatinus*, *inuerso ordine FV* 40 ab oculo *Woelfflinus coni. u.* 36 ab oculis *FV* oculis *Gruterus*, *recepi olim*, *neque nunc displicet* ortus oculis *Nauckius p.* 206 41 amori *V* 42 nomen] '*sic F*, *non* hostem, *ut traditur*, *item V'* (*W.*) *nolim* inimicum *commendare* 44 gratum est *C*, *Vinc.*, *Bentleius ex codd. suis* et gratum P^b est gratum $BFP^aRV\beta$, *quo recepto uersum corrupit Woelfflinus* quo *scripsi* quod *libri* dato *Bentleius*, *om. libri* ultro si *Erasmus* si ultro *libri plerique* si, *om.* ultro, *β* sed ultro *Vinc.* quod daturus es, si ultro *Buechelerus* offeras *BCPRβ Vinc.* sit datum *FV*
45 *Cf.* 165 consuetudo *BPRβ*, *Vinc.* 5, 43 nimia consuetudo *FV Vinc.* 4, 16 consuetudo nimia *Io. Saresber.* est pessima *Bentleius*, *recte ut uid.* ||||| ma ẽ *β* r. b. c. est optima *Fabricius ex ms.* 46 beneficium *CELβ*, *Vinc.* beneficia *Pithoeus* benficium *Nauckius p.* 204, *item u.* 48. 51. 55. 58. 60. 78. 80. 235. 270. 444. 493. 624: *cf. Ritschelii opusc. philol. II* 716 *sqq.* dare qui *Erasmus*, *Bentleius* qui dare *libri*, *Vinc.* 47 *in FV infra legitur post. u.* 79, *hoc loco etiam in β* aspicere fugienda *B Vinc.* fugienda conspicere *β* 48 *CE* est libertatem uendere *Vinc.* libertatem uendere est *E*, *Erasmus* uindere P^aR 49 ora *V* alii *C* sit *om. FV* 50 est mori *cum Bothio Ritschelius opusc. II* 663. 670 emori est *Bambergensis*, *Fabricius*, *item M. Gudius in*

Benefícia plura récipit qui scit réddere.* 47
Bis péccas, cum peccánti obsequium accómmodas.* 63
Bonus ánimus laesus gráuius multo iráscitur. 78
Bona mórs est homini uítae quae extinguít mala.* 68
Benefícium dando accépit qui dignó dedit.* 50
Blandítia, non império fit dulcís Venus.* 65
Bonus ánimus numquam erránti obsequium adcómmodat.
Benefícium qui dedísse se dicít, petit.* 53
Béniuoli coniúnctio animi máxima est cognátio.* 503

TESTIMONIA. EXEMPLA.

51 Menandri Monost. 317 λαβὼν ἀπόδος, ἄνθρωπε, καὶ λήψῃ πάλιν. Vincentius Bell. sp. d. 4, 53 52 idem 4, 106. 168. 5, 8 Cf. Seneca Troad. 291 'qui non uetat peccare cum possit, iubet.' 53 Vincentius Bell. sp. d. 4, 133 Cf. Caecil. Balb. Monac. 15, 15 p. 25 'bonus amicus laesus g. i.' Caecilii Balbi uerba numeris sic concludas: amícus laesus gráuius multo iráscitur. 55 Gellius XVII 14 'Publilius mimos scriptitauit . . . huius Publilii sententiae feruntur pleraeque lepidae et ad communem sermonum usum commendatissimae, ex quibus sunt istae singulis uersibus circumscriptae, quas libitum hercle est adscribere: [362. 55. 176. 106. 104. 193. 221. 178. 264. 245. 645. 383. 416. 469]' Macrobius Sat. II 7, 10 'Publilii autem sententiae feruntur lepidae et ad communem usum adcommodatissimae, ex quibus has fere memini singulis uersibus circumscriptas [55. 176. 106. 104. 193. 221. 178. 264. 416. 469. 245. 645. 383]' Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 58 Vincentius Bell. sp. d. 4, 52 cf. Seneca de benef. II 11, 2 59 Vincentius Bell. sp. d. 5, 83

Phaedr. I 6, *Bentleius e codd. suis*, *male probatum a Woelfflino* enim mori est *EFPRβ Erasmus*, *item B nisi quod una littera ante* mori *crasa est* mori est *C V* arbitrio emori *Gruterus* 51 *Cf.* 60 multa *Gryphisw.* plurima *Vinc.* recipit *CELβ*, *nisi quod* recepit *P* (*P*[a] *corr. m.* 2) accepit *Vinc.* plura accepit *Scaliger*, *bene* 52 peccanti *BE β*, *Erasmus* peccati *P* peccatis *R* peccato *CF Vβ Vinc. Cf.* 57. 148 commodas *Godofredus* 53—56 *desunt in B* 53 *Cf.* 178 multo grauius *F V* inultus grauius *Vinc.* 54 homini *FPR Vβ*, *om. cod. Trin.* omnis *Bentleius* qui *β* b. m. est quae animi e. m. *C*, *similiter codd. Gruteri et Bentlei* b. homini mors est *Gruterus* 55 *Cf.* 493. 530 beneficia *Pithoeus* dando accipit *EFPRβ* accepit dando *Io. Saresber.* dederit *V* 56 *Cf.* 18 57 *ad* 52 *olim adscripsi* amicus *cod. Panthaleonis* b. amicus est qui n. *C* errandi *V* accommodat *Fβ* commodat *Godofredus* 58 beneficia *Pithoeus* se dedisse qui *Erasmus* qui se dedisse *Vinc.* 59 *sic ut Lβ primus Godofredus ex cod. bibl. Amandi*, *item Bentleius e codd.* conuinctio *V* est m. cogitatio *C* animi beneuoli coniunctio magna est cognatio *Vinc.* coniúnctio animi (*uel* benéuolus animus) m. est cognatio *Erasmus*

Benefícium saepe dáre docere est réddere.* 54
Bonitátis uerba imitári maior málitia est.* 73
Bona opínio hominum tútior pecúnia est.
Bonúm quod est supprímitur, numquam extínguitur. 77
Bis uíncit qui se uíncit in uictória.* 64
Benígnus etiam caúsam dandi cógitat. 59
Bis ínterimitur quí suis armís perit.* 62
Bene dórmit qui non séntit quam male dórmiat.* 45
Bonórum crimen ést officiosús miser.* 75
Bona fáma in tenebris próprium splendorem óptinet.* 67
Bene cógitata si éxcidunt, non óccidunt.* 44
Bene pérdit nummos iúdici quom dát nocens.* 56

TESTIMONIA. EXEMPLA.

60 Vinc. Bell. sp. d. 4, 46 61 idem 4, 129. 5, 52 Cf. Menandri Monost. 352 *μισῶ πονηρὸν, χρηστὸν ὅταν εἴπῃ λόγον* 62 Menandri Monost. 285 *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.* Vincentius Bell. sp. d. 5, 67 64 idem 4, 77 65 idem 4, 46 66 idem 4, 77

60 *Cf.* 51 dare *om.* β est docere *V*, *Vinc.* 61 *Cf.* 368. 387. 400 bona uerba *Vinc.* imitare P^a inmitari P^b*R* inmutari *C* non imitari *cod. Panthal.* mercari *Vinc.* 4, 129 maior *om. C* malitia maior est *FV* maior est malitia *Vinc.* malitia est maiorum *idem* 5, 52 62 *adscripsi olim ad* 83: *cf. praeterea* 217. 498 homini *Erasmus* est *om. V* b. hominum opinio tutior est p. *Vinc.* 63 quod est *BFRVβ*, *Palatini* quidem *P* quod *Panthaleo* est *C* tametsi *Erasmus* diu *Buechelerus*, *placet: in librorum scripturis* quando *interpolatum latere suspiceris* subprimitur *BPR* suprimitur (si ob *m.* 2 *suprascr.*) *B* si opprimitur β si premitur *C*, *Palatini* numquam (nequaquam *m.* 2 *suprascr.*) *B* nequam *PR*, *Scaliger uertens τἀγαθὸν ἐκρύφθη, τὸ δὲ κακὸν καὶ σβέννυται.* nequaquam *CFVβ*, *Panthaleo* non *Erasmus* bonum supprimitur, at nequaquam extinguitur *Bothius*, *etiam nunc praefero* 64 se in uictoria uincit *FV*, *Vinc.* 65 et *Vinc.* causam dandi *PR*, *Bothius* dandi causam *BCEFVβ* excogitat *Fabricius* 66 *CE* Bis punitur (*immo* perimitur), qui s. a. perimitur *Vinc.* 67 *CE* quod male *V*: *an* quom? dormit β 68 est officiosus, *ut olim cum aliis dedi*, *Lβ* officiosus est *Fabricius*, *quem pessime sequitur Woelfflinus* 69 optinet *BPR* obtinet *FVβ* retinet *C* 70 bona *V*, *cod. Panthaleonis* si excidunt *C*, *Erasmus* si excedunt *BPβ* sic excedunt *FV* sex cedunt *R* 71 iudici cum *BC*P^a *corr.* P^b*R*β, *Erasmus* iudicium P^a iudicium qui *FV* iudici quos *Bentleius ex cod. Leidensi*

Bona quae áccidunt, nisi sústineantur, ópprimunt.* 563
Bona témperante bóno animo est pecúnia. 562
Bonum ád uirum cito móritur iracúndia.* 565
Breue máneat ipsa mémoria iracúndiae. 79
Bona túrpitudo est, quaé periclum uíndicat. 71
Bona cómparat praesídia misericórdia.* 66
Benefícium dignis úbi des, omnes óbliges.* 52
Breuis ípsa uita, séd malis fit lóngior.* 80
Benefícia donari aút mali aut stultí putant. 46
Bene pérdas gaudium, úbi dolor paritér perit.* 55
Bene uíxit is, qui pótuit cum uoluít mori.* 57

TESTIMONIVM.

77 Vincentius Bell. sp. d. 4, 67

---

72 *hoc loco FVβ Bamberg., supra post* 68 *BPR* quae accidunt *scripsi* quae eueniunt *C* quae ueniunt (uenunt *m.* 1 *β*) *celeri libri* quae eminent *Buechelerus* ni *β*, *Woelfflinus* sustineantur *BFVβ* sustencantur P^a *suprascr.* P^b*R* substincantur *C* · bona si qua (*uel* quaéque, *h. e.* quaecumque) eueniunt, nisi sustineas *aliquando conieci* opprimunt *Gruterus* cadunt opprimant *R* cadunt ut opprimant *BFPVβ* cadunt et opprimunt *C* . 73 bona *BFVβ cod. Panthaleonis* bono *PR* temperante bono (*uel* bene) animo *scripsi* in parente anima *BPRβ Panth.* imperancia *V* imperanti *F* semper imperante animo *Woelfflinus uana sententia* imperante amicitia *Buechelerus* est pecunia *B*P^a*R* pecunia est *FVβ*, *Panthaleo* est pecuniae P^b fiet pecunia *uulgo* 74 apud *Erasmus* ad a . . m P^a, *ut* ad arbitrum *coniciam* 75 breue maneat *scripsi* breuis mens *Bβ* breue mens P^a *corr. pr. m.* P^b*R* breuiens P^a breue amans *FV* breuis amans *codd. Gruteri* breuissima *Gruterus et Woelfflinus* ipsa, *om.* est, *codd. Gruteri* est ipsa *FV* ipsa est *celeri libri* esto *coni. Gruterus* breuis ipsast rabies *Buechelerus.* *Conieci praeterea* breuis animi est ipsa *conl. glossa quae in A. Mai auct. class. VI* 512 *et alibi* (*gl. Bern.*) *legitur:* 'breui animo, pusillo animo.' memoratio *uel* memorata *codd. Gruteri* 76 *Cf.* 207 turpida *suprascr.* tu *sec. m. B* est turpitudo *V* periclum *BV* piclm *β* periculum *celeri* uindicat *BPRVβ* indicat *CF Erasmus* 77 *CE* bona praesidia comparat *Vinc.* *Cf.* 208. 329 78 des *FRV*, *Pithoeus* das *suprascr. sec. m. C*, *Erasmus* de *P* ubi das dignis *β* obliges *BFRVβ Pithoeus* obleges *P* obligas *B sec. m. β*, *Erasmus* 79 *Cf.* 438 uita est, sed *Gruterus* 81 perdas *FV* perdis *Gruterus* 82 *Cf.* 616 bis uixit is *V* bene

. . bene audire álterum patrimónium est. 58
Boni ést uiri etiam in mórte nullum fállere. 72
Consuéta uitia férimus, non repréndimus.* 92
Crudélis in re aduérsa est obiurgátio.* 99
Cauéndi nulla est dímittenda occásio. 567
Cui sémper dederis, úbi neges, rapere ímperes.* 105
Crudélem medicum intémperans aegér facit.* 98
Cúius mortem amíci expectant, uítam ciues óderunt. 779
Cum inimíco nemo in grátiam tutó redit.* 109
Citiús uenit períclum, cum contémnitur. 88
Casta ád uirum matróna parendo ímperat.* 83
Cito ígnominia fít superbi glória.* 89
Consílio melius uíncas quam iracúndia. 572

TESTIMONIA. EXEMPLA.

83 Menandri Monost. 285 καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. 84 Martinus Dumiensis de form. hon. uitae 2, 6: sed uncis haec uerba inclusit Haasius in Senecae sui uol. III p. 469 89 Vincentius Bell. sp. d. 4, 155 92 idem 4, 27 94 idem 4, 122

---

uixit *F* is *suppleuerat iam Gruterus* 83 *sq. ut spurios notauit Woelfflinus* 83 *Cf.* 62. 217. 498. *Mancum uersiculum praemisso* bonis *expleo* bene uulgo audire est alterum p. *Gruterus* 84 *om. V* neminem *Martinus* 85 uita *FRV* ferri *FV* non] nisi *Godofredus* noua *Bentleius* reprendimus *V* reprehendimus *ceteri* 86 *Cf.* 124. 439 est *C, Erasmus, om. β* c. est in re a. subiurgatio sceba uel saeua *T* 87 *CE* 88 saepe *Godofredus* neges *libri plerique*, *Erasmus* negas *CP*[a] *rec. m. corr. β, Fabricius* imperis *PR* imperas *Cβ, Erasmus* 89 mendicum *F hoc loco, sed infra ante* 107, *ubi idem uersus in FV iterum legitur*, medicum *F* intemperantia *Vinc.* aeger facit *FV altero loco, Erasmus* facit aeger *CR* facit *BF* (*pr. loco*) *Pβ, Vinc.* facti *V priore loco* 90 expectent *Panthaleon* uitam *B rec. m. in marg.* ciues *BCFV* ciu' *P*[b] cuius *P*[a] cui es *β* ciuis cuius *R*, *om. Erasmus* oderunt *libri* oderant *Panthaleon* odere *cod. Panth.* oderint *Bothius* c. m. expetunt ciues, u. oderant *Pithoeus iambice.* 91 cum inimicum nemo *P*[a] cum alii inimicum nemo alii inimico alii *P*[b] tuto redit *BCP*[a]*Rβ* tudo redit *P*[b] tute redit *F* cito redit *Erasmus* tute in gratiam redit *V* ingratuitu reuertitur *T* 92 euenit *Vinc.* periclum *BV* periculum *CEFPR* piclm *β* 93 casta matrona uiro *C* 94 *CE*, *om. V* superin gloria *P*[b] 95 consilios *PR* consilia *P*[a] *corr.* uindicas *P*[a] uinces *C* iracundiae *P*

Cuiuís dolori rémedium est patiéntia.* 106
Cotídie damnátur qui sempér timet.* 95
Cum uítia prosunt, péccat qui recté facit.* 110
Cóntumeliám nec facere póte nec ingenuús pati. 778
Cónscientia ánimi nullas ínuenit linguaé preces.* 504
Cito ímproborum laéta ad perniciém cadunt. 90
Cóntemni est [sapiénti] grauius quám stultitiae pércuti. 574
Cotídie est detérior posteriór dies.* 96
Comés facundus ín uia pro uéhiculo est.* 91
Crimén relinquit uítae qui mortem áppetit.* 97
Cui plús licet quam pár est, plus uult quám licet.* 104

TESTIMONIA. EXEMPLA.

96 Vincentius Bell. sp. d. 4, 79. 112 99 Seneca controu. III praef.. 'Albucius non tulit contumeliam ... homo summae probitatis, qui nec facere iniuriam nec pati sciret.' 101 Vincentius Bell. sp. d. 4, 159 102 Salomonis prouerb. 10, 8 'urit increpatio prudentem magis quam si percutias stolidum centies.' 103 Paroemiogr. Gr. II 57 n. 17 *ἀεὶ τὰ πέρυσι βελτίω*. Seneca Phaedrae u. 784 'horaque Semper praeterita deterior subit.' 104 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 (uide ad 55) Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 105 Cf. Seneca Exc. Controu. 8, 4 p. 427, 13 Bu. 'nescio cuius criminis sibi conscius confugit

---

96 cuius *Vinc.* est remedium patientia *V* patientia remedium est *Vinc.* 4, 112 97 damnator P^b exanimatur *Nauckius p.* 397 c. morte mulcatur qui cum timore conscientiae suae uersatur *T* 98 produnt *C* peccat *om. β* 99 *om. V, sed cf. u. l. ad u.* 100 nec facere *scripsi* nec fortis *CLTβ*, *Panthaleon* non fortis *Stephanus* nec facere fortis *Ingolst.* pote *Gruterus* potest *CLT* poĩ *β* nec egenus ferre *T* ingenuus *partim in ras. F* ingenus *R* ignauus *Froehlich* contumeliam nec ingenuus fert nec fortis facit *Gruterus* contumeliam nec fortis fert nec ingenuus facit (*uel* nec facere pote neque i. p.) *Bothius Cf.* 240. 651 100 conscientiam *β* contumelia *V*, *corruptum ex u.* 99 animi *BP*, *Panthaleon* amici *B suprascr. m. sec. CFRVβ* nullas *P*, *Bentleius* nullus *Bβ Trin.* nullius, *sed* ius *in ras. F* nullius *CRV*, *Panthaleon* pceps *β* 101 *CE* ad] in *Fabricius* 102 *ut spurium notauit Woelfflinus, septenarium restitui inserto* sapienti: *u. supra Salomonis prou.* est grauius *libri* est leuius *Erasmus* stultitiae *PR*, *om. C* stultitia *B suprascr. sec. m. FVβ* stulte *B* c. leuius stultitiae (*uel* grauius sapientiae) est quam p. *Gruterus* c. grauius sapienti est quam p. *Bothius*, *quem olim secutus sum* 103 *C*, *om. V* p. fides, *suprascr. sec. m.* dies *B* dies posterior *F* 104 *om. R* facundus] facit dux *C* facundus comes *Med. a Macrobii*, *Saresberiensis* pro uehiculo est in uia *T* 106 *om. libri*

Contra ínprudentem stúlta est nimia ingénuitas.* 94
Cogás amantem irásci, amari sí uelis. 569
Crudélis est, non fórtis qui infantém necat.* 575
Consíliis iuniórum multi se éxplicant. 573
Cave quícquam incipias, quód paeniteat póstea. 86
Cui omnés bene dicunt, póssidet populí bona.* 103
Cui nólis saepe irásci, irascarís semel.* 101
Crudélis lacrimis páscitur, non frángitur.* 100
Caecí sunt oculi, cum ánimus alias rés agit.* 81
Carét periclo qui étiam cum est tutús cauet.* 82
Cum amés non sapias, aút cum sapias nón ames. 107
Cicátrix consciéntiae pro uúlnere est. 87

TESTIMONIA. EXEMPLA.

ad mortem.' 106 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 (uide ad 55) Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 Woelfflinus conferri iubet Senecae Troad. 345 'minimum decet libere cui multum licet', Phaedr. 220 'quod non potest uult posse qui nimium potest.' 108 Cf. Terentius Andr. 555 'amantium irae amoris integratiost.' 111 Periander apud Diog. Laert. I 97 *πράττε ἀμεταμέλητα.* Pseudoseneca de mor. 7 'expetas quod te numquam paeniteat.' 112 Caecilius Balbus Paris. 80 p. 42 118 Cf. Plut. de tranq. 19 *ἡ σύνεσις...οἷον ἕλκος ἐν σαρκὶ τῇ ψυχῇ τὴν μεταμέλειαν αἱμάσσουσαν ἀεὶ καὶ νύσσουσαν ἐναπολείπει.*

---

plus quam uult quam *Reg. Lugd. Gellii* 107 inprudentem *FV* impudentem *Gruterus* stultitia *F* 108 *ante* 107 *in F* *Cf.* 37 amatam *Bothius* amari *scripsi* amare *FV* 109 *Cf.* 682 insontem *Nauckius p.* 194 110 iuniorum *FV* indoctiorum *Woelfflinus in septenario trochaico* multi se docti explicant *FV* consilium inueniunt multi, sed docti explicant *Gruterus* consiliis stultiorum se docti e. *Buechelerus. Non displiceat octonarius iambicus talis:* consíliis iuniórum (*uel* stultiorum) multi saépe se docti (*uel* multi se é periclis) éxplicant. 111 caue *F* caue ne *V* quicquam *Gruterus* quicquid *FV* paeniteat postea *Bothius* post poeniteat *FV* 112 *CT* *De synaloepha in* cui *pronomine admissa cf. L. Muellerus de re m.* 270. *Redit eadem in u.* 258. *Praeferam tamen septenarium* cui bene dicunt ómnes ciues, possidet p. b. benedicent populorum possidet *T* possi dicunt benedet *V* 115 cum alius (*corr.* animus) res alias facit *V* aliis quando rebus attenti sunt animi *T* 116 periclo *Bentleius* periculo *CFV* crebro periculis *T* cum est *om. C*, *Pithoeus* qui tutus in prosperis cautus est in futuro *T* *Cf.* 359 117 *Cf.* 22 cum amas *V*

Cuiuís potest accídere quod cuiquám potest.
Caue amícum credas, nísi si quem probáueris. 85
Contrá felicem uíx deus uirés habet. 93
Cum dás auaro praémium, ut noceát rogas. 108
Discípulus est prióris posteriór dies.* 124
Damnáre est obiurgáre, cum auxilio ést opus.* 111
Diu ádparandum est béllum, ut uincas célerius.* 126
Díxeris male dícta cuncta, cum íngratum hominem díxeris.* 506
De inimíco non loquáris male, sed cógites. 578
Delíberare utília mora tutíssima est. 117
Dolór decrescit, úbi quo crescat nón habet.* 127

TESTIMONIA. EXEMPLA.

119 Seneca de tranq. animi 11, 8 'Publilius tragicis comicisque uehementior ingeniis quotiens mimicas ineptias et uerba ad summam caueam spectantia reliquit, inter multa alia cothurno, non tantum sipario fortiora et hoc ait: cuiuis' e. q. s. idem ad Marciam de consol. 9, 4 'egregium uersum et dignum qui non e pulpito' (sic Hauptius ind. scholl. Berolin. aest. 1866 p. 5 'populo' libri) 'exiret : cuiuis' e. q. s. Inter Syri fr. inc. fab. III olim rettuli. 123 Io. Saresberiensis Metal. III 6 'sicut iuxta Ethicum discipulus prioris est posterior dies, ita primus sequentium librorum instructorius est.' Vincentius Bellou. sp. d. 4, 21 125 idem 4, 77 127 idem 4, 169 129 idem 4, 112

119 cuiuis . . . cuiquam *C ex ipso Seneca* cunctis . . . cuiuis *FV*, *quod fortasse retinendum esse peruerse iudicat Woelfflinus* accedere *V* 120 nisi si *Bothius* nisi *FV* 121 habet *in V erasum* 122 *om. V* noceas *Ingolst.* 124 *Cf.* 86. 439

dampna ne obiurgare *F* est *C*, *Erasmus*, *om. L* obiurgare est *β* 125 adparendum CP^b apparendum *β* est bellum *FPRβ* bellum est *Vinc.* bellum *B* diu praeparandum est de bello, ut ocius uincas dum congrederis proelium *T* 126 cuncta *B*, *om.* $FP^aR\beta$ cum gratis (*suprascr.* cum ingratum) *B* hominis *PR* alii cum ingratum hominis dixeris alii cuncta alii hominem P^b ingratum cum hominem *Bentleius* cum hominem ingratum *Gruterus* 127 non *CELβ*, *in potentiali defendi potest: cf.* 117. 176 ne *Erasmus* loquaris *BEFβ* loqueris *R* loquares *P* dixeris *C*

de i. penitus (peius *coni. Woelfflinus*) ne loquaris *T* de i. ne dixeris malum *omissis reliquis Vinc.* sed] si *F* 128 tutissima est *Gruterus* est tutissima *CLβ* 129 decrescet *R* quo *CFβ Vinc.* quod *BPR*

Didicére flere féminae ad mendácium.* 577
Discórdia fit cárior concórdia.* 125
Delíberandum est saépe, statuendum ést semel.* 116
Diffícilem oportet aúrem habere ad crímina.* 123
Dum est uíta grata, mórtis condicio óptima est.* 130
Damnum áppellandum est cúm mala famá lucrum.* 113
Ducis ín consilio pósita est uirtus mílitum.* 128
Diés quod donat tímeas: cito raptúm uenit.* 122
Dimíssum quod nescítur, non amíttitur.* 23
Delíberando díscitur sapiéntia. 114
Delíberando saépe perit occásio.* 115
Dupléx fit bonitas, símul accessit céleritas.

TESTIMONIA. EXEMPLA.

130 Cf. Caecilius Balb. Mon. 17a, 5 131 idem 48, 11 p. 34 132 Vincentius Bell. sp. d. 4, 26 cf. Caecilius Balb. Mon. 1, 5 (p. 18, 8) et Walterus Burley 'diu deliberato, cito facito', unde 'diú deliberáta perficiás cito' senarium effecit M. Hauptius Phil. III 378 133 Vincentius Bell. sp. d. 4, 115 134 idem 5, 117 sp. nat. 31, 107 135 Menandri Monost. 6 ἅπαν τὸ κέρδος ἄδικον ὂν φέρει βλάβην. 301 κέρδος πονηρὸν ζημίαν ἀεὶ φέρει. 586 τὰ δ' αἰσχρὰ κέρδη συμφορὰς ἐργάζεται. Vincentius Bellou. sp. d. 5, 67 138 Cf. Seneca epist. 4, 6 'nullius autem rei facilior amissio est, quam quae desiderari amissa non potest.'

---

130 *Cf.* 343 didicere *Pithoeus* dedicere *PR* dediscere *BFβ* fere *B* flerem P^a feminae ad *scripsi* femina (feminae *B* femine *β*) est *Lβ* feminae in *Pithoeus* feminam est *Erasmus* *An* at mendaciumst? decenter (*malim* decore) flere feminaest mendacium *coni. Buechelerus* 131 interdum fit *Caec.* 132 *restituit Woelfflinus.* deliberandum est saepe quicquid statuendum est semel *F*, *item*, *sed omisso* saepe *BPRβ* del. est diu quicquid st. est s. *C* del. est diu quod st. est s. *Ingolst.*, *quem olim sequebar* diu considerandum est quicquid st. est *Vinc.* diu deliberandum, statuendum est s. *Bothius* 133 dissimilem *Vinc.* oportet aurem habere *Erasmus* habere oportet aurem *L* oportet habere aurem *tres Bentleiani*, *Vinc.* 134 est uita grata (gratia P^b) *CLβ* uita est grata *B mg. m.* 1, *Vinc.* uita grata est *ante Woelfflinum* optima est *Erasmus* est optima *BCPβ* *Vinc.* est opus *R* mortis est conditio optima *F* *Cf.* 385 135 appellandum, *om.* est, *R* est appellandum *Vinc.* 136 ducis *CFβ* dulcis *BEPR* 137 diues *omnes Palatini et Britannicum exemplar Gruteri* utor aptum P^b inuenit *B m. sec. β* 138 amissum *Faber*, *Bentleius*, *nunc quoque probo: cf. Seneca supra* 139 discitur *Ingolst.* dicitur *F* *Magis probarem* desiderando discitur patientia, *cf.* 311: *sed contra ualet* 282 141 *ad* 235 *olim adscripsi*,

Damnáti lingua uócem habet, uim nón habet. 112
Dolor ánimi [nimio] gráuior est quam córporis. 581
Dulce étiam fugias, fíeri quod amarúm potest. 129
Dífficile est dolóri conueníre cum patiéntia. 505
Deós ridere crédo cum felíx uocer. 119
Etiam ínnocentis cógit mentirí dolor.* 141
Etiam ínpacato récte praestatúr fides.* 143
Etiám celeritas ín desiderió mora est.* 139
Ex uítio alius sápiens emendát suum.* 152
Et dést et superat míseris cogitátio.* 137
Etiam óbliuisci quíd sis interdum éxpedit.* 142
Ex hóminum questu fácta Fortuna ést dea. 149

TESTIMONIA. EXEMPLA.

143 Menandri Monost. 75 βέλτιόν ἐστι σῶμα γ' ἢ ψυχὴν νοσεῖν. 145 Caecilius Balbus Par. 82 p. 42, 13 et Walterus Burley 'difficile est iniuriae' ('iniuriam' Walterus) 'conuenire cum patientia.' Pseudoseneca de mor. 6 'dolor patientia uincitur' 147 Vincentius Bell. sp. d. 4, 112

149 idem 4, 49 Caec. Balb. Mon. 1, 15 p. 19 'cupiditati ipsa etiam tarda est celeritas', unde 'est ípsa cupiditáti tarda' (uel 'tarda cúpiditati' ut Bothius) 'céleritas' inter sententias Publilianas (134 ed. pr.) relatum est. Seneca Agam. 421 'omnisque nimium longa properanti mora est.'

150 Vincentius Bell. sp. d. 4, 27. 5, 37

---

ut spurium notauit Woelfflinus simul *Bothius* simul ut *F* 142 damnati *Gruterus* dampnat *F* damnat quae *Ingolst.* 143 nimio *Bothius*, *om. libri* multo *Woelfflinus conl.* 53 145 *Cf.* 96 *Legitima uersiculus ne careret caesura duplici modo cauere studuit Bothius:* difficulter cum dolore conuenit sapientia *aut* conuenire cum dolore difficile est sapientiae. *Non credo antiquum esse.* patientia *Woelfflinus: uide supra* sapientia *F* 146 *inclusit Woelfflinus* ridere *Palatini* reddere *F* rideri *Bothius* irritare *male coni. Woelfflinus* uocer *conieci: cf.* 241 uocet *F* fouet *Palatini* uocat *Gruterus*

147 innocentis *BPR* innocentes *CFβ* coget *PR* 148 etiam *Erasmus* et tamen *Lβ* inpacato (*h. e.* hosti: *cf.* 161) *scripsi* peccato *BR* huic peccato *F* peccatori*B sec. m.*, *β* in peccato *Pithoeus* peccanti *Woelfflinus conl.* 52. 57 (*qui quid P habeat testari neglexit*) prat[z] *β* 149 *Cf.* 302 norma *Vinc.* 150 uitio alius *Ritschelius opusc. II* 667. 675 uitio alterius *CELβ* alterius uitio *Vinc.* 151 deest *libri* superest *Gryph.*, *Bentleius*, *fort. recte* 152 qui *C*, *Bentleius ex cod. Caiano*, *bene.* quod sis *Panthaleon* quid sit *cod. Panth.* quod scis *aliter, non male* 153 et hominum *P* questu *BCFP[b]*, *ut proposuit Erasmus* quaestu *P[a]R* q̃stu *β* farta *β* est fortuna dea *CF*

Effúgere cupiditátem regnum est uíncere. 131
'Exul, si tibi núsquam domus est, síne sepulcro es mórtuus.* 102
Etiám qui faciunt óderunt iniúriam.* 144
Erípere telum, nón dare irató decet. 133
Exílium patitur pátriae qui se dénegat. 150
Etiám capillus únus habet umbrám suam.* 138
Eheú quam miserum est fíeri metuendó senem. 132
Etiam hósti est aequus qui hábet in consilió fidem. 140
Excélsis multo fácilius casús nocet.* 147
Extréma semper de ánte factis iúdicant. 151
Ex líte inulta grátiast formósior. 586
Etiam bonum saepe obest assuescere. 584
Fidém qui perdit, quó se seruet rélicuo?* 169

TESTIMONIA. EXEMPLA.

154 Vinc. Bell. sp. d. 4, 146 156 idem 4, 132 157 Respexisse Woelfflino uidetur Seneca de ira 1, 19, 8 'male irato ferrum committitur.' 160 idem 4, 74 •161 idem 4, 58 162 idem 4, 127

---

154 effugire *PR* cupiditatem effugere *Vinc.* 155 exul, si tibi *scripsi* exuli ubi *Lβ* exul is cui *Gruterus*, *probauit Bentleius* exulanti ubi *Woelfflinus peruerse* cui *Erasmus* domi *β* es mortuus *scripsi* est mortua *PR* mortuus est *B* est mortuum *F* est mortuus *β* 156 etiam *Vinc.* et *CL*, *quos male sequitur Woelfflinus* faciunt *B sec. m.* *CFPRβ* fecerunt *B. m.* 1 *receptum a Woelfflino* oderint *Bentleius* odio habent *Erasmus* 157 *CE* eripere irarum officia, non suggerere tela irato decet *T* 158 patitur *C*, *Gruterus* pati est *Lβ* est pati *Erasmus* patriae se denegare *B sec. m.*,· *β Gryph.*, *unde Fabricius* se denegare patriae exilium est pati, *melius* patriae se denegare est exilium pati *Reinholdus* 159 unus *om. C* suam] unam *β* 160 Euh, *corr.* Ehu *β* En *Bern. alter* (*n.* 527 *saec.* 15) heu *C* senem] mense *R* heu quam miser est sic metuendo senescere *Vinc.* 162 Excelsus *F* *Cf.* 667 163 indicant *Bothius* 164 inulta *scripsi* multa *libri* multo *coni. Io. Casp. Orelli* amantum *susp. Gruterus* gratiast *scripsi* gratia fit *libri synizesi non toleranda. Conferunt uulgo* 131 165 *inclusit Woelfflinus* *Cf.* 45. 325. bono *coni. Gruterus* saepe *F* saepius *Ingolst. Numeris uel quod Woelfflinus proposuit* persaepe *uel* quam saepe *uel* saepicule *satis facit.* saepe est aedsuoscere *Palatinus* 166 *Cf.* 179 quo se seruet *B pr. m. corr.*, *F* quo se seruat *BCP* quo reseruat *R* quid

Fortúna cum blandítur, captatúm uenit.* 164
Fortúnam citius réperias quam rétineas.* 166
Formónsa facies múta commendátio est.* 163
Frustrá rogatur quí misereri nón potest. 597
Fortúna unde aliquid frégit, cassum est . . . 172
Fraus ést accipere quód non possis réddere.* 173
Fortúna nimium quém fouet, stultúm facit.* 167
Fatétur facinus, sí quis iudiciúm fugit.* 154
Felíx inprobitas óptimorum est cálamitas.* 156
Ferás, non culpes quód mutari nón potest.* 158
Futúra pungunt néc se superarí sinunt. 176

TESTIMONIA. EXEMPLA.

168 Vincentius Bell. sp. d. 5, 121 169 Diogenes Laertius V 11, 18 τὸ κάλλος παντὸς ἔλεγεν (Aristoteles) ἐπιστολίου συστατικώτερον. 172 Vincentius Bell. sp. d. 4, 53 6, 15 cf. Seneca de benef. 5, 6, 2 'Socrates dixit, se nolle beneficia ab eo accipere, cui non possit paria reddere.' 174 Vincentius Bell. sp. d. 4, 65 175 idem 4, 82 176 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 (uide ad 55) Io. Saresberiensis Policr. VIII 14

---

sibi seruat *E* quo se fert *β* relicuo *Bentleius* reliquo *C et optimus codex Gruteri* reliquum *BEPR* in reliquum *β* non est relictum *F* quo adseueret relicuom? *scribendum puto* 167 capta dum *R* 168 fortuna *P* repperias *FP*ᵃ*β* rapies, *ortum ex* repies *C* reperias al' repellas *Gryph.* 169 formonsa *P*ᵃ formunsa *P*ᵇ formonso *R* formosa *BCFβ* muta *CFβ Bambergensis*, *Erasmus* multa *BP*ᵃ*R* multo *P*ᵇ est *om. β*, *Fabricius* 170 miserere *P* miseri *C* 171 ubi *B* cassum *F et codd. meliores Gruteri* quassum *BCPRβ* cassum penitus est *Gruterus: immo* cassum est, non perit. *Exitus uersus fortasse superioris uerbis extremis* non potest *absumptus* fregerit, cassa est fides *coni. Buechelerus* 172 *CE* *Cf.* 573 173 f. quem minimum *C* 174 facinus fatetur *Gryph.* si quis *scripsi* his qui *EP*ᵇ is qui *FP*ᵃ*Rβ*, *item B nisi quod una littera ante* is *crasa est.* qui *C Vinc.* quisquis *Woelfflinus* fugit iuditium *E* fatcatur facinus prompte qui iudicium fugit manifeste *T* '*Ceterum hanc sententiam post u.* 168 *exhibet F, sed rectius hic collocari indicio est eiusdem codicis corruptela* iudicium facit, *orta ex u.* 173' (*Woelffl.*) 175 est *post* felix *Vinc.* 176 non (*prius ut suspicor*) *om. Macrobii Par. m.* 1 cum *Med. a* quam *Helu. a eiusdem* culpæs *Gellii Thuan.* culpas *Reg. Lugd.* uitari *C*, *Gellius non minus bene.* imitari *β m.* 1, *uett. editt.*, *Io. Saresb.* potes *T* 177 pungunt (*i. e.* urgent) *scripsi* pugnant *CFP*ᵃ*Rβ* non pugnant

Furór fit laesa saépius patiéntia. 175
Fidém qui perdit, níl pote ultra pérdere.* 160
Facílitas nimia pártem stultitiaé sapit.* 153
Fidés ut anima, unde ábiit, eo numquám redit.* 162
Fidém nemo umquam pérdit nisi qui nón habet.* 159
Fortúna obesse núlli contenta ést semel.* 168
Fúlmen est, ubi cúm potestate hábitat iracúndia.* 512
Frústra, cum ad senéctam uentum est, répetas adulescéntiam.* 511
Falsúm male dictum máliuolum mendácium est. 589
Féminae natúram regere désperare est ótium.* 509

TESTIMONIA.

178 Gellius l. l. Macrobius l. l. Io. Saresberiensis l. l. Vincentius Bell. sp. d. 4, 79. 133 179 idem 4, 58

BP[b] nec *R*, *Bothius* ne *BCFPβ* sperari *uel* exspectari *conicias, ut non sperari tantum, sed re uera euenire dicantur futura* sinunt *R*, '*si recte legi*' (*W.*), *Bothius* sinant *BCFPβ* ut . . . sinant *Erasmus* *Duos uersus*, *prioris initium* Futura . . . (*ceteris amissis*), *alterum talem fuisse* Furiosi pugnant, ne se superari sinant *coni. Buechelerus* 178 *C* sit *Sangerm. Gellii* furore fit atrocior *T* inlaesa *Gellii Magl.* inlesa *Petau. Reg.* in lesa *Sangerm. Lugd.* ≡ ≡ lesa (*eraso* in) *Voss.* illesa *Thuan.* saepius lata (al' laesa) *Io. Saresberiensis* sapientia *β* sapientia, *in mg.* patientia *Gryph.* laesa sapientia saepius *Vinc.* 79 179 *Cf.* 166 qui fidem *Vinc.* perdidit *B* perdiderit *T* nil pote *Erasmus* nihil potest *CEL Vinc.* nichil poī *β* nihil poterit *T* ultra *om. R* perdere ultra nil potest *Pithoeus*, *eleganter* 180 nimia *Woelfflinus conl. u.* 278. 392 animi *CLβ* partem *scripsi* ad partem *libri* sapit *BPR ut u.* 300. rapit *B sec. m. suprascr. CFβ*, *quod uulgo probant.* capit *Buechelerus* felicitas nimia animi stultitiam facit (*cf.* 173) *non commendo* 181 ut anima *Erasmus* unanima *CLβ* sicut anima *Woelfflinus* abiit *C*, *Erasmus* abit *F* habet *BPRβ* eo *om. libri* n. eo redit *Panthaleon* 182 nemo *suprascr. in B sec. m.* uero *β* numquam *BCβ* qui non perdit *F*, *sed idem post* 193 *iterum*: Fidem nemo perdit, nisi qui non habet 184 flumen *F* habitat *om. C:* agitat *conicio* fulmen est procul dubio potestas cum iracundia *T* 185 uentum *om. C* est uentum *Bentleius* repetas *BCPR* repetis *β* recipis *F* adolescentiam *BFβ* 186 *sententia nimium quantum languet* iudicium est *C* 187 feminae curam *R* feminarum curam *Pithoeus* feminam maturam *Zwingerus* feminae tutelam *Bentleius* regere] gerere *Pithoeus et cum tribus codd. suis*

Ferás difficilia, út facilia pérferas.* 157
Fortúna uitrea est: túm cum splendet frángitur.* 171
Ferás quod laedit, út quod prodest pérferas. 591
Facít ratum Fortúna, quom nemó uidet.* 179
Fortúna in homine plús quam consiliúm ualet.* 165
Frugálitas miséria est rumorís boni.* 174
Graue praéiudicium est quód iudicium nón habet.* 181

TESTIMONIA. EXEMPLA.

188 Vincentius Bell. sp. d. 4, 82 189 idem 5, 121 190 idem 4, 82 192 conferri Nauckius iubet cum Chaeremonis tragici poetae fr. 2 p. 607 N. τύχη τὰ θνητῶν πράγματ᾽, οὐκ εὐβουλία. 193 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 (uide ad 55) Io. Saresberiensis VIII 14. VIII 13 'luxuriam persequi uideor ad laudem frugalitatis mihique ab insulsis inepte uiuentibus et indiscrete loquentibus illud Publ. Clodii subsannando ingeritur, quia frugalitas boni rumoris inserta est' (in mg. 'al' miseria').

Bentleius rege redet spere *P* est otium *Pithoeus* odium est *L* hodium est *C* est omnium *Erasmus* 188 feras *CFPR Vinc.* fer *Bβ*, *Erasmus* difficilia ut facilia *CLβ* facilia, ut difficilia *Bentleius*: *in utramque partem uera haberi potest sententia*, *ut emendatione Bentlei opus non sit*, *immo perferendi notio ad* facilia *melius etiam quam ad* difficilia *quadrare uidetur* (*cf.* 190). facilia ut facilius *Cotton.* difficilitatem ut facilia *Gryph.* perferas *BPRβ* perfeceris *C* leuius perferas *F Sidn. Cotton.* leuius feras *Erasmus* difficilia feras ut facilia leuius perferas *Vinc.* fer difficilia ut et facilia perferas *Pithoeus* feras difficilia, ut felicia perferas *laudandus quod abiecit Woelfflinus*
189 interea *Vinc.* est *om. E* cum, *omisso* tum, *C* quae cum *Vinc.* 190 *Cf.* 188 ut et quod *Ingolst.* ut et id quod *Gruterus* perferas *Panthaleon* feras *CLβ Vinc.* 191 ratum *scripsi* (*cf. Cic. de diuin. 1* 39, 84 'cur a dextra coruus, a sinistra cornix faciat ratum') gratum *libri* gradum *Nauckius p.* 194. gratum facit *Bentleius* quom *scripsi* quem *FPᵃRβ*, *Woelfflinus absurda sententia malis numeris, uerbis obscuris conclusa.* quam *Pᵇ* cum *B* cui . . . inuidet *Bentleius* quam . . inuidet *olim conieci* 192 in homine *conicio* (*nam* homoni *uix quisquam probabit*) homini (*uel* homine *codd. Bentlei*) *CFPᵃRβ* hominum *BPᵇ* in re omni *uel* ad omne *Bentleius* humanum *Casp. Orellius* hominibus *uel* omnino *Bothius* plus homini *Gruterus*
193 miseria est *libri Macrobiani* inserta est *Gelliani*, *nisi quod* miseria ē *in ras. m.* 2 *Voss.*, *Scaliger ad Manil. p.* 454, *non probauit Salmasius exerc. Plin. p.* 789 *b*, *D* incerta est *Palat.*, *plerique codd. Bentl.*, *probabat Salmasius* est miseria *Io. Saresberiensis c.* 14 est inserta (al' miseria) *idem c.* 13 maceria est *Gronouius* magistra est *aliquando in mentem uenit* fragilitas rumoris boni miseria est *F*
194 est proiuditium *R* at graue ‖ est quod prae ‖ habet *Pᵃ*

Grauíssima est probi hóminis iracúndia. 602
Grauis ánimi poena est quém post facti paénitet. 600
Grauis ánimus dubiam nón habet senténtiam. 601
Gráuius est malum ómne, amoeno quód sub aspectú latet. 183
Grauiús nocet quodcúmque inexpertum áccidit.* 184
Grauis ést inimicus sí qui latet in péctore. 219
Grauíssimum est impérium consuetúdinis.* 182
Graue crímen, etiam léuiter cum est dictúm, nocet.* 180
Heu quám difficilis glóriae custódia est!* 188
Homo éxtra corpus ést suum, cum iráscitur. 193
Heu quam ést timendus quí mori tutúm putat! 189

TESTIMONIA. EXEMPLA.

195 Vinc. Bell. sp. d. 4, 133 196 idem 5, 22 'grauis ànimi poena est proximumque ad innocentiam locum tenet uerecunda peccati confessio.' ad quae cf. Pseudoseneca de mor. 94 197 Vincentius Bell. sp. d. 4, 86 199 idem 4, 82 200 idem 4, 106 201 idem 5, 43 203 idem 5, 67 204 idem 4, 133

'*extremo marg. ad dextram rec. m.*, '*unde colligitur librarium scripsisse* graue [iudicium] est quod prae[iudicium non] habet, *quomodo Pithoeus edidit*' (*W.*) 195 *CE* probi] sibi *Vinc.* uerecundia *C* *cf.* 53 *et* 685 196 *Cf.* 271. 432. 601. post facti *BPR*, *eraso* facti *F corr.* (p̄ factum *ante corr. ut uid.*) post factum *β* quem potest facti penitere *C* *Malim* si quem facti p. grauis poena est poenitenti. cui post factum cruciantur animi *T* 197 *C* 198 *Cf.* 200 grauius est malum omne *BPRβ* grauius est omne malum *C* grauius malum est omne *F* g. malum omne est *cod. Palatinus*, *quem secuntur Gruterus et Woelfflinus* graue est m. o. *Erasmus* amoeno *addidi*, *om. libri* grauiúst malum omne quod s. a. l. *non satis facit.* grauiust malum comi quod aspectu latet *coni. Casp. Orellius* 199 *CE* citius nocet quicquid *Vinc.* 200 *inclusit Woelfflinus Cf.* 198 grauis *scripsi* grauius P^{b} (*ni f.*) *R* grauior *BCFP^a corr. rec. m. β Vinc.* inimicus si qui *scripsi* inimicus is qui *B* inimicus in his P^{b} inimicus qui *ceteri* grauis est scrupulus delitiscens inuisus in p. *T* latitet in pm̄a *Bern. alter* grauior inimicus *Erasmus* inimicus grauior (*om.* est) *Bothius* sub pectore *Erasmus* 201 *C* conscietudinis *B* 202 dictum est *Bentleius: fort.* iactum *ut* 252 203 *Cf.* 293 difficile *C* difficilis est gloriae c. *Vinc.* 204 est suum *EPRβ* suum est *BCF*, *Vinc.* hominem extra c. facit fenalis (furialis *coni. W.*, *fort.* feralis) incensio *T* 205 *Cf.* 364 timidus *CF* timendus est *β* moriturum *C*, *item F ante corr. ut uid.* amorem tuum *B pr. m.*

Hómo, qui in homine cálamitoso est místericors, meminít sui.* 517

Honésta turpitúdo est pro causá bona.* 507

Hábet in aduersís auxilia, qui ín secundis cómmodat.* 513

Heú quam miserum est áb eo laedi, dé quo non possís queri!* 515

210 Hominem éxperiri múlta paupertás iubet.* 191

Heú dolor quam míser est, qui in torménto uocem nón habet!* 514

Heú quam multa paénitenda incúrrunt uiuendó diu!* 516

Heu quám miserum est discére seruire, ubi sís doctus dominári! 783

Habét suum uenénum blanda orátio.* 185

TESTIMONIA. EXEMPLA.

206 Vincentius Bell. sp. d. 4, 67 207 idem 4, 82 208 idem 4, 67 209 idem 4, 138 210 idem 5, 78 211 idem 4, 112 212 idem 5, 102 sp. nat. 31, 88 213 Vincentius Bell. sp. d. 5, 43 214 idem 4, 168 Menandri Monost. 37 ἄρ' ἐστὶ θυμοῦ φάρμακον χρηστὸς λόγος.

---

206 *Cf.* 208 misericors est *Vinc.* memor est, *suprascr.* ł meminit *β* 207 *C* est *Woelfflinus* est mori *CLβ*, *Vinc.* causa bona *BCPR* bona causa *Fβ*, *Vinc.* Est honesta turpitudo pro bona causa mori *Erasmus* *Cf.* 76 208 *Cf.* 77. 206 aduersis auxilia *BCEPRβ*, *Vinc.* aduersi consilia *F* commendat *R* *ut infra* 220 209 *excidit in F*, *cf. ad* 213 ab illo *C* ab aliquo *Vinc.* laedi ab eo *B* non possis queri *B* non conpossit quaeri $P^{a}R$ non conpossit queri P^{b} conpossit quaeri *R sec. m. in marg.* non possit queri *B sec. m.* '*si recte legi*' (*W.*) *β*, *Vinc.* nequeas queri *C* non ausis queri *e codd. Bentleius*, *quod non minus nunc placet quam olim.* 210 *C* 211 *CE* heu] heu pro *B* dolor *om. C* miserum *Vinc.* tormentis *Gruterus* uocem qui in tormento *Antonius* 212 *CE* poenitenda *F* incurrunt homines *Vinc.* occurrunt *C* uiuentes diu *Palatini Gruteri* diu uiuenti *C* heu quam paenitenda incurrunt homines u. d. *Erasmus*, *quem olim secutus sum* Quam p. i. uiuenti diu *unus Palatinus* 213 *anapaesticum septenarium esse fugit editores; inclusit Woelfflinus. Extat hoc loco in BP*, *ante u.* 210 *in F omisso uersu* 209, *deest in R* est *om. P* discere *om. C* ubi *BCPβ* ubi non *F* nisi *Vinc.* sit *β m.* 1 doctus sis *Vinc.*, *melius.* doctus fueris *C*
214 *CE* habet uirus occultum blanda miseratio *T*

Homo tótiens moritur, quótiens amittít suos.* 195
Homo fért prae se aliud, áliud furtim cógitat. 605
Honéstus rumor álterum est patrimónium. 58
Homo né sit sine dolóre, Fortunam ínuenit. 194
Honéste seruit quí succumbit témpori.* 199
Homo uítae commodátus, non donátus est. 196
Herédis fletus súb persona rísus est.* 187
Herédem ferre utílius est quam quaérere.* 186
Habént locum male dícti crebrae núptiae. 603
Honéste parcas ímprobo, ut parcás probo. 198
Humánitatis óptima est certátio. 201
Honós honestum décorat, inhonestúm notat.* 200
Heu cónscientia ánimi grauis est séruitus! 604

TESTIMONIA. EXEMPLA.

313 λόγῳ με πεῖσον, φαρμάκῳ σοφωτάτῳ. cf. Phaedrus I 19, 1 'habent insidias hominis blanditiae mali.' 215 Vincentius Bell. sp. d. 4, 139. 5, 105 220 idem 5, 104. 112 sp. nat. 31, 102 221 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 (uide ad 55)

---

215 *CE* amittat *F* suis iacturam rerum patitur *T* 216 fert prae se *scripsi* semper in se *F* semper *ceteri libri* aliud, aliud furtim *scripsi* a. furetina aliud *P* a. furetinat aliud *R* (furtim at alīud *fuisse uidetur*) a. fuerit in alterum aliud *B* a. fert in alterum aliud *F* cum furit in alterum aliud *β* homo saepe in aliud fertur, aliud cogitat *Halmius* h. saepe furit in aliud *uel numeris quidem pessimis* fertur in aliud *e. q. s. Woelfflinus* 217 *post* 225 *F Cf.* 62. 83. 498 est alterum *β* patrimonium *BF* patrum omnium *PR* honesta fama melior pecunia est (*uoluit* est pecunia) *Fabricius ex mscr.* 218 *Cf.* 153 fortuna *CF* (*corr. ex* fortunā) 219 seruit *Cβ*, *Erasmus* seruiet *BFPR* 220 commendatur *R* commendatus *C* commodatus est non donatus *Vinc. sp. d.* 104, est *om.* 112 *et sp. nat.* 221 heredis fletus *Cπ*, *Bambergensis* heres fictus *Lβ* sup *Petau. Gellii* ri sus *Voss.* risac' *Reg.* risae' ē *Lugd. Gellii* 222 *Cf.* 323 scire *Erasmus* honestius *unus ex Palatinis Gruteri: an* tutiust *in* utilius est *latet?* 223 locum *B sec. m. suprascr.* maledicte *B* praebent l. male dicto *uel* dictis *desidero* crebere *R* crebae *P*[b] ineptiae *Buechelerus* 224 *Cf.* 345 ut parcas *Gruterus* et parcas *Palatinus* ut non careas *F* (*cf. ad* 381) ut caueas *Bothius* 226 honor *T* notat *om. T* 227 *Cf.* 11. 443 heu *Gruterus* (*qui tamen* quam animi conscientia *scripsit*) *F* hec *ut uid.*, c *in ras.*, *m.* 1, hęc *m.* 2 *F* grauis est

Hominem étiam frugi fléctit saepe occásio. 190
Hominí consilium túnc dest, cum multa ínuenit.* 192
Inférior reus est quídquid peccat súperior.* 213
Inimícum ulcisci uítam accipere est álteram. 218
Inuítum cum retíneas, exire íncites.* 237
Ingénuitatem laédas, cum indignúm roges. 613
In núllum auarus bónus est, in se péssimus.* 224
Inopí beneficium bís dat qui dat céleriter. 225
Inópiae desunt paúca, auaritiae ómnia.* 121

TESTIMONIA. EXEMPLA.

230 Vincentius Bell. sp. d. 5, 6 233 idem 4, 51 234 Seneca epist. 108, 9: uide pall. inc. inc. LXVII Vincentius Bell. sp. d. 4, 144
235 idem 4, 51 Caecilius Balb. Mon. 4, 14 'celeritas beneficium gratius facit.' cf. u. 141 236 Seneca controu. VII 18 p. 206 B 'usus colore est et Publilianam sententiam dedit. abdicationes, inquit, suas ueneno diluit; et iterum: mortem, inquit, meam effudit. memini nos, cum loqueremur de hoc genere sententiarum, quo infecta iam erant adulescentulorum omnium ingenia, queri de Publilio, quasi ille iam hanc insaniam introduxisset. Cassius Seuerus, summus Publili amator, aiebat non illius hoc uitium esse, sed eorum, qui illum ex parte qua transire debe-

---

seruitus *Grulerus* grauior est seruitute *F* 229 deest *libri* 230 reus est *scripsi* (*cf. Enn. trag.* 194) rescit *P*, *probauit Woelfflinus defendere conatus Philol. XXII* 466 *sq.* nescit *ER* orrescit *B* horrescit *CFβ Vinc.* horret *Erasmus* casat *uel* crescit *codd. Bentlei*, *unde* causat *i. e.* causatur *olim conieci.* quicquid *Fβ* superior *BCEF* superius *PR*
Diuersa sententia est cum periclo inferior quaerit qui superius occultare contendit *T quae correcta ab Hauptio in hunc septenarii exitum* quod superior occulit *olim inter Turicenses sententias* (*u.* 820) *edidi* 231 est accipere *Fabricius* 232 incitis *P* incitas *C* 233 *post* 276 *F* laedas *BFPR pr. m. β* laedis *B corr.*, *C P' sec. m.* laedit *Vinc.* cum] qui *Vinc.* dignum *B* roges *BCFPR* rogas *P'' sec. m. β* rogat *Vinc.* honestatem laedes cum pro indigno intercedis *T, in quibus* laedis *et* interuenis *corr. Hauptius*
234 in nullum *Seneca* nulli *Vinc.* in nullo *ELβ* est *om. β*
qui in se (*suprascr. m.* 2 qui) *B* inopi *Vinc.* '*fortasse* ipsi, *nisi potius corruptela orta est ex u. seq. initio*' (*W.*) 235 *E* bene benefitium *β* beneficium uero (*om.* inopi) *Vinc.* bis datur *B* dat is *Vinc.* qui *om. β* plus dat qui celeriter praestat *T*
236 inopi *B m.* 2 *β* desunt pauca *Grulerus et Bentleius* parua desunt *Lβ*, *Vinc.* ca (*quod* cuncta *interpr. W*) desunt *C* multum deest *prop. Erasmus* desunt multa *Woelfflinus* auaro *B m.* 2 desunt auaro autem *β* desunt inopiae multa *Seneca minor natu* desunt luxuriae multa *Seneca maior*, *quorum testimoniis sat probatur*

Instrúcta inopia est ín diuitiis cúpiditas.* 229
Inuítat culpam quí peccatum praéterit. 238
Iucúndum nihil est nísi quod reficit uárietas.* 246
Ingénuitas non récipit contuméliam. 612
'Inritare est cálamitatem, cúm te felicém uocas.* 521
Inpúne pecces ín eum, qui peccát prior.* 226
Ingrátus unus ómnibus miserís nocet.* 216
In míseri uitam túta contumélia est. 223

TESTIMONIA. EXEMPLA.

rent imitarentur, [non imitarentur] quae apud eum melius essent dicta quam apud quemquam comicum tragicumue aut Romanum aut Graecum, ut illum uersum quo aiebat unum uersum inueniri non posse meliorem [628] et illum de eadem re dictum [236]; ut illos uersus, qui huic quoque ter abdicato possent conuenire [438] et plurimos deinceps uersus referebat Publili disertissimos.' Publilianae sententiae similitudo apud eundem contron. VII 17 extr. p. 202 B. et 19 p. 211 B infertur. Senecae epist. 108, 9 ad pall. inc. inc. LXVII descripsi. Vincentius Bell. sp. d. 4, 144 237 idem 4, 146 238 Cf. Seneca Troad. 300 'qui non uetat peccare, cum possit, iubet.' 243 Vincentius Bell. sp. d. 4, 54

---

desunt *uerum sententiae initium fuisse: potest autem duplicem Publilius sententiam protulisse:* desunt inopiae pauca *et* desunt luxuriae multa 237 *CE* inopia instructa *C* 238 *Cf.* 528. 535. 592. 645 inuitat *C* (*cf. T*), *Erasmus* in se uitat *Lβ* inseruit *fuit cum conicerem* ipse intrat *Bothius*, (*cf.* 285), *olim recepi*, *et latet* ipse *in scriptura L* delictum *Gruterus* inuitat culpam profecto qui peccantem non ulciscendo praeterit *T* 239 nil *Woelfflinus* nisi *om. C* 240 *Cf.* 284 recepit *P* (*bona forma*), *item R sed puncto supra* e *addito* fert *T* 241 *hoc loco BEPR*, *post u.* 263 *F*, *utroque loco β* *Cf.* 146 inuitare *coni. Gruterus*, *probat Nauckius*, *fortasse recte.* felicem uocas *Ingolst.*, *probat ut olim scripsi Nauckius* f. uocaueris *BCβ infra* f. uocaberis *EPR* f. dixeris *Panthaleon* f. uoces *β*, *Woelfflinus*, *cf.* 146 *et* 308. uocaueris felicem *F* 242 pecces *BFβ* peccis *R* peccas *C* pecas *P* prior *Bentleius* rarior *CL* rarius *β* inpune profecto peccas qui prior in eum (*immo* in eum qui prior) peccauerit *T* impune peccat cum quis peccat rarior *Fabricius*, carior *aut* rarius *Erasmus* 243 *Cf.* 309 omnibus miseris *Ingolst.* miseris omnibus *Lβ*, *Vinc.* missis omnibus *C* ingratus uni omnibus miserior ingratescit *T* 244 in miseri uitam tuta *Halmius: cf.* 277 in misera uita etiam *F* in miseria uita *PR* in misera uita *B* in miseri uita *β* in misero uita est etiam *Bothius* in miseri uita uita *cum amico Gruteri olim edidi* in miseri uita inulta *Gruterus* in miseria etiam uita *Woelfflinus*

'Ita amicum habeas, pósse ut facile fíeri hunc inimicúm putes.* 522
Inuídiam ferre aut fórtis aut felíx potest.* 234
In amóre semper méndax iracúndia est.
Inuídia tacite, séd inimice iráscitur.* 235
Irátum breuiter uítes, inimicúm diu.* 239
Iniúriarum rémedium est oblíuio.* 222
'Iracundiám qui uincit, hóstem superat máximum.* 520
Iactúm tacendo crímen facias ácrius.* 203
'In malis speráre bene nisi ínnocens nemó solet.* 518
In iúdicando críminosa est céleritas.* 236
Inimícum quamuis húmilem docti est métuere.* 217

TESTIMONIA. EXEMPLA.

245 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 (uide ad 55) Vincentius Bell. sp. d. 5, 88 cf. Caec. Balb. Mon. 15, 11. Sophoclis Ai. 667 *ὅ τ' ἐχθρὸς ἡμῖν ἐς τοσόνδ' ἐχθαρτέος, Ὡς καὶ φιλήσων αὖθις· ἔς τε τὸν φίλον Τοσαῦτ' ὑπουργῶν ὠφελεῖν βουλήσομαι, Ὡς αἰὲν οὐ μενοῦντα.* 250 Seneca epist. 91, 28: uide ad pall. inc. inc. LXXIII. Vincentius Bell. sp. d. 4, 83 Caec. Balb. Mon. 48, 8 'magnum iniuriae r. e. o.' 251 Vinc. Bell. sp. d. 4, 133 254 idem 4, 93 255 idem 4, 27 cf. Phaedrus I 28, 1 'quamuis sublimes debent humiles metuere.'

---

245 item *Lugd. Gellii* habeas] has *idem* facile *om. Gellius et Macrobius* fieri *in B sec. m. suprascr.* hunc inimicum putes *β*, *Gellius* (*nisi quod* amicum, *suprascr.* inimicum *Voss.*) *et Macrobius* putes hunc inimicum *F cum ceteris libris Bentl.* hunc non inimicum putes *BPR* ut hunc fieri posse inimicum putes *Vinc.* ut posse inimicum fieri putes *Saresberiensis* ut inimicum fieri posse scias *C* 246 *CT* ferre] superare *Gryph.* aut felix aut fortis *T* an fortis an felix *F* filex *PR* 247 *ad* 13 *olim adscripsi* iracundia, *add. m.* 2 est *B* est iracundia *F* 248 *iterum post* 262 inuidia tacita citius inimica irascitur *F* minute *Erasmus* munite *e Gryph. Reinholdus* 249 *C* 250 *CT* Magnanimo iniuriae remedium obliuio est *Pithoeus* medicina sola est miseriarum obliuio *aliter* 251 *CE* maximum superat hostem *F* hostes maximos debellauit *T* 252 *Cf.* 331 iactum] *cf. Salmasius ad Ael. Lampr. Comm.* 7 Ictum *F* factum *Gryph. Pithoeus*, *etiam Bentleius* fictum *Orellius* dictum *ut* 202 *Buechelerus* tacendo *Bβ et Panthaleon* tacendum *P* tacentem *FR* facies *R* 253 *CE* sperare bonum *β* bene sperare *C* 254 iudicando *BCFβ* (*cf.* 32) uindicando *EPR Vinc.*, *Bentleius cum libris suis* criminosa mora est celeritas *C* 255 *C* cauti *Nauckius p.* 195, *non male*

In cálamitoso rísus etiam iniúria est.* 210
Iudéx damnatur, cúm nocens absóluitur.* 247
Ignóscere humile est, nísi pudet cui ignóscitur. 607
In rébus dubiis plúrimi est audácia.* 227
Illó nocens se dámnat, quo peccát die.* 209
Ita créde amico, né sit inimicó locus.* 243
Irátus facinus étiam consiliúm putat.* 241
Inuídia coquitur quód uidet, non quód subest. 233
'Inprobe Neptúnum accusat, qui íterum naufragiúm facit.* 519
Iniúriam aures quam óculi faciliús ferunt. 220
Iacet ómnis uirtus, fáma nisi laté patet. 202
Ignís calorem súum etiam in ferró tenet. 207
In Vénere semper cértant dolor et gaúdium. 231
In amóre forma plús ualet quam auctóritas. 609

TESTIMONIA. EXEMPLA.

257 Vincentius Bell. sp. d. 4, 66 261 Cf. Caec. Balb. Mon. 15, 16 262 Vinc. Bell. sp. d. 4, 133 263 Cf. Menandri fr. 296, 3 *οὗτος μακάριος ἐν ἀγορᾷ νομίζεται, Ἐπὰν δ' ἀνοίξῃ τὰς θύρας, τρισάθλιος.* 264 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 (uide ad 55)

---

256 calamitosum *coni. Halmius: cf.* 277 etiam risus *C* 257 *CE, cf.* 614 innocens *Eβ* 258 humile *scripsi* hominum *libri* humanum *Erasmus* odio *coni. Buechelerus* est *erasum in B, om. Erasmus* nisi *Lβ* ubi *Erasmus, probauit cum ceteris Woelfflinus* cui *om. F De synaloepha cf.* 112 259 plurimi (*uel* plurimum) *Erasmus* plurima *CLβ* 260 ilo *R* innocens *C* quod *P* diu *B* 261 crede *BCEP*[a]*Rβ* credo *P*[b] credas *F* ut ne *Bothius, probo etiam nunc* imico *P*[b] amico *sed suprascr. pr. m.* inimico *B* 226 *CE* facinus etiam *scripsi* etiam facinus *libri* 263 coquitur quod uidet, non quod subest *scripsi adsensus Nauckio, qui p.* 195 loquitur quod uidet, non quod subest *proposuit coll. Menandri fr.* 296 id loquitur non quod (quo *β*) subest *BPRβ* id quod uidet loquitur. non quod subest *F* loquitur non quod est, sed quod subest *Godofredus* loquitur quod subest, non quod uidet *Woelfflinus inepta addita interpretatione* 264 *T, deest in CEL* na=ufragium *Voss. Gellii* facit *om. Macrobii Bamb. m.* 1 fecit *Voss. Gellii* 266 patet *Palatinus* pateat *F* 267 calorem suum etiam *scripsi* etiam suum calorem *F* suum calorem etiam *Gruterus* 268 Venere *Gruterus* uenerem *F* certant *scripsi* certat *F* 269 amore *Gruterus* amorem *F*

Ingráta sunt benefícia, quis comes ést metus. 215
Imprúdens peccat quém post facti paénitet.
Inértia indicátur, cum fugitúr labor.
Irátus cum ad se rédiit, sibi tum iráscitur.* 240
In amóre semper caúsa damni quaéritur. 610
Iucúnda macula est éx inimici sánguine. 245
In Vénere semper dúlcis est deméntia. 232
In mísero facile fít potens iniúria. 617
Intérdum habet stultítiae partem fácilitas. 750
Inértia est labóris excusátio. 212
Iniúriam facílius facias quám feras. 616
Irátus nil non críminis loquitúr loco. 619
Incértus animus dímidium est sapiéntiae. 211
In túrpi re peccáre bis delínquere est. 230
Ingénuus animus nón fert uocis uérbera. 214
Iniúriam ipse fácias, ubi non uíndices. 221
Is mínimo eget mortális, qui minimúm cupit. 242

TESTIMONIA. EXEMPLA.

271 Contulit Woelfflinus Senecae Agam. 244 'quem paenitet peccasse paene est innocens.' 286 Seneca epist. 108, 11: uide pall. inc. inc. fab. LXV. Caecilius Balbus Mon. 12, 8 p. 23 W. Pseudoseneca de mor. 46

---

270 quis *Gruterus* quibus *F* 271 *ad* 196 *olim adscripsi* post *Gruterus*, *om. F* mox *coni. Halmius* 272 indicatur *olim* (*ad* 279) *scripsi* cum iudicatur *F* tum indicatur *Bothius* iudicatur *Gruterus* 273 rediit *Bentleius* redit *F* 275 *Tragoediam sapit sententia* Iocunda *F* inimici *Ingolst.* inici *F* 278 *Cf.* 180 facilitas *Woelfflinus* felicitas *F*, *quod ut seruaretur* (*cf.* 173) *transponenda cetera sic fuerunt:* stultitiae partem interdum habet 279 *Cf.* 272 est laboris *Ingolst.* laboris est *F* 281 nil *Ingolst.* nihil *F* 282 *Cf.* 139 ingenuus *prop. Woelfflinus coni.* 284 inuictus *Maehly*, *inutiliter utrumque* dimidium *Bothius* (*cf. Plauti Pseud.* 454) remedium *F* 283 in turpem, *om.* re, *schedae Palatinae* bis] *an* uix? 284 inuectiuae (inuectiuas *W.*) uocis numquam libertas tacet *T hinc fluxisse statuit Woelfflinus: ego septenarium* (832 *ed. pr.*) *in medio mutilum* inuectiuae uócis . . númquam libertás tacet *etiam nunc audio* 285 *Cf.* 238. 528. 535 286 *Cf. prou.* 69 *W. et sent. falso rec.* 105 *p.* 122 *W.* minimo *Seneca* minimum *F* mortalis *om. F*

Inimíci ad animum núllae conueniúnt preces. 614
Inimíco extincto prétium lacrimae nón habent. 615
Ibi sémper est uictória, ubi concórdia est. 205
Iter ést qua cumque dát prior uestígium.* 244
Ibi póte ualere pópulus, ubi legés ualent. 204
Loco ígnominiae est ápud indignum dígnitas. 260
Laus nóua nisi oritur, étiam uetus amíttitur.* 250
Laesó doloris rémedium inimici ést dolor. 248
Leuis ést Fortuna: cíto reposcit quód dedit. 253
Lex úniuersa est, quaé iubet nasci ét mori.* 255
Lucrúm sine damno altérius fieri nón potest. 625
Lascíuia et laus númquam habent concórdiam. 249
Legém nocens uerétur, fortunam ínnocens.* 251
Libído, non iudícium est quod leuitás sapit. 257
Libído cunctos étiam sub uultú domat. 256

TESTIMONIA. EXEMPLA.

292 Vincentius Bell. sp. d. 5, 71 294 idem 4, 133 295 idem 5, 124 296 idem 5, 104 spec. nat. 31, 101 297 idem sp. d. 4, 146 cf. Seneca de ira II 8, 2 'nulli nisi ex alterius iniuria questus est.' 298 Vincentius Bell. sp. d. 4, 159

---

287 perueniunt *Nauckius p.* 196 inim. ad te animum nullae conuertunt preces *coni. Buechelerus* 288 *Sententia* pretium *aut* causam *flagitat.* exitium *libri, quod sana ratione defendi non potest.* risum lacrimae non tegunt *uel* tegent *Nauckius conl.* 221 non habent lacrimae fidem *prop. Buechelerus* 291 is *Nauckius p.* 206 pote *Gruterus* potest *F* ibí ualebit *Bothius* 292 *C* 293 *CE; cf.* 203 aminittitur *β* 294 doloris *BCF Vinc.* dolori *PR* inimici est *Bothius* est inimici *BCPRβ Vinc.* inimici, *om.* est *F* 295 Fortuna leuis est *Bothius* quae *Erasmus* 296 uniuersa *BFPR* uniuersalis *CEβ Vinc.* uniuersi *Erasmus* est *om. F* quae *suprascr. β* iubet et nasci *Vinc.* 297 *CET: damnauit Ritschelius opusc. II* 666. 672 (*u. Seneca supra*), *non inclusit Woelfflinus. cf.* 49; *ceterum* alius *fert sententia: cf.* 372 lucro, *corr.* lucrum *β* potens *P^b* po . . . *ultimis litteris euanidis P^a* 298 *CE cf.* 617 laus et lasciuia *Vinc.* 399 *Plane contrariam sententiam* legem innocens uerétur, fortunám nocens *probauerim* 300 libido non *F* libido *PRβ* libidini *olim Woelfflinus, inepte* libido indicium est eius q. l. s. *Pithoeus, codd. alii Gruteriani* 301 cinctos *Salmasius ad Solin. p.* 46 etiam cunctor *β* uultu *libri, sanum esse uix credo: num* uotum *corrigendum ad Hor. epist.*

Longínquum est omne, quód cupiditas flágitat. 261
Lapsús semel fit cúlpa si iterum cécideris. 621
Lex uídet iratum, irátus legem nón uidet. 254
Legém solet oblíuisci iracúndia. 623
Locís remotis quí latet, lex ést sibi. 259
Late ígnis lucere út nihil urat, nón potest. 622
Licéntiam des línguae, cum uerúm petas. 258
Malígnos fieri máxime ingratí docent.* 276
Multís minatur qui úni facit iniúriam.* 302
Mora ómnis odio est, séd facit sapiéntiam.
Mala caúsa est quae requírit misericórdiam. 263
Mori ést felicis ánte quam mortem ínuocet. 645
Miserum ést tacere cógi quod cupiás loqui. 295
Misérrima est fortúna quae inimicó caret.* 294

TESTIMONIA. EXEMPLA.

309 Vincentius Bell. sp. d. 4, 54 310 idem 4, 132 311 idem 4, 94 313 Cf. Seneca ad Marc. de consol. 20, 1 (mors) 'de nullis melius merita quam de eis, ad quos uenit antequam inuocaretur.' 315 Vincentius Bell. sp. d. 4, 83

I 16, 57 *sqq. sententiam?* dampnat *F* 302 *restituit Gruterus.* longum est quod flagitat cupiditas *F Cf.* 149 305 *errore olim bis posui* (252 *et* 623 *praecd.*), *rettuli ad* 304, *cuius uariatio est; inclusit Woelfflinus* obliuisci solita est *Bothius* 306 est sibi *Ingolst.* sibi est *F* 307 *secundum Nauckii p.* 196 *dedi emendationem.* late lucere ignis ut nihil urat potest *F* late lucere ut urat nihil ignis potest *Bothius*, *ut suum prop. Woelfflinus* (*in textu numeris carentia edidit*). *An* laté lucere níl ut nihil urát (*uel* ita út nihil urat, níl) potest? 309 *C Cf.* 243 malignus P^b malignum *Fabricius* docent ingrati *Vinc.* malignos ferre maxime ingratos docere saepe *T* 310 comminatur *T* imperatur *Vinc.* uni *CEPRTβ Vinc.* ui *F* iniuria *F* contumeliam facit *T* 311 *C*; *ad* 139 *olim adscripsi* odiosa *C* sapientiam facit *β* patientiam *coni. Woelfflinus*, *sed cf.* 139 312 *Cf.* 410 mala *C*, *Erasmus* mali *FPRβ* 313 felicius *β*, *libri quidam Erasmi et Gryphiswaldensis*, *quo infelicissime abusus est Woelfflinus* mortem inuocet *F* m. inuoces *Rβ*, *quod defendi licet; cf.* 319 m. inuocis *P* m. inuocens *Gryph.* mors inuocetur *C* 314 tacere *C*, *Erasmus* agere *FPRβ* *Meiius* quom *scribitur* cupies *Panthaleon* 315 inimicos caret *PR Vinc.* caret inimico *C* inimicos latet *F*

Malus ést uocandus quí sua est causá bonus.* 283
Malús bonum ubi se símulat, tunc est péssimus.* 284
Metús cum uenit, rárum habet somnús locum. 287
Morí necessest, séd non quotiens uólueris. 296
Male géritur quicquid géritur Fortunaé fide.* 268
Mórtuo qui míttit munus, níl dat illi, adimít sibi.* 527
Minus ést quam seruus dóminus qui seruós timet. 291
Mage fídus heres náscitur quam scríbitur. 262
Malo ín consilio féminae uincúnt uiros.* 280
Mala ést uoluptas ád alienum adsuéscere. 629
Máximo períclo custodítur quod multís placet. 524

TESTIMONIA. EXEMPLA.

317 Vincentius Bell. sp. d. 4, 129 320 idem 5, 121 322 idem 4, 74. 136. 6, 12 324 idem 5, 10 sp. nat. 31, 115 325 cf. Seneca de benef. VII 21, 2 'poenas a se exigens improbae cupiditatis, ne alieno adsuesceret'; paulo supra 'cum reprehendisset hanc suam non reddendi tacitam uoluptatem.' 326 Hieronymus adu. Iouin. I sub f. 'diffícile (l. difficilest) custodíre quod plurés amant.'

---

316 sua est causa *FPR* sua causa est *β*, *Erasmus* est sua causa *C* sui *Bentleius* 317 *Cf.* 61. 368. 400 bonum ubi se *PR* ubi bonum se *EFβ* ut se bonum *C* tunc peior est, *suprascr.* uel pessimus *E* tunc pessimus est *β* malus uir bonum quando se simulat tunc pessimus est *Vinc.* 318 dum *Godofredus* uenit] regnat *uel* uexat *uel* uigilat *melius esset* somnus *F* sompnus *C* sonus *PRβ* 319 necessest *scripsi* necesse sit *PRβ* necesse est *CF* 320 *C* mal *Nauckius* quicquid *Fβ* (*quid in CPR extet nescio*) 321 munus qui mittit *Gruterus non male*, *ut olim secutus sim.* qui munus mittit *Antonius* nil *Erasmus* nihil *L* nichil *β* adimit sibi, *ut olim cum Bentleio edidi*, *teneo.* sibi adimit *libri*, *quae peruersa notatione corrupit Woelfflinus* 322 *CE* est minus quam seruus *Vinc.* 4, 74 minus quam seruus est idem *ceteris locis* timit *P* famulatur dominus, ubi timet quibus imperat prorsus *T*, *unde deleto* prorsus *senarium effecit Orellius*, *quem inter Turicenses sententias* (828) *olim exhibui* 323 *Cf.* 222 mage *Gruterus* magis *CLβ* magis heres fidus *Pithoeus* 324 *CE* in *om. β*, *Vinc.* 325 uoluptas *Erasmus* uoluntas *CLβ* ad alienum consuescere *libri*, *correxi* (*cf.* 165: suescere *coni. Halmius*) alienis adsuescere *Erasmus* 326 *Cf.* 408 periclo *Gruterus* periculo *CEL* lucro *β* seruatur *coni. Buechelerus* *Caret legitima caesura septenarius: multo melior Hieronymi senarius.*

Mala ést medicina, ubi áliquid naturaé perit.* 265
Malaé naturae númquam doctore índigent. 264
Miseréri scire síne periclo est uíuere. 641
Male uíuunt qui se sémper uicturós putant. 273
Male díctum interpretándo facias ácrius.* 266
Male sécum agit aeger, médicum qui heredém facit.* 270
Minús decipitur cuí negatur céleriter.* 290
Mutát se bonitas ínritata iniúria. 649
Muliér cum sola cógitat, male cógitat.* 300
Male fácere qui uult númquam non causam ínuenit.* 267
Malíuolus semper suá natura uéscitur.* 275
Multós timere débet quem multí timent.
Male ímperando súmmum imperium amíttitur. 269
Muliér, quae multis núbit, multis nón placet.* 301

TESTIMONIA. EXEMPLA.

328 Synesii de prouid. p. 125 C *κακία μὲν γὰρ αὐτοδίδακτον, ἀρετὴ δὲ σὺν πόνῳ κτᾶται* contulit Nauckius, item Sophoclis quae feruntur fr. 736, 6 sqq. 330 Menandri monost. 200 *ζῶμεν ἀλογίστως προσδοκῶντες μὴ θανεῖν*. Vincentius Bell. sp. d. 5, 104 sp. nat. 31, 101. Cf. Senecae epist. 23, 10 'male uiuunt qui semper uiuere incipiunt.' 335 Vincentius Bell. sp. d. 5, 10 sp. nat. 31, 115 336 idem sp. d. 4, 106 338 factus ex Laberii uersu 126, ubi uide adn.

---

328 mali natura . . . indiget *Nauckius mélanges Gréco-Romains II* 340 *sq. III* 197 *sq.* doctore $CP^bR\beta$ doctorem P^a datore *F* doctrina *Erasmus* 329 *Cf.* 77 misereri scire *ex ER Woelfflinus* miseri scire *P* miseriam nescire $F\beta$ periclo *Gruterus* periculo $L\beta$ miserum est sine periculo nescire uiuere *C* miseriam nescire est sine periculo uiuere *Erasmus* mi·eri est nescire sine periclo u. *olim uulgabatur* 330 *CE* 331 *Cf.* 252 maledictum male interpretando *C* facies *C*, *Erasmus* agrius *P* 332 aeger *om. cod. Panthaleonis* 333 *Cf.* 469 celeriter negatur *CT* 334 inritata *Pithoeus* cum inritatur *PR* cum irritatur $CF\beta$ cum irrogatur *cod. Panthaleonis* cum irrites *Erasmus* 335 *C* mala β 336 mal *Nauckius* numquam non P^b nusquam non *F*, *Erasmus* nusquam nisi β numquam P^aR nonnunquam *Vinc.* plus quam non uult inuenit *C* alii causam numquam inuenit *add.* P^b 337 sūa nascitura P^b natura sua β uescetur *F* uestitus *C* 339 *CE* 340 *Cf.* 351 nubit $F\beta$ nubet *PR* nubit multis, multis non placet *Erasmus*

Malíuolus animus ábditos dentés habet. 274
Medicína calamitátis est aequánimitas. 286
Mulíebris lacrima cóndimentum est málitiae.* 299
Metúm respicere nón solet quicquíd iuuat. 638
Malo étiam parcas, si úna est periturís bonus. 279
Magnúm secum adfert crímen indignátio. 628
Malus étsi obesse nón potest, tamen cógitat. 634
Magis ualet qui nescit quod ualet calamitas. 626
Mora cógitatiónis diligéntia est. 644
Multa ígnoscendo fít potens poténtior. 647
Multís placere quaé cupit culpám cupit. 303
Minimum éripit Fortúna cui minimúm dedit.* 289
Meretríx est instruméntum contuméliae. 637
Malús bonum ad se númquam consiliúm refert. 633
Manifésta causa sécum habet senténtiam. 285
Multórum calamitáti uir moritúr bonus. 304
Metus ímprobos compéscit, non cleméntia. 288
Muneribus, non lacrimis meretrix est misericors. 648

EXEMPLA.

344 Contraria Seneca de ira 2, 31 habet: 'ubi maxime gaudebis, maxime metues.' 352 Cf. Seneca epist. 59, 18 'quod non dedit fortuna non eripit.'

---

342 *Cf.* 657 343 *Cf.* 130 condimentum malitiae est *Gruterus* est condimentum malitiae *Bothius* 344 metam *Maehly* metus *G. Meyerus: an* malum? cui quid *coni. Halmius Malim* solent, si quid iuuat 345 *Cf.* 224 346 secum affert crimen *Nauckius* crimen secum adfert *F* magna est cum crimen adfert indignatio *Bothius* 347 etiam si . . potest *F* etsi . . pote *Gruterus* tam *coni. Bothius* 348 mage *Gruterus* quod *F* quid *editores ante Woelfflinum* calamitas quid ualet *Gruterus. De Woelfflini monstro cf. mus. Rhen. XXV* 320: *uersus corrigitur, si scribas* quántum ualeat cálamitas. 349 *Cf.* 311 diffidentia *coni. Gruterus*

350 *contraria* 238. 285. 394. 528. 535. 592. 645 *Probarem* discendo (*uel* gnoscendo) multa *uel* multum gnoscendo 351 *Cf.* 340. 532 cupit *ed. Bip.* capit *F* 352 *Cf.* [227] cui *Bentleius* cum *F* 353 instrumentum est *F*, *corr. Gruterus*

356 calamitati *scripsi* calamitate *F* 358 *inclusit Woelfflinus. Creticum dimetrum metiebatur Spengelius in Caecil.* p. 7: *in senario*

Metuendum semper esse scias, quem tutum uelis.
Mórs infanti félix, iuueni acérba, nimis serást seni. 526
Malám rem cum uelís, honestatem ímprobes. 361
Malum ést consilium, quód mutari nón potest. 282
Malítia unius cíto fit male dictum ómnium. 277
Mortem úbi contemnas, uíceris omnés metus. 298
Misera ést uoluptas, úbi pericli mémoria est.* 293
Male uíncit quem post paénitet uictóriae. 271
Mísericors ciuis pátriae est consolátio. 640
Malítia ut peior uéniat, se simulát bonam. 278
Malus ánimus in secréto peius cógitat. 632
Mutáre quod non póssis, ut natum ést, feras.
Multa ánte temptes, quám uirum inueniás bonum. 646

TESTIMONIA. EXEMPLA.

360 sententiam Rufi e cod. Par. quodam Woelfflinus contulit hanc: 'mors forti leuis, seruienti optata, obtabilis inmutatura', in quibus correxit 'inmatura.' Sed expectatur praeterea pro illo 'obtabilis' datiuus, e. c. 'iuueni'. 362 Gellius XVII 14 Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 (uide ad 55) omissus apud Macrobium Sat. II 7 363 Cf. Seneca Phaedr. 573 'cur omnium fit culpa paucorum scelus?' 365 Cf. Euripidis fr. 131 N. ἀλλ' ἡδύ τοι σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων, in Latinum conuersa a Cicerone de fin. II 32, 105: 'suauís laborumst praéteritorum mémoria.'

---

quidem munéribus meretrix, nón fit (*siue* fit, non) lacrimis misericors *scribendum erat.* 359 *item inclusit Woelfflinus: olim ad* 116 *adscripsi* semper est ei quod *Gruterus* *Numeri corrigantur*, *si scribas* metuéndum semper scíto ei quem t. u. *uel* metuéndumst semper qui ésse se t. uelit 360 nimis serast *Buechelerus* nimis sera *F* sera nimis *Gruterus* 361 *Vilis sententia numeris fractis* 362 *C* consilium est *Petau. Gellii* 364 *Cf.* 205 uiceris omnes metus *Bothius*, *merito commendauit Nauckius.* metus uiceris omnes *F* omnes uiceris metus *Ingolst.*, *Gruterus* 365 *Cf.* 521 pericli *Ingolst.* periculi *F* *Dignus poeta antiquo uersiculus hic* mira ést uoluptas ín pericli mémoria *foret* 366 quem post *coni. u.* 111. 196. 271 *coni. Woelfflinus* quem *F* is quem (*ut u.* 82) *Gruterus* quem mox *Halmius* poenitet *F* male uicerit quem p. u. *uolebam.* male uincit audaciam quem poenitet uictoria *T, unde senarius fit*, *si corrigas* male uicit, clam quem p. uictoriae 367 *Cf.* 471. 475 368 *Cf.* 61 369 *Cf.* 335. 457 370 *Cf.* 176 mutare (*uoluit* mutari) q. n. potis est *Gruterus in edit. a.* 1610
371 temptes *F* tempus *uulgo ante Woelfflinum*

Misérrimum est arbítrio alterius uíuere. 642
Mansuéta tutióra sunt, sed séruiunt. 636
Mala mórs necessitátis contumélia est. 630
Minus saépe pecces, sí scias quid néscias. 292
Malús quicumque in poéna est, praesidium ést bonis. 635
Nil ágere semper ínfelicist óptimum. 320
Nil péccent oculi, si ánimus oculis ímperet.* 324
Nil próprium ducas quícquid mutarí potest. 325
Non cíto ruina opprémitur qui rimám timet. 333
Núllus est tam tútus quaestus, quám quod habeas párcere. 793
Néscias quid óptes aut quid fúgias: ita ludít dies.* 529
Numquám periclum síne periclo víncitur.* 342

TESTIMONIA. EXEMPLA.

374 Cf. Seneca epist. 70, 20 de bestiario, qui ante spectaculum mortem turpi modo sibi contraxerat, narrans: 'hoc fuit morti contumeliam facere.' 379 Vincentius Bell. sp. d. 5, 76 Sat aliena Sexti sent. 71 (in Orelli opusc. mor. 1, 252) 'hoc solum tibi proprium dicito, quod bonum est.' Cf. CIL uol. I n. 1010 (mus. Rhen. XXVII 135): 'uiue ín dies et hóras, nam proprium ést nihil.' 383 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 (uide ad 55) Vincentius Bell. sp. d. 4, 73

---

372 arbitrio alterius *Gruterus* alterius arbitrio *F: an* arbitrio alius *scribendum? cf. ad u.* 297 373 *sq. rudi sermone expressae sententiae* 375 quid *editores praeter Woelfflinum, qui seruauit* quod *F* 376 ubicumque *malim* malus ubi nemo inpune est *coni. Nauckius mélanges III* 197 377 nil *Ingolst.* nihil *CL* nichil *β* infelici optimum est *C*, *Erasmus* infelicis est o. *FPR* (*quo* infelicist *indicatur*) felicis est o. *β* 378 nil *Erasmus* nihil *CEL* nichil *β* peccant *CEβ* animus oculis *EPR*, *Erasmus* oculis animus *CF* illis animus *Maehly* imperat *CR* 379 nil *Erasmus* nihil *CL* nichil *β* ducas *PR*, *Vinc.* (*cf.* 423) dicas *CFβ* quicquid *PR* quod *CFβ*, *Vinc.* potest *CFRβ*, *Vinc.* possit *P* quod mutari possiet *Erasmus, bene.* quod mutarier potest *Pithoeus* quod demutari potest *Buechelerus mus. Rhen. XXVII* 135 380 ruina *om. T* opprimitur *T* peritur P^b perit uir $FP^aR\beta$ perit *C* perit homo *Gryph.* opteritur *Woelfflinus, non male.* perit is *Pithoeus* rimam P^b primam P^aR ruinam *CFTβ* 381 tam tutus *uel* tam certus *Woelfflinus* tantus *CLβ* non est alius tanti quaestus *Bothius* habeas *β* parcere *Ingolst.* carcere *R* arcere *CFP* arcere, *suprascr.* ł carere *β* 382 *C* au quid *R* 383 periclum . . periclo Gellii *codd.*

Núlla tam bona ést fortuna, dé qua nil possís queri.* 532
Núsquam melius mórimur homines, quam úbi libenter uíximus.* 533
Negándi causa auárum numquam déficit.* 314
Natúram abscondit, cum ímprobus recté facit. 305
Non túrpis est cicátrix, quam virtús parit. 335
Numquam úbi diu fuit ígnis, defecít vapor. 344
Necésse est maximórum minima esse ínitia. 780
Non córrigit, sed laédit qui inuitúm regit. 334
Nimia concedendo interdum fit stultitia.
Nil mágis amat cupíditas, quam quod nón licet. 322
Nisi uíndices delícta, improbitatem ádiuues.* 329
Nullí facilius quám malo inueniés parem. 340
Nil nón acerbum príus quam maturúm fuit. 323
Nocére posse et nólle laus amplíssima est. 332

TESTIMONIA. EXEMPLA.

384 Vincentiús Bell. sp. d. 5, 126 Cf. Caecilius Balbus Monac. 17, 2 p. 26 (sent. fals. 252 p. 129 W.) 'nulla tam bona est uxor, in qua non inuenias quod queraris.' 386 Vincentius Bell. sp. d. 4, 144 397 Cf. Menandri monost. 638 *ἀνὴρ δίκαιός ἐστιν οὐχ ὁ μὴ ἀδικῶν, Ἀλλ' ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος μὴ βούλεται.* Ausonius septem sapient. sent. 1, 6 p. 147 W. 'quod prudentis opus? cum possis, nolle nocere. Quid stulti

---

et Macrobii m. pr. periculum . . . periculo *CELβ*, *Vinc.*, *Macrobii Par. m.* 2 est uincitur *Reg. Lugd. Gellii* 384 fortuna est *F* fortuna, *om.* est, *Vinc.* de *om. Vinc.* nil *F*, *Erasmus* nihil *PR Vinc.* non *β* queri *Erasmus* quaeri *FPR* conq̄ri *β* 385 *Cf.* 134 ubi] cum *C* uiuimus *Bothius* 386 auarum *F post* 422, *ubi uersus repetitur.* auaro *CEFPRβ*, *Vinc.* facit *F infra* defuit *Nauckius ut necessarium*, *si* auaro *probetur* 387 *Cf.* 61 cum improbus recte *Bothius* improbus cum recte *F* 388 turpis est cicatrix *Woelfflinus* est turpis cicatrix *F* est cicatrix turpis *Gruterus* 389 defecit *Halmius* deficit *C*, *Gruterus* cecidit *F* defuit *Ingolst.* occidit *coniecerat Woelfflinus Philol. XXII* 457 numquam, diu ignis ubi fuit, defit uapor *Bothius* 390 *Cf.* 548 maximorum minima esse initia *Woelfflinus* minima esse maximorum uitia *F* ésse necesse est uitia minima maximorum maxima *Gruterus* 392 *inclusit Woelfflinus* *Cf.* 180. 278 *Horribiles Woelfflinus numeros transponendo* stultitia fit *effecit*, *tolerabilis uide an hic sit uersiculus:* nimiúm concedere ést interdum stóliditas. 393 nil *Ingolst.* nihil *F* quam id quod *Bothius*

Non uíncitur, sed uíncit qui cedít suis. 669
Necéssitas dat légem, non ipsa áccipit. 306
Nesció quid agitat cúm bonum imitatúr malus. 319
Nulla hómini maior poéna est quam necéssitas. 670
Non nóuit uirtus cálamitati cédere. 337
Necéssitas ab hómine quae uult ímpetrat. 650
Necéssitati quódlibet telum útile est. 310
Nocére casus nón solet constántiae. 663
Non póte non sapere quí se stultum intéllegit. 338
Necéssitas egéntem mendacém facit. 651
Non fácile solus sérues quod multís placet. 336
Necéssitas quod póscit, nisi des, éripit. 308
Nocéns precatur, ínnocens iráscitur.* 330
Nec uíta nec fortúna propriast hóminibus. 313
Non sémper aurem fácilem habet felícitas. 339

TESTIMONIA. EXEMPLA.

proprium? non posse et uelle nocere.' Caecilius Balbus p. 21 et 38 'Plato dixit triumphum innocentiae solum esse non peccare ubi liceat posse.' 398 Calpurnius Flaccus decl. 21 'cede fratri, cede uel patri. uictor eris, mihi crede, si cesseris.' 403 et 407 Cf. Quintilianus declam. XII p. 212 Obr. 'fames aspera uitalia haurit . . . haec ad humile opus nobiles manus mittit, haec alienis pedibus mendicantes prosternit, haec saepe sociorum fidem fregit, haec uenena populis publice dedit, haec in parricidium pios egit.'

---

394 *Cf.* 535 592. 395 inuenias *Woelfflinus* 396 nil *Ingolst.* nihil *F* fuit *Gruterus* fit *F* siet *Ingolst.* 397 amplissima est *Ingolst.* est amplissima *F* laudem sibi praeparat ampliorem *T* 398 cedit suis *Gruterus* suis cedit *F* 400 *Cf.* 61. 368 agitat *Bothius* cogitat *F* 401 homini *ex T Woelfflinus* hominum *F* necessitas *ex T Hauptius Philol. 1* 665 infelicitas *F* nulla est maior homini poena quam necessitas[ti] inopia *T* *Cf.* 403 399. 419. 428 406 pote *Ingolst.* potest *F* 407 *Cf.* 147 egentem] mendicum *Buechelerus* 408 *Cf.* 326 serues solus *Bothius* 409 *Cf.* 428 nisi des *Woelfflinus* nisi dederis *F* ni dederis *Ingolst.* (*quo ne quis abutatur ut* ni dederis rapit *coniciat, monet Woelfflinus p.* 50) nisi das *Gruterus* 411 propriast hominibus *Buechelerus* perpetua est hominibus *F* hominibus perpes est *Gruterus* nec uita hominibus nec fortuna perpes est *Froehlichius* 412 habet felicitas *Gruterus, quod etiam nunc praefero.* habet facilitas *F* (*cf.* 278) facilitas habet *Meyerus, quod minime commendatur u.* 180

Numquám non miser est, quí quod timeat cógitat. 676
Nisi quí scit facere insídias nescit métuere.* 328
Negát sibi ipse quí quod difficile ést petit.* 315
Nimium áltercando uéritas amíttitur.* 326
Nullo ín loco male aúdit misericórdia. 672
Necéssitas quod célat frustra quaéritur. 652
Necéssitas quam pértinax regnúm tenet! 307
Nemo ínmature móritur qui moritúr miser.* 316
Nocéntem qui deféndit, sibi crimén parit. 331
Nil nón aut lenit aút domat diutúrnitas. 658
Nil túrpe ducas pró salutis rémedio. 660
Nolí contemnere éa, quae summos súbleuant. 664
Nil áliud scit necéssitas quam uíncere. 656
Nemó timendo ad súmmum peruenít locum. 317
Nisi pér te sapias, frústra sapientem aúdias.* 327
Necéssitati sápiens nihil umquám negat. 311
Non fácile de innocénte crimen fíngitur. 667
Nimiúm boni est, in mórte cui nil sít mali. 662

TESTIMONIA. EXEMPLA.

415 Vincentius Bell. sp. d. 4, 51 'Socrates: negat' e. q. s. idem sp. hist. 3, 58 Caecilius Balbus Monac. 1, 13 Par. 59 p. 19. 41 Walterus Burley s. u. Socrates 416 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 (uide ad 55) Vincentius Bell. sp. d. 4, 71

430 Cf. Ennius trag. 354 'nimiúm boni est, cui níl mali sit [ín diem]', si recte suppleui.

---

413 timeat *Ingolst.* timet *F* 414 ni *F*, *recepit Woelfflinus*

415 ipse *Ingolst.*, *Caec. Vinc.* ipsi *C*, *om. F et Walterus Burley* est difficile *idem* 416 amittitur *Gellius* (admittitur *Reg. Lugd.*), *Macrobius* (emittitur *Palat.*), *Io. Saresberiensis*, *Vinc.* euertitur *F* 417 nullo *Ingolst.* nullũ *F* 421 *Cf.* 618 sibi crimen *F* crimen sibi *Ingolst.* sibimet crimen parat *T* 422 nil *Ingolst.* nihil *F* 423 *Cf.* 76 nil *Ingolst.* nihil *FT* turpe *F* turpius *T* tempora *Ingolst.* dicas quod fit pro salutis remedio *T*

425 *Cf.* 399. 409. 428 nil *Ingolst.* nihil *F* quam *Ingolst.* qui *F* 427 ni *coni. Woelfflinus* 428 *Cf.* 409 nil *malit Woelfflinus* 430 nimium *Ingolst.* nimirum *F* boni est in morte *Bothius*, *qui* in morte *perperam cum antecedentibus coniunxit*, *item Woelfflinus* (*cf. Ennius supra*) est in morte boni *F* cui nil *Woelfflinus* cum nihil *F* cum nil *Ingolst.* si nil *Bothius* siet *Ingolst.*

Ní gradus seruétur, nulli tútus est summús locus. 789
Nil ést miserius, quam úbi pudet quod féceris. 321
Nec mórtem effugere quísquam nec amorém potest. 312
Necéssitatem férre, non flere áddecet. 309
Nusquám facilius cúlpa quam in turbá latet. 341
Omnís uoluptas quómcumque arrisít nocet. 681
Offícium beniuoli ánimi finem nón habet. 349
O uíta misero lónga, felicí breuis!* 353
'Obiurgari in cálamitate gráuius est quam cálamitas.* 534
O dúlce tormentum, úbi reprimitur gaúdium! 759
Omnés aequo animo párent, ubi digni ímperant.* 350
Occídi est pulchrum, ignóminiose ubi séruias. 348
O tácitum tormentum ánimi consciéntia! 352
'Optime positum ést beneficium, ubi [éius] meminit
qui áccipit. 795
Obséquium nuptae cíto fit odium paélicis.* 345
Occásio recéptus difficilés habet. 347

EXEMPLA.

438 Seneca controu. VII 18 p. 206 B (uide ad 236). Apollonius in Stobaei floril. 121, 34 βραχὺς ὁ βίος ἀνθρώπῳ εὖ πράττοντι, δυστυχοῦντι δὲ μακρός.

---

431 seruentur *coni. Woelfflinus* 432 *Cf.* 601 nil *Ingolst.* nihil *F* 434 ferri, non fleri decet *Froehlichius* 435 nusquam *Woelfflinus* nunquam *F* 436 quomcumque *scripsi* quemcumque *F* quamcumque, *i. e. quantumcumque coni. Casp. Orelli* cuicumque *prop. Woelfflinus* 438 vita . . longa . . breuis *Seneca* uitam . . longam . . breuem *F* (*cf.* 443) 439 *Cf.* 86. 124 obiurgari *F*, *Bentleius* obiurgare *T*, *Gruterus* grauior *T* 440 ubi *Woelfflinus* aequo ubi *F* (*corruptum ex* 441) tormentum o dulce aequo ubi *olim uulgabatur cf.* 438. 443. 447 441 digni ubi *Gruterus* ubi dignus imperat *T*, *unde* dignus ubi imperat *male coniecit Woelfflinus* 442 occidere *Bothius* pulchrum est ubi ignominiose *F*, *emendauit G. Meyer* pulchrum ubi cum ignominia *Gruterus* 443 *Cf.* 683 444 *Cf.* 624 ubi eius *Gruterus*, ubi, *om.* eius *F* cuius *Halmius*, *fort. recte* ubi qui accepit meminerit *Bothius*, *admodum eleganter*, *si ab initio* óptime beneficium positum est *corrigatur.* 445 fert *Bothius*, *bene* pelicis *F*

O péssimum períclum, quod opertúm latet! 351
Omnés, cum occulte péccant, peccant tútius.
Occásio aegre offértur, facile amíttitur.
Probús libertus síne natura est fílius.* 382
Prodésse qui uult néc potest, heu quam ést miser! 383
Perícla timidus étiam quae non súnt uidet.* 371
Pudór doceri nón potest, nascí potest.* 390
Plus ést quam poena síne re miserum uíuere. 693
Pudórem alienum qui éripit, perdít suum. 391
Patiéntia animi occúltas diuitiás habet. 359
Peióra uoltu cógitat mutús dolor.* 365
Pecúniae uni régimen est rerum ómnium. 364
Pudór dimissus númquam redit in grátiam.* 389
Perdéndi finem némo nisi Egestás facit. 366
Poena ád malum sensim sérpens, hau properáns uenit. 694

EXEMPLA.

458 Cf. trag. adesp. 238 N. χρυσὸς γάρ ἐστιν, ὃς βροτῶν ἔχει κράτη. 459 Cf. Senecae Agam. 112 'periere mores ius decus pietas fides, Et qui redire, cum perit, nescit pudor.' 461 Cf. Tibullus I 9, 4 'sera tamen tacitis Poena uenit pedibus.' et alia multa.

---

447 periclum *Gruterus* periculum *F* quod opertum *F* opertum quod *Woelfflinus*, *frustra* 448 *Cf.* 435 occulte peccant, peccant *Woelfflinus* peccant occulte pacantur *F* tutius *Woelfflinus Philol. XXII* 458 (ocius *idem in editione*) citius *F* *Sed fortasse trochaeos fuisse bene sensit Meyerus, qui sic restituendi sunt:* ómnes cum peccánt occulte, péccant multo tútius. ubi omnes peccant, spes querelae tollitur *T*, *in quibus* medelae *coni. Froehlichius. Olim inter sent. Tur. rettuli u.* 853. 450 sine *Ingolst.* si *F* 451 heu quam *scripsi* aeque *F* est *Ingolst.*, *om. F* nec potest aeque, est miser *Bothius* 452 pericla *Bentleius* pericula *F* uidet praesagus *T* 454 re *Ingolst.* rem *F* spe *coni. Woelfflinus*, *bene* 457 uultu *Casp. Orelli* multa *F* multo *Tzschuckius* arguto *Halmius* querulo *Bentleius* ultore *Antonius* multiloquo agitat *Zellius* 458 pecuniae uni *scripsi* pecunia *F* pecunia una *Gruterus* pecunia unum *uel* summum *coni. Woelfflinus*, *male* est regina *Ingolst.* rerum est *Gruterus* 460 Egestas (*ut Verg. Aen. VI* 276), *non* egestas *scribendum.* egestus *proposuit Gruterus* 461 *fort.* ad te *uel* olim *fuit* sensim serpens *scripsi* serpentia *F* serpens *Ingolst.* hau properans *scripsi* cum proterat *F* ut proterat *Gruterus* cum properat *Woelfflinus* serpenti accipiter aduenit *G. Chri-*

Plus ést quam poena iniúriae succúmbere. 692
Pro médicinà est dolór, dolorem quí necat. 385
Patiéns et fortis se ípsum felicém facit. 684
Prospícere in pace opórtet quod bellúm iuuet. 387
Paréns iratus ín se est crudelíssimus.* 355
Perdít, non donat quí dat, nisi sit mémoria. 367
Probí delicta néglegens legés teras. 381
Pars bénefici est, quod pétitur si bellé neges.* 357
Properáre in iudicándo est crimen quaérere. 386
Populi ést mancipium, quísquis patriae est útilis.* 375
Per quaé sis tutus, ílla semper cógites. 690

TESTIMONIA. EXEMPLA.

464 Cf. Cicero Tusc. disp. III 7, 14 'at nemo sapiens nisi fortis.' Caecilius Balbus Mon. II 2 p. 20 W. 'fortis non potest iudicari, nisi et sapiens fuerit.' 469 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 Io. Saresberiensis Policr. VIII 14 (uide ad 55) 471 Menandri monost. 681 *κοινὸν δὲ καλόν ἐστι χρηστὸς εὐτυχῶν.*

---

stius sero pede, at certo uenit *Maehly* poena ad m. serpendo uenit ut proterat *uel* malos ut poena proterat serpens uenit *Bothius* 463 est dolor *Ingolst.* dolor est *F* dolorem qui *Gruterus* qui dolorem *F* est dolorem qui dolor enicat *Bothius* 464 sapiens *coni. Woelfflinus* 465 in pace oportet *Gruterus* oportet in pace *F* 467 *constitui quam proxime secutus codicis auctoritatem* qui *F* cui *Bothius* quoi *olim edidi* dat *F* donat *Gruterus* sit *scripsi* est *F* memoria *F* memor *Ingolst.* perdis, non donas, nisi sit cui donas memor *Bothius*, *eadem fere* (*sed* nisi cui donas est) *Nauckius mél.* 201 468 probi *Ingolst.* probe *F* neglegens leges teras *scripsi* cum legas deteras *F* iudex legens deterit *uel* iudicum leges terunt (*ut olim edidi*) *uulgabatur* iudex lugens detegit *Casp. Orellius* cum neglegas, leges teras *numeris corruptis Woelfflinus edidit.* deteras, cum neclegas *Buechelerus* probi legens delicta iudex deterit *coni. Gruterus* probi delicto ignoscens leges deteras *coni. Woelfflinus* dissoluitur protinus lex, cum fuerit misericors iudex *T*, *olim inter sent. Tur.* 823 *sic a me relata:* dissóluit protinus légem iudex misericors *secundum Hauptii emendationem* 469 benefici *Bentleius* beneficii *F* si *om. Lugd. Gellii* belle *F* uelle *Petau. Reg. Sangerm. Thuan. Magl. Lugd. Gellii* cito *in ras.* (*m. pr. fort.* belle) *Voss. eiusdem* cito *Macrobius*, *Io. Saresberiensis* bene *Erasmus* Non leue beneficium praestet, qui de breui renuntiat *T* 470 est crimen *Ingolst.* crimen est *F* 471 *Cf.* 475

Perfúgere ad inferiórem se ipsum est trádere.* 370
Peccátum amici uéluti tuum recté putes. 686
Poténs misericors pública est felícitas.* 377
Praeséns est semper, ábsens qui se ulcíscitur.* 379
Perfácile felix quód facit uotum ímpetrat. 688
Poenám moratur ímprobus, non praéterit. 374
Pérdidisse [honéste] mallem, quam áccepisse túrpiter.
Paucórum est intellégere, quid celét deus. 360
Perénne coniugium ánimus, non corpús facit. 368
Pereúndi scire témpus assidue ést mori. 369
Poténti irasci síbi periclum est quaérere.* 378
Peccáre pauci nólunt, nulli nésciunt. 362
Paucórum improbitas úniuersis cálamitas.* 361
Pro dóminis peccare étiam uirtutís loco est. 384
Patiéndo multa uéniunt quae nequeás pati.* 358
Parátae lacrimae insídias, non fletum índicant. 354

EXEMPLA.

479 Cf. Hesiodi Op. 352 μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτησιν. Caec. Balb. Monac. 1, 3 p. 18 'lucrum turpe ut dispendium fugito.' 484 Cf. Seneca epist. 90, 46 'multum interest utrum peccare aliquis nolit an nesciat.'

---

474 *Cf.* 10 ueluti *Ingolst.* uelut *F* idem ac *Buecchelerus* 475 *Cf.* 471 476 *Cf.* 552 absens qui se *Woelfflinus* qui absens *F* qui absens etiam *Gruterus* 477 *Cf.* 121 quod facit uotum impetrat *Bothius* quod uota (fata *Ingolst.*) imperant facit *F*, *Ingolst.* quod uoluerit impetrat *uel* impetrat quod uouerit *Nauckius* inpetrat uota ut facit *uel* quod facit uoti *siue* quae f. uota inpetrat *conieci* 478 moratur *Ingolst.* orat *F* 479 honeste *addidit Woelfflinus*, *om. F* accepisse *Woelfflinus* accipere *F* 480 celet, *ut olim scripsi*, *retinui; aperta autem sententia*, *scil. dei*, *Apollinis fortasse*, *mens et uox obscura a paucis intellegitur.* det *F* decet *Ingolst.* cui det *Gruterus* donet *Woelfflinus conl.* 467 dicat *coni. Buechelerus* deus *F* deos *Ingolst.* dies *Woelfflinus conl.* 137. 632 482 pereúndi tempus scire est assidué mori *malim* pereundi tempus scire est mori frequentissime *T* 483 periclum *Bentleius* periculum *F* petit qui irascitur periculum sibi generare *T: cf. Hauptius Philol. I* 666 484 multi *coni. Gruterus* 485 uniuersis] est multorum *conl.* 356 *coni. Buechelerus* calamitas *Ingolst.* est calamitas *F* 487 *Cf.* 238. 394. 535. patienda *G. Meyerus* haud ueniunt *Machly: fort.* eueniunt 488 luctum *Bothius*, *bene*

Peccátum extenuat quí celeriter córrigit.* 363
Pudórem habere séruitus quodámmodo est. 392
Patientia in aduersis numquam felicitas. 696
Prudénti uultus étiam sermonís loco est. 388
Probó beneficium quí dat, ex parte áccipit.
Pudór quem noenu fléctit, non frangít timor. 393
Poena álleuatur, úbi relaxatúr dolor. 695
Plurés tegit Fortúna quam tutós facit. 373
Post cálamitatem mémoria alia est cálamitas.* 376
Probó bona fama máxima est heréditas.
Perícla qui audet ánte uincit, quam áccipit.* 689
Perpétuo uincit qui útitur cleméntia. 372

EXEMPLA.

497 Menander monost. 435 οὐ χρὴ φέρειν τὰ πρόσθεν ἐν μνήμῃ κακά.
500 Caecilius Balbus Monac. 48, 7 p. 34 'clementia perpetuo uincit qui utitur.'

---

489 qui de breui commissum commendat (emendat *corr. Woelfflinus*) *T* 490 *Cf.* 583 491 patientia *interim scripsi*, *ut aliqua saltem sententia poneretur*, *quam tamen numeris probabiliter concludere non contigit* (*de quibus fallitur Woelfflinus Philol. XXII* 459) potentia *Ingolst.* potest ult' (*cf.* 492) *F* patiens *Pithoeus* *Templaui* pote uél in aduersis séruari felícitas *uel* potis étiam aduersis úti bene felícitas *uel* potin úlla esse umquam in áduersis felícitas? *uel denique* patiénter ferre aduérsa quaest felícitas? 492 prudenti uultus *Bothius* prudenti stultus *F* prudentis (*uel* pudentis) uultus *Gruterus* loco est *Gruterus* (*cf.* 486) iocus est *F* 493 *ad* 55 *olim adscripsi. Cf.* 530 494 *Cf.* 553 noenu *uel cum Maehlyo* nullus *scribendum.* non *F* pudor quemcumque non flectit, frangat *Gruterus* p. quem non reflectit, non frangit *Bothius* pudore quem non flectis (*uel* flectas), non f. *Woelfflinus* pudor quemquem (*uel* si quem) non flectit, cum frangat *idem prop. Philol. XXII* 459 495 alleuatur *Gruterus* leuatur *F* ubi relaxatur *Halmius* ubi laxatur *F* tunc ubi laxatur *olim uulgo* 496 legit *Bothius* facit *Ingolst.* faciat *F* 498 *ad* 83 *olim adscripsi. Cf. etiam* 62. 217 probo *uulgo optime*, *miro fastidio spretum a Woelfflino prol. p.* 44 pro *F* patris *Nauckius mélanges III* 198 499 pericla *Bothius* pericula *F* qui audet] timidus *Bothius* accipit] *an* aspicit? 500 perpetuo *Pithoeus*, *Ingolst.* perpetue *F*

Quamuís non rectum, quód iuuat rectúm putes. 407
Quidquíd nocere dídicit, meminit cúm potest. 418
Qui metuit calamitatem, raro accipit. 718
Quam míserum est mortem cúpere nec posse émori! 403
Qui pro ínnocente dícit, satis est éloquens.* 425
Qui cúm dolet blandítur, post tempús sapit. 411
Quod tímeas citius quám quod speres éuenit. 440
Quod uúlt cupiditas cógitat, non quód decet. 442
Quicquíd conaris, quó peruenias cógites. 415
Qui béne dissimulat, cítius inimicó nocet. 410
Quod sémper est parátum, non sempér iuuat. 438
Quodcúmque celes, ípse tibi fiás timor.
Qui iús iurandum séruat, quouis péruenit. 717
Quod aétas uitium pósuit, aetas aúferet.* 433
Quemcúmque quaerit cálamitas, facile ínuenit. 408
Quod périit quaeri póte, reprendi nón potest. 436
Quam míserum officium est, quód successum nón habet! 706
Quam míser est, cuius ingráta est misericórdia! 397
Quam míserum est cogi opprímere quem saluúm uelis! 401
Quem fáma semel oppréssit, uix restítuitur. 409
Quod uíx contingit, uéram uoluptatém parit. 441

---

501 quod iuuat *Gruterus* quod adiuuat *F* quoad iuuat *Woelfflinus*, *quod 'in quantum prodest' interpretatur.* 503 *uncinis inclusit Woelfflinus; sed extat in F* rarius *Ingolst.* is raro *Bothius: fortasse* raro is *scribendum; an* raro ullam? *Cf.* 542. 607 504 emori *Ingolst.* mori *F* 511 *Cf.* 521. 572 iuuat *Ingolst.* uiuat *F* 512 *deest in omnibus editionibus ante Woelfflinum* caeles *F*, *corr. Woelfflinus* 515 quoscunque calamitas quaerit, facile repperiet *T: cf. Hauptius Phil. I* 666 516 periit *Gruterus* perit *F* pote *Gruterus* potest *F* reprendi *Ingolst.* reprehendi *F* non] haud *Ingolst.* potis est, reprehendi haud *Bothius* 517 officium est *Gruterus* est officium *F* officium *Ingolst.* 518 miser *Ingolst.* miserum *F* cui *Gruterus* misericordia est *Ingolst.* 519 quem *Ingolst.* quam *F* *Cf.* 359 521 *Cf.* 365. 511 uix contingit, ueram *conieci* uix contingitur *F* uix contingit, uix *Gruterus* uix contingit, quam *Casp. Orellius* uix contingit, ut *Bothius* ui

Quam míserum est id quod paúci habent amíttere! 402
Qui in uéro dubitat, mále agit cum delíberat. 716
Qui tímet amicum, amícus ut timeát docet. 429
Quoí quid uindicándum est, omnis óptima est occásio. 540
Quam míserum auxilium est, úbi nocet quod sústinet! 399
Qui póte consilium fúgere, capere idém potest. 423
Qui ulcísci dubitat, ímprobos plurés facit. 430
Qui obésse non uult, cúm potest, prodést tibi. 698
Quicquíd bono concédas, des partém tibi.
Quod néscias cui sérues stultum est párcere. 435
Quae uúlt uideri bélla nimis, nullí negat. 395
Qui débet, limen créditoris nón amat. 412
Qui póte transferre amórem, pote depónere. 424
Qui unius culpae ignóscit, suadet plúribus. 431
Quícquid improbís donatur, [íniuste] eripitúr probis.

EXEMPLA.

523 Cf. Cicero de off. III 8, 37 'quam ob rem hoc quidem deliberantium genus pellatur e medio (est enim totum sceleratum et impium) qui deliberant utrum id sequantur quod honestum esse uideant, an se scientes scelere contaminent ... ergo ea deliberanda omnino non sunt, in quibus est turpis ipsa deliberatio.' 534 Cf. Quintilianus XI 1, 56 'nam qui intermittere in agendo dolorem potest, uidetur posse etiam deponere.'

---

contingit, uix *Woelfflinus* 524 *Cf.* 540 amicus ut] *an* amicum, ut se? docet] facit *Bothius* 525 quoi quid *scripsi* quicquid *F* cui quid *Gruterus* quom quid *Halmius*, *fort. recte* omnis *Gruterus*, *om. F* est occasio *F* occasio est *Ingolst.* illi occasio est *Faber* ei occasio est *olim conieci* 526 *Cf.* 555 527 pote *Gruterus* potest *F* capere *coni. Gruterus* sapere *F* rapere *Woelfflinus* consilio furere *Bothius* 528 *Cf.* 238. 285 529 *Cf.* 397 non uult, cum potest *Buechelerus* cum potest non uult *F* tibi *Halmius*, *om. F* prodest, quicunque obesse non uult, cum potest *Gruterus* quicumque obesse, cum potest, non uult, iuuat *Nauckius* 530 *ad* 55 *olim adscripsi* concedas *F* (*cf.* 512) concedis *Ingolst.* des *Woelfflinus*, *quem dubitanter sequor.* das *F* 532 nimis, nulli *Gruterus* nimium illi *F* nulli placet *Nauckius*, *bene: cf.* 340 534 pote ... pote *Gruterus* potest ... potest *F* (*cf.* 527) qui potest t. a., mox potest deponere *Nauckius* 535 unius *scripsi* uni *F* qui culpae ignoscit uni *Gruterus* 536 *om. in exemplaribus ante Woelfflinum*, *restituere conatus sum.* quicquid improbis eripitur da-

Qui síbimet uiuit, áliis merito est mórtuus. 427
Quidquíd fit cum uirtúte, fit cum glória. 713
Qui expéctat ut rogétur, officiúm leuat. 420
Qui tímet amicum, uím non nouit nóminis.
Qui póte celare uítium, [uitium] nón fugit. 422
Qui omnés insidias tímet, in nullas íncidit. 722
Quam málus est culpam quí suam alteriús facit! 704
Qui dócte seruit pártem dominatús tenet. 413
Qui se ípse laudat cíto derisorem ínuenit.* 426
Quam míserum est bene quod féceris factúm queri. 400
Quam est felix uita, quae sine negotiis transit! 703
Quicquíd futurum est súmmum, ab imo náscitur.* 417
Quam míserum est, ubi consílium casu uíncitur! 404
Quicquíd Fortuna exórnat, cito contémnitur. 416
Quídquid plus est quám necesse póssidentis ópprimit. 801

EXEMPLA.

537 Cf. Menandri monost. 585 τοῦτ' ἔστι τὸ ζῆν μὴ σεαυτῷ ζῆν μόνον. 544 Caecilius Balb. Mon. 18 p. 26 'parere scire cum imperante aequalis est gloria.' 547 Horatius epod. 2, 1 'beatus ille, qui procul negotiis' e. q. s.

---

tur probis *F* quidquid probis eripitur, improbis datur *Woelfflinus* quod inprobis tribuitur eripitur probis *Nauckius, melius, nisi quod* donatur *probabilius erat.* 537 sibimet *scripsi* sibi non *F* sibi minime *T* sibi modo *coni. Gruterus* aliis merito est mortuus *Bothius* merito aliis est mortuus *F* merito multis occumbit *T*, *quae sic* merito multis occidit *corrigas* 539 spectat *Gruterus* 540 *ad* 524 *olim adscripsi* 541 pote *Gruterus* potest *F* non potest *G. Meyer* uitium *bis Gruterus*, *semel F* fugit *scripsi* facit *F* 542 *Cf.* 116. 607 *sic Paris.* π qui insidias plus timet capitur minus *T* qui timet insidias omnis, nullas incidit *Gruterus* 543 *damnauerat Ritschelius opusc. II* 672, *sed cf. p.* 697: *pro illo* alterius *licebat* alienam *scribi* 545 ipse *Bentleius* ipsum *F* 547 quam felix uita transit sine negotiis! *Woelfflinus* quam felix uita exacta (*uel* quae abiit) sine n. *Bothius* quam est f. u. quae agitur s. n. *Buechelerus* 550 exornat, cito] non iuuat *Nauckius* 551 *retinui septenarium* plus est quam necesse *scripsi* plus quam necesse est *F* est plus quam necesse *Gruterus* possidentes *Gruterus* possidetis *F* possideas *in senario Woelfflinus* opprimit *scripsi* premit *F* deprimit *Gruterus*

Qui póte nocere, tímeas cum etiam nón adest. 719
Quém bono tenére non potúeris, contineás malo. 800
Quod sénior loquitur, ómnes consiliúm putant. 439
Quam míserum est, ubi te cáptant qui defénderint! 405
Quod quísque amat laudándo commendát sibi.* 437
Quem díligas, etiám queri de ipsó malum est. 709
Qui uénit ut noceat, sémper meditatús uenit. 723
Quis míserum sciret, uérba nisi haberét dolor? 428
Quam míserum est, cum se rénouat consumptúm malum! 705
Quánto seriús peccatur, tánto incipitur túrpius.* 539
Quam míser est qui excusáre sibi se nón potest! 398
Quo cáperis, cum animus áliud, uerba aliúd petunt? 432
Qui inuítus seruit, fít miser et seruít tamen. 421
Quod ést timendum décipit, si néglegas. 725
Quid tíbi pecunia ópus est, si uti nón potes? 419

EXEMPLA.

553 Quintilianus XII 7, 3 'qui ratione traduci ad meliora non possunt, solo metu continentur.' 561 Seneca epist. 13, 17 'quid est turpius quam senex uiuere incipiens?'

552 *Cf.* 476 pote *Ingolst.* potest *F* timeas *scripsi* timetur *F* adest] nocet *Gruterus* 553 *Cf.* 357 *senarium* bono quém tenere nequeas c. m. *praeferrem* hunc teneas *Gruterus* 555 *Cf.* 526. 549. 560 captant *Gruterus* capiant *F* capiunt *susp. Woelfflinus* defenderint *Ingolst.* defendert̃ *F* quos defenderis *Bothius* 557 queri *F* delegisti, queri etiam de illo *Bothius* de isto (*uel* illo) etiam queri alii malum est *conieci, nam* ad amicum (*uel* et amico) queri de isto m. est *commendare non ausim.* de eo malumst etiam queri *Buechelerus* 560 *Cf.* 497 conpositum malum *Buechelerus*, *ualde placet* 561 incipitur turpius *Gruterus* turpius incipitur *F* *Sententia melior sic fieret:* quánto serius peccari incipitur, tanto turpius *uel* quánto incipitur serius peccari, tanto t. *uel adeo ut Halmius coniecit* quo sérius peccatur, tanto turpius. 563 *Cf.* 216 caperis *interim posui* cauetis *F* caret is *olim temptabam* qui caueas *Bothius* aliud animus *Bothius* 564 et *addidi*, *om. F* 565 decipit *num uerum sit dubito:* te occupat *expectes* 566 si *scripsi* si ea *F* opus, si ea uti *Bothius* opust, si ea uti *Woelfflinus*

Quod fúgere credas, saépe solet occúrrere. 434
Quamuís acerbust, quí monet nullí nocet. 708
Ratióne, non ui uíncenda adulescéntia est. 445
Rei núlli prodest móra nisi iracúndiae. 447
Reus ínnocens fortúnam, non testém timet. 452
Rarum ésse oportet quód diu carúm uelis.* 444
Rapere ést accipere quód non possis réddere.
Regnát, non regitur quí nil nisi quod uúlt facit. 446
Riuálitatem nón amat uictória. 453
Rubórem amico excútere amicum est pérdere. 454
Rex ésse nolim, ut ésse crudelís uelim. 734
Res quánto est maior, tánto est insidiósior. 451
Rogánti melius quam ímperanti páreas. 735
Respícere nil consuéuit iracúndia. 450
Rapere ést, non petere quícquid inuito aúferas.
Remédium frustra est cóntra fulmen quaérere.* 448
Rogare beneficium seruitus quodammodo est.
Sémper plus irátus sese pósse, quam possít, putat. 744

EXEMPLA

570 Cf. Menandri monostich. 60 βραδὺς πρὸς ὀργὴν ἐγκρατὴς φέρειν γενοῦ. 572 Seneca de benef. I 14, 1 'quod uoles gratum esse, rarum effice.' 578 Cf. Caecilius Balbus Monac. 10, 1 p. 22: 'Simonides interrogatus a quodam, quemadmodum inuidos non haberet, si nihil, inquit, ex magnis rebus habueris aut nihil feliciter gesseris.' 580 Caecilius Balbus Monac. 7, 4 p. 21

---

568 acerbust *scripsi* acerbus *Ingolst.* acerbus est *F* 569 adolescentia est *Ingolst.* est adolescentia *F* 570 *Cf.* 311 572 *Cf.* 511 573 *ad* 172 *olim adscripsi: cf.* 581 574 regitur, *ut olim edidi, etiam Froehlichius.* loquitur *F* sequitur *olim conieci* nil *Gruterus* nihil *F* 576 *Cf.* 455 incutere *T* 577 nollim *F* esse crudelis *Ingolst.* crudelis esse *F* 578 insidiosior *FT, defendi potest, si 'insidiis magis exposita' interpreteris.* inuidiosior *Bothius: cf. Caec.* 580 nil *Ingolst., Caec.* nihil *F* 581 *ad* 172 *olim adscripsi* 582 remigium *coni. Gruterus* frustra est *Gruterus* fraus est *F* (*ut* 172) fulmen *Bentleius* flumen *F* 583 *uncinis Woelfflinus inclusit, sed extat in F; ad* 490 *olim adscripsi: cf.* 48 beneficium] ingenuo *Gruterus ex coniectura* 584 *ex Woelfflini coniectura dedi.* semper iratus plus se posse putat. quam possit. *F* se posse plus iratus quam possit putat *Pithoeus*

Spes ést salutis, úbi hominem obiurgát pudor. 473
Suadére primum, deín corrigere est béniuoli. 480
Sapiéns contra omnes árma fert, cum cógitat. 456
Sanctíssimum est meminísse cui te débeas. 738
Stultí timent fortúnam, sapientés ferunt. 476
Sensús, non aetas ínuenit sapiéntiam. 743
Sempér beatam sé putat benígnitas. 463
Saepe ígnoscendo iniúriae dederís locum. 736
Solet ésse in dubiis pró consilio témeritas.* 470
Sempér consilium túnc dest, cum opus est máxime. 464
Sapiéns quod petitur úbi tacet, breuitér negat.* 457
Sempér plus metuit ánimus ignotúm malum. 741
Secúnda in paupertáte fortuna ést fides. 460
Si níl uelis timére, metuas ómnia. 746
Summíssum imperium nón tenet uirés suas. 481
Secúndus est a mátre nutricís dolor. 461
Sibi ípse dat supplícium quem admissí pudet.* 467
Suum séquitur lumen sémper innocéntia. 484

EXEMPLA

595 Menandri monost. 223 ἡ γὰρ σιωπὴ μαρτυρεῖ τὸ μὴ θέλειν. 598 Seneca nat. quaest. VI 2, 3 'si uultis nihil timere, cogitate omnia esse timenda.' 601 Cf. Seneca de ira III 26, 2 'maxima est factae iniuriae poena fecisse, nec quisquam grauius adficitur, quam qui ad supplicium paenitentiae traditur.' Menandri monost. 667 ἡ δὲ μετάνοια γίγνετ' ἀνθρώποις κρίσις.

---

semper plus posse putat iratus quam potest *Buechelerus* iratus plus se posse quam possit putat *olim conieci* 585 salutis est *T* timor *T* 586 dein corrigere est beniuoli *scripsi* beniuoli est. dein corrigere *F* dein corrigere beniuoli est *Bothius* 589 fert *F* 590 sensum non aetas inuenit sapientia *T* 592 *Cf.* 238 saepe ignoscendo *Gruterus* sapiens semper quiescendi *F* iniuriae dederis locum *Bothius* dat locum iniuriae *F* das iniuriae locum *Gruterus*, *item nisi quod* des *scripsit Woelfflinus: cf. Nauckius mélanges III* 199, *qui* das *uel* dabis *commendat* 593 in aduersis *T* 594 dest *scripsi* deest *F* opus est *Desbillon* est opus *F* 598 *Cf.* 116. 607 nil *Ingolst.* nihil *F* metuas] *cur non* timeas? 601 *Cf.* 196 ipse *Bentleius* ipsi *F* supplitium *F* penitet *F* . sibi ipsi supplicium admissi quem paenitet *Woelfflinus: cf. Nauckius l. l.* 201 602 lumen] *an* numen? innocentiam *Bothius*

Stultum ést uelle ulcisci álterum poená sua.
Sibi prímo auxilium erípere est leges tóllere. 468
Suís qui nescit párcere, inimicís fauet. 482
Síne dolore est uúlnus quod feréndum est cum uictória. 542
Sempér metuendo sápiens euitát malum. 465
Stultum ést queri de aduérsis, ubi culpa ést tua. 477
Solet hóra quod multi ánni abstulerint réddere. 471
Spina étiam grata est, éx qua spectatúr rosa. 474
Stultum ést uicinum uélle ulcisci incéndio. 478
Stultúm facit Fortúna quem uult pérdere. 479
Spes ínopem, res auárum, mors miserúm leuat. 749
Se dámnat iudex, ínnocentem qui ópprimit. 739
Sibi ípsa improbitas cógit fieri iniúriam.* 466
Satis ést beatus, quí potest cum uúlt mori.
Solét sequi Laus, cúm uiam fecít Labor. 472
Sociús fit culpae, quí nocentem súbleuat. 469
Suspício sibi ípsa riualés parit. 483
Sempér metuendum quícquid irascí potest. 740
Sedítio ciuium hóstium est occásio. 462

EXEMPLA.

603 Menandri monost. 152 ἐχθροὺς ἀμύνου μὴ 'πὶ τῇ σαυτοῦ βλάβῃ. 605 Pseudoseneca de mor. 114 'bonis nocet, qui malis parcit.' Ausonius VII Sap. 3, 5 'parcit quisque malis, perdere uult bonos.' 617 Menandri monost. 338 μοχθεῖν ἀνάγκη τοὺς θέλοντας εὐτυχεῖν.

---

603 *ad* 611 *olim adscripsi* uelle ulcisci alterum *Bothius* alium uelle ulcisci *Ingolst.*, *prob. Woelfflinus* alium ulcisci uelle *F* ulcisci uelle alium *Nauckius l. l.* 200 604 primo *Bothius* primum *F* eripere est *Ingolst.* est eripere *F* 605 *Cf.* 224. 345 606 ferendum cum uictoriast *olim edidi* 607 *Cf.* 116. 598 metuendo *Ingolst.* metuendi *F* 608 queri *F* 609 abstulerint *Ingolst.* abstulert *F* 611 *Cf.* 603 614 *Cf.* 257 615 ipsi *Gruterus* 616 *ad* 82 *olim adscripsi* 617 *Cf.* 298. 646 cui *Bothius* 618 Sotius *F* *Cf.* 421 qui nocentem subleuat *Ingolst.*, *ut olim edidi*, *probat etiam Nauckius l. l.* 201. qui nocentem leuat *F* qui sontem iubet perdere *T*, *ubi aut* pergere *aut* insontem *corrigi iussit Woelfflinus*, *hoc quidem minus inepte. In textu idem* quisquis nocentem leuat *uitiose.* 619 Suspitio *F*

Salútis causa béne fit homini iniúria. 455
Stultítia est insectári quem di díligunt. 475
Sat mágna usura est pró beneficio mémoria. 458
Sero ín periclis ést consilium quaérere. 745
Thésaurum in sepúlcro ponit, quí senem heredém facit.* 543
Tacitúrnitas stulto hómini pro sapiéntia est. 485
Tam dést auaro quód habet, quam quod nón habet.* 486
Ubi fáta peccant, hóminum consilia éxcidunt. 764
Volúptas e diffícili data dulcíssima est. 777
Ubi ómnis uita métus est, mors est óptima. 490
Unús dies poenam ádfert, quam multí citant. 776
Ubi péccat aetas máior, male discít minor.* 491
Ubi níl timetur, quód timeatur náscitur. 766
'Ubi sis cum tuís et bene sis, pátriam non desíderes. 545

TESTIMONIA. EXEMPLA.

624 Menandri monost. 295 καλόν τι θησαύρισμα κειμένη χάρις. 628 Seneca controu. VII 18 p. 206 B. (uide ad 236) Quintilianus VIII 5, 6 (uide ad inc. inc. trag. 203) idem IX 3, 64 'συνοικείωσιν uocant quae duas res diuersas colligat: tam' e. q. s. Io. Saresberiensis Enthet. sub fin. auctor. spec. mor. III 7, 2 (laudatus a Woelfflino)

---

622 *Cf.* 636 causa *Ingolst.* casus *F* fit *Gruterus* sit *F* 623 di *Buechelerus*, *om. F* omnes *Gruterus* diligunt *Ingolst.* diligit (*i. e.* diligerint) *F* 624 *Cf.* 444 usura est *Ingolst.* est usura *F* benficio *Nauckius* 625 in periclis est *olim conieci*, *item Desbillon* est in periculis *F* sero est consilium te in periclis quaerere (*aut* quaerere in periculis) *Bothius* 626 sepulchro *F* 627 stulto pro sapientia cedit *T* 628 tandest *Senecae*, tam deest *Quintiliani codd.* tam, *om.* deest, *F* quam misero quod *F* 630 *Cf.* 521 uoluntas ex difficili datur dulcissime *π* 631 uita *Gruterus* uitae *Fπ* motus *π* optimum *Bothius* 632 *cf.* 609 dies *Gruterus* deus *F* affert *F* quam *del. Gruterus* citant *Buechelerus* cogitant *F* concitant *Schuetzius* 633 *sic π* ubi senectus peccat, ad quem refugit sapientia? *R* 634 nil timetur *Woelfflinus* nihil timetur *T* timetur nihil *F* 635 et bene sis *Buechelerus* et absis *F* ut absis *Bothius* non *Orellius et Bothius*, *om. F* eam *Gruterus*

Verum ést quod pro salúte fit mendácium. 493
Ubicúmque pudor est, sémper ibi sancta ést fides. 763
'Utilius ueru ést in sulco, quám grauis galea in proélio.
Ubi ínnocens formídat, damnat iúdicem. 765
Volúntas inpudícum, non corpús facit. 498
Virtúti melius quám fortunae créditur. 771
Verbum ómne refert ín quam partem intéllegas. 767
Virúm bonum natúra, non ordó facit. 772
Ubi coépit ditem paúper imitarí, perit. 762
Veterém ferendo iniúriam inuités nouam.* 645
Virtútis spolia cúm uidet, gaudét Labor. 496
Virtútis uultus pártem habet uictóriae. 497
Virtúte quod non póssis, blanditia aúferas. 495
Utrúmque casum aspícere debet qui ímperat. 500
Volúptas tacita métus est magis quam gaúdium. 499

TESTIMONIA. EXEMPLA

636 Diphilus in Thesauro *ὑπολαμβάνω τὸ ψεῦδος ἐπὶ σωτηρίᾳ λεγόμενον οὐδὲν περιποιεῖσθαι δυσχερές.* Cf. Sophoclis Philoct. 108 sq. 640 Cf. Seneca Phaedr. 743 'mens inpudicam facere, non casus solet.' 644 Cf. Phaedrus I 24, 1 'inops potentem dum uult imitari, perit.' 645 Gellius XVII 14 Macrobius Sat. II 7 (uide ad 55) Io. Saresberiensis Policr. VIII 14

---

636 *Cf.* 622 fit plerumque mendacium *T* uerum mendacium fit pro salute *π* 637 ibi est sancta fides *F* ubicumque pudor ibi et fides *π* 638 *seruauit solus π*, *om. F: inclusit Woelfflinus* ueru est *Woelfflinus* est uero *π* 639 *Cf.* 614 damnat iudicem *Gruterus* iudicem damnat *Fπ* 640 *Cf.* 481 uoluntas *Gruterus* uoluptas *F* impudicum, non *Orelli* non pudicum *F* quem pudicum, non *Gruterus* 644 cępit diuitem pauper *F* (ditem *e corr. Buecheleri*) pauper diuitem coeperit *π* coepit pauper diuitem *Gruterus* pauper coepit diuitem *conieci* 645 *Cf.* 238. 592 ueterim *Par. Macrobii* inferendo *π* iniureā *Par. Macrobii* inuites (e *corr. m. alt. in* a *ut uid.*) *Reg. Gellii* inuitis *Angl. Macrobii* inuitas *π Ingolst.*, *Salisb. Macrobii*, *Saresberiensis* 646 *Cf.* 617 647 *Cf.* 492 uulnus *Ingolst.: cf.* 606 648 non *om. π* 650 metus est magis *F pyrrichica uocis* magis *mensura* metus magis quam gaudium est *Bothius* mage metus quam gaudium est *Gruterus*

Virí boni est nescíre facere iniúriam. 769
Vultu án natura sápiens sis, multum ínter est. 501
Virtúti amorem némo honeste dénegat. 770

TESTIMONIA. EXEMPLA

651 Vincentius Bell. spec. hist. 3, 82 spec. doctr. 4, 83 Caecilius Balbus Monac. 22, 4 p. 27 Par. 12 p. 38 W. Walterus Burley s. u. Aristoteles. Cf. Prouerb. 143 sq. W.

---

651 facere iniuriam *ut olim edidi retinui.* iniuriam facere *Fπ* iniuriam pati *Woelfflinus* nescire pati uel facere iniuriam *π paulo supra*, *ubi idem legitur uersiculus*, *Caecilius.* nescire uel pati uel facere *Vincentius* scire pati nec scire facere *Walterus* pati, non facere *Fabricius* *Ferri possint* iniúriam uir bónus nec patitur néc facit
652 uultu] *immo* cultu sapiens sis *Bothius* sis sapiens *F*

SENTENTIAE TVRICENSES.

Cum sémet uincit sápiens, minime uíncitur. 821
Contra hóstem aut fortem opórtet esse aut súpplicem. 817
Cíto culpam effugísse potis es, si íncurrisse paénitet. 815
Consílium in aduersís prudentis rémedium est. 816
Cum ignóscis uni, grátos complurés facis. 819
Contubernia illic sunt lacrimarum, quando misericors
conspicit miserum. 818

---

654 semel *T, qua forma cur abstinuisse credendus sit auctor uersiculi, idonea causa non est.* sese *Woelfflinus, qui confert* 672 *et* 421 655 supplicem *ex coniectura Froehlichii Woelfflinus* simplicem *T* 656 culpam effugisse potis es *scripsi* culpa effugiri potest *T, in quibus infinitiui formam mutare olim non audebam.* culpam effugies *Orelli* culpam effugias *Woelfflinus* 657 prudentis remedium est *Woelfflinus* medicinae remedium prudentis est *T* consilium medici remedium prudentis est *M. Hauptius Philol. I* 665 658 *senarium nunc cum Buechelero edidi* cum inimico ignoscis *F* uni, *quod desiderauit Woelfflinus (conl.* 243. 310. 363. 535. 686) *in septenario troch. quem olim edideram, nunc addidi; om. T* gratos *Io. Siggius* amicos gratis *T* facis *Buechelerus* adquiris *T* *Senarii numeros uariis modis corruperunt:* cum inimico ignoscis, amicos complures paris *Orellius* cum i. i., amicos gratis comparas *Hauptius, item, sed* gratos, *Woelfflinus. Octonarium* cum inimico ignoscis uni, amicos gratis plures comparas (*uel* gratos complures paris) *repudiaui* 659 *inclusit Woelfflinus (item* 660—663. 665 *sq.* 669 *sq.* 676. 689 *sq.) Duos per uersus* cóntubernia íllic sunt lacrimárum, quando místericors Cónspicit miserum *olim distribui. Numerosius leni mutatione sic* contubérnia ʹIllic sunt lacrimarum, quando misericors miserum aspicit *poteram, uel uno septenario* cóntubernales lácrimae sunt, cum (*uel* ubi) misericors miserum áspicit *concludere.* cóntubernium lacrimarum faciunt miser et misericors *uel adeo* miser ét misericors miserumst contubernium *temptauit Buechelerus*

659[1] Cúm periclo inférior quaerit quód superior ócculit. 820
Durum est denegare superiori, cum debeas supplicare. 825
Dominari ex parte dignoscitur, cui superior supplicare uidetur. 824
Decima hóra amicos plúres prima réperiet. 822
Est utique profunda ignorantia nescire quod pecces. 826
Fácile qui bene fáciant aderunt, cúm qui fecerúnt coles. 827
†Frenos inpone linguae, saepius conscientia. 829
Graue ést enim quod frónte laeta déderis tristi récipere. 830
Humilís nec alte cádere nec grauitér potest. 831

EXEMPLA.

665 Conferri iubet Woelfflinus Anacharsin apud Diog. Laert. 1, 104 *γλώσσης, γαστρὸς, αἰδοίων κρατεῖν*. Nili sentent. 171 (Orelli opusc. mor. I 344) *εἰ κρατεῖς γαστρὸς, κράτει καὶ γλώσσης*, Pseudosenecae de mor. 117 'ut licentiosa mancipia animi imperio rege linguam, libidinem, uentrem.' Sed ipsa sententia qualis fuerit ualde dubium. 667 Cf. Cicero orat. 28, 98 'medius' (orator) 'alte cadere non potest.'

659[1] *uide ad* 230 quod superior occulit *Hauptius* qui superius occultare contendit *T*: superior *Orellius* 660 *Cf.* 661 durumst negare, superior cum supplicat *Hauptius*: cum superior *praestabat*: superiori, cum rogat *proposuit Buechelerus*. *Facile septenarius quoque excuditur talis*: dúrumst denegáre superióri, cum tibi súpplicat. 661 cum *Woelfflinus conl.* 660 dominatur partim, cui superior supplicat *Hauptius*: dominatur blande cum s. s. *probarem* 662 prima *ut olim scripsi* quam prima *T* reperiet *olim edidi* repperies *T* inuenis *uel* inuenit *Orellius* 663 *septenarius hic esse potuit* ignorantia ést profunda, sí quod pecces néscias. 664 qui bene faciant *scripsi* que faciunt bona *T* qui faciant bene *Hauptius* aderunt *scripsi* inuenies *T* inuenias *Woelfflinus* facile inuenies bene qui faciant *Buechelerus* cum qui fecerunt *Hauptius* cum laudando que fecerunt *T* colas *Woelfflinus* 665 inponas *flagitat Woelfflinus* concupiscentiae *Woelfflinus* peni saepius *Orelli* uentri saepius *coni. Buechelerus*. *Conieci* frenós inpone línguae; si periúres, consciéntiae. 666 enim *T* nimis *Woelfflinus* triste *T* grauat quod fronte laeta das tristi accipi *Orellius; item Woelfflinus aut non esse octonarium Publilii aut fuisse senarium hunc* graue est, quod laetus dederis, tristem recipere *suspicatur*. 667 *Cf.* 162

Lucrum ést dolorem pósse damno extínguere.
Mutus est, si psallat superbus: humilis dominum laudat,
etiam cum uidetur habere silentium. 833
Plurés amicos ménsa quam mens cóncipit. 834
Quí numerosis stúdet amicis, ét inimicos pérferat. 836
Qui sémet ipse accúsat, eum alius nón potest. 837
Qui dórmientem nécat, absentem ulcíscitur. 835
Quod ést uenturum sápiens quasi praeséns cauet. 838
Reddit, non perdit qui quod alienum erat persoluit. 839
[Regnat carnalis cupiditas, ubi non est dei caritas.] 840
Sua séruat qui salua ésse uult commúnia. 844
Satis ést superare inimícum, nimium est pérdere. 842
Suspíciosus ómnium damnát fidem. 847

EXEMPLA

669 Cf. Demophili sent. 6 σοφὸς καὶ σιγῶν τὸν θεὸν τιμᾷ. 670 Plutarchus uita Catonis maioris c. 25 τὴν δὲ τράπεζαν ἐν τοῖς μάλιστα φιλοποιὸν ἡγεῖτο.

---

668 *omissus ab Orellio* 669 mútust, si psallát, superbus: húmilis laudat cúm tacet *olim edidi* 670 *sic Buechelerus nisi quod* conspicit *scribi uult.* plus amicos m. q. m. concipit bona *T*: plures *corrigendum esse non fugit Woelfflinum.* placet amicis olus quod mens condit bona *Orellius* plus mensa amoris quam mens conciliat bona *Hauptius. An septenario* plús amicorúm bona mensa quám mens conciliát bona? 671 *septenarium agnouit Hauptius* et inimicos perferat *scripsi* et inimicos necesse est ferat *T* is etiam inimicos ferat *Hauptius* qui amicis multis studet, et inimicos ferat *Woelfflinus*

672 semet ipse accusat *scripsi* semet accusat *T* sese accusat ipse *Hauptius* eum alius (*s.* alis) non potest *scripsi* ab alio non potest criminari *T* ab alio non potest *Hauptius* qui se ipse accusat, accusari non potest *scriberem.* qui semet culpat, culpari ab alio nequit *lusit Buechelerus* 673 *Cf.* 12 necat *Froehlichius et Hauptius* necare nititur *T* 674 *Cf.* 607 cauet *Orellius* cauit *T* uidet *Nauckius*

675 *sic T*: *in textu olim* reddit, non perdit quí quod alienúm fuit Persóluit, *in adnotatione autem* reddit, non p. quoi quid alienum fuit *proposui*, *quod placuit Woelfflino* quoi quod alienumst perit *Hauptius*, *bene* 676 regnát cupiditas ubi non est sapientia *prop. Buechelerus* 677 sua seruat, qui *Nauckius* sua qui seruat *T* esse uult *Woelfflinus* uult esse *T* sua qui conseruat, salua uult communia *Hauptius* suum qui seruat, salua uult communia *prop. Woelfflinus* 678 superare inimicum *Hauptius* inimicum superare *T* hostem superare *Orelli* 679 suspiciosus *Nauckius* suspicax animus *T*

Suspício probátis tacita iniúria est. 848
Superári a superióre pars est glóriae. 845
Súpplicem hominem opprímere uirtus nón est, sed crudélitas. 846
Sine lége poena est ánimi consciéntia. 843
Satís disertust, é quo loquitur uéritas. 841
Tárde irascitúr uir grauis et péruicax ulcíscitur.
Tutí sunt omnes, únus ubi defénditur. 849
'Ubi libertas cécidit, audet líbere nemó loqui. 852
Vita ótiosa régnum est, et curaé minus. 855
Ut plures corrigantur, rite pauci eliduntur. 857
[Ut cupiditas nihil sine angustia, ita nihil cum angustia caritas tenet.] 856
Virtútis omnis ínpedimentum ést timor. 854
Ubi iúdicat qui accúsat, uis, non léx ualet. 851
Ut emás aliena, uéndere haud opus ést tua. 850

---

680 probo homini *coni. Orellius* 682 *Cf.* 109 683 *Cf.* 196. 227. 443 poena est animi *scripsi* autem poena est *T* etiam sine lege poena est conscientia *Orellius* sine lege poenast sceleris conscientia *Hauptius* 684 *Cf.* 505. 616 satis disertust *Orellius* satis desertus est *T* satis est disertus *Woelfflinus* e quo *Orelli* de quo *T* 685 *ad* 195 *olim adscripsi* tarde irascitur uir grauis *conieci* tarde si grauius uir irascitur *T* et] *an* at? perbicax *T* tarde si exoritur, irast peruicacior *aut* tarde grauis ira et peruicax ulciscitur *coni. Buechelerus* 686 unus ubi defenditur *Orellius* ubi defenditur unus *T* 687 cecidit *Hauptius* cadit *T* 688 et] *an* set? *Ceterum parum rotundam et dilucidam sententiam sic interpretor:* regis uita fruitur otiosus, nisi quod curarum minus habet. 689 *Cf.* 224. 345 rite unus perit *Orellius*

690 habet ángustum omne cupiditas, nil caritas *Buechelerus* 691 inpedimento est *T*, *corr. Hauptius* 692 uis, non lex ualet *Orellius* non lex ualet, sed uiolentia regnat *T* 693 *sic dubitanter scripsi.* ubi emas aliena inuenies necesse est tua *T* ubi emas aliena, disperdes semper tua *Orellius* ubi emes aliena, uendes aliquando tua *Hauptius* uti emas aliena uendere necesse est tua *numeris nullis prop. Woelfflinus.* ut emas alienam, uendita opus est re tua (*s.* uenire opus est rem tuam) *coni. Buechelerus*

APPENDIX SENTENTIARVM

Nóndum felix és, si nondum túrba te deríserit. 531
Múlti inimici inuídia fiunt, étsi nulli iniúria.
Non plénas di requírunt, sed purás manus.
Honéstus animus deórum cultor óptimust.
Nón uiuas in sólitudine aliter, aliter ín foro. 791

1—149 PROVERBIA

1 Pseudoseneca de moribus 23 Vincentius Bell. spec. doctr. 4, 83 2 de mor. 26 Vinc. Bell. sp. d. 4, 83 3 idem 4, 31 4 de mor. 28 Menandri monost. 246 θυσία μεγίστη τῷ θεῷ τὸ θεοσεβεῖν (cf. Nauckius Mélanges II 734) sent. Pythag. ap. Ioann. Damasc. 9 p. 640 θυσία τῷ θεῷ γνώμη ἀγαθή. 5 de mor. 32

Siglis praeter illa, quae supra notaui, his usus sum: b = cod. Bernensis n. 527 *saec. XV; c = cod. Cusanus editus a Ios. Kleinio; M = Pseudosenecae de moribus libellus; α = eiusdem cod. Sangallensis n.* 238 *saec. VIII uel IX; γ = cod. Sangallensis n.* 141 *saec. IX; V = Vincentius Bellouacensis; W = Walterus Burley; m = Caecilii Balbi Monacensis; p = eiusdem Parisini* (p^a, p^b, p^c)

Auctorem coniecturae ubi nullum indicaui, mea causa est.

1 si non *M* turba te *scribendo septenarium effecit Panthaleon* te turba *FMPR* deriserit *M* deridet *FPRβ* derideat *Bothius* dimiserit *Haasius* 2 nam etsi nullos inimicos tibi faciat (facit *Fβ V*) iniuria (iuria *R*) multos (Non nullos *F*) tamen facit inuidia *FPRβ,MV*

3 non aspicias quam plenas quis (quisque *FPRβ*) deo manus, sed (Notes sed *F*) quam puras admoueat (ammoueat *F* afferat et admoueat *V* offerat *C*) *CFPRβ, V* 4 non enim aliter (alter *β, V*) nisi optimus animus (animus *om. β*) pulcherrimus dei cultus est (d'ei cultor ē pulcherrimus *β*) *PRβV* non aliter pulcherrimus dei cultus est animus | Nisi fuerit optimus *F* optimus animus pulcherrimus dei cultor est *M* 5 non uiuas (uiues *M*) aliter in solitudine, aliter in foro (aliter in foro aliter in sol. *α*) *FMPRβ, in ordinem redegit Buechelerus.* non in solitudine aliter uiuas, aliter in f. *Bothius*

Néc petes quod tú negabis, néc negabis quód petes.
8 Nil mágnum in rebust nísi despiciens mágna homo.
Níl prodest bene té didicisse, fácere si cessés bene. 530
10 Nil ínter est quo fácias animo quód fecisse péssimumst.
Cernúntur facta, némini animus cérnitur.
Ne tú quam multis, séd quibus placeás uide. 668
Nequítia summa sémper sibi poena ést sui. 318
Numquám secura est práua consciéntia. 343

PROVERBIA

6 sq. de mor. 33 Vinc. Bell. sp. d. 4, 53 8 de mor. 44 Vinc. Bell. sp. d. 4, 73 Martinus Dumiensis de form. hon. uitae 3, 1 Cf. Seneca epist. 8, 5 9 Vincentius Bell. sp. d. 4, 85 10 de mor. 3 Cf. Lactantius diu. inst. III 15 'atqui nihil inter est quo animo facias quod fecisse uitiosum est' e. q. s. 11 de mor. 3 Lactantius instit. III, 15 12 de mor. 8 (cf. 36 'maximum in eo uitium est, qui non melioribus uult placere, sed pluribus.') Martinus Dumiensis de forma hon. uit. 2, 11. Cf. Ausoniús sept. sap. 2, 2 'bonó probari málo quam multís malis.' Accius trag. 314 13 de mor. 64 Vinc. Bell. sp. d. 4, 106 Cf. Seneca epist. 42, 2. 81, 22. 14 de mor. 65 Seneca epist. 105, 8 'tutum aliqua res in mala conscientia praestat, nulla securam.' Cf. ibidem 97, 13 Phaedra 169

---

6 *sq.* nihil (non, *m.* 1 *suprascr.* ł nichil *E*) petas quod negaturus es (fuisti *M*). nihil negabis (neges, *m.* 1 *suprascr.* ł negabis *E* neges *β*) quod petiturus es (eris *FPRβ* fuisti *M* sis *V*) *EFPRβ,MV* 8 nil (nihil *F*) magnum est (est magnum *V*) in rebus humanis nisi animus magna (animus, *suprascr.* maiora uel magna *E* animus, *om.* magna, *V* magno animo *M*) despiciens (dispiciens P^b *R* despicias *s.* despicies *M* despicientis *V*) *EFPR,MV* nihil aliud magnum in rebus humanis nisi animus magna despiciens *Martinus* 9 nihil *codd.* prodest bene te] prodest *libri* bene te prodest *Bothius* prodest bene *ante Bothium* bene prodest *Fabricius e ms.* facere si cesses bene *uulgo* bene facere si cesses (cessis *R*) *FPRβ, V* 10 nihil interest quo animo facias quod fecisse uitiosum (uicium *α*) est *FMPRβ* nil refert *in sept. troch. prop. Buechelerus* 11 nam (quia *M*, *Lactantius*) facta cernuntur, animus non uidetur *FMPR*, *Lactantius* 12 ne tu quam *Bothius* nunquam *Eβ* nec quam *Martinus* non quam (numquam *αγ*) *FMPR* sed quibus placeas *Bothius* placeas sed qualibus (equalibus *E* qualibet *β*) *EFMPRβ* sed qualibus placeas *Martinus* placeas, sed quibus *Fabricius ex ms.* uide *Gruterus* stude *EFMPβ* studu *R* cogita *Martinus* 13 nequitia ipsa poena sui est (suis est *F* est sui *β*) *FPRβ, V* nequitia ipsa est poena sui *M* 14 nam (*om. M*) mala conscientia saepe (semper *Par.* 4841) tuta est, secura numquam *FMPR*: *numeros fecit Pithoeus*

15 Néminem cito áccusaris néc cito laudáueris. 786
Nullúm putaris téste destituí locum. 674
Núlla quae multós amicos récipit pausilla ést domus.* 792
Numquam hómini scelere uíndicandum ullúm scelus.
Inuítus nemo péccat: peccatum áctiost.
23 'Odia sub uultú, sub osculo étiam multorúm latent. 678
25 Habet hóc insanus: álios insanós habet.

PROVERBIA

15 de mor. 76 Vinc. Bell. sp. d. 4, 92. 170. 16 de mor. 79 Vinc. Bell. sp. d. 4, 92. 170 5, 35 17 de mor. 136 18 de mor. 139 Vinc. Bell. sp. d. 4, 133. 136 Cf. Seneca Thy. 1107 19—22 de mor. 1 Vinc. Bell. sp. d. 5, 18 Cf. Seneca epist. 66, 16 23 sq. Vinc. Bell. sp. d. 4, 135 25 de mor. 35. Concil. Turon. can. 14 anni 567 'sicut ait Seneca pessimum in eo uitium esse, qui in id quo insanit ceteros putat furere.'

---

15 neminem cito accusaueris, neminem cito laudaueris *FPRβ* neminem cito laudaueris, neminem cito accusaueris *M* neminem cito accusaueris uel laudaueris *V* neminem nec accusaris uel laudaueris cito *Gruterus* (*melius* nec tu laudaris c. *scripsisset*) n. uel accusaris uel tu laudaris cito *siue* cito accusaris nec laudaris neminem *Bothius* 16 nullum putaueris esse locum sine teste (esse *om. M* locum esse *Eβ*) *EFMPRβ,V* 5, 35 n. sine teste locum esse p. *V* 4, 92. 170 sine teste nullum esse putaueris locum *Fabricius e ms.* nullum sine teste suo locum putaueris *Bothius* 17 *sic olim edidi*, *eademque fere ante me nisi quod* angusta est d. *uulgabantur.* nulla pusilla (non est pudica *F*) domus quae (quam *F*) multos recipit (recepit *Pª*) amicos *FMPRβ*. *Sed fortasse hexameter* nulla pusilla domus quae multos cepit amicos *fuit.* 18 numquam enim (*om. M*) scelus scelere uindicandum (iudicandum *β* uincendum *M*) est *FPRβ,MV* non uíndicandum scelere, si possis, scelus *Fabricius e ms.* 19—22 omne peccatum actio est. omnis autem actio (actio autem omnis *M*) uoluntaria est (*om. FR*), tam honesta quam turpis. omne ergo (autem *Pª m.* 1, *om. V*) peccatum uoluntarium est. (ergo uoluntarium est omne p. *M*) omitte ergo (ergo *om. F* o. igitur *V* tollite *M*) excusationem, nemo (*add.* enim *V*) peccat inuitus (i. p. *V*) *CEFPRβ,MV* 23 *sq.* odia multorum sub uultu, multorum sub osculo (oscula *P* obsculta *R* occulto *V*) latent. omnia tamen pandentur (panduntur *CF*), non (cum non *FPRβ*) dico si cecideris, sed si (*om. β*) titubaueris *FPRβV* multa sub uultu latuerint odia, multa in osculo *Bothius* 25 hoc habet omnis affectus (omnis aff. habet *FPRβ*) ut in (in hoc *F*) quod (quo *Pᵇ* qd *β*) ipse insanit (in idem etiam *add. M*) ceteros furere putet (fureri reputet *PR* putet furere *M*) *FMPRβ* insanit maxime alios qui insanos habet *lusi praeterea.*

'Omnes uitam dífferentes mórs incerta praéuenit. 535
Omnís dies uelut últimus putándus est. 680
'Oratorem té puta, ipse sí tibi persuáseris.
Malís te displicére quam laudábilest!
30 Obiúrigatióni blandum admísceas.
'Odio oportet út peccandi, nón metu faciás bonum. 794
Ignóscito aliis quási pecces cotídie.
'Optimum est sequí maiores, récte si praecésserint. 538
Doctór si in eo quod dócuit peccat, túrpiust.
36 Peccánt consilio, péccant neglegéntia.

PROVERBIA
26 de mor. 10 Vinc. Bell. sp. h. 9, 102 27 de mor. 10 Seneca epist. 12, 8 'itaque sic ordinandus est dies omnis tamquam cogat agmen.' 28 de mor. 14 29 de mor. 40 Vinc. Bell. sp. d. 5, 67 Seneca remed. fort. 7, 1 30 de mor. 129 Vinc. Bell. sp. d. 4, 69 31 Vinc. Bell. sp. d. 4, 106 32 Vinc. Bell. sp. d. 4, 68 Plinius epist. 8, 22, 2 'optimum . . existimo qui ceteris ita ignoscit tamquam ipse cotidie peccet.' e. q. s. 33 Vinc. Bell. sp. d. 5, 37 34 sq. Vinc. Bell. sp. d. 5, 56 36 Vinc. Bell. sp. d. 4, 106

---

26 omnes *CE* omnes enim *FPRβ* multos *MV*, *melius* praeuenit *CFM*P^a *in mg. m. pr.*, *β* praeueniet *E*P^a praeuenet *R* qui praeueniet qui praeuenit P^b 27 omnis itaque dies *F* putandus *F*, *Fabricius e ms.* ordinandus (*ut Seneca*) *CE*P^b*Rβ* ornandus P^a *m.* 1 iudicandus *M* 28 *etiam senarium* orátor est, qui prímo sibi persuáserit *uel* o. eris, si p. tíbi persuaseris *templaui.* oratorem te puta (te putes *β* reputa P^a *in mg.*) si tibi ipsi (ipsi *om. Fα* ante omnes *M*) quod oportet persuaseris *CFMPRβ* 29 opinentur (*sic CFβV* opinantur *M*P^a*R* opinatur P^b) de te homines (*om. β*) male, sed mali. displicere enim (*om. β*) malis (omnibus enim displ. malis *F*) laudabile est. *CFPRβ, MV* male de te opinantur homines, sed mali . . . nunc malis displicere laudabile est *remed. fort.* 30 obiurgationi semper blandi (*sic M* blanditiae *CEFPR, V* blanditie *β*) aliquid (ad, *in mg.* aliquit *β*) admisce (adnixae *R*) *CEFPRβ, MV* obiurgans semper blanditiae aliquid addito *mauult Buechelerus* 31 *si Bothius* odio *F* odium *CPRβ, V* ut bonum peccandi non metu facias *F* peccandi non metum facias *CPRβ* peccandi terriculam non metum facias *V* 32 optimum est semper ignoscere, tamquam si (*om. F*) ipse cotidie pecces *CEFPRβ, V* 33 *sic Gruterus.* optimum est maiorum uestigia sequi, si recte praecesserint (praecesserunt *β*) *FPRβ* 34 *sq.* omnis doctor in uitae ratione peccans turpior est ob hoc quod in officio, cuius magister esse uult, labitur *FPRβ, V cf. ad* 53 36 peccandi duo sunt genera, aliud (unum *Vβ* unum, *suprascr.* uel aliud *E*) ex proposito, aliud (alium *β*) ex neglegentia (uel fragilitate *add. F*) *EFPRβ, V*

Metú non peccant múlti, haut innocéntia. 691
39 Delíberandum est ánte quam promíseris.
Prius sí negaris, póst fecisse est fállere.* 380
Vel praéter causam dábis amico praémium.
Quo mélior fueris, tánto religiósior.
Patrí pietatem, amícis praestabís fidem.
45 Pacém cum hominibus, béllum cum uitiís habe. 682
Pecúniae imperáre, haud seruire áddecet. 687
Pecúnia uti sí scias, ancíllulast. 796
Auárum irritat, nón satiat pecúnia. 560
Fórtior qui cúpiditates ést quam qui hostes súbicit. 510

PROVERBIA

37 sq. Vinc. Bell. sp. d. 4, 106 39 de mor. 25 Vinc. Bell. sp. d. 4, 175 Sexti sent. 85 43 sq. de mor. 30 Isocrates ad Demon. 16 *τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου.* 45 de mor. 34 46 de mor. 58 47 Vinc. Bell. sp. d. 4, 144 48 de mor. 101 49 de mor. 81 Vinc. Bell. sp. d. 4, 144. 5, 25 cf. Lactantius instit. 1, 9 Prouerb. Salom. 16, 32 *ὁ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων τοῦ καταλαμβανομένου πόλιν.*

---

37 *sq.* plerique metu peccare (peccare metu *β*) cessant, non innocentia. profecto tales timidi, non innocentes dicendi ***EFPRβ, V*** 39 priusquam promittas deliberes (prouidere debes ***V***) ut (et ***M***) cum (quod ***V***) promiseris facias ***FPRβ, MV*** delibera priusquam agas, et ante quam agas prouide quale sit quod facturus es ***Sextus*** 40 si (cum ***Gryph.***) negaueris *libri* negatum ***Bentleius*** post fecisse ***idem*** postea fecisse ***β*** fecisse postea ***FPRβ*** est fallere ***Bentleius*** fallere est ***libri*** 41 praeter causam multa amico dabis, multae causae etiam contra amicum (amico ***PR***) ***FPRβ*** 42 pro eo religiosior eris quo (quod ***β***) melior ***FPRβ*** 43 *sq.* praestabis parentibus pietatem, cognatis dilectionem (indulgentiam ***M***). praestabis (*om.* ***M***) amicis fidem, omnibus aequitatem ***FPRβ,M*** 45 cum hominibus pacem ***Fabricius*** bellum cum uitiis habe ***Bothius Fabricium secutus, qui*** bella cum uitiis habe ***ex ms. edidit.*** habebis bellum cum uitiis ***FMPR*** bellum cum uitiis (*om.* habebis) ***β*** 46 pecuniae imperare oportet, non seruire ***FMPRβ*** p. i. non seruire conuenit ***Fabricius e ms.*** 47 ***cf. Syri sent.*** 566 pecunia (pecuniam ***PR***) si uti scias, ancilla (ãgcilla ***β***) est, si nescias (nescis ***Fβ, V***), domina ***FPRβ c*** 116, ***V*** pecúnia est ancílla, si scis úti, si nescis, hera ***Bothius*** 48 ***Cf. inc. inc. pall. LXVIII; sic ut supra Scaliger cum Pithoeo edidit.*** pecunia non satiat auarum (aurum ***C*** auaritiam ***MR*** auaritia ***P***) sed inritat (irritat ***F*** irritat et ideo semper indiget ***M*** irritat et subigit ***β***) ***CEFMPRβ*** 49 ***sic olim edidi: etiam*** f. q. c. quam hóstes qui subégerit ***conicere***

50 Minús quam tacitus laédit inimicús loquax.
52 Qui cónfitetur ínnocenti próximust. 799
'Aliis qui male dícunt, ipsi fáciunt sibi conuícium. 797
55 Pulcrúmst nil exigéntem praestare ómnia. 701
Commúne proprium fácere litis ínitiumst. 798
58 Inméritum nullum occíde, ne inimicúm quidem.
Quam inícum odissest sí quem inmerito laéseris!

PROVERBIA

50 sq. de mor. 52 Vinc. Bell. sp. d. 4, 135 52 de mor. 94 53 sq. de mor. 115 Vinc. Bell. sp. d. 4, 172 Cf. Philemon fr. 23 ὁ λοιδορῶν γάρ, ἂν ὁ λοιδορούμενος Μὴ προσποιῆται, λοιδορεῖται λοιδορῶν. 55 Vinc. Bell. sp. d. 4, 50 56 Vinc. Bell. sp. d. 4, 135. 144 57 uide infra ad 281 59 sq. cf. Tacitus Agr. 42 'proprium humani ingenii est odisse quem laeseris.'

---

possis. putandus est recte fortior qui cupiditates quam qui hostes subicit *F*, *a quibus plane abhorrent* putandus est fortis qui subicit uitia quasi hostes *in C*. *In singulis ceteri discrepant hisce:* fortior est qui *M* cupiditatem uincit *M* cupiditates subicit *V* 5, 25 quam qui] tamquam *EPRβ* hostem *M* subigit *β* subecit *αγ* uicerit *V* 5, 25 50 *sq.* peiora (perniciosiora *Par.* 4841) sunt tecta odia (*om. V*) quam aperta. propterea (itaque *M*) te (*om. β*) loquax inimicus minus quam taciturnus offendit (offendit quam tacitus *M*) *CEFPRβ*,*MV* 52 proximum ab innocentia (ad innocentiam *Fβ*, *V* quam innocentia *P*[a]) tenet locum (locum tenet *FV*) uerecunda peccati (peccō *β*) confessio (conuersio *R*) *EFPRβc* 116 (*ubi* confessio peccati), *V* locum tenet proximum innocentiae confessio *M* 53 *sq. an haec* plérique aliis cúm male dicunt, málc dicunt ipsi sibi *uel* ípsi male dicúnt sibi *praefers?* multi cum aliis maledicunt, sibi ipsi (*sic αγ Par. S*, *om. Par. P* ipsis *ceteri*) conuicium faciunt. nihil turpius est quam quod obicitur in obiciente cognosci *M* plerique cum stultis male dicunt, ipsi (*om. C*) sibi conuicium (conuitium *Fβ* conuitia *V*) faciunt. perturpe est enim quod obicitur in obiciente (in abiciente *E* inobedienter *R* inobedientiae *V*) cognosci *CFPRβ*, *V* qui alii male dicit, sibi conuicium facit *Fabricius e ms.* 55 pulcherrimum est omnia praestare nihil (nil *c*) exigentem *FPRβ c* 107, *V* pulchrum est praestare cuncta, cum nil exigas *uel* p. est nihil te exigere, praestare omnia *Bothius* 56 principium discordiae est aliquid ex communi suum facere. (qui aliquid ex c. suum facit proprium *E*) *EFPR c* 116, *V* 58 quidam quosdam occidit (occidunt *F*) inimicos, non quia habebat (habebant *F*) sed quia (Quia *F*) meruerant (meruerat *P*[a]*Rβ* mererat *P*[b]*:* non quia meruerant, sed quia habebat *Woelfflinus*) *FPRβ* 59 *sq.* quam iniquum est nocuisse quia (uel quia *Godofredus*) oderis laedere. quantum (quanto *Godofredus*) iniquius (iniquus *F* iniquum est *CP*[b]) odisse quia laeseris *CFPRβ*

Neglégere laedentem ést indicium uírium.
Quid ípse sis, non quíd habearis ínter est. 414
Id agás, ut ne quis mérito tuo ted óderit. 206
Quam mágnum est nón laudarier laudábilem! 396
Occídit qui non séruat periturum úbi potest.
Homo hómini longe est ómnium inimicíssimum.
Quis plúrimum habet? is qui ómnium minimúm cupit. 721
Benefícium dignis dáre, id est imitarí deum. 712
Is déniumst pauper, paúperem qui sé putat. 720

PROVERBIA

61 sq. de mor. 21 Seneca de ira II, 32, 3 'magni animi est iniurias despicere.' 63 de mor. 22 Vinc. Bell. sp. d. 5, 67 64 de mor. 26 Vinc. Bell. sp. d. 4, 135 65 de mor. 38 Vinc. Bell. sp. d. 5, 69 66 Vinc. Bell. sp. d. 4, 67 67 de mor. 5 Ausonius sept. sap. 1, 2 'pernicies homini quae maxima? solus homo alter.' cf. Anacharsis in Stobaei floril. 2, 43 68 sq. de mor. 45 sq. Vinc. Bell. sp. d. 5, 76 sq. Cf. Seneca epist. 14, 17 Ausonius sept. sap. 1, 3 'quis diues? qui nil cupiet. quis pauper? auarus.' Stobaeus floril. 17, 31 *Σωκράτης ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος πῶς ἂν γένοιτό τις πλούσιος; εἰ τῶν ἐπιθυμιῶν, ἔφη, εἴη πένης.* 70 de mor. 47 Seneca de benef. III 15, 4 'qui dat beneficia, deos imitatur.' 71 de mor. 60 Vinc. Bell. 5, 76 de remed. fort. 10, 1 'pauper es quia uideris' Cf. de mor. 92

---

61 *sq.* quam (*om. M*) magnarum uirium est neglegere laedentem. qui enim uindicat sentit (*haec om. Mc*) *FPRβc* 111, *M* 63 quid ipse sis *olim edidi.* quid (quis *R*) sis (*om. αγ*) *FMPRβ, V* non quis habearis interest *e ms. Godofredus* interest non quid (quod *γ* qđ *h. e.* quid = qd *et* quod = qđ, *F*, *om. α*) habearis *FMPRβ, V* plurimum qui sis, non quis habearis interest *Fabricius e ms.* 64 *sic, nisi quod* ut *om. et* te *pro* ted *habet β post Syri sent.* 231, *item M ubi* ut *legitur.* quamuis agas ut ne quis merito tuo te oderit, erunt (Quaerunt *initio uersus F*) tamen semper qui oderint (oderunt *R* te odient *β*) *FPRβ, V* id agas ut ne quis merito te tuo oderit *Fabricius* id a. ut ne quis tuopse te merito o. *Scaliger* id a. ne te quis (*poterat* ut ne quis te) oderit merito tuo *Bothius.* id a. ut ne te merito tuo quisquam oderit *conieci praeterea* 65 quam magnum] bonum *M* non] uelle *C* laudarier laudabilem *scripsi* laudari et (sed *αγ*) esse laudabilem *CEFMPRβ, V* 66 qui succurrere perituro potest, cum non succurrit, occidit (odit *F*) *FPRβ, V* 67 quid est homini inimicissimum (inimicissimum homini *CF*)? alter homo *CEFPRβ, M* 68 *sq.* quae sunt maximae diuitiae? non desiderare diuitias. quis plurimum habet? is qui minimum cupit *FPRβ,M: uide Syri sent.* 286 70 quid est dare beneficium (benef. dare *c* 107)? imitari deum (deum im. *Mc*) *FMPRβc* quid est beneficium deferre? im. d. *Bothius* 71 quis est pauper? qui sibi uidetur diues (diues uidetur *α* diues non

Quidám leues amíci inimici súnt graues. 711
Meum ét tuum tollas: quánto uiues diútius! 715
Qui paúpertatem nón timet, timéndus est. 406
75 Quod uís taceri cáue ne cuiquam díxeris.
77 Seruís crudelis ídem est aliis, sí potest.
Iniúriam qui fécit, numquam désinit.
Amícum multi cúpiunt, pauci se éxhibent.
82 Repélli multi málunt se quam déspici. 731

PROVERBIA

73 de mor. 98 Vinc. Bell. sp. d. 4, 135. 5, 77 74 de mor. 99 Vinc. Bell. sp. d. 5, 77 Cf. Lactantius inst. 6, 17 'nemo dubitat quin timidi et inbecilli sit animi dolorem metuere aut egestatem' e. q. s. 75 sq. de mor. 16 Vinc. Bell. sp. d. 4, 92 77 de mor. 131 Vinc. Bell. sp. d. 5, 17 79—81 de mor. 20 Vinc. Bell. sp. d. 5, 83 Cf. Cicero Lael. 6, 22 'quid dulcius quam habere quicum omnia audeas sic loqui ut tecum?'

---

uidetur *C* uidetur, *om.* diues, *de mor. libri plerique*) *CFMPRβ, V* *Duae uidentur sententiae fuisse:* quis est pauper? (diues?) qui sibi uidetur. quis pauper tibi uidetur? qui diues sibi *Bothius* 72 quidam inimici graues sunt amici (inimici *F*) leues *FPRβ* quidam graues inimici amici sunt l. *Bothius* 73 quietissime (quietissimi *PR*) uiuerent (quietissimam uitam agerent *M*) homines (in terris *add. M*), si duo uerba (duo haec uerba e rerum natura *M*) tollerentur (tollerent *CF*), meum et tuum *CFPRβ,M V* quieta uita iis qui meum et tollunt tuum *Bothius* 74 qui paupertatem timet quam timendus (timidus *F, V*) est *CF MPRβ, V* quam timidus est is, paupertatem qui timet *Bothius. Cf. Syri* 205. 364 75 *sq.* quod tacitum esse uis (uelis esse *M*) nemini dixeris *FMPRβ: an* nemini tu d.? quod esse tacitum u. id nulli dixeris *Fabricius e ms. Addunt* quia non poteris ab alio exigere silentium, si tibi ipse non praestas *CEFPRβ, V* si tibi ipsi non imperasti, quomodo ab aliis silentium speras? *M* 77 qui seruis (in seruo *Par.* 4841) crudelis est, ostendit in aliis (aduersus alium *Par.* in alios *Woelfflinus*) non uoluntatem sibi deesse, sed potestatem *CE FPRβ, V* qui in seruos irascitur et crudelis est, satis ostendit potestatem aduersus alios sibi defuisse, non uoluntatem *M* 78 qui ob hoc iniuriam facit quia potest, cito (*l.* non cito) desinit quia fecit. *FPRβ* 79—81 quid dulcius (stultius *F*) quam habere cum quo omnia audeas (audias *Fβ* loqui audeas *C*); cui (*sic E* quem *FPRβ,V*) sic credas ut tibi (*sic E* te *FPRβ, V*), cui sic loquaris quasi tecum. quanti tales amicos habere uoluerunt et (Qum *F*) ipsi tales esse non possunt? *CEFPRβ, V* quid dulcius quam habere cum quo audeas ut tecum omnia sic loqui? *M* 82 repelli se homines facilius quam despici (*sic C* decipi *FPRβ*) ferunt *CFPRβ* repelli se homo quam

Crudélitatis máter iracúndiast.
Memória iniuriárumst inprimís tenax.
85 Rídiculum est odió nocentis ínnocentem pérdere. 805
87 Rex úniuersos, síngulos seruús timet.
89 Praestábis facile, honésta si promíseris.
Lucrúmst sapientiae, út te redducát tibi.
Réctis obstat púdor ingeniis, práua iuuat audácia.
Prius quám scelesti scélera ipsa extirpánda sunt. 804
Parém laudare pértinet ad glóriam.

PROVERBIA

83 de mor. 31 Vinc. Bell. sp. d. 4, 133. 136 Quintilianus IX 3, 89 'crudelitatis mater est auaritia.' Vide corollarium ad trag. p. LXVIII sq. 84 de mor. 128 Vinc. Bell. sp. d. 4, 54. 135 Cf. Seneca benef. I 1, 8 'cum ita a natura comparatum sit, ut altius iniuriae quam merita descendant et illa cito defluant, has tenax memoria custodiat' e. q. s. 85 de mor. 17 Vinc. Bell. 4, 133 86 de mor. 61 Vinc. Bell. sp. d. 4, 74. 136. Vide Syri sent. 338 Laberii u. 126 87 sq. de mor. 141 90 Vinc. Bell. sp. d. 9, 41 91 Vinc. Bell. sp. d. 4, 133 92 Vinc. Bell. sp. d. 4, 66. 136 93 Vinc. Bell. sp. d. 5, 69 Plinius epist. VI 17, 4 'lauda uel inferiorem uel superiorem uel parem . . . inferiorem aut parem, quia

---

decipi fert facilius *Bothius* r. se h. facilius fert quam decipi *Gruterus* 83 respue (respice *Eβ*) crudelitatem et matrem crudelitatis iram *CEFPRβ, V* deuitabis crudelitatem et ministram crudelitatis iram *M* 84 re uera memoria beneficiorum (beneficii *F*) fragilis (breuis *C*) est, iniuriarum tenax (*om. β*) *CFPRβ, V* multi sunt obligandi, pauci sunt offendendi: nam memoria *e. q. s. M* solarum iniuriarum memoriast tenax *lusi praeterea.* 85 ridiclum *in uersu pronuntiandum* odio] aliquem odio *M, V* nocentis] innocentis *β* innocentem *scripsi* innocentiam *CFPRβ, V* innocentiam suam *M* perdere innocentiam *Fabricius e ms.* 87 *sq.* regibus (regnantibus *Mc*) peius est multo quam seruientibus (est *om. F*, multos *β*; multo peius est periculum quam his qui iudicantur *M*): re uera (*om. Mc*), quia illi singulos, isti uniuersos timent (singulos illi *F;* hi enim singulos timent, illi uniuersos *M*) *CEFMPRβc* 114 89 res ipsa ut praestare possimus efficiet, si polliceri properamus (si promittamus *C*) honesta *CFPRβ Cf.* 124 90 rem maximam promittit tibi (*om. F*, *in mg. β*) sapientia, ut te reducat tibi *CFPRβ, V:* hoc ut te reddat tibi *prop. Buechelerus* 91 recta ingenia debilitat uerecundia (iracundia *V* sapientia *F: cf.* 90), praua (parua *Fc* peruersa *C*) confirmat audacia *CFPRβc* 116 (*in hoc praecedit* Seneca), *V* 92 res optima est non sceleratos exstirpare (sc. stirpare *PRβc* sc. exurpare *E* sc. rumpere *V* 4, 66 exstirpare sc. *F*) sed scelera (excelera *R*[b]) *EFPRβc* 106, *V* non sceleratos extirpari, sed scelera est res optima *Bothius* 93 recte parem (parentem *CFPRβ*) et inferiorem laudas, quia pertinet ad

Peccáta potius córrigas quam uíndices.
Mens ótiosa in mílle furias íncidit.
Poténtiorum amíco amicitia ést perdenda aut uéritas.
Prímum contemní contemne, sí beatus ésse uis.
Múltis si tua uíta placuit, tíbi placere nón potest. 528
Sólitudinem ádeat quí uult ínnocenter uíuere. 810
Stultum ést timere quód uitari nón potest. 752
Dissénsio ab alio, á te rursum incípiat conciliátio.
Succúrre amico paúperi, immo occúrrito.
Secréto amicos ádmone, laudá palam.* 459

PROVERBIA

pertinet ad tuam gloriam quam maximum uideri quem praecedis uel exaequas.' 94 Vinc. Bell. sp. d. 4, 68 95 Vinc. Bell. sp. d. 4, 107 96 Vinc. Bell. sp. d. 5, 7 97 de mor. 24 99 de mor. 27 Vinc. Bell. sp. d. 5, 41 100 de mor. 39 (cf. 114a) de remed. fort. 2, 3 Vinc. Bell. sp. d. 4, 74 101 de mor. 49 Vinc. Bell. sp. d. 4, 44. 133. 5, 88 Cf. Aristíppus in Stobaei floril. 84, 19 *μέμνησο ὅτι τῆς μὲν διαστάσεως σὺ ἦρξω, τῆς δὲ διαλύσεως ἐγώ.* 102 de mor. 50 103 de mor. 12 Vinc. Bell. 5, 88 Cf. septem sap. sent. 5, 4

---

gloriam tuam *CFPRβ, V* pertinet ad gloriam] gloriae pars est tuae *prop. Buechelerus* 94 res magnae clementiae est indulgendo (*add.* magis *F*) corrigere (corregere *P*[r]*R* corripere *F* dimittere, *suprascr.* uel corrigere *E*) peccata (magis *add. β* potius *V*) quam uindicando *EFPRβ, V* 95 sunt quorum corpus innoxium est et (Sed *F* animus uero *C*) in mille facinorum (faunorum *F*) furias (furta *V*) mens (*om. C*) otiosa (hodiosa *C* cita *F*) discurrit *CFPRβ, V* 96 *post* 97 *F* si in clientelam (clientillam *PR* di|||||| [entēlā] *β*) felicis hominis potentisque perueneris (ueneris *F*), aut (aū *β*) ueritas aut amicitia perdenda est *FPRβ, V* poténtum amico aut ámittenda amícitia est aut uéritas *lusi praeterea* 97 si uis beatus esse, cogita hoc primum: contemne (contemnere *CEP αγ*, *om. F*) contemni (contempni *F*) *CEFMPRβ* 98 *sic olim edidi, postquam* si tua uita multis placuit, tibi p. n. potest *Bothius praeiuerat.* si multis placuerit uita tua tibi placere non poterit *FPRβ* 99 solitudinem (sollicitudinem *FV*) quaerat (quaerit *EFPRαβγ*) qui uult cum innocentibus uiuere *EFMPRβ, V* 100 morieris *praem. de mor. et de rem.* uitari *C* mutari *F* (*cf. Syri sent.* 176) uitare *PRα* uitare non possis *MV*, *de rem.* 101 semper (*om. M*) dissensio (dissentio *F* discessio *P*) ab alio incipiat, a te (autem *add. M*) reconciliatio *CEFPRβ,M V* 102 *om. F* succurre paupertati amicorum, immo potius occurre (occurrere *C* occurris *PR* succurre *M*, *ubi add.* cuiue *Par. S*, cuiuiae *αγ*: *legendum* ciui) *CPRβ,M* 103 secrete amicos admone, lauda palam *Scaliger* secreto (secrete *Eβ* si recte *F*)

Bene ínstitutum púdeat te fierí malum.
'Expetit poenás iratus áb alio, a se ipso éxigit. 508
Seuére castigámus quae commíttimus.
Hómo formonsust út pictura, cuíus pars nulla foéda sit.
Si inuítus pares, séruo's, minister, sí uolens. 809
Virtútes habet abúnde qui alienás amat.
Si nón inuideas, máior, minor es, si ínuides.
Inuídia dolor est éx alienis cómmodis.
Nulli ínuidet uir quí bonitate praéditust.
Multí furantur clám quae spernunt própalam.

PROVERBIA

104 de mor. 109 Vinc. Bell. sp. d. 4, 85 105 Vinc. Bell. sp. d. 4, 133 110 Vinc. Bell. sp. d. 4, 7. 130 Plinius epist. I 17, 4 'scias ipsum plurimis uirtutibus abundare qui alienas sic amat.' 111 Vinc. Bell. sp. d. 4, 130 Plinius epist. VI 17, 4 'disertior ipse es? tanto magis ne inuideris: nam qui inuidet minor est.' 112 Vinc. Bell. sp. d. 4, 130 113 Vinc. Bell. sp. d. 4, 130 114 sq. Vinc. Bell. sp. d. 4, 171

---

admone (ammones *F*) amicos palam lauda *EFPRβ* amicos secreto admone, palam lauda *M* castiga amicum clanculum, lauda palam *Fabricius ex ms.* 104 si bene te institueris (instruxeris *M*), pudeat (pudet *FPRβ*) fieri deteriorem (te deteriora facere *M*) *CFPRβ,MV* pudeát, si bene te institueris, fieri malum *Buechelerus* 105 *uersum fecit Gruterus.* si quis irascitur ab alio (et ab alio *F,V*) poenas petit (p. expetit *C,V* pena[s] expetit *β*) a se exigit *CFPRβ,V* si quis ab alio iratus poenas expetit, a se exigit *Fabricius e ms.* si irascare, ab alio poenas expetas, a te exigas *temptaui: cf. Syri sent.* 603 106 seuerissime enim nos aduersum peccantes ingerimus (nos *post* peccantes *β*; si enim nos aduersum p. seuerissime ingerimus *F*), et ipsi eadem committimus *FPRβ* 107 *sq.* sicut formonsa (formosa *FRβ*) pictura est, cuius nulla pars (pars nulla *β*) errat, sic et (*om. CFβ*) formonsus (formosus *Fβ*) homo, in quo nulla pars (*om. PR*) peccatis (peccās, *in mg.* tis *β*) foeda est *CFPRβ* 109 seruus es, si uolens, minister (es *add. β*) *CEFPRβ* minister *correpta uel elisa media syllaba pronuntiandum* si pares inuitus, seruus es, minister, si uolens *coni. Gruterus* 110 scias eum multis uirtutibus abundare qui alienas amat *CEFPRβ,V: uide Plinium supra* 111 si non inuideris (inuideas *Godofredus*), maior eris (es *β*); nam qui inuidet minor est *FPRβ,V: uide Plinium supra* 112 scio (scito *FRβ*) quid est inuidia? dolor animi (anima *R*) est (*om. F*) ex alienis commodis *FPRβ,V* 113 scito enim (*om. F*) et illud quod (quia *FPR*) nulli (nulla *β*) inuidet uir bonitate praeditus *FPRβ,V* 114 *sq.* sunt multi qui plurima (plurimum *FP[a] mg. β,V* alii plurima

Timidús uocat se caútum, parcum sórdidus. 487
Tutíssimumst timére nil praetér deum. 761
Sémper uocis ét silenti témperamentúm tene. 807
Tu quám loquaris aúdias libéntius.
Tacére qui nescíbit nescibít loqui. 757
Tristítiam, si potís, ne admittas; sí minus, ne osténderis.
Turpe ánimus aeger hómini dat spectáculum. 556
Per ínpudica dícta pudor amíttitur.
Dictís honestis ánimi honestatem éduces.

PROVERBIA

116 Vincentius Bell. 5, 19 117 idem 4, 32. 74 118 de mor. 74 Vinc. Bell. sp. d. 4, 92. 170. 5, 29 sp. mor. 3, 1, 4 119 de mor. 9 Vinc. Bell. l. l. 120 de mor. 132 (cf. 2. 9) Vinc. Bell. sp. d. 4, 92. 170. 5, 29 sp. mor. 3, 14. Ausonius sept. sap. 2, 1 'loqui ignorabit qui tacere nesciet', ubi 'loqui non licebit', h. e. 'l. non scibit' Basil. saec. 13 121 de mor. 11 cf. Periander in Stobaei flor. 3, 79, 7 δυστυχῶν κρύπτε. 122 de mor. 89 Vinc. Bell. sp. d. 4, 107 123 de mor. 120 Vinc. Bell. sp. d. 4, 170 124 Vinc. Bell. sp. d. 4, 170

P^b) uerbis, non re contemnunt (contendunt *Fβ, V*), sed ipsa quae spernunt clam furantur *FPRβ, V* 116 *senarium Panthaleon fecit.* timidus cautum (caudum *PR*) se uocat, sordidus parcum (partum *F* porcum *E*) *CEFPRβ, V* 117 tutissimum est timere nil *Bothius* tutissima (tuta *C*) res est nihil (aliquid domini *V* 4, 32) timere *CEFPRβ, V* tutissima res timere nil *Fabricius e ms.* 118 *sic olim edidi.* tene semper (serua *V sp. mor.* magna res est *M*) uocis et silentii (silentium *F*) temperamentum *CEFMPRβ, V* 119 tamen (*om.* β) et in hoc (in hoc tantum *M*) incumbe, ut libentius audias quam loquaris *CEFPRβ,MV*
120 tacere qui nescit nescit loqui (et loqui *M* eloqui *E*) *EFMPRβ* tacere qui nescit, loqui nescit *V sp. d.* bene loqui nescit qui tacere non nouit *idem sp. m.* homo tacere qui nescit, nescit loqui *Fabricius e manuscripto, unde senarius* homo qui tacere nescit, nescibit l. *facile efficitur* 121 tristitiam, si potes, ne (non P^bβ) admiseris, si minus, ne (non β) ostenderis (si minus n. o. *om. EFPR*) *CEFPRβ,M*
122 turbae *F* animus aeger homini dat spectaculum *scripsi* praebet spectaculum aeger animus (*ord. inu. CFβ*) *CFMPRβ, V* 123 turpia ne dixeris: paulatim enim pudor rerum (*om. CEFRβ, V*) per uerba discutitur *CEFPRβ, V, item M, nisi quod hic* dediscitur *αγ* discitur *Par. S* 124 transibit (transiuit *PR*) sermo in effectum (affectum *Cc* 106) si honesta (honeste *Rc*) loquamur *CFPRβc, V*
per honésta uerba patet honestati uia *prop. Buechelerus*

Tólerabilior quí mori me iúbet quam qui male uíuere. 812
Tólerabilior poéna haud posse quám nescire uíuere. 544
Ne amáre incipias quem ódisse olim póssies.
Bonus ésto et sic quaere álterum similém tui.
Túrpest bellum gérere quocum uíxti familiáriter.
Vix quísquam transit ín bonum nisi si éx malo. 774
'Omnibus uis ésse notus? ípse noris néminem. 536
Impérium magnumst ímperare ipsúm sibi. 608
Si málus es, parce símili; sin desísti, sine aliós item.
Vitiúm fuit, nunc mós est adsentátio.

PROVERBIA
125 Menandri monost. 296 κρεῖττον τὸ μὴ ζῆν ἐστὶν ἢ ζῆν ἀθλίως (cf. Philem. 209.) 126 cod. Cusanus p. 104 Kl. 127 Vinc. Bell. sp. d. 6, 14 128 Vinc. Bell. sp. d. 6, 14 130 Vinc. Bell. sp. d. 5, 15
131 de mor. 37 Vinc. Bell. sp. d. 5, 67 132 Vinc. Bell. sp. d. 4, 125 Seneca epist. 113, 30 'imperare sibi maximum imperium est.'

---

125 *om. R*, *post* 127 *β* tolerabilior est qui mori iubet quam qui male uiuere (iubet *β*) *FPβ* maló mori iubentem (*uel potius* mori iubentem malo) quam male uiuere *Buechelerus*, *elegantius* 126 poena *Godofredus* poena est $FP^a c$ est poena $P^b R\beta$ haud posse quam nescire uiuere *scripsi* non posse uiuere (uiuere non posse *β*) quam nescire *FPRβ* 127 talem diligentiam exhibe in amicitiis (amicis *F*) comparandis, ne incipias amare quem (quē *corr.* q *β*) deinceps (denuo uel deinceps *E* postea *β*) possis (pos *F*) odisse (*sic V* odire *ceteri*) *EFPRβ, V: cf. infra* 186 ne incéperis amare quem post oderis *Buechelerus* 128 tu primum exhibe te (*om. β*) bonum et sic (demum uel sic *E*) quaere (elige *V*) alterum similem tui (*om. β*) *EFPRβ, V* 129 *om.* P^b turpius nihil est quam cum eo bellum gerere, cum quo familiariter (amantissime *C*) uixeris $CEFP^a R\beta$ 130 uix quisquam in bonum (bono *PR*) nisi ex malo transit *CFPRβ, V* 131 omnibus uis *Gruterus* uis omnibus *FPRβ, V* si uis omnibus *M* ipse noris neminem *Bothius* prius effice, ut neminem noueris *FMPRβ, V* neminem ipse noueris *Gruterus* uis notus omnibus esse? nullum noueris *Fabricius e ms.* 132 uis habere (magnum *add. Eβ, sed del. in β*) honorem (honore *F*)? dabo (do *V*) tibi magnum imperium (honorem *β*): impera tibi *EFPRβ, V* 133 *sq. om. F* uide si adhuc malus es et (*om. β*) similibus (simili tibi *R*) parce. uerum (uirum *P*) si esse desisti (desiisti P^a disisti *R*), quare aliis locum emendationis abscidas (abscides P^a)? *PRβ* 135 fuit *Fabricius* prius fuit *Fβ* fuit prius *PRc* 106 nunc mos est adsentatio *Fabricius* adsentatio (assentatio *Fc* assentacio *β* absentatio *R*) nunc mos est (mos est *pars in ras. F*) *FPRβc*

Verúm non loquimur, nam aúdire ipsi nólumus. 768
Bona dísciplina excútiat quod praua índidit.
Fer quód necessest: uíncitur patiéntia.
140 Pro rébus uerba, haud pró personis áccipe.
Béne factis noscáre amico, séd inimico iniúriis.
Vita hómini breuis, in mórte est inmortálitas. 814
Vir bónus est qui peccáre nec uult néc potest.
145 Terrám scrutamur: péctus scrutarí piget.
147 Vírtutem ubi progréssam uideas, né desperes éxitum.
[Zelum de deo tantum habeas, non contra homines.
Zelari autem hominibus uitiosum est.]

PROVERBIA

137 sq. de mor. 2 139 de mor. 6 Sexti Pyth. sent. 111 'fer quod necesse est.' Ausonius sept. sap. 4, 4 'faxis ut libeat quod est necesse.'
140 de mor. 13 141 de mor. 100 Vinc. Bell. sp. m. 9, 102 sp. d. 4, 46 Cf. Xenophon Memor. II, 3, 14 143 sq. de mor. 140 Cf. Caec. Balb. Mon. 6 Democriti sent. 27 *ἀγαθὸν οὐ τὸ μὴ ἀδικέειν, ἀλλὰ τὸ μηδὲ ἐθέλειν.* Philemon fr. 92 145 sq. Vinc. Bell. sp. d. 5, 61

---

136 uerum non dicimus ne (nec *FP^a β*) audiamus (audimus *FRβ*) *FPRβ* nam] si *mauult Buechelerus* 137 *sq.* utilis (*om. M*) educatio (edoctio *FPRβ*) et disciplina mores (moris *P* |||| mores *β*) facit, unde (faciunt, et ad id uiuit unusquisque quod didicit. itaque *M*) bona consuetudo excutere debet quod (*corr.* quo *β*) mala instruxit (instruit *R* incussit *uulgo*) *FPRβ,M* 139 uiriliter (libenter *M*) feras (fac *Par.* 4841 *de mor.*) quae (qua *F* quod *M*) necesse est; dolor (doloribus *FPRβ*) patientia uincitur (uincit *P^b*) *FPRβ,M* dolor p. uincitur (*haec sola*) *c* 111 140 uerba (pro *add. C*) rebus, non personis (pro sonis *C*) accipienda (aestimanda *M*) sunt *CFPRβ,M* 141 uires tuas amici beneficiis, inimici iniuriis sentiant *FPRβ* uires tuas amici tui magis sentiant beneficiis quam (inimici *add. V sp. m.*) iniuriis *MV* 142 uita hominis (omnis *PRc, om. C*) breuis est; ideo inmortalitas (inmortalis *R*) est mors honesta *CFPRβc* 112 uita hominis breuis, ideo honesta mors est inmortalitas *Gruterus* u. h. breuis est, inmortalis est honos *Buechelerus* 143 *sq.* uir est bonus (bonus est uir *M*) qui in tantum (eo *M*) perduxit (produxit *M*) animum suum (affectu animum *M*), ut non modo (tantum *M*) nolit (nollet *PR* non uelit *M*) peccare, sed etiam (*om. M*) non possit *FPRβ,M Cf. Syri sent.* 651 145 *sq.* ut (*add.* enim, *sed del. β*) aliquid auri (auri aliquid *β*) extrahamus (contrahamus *V*), terras (terram *CP^a* terra *P^b*) peruertimus (peruertamus *F* subuertimus *P^b* euertimus *V*); ut summum bonum occupemus, scrutari pectus piget (piegt *R* pegit *P*) *CFPRβ,V* 147 uirtutem cuius progressum uideris ne (non *F*) exitum eius (ei *P^b*, *add.* finemque *β*) desperes (disperis *P^b R*) *FPRβ* 148 *sq. om. CF, habent EPRβ*

Exéritur opere, nón nequities íncipit.
Gemitús dolores índicat, non uíndicat. 178
Vbi máxime gaudébis, metues máxime. 489
Auárus non sibi uíuit, sed libídini.
Malís aequo animo qui ínterest, ipse ést malus.
Nec té contemni néc timeri fác sinas.
Sermo ánimi imagost: út uir, sic orátio. 808
Vitium éxcusare humánum incusare ést deum.
Vtére diuitiis módice, non abútere.
Béneficiumst eó carere quód tu inuitus póssides. 781
Non uíuere ut praecéptumst cupiunt, séd praeceptum ut uíuitur.
Fortúna quorsum, eódem se inclinát Fauor.* 169

150—176 Sententiae quaedam sparsim in libris ms. traditae (praeter infra excerptas). 152 Seneca de ira II 31, 5 'ubi maxime gaudebis, maxime metues.' 153 de mor 119 154 de mor. 75 155 de mor. 78ᵃ cf. Ausonius sept. sap. 6, 1 'nolo minor me timeat despiciatque maior.' 156 de mor. 72 sq. Seneca epist. 114, 1 'quod apud Graecos in prouerbium cessit, talis hominibus fuit oratio qualis uita.' schol. Hermogenis V 534 W. ὁ Σωκράτης εἰώθει λέγειν, οἷος ὁ βίος, τοιοῦτος ὁ λόγος. Cf. Solon apud Diog. Laert. I 58 Cicero Tusc. V 16, 47 157 de mor. 80 158 de mor. 78

---

150 exeritur opere nequitia, non incipit *C*, *in numeros redegit Bothius* nequitia exeritur opere, non demum incipit *conieci* 151 *Gruterus extare dicit in solis Palatinis ut et uiginti alias, quarum nec uola nec uestigium in uetere Frisingensi* 152 *item e Palatinis edidit Gruterus* 153 qui propter amorem pecuniae (pecuniae amorem *β*) et libidinum moritur, ostendit se numquam sui causa uixisse *βM* 154 qui aequo animo malis immiscetur (mal miscetur *β*) malus est *βM* 155 ne (sic uiue ut ne *Parr. PS* ut ne *αγ de mor.*) a superioribus contemnaris, ne (nec *M*) ab inferioribus timearis *βM* 156 imago animi sermo est; talis uir (qualis uir *αγ Par. S* unde illa Socratica uox, qualis oratio, talis et uita *Par. P* qualis uita *ceteri de mor.*) talis oratio *βM* 157 excusationem uitium (uitiorum *intellego:* uitiis suis *Par. de mor.*) quaerere est delegare omnia ad deum (*sic correxi.* sed deliq̃ omnia ad dm̄ *β* est omnia deo delegare *Par. de mor.* est set omnia ad deum relinque *ceteri*) *βM* 158 utendum est diuitiis, non abutendum *βM* 159 benefitium est eo c. quod inuitus possideas *β*, *Gryph.*, *edidit Godofredus* 160 uolunt homines ita praeceptum esse ut uiuitur, non ita uiuere ut praeceptum est *β*, *edidit Godofredus* 161 quo se fortuna hominum

Seuéritas assídua tandem frángitur.
Dixísse, non tacuísse interdum paénitet.
Inimíco antiquo cáue ne confidás nimis.
Meliúst moriri quám torqueri saúciis.
Némo liber ést qui imperio suímet seruit córporis.
Nemo úmquam sapiens próditori crédidit.
Paréto legi quám tibi ipse scrípseris.
Quod habés ita utere, álieno ut ne egeás tibi.
Sensum ínperfectum mínime totum fállitur.
Amícos inter iúdices moléstius. 784
Commúnis est inimícus qui est hostís suis.
Charýbdis inplacáta est iracúndia.
Sua múlti amittunt, cúpide cum aliena áppetunt.
Nec únam auarus hóram neclexít lucrum.
Malo húmilis uinci quám superbus uíncere.

162 Seneca de clem. I 22, 2 167 Caecilius Balbus Par. 3 Cicero Verr. I 15, 38 'nemo umquam sapiens proditori credendum putauit.'

---

inclinat eodem et fama, *in mg.* ũor *β* fortuna quo se, eodem et inclinat fauor *Pithoeus* eodem quo fortuna, se inclinat f. *Bothius* 162 seueritas assidua (assiduitate *β*) amittit (ãmittit *β*) auctoritatem *β*, *Seneca; edidit Panthaleon* 163 locutum me fuisse penitet, tacuisse numquam *b* 164 de inimico antiquo ne fidas in eternum *b* 165 melius est mori quam torqueri faucis *b:* sauciis *Buechelero debeo*, *conieceram* fabulis, *sc. sermonibus uulgi* 166 qui corpori seruit *b* 167 nullus sapiens proditori credit *b* nullus sapientum proditori credidit *e cod. Palatino Gruterus* 168 parito legi quam ipse scripseris *b* 169 alieno ut ne egeas tibi] quod alieno non egeas *b* 170 quod senjum ex quadam parte imperfectum est ex nulla tamen falsum est *b* 171 molestius est inter duos amicos quam inter duos inimicos iudicare *c* 104: *cf. p* 23 ínter amicos (*immo* amícos inter) iudicatur quam inimicos molestius *Gruterus* 172 omnium est inimicus communis qui est hostis suorum *c* 108: *an* hostís communis quí sit inimicús suis? 173 iracundia est ueluti quaedam inplacata carybdis *c* 111 174 plurimi sua amittunt, cum aliena appetunt *c* 114 175 nec unam horam auarus neggligit lucrum *c* 115 176 uolo magis uinci cum humilitate quam uincere cum superbia *praemisso Senecae nomine c* 146 *bis*

Minimúm malum fit cóntemnendo máxumum.

Amíci mores nóueris, non óderis. 20
Malúm consilium cónsultori péssimumst.
180 Aegré reprendas quód sinas consuéscere. 7

Sordídius multo uíuimus quam náscimur. 748
Rés parant secúndae amicos óptime, aduersaé probant.* 785
Nolí tacere quód uelis intéllegi.

177 inscriptus in pariete Pompeiana, in Zangemeisteri sylloge n. 1811, editus a Buechelero quoque in anthol. Lat. spec. I n. XIII p. 7. In altero exemplari n. 1870 sequi uersiculi initium MENEDEMERVMENVS (quod redit n. 1211. 1913. 2100) Zangemeister bull. inst. arch. 1867 p. 54 testatur, quod Menedeme, aeruminis legendum esse obscura sententia coniecit G. Wolffius ephem. monum. arch. 1867 p. 56, Kiesslingius uero ioci causa a Terentiano Hautontimorumeno detortum esse suspicatur.

178—180 Proverbia quaedam veterum scriptorum testimoniis probata. 178 Porphyrio ad Hor. serm. I 3, 29 'secundum illud quod praecipitur per prouerbium: amici' e. q. s. Codex Cusanus p. 109 Kl. Fronto ep. p. 239 Nab. ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων παροιμία φίλου τρόπον μὴ μισεῖν ἀλλ' εἰδέναι φησὶ δεῖν. Menandri monost. 535 φίλων τρόπους γίνωσκε, μὴ μίσει δ' ὅλως, quae conl. 742 et append. prou. 3, 4 Nauckius mél. Gr. R. II 338 sqq. III 188 sq. sic corrigi iussit: φαύλων τρόπους γίνωσκε, μιμήσῃ δὲ μή. 179 Gellius IV 5 'quod in Etruscos aruspices male consulentis animaduersum uindicatumque fuerat, uersus hic scite factus cantatusque esse a pueris tota urbe fertur: malum' e. q. s. 'ea historia de aruspicibus ac de uersu isto senario scripta est in annalibus maximis libro undecimo et in Verri Flacci libro primo rerum memoria dignarum. uidetur autem uersus hic de Graeco illo Hesiodi uersu expressus: ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύοντι κακίστη.' 180 Hieronymus epist. ad Laetam 107 (I 679 Vall.) 'legi quondam in scholis puer: aegre' e. q. s. Recepi olim cum Grutero et Bentleio inter Publilii Syri sententias, omisit Woelfflinus, quia in codicibus eius deest, quamquam ipse concedit redolere Publilium: cf. prolegg. eius ad Publilium p. 14. Comparant Syri u. 85.

181—210. Versiculi qui ex M hausti sunt (praeter supra excerptos). 181 Seneca de prouid. 6, 6 'nemo tam pauper uiuit quam natus est.' 182 Cf. Ausonius sept. sap. 2, 6 'plures amicos re secunda compares. Paucos amicos rebus aduersis probas.'

---

178 amici uitia *libri Gruteriani* mores amici *Bothius*

181 *e Palatinis edidit Gruterus.* non te pudet sordidius uiuere quam nasci? *M* 19 182 amicos secundae res optime parant, aduersae autem certissime probant. *M* 51, *β* amicum opimae res parant, tristes probant *coni. Erasmus* 183 mira ratio est, quae non uult praedicari quod gaudet intellegi *M* 53

Agnósci se amat qui ódit sese osténdere.
Insígne spes labóris est solácium. 587
Felícem te submítte, infelicem érige. 755
Felícitas infélici innocéntia est. 155
Accépti numquam, cíto dati obliuíscere. 48
Amícos uincere ínhonesta est uictória.
Poenám meruisse sátis est poenarúm probo.
'Eripi data uíta potis est, réddi erepta nón potis.
Se uíncere ipsum lónge est difficíllimum.
Iniícust suis qui síne dolore iráscitur.
Amáre incipias síc quasi numquam désinas.
Nobílitas uera est íngeni generósitas.
'Otium in senécta honestumst, nón laboris ínitium.

186 Cleobulus apud Stobaeum Florileg. 3, 79 α: εὐποροῦντα μὴ ὑπερήφανον εἶναι, ἀποροῦντα μὴ ταπεινοῦσθαι. 188 Cf. Seneca de benef. II 11, 2 Ausonius sept. sap. 6, 4 sq. 'tu bene si quid facias, non meminisse fas est. Quae bene facta accipias, perpetuo memento.' Menandri monost. 749 χάριν λαβὼν μέμνησο καὶ δοὺς ἐπιλάθου.

---

184 agnosce amat quod non uult ostendere α 54, *m. sec. adscr. in* γ, *desunt in Par. S* agnosci amat qui odit ostendit *codd. recc.* 185 et spes praemii solacium fit laboris *M* 56, β *Grgphisw.* (*in hoc* est *legitur:* ipsa *post* spes *add.* α) spes praemii laboris est solatium *Pithoeus* 186 infelicitatem erige, felicitatem submitte *M* 62 in felicitate erigere submitte felicitatem β submittet se quae se eriget felicitas *Bothius* 187 *sic M* 63 (*nisi quod* infelicis innocentia αγ felicitas innocentiae *Par. S*); *item e cod. Palat. Gruterus edidit.* infelici innocentia est felicitas *Bothius* 188 *sic Orellius.* beneficii accepti numquam oportet obliuisci, dati protinus *M* 67 acceptum beneficium aeternae memoriae infigendum *p* 32 *c* 106 beneficii numquam, cito dati obliuiscere *Gruterus* 189 inhonesta (inhonesti αγ) uictoria est suos uincere *M* 68 inhonesta res est suos uincere β 190 satis est poenarum potuisse puniri *M* 69 β 191 danda uita quotienscumque dubitaueris an sit eripienda, da: quoniam data eripi potest, erepta reddi non potest *M* 80[a] *ubi* danda uita *scripsi*, datam uitam *codd.*, *item* da *inserui*, *om. codd.* 192 est difficillimum (difficile α) se ipsum uincere *M* 82 193 inique irascitur (bene irascitur iniquus α) qui suis irascitur sine dolore *M* 83 186 *cf.* 127 amare sic incipe, tamquam non liceat tibi desinere *M* 84 195 nobilitas animi generositas sensus. *M* 86 nobilitas hominis generosus animus *M* 87 196 honestior est qui senectutem ad otium retulit quam qui in senec-

Turpís tristitia in álterius cómmodost.
Nimís seuerus ést iniusto próximus.
Pecúnia utere: eíus usura mórbus est.
Beátus esse et félix uix quisquám potest.
Quidquíd dicturu's áliis, prius dicás tibi.
Bonís frueris dúm uites quae uítuperes.
Aliós effugere saépe, te numquám potes.
Ignóscito saepe álteri, numquám tibi.* 208
Bonís nocet si quís malis pepércerit. 564
Fatúmst: quid ergo cáueas quod certúm manet?
Meréntis poena est, ínmerentis cálamitas.

200 cf. Ausonius sept. sap. 4, 2. 203 Cf. Caecilius Balb. Par. 65 Plutarch. apophth. Cat. 9 μηδένα γὰρ ἑαυτοῦ μηδέποτε χωρὶς εἶναι. Isocrates ad Demon. 9 καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθῃς, σαυτῷ γε συνειδήσεις. 204 Vincentius Bell. sp. d. 4, 68 Cf Ausonius sept. sap. 3, 4 'ignoscas aliis multa, nihil tibi.' Plutarchi uita Cat. mai. 8 συγγνώμην ἔφη διδόναι πᾶσι τοῖς ἁμαρτάνουσι πλὴν αὑτοῦ. 205 Cf. Ausonius sept. sap. 3, 5 'parcit quisque malis, perdere uult bonos.' Pythagoras apud Stob. flor. 46, 112 οἱ μὴ κολάζοντες τοὺς κακοὺς βούλονται ἀδικεῖσθαι τοὺς ἀγαθούς. Sallustius Cat. 52, 12 206 Cf. Ausonius sept. sap. 5, 6 'certa si decreta sors est, quid cauere proderit?'

---

tutem uenit et tunc incipiat laborare *M* 88, *ubi* in senectutem *Woelfflinus* in otium *libri* 197 numquam tristis facies sit tibi in commodo alterius *M* 90 198 seueritas in uitio est, quia proximus iniustitiae locus seueritas *M* 95 Bonus iudex est qui potest (nouit *β*) dispensare non tam (non tantum *α*, *om. β*) quid damnandum sit sed quatenus (*add.* est proximus iusticie seueritas *β*) *M* 97, *β* 199 pecunia si tibi est, eius (cuius *αγ Pariss. SV*) usura morbus (*sic αγ Par. S* morbi *Par. V* moribus *uulgo*) *M* 102. *Sententiam sic:* eius usura memoria beneficiorum sit *suppleri uult Buechelerus conl. Syri sent.* 624 200 mihi crede: non potes esse diues et felix *M* 103 felix] diues *mauult Buechelerus* 201 quidquid dicturus es, ante quam aliis, tibi dicito (antea tibi ipsimet dicito quam aliis *α*) *M* 105 202 facillime bonis frueris, si ea uitaueris quae uituperaueris *M* 107 203 alios (alium *β*) enim potes effugere, te numquam *M* 59, *β* nam sine aliis saepe esse potes, sine te numquam *M* 108 204 alteri semper ignoscito, tibi ipsi (ipsi *om. Wm* autem *αγ*) numquam *M* 111, *VWm* 1, 4 ignoscas aliis multa, sed nihil tibi *Fabricius e ms.: eodem schemate uti possis, ut* saepe *uel* semper *pro* multa, numquam *pro* nihil *inseras* 205 bonis n. qui malis parcit *M* 114, *β* 206 si fatum est, quid times quod certum est? *M* 114[a]: fatum *Schenkelius* factum *αγ* manet] *an* siet? 207 merito enim damnati poena est damnatio, inmerito damnati calamitas *M* 124 *An* nocen-

Scíre uti felícitate máxima est felícitas.
Remíssio animum frángit, arcum inténtio. 730
Líberis quam líbertati esse óptes te supérstitem.

Quod fácere turpe, honéstum non est dícere. 726
Non uíuit qui nil nísi uti uiuat cógitat.
Est sócia mortis hómini uita inglória. 135
Nil pósse quicquam, mórtuum hoc est uíuere. 659
Est ípsa cupiditáti tarda céleritas.
Malúm ne alienum féceris tuum gaúdium. 281
Damnúm nisi ex opuléntia raro éuenit. 576
Nullí tu imponas ípse quod ferre haú queas. 659

209 Cf. Plutarchus an seni s. g. r. 16 *τόξον μὲν γὰρ, ὥς φασιν, ἐπιτεινόμενον ῥήγνυται, ψυχὴ δὲ ἀνιεμένη.*

211—296 Sententiae ex Caecilio Balbo excerptae. 211 Isocrates ad Demon. 15 *ἃ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν.* cf. de mor. 120 Vinc. Bell. sp. d. 4, 170 216 Vincentius Bell. sp. h. 3, 58 sp. d. 4, 130

---

tis . . innocentis? 208 felicitate *Par. P* 137 paupertate *αγ Par. S* felicitas est *codd.* 209 arcum intentio frangit, animum remissio *M* 138, *β* *Numeros fecit Godofredus* 210 satius est liberis superstitem esse quam libertati *M* 140[a] (liberis *Schenkelius* libertis *codd.* libertati *idem* libertatis *αγ Par. S* liberatis *Par. V*)

211 Socrates dixit: quae facere turpe est, haec ne dicere honestum puta *m* 1, 2 *V* quae f. t. est, dicere inhonestum puta *W iusto senario* 212 non uiuit cui nihil in mente est nisi ut uiuat *m* 1, 7 213 ingloria uita mortis est socia *m* 1, 8: *numeros fecit Pithoeus* 214 quidquam *Orellius*, *om. m* 1, 9 quemquam *Pithoeus* hoc est mortuum uiuere *m*, *Pithoeus* 215 cupiditati ipsa etiam tarda est celeritas *m* 1, 15 est cupiditati et ipsa tarda c. *Pithoeus* est ipsa tarda cupiditati c. *Bothius. Etiam* cupiditati ipsa tarda saepe est c. *conici licet. cf. Syri u.* 149. 302 216 *sic Ritschelius op. II* 672. malum alienum tuum ne feceris gaudium *m* 1, 16, *c* 108, *V* alterius damnum gaudium haud facias tuum *Pithoeus* malum ne alienum gaudium facias tuum *Bothius* m. alienum tuum ne facias gaudium *Hauptius Philol. III* 376, *male* 217 opulentia *scripsi* abundantia *m* 1, 17 218 nulli imponas quod ipse pati non possis *m* 1, 20, *V*, *ad numeros redegit Bothius* nulli i. q. i. facere (*immo* ferre) non poteris *W* ipse quod nequeas pati *minus bonum*

Praeséntem nec laudáre decet nec laédere.
Poenam únde mereas frústra praesidiúm petas.
Saepe óculi et aures uúlgi sunt testés mali. 737
Nocéns sublimis úbi fit, succumbít fides.
Et míseriarum pórtus est patiéntia. 146
Hóc magis premére ab ira, quó minus iram présseris.
Bellúm gerunt cum tímidis etiam insómnia.
Défendendo mélius uitam quám metu tuéberis.
Audéndo uirtus créscit, tardandó timor. 40
Dolórem patitur quí dolendo uíncitur.
Est párcitas necéssitatum rémedium.
Supplícium auaro argéntumst, profusó decus.
Pupíllus est auárus aetatís breuis.* 394
Auárus damnum pátitur, nisi lucrúm facit.

219 Cf. spicileg. Rom. Πολυαίνου· παρόντα μήτε ψέγε μήτε ἐπαίνει.
223 Cf. Menandri monost. 309 λιμὴν ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη.
230 Io. Saresberiensis Pol. 8, 15 fin. 'unde Bias Prieneus: pecunia profuso decus, auaro supplicium est.'

---

219 praesentem et laudare et laedere minime decet *m* 1, 25, *quae etiam sic* praesentem et laedere et laudare dedecet *in numeros redigas.* praesentem laudare minime decet *p* 76 220 poenam a quo merearis frustra petis praesidium *m* 1, 28 221 oculos et aures uulgi malos testes esse *m* 1, 31, *ad numeros redegit Pithoeus* 222 nocens fit ubi succumbit fides *m* 4, 3 nocens quis illico fit, succumbit ut fides *Gruterus* nocéns ubi innocens fit, s. f. *Buechelerus* 223 patientia miseriarum portus est *m* 5, 1, *numeros fecit Pithoeus: an* sapientia? 224 quo minus presseris iram, hoc ab ira magis premeris *m* 7, 1 *W* hoc magis premere ab ira, quo iram presseris minus *Gruterus* 225 cum t. e. somnia bellum gerere *m* 8, 1: *numeros dedi Buecheleri* 226 desiderio melius uitam quam timore custodiri *m* 8, 2 desiderium melius uitam custodierit quam timor *Grúterus* 227 *sic m* 8, 3 228 dolore uincitur qui dolorem dolendo non patitur *m* 10, 1 229 parcitas necessitatum remedium est et medicina damnorum *m* 11, 5 230 pecunia auaro supplicium est, parricidium proditori *m* 12, 1 231 *uersum fecit Pithoeus.* auaros homines pupillos breuis aetatis esse; nihil enim de suo uti licere *m* 12, 3 auari homines pusillis breuis aetatis similes sunt, quibus de suo nihil uti licet *W* pupillus hominis auidi est aetatis breuis *Bentleius* 232 auarus egens damnum et si non lucretur patitur *m* 12, 6

Quae bóna concessit fórs iustitia témperet.
Iustítiae edicta témperet patiéntia.
Fortúnae nimium tríbuens minuas glóriam.
Fortúna caecat múltos ut medicús malus.
Datís beneficiis plús quam acceptis gaúdeas.
Accéptius benefícium reddit céleritas.
Diú deliberándo amicos élige.
Amíci famam tuám putato glóriam.
Probáre amicos ín re aduersa fáciliust.
Sine ánima corpus, hóc est sine amicís homo.
Cum amícis ratio bréuis, fides longíssimast.
Cauéto amicum, cuíus amarum dúlce sit.
Princípium amicitiárumst de homine béne loqui.
Amícum ne iocó quidem laedás uelim. 551
Amícis exhibéto quae tu tíbi uelis.

237 'Eleemosyna non tam accipientibus prodest quam dantibus' de mor. 55; extant item in β. 245 Vincentius Bell. sp. d. 6, 14.

---

233 *sq.* quae fortuna concesserit temperet iustitia: quod iustitia inuenerit temperet patientia *m* 13, 2 235 si enim fortunae auxeris licentiam, minuis (minues *W*) gloriam *m* 13, 3 *W* tribuens] *siue* indulgens 236 fortuna ut medicus ignarus multos caecat (excaecat *W*) *m* 13, 3 *W* 237 *Cf. Syri sent.* 55 plus gaude datis b. quam acceptis *m* 14, 1 238 celeritas beneficium gratius facit *m* 14, 5: *cf. Syri u.* 141 239 *sic m* 15, 1 240 amici uitam tuam imputa famam. amici famam tuam imputa gloriam *m* 15, 3 241 *cf. Syri u.* 42 *append.* 58. Aristoteles dixit difficile esse in re prospera amicos probare, in aduersa semper facile *m* 15, 6 probare amicos difficile est re prospera *Gruterus* 242 quanti est sine anima corpus, tanti est sine amicis homo *m* 15, 8 243 cum amicis rationes breues, amicitias longas esse oportet *m* 15, 10 *p* 56 244 amicum blandum caue, cuius amarum est semper quod fuerit dulce *m* 15, 12 amicum] amorem *mauult Buechelerus* 245 principium amicitiae est bene loqui *m* 15, 13 principium a. est b. l. male dicere exordium inimicitiarum *p* 61, *c* 108, *V* 246 amicum laedere ne ioco quidem oportet *m* 15, 17: *eadem, sed in exitu* licet *Pithoeus*

247 amico ea exhibere decet quae tibi uelis *m* 15, 18 hoc exhibe quod tibi optaueris exhiberi *m* 1, 21 *p* 73 amico ea exhibeto quae uelis tibi *Gruterus*

'Expedit pro amíco occidi quám cum inimico uíuere.
Amícitiae unica ést fides coágulum. 19
Parére scire pár imperio glóriast. 356
Malus aúctor etiam honéstam rem turpém facit.
Verbí non dicti prétium inaestimábile.
Malús blandilocus láqueus innocéntiumst.
Malí praesentis spés futuri est rémedium.
Fórtuna innocéntem saepe, númquam bona spes déserit.
Quod diú tractaris, íd puta rectíssimum.
Occásionem cápier, non rapiér decet.
Duplicát dolorem inmérito indignus qui íntulit.
Iniúria est infámia eius qui ínrogat.
Impérium astringit quí nimis, soluít cito.

253 Diogenes L. VI 2, 51 *τὸν πρὸς χάριν λόγον ἔφη (Διογένης) μελιτίνην ἀγχόνην εἶναι.*

---

248 *uersus Gruteri est.* pro amico occidi expedit quam c. i. uiuere *m* 15, 20 249 *senarium elegantiorem quam olim Gruterus reddidit Bothius.* amico fides coagulum est amicitiae *m* 18, 19 Solon dixit: conuiuium coagulum amicitiae cum bonis, conuiuium cum malis conuiuium imputandum (*num* conuicium putandum?) *p* 24 250 parere scire cum imperante aequalis est gloria *m* 19, 1: *in numeros redegit Pithoeus. cf. Syri u.* 544 251 auctor malus bonam rem turpem facit *m* 22, 5 auctor m. uel rem bonam t. f. *Gruterus* 252 de secretis Diogenes dixit: consistit uerbo non prodito inaestimabile pretium. Hermogenes dixit: uerbi non proditi inmanis mensura *m* 23, 1 *sq.* 253 Zenon dixit malum hominem blande loquentem innocentum laqueum esse *m* 24, 1 254 remedium malorum futura spes est *m* 25, 2 255 Pythagoras dixit: fortuna innocentem deserit saepe, at bona spes numquam *m* 25, 3 saepe fortuna innocentem, numquam spes bona deserit *Gruterus* 256 tractaris *Gruterus* tractaueris *m* 28, 1 257 occasionem non accipi, sed rapi oportere *m* 29, 2 *p* 6 occasiones non modo accipe, arripe *Gruterus* non accipienda (*uel* non est capienda), sed rapienda occasiost (occasio) *Buechelerus* 258 duplicat dolorem sustinentis indignitas inferentis, intolerandumque fit malum, cuius auctorem turpe sit confiteri *m* 32, 1 duplicatur dolor, cum ab eo a quo non merueris uenit *m* 32, 3 259 iniuriam inrogatam eius infamiam esse qui facit *m* 35, 1 Aristoteles . . iniuriam iniuste irrogatam eius infamiam esse qui facit *p* 11 260 eum qui nimis astringat imperium, nimis soluere *m* 39, 2

Et sérui et domini blánda sit orátio.
Humánus imperátor fulmen hóstiumst.
In béllo gladius, dómi uoluptas uúlnerat.
Peccátum qui non púnit peccari ímperat.
Mala língua eum quem cárpit meliorem índicat.
Qui dámnat innocéntem, sibi sempér reust.
Verbósa lingua saépe indicium málitiaest.
Aliéna narrans crímina audibít sua.
Crimén uelut sagítta facile infígitur.
In quém potes peccáre, peccare ábstine.
Qui métuit contuméliam, raro áccipit.
Ut póssis uincere, ést audendum fórtiter.
Necésse est te contémnas aut pecúniam.
Domí tyranni saépe serui súnt foris.
Quod fínxit lingua spérnit consciéntia.

270 Vincentius Bell. sp. h. 3, 79 sp. d. 5, 17

---

261 blandam enim et seruientis et imperantis debere esse *m* 39, 3 262 humanitatem ducis in exercitu flumen aduersus hostes esse *m* 40, 2: fulmen *corrigendum esse intellexit Woelfflinus* 263 bello corpora hominum gladiis, in pace uoluptatibus uulnerari *m* 40, 4 bello gladius, uoluptas pace uulnerat *Gruterus* bellum homines gladiis, pax deliciis uulnerat *Buechelerus* 264 qui non corripit peccantem peccare imperat *m* 41, 4 265 esse enim meliorem indicat mala lingua quem carpit *m* 45, 1 266 qui innocentem damnat sua sententia, semper est reus, cum se cotidie punit conscientia *m* 48, 1 *Possis etiam septenarium elicere talem:* innocentem qui damnauit, dámnat se cotidie. 267 uerbosa lingua malitiae indicium est *m* 48, 3 268 si aliena temere protuleris uitia, tua intempestiue audies crimina *m* 48, 4 269 crimen sagittae est simile: facile infigitur, difficile expellitur *m* 48, 5 270 in quem plus potes peccare, desine (*hoc om. m*) *m* 48, 9 *p* 16 271 qui . . . accipit iniuriam *m* 48, 10 272 possis uincere audire oportet *m* 48, 12: audere *Woelfflinus* 273 necesse est ut te ipsum aut pecuniam uilem habeas *m* 48, 13 274 Hermogenes dixit plerosque homines in suis domibus saeuissimos tyrannos, in alienis humillimos seruos esse *p* 7 *c* 113 275 Diogenes dixit: superat conscientia quicquid mali confinxerit lingua *p* 17, *cf.* 18

Mágis amicorum ést cauenda inuidia quam ínsidiae
hóstium. 523
Nocére nescit quí se uelle pródidit. 787
Stúltumst aliis ímperare uélle qui haud possít sibi. 753
Lucrúm praestatum ingrátis damnum fít probis.
Cauére quam pauére mala prudéntiust.
Malást inopia ex cópia quae náscitur. 760
Aliéna sic age, út tuorum mémineris.
Prodésto amicis íta uti ne noceás tibi.
Geminátur iracúndia infelícitas.
Velóx consilium séquitur paeniténtia. 492
Irátus filio ípse te obiurgá, pater.

276 Cleobulus apud Diogenem Laert. I 91 *φυλάσσεσθαι γὰρ τῶν μὲν φίλων τὸν ψόγον* (*φθόνον* Nauckius mél. Gr. R. II 270 III 330), *τῶν δὲ ἐχθρῶν τὴν ἐπιβουλήν.* Theobulus (immo Cleobulus) in Stobaei florileg. 48, 23: *φεῦγε μὲν τὸν φθόνον τῶν πολλῶν* (*φίλων* coni. Nauckius), *φυλάσσου δὲ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν μισούντων.* cf. florileg. Monac. 207 Liber Cusanus p. 108 Kl.: 'Cleouolus dixit cauere nos magis amicorum inuidiam quam inimicorum insidias debere;' item p 25. 280 Cf. Plauti Trin. 345 'pol pudere quam pigere praestat totidem litteris.' 285 Vincentius Bell. sp. d. 4, 26 sp. h. 3, 58

---

276 magis amicorum est cauenda *Bothius* mage cauenda amicorum *p* 25 277 *cf. Syri u.* 397 nocere nescit qui se uelle nocere (nocere uelle *c*) prodiderit *p* 29 *c* 108 nescit is nocere qui nocere uelle prodidit *Gruterus e Palatinis* 278 stultum est ut uelit quis aliis imperare, cum sibi ipsi imperare non possit *p* 35 stultum est si uelit imperare aliis qui sibi nescit *cod. Reginae Vat.* (*bibl. de l'école des chartes II* 118) stultum imperare reliquis qui nescit sibi *Pithoeus. cf. M* 16 279 lucrum ingrate praestanti damnum pudoris esse *p* 37 praestatum] *an* concessum? 280 melius est cauere quam pauere *p* 42 malúm cauere quam pauere melius est *prop. Buechelerus* 281 mala est inopia quae nascitur ex copia *cod. Turicensis unde uersum fecit Hauptius Philol. I* 665 turpis est inopia quae ex copia (ex gloria *a* de gloria *W* de inopia *bc* de gula *Par.* 8027) nascitur *p* 44 *W* turpist quae inopia nascitur de gloria *Bothium* (*qui* turpe est *scripsit*) *secutus olim conieci. idem* inopia turpis de gula quae nascitur *temptaui* 282 age sic alienum, ut tuum non obliuiscaris ingenium *p* 45 283 amico ita prodesto, ne tibi noceas *p* 46 284 iracundia infelicitas geminatur *p* 54 285 *sic p* 55 *V cf. Syri u.* 32 286 iratus f. ipse te coerce, pater *p* 57 *et m* 41, 2, *ubi* iratus f. *om.* tete coerce pater iratus filio *aut* iratus filio ipse te cohibe, p. *prop. Buechelerus*

Numquám grauest quod fílium pietás iubet.
Amícum tarde adquírimus, cito pérdimus.
Múlto turpiús damnatur cuíus delictum agnóscitur.
Magís quam famam atténde consciéntiam. 570
Discúte quod audis ómne, quod credís proba. 580
Iniústae causae uíta confidéntiam.
Facito íncunctanter quód semel promíseris.
Quod grátumst loquere, fácito quod tibi éxpedit.
Morbum ét pauperiem célare inprudéntiast.
Geminát peccatum quém delicti nón pudet. 177

Eodem ánimo beneficiúm debetur quó datur. 582
'Ex saeua animaduérsione núlla regi glória est.

289 ibidem 3, 58 290 Cf. de mor. 59 Plinius epist. III 20, 8 'multi famam, conscientiam pauci uerentur' = prouerb. 57, om. in F 291 Menandri monost. 566 ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἃ συμφέρει. 296 Vinc. Bell. sp. h. 3, 58 sp. d. 5, 22

---

287 filio modesto numquam graue est quod pietas iubet parentis *p* 58 *Septenarium* filio modesto numquam grauiust quod pietas iubet, *uel ut Buechelerus commendauit* f. m. n. quod iubet pietas grauest *repudiaui.* 288 amicus raro adquiritur, cito amittitur *p* 62 *c* 108

289 delicto ignoscitur *W secutus Woelfflinus edidit*, *sed* delictum p^b 63 agnoscitur *p* cognoscitur *V* 290 conscientiam magis quam famam attende *Wb*, *ad numeros redegit Hauptius.* conscientiam quam famam intende: famam enim saepe poteris fallere, conscientiam numquam *p* 65 famam curant multi, pauci conscientiam *e cod. Pal. Gruterus* 291 *e codd. Palatinis Gruterus edidit* excute *malim*

audis *Tzschuckius* audias *p* 69 *bW* quod audis excute omne *mauult Buechelerus* omne *om. b* quod credas proba *Gruterus* proba quod credas (credis *b*) *pbW* 292 iniustae defensionis confidentiam uita *p* 70 293 quod promiseris, indubitanter facito *b p* 74

294 loquere (quere *b*) quod gratum sit (g. est *b*), f. quod tibi expedit *b m* 1, 24 *p* 75 (tibi *om. bp*): quod gratumst loquere *cum Buechelero scripsi* 295 morbum et pauperiem celare noli *p* 77 *m* 1, 26 296 geminat peccatum *p* 81 *c* 106 *W* peccatum geminat *V* geminat delictum *Bothius*, *melius*

Sententiae quaedam e Seneca excerptae (praeter supra exhibitas). 297 = [107] *Seneca de benef. I* 1, 8: *edidit H. Stephanus* beneficium *flagitant numeri* 298 = [125] nulla regi gloria est ex saeua animaduersione *Seneca de clem. I* 17, 3, *transposuit Panthaleon.*

Fortúna dat multa úsu, mancipió nihil. 593
Quid quísque possit nísi temptando nésciat. 714
Saépe dissimuláre satius íram quam ulciscí fuit.* 541
Cui cónuenit cum paúpertate, díues est.
Infírmi est animi haud pósse diuitiás pati. 611
Non quám diu, sed quám bene uiuas cógita.
Potést quid esse honéstum quod non liberum? 697

Cónterunt plebéia celsum saépe dicta uérticem.
Datúr maiorum méritis nulla glória.
Felíx criminibus núllus est umquám diu.
Fortúnae inuidia est, sí quis inmeritóst miser.
Fugiéndo ferme in média fata incúrritur.
Furór indomitus cíto pericli oblíscitur.

303 = [171] Seneca epist. 5, 6 'infirmi animi est pati non posse diuitias.' 304 Seneca epist. 22, 17 'nemo quam bene uiuat, sed quam diu, curat.' 305 Seneca epist. 66, 16 'non potest honestum esse quod non est liberum.'

310 Liuius VIII 24, 4 'ut ceterum ferme fugiendo in media fata ruitur' e. q. s. 311 Orosius IV

---

299 = [145] *sic Bothius, prob. Ritschelius anthol. Lat. coroll. V et XIII* nihil dat fortuna mancipio *Seneca epist.* 72, 7 fortuna usu dat multa, mancipio nihil *Pithoeus cf. CIL. I n.* 1010 (*inscr. iamb. LXXXI rec. a Buechelero mus. Rhen.* 27, 135): fortuna spondet multa multis, praestat nemini, *ubi* fors *Mommsenus scribendo,* multa *omittendo Ritschelius numeros corrigi uoluit.* 300 = [315] quid quisque posset nisi t. non didicit *Seneca de prouid.* 4, 3, *ad numeros redegit Pithoeus,* nesciit *in exitu scribens* 301 ≐ [333] saepe autem satius fuit dissimulare quam ulcisci *Seneca de ira II* 33, 1 saepe dissimulare satius quam uel ulcisci fuit *Bentleius* saepe d. s. uitia quam ulcisci f. *Bothius* 302 = [84] *Seneca epist.* 2, 6 'cui cum paupertate bene conuenit, diues est', *e manuscripto edidit Fabricius* 303 infirmi animi est non *Fabricius* 304 *sq. e ms. Fabricius edidit*

Sententiae quaedam praeter illas a Fabricio e manuscripto editae et inter 'mimis Publii similes' relatae.
306 '*e manuscripto quodam, in quo multorum collectae erant sententiae' Fabricius* 308 umquam erit diu *Fabricius* 309 immerito *Fabricius* 310 ferme fugiendo *Fabricius* 311 indomitus furor cito periculi obliuiscitur *Fabricius*

Ignáuus omni céssat omnis témpore.
Innáta nobis cáritas est córporis.
Legés bonae ex malís creantur móribus.
Peccát uoluntas, étsi nullum crímen est.
Perít uoluptas, uírtus immortális est.
Plurís docentis uíta quam senténtia.
Priuáta studia públicum euertúnt bonum.
Refért bonorum exémplis puniri ínprobos.
Víle nil decét sonare in máximorum laúdibus.

Aut áccipit parés amicitia aút facit. 549
Consídero quid dícas, non quid cógites. 571
Etiám tyrannus ímperat precário.
Fortúna multis nímium dat, nullí satis.
Honésta lex est témporis necéssitas. 197
Mens íncorrupta míseria corrúmpitur.
Numquám satist spei ínprobae quicquíd datur. 677
Quod néscias damnáre summa est témeritas. 727
Repénte diues fáctus est nemó bonus.

314 Macrobius Sat. III 17, 10 'uetus uerbum est: leges, inquit, ex malis moribus procreantur.'

329 Menander Colacis fr. VI et monost. 668 οὐδεὶς ἐπλούτησεν ταχέως δίκαιος ὤν.

---

313 insita nobis nostri caritas *Fabricius* 314 *ad numeros reuocauit Fabricius*

Sententiae quaedam a Pithoeo editae. 321 amicitia pares aut accipit aut facit *Pithoeus* 322 considerá *Pithoeus* 323 uix precario imperat *Pithoeus cf. Senecae Thyest.* 215 324 dat nimis *Pithoeus* 327 satis est *Pithoeus* est satis *Bothius* spei improbae quicquid *Bothius* quod improbae spei *Pithoeus* numquam spei satis est in q. d. *Buechelerus* 329 *sic Bothius* numquam uir aequus diues euasit cito *Fabricius* repente d. nemo factus est b. *Pithoeus*

CATVLLVS

LAVREOLVS

I

Iuuenalis sat. VIII 187 'Laureolum uelox etiam bene Lentulus egit Iudice me dignus uera cruce.' scholiasta 'hoc ideo quia in ipso mimo Laureolo figitur crux: unde uera cruce dignus est Lentulus, qui tanto detestabilior est, quanto melius gestum imitatus est scenicum. hic Lentulus nobilis fuit et suscepit serui personam in agendo mimo et deprehensus in falso cruci fixus est.' Iosephus antiq. XIX 1, 13 *μῖμος εἰσάγεται, καθ' ὃν σταυροῦται λῃστῶν ἡγεμών.*

II

Suetonius Calig. 57 'et cum in Laureolo mimo, in quo actor proripiens se ruina sanguinem uomit, plures secundarum certatim experimentum artis darent, cruore scaena abundauit.'

PHASMA

Iuuenalis VIII 185 'consumptis opibus uocem, Damasippe, locasti Sipario, clamosum ageres ut Phasma Catulli.'

CATVLLVS: de nomine cf. L. Schwabius quaest. Catull. p. 18, L. Mueller mus. Rhen. XXIV 621 sq. LAVREOLVS I nobilis] mobilis Usenerus, quo uelox reddi putat; sed uide Iuuen. VIII 199 'mimus nobilis'. Cf. Martialis de spectac. VII 'qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus Assiduam nimio pectore pauit auem, Nuda Caledonio sic uiscera praebuit urso Non falsa pendens in cruce Laureolus' e. q. s. Tertullianus adu. Valentin. 14 'ita depulsa quo minus pergeret nec habens superuolare crucem, id est Horon, quia nullum Catulli Laureolum fuerit exercitata' e. q. s. Lentulum qui et actorem et poetam huius mimi fuisse dicit Grysarus de mimo Rom. 64 (in comment. acad. Vindob. XII a. 1854) parum considerauit iam Caligula imperatore Laureolum actum fuisse. Itaque septuaginta fere annis post, cum Iuuenalis scriberet, uix potuit Lentulus plus quam octogenarius uelocis serui partibus satis facere, nec probabile est de ante acto tempore Iuuenalem in satura uerba fecisse. 'Nobilis' autem arte potius quam genere dictus uideri Lentulus Grysaro numquam potuisset, si uel proxime sequentes uersus legisset. Corruptum est scholion ad Lucani I 544 p. 36, 4 Us., ubi liber 'Catulli qui scribitur permimologiārum' memoratur. Cf. Useneri adn. crit.

PHASMA Clamosum Grysarus de mimo Rom. 21 et 66 magis propter eos, qui spectrum fugerent, quam de praeconis partibus dici putat.

schol. 'id est, praeco fuisti in mimo . . . . nomen est mimographi, et Fasma nomen est fabulae.'

INCERTVS MIMVS

Iuuenalis XIII 109 'nam cum magna malae super est audacia causae, Creditur a multis fiducia. mimum agit ille, Vrbani qualem fugitiuus scurra Catulli.' schol. 'talis est enim mimus, ubi seruus fugitiuus dominum suum trahit.'

LENTVLVS

CATINENSES

Tertullianus de pallio 4 'sed et qui ante Tirynthium accesserat pugil Cleomachus post Olympiae cum incredibili mutatu de masculo fluxisset, intra cutem caesus et ultra inter fullones iam Nouianos coronandus meritoque mimographo Lentulo in Catinensibus commemoratus utique sicut uestigia cestuum uiriis occupauit, ita et endromidis solocem aliqua multicia synthesi extrusit.'

LENTVLI. HOSTILII

Tertullianus apolog. 15 'dispicite Lentulorum et Hostiliorum uenustates utrum mimos an deos uestros in iocis et strophis rideatis: moechum Anubin et masculum Lunam et Dianam flagellatam et Iouis mortui testamentum recitatum et tres Hercules famelicos inrisos.'

INCERTVS MIMVS. Laureolus significari uidetur Heinrichio, recte ut puto: cf. librum meum de Iuuenale p. 5.

LENTVLI. HOSTILII Hieronymus adu. Rufin. II p. 414 'et quasi mimum Philistionis uel Lentuli ac (l. aut) Marulli stropham eleganti sermone confictam'. Cf. Tertullianus ad nationes I 10. Anubidis personati sc. adulterium aliquod ipso aerae nostrae initio Romae commissum Iosephus antiquit. XVIII 3, 4 narrat; de Luno Carris culto Spartianus in Caracalli uita c. 7

M A R V L L V S

INCERTI NOMINIS

I

Tu Hectórem imitare: ab 'Ilio numquám recedis . .

II

Iulius Capitolinus in uita Antonini philosophi c. 8 'adepti imperium ita ciuiliter se ambo egerunt, ut lenitatem Pii nemo desideraret, cum eos Marullus sui temporis mimographus cauillando inpune perstringeret.' Cf. praeterea anon. mim. fr. XI.

L V C I L I V S

INCERTI NOMINIS

I

Non ést tuum, fortúna quod fecít tuum.

II

Darí bonum quod pótuit, auferrí potest.

De Marvllo testimonia composuit Hauptius Herm. I 43 I Seruius in Aen. VII 499 'perque ilia] hoc ile et haec ilia facit. hinc et Iuuenalis: uis frater ab ipsis Ilibus? nam quod Marullus mimographus dixit: tu' e. q. s. 'cum de guloso diceret, allusit ad ciuitatis nomen. nam ab ili debuit dicere.' Idem in ecl. VII, 26 'rumpantur ut ilia] sicut etiam in Aeneide diximus, hoc ile et haec ilia facit . . . nam Marullus mimographus contempsit artem ad iocum mouendum, et parasito dixit: tu ut Hector ab Ilio numquam recedis. est autem hoc dictum per amaritudinem rusticam.'

Lvcilivs Seneca epist. 8, 9 'alienum est omne, quicquid optando euenit [Syri sent. 1]. hunc uersum a te dici non paulo melius sed adstrictius memini: non est tuum' e. q. s. 'Illud etiam nunc melius dictum a te non praeteribo: dari bonum' e. q. s. Rettulerunt inter Publilianas sententias: cf. sent. fals. 41. 243 W.

Marulli uerba in senarios (ab Ilio Numquám r.) *redegit Bothius: praetuli septenarium.* Hectorem imitare *G. Hermannus in Iahnii annall. XXII* 311 H. imitaris *Seruius loco priore*, ut Hector *idem altero loco*, *quibus receptis senarium* ut Héctor tu recedis numquam ab Ilio *commendat Buechelerus*

ANONYMI

FABA

Cicero ad Att. I 16, 13 'uidesne consulatum illum nostrum, quem Curio antea *ἀποθέωσιν* uocabat, si hic factus erit, fabam mimum futurum?'

LASERPICIARIVS

Petronius c. 35 'atque ipse etiam taeterrima uoce de Laserpiciario mimo canticum extorsit.'

TVTOR

Cicero de orat. II 64, 259 'non insulsum genus' (ridiculi) 'ex eo, cum ad uerbum, non ad sententiam rem accipere uideare, ex quo uno genere totus est Tutor, mimus uetus oppido ridiculus.'

ALIVS MIMVS

Iuuenalis VI 44 'si moechorum notissimus olim Stulta maritali iam porrigit ora capistro, Quem totiens texit perituri cista Latini.' scholiasta 'qui totiens superueniente marito sub cista celatus est, ut in mimo.'

ANONYMORVM MIMORVM RELIQVIAE

I

Rhetorica ad Herennium I 14, 24 'mimus quidam nominatim Accium poetam compellauit in scaena: cum

Faba Seneca apocoloc. 9 'olim, inquit, magna res erat deum fieri, iam famam mimum fecistis.' Cum apud utrumque ἀποθεώσεως mentio fiat, argumentum mimi uix aliud fuisse potest quam Pythagorei de migratione animae dogmatis praeceptorumque ad uictum pertinentium inrisio· Fabae reuerentia quantam ridendi materiam praebuerit causarum quibus abstinentia eius e. c. in Porphyrionis uita c. 43 firmatur ineptiis satis declaratur. Certe Lambinus Buechelerusque prouerbii uim non uidentur adsecuti esse.

Tutor Quae peruerse ita interpretatur Grysarus l. l. 30, ut mimographum, non fabulam Tutorem dici putet. Cf. anon. mim. IV—VI

Alius Mimus Vxoris partes Thymelen, mariti Corinthum egisse conlegerunt ex VIII 197 'mortem sic quisquam exhorruit, ut sit Zelotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi?' Ceterum cf. Horatii sat. II 7, 59 sq. et infra fr. XXXIV.

Anon. Mim. Rel. Aliquot inter palliatae fragmenta receptos uersiculos ad mimum potius uideri pertinere suo loco monui. I Cf. II 13, 19

eo Accius iniuriarum agit. hic nihil aliud defendit nisi licere nominari eum, cuius nomine scripta dentur agenda.'

II

Cicero ad fam. IX 16, 7 'nunc uenio ad iocationes tuas, quoniam tu secundum Oenomaum Acci non ut olim solebat Atellanam, sed ut nunc fit mimum introduxisti. quem tu mihi pompilum, quem denarium narras? quam tyrotarichi patinam? facilitate mea ista ferebantur antea, nunc mutata res est: Hirtium ego et Dolabellam dicendi discipulos habeo, cenandi magistros .... quod si perseueras me ad matris tuae cenam reuocare, feram id quoque. uolo enim uidere animum, qui mihi audeat ista quae scribis adponere aut etiam pompilum miniati Iouis similem. ... tu uero ... ad tyrotarichum antiquum redi .... salis enim satis est, sannionum parum.' Cf. XIV.

III

Cicero Phil. II 27, 66 'in eius igitur uiri copias cum se subito ingurgitasset, exultabat gaudio, persona de mimo: modo egens, repente diues.'

IV

Cicero pro Caelio 27, 64 'uelut haec tota fabula ueteris et plurimarum fabularum poetriae quam est sine argumento! quam nullum inuenire exitum potest! ... mimi ergo est iam

'C. Caelius iudex absoluit iniuriarum eum, qui Lucilium poetam in scaena nominatim laeserat, P. Mucius eum, qui L. Accium poetam nominauerat, condemnauit.' II Repetii locum, quamuis magnopere dubitem num certum mimum respexerit Cicero: nihili est Krahneri coniectura in ephem. Marb. 1852 p. 396 sqq. prolata, Popilium, Denarium, Tyrotarichi patinam exodiorum (Accianorum adeo!) nomina esse. Ceterum cf. ad Att. IV 8a, 1. XIV 16, 1. pompilum Rutilius (idem infra scripsi, ubi polypum Med.) popillium Med. polypum Corradus popellum Buechelerus thynnarium Rutilius. Immo ne unum quidem denarium se in olla habere lamentatus erat Paetus (cf. 18, 4). III Cf. Cicero pro Quinctio 17, 55 'uetus est de scurra multo facilius diuitem quam patrem familias fieri posse.' Petronius c. 80:

'grex agit in scaena mimum: pater ille uocatur,
filius hic, nomen diuitis ille tenet.
mox ubi ridendas inclusit pagina partes,
uera redit facies, dum simulata perit.'

(In u. 3 pro pagina expectes capsula: reponebantur enim in capsulam chartae, quae scriptas partes exhibebant, cum peracta fabula esset.)

exitus, non fabulae: in quo cum clausula non inuenitur, fugit aliquis e manibus, deinde scabilla concrepant, aulaeum tollitur.' Cf. XXX.

V

Fátuus homo post quám rem habere coépit, est emórtuus.

VI

. . . . . . quid est tibi ísta mulier? ſ úxor.
ſ Similís medius fídius.

VII

Is quám diu ad aquas fúit, numquam est mórtuus.

VIII

Varro apud Augustinum de ciu. dei IV 22 'ex eo enim poterimus, inquit, scire quem cuiusque causa deum inuocare atque aduocare debeamus: ne faciamus, ut mimi solent, et optemus a Libero aquam, a Lymphis uinum.'

IX

. . . . . . o dominum aequum ét bonum!

V—VII Cicero de orat. II 67, 274 'acutum etiam illud est, cum ex alterius oratione aliud excipias atque ille uult . . . sunt etiam illa subabsurda, sed eo ipso nomine saepe ridicula, non solum mimis perapposita, sed etiam quodam modo nobis. [1—5] Genus hoc leuius et, ut dixi, mimicum, sed habet non numquam aliquid etiam apud nos loci, ut uel non stultus quasi stulte cum sale dicat aliquid.' Laberii esse fr. VII suspicatur Bergkius annall. philoll. 1870 p. 845, et cogitauit de eiusdem poetae Aquis caldis Usenerus. VIII Ibidem VI 1 'ne absurditate turpissima, qualis iocullariter in mimo fieri solet, peteretur a Libero aqua, a Lymphis uinum . . . quod cum fit ab scientibus mimis, digne ridentur in theatro.' IX Suetonius Oct. 53 'domini appellationem ut maledictum et opprobrium semper exhorruit. cum spectante eo ludos pronuntiatum esset in mimo: o dominum' e. q. s. 'et uniuersi quasi de ipso dictum exultantes comprobassent, et statim manu uultuque indecoras adulationes repressit et insequenti die grauissimo corripuit edicto.' Idem narrat Orosius VI 22

---

1 *sq.* fatuus homo *in septenarii initio scripsi.* homo fatuus *libri, quod lacuna indicata olim prioris senarii frustum esse statuebam* emortuus *Lambinus* mortuus *libri* 3 *sq. disposuit et explicauit Lachmannus in Lucr.* 227 uxori *Erl. b, Lagom. aliquot* 5 is *addidi, om. libri* quod diu *Lag.* 2. 36 aquam *Lag.* 2. 36 *Fortasse* non umquam *aut pro illo* fuit *uel* uixit *uel* mansit *scribendum* mortuus *libri* emortuus *Lambinus* quam diu ad aquas f., numquam quisquam (iste numquam *Buechelerus*) est mortuus *Bergkius annall. philoll.* 1870 *p.* 845.

X

7 Vopiscus Aureliani c. 42 'ut bene dictum sit a quodam mimico scurra Claudii huius temporibus, in uno anulo bonos principes posse perscribi atque depingi.'

XI

8 Iulius Capitolinus de uita M. Antonini 29 'crimini ei datum est quod adulteros uxoris promouerit Tertullum et Vtilium et Orphitum et Moderatum ad uarios honores, cum Tertullum et prandentem cum uxore deprehenderit. de quo mimus in scaena praesente Antonino dixit: cum stupidus nomen adulteri uxoris a seruo quaereret et ille diceret ter Tullus et adhuc stupidus quaereret, respondit ille: iam tibi dixi, ter Tullus dicitur.'

XII

[Vos] uíli uultis émere et caro uéndere.

XIII

Iulius Capitolinus de Maximinis duobus c. 9 'cum immortalem se prope crederet ob magnitudinem corporis uirtutisque, mimus quidam in theatro praesente illo dicitur uersus Graecos dixisse, quorum haec erat Latina sententia: et qui ab uno non potest occidi, a multis occiditur. elephans grandis est et occiditur, leo fortis est et occiditur, tigris fortis est et occiditur: caue multos,

XI Mimus fortasse Marullus fuit, cuius uide fr. II XII Augustinus de trinit. XIII 3 'unde illa cuiusdam mimi facetissima praedicatur urbanitas, qui cum se promisisset in theatro quid in animo haberent et quid uellent omnes aliis ludis esse dicturum, atque ad diem constitutam ingenti expectatione maior multitudo conflueret, suspensis et silentibus omnibus dixisse perhibetur: uili uultis emere et caro uendere. In quo dicto leuissimi scenici omnes tamen conscientias inuenerunt suas, eique uera ante oculos omnium constituta et tamen inprouisa dicenti admirabili fauore plauserunt.'

---

7 *Vnde uersus effecit Salmasius hos:* in ánulo uno príncipes possúnt boni Scribi átque pingi. *Transpositis etiam aliter uerbis numeri elici possunt, e. c.* perscribi ac pingi príncipes possúnt boni In ánulo uno: *minus haec* perscribi in anulo úno possunt príncipes Boní *placent.*

8 *Fortasse exitus uersus hic fuit:* iam tibi dixi ter, Tullús fuit; *nam neque* ter Tullus *neque* dixi ter *separanda numeris esse sentio.* 9 *senarium expleui* uos *addendo, quod om. uulgo*

si singulos non times. et haec imperatore ipso praesente iam dicta sunt. sed cum interrogaret amicos, quid mimicus scurra dixisset, dictum est ei quod antiquos uersus cantaret contra homines asperos scriptos; et ille, ut erat Thrax et barbarus, credidit.'

XIV

Cicero de orat. II 61, 251 'atque hoc etiam animaduertendum est, non esse omnia ridicula faceta. quid enim potest esse tam ridiculum quam sanniost? ore, uultu, imitandis moribus, uoce, denique corpore ridetur ipso. salsum hunc possum dicere atque ita, non ut eius modi oratorem esse uelim, sed ut mimum.' Cf. II.

XV

Nonius 6, 25 'caluitur dictum est frustratur, tractum a caluis mimicis, quod sint omnibus frustratui.'

XVI

Horatius epist. I 18, 10 'alter in obsequium plus aequo pronus et imi Derisor lecti sic nutum diuitis horret, Sic iterat uoces et uerba cadentia tollit, Vt puerum saeuo credas dictata magistro Reddere uel partis mimum tractare secundas.' Cf. XVII.

XVII

. . . . . sálua res: cantát senex.

XVII Festus p. 326 M. 'salua res est, cantat senex quare parasiti Apollinis in scaena dictitent, causam Verrius in l. V., quorum prima est P littera, reddidit. quod C. Sulpicio C. Fuluio cos., M. Calpurnio Pisone pr. urb. faciente ludos subito ad arma exierint nuntiato aduentu hostium uictoresque in theatrum redierint solliciti, ne intermissi religionem adferrent instaurandique essent, inuentum esse ibi C. Pomponium libertinum mimum magno natu, qui ad tibicinem saltaret. itaque gaudio non interruptae religionis editam uocem nunc quoque celebrari. at in hoc libro refert Sinni Capitonis uerba, quibus eos ludos Apollinares Claudio et Fuluio cos. factos dicit ex libris Sibyllinis et uaticinio Marcii uatis institutos, nec nominatur ullus Pomponius: ridiculeque de ipsa appellatione parasitorum Apollinis hic causam reddit, cum in eo praeterisset. ait enim ita appellari, quod C. Volumnius, qui ad tibicinem saltarit, secundarum partium fuerit, qui fere omnibus mimis parasitus inducatur.' Cf. XVI. Seruius Verg. Aen. III 279 'nam cum Romani iracundia matris deum laborarent et eam nec sacrificiis nec ludis placare possent, quidam senex statutis ludis circensibus saltauit, quae sola fuit causa placationis, unde et natum prouerbium

XVIII

cata carisia

XIX

strutheum

XX

familiares

XXI

ingluuiae

XXII

monopticus

XXIII

exodiarius

XXIV

podiarius

XXV

ludosi. ludi

est: omnia secunda, saltat senex.' Adde Macrobii Sat. I 17, 25 sqq. Factum est quod narrauit Verrius P. Sulpicio Galba Cn. Fuluio coss. anno 543/211, M. Calpurnio Pisone praetore urbano ludos Apollinares curante anno praeterito Ap. Claudio Pulchro Q. Fuluio Flacco coss. primum institutos, quo ipso anno parasitos Apollinis, h. e. artificum scaenicorum sodalitatem, institutos esse coniecit Merkelius ad Ouidii fast. p. CCXXXIV. Cf. Friedlaenderus in Marquardti antiquitatt. Rom. IV p. 533, Prellerus mythol. Rom. 270, Mommsenus hist. Rom. III[2] 569

Suspicor non in scaena, sed in cena parasitos istos Apollinis prouerbio illo usos fuisse, cum re bene gesta epulis se recrearent. XVIII Placidi glossae in A. Mai auct. class. III 449 'carisa, uetus lena percallida, unde et in mimo fallaces ancillae catacarisia appellantur.' Cf. Pauli Festus p. 44 'carissam apud Lucilium uafram significat.' thes. nou. lat. in A. Mai auct. cl. VIII 98 'carisa, sae, i. uetus lena et litigiosa, unde et fallaces ancillae carisae dicuntur, quia ueritate carent.' gloss. Vatic. ibid. VI 514 'carisa lena est dupla' ('uetula' aut 'dolosa' Hildebrandus). gloss. Isidori 'carissa, lena uetus et litigiosa, ancilla dolosa fallax.' XIX Festus p. 313 M. 'strutheum in mimis praecipue uocant obscenam partem uirilem, a salacitate uidelicet passeris, qui Graece struthos dicitur.' Cf. schol. Iuuenal. VI 65. XX Seneca epist. V 6, 14 'dominum patrem familiae adpellauerunt' (maiores nostri), 'seruos, quod etiam in mimis adhuc durat, familiares.' Cf. Macrobius Sat. I 11, 11. XXI Gloss. Amplon. 339 'in mimo ingluuiae, quod tantum ad mimarios et mimographos pertinet.' XXII Isidori gloss. 'monopticus, mimus...' mimus thymelicus Voss. XXIII Placidi gl. in A. Mai auct. cl. VI 561 'exodiarius, in mimis turpitudo delectabilis.' XXIV Isidori gl. 'podiarius, inter mimos.'

XXV Gloss. Vatic. in A. Mai auct. cl. VI 532 'ludosi, mimosi. ludos, mimos.'

---

11 catae carisae *Hildebrandus*. *An* cata carisula?

XXVI

choragium

XXVII

choraula

XXVIII

strigio

XXIX

Augustinus de ciu. dei VI 7 'numquid Priapo mimi, non etiam sacerdotes enormia pudenda fecerunt? an aliter stat adorandus in locis sacris quam procedit ridendus in theatris?'

XXX

Seneca epist. 114, 6 'qui' (Maecenas) 'in omni publico coetu sic adparuerit, ut pallio uelaretur caput exclusis utrimque auribus, non aliter quam in mimo fugitiui diuitis solent.' Cf. III et IV.

XXXI

Ouidius trist. II 497 sqq. 'quid si scripsissem mimos obscena iocantes, Qui semper ficti crimen amoris habent? In quibus assidue cultus procedit adulter, Verbaque dat stulto callida nupta uiro. Nubilis hos uirgo matronaque uirque puerque Spectat, et ex magna parte senatus adest. Nec satis incestis temerari uocibus aures: Assuescunt oculi multa pudenda pati. Cumque fefellit amans aliqua nouitate maritum, Plauditur et magno palma fauore datur.'

XXVI gloss. Paris. p. 284 H. 'choragium ornatus mimicus, id est tiara.' cf. Pauli Festus p. 52 M. 'choragium, instrumentum scenarum' Diuersa est glossa Bern. C Vatic. Isidori 'coragio' ('choragium' Vat.) 'pars est ludis' ('ludi' Vat.) 'quando prouerbia dicuntur', ubi choreia s. choria uidetur corrigendum esse. Cf. Isidori gl. 'corugio, puer est ludus, quando prouerbia dicunt. alibi igitur: coragium pars est in ludis quando prouerbia dicuntur.' XXVII Gloss. Vatic. 'choraula, mimus.' Sang. 'coraula mimus, cantator.' Papias 'choraules princeps chori ... choraula cantator propric qui cornu canit, uel mimus.' Paris. 'coraula, iocularis'. Isidori gloss. 'choraula, princeps chori ludorum, quo nomine potest dici totus chorus.' Plura collegit Hildebrandus. XXVIII Isidori gloss. 'strigio, mimarius scenicus.' An strio uel istrio, i. e. histrio? XXIX Eadem fere 'numquid enim Priapo mimi ac poetae, non etiam sacerdotes' e. q. s. habet Boethius de dis et praesensionibus in scholl. Cicer. ed Orelli II p. 392, 37 XXX diuitis cum Lipsio Buechelerus diuites Bamberg. dautes Argent. milites Hauptius Herm. VII 182
XXXI Cf. Valerius Maximus II 6, 7 Ael. Lampridius in uita Heliogabali c. 25 Minucius Felix 37, 12. Cyprianus ad Donatum c. 8 Alia testimonia similia uide in Grysari l. l. 18 sq.

XXXII

Arnobius adu. nat. IV 35 'etiam mimis et scurrilibus ludicris sanctissimorum personae interponuntur deorum . . . iocularibus feriuntur cauillationibus numina, conclamant et assurgunt theatra, caueae omnes concrepant fragoribus atque plausu.'

XXXIII

Arnobius adu. nationes VII 33 'mimis nimirum di gaudent, et illa uis praestans neque ullis hominum comprehensa naturis libentissime commodat audiendis his auris, quorum symplegmatibus plurimis intermixtos se esse derisionis in materiam norunt. delectantur, ut res est, stupidorum capitibus rasis, salpittarum sonitu atque plausu, factis et dictis turpibus, fascinorum ingentium rubore.' e. q. s.

XXXIV

Seneca controu. II 4 (12) p. 197 K. 'uere mimicae nuptiae, in quibus ante in cubiculum riualis uenit quam maritus.'

XXXV

Seneca de breuitate uitae 12, 8 'i nunc et mimos multa mentiri ad exprobrandam luxuriam puta. plura mehercules praetereunt quam fingunt et tanta incredibilium uitiorum copia ingenioso in hoc unum saeculo processit, ut iam mimorum arguere possimus neglegentiam.'

XXXIII Conferri iussit Buechelerus Aristophanis nub. 537 sqq. XXXIV nuptiae, in Maduicus Nustis Antuerp. Brux. Cf. Iuuenalis VI 44 locus p. 395 exhibitus

Alia, quibus mimorum lasciuia describitur, testimonia hic, ubi non id agitur, ut generis uniuersi natura et historia adumbretur, praetereunda esse censui.

SERMO COMICVS.

A uenit a uilla *Atell. inc. nom.* 2 recedas a me *Pomp.* 43 a pueris abscessit *Naeu.* 26[1] procul (a) nostra *Afran.* 400 a . . pudore . . progredi *Laber.* 34 a tergo insequens *Pall. inc. inc.* 43 a labris . . innocat *Naeu.* 78 a te recipiat *Pomp.* 9 a me est praemi *Turp.* 209 a . . patre quod sumas *Caec.* 204 sumpsi . . a Latino *Afran.* 28 a uiro inpetrarit *Caec.* 154 a te postulo *Caec.* 139 (a) stultitia . . petunt consilium *Titin.* 95 a se amari *Turp.* 84 a Laribus missa *Afran.* 277 a populo consectari *Laber.* 142 a frigore fecere . . Saturnalia *Mumm.* 3

ab longe ab urbe *Pomp.* 45 abesse ab lustris *Afran.* 242 ab amica abduxit *Naeu.* 110 ab illo abducere *Afran.* 301 abeatis ab ignauia *Naeu.* 92 ab oppido processerat *Turp.* 97 ab Ilio Numquam recedis *Marull.* ab lana . . ad purpuram data *Titin.* 3 (ab) hac domo Abhorres *Titin.* 40 ab illo abstulit *Turp.* 203 sumpsi . . ab illo *Afran.* 25 ab amico . . accipere *Caec.* 214 expalpare ab illo *Pomp.* 32 ab alio expectes *Pall. inc. inc.* 82 uereri se ab suis *Afran.* 34 ab initio *Turp.* 14

a b s te seorsus sentiam *Afran.* 85 abs te extrarium *Afran.* 324 inpetro abs te *Turp.* 87 abs te creditum *Afran.* 321

A b d e r i t e s *Laber.* 72

a b d o m e n *Pomp.* 180

ab amica a b d u x i t *Naeu* 110 ab illo abducere *Afran.* 301

a b e o *Caec.* 113 abit *Caec.* 227 abeatis ab ignauia *Naeu.* 92 abiit *Afran.* 76 abiit celox *Pall. inc. inc.** 22 abiit peregre *Titin.* 133* abierunt *Pomp.* 157 abi *Caec.* 77 178 226(*) *Afran.* 137 abite *Nou.* 88*

a b h i n c triennium *Turp.* 133 abhinc menses duos *Laber.* 13

(ab) hac domo a b h o r r e s *Titin.* 40

a b i c i a m *Naeu.* 94 nuptias abieci *Turp.* 164

a b l u u i u m *Laber. inc. fab.* XVII

a b s c e d a t *Turp.* 5* a pueris abscessit *Naeu.* 26[1]

a b s c o n d i d i s t i *Pomp.* 67 abscondidit *Caec.* 40

a b s d e d i t *Nou.* 34*

a b s t e r g e t e *Titin.* 36

aedibus eum a b s t e r r u i *Titin.* 45

a b s t i n e b i s *Afran.* 129 hac sese abstineret *Turp.* 163

clauis . . a b s t r u d i iubeo *Titin.* 44

absum a b e s t iniuria *Caec.* 47 abesse ab lustris ingenium *Afran.* 242 absentes *Turp.* 213 absente nobis *Afran.* 6

suauitate a b u n d a t *Turp.* 190

a c *Caec.* 160 239 *Turp.* 6 25 28 29 41 96* 100 160* 162 180 190 197 203 *Afran.* 9 41 61 147 148 192 202* 220 312 *Pomp.* 100 161 *Laber.* 42 aeque profesto (ac festo) *Afran.* 262

a c c e d o ad te *Afran.* 415 accede ad sponsam *Titin.* 106 accessi ad aram *Afran.* 170 ad patrem *Pomp.* 170 istuc ad malam aetatem accessit *Turp.* 176 ad hanc fortunam accessit fortuna *Atta* 14 cum aetas accesset *Turp.* 59

hau multo secus *Liu.* 3 potioremque . . multo *Naeu.* 10 multo . . optumum *Aquil.* 5 multo . . maximus *Pall. inc. inc.* 64 non multo post *Nou.* 34
multa ac molesta es *Afran.* 202 supellex multa *Nou.* 43 multa . . oratio *Naeu.* 16 non multi temeti, sed plurimi *Pomp.* 39 multum ames *Nou.* 24 nimis multum uales *Naeu.* 55 multo sale *Mumm.* 4 multi *Laber.* 99 126 serui multi *Naeu.* 26 tam multi . . lupi *Nou.* 7 multa *Pall. inc. inc.* 84 ex stultitia multarum *Afran.* 321 multos *Laber.* 126 multa *Mumm.* 2 multa quae non uolt uidet *Caec.* 175 multa mala *Naeu.* 106
Munati Ebriae *Pomp.* 15
munde facite . . sita sint *Titin.* 130 aptate . . munde atque ampliter conuiuium *Pomp.* 54
in mundo *Caec.* 276 in mundost 278
dat ultro ac muneratur *Turp.* 203
adferatur munus *Pomp.* 58 nostra . . munera *Afran.* 390
murcidus homo *Pomp. inc. fab.* XII
tace mussa mane! *Iuu.* 1
mustriculam *Afran.* 421
mustum somniculosum *Laber.* 86 uirginem, si musta est *Naeu.* 54
curret mutuatum. ‖ mutuet *Caec.* 11
argentum . . sumpse mutuum *Naeu.* 97
per mysteria *Caec.* 223

naenia *Afran. Mat.* VIII
nam *Naeu.* 17 *Aquil.* 4 *Caec.* 9 36 40 42 44 79 85 172 (214) 215 278 *Turp.* 26 80 120 *Pall. inc inc.* 9 *Titin.* 65 104 *Afran.* 116 272 308 402 405 *Pomp.* 7(*) 71 123 namque *Titin.* 7 quisnam *Tog. inc.* IV quidnam *Pomp.* 34 quae nam mens, quae deleritas *Laber.* 138 numquid nam *Caec.* 20 *Pomp.* 67
te semel ut nacta est *Turp.* 161 quid monumenti nacta est *Atell. inc. nom.* 6 quicquid nanctu's *Nou.* 62 occasionem nancta *Afran.* 245*
nanus *Laber.* 3
in naribus primoribus *Afran.* 384
quid narras *Caec.* 59 ut tu rem narras *Afran.* 4 quem . . me . . excepisse tibi narraui *Laber.* 14 post narrauero *Afran.* 72 quae narrare *Caec.* 68
liber natus est *Afran.* 232 an nata est sponsa praegnas? *Naeu.* 125 aurito me parente natum *Afran.* 405
utinam nasum abstulisset *Naeu.* 43 nasum oppugnat *Titin.* 20 in naso *Nou.* 107
incoxaui nate *Pomp.* 97 numquid . . abscondidisti inter nates? *Pomp.* 68 scalpentem natis *Pomp.* 76 suspendes natis *Nou.* 76
homo unica est natura ac singularia *Turp.* 28 natura tristiori *Afran.* 121 hircus . . capreis naturam ligurrit *Atell. inc. nom.* 3
nauco ducere *Naeu.* 105 naucum dare *Afran.* 431
appellant . . nostram nauiculam *Afran.* 137
nauem destitui *Naeu.* 52 conducit nauem putidam *Caec.* 6 escende . . meam (in) nauem *Caec.* 32 nauem torquet *Titin.* 127 fert nauem in mari *Turp.* 214
nautae cum essent circumuenti uentis *Turp.* 48
ne (νή) *Titin.* 79 *Afran.* 306
ne (*suff.*) *Liu.* 1 (3) *Naeu.* 87* *Caec.* 16 129 164 188 232 *Turp.* 88 117 130 *Pall. inc. inc.* 14 60 *Titin.* 62 *Atta* 17 *Laber.* 22 119 *Pomp.* 157 (*bis*) *Nou.* 3* satine *Caec.* 129 (nihilne *Laber.* 67) manen *Nou.* 92* itane . . itanest . . itanest *Caec.* 30 (nuncine *Laber.* 119) uinon *Turp.* 71* ambon adestis *Afran.* 217 ain *Pall. inc. inc.* 31 sic dixin schema *Pomp.* 150 dixin iturum hominem *Nou.* 48* uiden *Turp.* 102 103* *Pall. inc. inc.* 62 *Afran.* 91 322 uidistin *Titin.* 120 sponden *Pall. inc. inc.* 15*) sentin *Pall. inc. inc.* 45 potin *Afran.* 202 daturin estis *Atta* 1* quaen *Caec.* 148* egon uitam . . contendam *Caec.* 221 min *Naeu.* 64* tun *Caec.* 14 tibin *Titin.* 81 tantan hinc inuasit . . dulcitas *Caec.* 217 sed tua morosane uxor quaeso est *Caec.* 158 uirginemne an uiduam *Naeu.* 53 ne an . . an *Liu.* 1
ne (*coni.*) *Naeu.* 5 (82) *Caec.* 23 78 (*bis*) 125 140 [289*] *Turp.* 106 112 *Pall. inc. inc.* 30 101 (*bis*) *Titin.* 33 46 107 *Afran.* 48 68 79 186 194 279 342 *Pomp.* 4 6 8 95 *La-*

INDEX VERBORVM
AD SYRI SENTENTIAS ET APPENDICEM

32*

INDEX POETARVM

Fabulae Palliatae

Togatae

Trabeatae

Atellanae

Mimi

INDEX FABVLARVM

Palliatae

Togatae

Atellanae

Mimi

CONSPECTVS METRORVM

Senarii iambici *a*) **integri** (uel paene integri uel saltem cum integris coniuncta frusta iambica): *Enni* 2 *Naeui* 1 2 *sq.* 11 *sq.* 14 18 19 *sq.** 20 21—24 27—29 32 —34 36—38 41 *sq.* 52 66 70 72 —74 83 *sq.*, 94 95 96—98 99—102 106 117 120 125 135 136 *Aquili* 1—9 10 *Licini* 1 *sq.* *Caecili* 1 2 3 7 11 *sq.* 14 15 18 *sq.* (*) 22 —24 25 26 28 *sq.* 30 *sq.* 32 33 36 38 *sq.* 42 *sq.* 44 *sq.* 53 57 *sq.* 59 *sq.* 66 *sq.* 74 77 78 80 (post septenarium iamb.) 82 85 86 87 88 90 92 104 *sq.* 110 111 *sq.* 124 *sq.* 126—128 131 135 136 *sq.* 139 *sq.* 156 158—162 163 166 167 169—172 173—175 176 177 181 *sq.* 184 186 *sq.* 193 *sq.* 195 197 *sq.* 199—209 216 220 228 232—242 243 *sq.* 247 249 256 *sq.* 259—263 264 268 270 273 *sq.* 275 *Iuuenti* 2—4 8 *sq.** *Lusci* 1 *sq.* *Turpili* 1 *sq.* 3 4 *sq.* 14 15—17 19 *sq.* 21 *sq.* 23 24 25 26 *sq.* 28 29 *sq.* 31 37—39 40 41 50—53 54 55 56 *sq.* 64 65 71 72—74 75 *sq.* 77 *sq.* 79 80 81 84 90 *sq.* 92—94 100 *sq.* 123 *sq.* 127 *sq.* 129—131 133 135 136—138 142—144 145 146 147 152 153 167 *sq.* 170 175 *sq.* 177 *sq.* 179 180 182—184 194 *sq.* 199 *sq.* 201 *sq.* 203 204 205 *sq.* 214—216 *Pall. inc* 2—4 5—8 9 *sq* 15 16 18 19 21 22 26 30 36 45 48 49 51 —55 56—58 62 75 76 77 78 79 80 81 82 83 *sq.* 85 *sqq.* 88 89 95 96 —99 103 *Titini* 14 15 *sq.* 21 22 *sq.* 24 *sq.* 32 *sq.* 34 *sq.* 36 39—41 41[1] *sq.* 62 65 *sq.* 67 *sq.* 74 *sq.* 81 *sq.* 83 85 95—97 98 99 *sq.* 105 109 *sq.*? 124 *sq.* 133 134 138 *sq.* 145 *sq.* 151 155 165 *sq.* 176 *sq.* 181 *sq.* 183 *Attae* 1 8 *sq.* 10 *sq.* 12 *sq.* 14 15 *sq.* 17 *Afrani* 2 5 6(*) 8 *sq.* 10 *sq.* 15 20 *sq.* 25—28 29 31 33 *sq.* 35 36 45 *sq.* 47—49 50 52—54 55 *sq.* 57 *sq.* 59 *sq.* 61 —63 64 67 68 69 *sq.* 72—74 78 81 82 83 84—86 93 *sq.* 99 104—106 109 110 *sq.*? 112 113 114 *sq.* 120 121 122 *sq.* 124 *sq.* 127 *sq.* 129 130 133 *sq.* 147 *sq.* 149 *sq.* 151 *sq.* 153 156—158 159 *sq.* 161 *sq.* 163 165 —167 175—177 179 *sq.* 181 186 189—191 192 193 194 *sq.*? 198 *sq.* 200 201 206 207—209 212 *sq.* 216 *sq.* 219 *sq.* 223 230 236 *sq.* 240 241 *sq.* 243 *sq.* 245—247 248 *sq.* 250 252 253 254 *sq.* 258 *sq.* 260—262 263 265 266 *sq.* 268 269 272 *sq.* 274 *sq.* 276 278 282 *sq.* 284 288? 291 *sq.* 298 *sq.* 302 *sq.* 306 307 308 *sq.* 310 *sq.* 312 313 *sq.* 315 316 320 324 325 334 336—338 339—341 343 344 345 350—352 354 *sq.* 358 360—362 363 *sq.* 366—368 371 372 374 376 *sq.* 378—382 383—385 386 *sq.* 388 *sq.* 390 395 *sq.* 397 403 405 *sq.* 415 417 420 *tog. inc.* 1 *Pomp.* 4 *sq.* 8 *sq.* 10 *sq.* 12 14 *sq.* 16 18[1] *sq.* 21 *sq.* 27 *sq.* 35 *sq.* 37 *sq.* 48 *sq.* 51 *sq.* 71 *sqq.* 82 *sq.* 84 86 105 *sq.* 115 *sq.* 127 *sq.* 129 142 — 144 145 *sqq.* 148 *sq.* 164 166 *Noui* 1 11 12 19 32 *sq.* 34 *sq.* 40[1] *sq.* 42 47 53 *sq.* 79 92 106 108 *sq.* 110 *sq.* 113 *sq.* 117 *Mummi* 2—4 *Atellan. inc.* 1 6 *sq.* *Laberi* 10 19 *sq.*(*) 21 *sq.* 24 *sq.* 26 29—32 42 *sq.* 44 *sq.* 49 *sq.* 53 55 62 65 66? 67 *sq.* 72—79 83 88 94 98—124 125 126 127—130 141—143 148 *Valeri* 1 *Publili* 2 3—18 19 *sq.* *Syri* 1—32 34—58 60 —89 91—98 101 103—125 127 144 146—154 156—183 186 188—197 199—205 207 210 214—240 242—244 246—250 252 254—263 265—320 322—325 327—357 361 380 383 386—391 393—430 432—438 440—443 445—478 480—524 526—535 537—550 552 554—560 562—582 585—605 607—625 627 —634 636 *sq.* 639—655 657 *sq.* 662 667 *sq.* 670 672—674 677—681 683 *sq.* 686 688 691—693 *Lucili* 1 *sq.* *mim. anon.* 5 8

Inter hos Graecanici sunt: *Naeui* 22 23 72 84 95 135 *Aquili* 5 6 *Licini* 1 *Caecili* 15 16 28 82 88 90 131 162 198 207 *sq.* 244 263 273 *Turpili* 3 20 39 53 56 65 92 146 153 167 183 205 *pall. inc.* 6 8 18 22 36 48 51 53 76 77 79 84 88 *Titini* 39 41[1] 62 134 181 *Attae* 15 *sq.* *Afrani* 2 33 36 46 48 50 57 59 82 113 115 121

129 153 166 192 198 *sq.* 206 208 258 260 *sq.* 263 268 269 274 291 311 314 320 324 345 352 364 371 379 384 387 396 406 415 *Pomp.* 8 *sq.* 22 38 72 105 142 166 *Noui* 1 32 106 111 *Laberi* 21 76 102 103 104 128 *Publili* 5 6 78 *Syri* 4 14 17 24 27 28 29 50 62 66 70 73 74 75 76 77 79 80 83 84 93 96 104 108 119 122 128 130 131 132 138 139 157 159 163 164 169 173 191 195 205 210 225 226 243 248 250 256 258 261 267 269 270 274 276 279 289 291 294 296 298 303 306 315 316 323 325 341 342 347 351 352 355 365 371 373 383 397 400 403 404 405 410 411 412 419 423 429 430 432 434 435 438 440 451 453 457 458 475 477 478 490 495 496 497 499 508 512 515 524 529 532 539 557 565 567 568 572 573 576 577 580 585 588 591 598 600 612 616 617 619 637 643 645 649 651 653 667 668 670 679 691 *Lucili* 1 *sq.*

b) frusta: *Liui* 4 *sq.* 6 *sq.* *Naeui* 30 *sq.* 46 *sq.* 60 137 *sq.* *Caecili* 20 *sq.* 54 *sq.* 75 106 *sq.* 122 *sq.* 254 *sq.* 290 *sq.* *Iuuenti* 5 *sq.* *Turpili* 13 115 *sq.* 155 *sq.* 189 *sq.* *Pall. inc.* 28 *sq.* 41 *sq.* *Titini* 88 *sq.* 91 *sq.* 114 *sq.* 142 *sq.* *Afrani* 13 23 *sq.* 75 *sq.*? 214 221 294 *sq.* 418 419 423 *sq.* *Pomp.* 39 94 *sq.* 182 183 *Noui* 58 *sq.* *Mummi* 5 *sq.* *Laberi* 4 *sq.* 11 *sq.* 40 *sq.* 57 *sq.* 96 *sq.*

Initia uersuum iambicorum: *Naeui* 48 49 80 119 133 *Atili* 4 *Caecili* 6 13 16 17 138 140² 231 267 279 *Turpili* 12 18 32 33 43 *sq.* 169 172 181 *Pall. inc. inc.* 31 73? *Titini* 13 101 123 132 136 162 174 180 *Attae* 2 *Afrani* 1 52 80 142 155 202 203 205 222 231 271 331 422 *Pomponi* 26 44 65 68 121 134 *Noui* 100 107 *Atellan. inc.* 2 4 *Laberi* 14 18

Octonarii iambici: *Enni* 4, *Naeui* 8 10 (post septen.) 13 15 *sq.* 17 26¹ 35 50 *sq.* (*) 55 107 114 *Atili* 1 (*Graecanicus*) *Caecili* 9 *sq.* 41(*) 64 *sq.* 68 *sq.** 99 101 *sq.* 116 178 *sq.* 190 192 215 269 *Turpili* 9 (ante sept. troch.) 34 35 *sq.* 45 46 *sq.* 48 *sq.* 58—60 62 *sq.* 69 *sq.* 86 96 (post septen.) 99 104 109 *sq.* (110 *Graec.*) 113 *sq.* 118—120? 148 151 157 158 (*Graec.*) 159 160—162 163 165 185—188 (187 *Graec.*) 196 *sq.* 209 211 212* *Pall. inc.* 1 39 60 *sq.* *Titini* 44 (post sept. troch.) 46 (item) 57 59 63 102 106 107 *sq.* 109 *sq.*? 119 120 *sq.* 127 *sq.* 144 147 *sq.* 172¹ *Attae* 7 18 *Afrani* 7 40 *sq.* 100 103 154 170—172 194 *sq.*(*) 227 228* 251 (*Graec.*) 264 288(*) 317 319 322 326 369 *sq.* *Pomp.* 43 69 133 156 161 167 *Noui* 3 *sq.* 66 88 89 *sq.* *Laberi* 13 38 *sq.* 66(*) 138 *Syri* 666

Septenarii iambici *a*) integri: *Naeui* 82 108 – 110 129 *Caecili* 11 *sq.*? 18 *sq.*? 34 *sq.** 51 *sq.* 79 168 180 185 196 224 *sq.* 229 *Turpili* 42? 117 171 *Pall. inc.* 17 (*Graec.*) *Titini* 9 26 27 37 *sq.* 93 *sq.* 111 112 *sq.* 157 168 *Attae* 3 24 (*Graec.*) *Afrani* 32 65 110 *sq.* (*) 135 136 (*Graec.*) 140 *sq.* 143 *sq.* 232 *sq.* 257 305 356 *sq.* 416 (*Graec.*) *Pomp.* 1 13 18 47 67 162 *Noui* 30 *sq.* 63 67 *sq.* *Aprissi* 1 *Laberi* 15 *sq.* 27 *sq.* 131 *Mim. anon.* 3 *sq.*

b) frusta: *Naeui* 9 (ante octon. iamb.) 39(*) (ante troch.) *Caecili* 258 271 *sq.* *Turpili* 82 *sq.* 85 95 (ante octon. iamb.) 106 *sq.* 154 *Pall. inc.* 13 *sq.* *Titini* 4 *sq.*? 6 *sq.* 8 10 12 *sq.* 158 *sq.* 175 *Afrani* 224 *sq.* *Pomp.* 19 *sq.* 73 120 *Noui* 8 *sq.* 99 *Laberi* 46 86? 144 *Marulli* 1?

Iambicorum uel septenariorum uel octonariorum initia: *Naeui* 59 *Turpili* 210 (post octon.) *Titini* 20 64 86 *sq.* *Afrani* 318 *Laberi* 140

Clausulae iambicae: *Caecili* 109 (post baccheos) *Turpili* 141 (item)

Septenarii trochaici. *a*) integri (uel paene integri uel cum integris coniuncta frusta): *Liui* 1 2 *Enni* 3 5* *Naeui* 5—7 19 *sq.* (*) 26 44 50 *sq.* (?) 53 *sq.* 57 65 75—79 81 86 87 88 *sq.* 92 *sq.* 111 *sq.* 113 115 116 118 126 *sq.* 128 130 *sq.* *Trabeae* 1—6 *Caecili* 4 5 8 (*Graecanicus*) 27 46 47 *sq.* 49 50 61 62 *sq.* 70 71 72 73 76 84 91 95—97 100 113 114 115 129 *sq.* 132 *sq.* 142—144? 147—150 164 *sq.* 183 211—214 (211 *Grae-*

canicus) 218 *sq.* 221 *sq.* 223 230 245 *sq.* 251 254 *sq.* (*) 266 *Iuuenti* 1 *Turpili* 8 10 61 68 97 98 102 112 126 132 149 164 173 192 193 207 208 213 *Pall. inc.* 32—34 43 *sq.* 46 *sq.* 64 66 *sq.* 68 71 72 74² 74³ 87 90 *sq.* 92 100 102 105 *Titini* 2 11 18 *sq.* 28 *sq.* 30 *sq.* 43 45 47 49 51—53 58 79 104 116 126 140 *sq.* 152 *sq.* 154 156 171 *Attae* 4 *sq.* 21 *Afrani* 3 4 14 17 42 77 95 *sq.* 116 *sq.* (116 *Graec.*) 138 *sq.* 164 168 *sq.* 178 182 183 196 *sq.* 210 *sq.* 277 281 289 *sq.* 293 301 321 323 332 *sq.* (333 *Graec.*) 335 346 *sq.* (346 *Graec.*) 348 392 293 394 398 *sq.* 409 413 414 425 *Pomp.* 2 *sq.* 6 7 17 23 30 *sq.* 33 34 41¹ 45 *sq.* 50 53 54 55 *sq.* 57—60 63 66 70 74 75 *sq.* 77 79 80 *sq.* 85 87—89 90 91 *sq.* 93 96 97 98 99 *sq.* 102 103 *sq.* 107 108 109 *sq.* 111 (*Graec.*) 112 113 114 117 118 119 122 123 124 125 *sq.* 130 131 132 135 *sq.* 137 138 140 141 150 151 152 153 157 *sq.* 159 160 168 169 170—172 173 *sq.* 175 176 *sq.* 178 179 *sq.* 187 *sq.* 189 *sq.* 191 192 *sq.* *Noui* 2 5 6 7 13 14 *sq.* 16 17 20 *sq.* 22 *sq.* 24 25 *sq.* 27 37 38 39 40 41 43 (*Graec.*) 44 45 *sq.* 49 *sq.* 51 52 57 60 61 62 69 70 71 72 73 *sq.* 75 *sq.* 77 *sq.* 80 81 *sq.* 84 *sq.* 86 91 94 *sq.* 96 *sq.* 98 104 105 115 *Mummi* 1 *Laberi* 18 33—35 36 56 59 63 *sq.* 69 *sq.* 80 87 90 91 132 *sq.* 145 149 *Syri* 33 59 (*Graec.*) 90 99 *sq.* 102 126 145 155 184 (*Graec.*) 185 187 198 (*Graec.*) 206 (*Graec.*) 208 *sq.* 211 *sq.* 241 245 251 253 (*Graec.*) 264 321 326 360 381 *sq.* 384 *sq.* 431 439 444 479 525 536 551 553 561 584 606 626 635 638 656 659¹ 664 671 682 685 687 *Mim. anon.* 2 (*Graec.*)

b) frusta: *Liui* 3 103 *sq.* *Caecili* 94 *sq.* *Pall. inc.* 101 *Titini* 60 *sq.* *Afrani* 97 *sq.* 118 *sq.* 229 279 *sq.* 296 *sq.* 407 *sq.* 410 *sq.* 412 428 *sq.* *Pomponi* 24 *sq.* 139 154 *sq.* 186 *sq.* *Noui* 28 *sq.* *Laberi* 47 *sq.* 95

Initia uersuum trochaicorum: *Liui* 8 *Naeui* 4 45 49³ 56 59 (*) 91 (post octon.) 121 123 *Atili* 2 *sq.* *Caecili* 89 134 188 252 [265] *Turpili* 7 111 125 174 208 *Pall. inc.* 12* 23? 37 40 59 69 74¹ *Titini* 3 48 50 55 78 118 137 150 164 168 169 *sq.* *Attae* 20 *Afrani* 19 34 66 75 *sq.* (*) 102 137 145 *sq.* 204 235 239 286 300 402 421 *Pomp.* 29 32 31 42 62 64 *Noui* 10 83 *Laberi* 1 7 51 52 82 *Publili* 1

Octonarii trochaici: *Naeui* 90 119 *sq.* 146 157 *Pall. inc.* 11 35 *Titini* 80 149? *Afrani* 16 270 327 *Pomp.* 40 64 *sq.* *Laberi* 137

Clausula trochaica: *Caecili* 154 (inter creticos) 155 (post creticos) 280

Exitus uersuum uel iambicorum uel trochaicorum: *Enni* 1 *Naeui* 43 68 (*) 69 85 105 122 124 134 *Caecili* 40 56 81 93 98 103 191 217* 226 227 248 250 253 278 281 282 289 *Iuuenti* 7 *Turpili* 6 11 13 103 105 108 121 *sq.* 150 166 191 198 218 *Pall. inc.* 20 27 38 50 63 64 70 74 74⁴ 93 104 *Titini* 1 17 56 84 117 122 129 131 135 160 161 163 167 172 173 179 *Attae* 6 11¹ 19 23 *Afrani* 6 18 22 30 37 38 39 44 71 79 107 *sq.* 126 131 132 173 174 181 185 187 187¹ 215 218 218¹ 226 234 238 256 285 287 304 330 342 348 353 359 365 375 391 401 *Pomp.* 61 78 101 147 *Noui* 16¹ 36 87 93 116 *Laberi* 8 *sq.* 54 71 81 89 92 93 146 147 *Mim. anon.* 6 10

Mediorum uersuum uel iambicorum uel trochaicorum frusta: *Naeui* 67 68 *Titini* 90 *Noui* 18 *Laberi* 37

Anapaesti: *Naeui* 58 *Caecili* 142—145 (*) *Turpili* 154 (*) *Titini* 69 70—72 76 *sq.* 130 *Afrani* 12 188 328 *sq.* *Laberi* 84 *sq.* (paroemiacus) *Syri* 213

Cretici: *Naeui* 25 *Caecili* 117 118 153 155 *Turpili* 66 *sq.* *Titini* 131 *sq.* (*) *Pomp.* 164 *sq.* *Laberi* 2 61 *Syri* 358?

Bacchei: *Caecili* 108 121 145? 151 *sq.* 210 276 *sq.* *Turpili* 88 *sq.* 139 *sq.* *Titini* 54 103 *Noui* 48 55 *sq.* *Atellan. inc.* 5

Sotadeus: *Atell. inc.* 3?

